BAŞKENT ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
ÖZEL HUKUK ANABİLİM DALI
ÖZEL HUKUK DOKTORA PROGRAMI

TEREKENİN İFLÂS HÜKÜMLERİNE GÖRE TASFİYESİ

HAZIRLAYAN

ŞAZİYE TUBA ULUKUŞ BULUT

DOKTORA TEZİ

TEZ DANIŞMANI

PROF. DR. RAMAZAN ARSLAN

ANKARA-2024

BAŞKENT ÜNİVERSİTESİ

SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ

YÜKSEK LİSANS / DOKTORA TEZ ÇALIŞMASI ORİJİNALLİK RAPORU

Tarih: 23/12/2024

Öğrencinin Adı, Soyadı:Şaziye Tuba ULUKUŞ BULUT

Öğrencinin Numarası:21810439

Anabilim Dalı:Özel Hukuk Anabilim Dalı

Programı: Özel Hukuk Doktora Programı

Danışmanın Unvanı/Adı, Soyadı:Prof. Dr. Ramazan ARSLAN

Tez Başlığı: Terekenin İflâs Hükümlerine Göre Tasfiyesi

Yukarıda başlığı belirtilen Yüksek Lisans/Doktora tez çalışmamın; Giriş, Ana Bölümler ve Sonuç Bölümünden oluşan, toplam 315 sayfalık kısmına ilişkin, 22/12/2024 tarihinde şahsım/tez danışmanım tarafından Turnitin adlı intihal tespit programından aşağıda belirtilen filtrelemeler uygulanarak alınmış olan orijinallik raporuna göre, tezimin benzerlik oranı % 8'dir. Uygulanan filtrelemeler:

1. Kaynakça hariç

2. Alıntılar hariç

3. Beş (5) kelimeden daha az örtüşme içeren metin kısımları hariç

"Başkent Üniversitesi Enstitüleri Tez Çalışması Orijinallik Raporu Alınması ve Kullanılması Usul ve Esaslarını" inceledim ve bu uygulama esaslarında belirtilen azami benzerlik oranlarına tez çalışmamın herhangi bir intihal içermediğini; aksinin tespit edileceği muhtemel durumda doğabilecek her türlü hukuki sorumluluğu kabul ettiğimi ve yukarıda vermiş olduğum bilgilerin doğru olduğunu beyan ederim.

Öğrenci İmzası:..

ONAY

Tarih: 23/12/2024

Öğrenci Danışmanı Unvan, Ad, Soyad, İmza:

Prof. Dr. Ramazan ARSLAN

TEŞEKKÜR

Miras hukuku ile iflâs hukukunu kesiştiren terekenin iflâs hükümlerine göre tasfiyesi tez konusu olarak belirlenmiştir. Çalışmamızda, miras hukukunun konusu oluşturan tereke için bir tasfiye yöntemi olarak öngörülen iflâs hükümlerine göre tasfiyenin hukuki çerçevesi ortaya konulmaya çalışılmıştır.

Çalışmanın Türk hukuk literatürüne naçizane bir katkı sunacağı umuduyla, lisans öğrenimim sırasında da öğrencisi olma şerefine nail olduğum saygıdeğer hocam Prof. Dr. Ramazan ARSLAN'a tez danışmanlığımı kabul ettiği ve büyük emek ve katkılarıyla bana akademik bir çalışma yapma imkânı tanıdığı için şükranlarımı sunarım. Tez izleme komitesinde yer alarak bilgi ve tecrübeleriyle çalışmaya yön veren ve çok kıymetli katkılarını esirgemeyen değerli hocalarım Prof. Dr. Sema TAŞPINAR AYVAZ'a ve Prof. Dr. İpek YÜCER AKTÜRK'e minnettarım. Savunma sırasındaki olumlu eleştirileri ve tavsiyeleriyle tezin nihai halini almasında büyük emeği bulunan kıymetli hocalarım Dr. Öğretim Üyesi İsmet MAZLUM'a ve Dr. Öğretim Üyesi Aybüke BASIM'a teşekkür ederim. Dr. Aybüke BASIM'a akademik destek ve katkısının yanı sıra, gönülden desteği için de özel teşekkürlerimi sunarım.

Bugünlere gelmemde büyük emekleri ve destekleri bulunan sevgili annem Bedriye ULUKUŞ'a ve babam merhum Nafiz ULUKUŞ'a şükranlarımı sunmayı borç bilirim. Tez çalışması sırasında manevi desteğini esirmeyen biricik kardeşim Yasemin'e ve isimlerini tek tek sayamayacağım değerli dostlarıma da teşekkür ederim. Sonsuz desteği ve tahammülü için dizelerce teşekkürün kıyafetsiz kalacağı sevgili eşim Av. Dr. Erhan BULUT'a her zaman yanımda olduğu için minnettarım.

ÖZET

Şaziye Tuba ULUKUŞ BULUT, Terekenin İflâs Hükümlerine Göre Tasfiyesi, Başkent Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Özel Hukuk Doktora Programı, 2024.

Terekenin borca batıklığı sebebiyle mirasın hükmen reddedilmiş sayılması, mirasın en yakın yasal mirasçıların tamamı tarafından reddedilmesi, sonra gelen mirasçılar yararına yapılan ret üzerine mirasın kabul edilmemesi ve resmî tasfiye sırasında terekenin borca batık olduğunun anlaşılması hallerinde terekenin iflâs hükümlerine göre tasfiyesi söz konusu olmaktadır. Terekenin iflâs hükümlerine göre tasfiyesi kural olarak borca batık terekeler için öngörülmüş bir tasfiye yöntemidir. İcra ve İflâs Kanununda doğrudan doğruya iflâs yolları arasında yer verilmiş olan terekenin iflâs hükümlerine göre tasfiyesi, tasfiyeyi gündeme getiren sebepler ve tasfiye organları başta olmak üzere bazı yönleriyle olağan iflâs yollarından ayrılmaktadır. Çalışmamızda öncelikle tasfiyeye tabi tutulan tereke ve terekenin iflâs hükümlerine göre tasfiyesini gerektiren nedenler ele alınmış; terekenin iflâs hükümlerine göre tasfiyesinin iflâs yolları arasındaki yeri değerlendirilerek bu tasfiyenin olağan iflâs tasfiyesi ile özdeş olan ve olmayan yönleri ortaya konulmaya çalışılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Tereke, İflâs, Tasfiye, Mirasın Reddi, Borca Batık Tereke.

ABSTRACT

Şaziye Tuba ULUKUŞ BULUT, Liquidation of Estate According to Bankruptcy Provisions, Başkent University, Institute of Social Sciences, Ph.D. on Civil Law, 2024.

In case of there is a presumption of disclaimer of the inheritance, the inheritance is disclaimed by all the nearest legal heirs, the inheritance is not accepted in the case of disclaimer in favour of the subsequent heirs and during the official liquidation it is determined that the estate is overindebted, the estate is liquidated according to the bankruptcy provisions. As a rule, the liquidation of the estate according to the bankruptcy provisions is a method of liquidation which is provided for overindebted estates. The liquidation of the estate, which is provided for in the Enforcement and Bankruptcy Act as a direct bankruptcy procedure, differs from the ordinary bankruptcy procedure in a number of respects, particularly with regard to the reasons for the liquidation and the liquidation bodies. In our thesis, we first analyse the estate subject to liquidation and the reasons for liquidating the estate according to the bankruptcy provisions; we evaluate the status of the estate liquidation according to the bankruptcy provisions within the bankruptcy procedure and try to clarify the identical and non-identical aspects of this liquidation with the ordinary bankruptcy liquidation.

Key Words: Estate, Bankruptcy, Liquidation, Disclaimer of Inheritance, Overindebted Estate.

İÇİNDEKİLER

TEŞEKKÜR ..... **i**
ÖZET ..... **ii**
ABSTRACT ..... **iii**
KISALTMALAR ..... **x**
1. GİRİŞ **1**
2. MİRAS HUKUKU KAVRAM VE KURUMLARI İLE TEREKENİN İFLÂS HÜKÜMLERİNE GÖRE TASFİYESİNİ GEREKTİREN NEDENLER **4**
2.1. Tereke Kavramı ve Terekenin Kapsamı **4**
2.1.1. Tereke kavramı **4**
2.1.1.1. Genel olarak **4**
2.1.1.2. Tasfiyeye tabi özel malvarlığı olarak tereke **7**
2.1.2. Terekenin kapsamı **10**
2.1.2.1. Genel olarak **10**
2.1.2.1.1. Malvarlığında bulunmakla birlikte terekede yer almayan unsurlar **15**
2.1.2.1.2. Malvarlığında bulunmamakla birlikte terekede yer alan unsurlar **17**
2.1.2.1.3. Doğrudan mirasçıların şahsında doğan haklar **18**
2.1.2.2. İflâs hükümlerine göre tasfiyeye tabi terekenin kapsamı **19**
2.1.2.2.1. Terekenin aktifi **21**
2.1.2.2.1.1. Taşınmazlar **21**
2.1.2.2.1.2. Taşınırlar **22**
2.1.2.2.1.3. Diğer haklar, alacaklar ve talep hakları **24**
2.1.2.2.2. Terekenin pasifi **26**
2.1.2.2.2.1. Miras hukukunda alacaklı kavramı **26**
2.1.2.2.2.2. Mirasbırakanın borçları **27**
2.1.2.2.2.3. İntikal borçları **29**
2.2. Terekede Hak Sahibi Olan Mirasçılar ve Mirasın Geçişi **30**
2.2.1. Mirasçılar **30**
2.2.1.1. Mirasçılık ehliyeti **30**
2.2.1.1.1. Hak ehliyetine sahip olmak **32**

2.2.1.1.2. Mirasçı sıfatını kaybetmemiş olmak 33
2.2.1.1.3. Sağ olmak 34
2.2.1.2. Mirasçılığın belgelenmesi 35
2.2.2. Mirasın geçmesi 36
2.2.2.1. Mirasın açılması 38
2.2.2.2. Mirasın kazanılması 41
2.2.2.2.1. Mirasın kabulü 42
2.2.2.2.2. Mirasın reddi 46
2.2.2.2.2.1. Genel olarak 46
2.2.2.2.2.2. Mirasın gerçek reddinin şartları, süresi ve şekli 49
2.2.2.2.2.3. Özel durumlar 54
2.2.2.2.3. Resmî defter tutulması talebi ve resmî deftere göre mirasın kabulü 55
2.2.2.2.4. Resmî Tasfiye Talebi 58
2.3. Terekenin İflâs Hükümlerine Göre Tasfiyesini Gerektiren Sebepler 61
2.3.1. Mirasın hükmen reddi 63
2.3.1.1. Hükmen reddin şartları 64
2.3.1.1.1. Terekenin borca batık olması (mirasbırakanın ödemeden aczi) 64
2.3.1.1.1.1. Ödemeden acz ve borca batıklık kavramları 65
2.3.1.1.1.2. Hükmen ret şartı olarak öngörülen *mirasbırakanın ödemeden aczinden* terekenin borca batıklığının anlaşılması gerekliliği 69
2.3.1.1.2. Borca batıklığın açıkça belli veya resmen tespit edilmiş olması 71
2.3.1.2. Hükmen reddin tespiti 75
2.3.2. Terekenin iflâs hükümlerine göre tasfiyesini gerektiren gerçek ret halleri 82
2.3.2.1. Mirasın en yakın yasal mirasçıların tamamı tarafından reddi 82
2.3.2.2. Sonra gelen mirasçılar yararına yapılan ret üzerine mirasın kabul edilmemesi 88
2.3.3. Resmî tasfiye sırasında terekenin mevcudunun borçları ödemeye yetmediğinin anlaşılması 90

3. TEREKE HAKKINDA İCRA VE İFLÂS KANUNUNDA YER ALAN DÜZENLEMELER, İFLÂS YOLLARI, TEREKENİN İFLÂS HÜKÜMLERİNE GÖRE TASFİYESİNİN BENZER KURUMLARLA KARŞILAŞTIRILMASI VE YABANCI HUKUK DÜZENLEMELERİ 96
3.1. Tereke Hakkında İcra Ve İflâs Kanununda Yer Alan Düzenlemeler 96
3.1.1. Terekeye karşı takip yapılmasının icra ve iflâs hukukunda gösterdiği özellikler 97
3.1.1.1. Terekenin takibin borçlu tarafında yer alabilmesi 97
3.1.1.2. Terekeye karşı takibe devam edilebilmesinin koşulları 100
3.1.2. Mirasbırakana karşı ölümünden önce başlatılan iflâs takibi 105
3.2. Terekenin İflâs Hükümlerine Göre Tasfiyesinin İflâs Yolları Bakımından Değerlendirilmesi 106
3.2.1. Kanunda düzenlenen iflâs yolları 106
3.2.1.1. Genel iflâs yolu 110
3.2.1.2. Özel iflâs yolları 114
3.2.1.2.1. Kambiyo senetlerine mahsus iflâs yolu 114
3.2.1.2.2. Doğrudan Doğruya İflâs Yolu 118
3.2.1.2.2.1. Alacaklının talebi ile doğrudan doğruya iflâs 119
3.2.1.2.2.2. Borçlunun talebi ile doğrudan doğruya iflâs 124
3.2.1.2.3. Sermaye şirketlerinin ve kooperatiflerin doğrudan doğruya iflâsı 125
3.2.1.2.4. Doğrudan doğruya iflâs talebinin usulü 128
3.2.1.2.5. Terekenin iflâs hükümlerine göre tasfiyesi 129
3.2.2. Değerlendirme 132
3.3. Terekenin İflâs Hükümlerine Göre Tasfiyesinin Benzer Kurumlarla ve İflâs ile Karşılaştırılması 135
3.3.1. Mirasın paylaşılması 135
3.3.2. Terekenin resmî tasfiyesi 139
3.3.3. Terekenin iflâsı 145
3.3.4. İflâs 147
3.4. Terekenin İflâs Hükümlerine Göre Tasfiyesinin Yabancı Hukuk Kurallarında Düzenlenme Biçimi 155
4. TEREKENİN İFLÂS HÜKÜMLERİNE GÖRE TASFİYESİNE KARAR VERİLMESİ İLE KARARIN HÜKÜM VE SONUÇLARI 162

4.1. İflâs Hükümlerine Göre Tasfiye Kararı Verilmesi ve Tasfiyenin Açılması ... 162
4.1.1. Tasfiyeyi talep etmeye yetkili olanlar ... 162
4.1.2. Görevli ve yetkili mahkeme ... 165
4.1.3. Yargılama usulü ... 170
4.1.4. Karar ve tasfiyenin açılması ... 171
4.2. Terekenin İflâs Hükümlerine Göre Tasfiyesi Kararının Hukuki Sonuçları .. 173
4.2.1. Tereke bakımından hukuki sonuçları ... 174
4.2.1.1. Terekeye dâhil olan mal, alacak ve haklar bakımından ... 174
4.2.1.1.1. Tasfiye masası ... 174
4.2.1.1.2. Tasfiye masasına giren mal, alacak ve haklar ... 180
4.2.1.1.3. Tasfiye masasından çıkarılabilecek mallar ile hak ve alacaklar ... 183
4.2.1.2. Tereke üzerindeki tasarruf yetkisi bakımından hukuki sonuçlar . 185
4.2.1.2.1. Mirasçıların tasarruf yetkisinin bulunmaması ... 188
4.2.1.2.2. İcra takiplerinin durması ve düşmesi ... 189
4.2.1.2.3. Hukuk davalarının durması ... 191
4.2.2. Tereke alacaklıları bakımından hukuki sonuçları ... 192
4.2.2.1. Mirasbırakanın borçlarının muaccel hale gelmesi ... 192
4.2.2.2. Faizlerin işlemeye devam etmesi ... 194
4.2.2.3. Şarta bağlı alacaklar ... 196
4.2.2.4. Konusu para olmayan alacakların para alacağına çevrilmesi ... 198
4.2.2.5. İflâsta takas ... 200
4.2.2.6. Mirasbırakanın kefil olduğu borçlar ve müşterek borçlu olduğu durumlar ... 203
4.2.2.6.1. Mirasbırakanın kefil olduğu borçlar ... 203
4.2.2.6.2. Mirasbırakan ile müşterek borçlu olanların aynı zamanda iflâsı ... 204
4.2.2.6.3. Mirasbırakanla birlikte borçlu olanlardan birinin borcu kısmen ödemesi ... 205
4.2.2.7. Adi ve rehinli alacakların sırası ... 206
4.2.2.7.1. Rehinli alacaklar ... 207
4.2.2.7.2. Adi alacaklar ... 208
5. TEREKENİN İFLÂS HÜKÜMLERİNE GÖRE TASFİYESİ USULÜ ... 210
5.1. Tasfiye Organları ... 210

5.1.1. Tasfiye organlarına ilişkin ön sorunlar 210
5.1.1.1. Sulh hukuk mahkemesinin konumu 211
5.1.1.2. Alacaklılar toplanmaları 214
5.1.1.3. Değerlendirme 216
5.1.2. Tasfiye memuru 220
5.1.3. Birinci alacaklılar toplanması ve iflâs bürosu 224
5.2. Tasfiye Masasının Teşkili 228
5.2.1. Defter tutulması 229
5.2.2. Masa mallarının muhafazası 232
5.2.3. Tasfiye şeklinin belirlenmesi 234
5.2.3.1. Tasfiyenin tatili 235
5.2.3.2. Basit tasfiye 241
5.2.3.3. Adi tasfiye 244
5.3. Tasfiyenin Gerçekleştirilmesi 245
5.3.1. İflâsta istihkak davaları 245
5.3.2. Masa alacaklarının tahsili ve acele satışlar 250
5.3.2.1. Masa alacaklarının tahsili 250
5.3.2.2. Acele satışlar 251
5.3.3. Alacakların incelenmesi 252
5.3.4. Sıra cetveli 255
5.3.4.1. Sıra cetvelinin düzenlenmesi 255
5.3.4.1.1. Sıra cetveline karşı şikâyet 258
5.3.4.1.2. Sıra cetveline karşı itiraz davası 260
5.3.5. Alacakların geç bildirilmesi 263
5.3.6. İkinci alacaklılar toplanması 265
5.4. Tasfiye Masası Mallarının Paraya Çevrilmesi ve Paraların Paylaştırılması . 267
5.4.1. Paraya çevirme 267
5.4.2. Paraların paylaştırılması 270
5.4.2.1. Pay cetveli ve son hesap 271
5.4.2.2. Paraların dağıtılması 273
5.4.2.3. Borç ödemeden aciz belgesi ve masaya yazdırılmamış alacaklar .. 274
5.4.2.3.1. Borç ödemeden aciz belgesi 274
5.4.2.3.2. Masaya yazdırılmamış alacaklar 277
5.5. Tasfiyenin Sona Ermesi ve Sona Ermenin Hüküm ve Sonuçları 278

5.5.1. Durdurma suretiyle sona erme 278
5.5.2. Kaldırma suretiyle sona erme 282
5.5.3. Kapanma suretiyle sona erme 287
5.5.4. Tasfiyenin sona ermesinin hüküm ve sonuçları 289
6. SONUÇ 294
KAYNAKLAR 301

KISALTMALAR

ABD : Ankara Barosu Dergisi
AİTİA : Ankara İktisadi ve Ticari İlimler Akademisi
AknÜHFD : Akdeniz Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi
AndHD : Anadolu Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi
Art. : Artikel
AÜHF : Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi
AÜHFD : Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi
AHBVÜ-HFD : Ankara Hacı Bayram Veli Üniversitesi Hukuk Fakültesi
b. : bent
BAM : Bölge Adliye Mahkemesi
BATİDER : Banka ve Ticaret Hukuku Dergisi
BBI : Bundes Blatter
BGE : Bundesgerichtsentscheid
Bkz. : Bakınız
BTHAE : Banka ve Ticaret Hukuku Araştırma Enstitüsü
BÜHFD : Başkent Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi
C. : Cilt
c. : cümle
CMK : Ceza Muhakemesi Kanunu
Çev. : Çeviren
ÇÜHFD : Çankaya Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi
DEÜHFD : Dokuz Eylül Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi
DEÜHF : Dokuz Eylül Üniversitesi Hukuk Fakültesi
dpn. : Dipnot
eBK : (Mülga) Borçlar Kanunu
eMK : (Mülga) Türk Kanunu Medenîsi
E. : Esas
EÜHFD : Erzincan Binali Yıldırım Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi
ERÜHFD : Erciyes Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi
e.t. : erişim tarihi
f. : fıkra

FSEK : Fikir ve Sanat Eserleri Kanunu

GAÜHFD : Galatasaray Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi

GÜHFD : Gazi Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi

HD. : Hukuk Dairesi

HMK : Hukuk Muhakemeleri Kanunu

HUMK : Hukuk Usulü Muhakemeleri Kanunu

İBD : İstanbul Barosu Dergisi

İDD : İcra ve İflâs Dairesi

İİK : İcra ve İflâs Kanunu

İİMY : İflâs İdare Memurluğu Yönetmeliği

İKÜHFD : İstanbul Kültür Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi

İMÜHFD : İstanbul Medipol Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi

İnÜHFD : İnönü Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi

İÜHF : İstanbul Üniversitesi Hukuk Fakültesi

İÜHFM : İstanbul Üniversitesi Hukuk Fakültesi Mecmuası

İÜMHAD : İstanbul Üniversitesi Mukayeseli Hukuk Araştırmaları Dergisi

Karş. : karşılaştırınız

K. : Karar

KMK : Kat Mülkiyeti Kanunu

m. : madde

MÖHUK : Milletlerarası Özel Hukuk ve Usul Hukuku Hakkında Kanun

MÜHFHAD : Marmara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi

NEÜHFD : Necmettin Erbakan Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi

Örn. : Örneğin

p. : paragraf

RG. : Resmî Gazete

S. : Sayı

s. : sayfa

ZGB : Schweizerisches Zivilgesetzbuch

SchKG : Bundesgesetz über Schuldbetreibung und Konkurs

SHD : Sakarya Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi

ss. : sayfa sayısı

SÜHFD : Selçuk Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi

SDÜHFD : Süleyman Demirel Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi

T.	**:** Tarih
TAAD	**:** Türkiye Adalet Akademisi Dergisi
TBBD	**:** Türkiye Barolar Birliği Dergisi
TBK	**:** Türk Borçlar Kanunu
TCK	**:** Türk Ceza Kanunu
TCMB	**:** Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası
TMK	**:** Türk Medeni Kanunu
TSHK	: Türk Sivil Havacılık Kanunu
TTK	**:** Türk Ticaret Kanunu
vb.	**:** ve benzeri
vd.	**:** ve devamı
VUK	**:** Vergi Usul Kanunu
VVMT	**:** Türk Medeni Kanununun Velayet, Vesayet ve Miras Hükümlerinin Uygulanmasına İlişkin Tüzük
VVMTY	**:** Türk Medenî Kanununun Velâyet, Vesayet Ve Miras Hükümlerinin Uygulanmasına İlişkin Tüzük Kapsamında Tutulacak Defterler, Özel Kütük, Dosyalar, Tutanaklar Ve Diğer Evrakın Düzenlenmesine Dair Yönetmelik
Y.	**:** Yıl
YİBBGK	**:** Yargıtay İçtihadı Birleştirme Büyük Genel Kurulu Kararı
YHGK	**:** Yargıtay Hukuk Genel Kurulu
YÜHFD	**:** Yeditepe Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi

1. GİRİŞ

Çalışmamızın konusu "Terekenin İflâs Hükümlerine Göre Tasfiyesi"dir.

Tereke, mirasbırakanın mirasçılarına geçen kalıntı; kalıt; mirasçılara kalan malvarlığı olarak tanımlanmakta ve Arapça "terk" kökünden gelmektedir. Çoğu zaman miras ile eş anlamlı olarak kullanılmaktaysa da tereke, durağan anlamdaki mirası ifade eder. Miras, mirasbırakanın mirasçılara intikal eden tüm yetkilerini kapsayan bir kavramken, tereke her durumda para ile ölçülebilen aktif ve pasif değerler bütününü kapsar. Kıta Avrupası hukuk sistemlerinin temelini oluşturan Roma hukukunda da *hereditas* kelimesi hem tereke hem de miras anlamında kullanılmıştır.

İflâs kelimesinin sözlük karşılığı ise borçlarını ödeyemediği mahkeme kararı ile tespit ve ilan olunan iş adamının durumu, "batkı"dır. Parayı bitirmek anlamına gelen Arapça "fulus" kökünden gelmektedir. İflâs, borcunu ödemeyen tacirin maruz kaldığı bütüncül bir takip yolu, bir malvarlığı tasfiye yöntemidir.

Çalışmamız mirasçıların, mirasbırakanlarından kalan kalıtı reddetmeleri sebebiyle gündeme gelen terekenin iflâs hükümlerine göre tasfiyenin nasıl gerçekleşeceğini ele almaktadır. Tarihsel süreçte, Roma hukukundan bu yana mirasçıları tarafından sahiplenilmeyen terekeler hukuk sistemlerini meşgul etmiş, bu özel malvarlığının borç ve alacaklarının tasfiyesine ilişkin olarak birbirine benzer sistemler geliştirilmiştir.

Türk hukukunda ve mehaz İsviçre hukukunda, reddedilen mirasın iflâs hükümlerine göre tasfiyesi yöntemi benimsenmiştir. Türk Medeni Kanununa göre terekenin iflâs hükümlerine göre tasfiyesi, hakkında borca batıklık karinesi bulunan terekeler (TMK m.605/II) ve resmî tasfiye sırasında borca batık olduğu ortaya çıkan terekeler (TMK m.636) için öngörülmüştür. Ayrıca, mirasın en yakın yasal mirasçıları tarafından (TMK m.612) veya sonra gelen mirasçılar yararına reddi (TMK m.614) hallerinde de iflâs hükümlerine göre tafiye gündeme gelmektedir. İcra ve İflâs Kanunda reddedilen mirasın iflâs tasfiyesine tabi tutulacağı belirtilmiş (m.180) ve Kanun sistematiği içerisinde terekenin iflâs hükümlerine göre tasfiyesi doğrudan doğruya iflâs yolları arasında düzenlenmiştir.

Terekenin iflâs hükümlerine göre tasfiyesi kurumu, doktrinde İcra ve İflâs Kanununun 180. maddesinin başlığındaki gibi *reddolunan mirasların tasfiyesi* olarak adlandırılmanın yanı sıra, *iflâsın re'sen açılması* başlığı altında da ele alınmıştır. Ancak, doktrindeki genel kabulün ve uygulamada tercih edilen isimlendirmenin *terekenin iflâs hükümlerine göre tasfiyesi* olduğu görülmektedir. Bu durumun sebebi, iflâs tasfiyesine tâbi tutulan şeyin tereke olmasının yanı sıra Türk Medeni Kanunun *iflâs usulü ile tasfiye* başlığını taşıyan (eMK m.576, TMK m.636) maddesidir. Terekenin resmî tasfiyesi sırasında borca batık olduğu anlaşıldığında iflâs hükümlerine göre tasfiye edileceğini düzenleyen madde kuruma adını vermiştir. Bu haliyle, kurum borca batık terekeler ve borca batıklık sebebiyle reddi mirasa konu olmuş terekeler için öngörülen kendi özgü bir tasfiye yöntemidir.

Terekenin iflâs hükümlerine göre tasfiyesi, iflâsa tabi gerçek ve tüzel kişiler hakkındaki iflâs tasfiyesine göre önemli farklar içermektedir. Hakkında iflâs kararı verilerek müflis sıfatını olan borçlunun malvarlığının tasfiyesi iflâs teşkilatı marifetiyle yürütülür. Oysa terekenin iflâs hükümlerine göre tasfiyesinde Kanun koyucu tercihi, tasfiye sürecinin sulh hukuk mahkemesinde başlatılıp bitirilmesini tercih etmiştir.

Çalışmamızda terekenin iflâs hükümlerine göre tasfiyesinin, iflâs teşkilatı marifetiyle yürütülmekte olan ve asliye ticaret mahkemesinin iflâs kararı üzerine açılan iflâs tasfiyesi ile aynı ve ayrı yönleri ortaya konulmaya çalışılmıştır. Kurum, Türk hukukundaki genel görünüm, doktrin görüşleri ve uygulama dikkate alınarak irdelenmiş, mehaz İsviçre İcra ve İflâs Kanundaki düzenlemeler dikkate alınmıştır. Ayrıca, yabancı hukuk sistemlerindeki tereke tasfiye yöntemleri de incelenmiştir.

Çalışmamızın birinci bölümünde, tereke kavramı ve terekenin kapsamı üzerinde durulmuş, terekenin mirasçılara intikali açıklanmış ve iflâs hükümlerine göre tasfiyenin hangi hallerde gündeme geldiği ele alınmıştır.

İkinci bölümde, tereke hakkında icra ve iflâs hukukunda yer alan düzenlemeler incelenmiş, kanununda öngörülen iflâs yolları irdelenerek, terekenin iflâs hükümlerine göre tasfiyesinin iflâs yolları arasındaki yeri değerlendirilmiştir. Bunun yanı sıra, Türk Medeni Kanununda yer alan resmî tasfiye kurumu, miras ortaklığını sona erdiren mirasın paylaşılması, çalışmamızın konusundan tamamen ayrı bir kurum olan terekenin iflâsı ve iflâs kurumu ile terekenin iflâs hükümlerine göre tasfiyesinin karşılaştırması yapılmıştır. Ayrıca,

bu bölümde yabancı hukuk sistemlerindeki tereke tasfiye yöntemlerine ilişkin bilgilere yer verilmiştir.

Çalışmanın üçüncü bölümünde, terekenin iflâs hükümlerine göre tasfiyesi kararının verilmesi ve bu kararın maddi iflâs hukuku bakımından ortaya çıkardığı sonuçlar incelenmiştir. Bu inceleme, iflâs tasfiyesi ile terekenin iflâs hükümlerine göre tasfiyesinin karşılaştırılması suretiyle gerçekleştirilmiştir.

Çalışmamızın son bölümünde, terekenin iflâs hükümlerine göre tasfiye aşaması, şekli iflâs hukuku kuralları çerçevesinde ve yine iflâs tasfiyesi ile karşılaştırmalı olarak incelenmiş, tasfiye organları ile tasfiyenin aşamalarındaki benzerlik ve farklılıklar ortaya konulmaya çalışılmıştır. Çalışmamız tasfiyenin sona ermesi ile bunun hüküm ve sonuçları incelenerek sona erdirilmiştir.

Çalışma neticesinde ulaştığımız sonuçlara, yapılan tespit ve değerlendirmeler ile önerilere sonuç bölümünde yer verilmiştir.

2. MİRAS HUKUKU KAVRAM VE KURUMLARI İLE TEREKENİN İFLÂS HÜKÜMLERİNE GÖRE TASFİYESİNİ GEREKTİREN NEDENLER

2.1. Tereke Kavramı ve Terekenin Kapsamı

2.1.1. Tereke kavramı

2.1.1.1. Genel olarak

Bir gerçek kişinin ölümünden sonra ona ait özel hukuk ilişkilerinin hukuki akıbetini belirleyen miras hukukunun konusunu oluşturan tereke[1]; etimolojik olarak Arapça "terk" kökünden gelmektedir. Doğru söyleyişi "terike" olmakla birlikte Türkçede "tereke" olarak kullanılmaktadır[2]. Kişinin hayattayken sahip olduğu malvarlığı olarak bilinen değerler ve ilişkiler bütünü, ölümle tereke adını alır[3]. Bu bağlamda tereke; miras yoluyla mirasçılara geçmeye elverişli, mirasbırakanın şahsına bağlı olmayan özel hukuk ilişkileri bütünü[4], ölümle mirasçılara geçebilen el değiştirebilir malvarlığı ya da parasal özel hukuki ilişkileridir[5].

Ölümüyle birlikte malvarlığı terekeye dönüşen kişi ise artık mirasbırakan olarak anılır. Dolayısıyla, mirasbırakan ölümüyle terekesi mirasçılara geçen gerçek kişidir[6]. Ölüm fıtratı

---

[1] Oğuzman, K. (1995). *Miras Hukuku*. İstanbul: Filiz Kitabevi, s. 1; İmre, Z. ve Erman, H. (2021). *Miras Hukuku*. İstanbul: Der Yayınları, s. 1; Eren, F. ve Yücer Aktürk, İ. (2024). *Türk Miras Hukuku*. Ankara: Yetkin Yayınları, s. 24; f. *Miras Hukuku Cilt:III*. Ankara: Seçkin Yayıncılık, s. 48; İnan, A. N., Ertaş, Ş. ve Ablaş, H. (2019). *Miras Hukuku*. Ankara: Seçkin Yayıncılık, s. 48.

[2] Hatemi, H. (2021). *Miras Hukuku*. İstanbul On İki Levha Yayıncılık, s. 14; Oğuzman, K. (1995), s.1, dn.2.

[3] Serozan, R. ve Engin, B. İ. (2024). *Miras Hukuku*. Ankara: Seçkin Yayıncılık, s. 110; Öztan, B. (2022). *Miras Hukuku*. Ankara: Yetkin Yayınları, s. 16.

[4] Kocayusufpaşaoğlu, N. (1987), s. 31; Eren, F. ve Yücer Aktürk, İ. (2024), s. 55; İnan, A. N., Ertaş, Ş. ve Albaş, H. (2019), s. 64; Dural, M. ve Öz, T. (2020). *Türk Özel Hukuku Cilt:IV Miras Hukuku*. İstanbul: Filiz Kitabevi, s. 8; İmre, Z. ve Erman, H. (2021), s. 10; Antalya, G. ve Sağlam İ. (2019), s. 69 (*Yazarlar ayrıca terekeyi; ölen ya da gaipliğine karar verilen kişinin miras hukuku kuralları ile yazgısı çizilen malvarlığı şeklinde de tanımlamıştır.*); Çabri, S. (2022). *Miras Hukuk Şerhi Cilt:I*. İstanbul: On İki Levha Yayıncılık, p. 47; Gençcan, Ö. U. (2022b). *Tereke Hukuku*. Ankara: Yetkin Yayınları, s. 59. *Hatemi*, terekenin mirasbırakanın malvarlığından külli halefiyet yoluyla ve ölümle birlikte mirasçılara intikal eden hak ve borçlar topluluğu olduğunu belirtmektedir (Hatemi, H. (2021), s. 14).

[5] Serozan, R. ve Engin, B. İ. (2024), s. 111-127; Oğuzman, K. (1995), s.1; Kocayusufpaşaoğlu, N. (1987), s. 31; Öztan, B. (2022), s. 16; Eren, F. ve Yücer Aktürk, İ. (2024), s. 24.

[6] İnan, A. N., Ertaş, Ş. ve Albaş, H. (2019). *Miras Hukuku*. Ankara: Seçkin Yayıncılık, s. 64; Serozan, R. ve Engin, B. İ. (2024), s. 105; Öztan, B. (2022). *Miras Hukuku*. Ankara: Yetkin Yayınları, s. 14.

gereği insana özgü bir olay olduğundan mirasbırakan her zaman bir gerçek kişidir. Tüzel kişiler mirasçı olabilir ancak mirasbırakan olamazlar[7].

Türk Dil Kurumu sözlüğünde tereke kelimesinin karşılığı olarak "miras" kelimesine işaret edilmekte; miras ise "*birine, ölen bir yakınından kalan mal mülk, para veya servet; kalıt, bırakıt, tereke"* şeklinde tanımlanmaktadır[8]. Gerçekten de miras, sıklıkla tereke yerine ya da onunla eş anlamda kullanılan bir kavramdır[9]. Türk Medeni Kanununda hem tereke (TMKm.53,241,265,371,427,519,552,575,583,610,619,632,636) hem de miras terimleri kullanılmaktadır (TMK m.575,592,605,612,614)[10]. Ancak, tereke ile miras tam anlamıyla birbiri ile örtüşen kavramlar değildir. Tereke, mirasbırakanın ölümle birlikte terk ettiği değerleri ifade ettiğinden statik anlamdaki mirastır. Diğer taraftan miras aynı zamanda mirasın açılması ve intikalini ifade eder ki bu da mirasın dinamik anlamıdır[11]. Miras, mirasbırakanın mirasçılarına intikal eden bütün yetkilerini kapsayan, mirasçıların devam ettirdikleri tüm hukuki ilişkileri içine alan bir kavram iken, tereke; maddi, gayri maddi, cismani, gayri cismani, fakat mutlaka para ile ölçülmesi mümkün aktif ve pasif değerler

---

[7] Kocayusufpaşaoğlu, N. (1987), s. 4; Kılıçoğlu, A. M. (2021). *Miras Hukuku*. Ankara: Turhan Kitabevi, s. 1, 2; Dural, M. ve Öz, T. (2020). *Türk Özel Hukuku Cilt:IV Miras Hukuku*. İstanbul: Filiz Kitabevi, s. 5; Oğuzman, K. (1995), s. 2. Tüzel kişiliğin sona ermesi halinde malvarlığının nasıl tasfiye edileceği prensip olarak TMK m.52'de düzenlenmiş olup şirketlerin malvarlığının tasfiyesine dair hükümler ise TTK'da yer almaktadır (Antalya, G. ve Sağlam İ. (2019). *Miras Hukuku Cilt:III*. Ankara: Seçkin Yayıncılık, s. 75; Ayiter, N. ve Kılıçoğlu, A. (1991). *Miras Hukuku*. Ankara: Savaş Yayınları, s. 38; Ayan, M. (2020). *Miras Hukuku*. Ankara: Adalet Yayınevi, s. 36; Oğuzman, K. (1995), s. 2).

[8] https://sozluk.gov.tr/

[9] Kocayusufpaşaoğlu, N. (1987), s. 30, 31; Oğuzman, K. (1995), s. 1, 2; Eren, F. ve Yücer Aktürk, İ. (2024), s. 24; ; İmre, Z. ve Erman, H. (2021), s. 10; Ayan, M. (2020). *Miras Hukuku*. Ankara: Adalet Yayınevi, s. 33; Ayiter, N. ve Kılıçoğlu, A. (1991), s. 37; Dural, M. ve Öz, T. (2020). *Türk Özel Hukuku Cilt:IV Miras Hukuku*. İstanbul: Filiz Kitabevi, s. 5; İmre, Z. ve Erman, H. (2021), s. 9; Öztan, B. (2022), s. 13; Antalya, G. ve Sağlam İ. (2019), s. 70; Çabri, S. (2022), p. 47.

[10] "*Miras hukukunun temel kavramlarından biri olan tereke, ölen bir kimsenin mal, hak, alacak ve borçlarının tümünü ifade etmektedir. Medeni Kanunun birçok maddesinde "miras" kelimesi tereke anlamında kullanılmıştır (MK. 533, 537, 545).*"(YİBBGK, E. 1994/4 K. 1994/4 T. 11.11.1994, Lexpera, e. t. 04.02.2024).

[11] Serozan, R. ve Engin, B. İ. (2024), s. 102, 103; Kocayusufpaşaoğlu, N. (1987), s. 30; Öztan, B. (2022), s. 16. Romalıların da miras kavramını "hereditas" kelimesi ile ifade ettikleri ve hereditasın hem "tereke" olarak adlandırılan *"müteveffaya (de cuius) ait bulunup onun yerine kaim olan bir veya birkaç kişi tarafından iktisab edilen malların heyeti umumiyesi"* hem de "miras" olarak adlandırılan ve Ius Civile'ye göre, ölen bir Roma vatandaşına, borç ve alacakları ile birlikte, bütün hukuki münasebetlerinde halef olma anlamlarına geldiği hakkında bkz. Umur, Z. (1965). Roma Miras Hukuku'nun Ana Hatları. *İÜHFM*, 31(1), ss. 159-195. *"Roma'da esas itibariyle, miras ile iktisap edilen aile malı manasına gelen patrimonium islâm hukukunda ölüm ile bırakılan, terkedilen mal mânasına olan 'tereke' kelimesiyle ifade edilmiş ve tâbir Medenî Kanunumuza geçmiştir (m.531, 533, 537). Roma'da patrimoniumun manası genişlemiş ve insanın menşei ne olursa olsun sahip ve malik olduğu mal manasına gelmiş olduğu halde İslâm hukukunda tereke kavramı insanın yaşarken malik bulunduğu malları asla ifade etmemiş ve yalnız miras ile iktisap edilen safi aktif malı ifade eylemiştir. Çünkü İslâm hukukunda terekeden evvelâ ölünün cenaze masrafı, sonra borçları çıkartılır; ondan sonra elde kalan safi aktif terekeyi teşkil eder."* Sevig, V. R. (1947). Hukuk Mukayesesi (Roma Hukukundan Başlayarak Alman Medeni Kanununa ve İsviçre-Türk Borçlar Kanununa Gelinceye Kadar, Yani XX'inci Yüzyıla Kadar Borç (Vecibe) Kavramının Geçirdiği Değişme Safhaları ve XX İnci Asırdaki Telakkisinin Mukayeseli Olarak Tetkiki). *AÜHFD*, 4(1-4), ss. 168-261, s. 187.

bütününü ifade eder. Bu itibarla, tereke mirasa göre daha dar, miras ise tekeye göre daha geniş bir kavramdır[12].

Mirasbırakanın ölümle birlikte terk ederek gerisinde bıraktığı malvarlığını ifade etmesi ve sahibinin ölümü[13] ile artık tereke olarak adlandırılması itibarıyla *malvarlığı* ve tereke kavramları arasında da çok yakın bir ilişki bulunmaktadır[14]. Nitekim Türk Medeni Kanununda da yer yer, tereke anlamına gelmek üzere malvarlığı ifadesinin kullanıldığı görülmektedir (Örn.TMK m.514,572,576)[15]. Ancak *tereke* ile *malvarlığı* kavramları da birbiriyle aynı anlama gelmemektedir[16]. Kişinin ölümüyle özel hukuk karakterli hak, ilişki ve borçlardan oluşan malvarlığı artık durağanlaşır. Başka bir ifadeyle, parasal değeri haiz hak ve borçlardan oluşan, aktifi ve pasifi bulunan malvarlığı, sahibinin ölümüyle birlikte değişkenlik özelliğini yitirerek sabit hale gelir[17]. Bu bakımdan tereke, mirasbırakanın ölümü anında intikale elverişli özel hukuk ilişkilerinin donmuş hali[18] ya da malvarlığının özel bir görünümü[19], özel bir malvarlığıdır[20]. Ayrıca, kişinin ölümüyle sona eren şahıs varlığı hakları, miras yoluyla intikale elverişli olmayan kişiye bağlı sınırlı aynî haklar ve

[12] Ayiter, N. ve Kılıçoğlu, A. (1991), s. 37. *"Tereke, ölen bir kimsenin mal, hak, alacak ve borçlarının tümünü ifade eder.Yani mirasbırakanın ölüm tarihine göre bırakmış olduğu, maddi veya maddi olmayan, genellikle para ile ölçülmesi mümkün aktif ve pasif değerlerin karşılığıdır.Miras ise terekeden daha geniş kapsamlıdır. Mirasbırakanın hak ve borçları da mirasçılara ve terekeye intikal edecektir."*(YHGK, E. 2017/1827 K. 2021/625 T. 27.5.2021)

[13] Ölüm karinesi ve gaiplik de ölüme benzer sonuçlar doğuran hukuki durumlardır. Bu gibi durumlarda mirasın geçişi ve terekenin akıbeti hakkında detaylı bilgi için bkz. "**2.2.2.1. Mirasın açılması**"

[14] Eren, F. ve Yücer Aktürk, İ. (2024), s. 24; Serozan, R. ve Engin, B. İ. (2024), s. 110; Oğuzman, K. (1995), s.1; Kocayusufpaşaoğlu, N. (1987), s. 31; Öztan, B. (2022), s. 16.

[15] Antalya, G. ve Sağlam İ. (2019), s. 70.

[16] Kocayusufpaşaoğlu, N. (1987), s. 31; Oğuzman, K. (1995), s. 2; Eren, F. ve Yücer Aktürk, İ. (2024), s. 24; İmre, Z. ve Erman, H. (2021), s. 10; Ayan, M. (2020), s. 33; Ayiter, N. ve Kılıçoğlu, A. (1991), s. 38; İmre, Z. ve Erman, H. (2021), s. 10; Öztan, B. (2022), s. 16; Antalya, G. ve Sağlam İ. (2019), s. 70; Çabri, S. (2022), p. 51; Dural, M. ve Öz, T. (2020), s. 8 (*Yazarlar, yalnızca devir ve intikal edebilen özel hukuk ilişkilerinin mirasçılara geçebilecek olması itibarıyla malvarlığı ile tereke arasında farklılık olabileceğini ifade etmekle birlikte kural olarak tereke ile malvarlığının eşit kavramlar olduğu belirtmektedir.*)

[17] Ayan, M. (2020), s. 33; Şahin, T. (2024). *Türk Hukukunda Mirasın Reddi.* Ankara: Yetkin Yayınları, s. 4.

[18] Eren, F. ve Yücer Aktürk, İ. (2024), s. 24.

[19] Antalya, G. ve Sağlam İ. (2019), s. 70.

[20] Serozan, R. ve Engin, B. İ. (2024), s. 96; İmre, Z. ve Erman, H. (2021), s.239; Kocayusufpaşaoğlu, N. (1987), s. 649; Tandoğan, H. (1995). Miras Sebebile İstihkak Davası. *AÜHFD*, C. 12, S.1, ss. 268-284, s. 271; Çabri, S. (2023a). *Miras Hukuk Şerhi Cilt:II*. İstanbul: On İki Levha Yayıncılık, p. 1311; Baygın, C. (2005). *Türk Hukukunda Alacaklıların Korunması*. Ankara: Seçkin Yayıncılık, s. 21; Cömert Akbay, B. (2023). *Türk Aile ve Miras Hukukunda Ayni İkame*. On İki Levha Yayıncılık, s. 202, 203. Acemoğlu, K. (1970). *Borçlar Kanununun 179. Maddesine Göre Malvarlığı veya Ticari İşletmenin Devri*, İstanbul: İÜHF Yayınları, s. 11. Doktrinde terekenin bir özel malvarlığı değil, elbirliği malvarlığı olduğu yönünde de görüşler bulunmaktadır (Ayiter, N. (1968), s. 79 vd.). Ancak elbirliği malvarlığı görüşünü savunan yazarlar da resmî tasfiyede terekenin özel malvarlığı sayılacağını belirtmektedirler. Bu görüşler için bkz. Ozanemre Yayla, H. T. (2011). *Mirasın Paylaşılması*. Ankara: Turhan Kitabevi, s. 10 vd. Aksi görüş için bkz. Avcı, M. Ö. (2014). *Mirasın Mahkeme Kararıyla Paylaşılması*. İstanbul: On İki Levha Yayıncılık, s. 14 (Yazar terekenin özel malvarlığı değil, her durumda elbirliği malvarlığı olarak nitelendirilmesi gerektiği görüşündedir).

devredilemez nitelikteki malvarlığı hakları da terekeye dâhil edilemeyeceğinden malvarlığı ile terekenin içeriği birbiri ile örtüşmez[21].

Hukuki bakımdan, mirasbırakanın ölümüyle birlikte mirasçılara geçen tüm hak, borç ve hukuki ilişkiler bütününü ifade eden tereke aynı zamanda iktisadi anlamı da bulunan bir kavramdır. İktisadi açıdan tereke, ekonomik değere sahip varlıklardan, maddi mallardan, işletmelerden ve maddi değere sahip olan şeylerden oluşur[22].

İstisnalar hariç olmak üzere, mirasçılar, mirasbırakanın aynî haklarını, alacaklarını ve diğer malvarlığı haklarını, taşınırları ve taşınmazları üzerindeki zilyetliklerini mirasbırakanın ölümüyle doğrudan ve bir bütün olarak kazanırlar. Ayrıca, mirasbırakanın borçlarından da kendi malvarlıklarının tümüyle kişisel olarak sorumlu olurlar (TMK m.599/II). Dolayısıyla, genel anlamda tereke *"mirasbırakanın malvarlığı ilişkilerinden; mülkiyet hakkı, taşınmaz yükü, rehin hakkı, taşınmaz lehine kurulmuş irtifak hakkı, fikri ve sınai haklar, alacak hakkı gibi haklar ile müşteri çevresi, iş ve üretim sırları, know-how gibi fiili durumlarından"* oluşur[23].

2.1.1.2. Tasfiyeye tabi özel malvarlığı olarak tereke

Özel malvarlığı *Serozan ve Engin* tarafından özel ve bağımsız bir hak ehliyetine sahip kılınmamakla birlikte bir veya birden fazla kişiye ait, özel ve ayrı bir rejime tabi tutulmuş, tek bir kişi ya da kişiler topluluğuna özgülenmiş malvarlığı bölümü olarak tanımlanmıştır[24]. *Ayiter*'e göre ise özel malvarlığı, bir kimsenin malvarlığında yer alan ancak farklı bir hukuki rejime tabi olan, daha dar ve özel bir şekilde sınırlandırılmış, kendi başına ekonomik gelişme olanağına sahip ve diğer malvarlığı unsurlardan bağımsız olarak hukuki işlemlerin konusunu oluşturabilen, sınırlandırılmış haklar bütünüdür[25]. Özel malvarlığı yalnızca kanunen öngörülen hallerde söz konusu olabilir[26].

[21] Hatemi, H. (2021), s. 13, 14; Öztan, B. (2022), s. 16, 17; Ayiter, N. ve Kılıçoğlu, A. (1991), s. 38; Oğuzman, K. (1995), s. 2; İmre, Z. ve Erman, H. (2021), s. 10; Kocayusufpaşaoğlu, N. (1987), s. 31 vd.; Akkanat, H. (2004). *Ölümün Özel Hukuk İlişkisine Etkisi*. İstanbul: Filiz Kitabevi, s. 79.
[22] Antalya, G. ve Sağlam İ. (2019), s. 69; Avcı, M. Ö. (2014), s. 13.
[23] Eren, F. ve Yücer Aktürk, İ. (2024), s. 24.
[24] Serozan, R. ve Engin, B. İ. (2024), s. 96.
[25] Ayiter, N. (1968). *Mamelek Kavramı Üzerine*. Ankara: Sevinç Matbaası, s.29.
[26] Ayiter, N. (1968), s. 33; Cömert Akbay, B. (2023), s. 19; Acemoğlu, K. (1970), s. 11.

Terekenin de özel bir malvarlığı olduğu kabul edilmektedir[27]. Miras ortaklığı oluştuğunda, mirasbırakanın tek mirasçısı varsa mirasın kanunen reddedilebileceği süre boyunca tek mirasçının mirasçılığında, art mirasçılıkta ve resmî tasfiye sürecinde terekenin özel bir malvarlığı oluşturduğu kabul edilir[28].

Tereke, resmî tasfiyesi sırasında ya da miras ortaklığının devamı sırasında temsilci atanmasıyla kendisini yönetecek bir organa kavuştuğu için (TMK m.634/I,640/III) bariz olarak mirasçıların malvarlığından ayrılır ve terekeyi yöneten organ bu yönetim işini mirasçılardan bağımsız olarak yapar. Bu sebeple tereke mirasçıların malvarlığından ayrı ve özel bir malvarlığı halindedir[29]. Tereke dışında, yatırım ortaklığı portföyünün ve yatırım fonunun, iflâs masasının, edinilmiş mallara katılma rejiminde eşlerin ortak olduğu edinilmiş malların özel malvarlığı niteliğinde kabul edilmektedir[30]. Resmî tasfiye sırasında terekenin özel bir malvarlığı olarak kabul edilmesi, iflâs hükümlerine göre tasfiye sırasında da özel bir malvarlığı oluşturması sonucunu doğurur. Zira iflâs hükümlerine göre tasfiyeye tabi terekenin bu özelliği, hem tasfiyeye tâbi olmasının kanunen öngörülmesinden hem de mirasçıların malvarlığından soyutlanmasından kaynaklanmaktadır.

Özel malvarlığının niteliği açıklanırken, tüzel kişi olmamakla beraber tüzel kişiye yaklaşan bir yapıya sahip olduğu[31] belirtilmektedir. Diğer bir yaklaşım da özel malvarlığının kurucu unsurunun, bu özel malvarlığının tahsis gayesi olduğudur[32].

Bu yaklaşımlar kapsamında tasfiyeye tabi terekeye ilişkin bir değerlendirme yapıldığında, tasfiye yöntemi itibarıyla terekenin tüzel kişiliğe yaklaştırıldığı görülmektedir.

---

[27] Serozan, R. ve Engin, B. İ. (2024), s. 96; İmre, Z. ve Erman, H. (2021), s. 430; Kocayusufpaşaoğlu, N. (1987), s. 649; Tandoğan, H. (1955), s. 271; Çabri, S. (2023a), p. 1311; Cömert Akbay, B. (2023). *Türk Aile ve Miras Hukukunda Ayni İkame*. On İki Levha Yayıncılık, s. 202, 203.

[28] Serozan, R. ve Engin, B. İ. (2024), s. 96; Ayiter, N. (1968), s. 42, 43; Ayiter, N. ve Kılıçoğlu, A. (1991), s. 247; Akkanat, H. (2004, s. 178; Durman, O. (2009). *İcra ve İflas Hukuku Açısından Malvarlığı veya Ticari İşletmenin Devri*. İstanbul: On İki Levha Yayıncılık, s. 13-17; Önay, I. (2022). *Medeni Hukukta İkame ve Kaim Değer Kavramları*. İstanbul: On İki Levha Yayıncılık, s. 79; Cömert Akbay, B. (2023), s. 25; Akkanat, H. (2004), s. 178.

[29] Durman, O. (2009), s. 12; Erkalan Coşkunsu, S. (2021). *Bütününe Etki Eden Hukuki İşlemler Bakımından Ticari İşletmeye Özgülenen Malvarlığı*. Ankara: Seçkin Yayıncılık, s. 6. *"Söz konusu ortaklığa dahil mirasçılar, miras bırakanın ölümü ile "unsurları azaltarak veya eksilerek" bir özel malvarlığına dönüşen ve "tereke" olarak adlandırılan malvarlığına dahil aktiflere ortaklık ilişkisi içerisinde "elbirliği ile hak sahipliği" esasına göre (TMK m.640/II) sahip olurlarken; tereke borçlarından (TMK m.641/1) ve kural olarak miras bırakan tarafından başkasına yüklenmedikçe vasiyet borçlarından kişisel malvarlıkları ile müteselsilen sorumlu olurlar."*(Yargıtay 12. HD., E. 2022/12642 K. 2023/4248 T. 14.6.2023, Lexpera, e. t. 04.02.2024)

[30] Durman, O. (2009), s. 9-23; Erkalan Coşkunsu, S. (2021), s. 7-9.

[31] Serozan, R. ve Engin, B. İ. (2024), s. 96.

[32] Ayiter, N. (1968), s. 30 vd.

Türk Medeni Kanunun 53. maddesi *"Tüzel kişinin malvarlığının tasfiyesi, kanunda ve kuruluş belgesinde aksine hüküm bulunmadıkça, terekenin resmî tasfiyesine ilişkin hükümlere göre yapılır."* şeklinde olup, madde gerekçesinde resmî tasfiyeye atıf yapılan hükümlerin tasfiye usulüne ilişkin hükümler olduğu belirtilmiştir[33]. Ayrıca, resmî tasfiye işlemlerinin yürütülmesi sırasında hüküm bulunmayan hallerde kollektif şirketin tasfiyesine ilişkin hükümler uygulanmaktadır (VVMT m.52).

Diğer taraftan, özel malvarlığının kurucu unsurunun tahsis gayesi olduğu yaklaşımı da tafiyeye tabi terekenin özel malvarlığı olduğu sonucunu ortaya çıkarmaktadır. Tasfiye bir malvarlığının ayrıştırılarak, aktif ve pasif arasındaki farkın belirlenmesi işlemidir[34]. Bu süreçte de tereke, tasfiye edilme gayesiyle mirasçıların malvarlığından ayrıştırılarak bağımsız hale getirilmiş, kendi içinde bütünlük arz eden, aktifi ve pasifi bulunan bir değerler topluluğudur[35]. Dolayısıyla, özel malvarlığını açıklayan her iki yaklaşımla da tasfiyeye tabi terekenin özel malvarlığı niteliğinde olduğu sonucuna varılmaktadır.

Özel malvarlığı olarak tereke, içerisinde tasfiye edilmeyi bekleyen paraya çevrilebilir kıymetler bulundurması ve bunların öncelikle mirasbırakanın alacaklılarının haklarına tahsis edilmesi (TMK m.603/I)[36] itibarıyla geniş anlamdaki iflâs masasına benzer bir görünüm arz eder[37]. Müflisin malvarlığı unsurlarının ve borçlarının oluşturduğu bütünü ifade eden geniş anlamdaki iflâs masası[38] ile tasfiye halindeki terekenin birbirine benzer durumda olmalarının sebebi, her ikisinin de alacaklıların haklarının ödenmesi için tasfiye edilmek üzere bir araya gelmiş kıymetler topluluğu olmalarıdır.

Bu kapsamda, iflâs hükümlerine göre tasfiyeye tabi terekeyi; miras yoluyla intikale elverişli ve ekonomik değere sahip tüm mal, hak, alacak ve borçlardan oluşan özel bir malvarlığı olarak tanımlamak mümkündür.

---

[33] *"Sona erme sebebi gerçekleşen tüzel kişinin tasfiyesinde uygulanacak olan terekenin resmî tasfiyesine ilişkin hükümler ile kasdedilen ise 632 ve 633 üncü madde hükümleri değil, 634 ilâ 636 ncı maddeleri arasında getirilmiş olan tasfiye usulü hükümleridir. Hâkim bu hükümleri doğrudan değil, ancak kıyas yoluyla uygulayabilir."*
(https://www5.tbmm.gov.tr/tutanaklar/TUTANAK/TBMM/d21/c073/tbmm21073011ss0723.pdf, s. 49, e. t. 05.01.2024)

[34] Yılmaz, E. (1992). *Hukuk Sözlüğü*. Ankara: Yetkin Yayınları, s. 876, 877.

[35] Acemoğlu, K. (1970), s. 11.

[36] Kocayusufpaşaoğlu, N. (1987), a. 596.

[37] Antalya, G. ve Sağlam, İ. (2019), s. 474.İflâs masası hakkında detaylı açıklamalar için bkz. "**4.2.1.1.1. Tasfiye masası**"

[38] Taş Korkmaz, H. (2010). *İflâs Masası*. Ankara: Yetkin Yayınları, s. 24.

2.1.2. Terekenin kapsamı

2.1.2.1. Genel olarak

Malvarlığı niteliğindeki özel hukuk ilişkileri, örneğin; *mirasbırakanın açtığı ölüme bağlı tasarrufların iptal ve tenkisi davası* (TMK m.557,560), *mirası ret hakkı* (TMK m.608); *resmî defter tutulması* (TMK m.619) ve *resmî tasfiye talep hakları* (TMK m.632), *mirasbırakana isabet eden miras payı üzerindeki hak* (TMK m.580) ya da *nişanın bozulması nedeniyle maddi tazminat talep hakkı* (TMK m.120) miras yoluyla intikale elverişli hukuki ilişkilerdendir[39].

Türk Borçlar Kanununda da mirasçıya geçebilen özel hukuk ilişkilerine değinildiği görülmektedir. Örneğin, TBK m.174'te sözleşmenin taraflarından birinin bizzat yerine getirmesi gerekmeyen bir koşulun, tarafın ölümü halinde mirasçısı tarafından yerine getirebileceği; TBK m.297'de bağışlama sözleşmesinden doğan geri alma hakkının bağışlayanın ölümüyle mirasçılarına geçeceği; TBK m.333 ve m.371'de mirasçıların kira sözleşmesini yasal bildirim sürelerine uyarak feshedebilecekleri, TBK m.356'da konut ve çatılı işyeri kiralarında ölen kiracıyla aynı meslek ve sanatı yürüten ortaklarının veya mirasçılarının ya da birlikte aynı konutta oturanların kira sözleşmesini sürdürme haklarının bulunduğu düzenlenmiştir. Benzer şekilde Türk Ticaret Kanununun 316. maddesinde, komandit şirketlerde ölen bir komanditerin yerine mirasçılarının geçeceği düzenlenmiştir.

Borç ilişkilerinden doğan alacak ve borçlar da kural olarak mirasçılara intikal eder. Maddi hakların yanında, gayri maddi haklar olan fikir ve sanat eserleri[40], patent, marka ve işaretler üzerindeki fikrî haklar da miras yoluyla intikale elverişlidir (FSEK m.63; Sınai Mülkiyet Kanunu m.148)[41].

Malvarlığı niteliğinde olmayan ve karşılıklılık özelliği de göstermeyen bazı hukuki talep ve ilişkilerin de miras yoluyla intikali mümkündür. Tapu siciline tescil için malikin

[39] Kocayusufpaşaoğlu, N. (1987), s. 33; İnan, A. N., Ertaş, Ş. ve Albaş, H. (2019), s. 53.
[40] Dijital sanat eserlerinin miras yoluyla intikali hakkında detaylı bilgi için bkz. Akçaal, M. (2022). NFT (Değiştirilemeyen Jeton) Sanat Eserlerinin Miras Yoluyla Geçmesi. *TBBD*, 2022(159), 363-396.
[41] İnan, A. N., Ertaş, Ş. ve Albaş, H. (2019), s. 54; Kılıçoğlu A.M. (2021), s. 5; Akkanat, H. (2004), s. 129.

yazılı beyanı (TMK m.1013) ya da icaptan doğan bağlılık (TBK m.3) miras yoluyla intikale elverişli hukuki durumlar olarak kabul edilmektedir[42].

Şahsa bağlı haklar da istisnaî olarak miras yoluyla intikale elverişli olabilir. Örneğin; aile hukukundan doğan ve malvarlığı niteliği göstermeyen, "*soybağının reddi davası açma*" (TMK m.291), "*babalığın tanınmasının iptali davası açma*" (TMK m.298), "*açılmış olan evlenmenin (nisbî) butlanı ve boşanma davasını devam ettirme*"[43] (TMK m.159,181), "*babanın ölmüş olması halinde onun mirasçılarına karşı babalık davası açma*" (TMK m.301) gibi haklar, sırf şahsa bağlı olmalarına rağmen, bunların miras yoluyla intikali kanunen mümkündür[44]. Ayrıca, mirasbırakanın şeref, haysiyet, özel yaşamının gizliliği gibi birtakım kişilik değerleri ile cesedi ve organları, üreme hücreleri, mektup ve resimleri üzerindeki menfaatleri ölümden sonra dahi korunduğundan, bunlara yönelen saldırılara karşı mirasçıların da dava açma hakkı bulunmaktadır[45]. Bu kapsamda, mirasçılar manevi tazminat talebine ilişkin özel durum hariç olmak üzere[46], TMK m.25'te yer alan dava haklarını

---

[42] Kocayusufpaşaoğlu, N. (1987), s. 3; İnan, A. N., Ertaş, Ş. ve Albaş, H. (2019), s. 54.

[43] TMK m.181'de; *"Boşanan eşler, bu sıfatla birbirlerinin yasal mirasçısı olamazlar ve boşanmadan önce yapılmış olan ölüme bağlı tasarruflarla kendilerine sağlanan hakları, aksi tasarruftan anlaşılmadıkça, kaybederler.(Değişik ikinci fıkra: 31/3/2011-6217/19 md.)Boşanma davası devam ederken, ölen eşin mirasçılarından birisinin davaya devam etmesi ve diğer eşin kusurunun ispatlanması hâlinde de yukarıdaki fıkra hükmü uygulanır."* (m.181/II) düzenlemesi yer almaktadır. Buna göre boşanma davası devam ederken eşlerden birisinin ölümü halinde sağ kalan eş, ölen eşin mirasçısı olur. Çünkü bu halde evlilik boşanmayla değil ölümle sona ermektedir. Ancak bu kuralın istisnası, boşanma davasının devamı sırasında ölen eşin mirasçılarının davaya devam edip sağ kalan eşin kusurunu ispatlamasıdır. Sağ kalan eşin kusurunun ispatı halinde bu sıfatla (sağ kalan eş sıfatıyla) mirasçılığı sona erer. Ölen eşin mirasçılarına da boşanma davasını devam ettirerek sağ kalan eşin kusurunu ispat koşuluyla onun mirasçılığını sona erdirme imkânı tanınmıştır. Boşanma davası esnasında eşlerden birinin ölümü halinde, sağ kalan eşin bu sıfatla mirasçılığının sona erdirilmesine ilişkin TMK m.181/II düzenlemesinin, medenî hukuk ve medenî usûl hukukundaki genel kurallara istisna teşkil ettiği; hükmün uygulanmasının özellikle medenî usûl hukuku ilkeleri bakımından da muhtelif sorunlar yarattığı, davanın konusu ve taraflarına ilişkin böyle bir değişiklik öngörülmesin yerindeliği hakkındaki görüş ve değerlendirmeler için bkz. Taş Korkmaz, H. (2015). Boşanma Davasında Sağ Kalan Eşin Bu Sıfatla Mirasçılığına Son Vermek Amacıyla Mirasçılar Tarafından Davaya Devam Edilmesi. *DEÜHFD*, 16 (Özel Sayı), ss. 1413-1482.

[44] İnan, A. N., Ertaş, Ş. ve Albaş, H. (2019), s. 55; Kılıçoğlu A. M. (2021), s. 6. Aksi yöndeki görüş için bkz. Akkanat, H. (2004), s. 90, 91. *Akkanat* Kanunun ilgiler tarafından açılabileceğini belirttiği davaların mirasçılık sıfatından bağımsız olduğu gerekçesiyle bunların miras yoluyla intikal eden haklar olmadığını belirtmektedir.

[45] Eren, F. ve Yücer Aktürk, İ. (2024), s. 6.

[46] TMK m.25/IV (*"Manevî tazminat istemi, karşı tarafça kabul edilmiş olmadıkça devredilemez; miras bırakan tarafından ileri sürülmüş olmadıkça mirasçılara geçmez."*) hükmü uyarınca manevi tazminat alacağının miras yoluyla intikali için mirasbırakanın sağlığında bu tazminat talebini ileri sürmüş olması gerekir. Manevi tazminat ancak mirasbırakan tarafından; dava açmak suretiyle veya dava dışı bir yolla ileri sürülmüş olması halinde mirasbırakanın terekesinde yer alan bir alacak hakkına dönüşür. Manevi tazminatın miras yoluyla intikali bakımından eMK ve TMK hükümleri arasındaki farklar hakkında detaylı bilgi için bkz. Kara, D., (2020). *Manevi Tazminat Alacağının Üçüncü Kişiye Devri ve Miras Yoluyla İntikali*. Prof. Dr. Feyzi Necmeddin Feyzioğlunun Anısına Armağan, ss. 279-321, İstanbul: On İki Levha Yayıncılık. *"Dava konusu olay sonucu yaralanmış olan davacı Fahri Çetin yargılama devam ederken başka bir nedenle ölmüştür. Bu durumda bu kişinin maddi tazminata ilişkin hakları yanında, manevi tazminata ilişkin haklarının da, (davayı açtıktan sonra ölmüş bulunması nedeniyle) mirasçılarına geçtiğinin kabulü gerekir."*(Yargıtay 4. HD., E. 2000/5173 K. 2000/8153 T. 2.10.2000, Lexpera, e. t. 24.02.2024)

kullanabilecek ve düzeltmenin veya kararın üçüncü kişilere bildirilmesi ya da yayımlanması isteminde de bulunabileceklerdir[47].

Hukuki mahiyetinin bir hak[48] olup olmadığı tartışmalarından bağımsız olarak, zilyetlik de miras yoluyla intikale elverişlidir (TMK m.599)[49]. Mirasbırakanın zilyetlik süresi, mirasçının zilyetlik süresine eklenir ve mirasçı, kazandırıcı zamanaşımına bağlanan hukuki sonuçlarından miras yoluyla devraldığı zilyetlik süresi de hesaba katılmak suretiyle yararlanır (TMK m.966)[50].

Birtakım hukuki ilişkilerin miras yoluyla intikale elverişliliği hukuki işlem ile belirlenir. Örneğin, malikinin ölümünden sonra aile yurdunun devam edebilmesi için taşınmazın mirasçılara yurt olarak geçmesine ilişkin bir ölüme bağlı tasarrufun yapılması gerekir. Böyle bir tasarruf yoksa malikin ölümüyle tapu kütüğündeki aile yurdu şerhi silinir (TMK m.394). Bunun gibi, *"üçüncü kişi lehine taşınmazın altında veya üstünde yapı yapmak veya mevcut bir yapıyı muhafaza etmek yetkisi"* veren bir irtifak olan üst hakkının mirasçılara geçebilmesi, aksinin kararlaştırılmamış olmasına bağlıdır (TMK m.826). Kaynak hakkı için de aynı durum geçerlidir (TMK m.837)[51]. Ömür boyu gelir sözleşmesinde *"gelir borçlusunun veya üçüncü bir kişinin ömrüyle sınırlı olarak bağlanmış olan gelirin"* gelir alacaklısının mirasçılarına geçişi de yine aksinin kararlaştırılmamasına bağlıdır (TBK m.607)[52]. TTK'da da hukuki ilişkilerin miras yoluyla intikale elverişli olup olmadığına dair düzenlemeleri yer almaktadır. Örneğin, kollektif şirketlerde bir ortağının ölümü halinde şirketin, ölen ortağın mirasçılarıyla devam edip etmeyeceği hususu, bu konuda şirket sözleşmesinde hüküm bulunması ya da bulunmamasına göre değişkenlik göstermektedir (TTK m.253).

Bilgisayar ağlarının birbirine bağlanması sonucu ortaya çıkan, herhangi bir sınırlaması ve yöneticisi olmayan uluslararası bilgi iletişim ağı olarak tanımlanan[53] internetin günlük

---

[47] Gençcan, Ö. U. (2022a). *Miras Hukuku*. Ankara: Yetkin Yayınları, s. 125.
[48] Zilyetliğin hukuki niteliği tartışmalıdır. Zilyetliğin *bir hak* veya *aynî bir hak olduğu*, *eşya üzerinde bir fiili hâkimiyet olduğu* ve *hukuki bir durum olduğu* yönünde üç grupta toplanabilen bu tartışmalar ve zilyetliğin değişik koşullar altında değişik işlevler yerine getiren ve değişik hukuki sonuçlar doğuran bir hukuki durum olduğu hakkında bkz. Sirmen, L. (2022). *Eşya Hukuku*. Ankara. Yetkin Yayınları, s. 46, 47.
[49] Kocayusufpaşaoğlu, N. (1987), s. 3; İnan, A. N., Ertaş, Ş. ve Albaş, H. (2019), s. 55; Kılıçoğlu, A. M. (2021), s. 7; Sirmen, L. (2022), s. 58.
[50] Sirmen, L. (2022), s. 407.
[51] İnan, A. N., Ertaş, Ş. ve Albaş, H. (2019), s. 55; Kılıçoğlu, A. M. (2021), s. 7; Akkanat, H. (2004), s. 117.
[52] İnan, A. N., Ertaş, Ş. ve Albaş, H. (2019), s. 55.
[53] https://sozluk.gov.tr/

yaşamın olağan bir parçası haline gelmesiyle birlikte, mirasbırakanın dijital ortamdaki varlıklarının akıbetinin miras hukuku bakımından ne olacağı sorusu gündeme gelmektedir[54]. Zira Facebook, X (Twitter), Instagram, LinkedIn gibi sosyal medya hesapları[55], bu hesaplarda ya da başka dijital ortamlarda yer alan fotoğraflar, videolar, yazılar, elektronik posta iletileri, Whatsapp gibi yazışma uygulamaları, elektronik ticaret, internet bankacılığı, kripto paralar, e-kitaplar, alan adları artık neredeyse her birey tarafından kullanılmaktadır. Bu itibarla, mirasbırakana ait dijital bilgileri ifade eden dijital terekenin[56] mirasçılara intikali meselesi de güncel konulardan biridir.

Dijital varlıklardan oluşan dijital terekenin miras yoluyla intikaline ilişkin özel bir düzenleme bulunmamaktadır. Bu sebeple, bilimsel olarak hangi dijital varlığın miras yoluyla intikale elverişli olduğu, dijital varlıkların saklamasına ve yönetimine dair sözleşmelerin, varsa mirasbırakanın ölüme bağlı tasarruflarının, kanunen ölüme bağlanan sonuçların, kişisel verilerin korunmasına ilişkin düzenlemelerin ve konuyla ilgili karşılaştırmalı hukuk verilerinin somut olay bakımından bir arada değerlendirilmesini gerektirmektedir[57]. Ayrıca,

---

[54] "Apple iCloud" kimliğinin terekenin aktifinde olduğunun tespiti talebini içeren bir dava kapsamında Antalya Bölge Adliye Mahkemesi 6. Hukuk Dairesince verilen 13.11.2020 tarihli ve 2020/1149 E. 2020/905 K. sayılı kararın gerekçe kısmında; *"... Günümüzde dijital mal varlığının yadsınamaz ve göz ardı edilemez bir gerçeklik olduğu, kripto para adı verilen ve uluslar arası ödemelerde dahi kullanılmaya başlanmış dijital sistemlerin var olduğu, yine astronomik reklam gelirleri sağlayan sosyal medya hesaplarının gün geçtikçe arttığı, aynı şekilde youtube ve benzeri dijital platformlarda salt reklam geliri ve hatta ücretli üyelik sistemi ile hizmet veren kanallar oluşturulduğu bir ortamda dijital mal varlığı ve dijital miras ile ilgili olarak yasal bir düzenleme bulunmadığı, bu konuda yasal bir boşluk bulunduğu değerlendirilmiştir."*tespit ve değerlendirmelerine yer verilerek *TMK'nın 589.maddesine göre tereke tespitinde murisin mal ve haklarının tespit edilmesinin amaçlandığı, murise ait cep telefonunda bulunan icloud hesabına erişilmesi ile murisin özel hayatının gizliliğinin ihlal edileceği* gerekçeleriyle verilen davanın reddine dair ilk derece mahkemesi kararı kaldırılmıştır. Karar hakkındaki değerlendirmeler için bkz. Sayın, G. Z. (2021). 13. 11. 2020 Tarihli Antalya Bölge Adliye Mahkemesi Kararı ve Dijital Miras Kavramı. *Kadir Has Üniversitesi Hukuk Fakültesi Hukuk Bülteni*, 19 Şubat 2021.

[55] *"Ölenin sosyal medya hesaplarının mirasçılara intikal edip etmeyeceği konusu üçlü bir ayrım yaparak incelenebilir. Zira kullanım amacına göre sosyal medya hesaplarını; maddi bir içeriğe sahip olmayan, salt kişiler arasında iletişim amacıyla kullanılan hesaplar ile maddi bir getirisi olan veya ticari amaçlarla kullanılan hesaplar oluşturmakta ve bunların yanında karma nitelikte, yani her iki amacın da tek bir hesapla karşılandığı hesaplar da bulunmaktadır. Bu nedenle sadece "dijital malvarlıkları da mirasa konu olmalıdır" veya "olmamalıdır" şeklindeki bir genelleme tereddütlere yol açabilecektir."* Maraşlı Dinç, Y. (2019). Ölümden Sonra Sosyal Medya Hesaplarının Akıbeti. *TBBD*, (142), ss. 273-287, s.278. Dijital malvarlığına ilişkin diğer ayrımlar hakkında detaylı bilgi için bkz. Maraşlı Dinç, Y. (2019); Büyüksağış, E., Özyiğit, S. Mirkelam Falay, S. Buldağ, İ. E. ve Okur, M. S. (2021). Dijital Varlıkların Miras Yoluyla İntikali. *Yargıtay Dergisi*, 47(2), ss. 337-408, s. 369.

[56] Kılıçoğlu, A.M. (2021), s. 5, 6. Dijital tereke ve dijital varlıkların miras yoluyla intikali hakkında ayrıntılı bilgi için bkz. İnce Akman, N. (2018). Mirasbırakanın Dijital Bilgilerinin Mirasçılara Geçişi (Dijital Tereke). *İnÜHFD*, 9(2), ss. 527-560; Altındal, H. ve Arslan, Y. (2021). Türk Hukukunda Dijital Miras: Karşılaşılan Sorunlar ve Uluslararası Uygulamalar Çerçevesinde Bazı Çözüm Önerileri. *AHBV-ÜHFD*, XXV(1), ss. 313-351; Büyüksağış, E., Özyiğit, S. Mirkelam Falay, S. Buldağ, İ. E. ve Okur, M. S. (2021), s. 337-408. Kripto paralar hakkında detaylı bilgi için bkz. Turan Başara, G. (2023). Kripto Paralarla İlgili Miras Hukukuna Özgü Temel Meseleler. *İnÜHFD*, 14 (1), ss. 15-30.

[57] Büyüksağış, E., Özyiğit, S. Mirkelam Falay, S. Buldağ, İ. E. ve Okur, M. S. (2021), s. 394.

dijital varlıkların miras yoluyla intikal edip etmeyeceği hususu değerlendirilirken mirasbırakanın özel hayatının gizliliği, haberleşme özgürlüğü ve haberleşmenin gizliliği, ölümünden sonra mirasbırakanın kişiliğinin korunup korunmayacağı gibi konular dikkate alınmalıdır[58]. Bu kapsamda, mirasçıların mirasbırakanın *"aynî haklarını, alacakları, diğer malvarlığı haklarını, taşınır ve taşınmazlar üzerindeki zilyetliklerini"* doğrudan doğruya kazanmasına ve mirasbırakanın borçlarından kişisel sorumluluklarına ilişkin (TMK m.599) kural gereği, dijital varlığın bir ekonomik değer teşkil etmemesi ve ekonomik amaçlarla da kullanılmaması halinde miras yoluyla intikale elverişli olmadığı sonucuna varılabilecektir[59]. Dijital varlık, kendi kendine bir ekonomik değer taşıyor fakat ekonomik amaçlarla kullanılmıyor ve de sahibiyle özdeşleştirilecek kadar onun kişiliğini yansıtıyorsa yine miras yoluyla intikale elverişlilikten söz edilemeyecektir. Dijital varlığın objektif bir ekonomik değere sahip olması veya ekonomik amaçlarla kullanılması halinde ise miras yoluyla intikale elverişli olduğu kabul edilmelidir[60].

Yukarıda da değinildiği üzere, tereke ile mirasbırakanın malvarlığı arasında tam bir örtüşme yoktur. Çünkü ölümle birlikte mirasçılara sadece miras yoluyla intikale elverişli; *devir ve intikal edebilen özel hukuk ilişkileri* geçer. Mirasbırakanın şahsına bağlı olanlar ise sona erer. Bu sebeple, mirasbırakanın malvarlığında yer almasına rağmen terekeye dâhil olmayan hukuki ilişkiler söz konusu olabilir. Ayrıca, malvarlığında bulunmamasına rağmen terekede yer alan hukuki ilişkiler de söz konusudur. Mirasçıların miras yoluyla değil de sırf

[58] İnce Akman, N. (2018), s. 531.

[59] Karşı görüş ve konu hakkındaki diğer görüş ve değerlendirmeler hakkında detaylı bilgi için bkz. İnce Akman, N. (2018).

[60] Büyüksağış, E., Özyiğit, S. Mirkelam Falay, S. Buldağ, İ. E. ve Okur, M. S. (2021), s. 396. Sosyal medya hesaplarında yer alan ve maddi değeri bulunan, çoğunluğu fikri haklar alanını ilgilendiren fotoğrafların, resimlerin, eser niteliğindeki yazıların ve videoların FSEK kapsamında değerlendirilmesi yönündeki görüş için bkz. Kılıçoğlu, A. M. (2021), s. 6. Ditijal varlıkların miras yoluyla intikali hususu, dijital varlığın içeriğinde mirasbırakanın ya da üçüncü kişilerin şahıs varlığı hakları ihlal eden unsurlar bulunup bulunmadığı dikkate alınarak değerlendirilmelidir. Yine, dijital terekeye ilişkin olarak; aile belgelerinin ve aile için özel anı değeri olan eşyanın tüm mirasçıların muvafakatı olmadan satılamaması; mirasçılar arasında anlaşmazlık çıkması halinde özgülemeye veya satışa sulh hukuk mahkemesince karar verileceği kuralı (TMK m.653) gereği mirasbırakanın tek başına kullandığı ve ailesinin diğer fertleriyle herhangi bir ilgisi bulunmayan dijital varlıkların mirasçılara özgülenip özgülenemeyeceği de tartışmalıdır. Bu itibarla, terekede yer alan dijital varlıklara ilişkin değerlendirme yapılırken kişilik hakları etkilenen üçüncü kişiler ile mirasçıların menfaatleri arasındaki menfaat çatışmalarının da gözetilmesi gerekir (Doğancı, D. E. (2022). Sosyal Medya Kullanıcı Hesabı Sözleşmelerinin Dijital Tereke Yönünden Değerlendirilmesi. *MÜHFHAD*, C. 28 S. 1, ss. 329-370, s. 363).

mirasbırakanın ölümü sebebiyle kazanabilecekleri, doğrudan mirasçıların şahsında doğan birtakım haklar da bulunmaktadır[61].

2.1.2.1.1. Malvarlığında bulunmakla birlikte terekede yer almayan unsurlar

Malvarlığında bulunmakla birlikte mirasbırakanın şahsına bağlı olan ve dolayısıyla ölümüyle birlikte sona eren haklar, borçlar ve hukuki ilişkiler miras yoluyla intikal etmediklerinden terekeye de dâhil olmazlar[62].

Kişinin yaşamı, sağlığı, vücut bütünlüğü, özgürlüğü, sırları, ekonomik itibarı, adı üzerindeki kişilik hakları, derneklere üye olma hakkı gibi kişiler hukukuna ilişkin hakları; velâyet hakkı, vasilik, kayyımlık, yasal danışmanlık gibi aile hukukundan; vasiyeti yerine getirme görevliliği gibi miras hukukundan doğan hak ve hukuki statüleri ölüm ile sona erdiğinden mirasçılara geçmez[63]. Nafaka alacağı hakkı ya da nafaka borcu da yine ölümle birlikte ortadan kalktığından mirasçılara intikal etmez[64].

Mirasbırakanın kişisel özelliklerinin önemli olduğu borç ilişkileri de ölümle birlikte sona erdiğinden terekede yer almaz. Başka bir ifade ile mirasbırakanın şahsi özelliklerinin ön planda tutulduğu, mirasbırakanın kişiliğine bağlı şahsi edim yükümlerini içeren ve bizzat mirasbırakan tarafından ifa edilmesi gereken yükümlülükler mirasçılara intikal etmez[65]. Örneğin, hizmet sözleşmesinin kurulması sırasında daha çok *işverenin kişiliği* dikkate alınmışsa, işverenin ölümüyle sözleşme kendiliğinden sona erer (TBK m.441/II). İşçinin ölümü halinde ise artık sözleşmenin karşı edimini yerine getirecek kimse kalmadığından sözleşme kendiliğinden sona erer (TBK m.440). Hizmet sözleşmesi gibi, yüklenicinin *kişisel özellikleri* dikkate alınarak yapılan eser sözleşmeleri de yüklenicinin ölümüyle

[61] Kocayusufpaşaoğlu, N. (1987), s. 36, 37; Kılıçoğlu, A.M. (2021), s. 7; İnan, A. N., Ertaş, Ş. ve Albaş, H. (2019), s. 54; Serozan, R. ve Engin, B. İ. (2024), 123; Eren, F. ve Yücer Aktürk, İ. (2024), s. 9, 10.
[62] Kocayusufpaşaoğlu, N. (1987), s. 3; İnan, A. N., Ertaş, Ş. ve Albaş, H. (2019), s. 50; İmre, Z. ve Erman, H. (2021), s. 10; Dural, M. ve Öz, T. (2020), s. 8; Serozan, R. ve Engin, B. İ. (2024), s. 112.
[63] İnan, A. N., Ertaş, Ş. ve Albaş, H. (2019), s. 51; Dural, M. ve Öz, T. (2020), s. 11; Serozan, R. ve Engin, B. İ. (2024), 112; Eren, F. ve Yücer Aktürk, İ. (2024), s. 7.
[64] Kılıçoğlu, A. M. (2021), s. 4. TMK'nın *"Tazminat ve nafakanın ödenme biçimi"* başlıklı 176. maddesinin 3. fıkrasında *"İrat biçiminde ödenmesine karar verilen maddî tazminat veya nafaka, alacaklı tarafın yeniden evlenmesi ya da taraflardan birinin ölümü hâlinde kendiliğinden kalkar; alacaklı tarafın evlenme olmaksızın fiilen evliymiş gibi yaşaması, yoksulluğunun ortadan kalkması ya da haysiyetsiz hayat sürmesi hâlinde mahkeme kararıyla kaldırılır."* hükmü yer almaktadır. Bu durum muaccel nafaka alacakları bakımından geçerli değildir (Birinci Uzun, T. (2018). *Mirasın Resmî Tasfiyesi*. Ankara: Seçkin Yayıncılık, s. 22). Ayrıca, mirasçıların; mirasbırakan tarafından açılan nafaka davasının açıldığı günden mirasbırakanın ölüm tarihine kadar olan dönem için nafaka talep hakları bulunmaktadır (Gençcan, Ö. U. (2022a), s. 126, dpn. 23; Dural, M. ve Öz, T. (2020), s.11, dpn. 26).
[65] Serozan, R. ve Engin, B. İ. (2024), s.113; Kılıçoğlu, A. M. (2022), s. 4; Dural, M. ve Öz, T. (2020), s. 9, 10;

kendiliğinden sona erer (TBK m.486). Yine, dönemsel edimleri içeren bağışlama sözleşmesi de ifa yükümlüsünün ölümü ile sona erer (TBK m.298). Bu sözleşmelerin yanı sıra, kullanım ödüncü sözleşmesinde ödünç alanın ölmesi (TBK m.385), yayın sözleşmesinde de eser sahibinin eseri tamamlamadan ölmesi (TBK m.500) sözleşmeyi kendiliğinden sona erdirir. Ayrıca, sözleşmeden veya işin niteliğinden aksi anlaşılmadıkça, vekâlet sözleşmesi de taraflarından birinin ölümüyle kendiliğinden sona erer (TBK m.513). Görüldüğü üzere, tarafların ya da yalnızca taraflardan birinin kişiliğiyle ilgili şahsi edimleri içeren özel hukuk ilişkilerinden kaynaklanan hak ve borçlar mirasçılara intikal etmez. Zira bu tür ilişkilerde, mirasbırakanın ölümüyle edimin ifası mümkün olamayacak, bundan doğan borçlar sona erecek ve mirasçılara geçişten söz edilemeyecektir[66].

Diğer taraftan, şahsa bağlı irtifak haklarından *intifa* ve *oturma* hakkı da malvarlığına dâhil haklar olmalarına rağmen terekede yer alamazlar. İntifa hakkı, hak sahibi gerçek kişinin ölümüyle son bulur (TMK m.797). Oturma hakkı da devredilemez ve mirasçılara geçmez (TMK m.823)[67]. Üst hakkı ve kaynak hakkı ise el değiştirebilir şahsa bağlı irtifak hakları[68] olup mirasçılara geçebilmesi aksinin kararlaştırılmamış olmasına bağlıdır (TMK m.826,837). Taşınmaz malikinin, taşınmaz üzerinde herhangi bir kişi lehine atış eğitimi veya spor alanı ya da geçit olarak kullanılmak gibi belirli bir yararlanmaya hizmet etmek maksadıyla kurabildiği diğer irtifak hakları da aksi kararlaştırılmadıkça başkasına devredilemez ve mirasçılara geçmez (TMK m.838). Malvarlığına ilişkin olmalarına rağmen intikale elverişli olmayan şahsa bağlı irtifak hakları mirasbırakanın malvarlığında yer alsalar da terekeye dâhil olmazlar[69].

Malvarlığına dâhil olmakla birlikte, adi ortaklıklardaki ortaklık hakkı da ortaklık sözleşmesinde ortaklığın mirasçılarla sürdürülmesi konusunda bir hüküm yoksa, miras yoluyla intikal etmez (TMK m.639/I,2). Bunun gibi, aile malları ortaklığındaki ortaklık da

---

[66] Burada borç ilişkisinin sona ermesi ileriye etkilidir. TBK m.117/2'de yer alan sebepsiz zenginleşme kapsamında iade yükümlülüğüne ilişkin genel kurala göre mirasçılara intikale elverişli hak ve borçlar ile TBK m.486'nın ikinci cümlesinde yer alan *işsahibinin, eserin tamamlanan kısmından yararlanabilecekse onu kabul etmek ve karşılığını vermekle yükümlü* olması ya da *işverenin kişiliği dikkate alınarak yapılmış bir hizmet sözleşmesi söz konusu olsa bile işçi sözleşmenin süresinden önce sona ermesi yüzünden uğradığı zarar için, mirasçılardan hakkaniyete uygun bir tazminat isteminde bulunabilmesi* gibi intikale elverişli hak ve borçlar mirasçılara intikal edecektir (İnan, A. N., Ertaş, Ş. ve Albaş, H. (2019), s. 54).

[67] Kocayusufpaşaoğlu, N. (1987), s. 32.

[68] Sirmen, L. (2022), s. 628 vd.

[69] Antalya, G. ve Sağlam, İ. (2019), s. 70; İnan, A. N., Ertaş, Ş. ve Albaş, H. (2019), s. 52; Sirmen, L. (2022), s. 605 vd.; Baygın, C. (2008), s.143.

miras yoluyla intikal etmez ve terekeye dâhil olmaz (TMK m.382)[70]. Kooperatifler Kanununa göre de ortağın ölümü ile ortaklık sıfatı sona erer. Ancak, kooperatif ana sözleşmesinde gösterilecek şartlarla, ölen ortağın mirasçıları kooperatifte ortak olarak kalabilir (m.14).

Kişilik haklarının ihlalinden kaynaklanan manevî tazminat da mirasbırakan hayattayken onun malvarlığına dâhil olduğu halde, mirasbırakan tarafından ileri sürülmüş olmadıkça mirasçılara geçmez (TMK m.25/IV) [71]. Manevi tazminat talebinin mirasçılara geçebilmesi, mirasbırakanın hayattayken manevi tazminat alacağını talep iradesini ortaya koymasına bağlıdır. Ancak, bu iradenin mutlaka dava yoluyla ortaya konulması gerekmez, dava dışı yollarla ileri sürülmesi de yeterli kabul edilmektedir[72]. Belirtmek gerekir ki, burada bahsedilen manevi tazminat, bizzat mirasbırakanın şahsına ait olan manevi tazminattır. Yoksa mirasbırakanın kaza ve benzeri bir sebeple ölümünden dolayı manevi tazminat talep etme hakkı doğrudan mirasçıya ait olup, mirasbırakana ait bir hak değildir[73].

2.1.2.1.2. Malvarlığında bulunmamakla birlikte terekede yer alan unsurlar

Kural olarak malvarlığında yer almayan haklar ya da hukuki ilişkiler terekede de yer almaz. Ancak, malvarlığında yer almasa da maddi değeri olan birtakım hak ve borçların terekeye dâhil olması mümkündür. Örneğin; edinilmiş mallara katılma rejimi ölümle sona ererse ölen eşin mirasçıları, sağ kalan eşten artık değere katılma alacağı talep etme hakkına sahiptir (TMK m.236). Bu durumda, mirasbırakan hayattayken henüz mal rejimi sona ermediği için onun malvarlığında yer almayan artık değere katılma alacağı, mal rejiminin ölümle birlikte sona ermesi üzerine, doğrudan terekede ve bir alacak hakkı olarak ortaya

[70] Antalya, G. ve Sağlam, İ. (2019), s. 73; İnan, A. N., Ertaş, Ş. ve Albaş, H. (2019), s. 52. TMK m.382'de aile malları ortaklığında ortaklardan birinin ölümü hâlinde onun ortaklığa dâhil olmayan mirasçılarının, ölen ortağa düşen payın karşılığının ödenmesini isteyebileceği fakat; ölen ortağın mirasçı olarak altsoyunu bırakması halinde bu mirasçıların diğer ortakların rızası ile aile malları ortaklığına dâhil olabileceği hüküm altına alınmıştır. Dolayısıyla, mirasçının aile malları ortaklığına ortak olabilmesi altsoy olarak mirasçı olması ve diğer ortakların rızası şartına bağlanmış olup mirasbırakanın malvarlığında yer almasına rağmen aile malları ortaklığındaki ortaklık, miras yoluyla doğrudan intikal etmemektedir.

[71] 743 sayılı eMK'da manevi tazminat talebinin karşı tarafça kabul edilmedikçe devredilemeyeceği ancak miras yoluyla intikal edeceği düzenlemesi yer almakta idi (m.24/a). Manevi tazminatın miras yoluyla intikali bakımından eMK ve TMK hükümleri arasındaki farklar hakkında detaylı bilgi için bkz. Kara, D., (2020). Manevi tazminat isteminin mirasçıya geçişi hakkındaki değerlendirmeler için ayrıca bkz. Serozan, R. (1999). *Mirasçıya Geçen ve Geçmeyen Haklar, Mirasçının Aslından Kazandığı Haklar ve Mirasbırakanın Ölüm Sonrasına Uzanan Hakları*. Prof. Dr. Nihal Uluocak'a Armağan (ss. 311-317). İstanbul: Beta Yayınları, s. 313, 314.

[72] Kara, D., (2020), s. 303, 304.

[73] Dural, M. ve Öz, T. (2020), s. 9. Kara, D., (2020).

çıkar[74]. Benzer durum, mal ortaklığı ve paylaştırmalı mal ayrılığı rejiminde de söz konusudur[75]. Mirasbırakanın denkleştirmeye tabi sağlar arası karşılıksız kazandırmaları da hayattayken malvarlığından çıktığı halde ölümüyle birlikte denkleştirmeye tabi olacağından terekede yer alacaktır (TMK m.508,669)[76]. Yine mirasbırakanının ölümü halinde ödenmek üzere bir mirasçısı ya da üçüncü kişi yararına hayat sigortası yaptırmışsa sigorta alacağının mirasbırakanın ölümü anındaki satın alma değeri terekeye dâhil edilir (TMK m.509)[77].

2.1.2.1.3. Doğrudan mirasçıların şahsında doğan haklar

Malvarlığında bulunup bulunmamaktan bağımsız olarak, birtakım haklar miras yoluyla geçmeyip doğrudan doğruya mirasçıların şahsında doğar[78]. Bir başka anlatımla, mirasbırakanın ölümü, bu hakların mirasçıların şahsında doğmasına neden olur. Mirasbırakanın ölümü sebebiyle mirasçıya bağlanan dul ve yetim aylığı mirasçıların şahsında doğar[79].

Haksız fiil sebebiyle ölenin desteğinden yoksun kalan kişiler için öngörülen destekten yoksun kalma tazminatı (TBK m.53) ile ölüm hâlinde ölenin yakınlarına tanınan manevi tazminat hakkı (TBK m.56) da yine bizzat mirasçıların şahsında doğan özel hukuk kaynaklı haklardandır[80]. Üçüncü kişi lehine sözleşmelerden doğan haklar da yine doğrudan doğruya mirasçıların şahsında doğar[81]. Saklı payları ihlal edilen mirasçıların tenkis davası açma hakkı (TMK m.560), miras sebebiyle istihkak davası açma hakkı (TMK m.637 vd.), evlenmenin mutlak butlanını dava hakkı (TMK m.146), mirası ret hakkı (TMK m.605), terekenin resmî tasfiyesini (TMK m.632) veya terekenin resmî defterinin tutulmasını talep hakkı (TMK m.619) gibi haklar da yine bizzat mirasçıların şahsında doğan haklardandır[82].

---

[74] Dural, M. ve Öz, T. (2020), s. 10. Detaylı bilgi için bkz. Yardımcı Çınar, Y. (2022). *Edinilmiş Mallara Katılma Rejiminde Terekenin Tasfiyesi ve Sağ Kalan Eşin Talepleri.* Ankara: Seçkin Yayıncılık.
[75] Sarı, S. (2020). *Uygulamalı Miras Hukuku*. İstanbul. Filiz Kitabevi, s. 19.
[76] Eren, F. ve Yücer Aktürk, İ. (2024), s. 6; İnan, A. N., Ertaş, Ş. ve Albaş, H. (2019), s. 359. Dural, M. ve Öz, T. (2020), s. 10.
[77] Eren, F. ve Yücer Aktürk, İ. (2024), s. 7; Baygın, C. (2008), s.149.
[78] Kocayusufpaşaoğlu, N. (1987), s. 36-38; Helvacı, İ. (2014). *Mirasın Reddi*. İstanbul: Filiz Kitabevi, s. 139; Dural, M. ve Öz, T. (2020), s. 11. Serozan, R. ve Engin, B. İ. (2024), 123, 124.
[79] Antalya, G. ve Sağlam, İ. (2019), s. 74; Kılıçoğlı, A. M. (2022), s. 7; Dural, M. ve Öz, T. (2020), s. 12.
[80] Kocayusufpaşaoğlu, N. (1987), s. 37; Dural, M. ve Öz, T. (2020), s. 12
[81] İnan, A. N., Ertaş, Ş. ve Albaş, H. (2019), s. 52. Örneğin; TTK m.1494/1(*"Ölüm rizikosuna karşı yapılmış sigortalarda, birden fazla kişi payları belirtilmeksizin lehtar olarak atanmışsa, sigorta bedeli üzerinde hepsi eşit oranda hak sahibidir. Hak sahiplerinden biri tarafından alınmayan pay, diğerlerinin payına eklenir. Mirasın reddi veya mirastan vazgeçme lehtarın hakkı üzerinde etkili olmaz."*)
[82] Gençcan, Ö. U. (2022a), s. 128; Kocayusufpaşaoğlu, N. (1987), s. 38.

2.1.2.2. İflâs hükümlerine göre tasfiyeye tabi terekenin kapsamı

Yukarıda belirtildiği üzere, *miras* para ile ölçülemeyen unsurları da içine alan ve bu nedenle soyut yönü de bulunan bir kavram olup *tereke* ile tam olarak örtüşmemektedir. Bunun gibi, *mirasbırakanın malvarlığı* ile *tereke* de özdeş değildir. Zira mirasbırakanın malvarlığında yer aldığı halde, mirasbırakanın şahıs varlığı, miras yoluyla intikale elverişli olmayan kişiye bağlı sınırlı aynî haklar ve devredilebilir nitelikte olmayan malvarlığı değerleri tereke kapsamında yer almaz.

Yine yukarıda değindiğimiz üzere, tasfiyeye tabi olduğu dönemde mirasçıların malvarlığından ayrıştırılmış ve sınırlandırılmış özel bir malvarlığı olan tereke, geniş anlamdaki iflâs masasına benzemektedir. İflâs masasının kapsamı İcra ve İflâs Kanununda tarif edilmiştir[83]. Buna göre, iflâs açıldığında müflisin haczedilebilir bütün malları nerede bulunursa bulunsun iflâs masasına dâhil olur ve iflâsın kapanmasına kadar müflisin uhdesine geçen mallar da masaya girer (İİK m.184). İflâsın hukuki sonuçlarından biri olarak, iflâs masası iflâs kararı üzerine kendiliğinden oluşur.

Tereke ise genel hatlarıyla mirasbırakanın aynî hakları, alacakları, diğer malvarlığı hakları, taşınır ve taşınmazlar üzerindeki zilyetlikleri ve mirasbırakanın borçlarından müteşekkildir (TMK m.599/II). Ancak, tereke her zaman mirasçıların malvarlığından ayrıştırılmış ve sınırlandırılmış halde olmaz. Mirasçıların mirası kabulüyle birlikte, tereke değerleri ile mirasçıların şahsi malvarlıkları birbirine karışır ve mirasçılar mirasbırakanın borçlarından müteselsilen sorumlu hale gelir (TMK m.599/II,641/I). Terekenin iflâs hükümlerine göre tasfiyeye tabi olduğu dönemde ise ya mirasçıların mirası reddetmeleri sebebiyle ya da terekenin resmî tasfiyesinin talep edilmesi sebebiyle[84], tereke mirasçıların malvarlığından ayrıştırılmış haldeki malvarlığı değerlerinden oluşur. Dolayısıyla, tasfiyeye tabi tutulacak bu malvarlığı değerlerinin, aktif ve pasiflerin neler olduğunun belirlenmesi gerekir.

Terekenin aktifi ve pasifi, terekenin resmî defterinin tutulması (TMK m.619 vd.) ve terekenin resmî tasfiyesine (TMK m.632 vd.) ilişkin hükümler kapsamında belirlenebildiği gibi, mirasçıların saklı paylarının korunabilmesine yönelik işlemler (TMK m.506,560)

[83] İflâs masası hakkında detaylı açıklamalar için bkz. "**4.2.1.1.1. Tasfiye masası**"
[84] Bkz. "**2.3. Terekenin İflâs Hükümlerine Göre Tasfiyesini Gerektiren Sebepler**"

sırasında da belirlenebilmektedir. Saklı pay sahibi mirasçıların haklarının korunması için belirli hesaplama yöntemleri kullanılarak tespit edilen terekeye *tenkise esas tereke* denilmektedir. Tenkise esas tereke, terekenin aktifinin pasifinden çıkarılması sonucunda oluşan *net terekeye*[85], mirasbırakanın denkleştirmeye[86] tâbi kazandırmalarının değeri (TMK m.669), tenkise tâbi sağlar arası karşılıksız kazandırmalarının değeri (TMK m.508,565) ve mirasbırakanın kendi ölümünde ödenmek üzere karşılıksız olarak üçüncü kişilere kazandırdığı hayat sigortası alacağının satın alma değeri (TMK m.509,567) şeklinde gruplandırılabilecek farazi değerler eklenerek bulunmaktadır[87].

İflâs hükümlerine göre tasfiyeye tabi olacak terekenin kapsamı, aktifi ve pasifi belirlenirken, yukarıda belirttiğimiz durumlarda kullanılan kriterlerin doğrudan ya da dolaylı olarak, ayrı ayrı veya bir arada kullanılması yahut dikkate alınması mümkün olabilir. Ancak, özellikle belirtmek gerekir ki, *tenkise esas tereke* hesabı mirasbırakanın tereke üzerinde serbestçe tasarruf edebileceği kısmın aşılıp aşılmadığının, saklı paylı mirasçıların bu paylarının ihlal edilip edilmediğinin belirlenmesi için yapılan hesaplamalardır. Bu kapsamda *tenkise esas tereke* hesabında mirasçılar arasındaki eşitliğin sağlanması ve saklı payların ihlalinin önlenmesi amacıyla, terekeye farazi değerler eklenmektedir. Kâğıt üzerinden yapılan hesaplamaya esas bu farazi değerlerin, terekenin aktifine eylemli olarak intikal edecek birer malvarlığı değerini ifade etmemeleri sebebiyle[88], iflâs hükümlerine göre tasfiye edilecek terekenin kapsamı belirlenirken, terekenin aktifi olarak ya da eklenecek değer olarak göz önünde bulundurulmaları mümkün değildir[89]. Ayrıca, bu farazi değerlerin terekeye eklenmesi mirasçılar arası denge kurulmasına, onların haklarının gözetilmesine

---

[85] Baygın, C. (2008). Tenkis Davalarında Mirasbırakanın Tasarruf Nisabının Hesaplanması. *EÜHFD*, XII(3-4), ss. 137-179, s. 149; Antalya, G. ve Sağlam, İ. (2019), s. 324; Eren, F. ve Yücer Aktürk, İ. (2024), s. 281. Net terekeyi "safi tereke" olarak adlandıran yazarlar da mevcuttur. Bkz. İnan, A. N., Ertaş, Ş. ve Albaş, H. (2019), s. 362.

[86] Mirasta denkleştirme hakkında detaylı bilgi için bkz. Turan Başara, G. (2013). *Miras Hukukunda Denkleştirme*. Ankara: Turhan Kitabevi.

[87] Baygın, C. (2008), s. 149. Tenkise esas tereke hakkında detaylı bilgi için bkz. Baygın, C. (2008); Kurtbaş, S. (2017). *Tenkis Esas Alınan Tereke*. Ankara: Seçkin Yayıncılık. Tenkise esas tereke hesabına ilişkin farklı yöntemler hakkında bkz. Kurtbaş, S. (2017), s. 34, 35.

[88] Kocayusufpaşaoğlu, N. (1987), s. 376; Serozan, R. ve Engin, B. İ. (2024), s. 200. Öztan, B. (2022), s. 97; Oğuzman, K. (1995), s. 218.

[89] Mirasçıların talebi üzerine gerçekleştirilen ve terekenin aktifi ve pasifinin belirlenmesine yönelik bir kurum olan terekenin resmî defterinin tutulması sırasında tenkise esas tereke hesabında terekenin aktifine eklenen değerlerin dikkate alınmayacağı hakkında bkz. Çabri, S. (2023a), p. 1088. *"Tasfiye memurunun mirasçılardan birinin yerine kendini koyup* - TMK m.669 (eMK) - *603. maddeye dayanarak diğer mirasçı aleyhine mirasta iade davası açmaya yetkisi yoktur."*(YHGK 23.1.1955 T. E: 2-3, K: 12, app.e-uyar.com, e.t. 30.07.2024).İflâs hükümlerine göre tasfiyeye tabi tutulacak tereke belirlenirken eklenecek değerlerin dikkate alınacağına ilişkin aksi yöndeki görüşler için bkz. Rüzgaresen, C. ve Erdem, M. (2011). *Terekenin İflâs Hükümlerine Göre Tasfiye Sebepleri. EÜHFD*, 15(1-2), ss. 231-254, s. 234, 235; Rüzgaresen, C. (2010). Mirasın Borca Batık Olması. *EÜHFD*, 14(1-2), ss. 271-311, s. 291, 292.

yöneliktir. Alacaklıların alacaklarına kavuşması amacıyla gerçekleştirilen tasfiye sırasında doğrudan dikkate alınmaları, aynı amaca hizmet etmeyen şeylerin birbirine karıştırılması anlamına gelir. Dolayısıyla, iflâs hükümlerine göre tasfiyeye tabi terekenin kapsamı, aktifi ve pasifi belirlenirken *tenkise esas tereke* için dikkate alınacak kriterler ancak niteliğine uygun düştüğü ölçüde göz önünde bulundurulabilir[90]. Ayrıca, terekenin iflâs hükümlerine göre tasfiyesi söz konusu olduğuna göre, burada terekenin kapsamı belirlenirken iflâs masasının kapsamına giren malvarlığı değerleri de dikkate alınmalıdır. Bu kapsamda, terekenin aktifinde ve pasifinde yer alan unsurlar aşağıda açıklanmıştır.

2.1.2.2.1. Terekenin aktifi

2.1.2.2.1.1. Taşınmazlar

Tasfiyeye tabi tutulacak terekenin aktifinde öncelikle taşınmazlar yer alır (VVMT m.42, VVMTY m.14). Taşınmaz, özünde bir değişiklik olmadan bir yerden başka bir yere taşınamayan eşya olarak tanımlanmaktadır[91].

TMK m.704'te taşınmaz mülkiyetinin konusunu teşkil eden şeylerin *"arazi"*, *"tapu kütüğünde ayrı sayfaya kaydedilen bağımsız ve sürekli haklar"* ile *"kat mülkiyeti kütüğüne kayıtlı bağımsız bölümler"* olduğu belirtilmiştir. Bunlar tapu siciline taşınmaz olarak

[90] Mirasbırakanın tasarruf edilebileceği kısmın, mirasbırakanın ölümü günündeki durumuna göre hesaplanması sebebiyle tenkise esas terekenin belirlenmesi için yapılan *net tereke* hesaplarında terekenin aktifi ve pasifinin (TMK m.507/I) mirasın açıldığı/mirasbırakanın ölümü anındaki sürüm değeri esas alınmaktadır (Baygın, C. (2008), s. 149, s. 140; Kocayusufpaşaoğlu, N. (1987), s.376; Eren, F. ve Yücer Aktürk, İ. (2024), s. 273; Oğuzman, K. (1995), s. 218; İnan, A. N., Ertaş, Ş. ve Albaş, H. (2019), s. 356; Öztan, B. (2021), s. 91; Antalya, G. ve Sağlam İ. (2019), s. 324; Ayiter, N. ve Kılıçoğlu, A. (1991), s. 183; İmre, Z. ve Erman, H. (2021), s. 239). Bu kapsamda örneğin şarta bağlı alacakların terekenin mevcuduna ya da şarta bağlı borçların terekenin borçlarına dâhil edilip edilmeyeceği hususunda ikili bir ayrım yapılarak, şartın bozucu ya da geciktirici olmamasına göre bir değerlendirme yapılmakta ve alacak ya da borç geciktirici şarta bağlıysa ölüm anından mevcut olmadığından tenkise esas tereke hesabında dikkate alınmamaktadır (bkz. Ayiter, N. ve Kılıçoğlu, A. (1991), s. 183; Antalya, G. ve Sağlam İ. (2019), s. 325; İnan, A. N., Ertaş, Ş. ve Albaş, H. (2019), s. 358. Mübadele değeri bulunması halinde hem geciktirici şarta hem de bozucu şarta bağlı alacakların hesaba katılması gerektiği hakkında bkz. Oğuzman, K. (1995), s. 219; Baygın, C. (2008), 142.). Yahut mirasbırakanının alacakları veya borçlarının faizi ölüm anına kadar dikkate alınmaktadır (Dural, M. ve Öz, T. (2020), s. 252). Ancak terekenin iflâs hükümlerine göre tasfiyesi bakımından; gerek iflâs hükümlerine göre tasfiyeye neden olan terekenin borca batıklığının tespiti (bkz. "**2.3.1. Mirasın hükmen reddi**"), gerek resmî tasfiye aşamasında (bkz. "**2.3.3. Resmî tasfiye sırasında terekenin mevcudunun borçları ödemeye yetmediğinin anlaşılması**") terekenin borca batıklığının tespiti her zaman mirasbırakanın ölüm anı esas alınarak yapılan tenkise esas tereke hesabı ile örtüşmeyeceği gibi iflâs hükümlerine göre tasfiyeye tabi terekenin içeriğinin de bu şekilde belirlenmesine imkân bulunmadığından *tenkise esas tereke* için dikkate alınacak kriterler ancak hadiseye uygun düştüğü ölçüde göz önünde bulundurulabilecektir.

[91] Sirmen, L. (2022), s. 13; Ünal, M. ve Başpınar, V. (2017). *Şeklî Eşya Hukuku*. Ankara: Savaş Yayınevi, s. 30; Oğuzman, K., Seliçi, Ö. ve Oktay Özdemir, S. (2004). *Eşya Hukuku*. İstanbul: Filiz Kitabevi, s. 7.

kaydedilir (TMK m.998). Bu kapsamda, mirasbırakana ait taşınmazlar, bunların bütünleyici parçaları (TMK m.684), doğal ürünleri (TMK m.685) ve eklentileri (TMK m.686) terekenin aktifinde yer alır[92].

Tapu kütüğünde ayrı sayfaya kaydedilen bağımsız ve sürekli haklardan *üst hakkı* (TMK m.826) ve *kaynak hakkı* (TMK m.837) aksi kararlaştırılmadığı sürece devredilebilir ve mirasçılara intikal edebilir nitelikte olduklarından terekenin aktifine dâhildir. Taşınmaz malikinin, taşınmazı üzerinde herhangi bir kişi lehine, belirli bir yararlanmaya hizmet etmek için kurabildiği *diğer irtifak hakları* da devredilebileceğinin kararlaştırılması kaydıyla (TMK m.838) terekenin aktifinde yer alır[93].

Kat mülkiyeti kütüğüne kayıtlı kat mülkiyeti ve kat irtifakı (KMK m.5/I)[94] ile devre mülk hakkı (KMK m.58/IV)[95] da taşınmaz mülkiyetinin konusu oluşturan ve mirasçılara intikali mümkün haklar olduklarından terekenin aktifinde yer alırlar[96].

Mirasbırakanın taşınmazlarının semereleri de terekenin aktifine dâhildir[97]. Ayrıca, bunların rehnedilmiş ya da haczedilmiş olması, mirasbırakanın mülkiyeti halen devam ettiğinden terekenin aktifinde değerlendirilmelerini engellemez (TMK m.629, İİK m.185)[98].

2.1.2.2.1.2. Taşınırlar

Özünde bir değişiklik olmadan bir yerden başka bir yere taşınabilen eşya, taşınır eşyadır[99]. Mirasbırakanın taşınırları da terekenin aktifinde yer alır. Fakat herhangi bir mali değeri olmayan, satışa konu edilemeyen ve para ile ölçülemeyen, yalnızca manevi değeri olan hatıra mahiyetindeki fotoğraf, mektup gibi şeyler tasfiyeye tabi tereke içerisinde yer

---

[92] Antalya, G. ve Sağlam İ. (2019), s. 324; Taş Korkmaz, H. (2010), s. 94-101; Yakuppur, S. (2022). *Resmi Defter Tutma ve Mirasın Tutulan Deftere Göre Kabulü*. Ankara: Seçkin Yayınları, s. 92.
[93] Taş Korkmaz, H. (2010), s. 133-138; Yakuppur, S. (2022), s. 93.
[94] *"Kat mülkiyetinin başkasına devri veya miras yoluyla geçmesi halinde, ona bağlı arsa payı da birlikte geçer; arsa payı, kat mülkiyetinden veya kat irtifakından ayrı olarak devredilemiyeceği gibi, miras yoluyla da geçmez ve başka bir hakla kayıtlanamaz."* (KMK m.5/I).
[95] *"Devre mülk hakkı bağlı olduğu müşterek mülkiyet payına bağlı olarak devir ve temlik edilebilir ve mirasçılara geçer."* (KMK m.58/IV)
[96] Taş Korkmaz, H. (2010), s. 101-102, 138, 139.
[97] İnan, A. N., Ertaş, Ş. ve Albaş, H. (2019), s. 358; Ayiter, N. ve Kılıçoğlu, A. (1991), s. 183.
[98] Rüzgaresen, C. ve Erdem, M. (2011), s. 236; İnan, A. N., Ertaş, Ş. ve Albaş, H. (2019), s. 359; Yakuppur, S. (2022), s. 93.
[99] Sirmen, L. (2022), s. 13; Ünal, M. ve Başpınar, V. (2017). *Şeklî Eşya Hukuku*. Ankara: Savaş Yayınevi, s. 30; Oğuzman, K., Seliçi, Ö. ve Oktay Özdemir, S. (2004). *Eşya Hukuku*. İstanbul: Filiz Kitabevi, s. 7.

almaz[100]. Bununla birlikte, bu değerlerin antika niteliğinin bulunması ve parasal değerinin hatıra değerinden fazla olması halinde, terekenin aktifinde dikkate alınmaları gerekir[101].

Mirasbırakana ait motorlu kara taşıtları, kıymetli evrak, sermaye şirketlerindeki ortaklığı temsil eden hisse senetleri, hisse senedine bağlı olmayan şirket payları[102], devlet tahvili, Türk parası veya yabancı ülke paraları, kripto paralar, altın veya diğer kıymetli madenler, objektif bir ekonomik değere sahip olan, ekonomik amaçlarla kullanılan ve miras yoluyla intikale de elverişli olan dijital varlıklar, banka hesaplarında bulunan para, altın, gümüş, yatırım fonu gibi mali değeri olan ve miras yoluyla intikale elverişli tüm taşınırlar terekenin aktifine dâhil olur[103].

Gemiler ve hava araçları da mirasbırakanın taşınır eşyası olarak terekede yer alır[104]. Gemiler ve hava araçları taşınır olmalarına rağmen bunlar için taşınmazlara benzer şekilde sicil rejimleri kabul edilmiş ayrıca, taşınmazlara ilişkin hükümlerin kısmen bu eşya için de uygulanacağı kabul edilmiştir. Gemiler için gemi sicili (TTK m.954), hava araçları için uçak sicili (TSHK m.50) tutulmaktadır. Gemiler sicile kayıtlı olup olmadıklarına bakılmaksızın taşınır sayılmakla birlikte (TTK m.936), sicile kayıtlı gemiler hakkında taşınmaz malların satışına ilişkin hükümler uygulanmaktadır (İİK m.136). Ayrıca, gemiler üzerindeki ipoteklerin dereceleri taşınmaz rehnine ilişkin hükümlere göre belirlenmektedir (TTK m.1017). Hava araçları bakımından da yine taşınmaz rehnine ilişkin hükümler uygulanmaktadır (TSHK m.75,76)[105].

Mirasbırakanın taşınırlarının semereleri de taşınmazlarda olduğu gibi tereke aktifinde yer alır[106] ve bunların da rehinli ya da hacizli olması, mirasbırakanın mülkiyeti son bulmadığından tereke aktifinde yer almalarını engellemez[107].

[100] Rüzgaresen, C. ve Erdem, M. (2011), s. 236; Çabri, S. (2022), p. 376; Baygın, C. (2008), s. 143.
[101] Çabri, S. (2022), p. 376.
[102] Taş Korkmaz, H. (2010), s. 224-253.Anonim şirket paylarının miras yoluyla geçişi hakkında bkz. Bahtiyar, M. (2021). *Anonim Şirket Paylarının Miras Yoluyla Geçişine İlişkin Bazı Sorunlar*. Prof. Dr. Erdoğan Moroğlu'nu Anma Toplantıları. İstanbul: On İki Levha Yayıncılık, s. 79-101.
[103] İnan, A. N., Ertaş, Ş. ve Albaş, H. (2019), s. 359; Antalya, G. ve Sağlam İ. (2019), s. 325); Rüzgaresen, C. ve Erdem, M. (2011), s. 237; Rüzgaresen, C. (2010), s. 289; Taş Korkmaz, H. (2010), s. 116-123.
[104] Taş Korkmaz, H. (2010), s. 94-116; Yakuppur, S. (2022), s. 92.
[105] Sirmen, L. (2022), s. 13.
[106] İnan, A. N., Ertaş, Ş. ve Albaş, H. (2019), s. 358; Ayiter, N. ve Kılıçoğlu, A. (1991), s. 183.
[107] Rüzgaresen, C. ve Erdem, M. (2011), s. 236; İnan, A. N., Ertaş, Ş. ve Albaş, H. (2019), s. 359.

2.1.2.2.1.3. Diğer haklar, alacaklar ve talep hakları

Fikir ve sanat eserleri, sınai haklar, patent, marka ve işaretler üzerindeki fikrî haklar miras yoluyla intikale elverişli ve dolayısıyla başkalarına devredilebilen ekonomik değeri haiz varlıklar olduklarından, diğer malvarlığı hakları kapsamında terekenin aktifine dâhildir[108]. Kişilik haklarının ihlalinden kaynaklanan ve bizzat mirasbırakanın şahsına ait olup da mirasbırakanın hayattayken ileri sürülmüş veya karşı tarafça kabul edilmiş manevî tazminat (TMK m.25/IV) da anılan şartların varlığı halinde malvarlığı değerine dönüştüğünden[109] terekenin aktifine dâhil olur.

Mirasbırakanının doğmuş ve doğacak alacakları, bozucu ya da geciktirici şarta bağlı alacakları ve alacakların işlemiş faizleri de tereke aktifinde yer alır[110]. Mirasbırakanın tarafı olduğu ve ölümüyle sona ermeyen özel hukuk sözleşmelerinden ya da haksız fiil, sebepsiz zenginleşme gibi özel hukuk ilişkilerinden kaynaklanan alacakları ve alacak talep hakları, mirasbırakana iade edilmesi gereken vergi gibi kamu hukuku kaynaklı alacakları ve alacak talep hakları, mirasbırakanın iptale tabi tasarruflar (İİK m.277-280) ya da muvazaalı (TBK m.19) ve kesin hükümsüzlük yaptırımına (TBK m.26) tabi işlemler ile devrettiği malvarlığı unsurları da terekenin aktifinde yer alır[111].

Yukarıda değinildiği üzere, iflâs hükümlerine göre tasfiye edilecek terekenin aktifi belirlenirken, *tenkise esas tereke* hesabının aksine, mirasbırakanın denkleştirmeye tâbi kazandırmalarının değerinden, tenkise tâbi sağlar arası karşılıksız kazandırmalarının değerinden ve mirasbırakanın kendi ölümünde ödenmek üzere karşılıksız olarak üçüncü kişilere kazandırdığı hayat sigortası alacağının satın alma değerinden oluşan farazi

---

[108] Kılıçoğlu, A. M. (2022), s. 5; Rüzgaresen, C. ve Erdem, M. (2011), s. 236; İnan, A. N., Ertaş, Ş. ve Albaş, H. (2019), s. 358; Taş Korkmaz, H. (2010), s. 140-185.

[109] Kılıçoğlu, A. M. (2022), s. 3; Kara, D., (2020), s. 390; Serozan, R. (1999), s. 314; Eren, F. ve Yücer Aktürk, İ. (2024), s. 24.

[110] Rüzgaresen, C. ve Erdem, M. (2011), s. 236; İnan, A. N., Ertaş, Ş. ve Albaş, H. (2019), s. 358; Ayiter, N. ve Kılıçoğlu, A. (1991), s. 183; Antalya, G. ve Sağlam İ. (2019), s. 325; Oğuzman, K. (1995), s. 219; Baygın, C. (2008), 142; Taş Korkmaz, H. (2010), s. 189-196.

[111] İnan, A. N., Ertaş, Ş. ve Albaş, H. (2019), s. 356; Rüzgaresen, C. ve Erdem, M. (2011). Terekenin İflâs Hükümlerine Göre Tasfiye Sebepleri. *EÜHFD*, 15(1-2), ss. 231-254, s. 235.*"Bir kimsenin; mirasçısını miras hakkından yoksun etmek amacıyla, gerçekte bağışlamak istediği tapu sicillinde kayıtlı taşınmaz malı hakkında tapu sicil memuru önünde iradesini satış doğrultusunda açıklamış olduğunun gerçekleşmiş bulunması halinde, saklı pay sahibi olsun ya da olmasın miras hakkı çiğnenen tüm mirasçılarının, görünürdeki satış sözleşmesinin Borçlar Kanununun 18. maddesine dayanarak muvazaalı olduğunu ve gizli bağış sözleşmesinin de şekil koşulundan yoksun bulunduğunu ileri sürerek dava açabileceklerine ve bu dava hakkının geçerli sözleşmeler için söz konusu olan Medeni Kanunun 507. ve 603. maddelerinin sağladığı haklara etkili olmayacağına, Yargıtay İçtihatları Birleştirme Büyük Genel Kurulunun 1.4.1974 günlü ikinci toplantısında oyçokluğuyla karar verildi."*(YİBBGK E. 1974/1 K. 1974/2 T. 1.4.1974, Kazancı, e.t. 13.05.2023)

değerlerin doğrudan göz önünde bulundurulması mümkün değildir[112]. Bu durum, söz konusu farazi değerlerin *tenkise esas tereke* hesabında dikkate alınma sebeplerinin yanı sıra, mirasın reddi sebebiyle mirasçılık sıfatını kaybeden mirasçıların denkleştirme yükümlülüklerinin ortadan kalkmasından[113], tenkiste iade borçlusu ya da iade alacaklısı olamamalarından[114] ve terekenin iflâs hükümlerine göre tasfiyesi sonunda alacağına kavuşamayan alacaklıların haklarının TMK m.618 hükmü kapsamında korunmuş olmasından kaynaklanmaktadır[115]. Bununla birlikte, *"Ödemeden âciz bir mirasbırakanın mirasını reddeden mirasçılar, onun alacaklılarına karşı, ölümünden önceki beş yıl içinde ondan almış oldukları ve mirasın paylaşılmasında geri vermekle yükümlü olacakları değer ölçüsünde sorumlu olurlar. Olağan eğitim ve öğrenim giderleriyle âdet üzere verilen çeyiz, bu sorumluluğun dışındadır. İyiniyetli mirasçılar, ancak geri verme zamanındaki zenginleşmeleri ölçüsünde sorumlu olurlar."* düzenlemesini içeren TMK m.618 hükmünün mirasçılar için öngördüğü sorumluluğun niteliği ve resmî tasfiye talep etmiş mirasçılar açısından uygulanabilir olup olmadığı hususları tartışmalıdır. Bir görüşe göre terekenin iflâs hükümlerine göre tasfiyesinde tasfiye memurunun bu tasarrufların iptali için dava açabilmesi ya da cebri icra takibi başlatabilmesi gerekir[116]. Ancak doktrinde bu hükmün tali nitelikli bir düzenleme olduğu da kabul edilmektedir[117]. Bu itibarla TMK m.618 düzenlemesi kapsamında mirasçıların mirasbırakanın alacaklılarına karşı sorumluluğu, terekenin iflâs hükümlerine tasfiyesinin sona ermesi ve sonuçlarıyla yakından ilgili olup madde kapsamındaki değerlerin terekenin

---

[112] Bkz. s. 19-21. Mirasın hükmen reddinin tespiti davalarında verilen kararlara karşı, *mirasbırakanın ölümünden önceki beş yıl içinde gerçekleştirilen denkleştirmeye tabi kazandırmaların varlığı araştırılmadan hüküm kurulduğu* gerekçeleriyle yapılan temyiz başvurularının reddine ilişkin Yargıtay kararları için bkz. Yargıtay 7. HD., E. 2022/7114 K. 2024/572 T. 5.2.2024; Yargıtay 7. HD., E. 2023/4412 K. 2024/3725 T. 11.9.2024 (Lexpera, e. t. 16.11.2024)

[113] Pekmez, C. (2022), s. 121; Turan Başara, G. (2013), s. 164, 265; Oğuzman, K. (1995), s. 328; Eren, F. ve Yücer Aktürk, İ. (2024), s. 618; Kocayusufpaşaoğlu, N. (1987), s.386; Baygın, C. (2008), s. 158, 159; Akkanat Öztürk, E. B. (2020). *Mirası Reddetmenin Sonuçları*. Prof. Dr. Feyzi Necmeddin Feyzioğlu'nun Anısına Armağan, ss. 21-52. İstanbul: On İki Levha Yayıncılık, s. 31.

[114] Kocayusufpaşaoğlu, N. (1987), s. 441; Çakır, A. C. (2018). *Sağ Kalan Eşin Mirasçılığı*. İstanbul: On İki Levha Yayıncılık, s. 334. Edinilmiş mallara katılma rejiminde sağ kalan eşin hem katılma alacaklısı, hem de katılma borçlusu olması hali bu duruma örnektir.

[115] Pekmez, C. (2022). *Denkleştirmeden Kurtulan Kazandırmaların Tenkisi (TMK m.565 b.1)*. İstanbul: On İki Levha Yayınları, s.122.

[116] Rüzgaresen, C. ve Erdem, M. (2012), s. 331; Cebeci, G. (2011). *Terekenin İflâs Hükümlerine Göre Tasfiyesi.* Gazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara, Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, s. 23

[117] Baygın, C. (2005), s. 101; Şahin, T. (2024), s. 199; Serozan, R. ve Engin, B. İ. (2024), s. 544; Helvacı (2014), s. 236, 237; Kocayusufpaşaoğlu, N. (1987), s. 633; Oğuzman, K. (1995), s. 299; İmre, Z. ve Erman, H. (2021), s. 378; İnan, A. N., Ertaş, Ş. ve Albaş, H. (2019), s. 522; Ayiter, N. ve Kılıçoğlu, A. (1991), s. 238; Çabri, S. (2023a), p. 1046.

aktifine dâhil edilip edilmeyeceği hususunu tasfiyenin sona ermesiyle bağlantılı olarak değerlendirmeyi daha uygun buluyoruz[118].

2.1.2.2.2. Terekenin pasifi

2.1.2.2.2.1. Miras hukukunda alacaklı kavramı

Miras hukukunda *alacaklı* kavramı *mirasbırakanın alacaklıları*, *intikal alacaklıları*, *mirasçının alacaklıları* ve *vasiyet alacaklıları* olarak dört grup halinde incelenmektedir[119].

Mirasbırakanın alacaklıları, alacaklarının şarta bağlı, muaccel veya müeccel olmasından bağımsız olarak, mirasbırakanın hayattayken kurduğu borç ilişkilerinden kaynaklanan edim yükümlerinin yerine getirilmesini talep etme hakkına sahip kişilerdir[120].

İntikal alacaklıları ise aşağıda açıklayacağımız intikal borçlarının yerine getirilmesini talep hakkına sahip, mirasın açılmasıyla birlikte yahut mirasın açılması sebebiyle ortaya çıkan alacakları talep etme hakkına sahip kişilerdir[121].

Tereke alacaklıları ise kavram olarak, *mirasbırakanın alacaklıları* ile *intikal alacaklılarının* toplamını ifade eder[122].

Tereke alacaklıları kavramına *mirasçının alacaklıları* veya *vasiyet alacaklıları* dâhil değildir. *Mirasçının alacaklıları*, mirasbırakan ya da tereke ile doğrudan ilişkisi olmayan bir alacaklı grubudur. Mirasbırakan tarafından mirasçı olarak atanmaksızın, terekeden lehine karşılıksız bir kazandırma yapılan kişi ya da kişiler ise vasiyet alacaklılarıdır[123].

Alacaklıların durumu TMK m.603'te *"Mirasbırakanın alacaklılarının hakları, vasiyet alacaklılarının haklarından, vasiyet alacaklılarının hakları da mirasçıların alacaklılarının haklarından önce gelir. Mirası kayıtsız şartsız kabul eden mirasçıların alacaklıları ile mirasbırakanın alacaklıları aynı haklara sahiptirler."* şeklinde düzenlenmiştir.

---

[118] Bkz. "**5.5.4. Tasfiyenin sona ermesinin hüküm ve sonuçları**"
[119] Alacaklı kavramı ve alacaklı grupları hakkında detaylı bilgi için bkz. Baygın, C. (2005), 25-49.
[120] Baygın, C. (2005), s. 26; Antalya, G. ve Sağlam İ. (2019), s. 43.
[121] Baygın, C. (2005), s. 33.
[122] Serozan, R. ve Engin, B. İ. (2024), s. 85, 86; Baygın, C. (2005), 26.
[123] Baygın, C. (2005), s. 44-46.

Mirasbırakanın malvarlığı, öncelikli olarak onun kendi alacaklılarının alacağını garanti ettiğinden, vasiyet alacaklılarının hakları mirasbırakanın alacaklılarının haklarından sonra gelir[124]. Tereke ile doğrudan ilişkisi olmayan alacaklı grubu olarak mirasçıların alacaklıları ile mirasbırakanın alacaklıları arasındaki eşitlikten kasıt ise tüm tereke üzerinde eşit hakka sahip olmaları değil, mirası kayıtsız şartsız kabul eden mirasçıların alacaklılarının terekeden mirasçıya düşecek haklar üzerinde, mirasbırakanın alacaklılarının terekeye yönelik haklarının aynısına sahip olmalarıdır[125].

2.1.2.2.2.2. Mirasbırakanın borçları

Tereke, mirasbırakanın özel hukuk ilişkilerinden kaynaklanan, miras yoluyla intikale elverişli ve ekonomik değere sahip alacaklarının yanı sıra borçlarını da içinde bulundurur[126]. Bu sebeple, mirasbırakanın ölümüyle sona eren borçlar dışındaki tüm borçları, terekenin pasifinde yer alır. Kaynağının ne olduğu önemli olmayan bu borçlar sözleşmeye bağlı olabilir, haksız fiil veya sebepsiz zenginleşmeden kaynaklanabilir, kamu hukuku karakterli

[124] Kocayusufpaşaoğlu, N. (1987), s. 596.
[125] Genel Gerekçe, s. 188 (https://www5.tbmm.gov.tr/tutanaklar/TUTANAK/TBMM/d21/c073/tbmm21073011ss0723.pdf, e. t. 05.01.2024)
[126] *"…miras bırakanın borçları, cenaze giderleri, terekenin mühürlenmesi ve yazımı giderleri, miras bırakan ile birlikte yaşayan ve onun tarafından bakılan kimselerin üç aylık geçim giderleri, muvazaalı (danışıklı) ödemelerde alınan karşılıklar, yine eğitim ve öğrenimini tamamlamamış olan veya sakatlıkları bulunan çocuklara yapılacak hakkaniyete uygun ödemeler vb. gibi terekenin pasifini oluşturur"*(YHGK, E. 2010/360 K. 2010/372 T. 7.7.2010, Lexpera, e.t. 06.05.2023)

olabilir[127] yahut diğer hukuki işlemler neticesinde doğmuş olabilir[128]. Mirasbırakanın kefaletten doğan borçları da terekenin pasifinde yer alır (TMK m.630;VVMT m.42;VVMTY m.14).

Mirasbırakanın borcundan söz edilebilmesi için borç ilişkisinin ölümden önce kurulması gerekli ve yeterlidir[129]. Bu borçların geçerli ve henüz ifa edilmemiş olması da gerekir[130]. Borcun ölümden sonra muaccel olmasının, vadeli olmasının önemi bulunmamaktadır[131]. Vadesi geçen borca temerrüt faizi işleyeceğinden, temerrüt faizinin de tereke pasifi olarak hesaba katılması gerekir[132]. Ayrıca, borcun geciktirici ya da bozucu şarta bağlı olması, terekenin pasifinde yer almasını etkilemez (İİK m.197).

---

[127] Vergi mevzuatına bakıldığında VUK m.12'de*"Ölüm halinde mükelleflerin ödevleri, mirası reddetmemiş kanuni ve mansup mirasçılarına geçer.Ancak, mirasçılardan her biri ölünün vergi borçlarından miras hisseleri nispetinde sorumlu olurlar."* düzenlemesinin yer aldığı görülmektedir.Diğer taraftan, yine aynı Kanunun 372. maddesinde *"Ölüm halinde vergi cezası düşer."* hükmü yer almaktadır.Mirası reddeden mirasçılara, mirasbırakanının vergi ödevlerinin geçmeyeceğine ilişkin kanun hükmü ile ölüm halinde vergi cezasının düşeceğine ilişkin düzenlemeler kapsamında, mirasbırakan kamu hukuku kaynaklı bu borçlarının mirasçılara intikali söz konusu olmadığından tasfiyeye tabi tereke belirlenirken tereke borcu olarak dikkate alınması da gerekmez.*"Cezaların şahsiliği ilkesi gereğince ölen kamu borçlusuna ait cezalar düşmekte, mirasçılara geçmemektedir. Ancak gecikme faizi ve gecikme zammı, vergi cezası niteliğinde olmadığı için bu borçlar, mirası reddetmemiş mirasçılara geçer. Kamu borcundan dolayı mirasçılar hakkında takibat yapılabilmesi için ya mirasın kabul edilmiş olması ya da TMK'de belirlenen üç aylık mirasın reddi süresinin herhangi bir ret işlemi yapılmaksızın geçirilmesi gerekmektedir.Kamu alacağı için 6183 sayılı Kanun hükümleri çerçevesinde yapılacak takipler, mirasın açıkça kabulü halinde kabul tarihinden, üç aylık sürenin geçmesi halinde de bu sürenin sonundan itibaren başlayacaktır.TMK'nin 610. maddesi gereğince ret süresi sona ermeden mirasçı olarak tereke işlemlerine karışan, terekenin olağan yönetimi niteliğinde olmayan veya miras bırakanın işlerinin yürütülmesi için gerekli olanın dışında işler yapan ya da tereke mallarını gizleyen veya kendisine mal eden mirasçılar artık mirası reddedemeyeceği için bunlar hakkında 3 aylık ret süresinin dolması veya açıkça mirası kabul etmeleri beklenmeden kamu alacakları için takip başlatılabilir. Mirası reddetmemiş olan mirasçıların vergi borçlarından sorumluluğu, VUK'un 12. maddesinde düzenlenmiştir. Buna göre mirasçılar, miras bırakanın vergi borçlarından miras payları oranında sorumludurlar. Bu hüküm VUK kapsamına giren tüm kamu alacakları açısından geçerlidir. Mirasçıların Kanun kapsamına girmeyen kamu alacaklarından sorumluluğu ise mirasın paylaştırılmasından itibaren 5 yıllık süre boyunca müteselsil sorumluluktur. Bu süre dolduktan sonra mirasçılar, tüm kamu alacaklarından miras payları oranında sorumlu olacaklardır"*(Kuzucu Yapar, B. (2020).*Türk Hukukunda Kamu Alacaklarını Güvence Altına Alan Önlemler*.İstanbul:On İki Levha Yayıncılık, s. 235, 236).Ayrıca, 6183 sayılı Kanunun "Borçlunun ölümü:" başlıklı 7. maddesinde de;*"Madde7-Borçlunun ölümü halinde, mirası reddetmemiş mirasçılar hakkında da bu kanun hükümleri tatbik edilir. Borçlunun ölümünden evvel başlamış olan muamelelere devam olunur. Terekenin bir mahkeme veya iflâs dairesi tarafından tasfiyesini gerektiren haller bu hükmün dışındadır."* hükmü yer almakta olup mirasbırakanın kamu hukuku kaynaklı borçları için yapılan takip işlemlerine mirasçılara karşı devam edilebileceği açıkça belirtilmiştir.

[128] Serozan, R. ve Engin, B. İ. (2024), 125, 126; Baygın, C. (2005), s. 26; Kocar, S. ve Acar, F. (2023). Mirasçıların İntikal Borçlarından Sorumluluğu Bakımından Terekenin Resmi Defterinin Tutulması. *MÜHFHAD*, C. 29, S. 2, ss. 1242-1256, s. 1245.

[129] Ayiter, N. ve Kılıçoğlu, A. (1991), s. 183.

[130] Antalya, G. ve Sağlam İ. (2019), s. 326; Dural, M. ve Öz, T. (2020), s. 252; Baygın, C. (2005), s. 27.

[131] Baygın, C. (2005), s. 27.

[132] Dural, M. ve Öz, T. (2020), s. 252.

Vasiyet alacaklılarının hakları, mirasbırakanın alacaklılarının haklarından sonra geldiğinden, terekenin pasifinin belirlenmesi sırasında vasiyetler ve külfetler mirasbırakanın borçları olarak dikkate alınmaz[133].

2.1.2.2.2.3. İntikal borçları

Mirasbırakanın borçlarının yanı sıra ölüm sebebiyle ortaya çıkan birtakım borçlar ve giderler bulunmaktadır. İntikal borçları olarak adlandırılan bu borçlar, mirasın açılmasıyla bağlantılı olan ve mirasbırakanın ölümünden sonra tereke aleyhine ortaya çıkan borçlardır[134]. Terekenin pasifinde yer alan bu borçların başında, mirasbırakanın cenaze masrafları gelir. Cenaze giderleri (TMK m.507/II); defin, ölüm ilanı, tabut, mezar yeri alınması ve mezar yaptırılması, dinî tören için yapılan masraflar da dâhil olmak üzere yerel örf ve âdetlere göre ve müteveffanın son arzularına uyulmak suretiyle yapılan, sosyal durumunun ve ekonomik gücünün gerektirdiği düzeydeki ortalama masraflardan oluşur[135].

Terekenin mühürlenmesi ve yazımı giderleri (TMK m.589/III) ile terekeye ilişkin diğer koruma önlemleri için yapılan masraflar da terekenin pasifine girer. Mirasbırakan ile birlikte yaşayan ve onun tarafından bakılan kimselerin üç aylık geçim giderleri (TMK m.645), mirasçı olabilecek ceninin annesinin doğuma kadarki geçim giderleri (TMK m.643), eğitimini tamamlamamış çocuklar ile malul çocuklar için öngörülen ödemeler (TMK m.674) de intikal borcu olarak terekenin pasifinde yer alır [136].

[133] Ansay, S. Ş. (1940), s. 767; İnan, A. N., Ertaş, Ş. ve Albaş, H. (2019), s. 538; Oğuzman, K. (1995), s. 219; Baygın, C. (2008), s. 145; Ansay, S. Ş. (1940), s. 767.
[134] Serozan, R. ve Engin, B. İ. (2024), s. 126; Baygın, C. (2005), s. 33
[135] İnan, A. N., Ertaş, Ş. ve Albaş, H. (2019), s. 360.
[136] Kılıçoğlu, A. M. (2021), s. 229Kocayusufpaşaoğlu, N. (1987), s. 681;Dural, M. ve Öz, T. (2020), s. 254; Öztan, B. (2022), s. 94. Baygın, C. (2005), s. 38, 39; İnan, A. N., Ertaş, Ş. ve Albaş, H. (2019), s. 360. Serozan, R. ve Engin, B. İ. (2024), s. 86; Yakuppur, S. (2022), s. 99; Kocar, S. ve Acar, F. (2023), s. 1245.

2.2. Terekede Hak Sahibi Olan Mirasçılar ve Mirasın Geçişi

2.2.1. Mirasçılar

2.2.1.1. Mirasçılık ehliyeti

Mirasçı, mirasbırakanın ölümü üzerine terekede külli halefiyet yoluyla hak sahibi olan kişidir. Bir başka ifadeyle, mirasçılar mirasbırakanın küllî halefleridir. Mirasçı gerçek kişi veya tüzel kişi olabilir. Mirasçılar, mirasçı olmalarına ilişkin temel sebebe göre kanuni (yasal) mirasçı ve atanmış (iradi, mansup) mirasçı olarak ikiye ayrılır[137]. Kanuni mirasçılar, mirasçılık sıfatını kanun gereği kazanan kişilerdir. Atanmış mirasçıların mirasçılığı ise mirasbırakanın iradesine dayanır[138]. Ancak, mirasın külli halefiyet yoluyla geçişi açısından kanuni ve atanmış mirasçılar arasında fark yoktur. Kanuni ve atanmış mirasçı ayrımı, terekenin sadece kanuni yahut sadece atanmış mirasçılara intikal edeceği anlamına da gelmez. Somut olayın özelliğine göre, tereke bunlardan sadece birine intikal edebileceği gibi, her ikisine de intikal edebilir[139].

Türk Hukukunda yasal mirasçıların belirlenmesi bakımından zümre sistemi benimsenmiştir. Bu sistem, nesillerin birbirini takibinden kaynaklanan doğal ilişkiye dayanır[140]. Kan hısımları, mirasbırakana olan yakınlık dereceleri esas alınarak belirli zümreler halinde gruplandırılmaktadır[141]. Zümre *"bir şahıstan üreyenlerin o şahısla birlikte meydana getirdikleri hısımlık topluluğu"* olarak tanımlanmaktadır[142]. Zümre, zümre başı olan bir usulü ve ondan üreyen füruu ifade eder[143]. Zümre sisteminde bir sonraki zümredeki kişilerin mirasçı olabilmesi bir önceki zümrede hiçbir mirasçının bulunmamasına veya var olan mirasçıların mirasçılıktan çıkarma, yoksunluk, feragat gibi sebeplerle mirasa

[137] Eren, F. ve Yücer Aktürk, İ. (2024), s. 21; Dural, M. ve Öz, T. (2020), s. 5, Ayan, M. (2020).*Miras Hukuku*.Ankara:Adalet Yayınevi, s. 36.
[138] İmre, Z. ve Erman, H. (2021), s. 316. Detaylı bilgi için bkz. Taşatan, C. (2019). Türk Medeni Kanunu'na Göre Mirasçı Atama. *İnÜHFD*, 10(1), ss. 40-49.
[139] Ayrıntılı bilgi için bkz. Dural, M. ve Öz, T. (2020), s. 6.
[140] Çabri, S. (2022), p. 104.
[141] Kocayusufpaşaoğlu, N. (1987), s. 58 vd.; Oğuzman, K. (1995), s. 30 vd.; İmre, Z. ve Erman, H. (2021), s. 16-20; Antalya, G. ve Sağlam İ. (2019), s. 108 vd.; Ayiter, N. ve Kılıçoğlu, A. (1991), s. 40 vd.
[142] Oğuzman, K. (1995), s. 30
[143] Kocayusufpaşaoğlu, N. (1987), s. 58

ehil olamamasına bağlıdır. Bir zümrede herhangi bir sebeple mirasçı olabilecek kimse yoksa miras sonraki zümreye geçer[144].

Benimsenen zümre sistemine göre yasal mirasçıların kimler olduğu Türk Medeni Kanununun 495 ila 501 maddeleri arasında düzenlenmiştir. Bu kapsamıda, birinci derece mirasçılar mirasbırakanın altsoyudur. Mirasbırakandan önce ölmüş altsoyun yerine, her derecede halefiyet kendi altsoyları geçer (TMK m.495). Mirasbırakanın altsoyu yoksa anne ve babası mirasçı olur. Anne ve babası mirasbırakandan önce ölmüşse, onların yerlerini de her derecede halefiyet yoluyla altsoyları alır (TMK m.496). Altsoyu, anne ve babası ve onların altsoyu bulunmayan mirasbırakanın mirasçıları ise büyükanne ve büyükbabalarıdır. Büyükanne ve büyükbabalar, mirasbırakandan önce ölmüşlerse onların yerlerini yine her derecede halefiyet yoluyla altsoyları alır (TMK m.497). Anneye mirasçı olmak açısından, çocuğun evlilik içi ya da dışı olması arasında herhangi bir fark bulunmamaktadır. Ancak baba açısından durum farklıdır (TMK m.498). Buna göre, evlilik dışında doğmakla birlikte, baba ile tanıma (TMK m.295) veya hâkim hükmüyle soybağı kurulmuş olanlar (TMK m.301), evlilik içinde doğmuş gibi babaya mirasçı olurlar.

Sağ kalan eş de yasal mirasçıdır ve birlikte bulunduğu zümreye göre değişen oranlarla eşinin mirasçısı olur (TMK m.499)[145]. Evlâtlık ve altsoyu da evlât edinenin kan hısımı gibi mirasçısıdır. Evlâtlığın kendi ailesindeki mirasçılığı da devam eder. Ancak, evlatlığın mirasçılığı tek taraflıdır.[146] Evlât edinen ve hısımları, evlâtlığa mirasçı olmazlar (TMK m.500). Son olarak, Devlet de yasal mirasçıdır. Ardında mirasçı bırakmaksızın ölen kimsenin mirası Devlete geçer (TMK m.501,MÖHUK m.20/3). Devletin yasal mirasçılık sıfatının temel sebebi, mirasçısız ölen bir kimsenin terekesinin sahipsiz kalmasının önlenmesi ve tasfiye işlerinin yürütülmesidir. Dolayısıyla devletin mirasçılığı bir zorunluluktan doğar[147].

---

[144] Kocayusufpaşaoğlu, N. (1987), s. 58 vd.; Oğuzman, K. (1995), s. 30 vd.; İmre, Z. ve Erman, H. (2021), s. 16-20; Antalya, G. ve Sağlam İ. (2019), s. 108 vd.; Ayiter, N. ve Kılıçoğlu, A. (1991), s. 40 vd.

[145] Sağ kalan eşin yasal mirasçılığının detayları hakkında bkz. Antalya, G. ve Sağlam İ. (2019), s. 126-141. Ayrıca detaylı bilgi için bkz. Çakır, A. C. (2018).

[146] Antalya, G. ve Sağlam İ. (2019), s. 125.

[147] Devletin mirasçılığı hakkında detaylı bilgi için bkz. Berki, Ş. (1963). Türk Medeni Kanununda Devletin Mirasçılığı. *AÜHFD*, 20, S. 1, ss. 115-150; Sağlam, İ. (2016). Devletin Yasal Mirasçılığı. *MÜHFHAD*, 22(3), Cevdet Yavuz'a Armağan, ss. 2475-2495; Öncülokur, M. (2021). *Devletin Mirasçılığı*. Ankara: Adalet Yayınevi.

İradi mirasçılık ise ölüme bağlı tasarruflar ile belirlenir (TMK m.502 vd.). Ölüme bağlı tasarruf ile mirasbırakan, ölümünden sonra terekesini etkileyecek olan emirleri ihtiva eden hukuki işlemler yaparak mirasını alacak kimseleri saptar. Ölüme bağlı tasarrufla mirabırakanın malvarlığı değil, terekesi etkilenir[148].

Mirasbırakan daima bir gerçek kişi olduğu halde, tüzel kişiler yahut tüzel kişiliği bulunmayan topluluklar da mirasçı olabilir. Diğer taraftan, mirasçının Türk vatandaşı olması da mirasta hak sahipliği için bir şart olarak öngörülmemiş ve yabancılık özel olarak bir mirastan yoksunluk sebebi olarak düzenlememiştir[149].

Mirasçılık için üç şartın birlikte gerçekleşmesi gerekir. Bunlar: mirasçı olacak kişinin miras açıldığı anda sağ olması, hak ehliyetine sahip olması ve mirastan yoksunluk sebeplerinin bulunmamasıdır (TMK m.577-583).

2.2.1.1.1. Hak ehliyetine sahip olmak

Mirasçı sıfatının kazanılabilmesi için her şeyden önce hak ehliyetine sahip olunması gerekir. TMK m.577/I'de Kanuna göre mirasa ehil olmayanlar dışındaki herkesin mirasçı olabileceği ifade edilmiştir (TMK m.577/I). Buna göre, hak ehliyeti miras ehliyetine göre daha geniş bir kavramdır. Zira hak ehliyeti bulunmasına rağmen miras ehliyeti bulunmayan kişiler mevcuttur.

Mirasa ehil olma şartı, TMK m.8'de düzenlenen hak ehliyetinin özel bir görünümüdür[150]. Hak ehliyeti, insanlara (gerçek kişilere) tanınmış olan, doğum ile başlayıp ölüm ile son bulan, kişilere hukuki ilişkilerin öznesi olabilme imkânı veren, kısaca hukuk dünyasına katılabilmek için asgari koşul olan bir ehliyettir[151]. Her insanın, insan olmanın doğal bir sonucu olarak hak ehliyeti vardır ve tüm insanlar, hukuk düzeninin sınırları içinde, haklara ve borçlara ehil olmakta eşittir (TMK m.8). Tüzel kişiler de *cins*, *yaş*, *hısımlık* gibi

[148] Antalya, G. ve Sağlam İ. (2019), s. 146; Dural, M. (1980). *Miras Sözleşmesi*. İstanbul: Fakülteler Matbaası, s. 10.
[149] Antalya, G. ve Sağlam İ. (2019), s. 76; Kılıçoğlu, A. M. (2021), s. 257. Yabancılık unsuru taşıyan mirasa uygulanacak hukuk MÖHUK m.20'de düzenlenmiş olup yabancılık unsuru içeren mirasın reddine uygulanacak hukuk hakkında detaylı bilgi için bkz. Çörtoğlu Koca, S. ve Yücer Aktürk, İ. (2018). Yabancı Unsurlu Miras İlişkilerinden Doğan Uyuşmazlıklarda Mirasın Reddine Uygulanacak Hukuk. *BÜHFD*, 4(2), ss. 11-32.
[150] İmre, Z. ve Erman, H. (2021), s. 316;
[151] *"Hak ehliyeti ve hukuksal kişiliğin yargılama hukukundaki izdüşümü "davada taraf olma", takip hukukundaki izdüşümü ise "takipte taraf olma" ehliyetidir."* (Serozan, R. (2018). *Medeni Hukuk, Genel Hükümler, Kişiler Hukuku.* İstanbul: Vedat Kitapçılık, s. 415)

yaradılış gereği insana özgü niteliklere bağlı olanlar dışındaki tüm haklara ehil olduklarından mirasçı olabilirler (TMK m.48). Bununla birlikte, sahipsiz tereke olmaması düşüncesinden hareketle, kanun gereği yasal mirasçı olan Devlet dışındaki tüzel kişiler ancak atanmış mirasçı ya da vasiyet alacaklısı olabilir; kanuni mirasçı olamazlar[152].

Hak ehliyetine sahip olmak mirasçılık için aranan öncelikli şart olduğundan, bir topluluğun tüzel kişiliğinin bulunmaması, mirasçı olmasını engeller. Fakat tüzel kişiliği bulunmayan bu topluluğa belli bir amaç için yapılan kazandırmalar[153], mirasbırakan tarafından belirlenen amacı gerçekleştirmek kaydıyla, o topluluk içindeki kişiler tarafından birlikte edinilmiş olur. Mirasbırakan tarafından belirlenen amacın bu şekilde gerçekleştirilmesi mümkün değilse, yapılan kazandırma vakıf kurma sayılır (TMK m.577/II). Bu suretle, mirasbırakanın iradesi *favor testamenti* prensibine uygun olarak korunmuş olur[154].

Kişiliği bulunmayan hayvan, bitki gibi varlıklar mirasçı olamaz. Örneğin, mirasbırakanın evcil hayvanı mirasçı olamaz. Ancak, mirasbırakan hayvanın bakımı için mirasçısına bir mükellefiyet yükleyebilir[155].

2.2.1.1.2. Mirasçı sıfatını kaybetmemiş olmak

Mirasçı olabilmenin ikinci şartı, bu sıfatın kaybedilmemesi, bir başka ifadeyle mirastan yoksun olmamaktır. Mirastan yoksunluk, kanunda sınırlı olarak sayılan belli eylemleri gerçekleştiren kimselerin mirasçı sıfatını kendiliğinden kaybetmesidir[156]. Mirastan yoksunluk sebeplerinden ilki, mirasbırakanı kasten ve hukuka aykırı olarak öldürmek veya öldürmeye teşebbüs etmektir. Mirasbırakanı kasten ve hukuka aykırı olarak, sürekli şekilde

[152] Ayan, M. (2020), s. 299; Dural, M. ve Öz, T. (2020), s. 365.
[153] Fakirler, belirli bir okulun belirli sınıfındaki öğrenciler, bir fabrikadaki işçiler gibi ifadelerle tüzel kişiliği bulunmayan kişi toplulukları lehine yapılan ölüme bağlı tasarruflar/kazandırmalarda devamlılık arz edecek şekilde topluluğun amacı gerçekleştirmesi mümkün olamayacağından mirasbırakanın farazi iradesine göre buradaki kazandırma vakıf kurma sayılır (Eren, F. ve Yücer Aktürk, İ. (2024), s. 445).
[154] Alman mahkeme içtihatlarında "vasiyetnamenin yorumu, onun iptalinden önce gelir" denilerek ifade edilen Favor Testamenti prensibi, bir yorum kuralı olup vasiyetçinin beyanı bu kurala göre yorumlanır. Ölümü bağlı tasarrufun iptal edilmesinden ziyade korunması, vasiyetçinin iradesine ve isteğine daha uygun düşer. Bu sebeple yorumda bu amacın göz önünde bulundurulması ve ölüme bağlı tasarrufun korunması lehine yorum yapılması gerekir. TMK m.577/II'de de "Favor Testamenti" prensibine uygun olarak ölüme bağlı tasarrufun korunmasına yönelik özel bir düzenleme yapılmıştır (İmre, Z. ve Erman, H. (2021), s. 118).
[155] Antalya, G. ve Sağlam İ. (2019), s. 378; İmre, Z. ve Erman, H. (2021), s. 307.
[156] Ayan, M. (2020), s. 301. *"Mirastan yoksunluğa ilişkin sebepler TMK m.578/I'de sınırlı şekilde sayılmıştır. Sayılanlar dışındaki bir olay yoksunluk sebebi olarak öngörülemez."* (Ayan, M. (2020), s. 302); Kılıçoğlu, A. M. (2021), s. 263, 264; Dural, M. ve Öz, T. (2020), s. 376.

ölüme bağlı tasarruf yapamayacak duruma getirenler de mirastan yoksundur. Yine, mirasbırakanın ölüme bağlı bir tasarruf yapmasını veya böyle bir tasarruftan dönmesini aldatma, zorlama veya korkutma yoluyla sağlayan ve engelleyenler de mirastan yoksun olur. Son olarak, mirasbırakanın artık yeniden yapamayacağı bir durumda ve zamanda ölüme bağlı bir tasarrufu kasten ve hukuka aykırı olarak ortadan kaldıran veya bozanlar da mirasçı olamaz. Ayrıca, bu eylemleri gerçekleştirenler, ölüme bağlı tasarrufla herhangi bir hak edinemezler (TMK m.578/I).

Mirastan yoksunluk nispîdir. Yoksunluk gerektiren eylem kime yöneltilmişse, onun mirasçısı olunmaz. Ayrıca, şahsidir ve altsoyu etkilemez. Yoksun olanın altsoyu onun yerini alır (TMK m.579/III)[157]. Mirasbırakanın affıyla mirastan yoksunluk ortadan kalkar (TMK m.578/II). Af açık bir irade beyanıyla ortaya konulabileceği gibi, örtülü ancak affa delâlet edecek şekilde de gerçekleşebilir[158].

Mirasın reddi, mirastan çıkarılma veya mirastan feragat halleri de mirasçılık sıfatının kaybedilmesine neden olur[159]. Ancak, söz konusu durumlar mirasçının yahut misrasbırakanın tasarrufuyla gerçekleşebilir. Mirastan yoksunluk ise kanun gereği (ipso iure) gerçekleşir ve bu sebeple de mirasbırakanın bir tasarrufta bulunmasına ihtiyaç yoktur[160].

2.2.1.1.3. Sağ olmak

Mirasçı olabilmenin üçüncü şartı sağ olmaktır. Mirasçının mirasbırakanın ölümü anında hayatta olması gerekir (TMK m.580/I). Mirasçının sonradan ölmesi onun mirasçılığını etkilemez. Bu durumda, miras hakkı kendi mirasçılarına geçer. Tüzel kişiler bakımından da tüzel kişiliğin mirasbırakanın ölümü anında kanuna uygun biçimde kazanılmış olması gerekir[161].

[157] Ayan, M. (2020), s. 303; Dural, M. ve Öz, T. (2020), s. 377; Eren, F. ve Yücer Aktürk, İ. (2024), s. 453.
[158] Ayan, M. (2020), s. 304, Oğuzman, K. (1995), s. 232, 233.
[159] Oğuzman, K. (1995), s. 265; Ayalp, R. T. (2023). *Mirasçıların Tereke Borçlarından Sorumluluğu*. Ankara: Seçkin Yayıncılık, s. 141-144. Ayrıca detaylı bilgi için bkz. Zeybek, S. D. (2021). *Aile Hukukundan Doğan Yükümlülüğün Yerine Getirilmemesi Nedeniyle Mirasçılıktan Çıkarma*. İstanbul: Aristo Yayınevi.
[160] Dural, M. ve Öz, T. (2020), s. 369.
[161] Antalya, G. ve Sağlam İ. (2019), s. 382 vd. TMK m.47-55.

Mirasçı olabilmek için mirasbırakanın ölümü anında hayatta olma gerekliliğinin istisnalarından biri ceninin mirasçılığıdır. Cenin, sağ doğmak şartıyla, doğumundan önce ölen mirasbırakanın mirasçısı olabilir (TMK m.582/I)[162]. Ölü doğan cenin mirasçı olamaz. Diğer bir istisna ise mirasın açıldığı sırada henüz var olmayan bir kimsenin artmirasçı olabilmesidir (TMK m.583). Mirasbırakanın ölümü anında henüz ana rahmine dahi düşmemiş bir kimse, art mirasçı olarak atanmak suretiyle mirasçı sıfatını kazanabilir[163].

2.2.1.2. Mirasçılığın belgelenmesi

Mirasçılar, mirasbırakanın ölümüyle birlikte mirası kanun gereği kazanırlar (TMK m.599). Ancak, miras yoluyla kazanılan değerler üzerinde tasarruf edebilmek için mirasçılık sıfatının ispat edilmesi gerekir. Bu ispat mirasçılık belgesi ile gerçekleştirilir[164]. Mirasçılık belgesi, kişiye tereke malları üzerinde zilyetlik imkânı verir. Aynı zamanda, tereke malları üzerinde yapılacak işlem ve tasarruflara olunduğunu ispata (prima facie) yarar [165].

Yasal mirasçılara ya da varsa atanmış mirasçılara, talepleri halinde sulh hukuk mahkemesi tarafından mirasçılık belgesi verilir (TMK m.598/I,II). Bu belgenin verilmesi çekişmesiz yargı işi olup (HMK m.382/2,c,6), mirasbırakanın yerleşim yeri ya da mirasçıların bulunduğu yer sulh hukuk mahkemesi yetkilidir. Ayrıca, TMK m.598 ve Noterlik Kanunu m.71/A uyarınca, mirasçılık belgesi noterler tarafından da verilebilir. Mirasçılık belgesinin aksi her zaman iddia ve ispat edilebilir, belgenin düzeltilmesi veya iptali talep edilebilir (TMK m.598/III)[166].

---

[162] Tüzel kişi mirasçı olarak vakıf da cenin gibi, henüz tescil edilmeden mirasçı olma ehliyetine sahiptir (Öztan, B. (2022), s. 15). Ceninin mirasçılığı hakkında ayrıntılı bilgi için bkz. Turan Başara, G. (2016). Miras Hukuku Bakımından Ceninin Durumunun Değerlendirilmesi. *ÇÜHFD*, 1(2), ss. 389-410.

[163] Ayan, M. (2020), s. 304; Ayrıntılı bilgi için bkz. Özdemir, H. (2013). Henüz Var Olmayan Kişilerin ve Ceninin Art Mirasçı Olarak Atanması. *EÜHFD*, 8(1), ss. 107-125.

[164] Mirasçılık belgesi hakkında detaylı bilgi için bkz. Erişgin, N. (2013). *Mirasçılık Belgesi*. Ankara: Turhan Kitabevi; Altınkaya, M. (2021). *Medeni Usul Hukuku Açısından Mirasçılık Belgesine İlişkin Talep*. İstanbul: On İki Levha Yayıncılık. İyilikli, A. C. (2017). *Mirasçılık (Veraset) Belgesinin Hukuk Yargılamasındaki Görünümü*, Uyuşmazlık Mahkemesi Dergisi, Y.5, S. 9, ss.281-382.

[165] İmre, Z. ve Erman, H. (2021), s. 333; Antalya, G. ve Sağlam İ. (2019), s. 408 vd.

[166] *"Mirasçılık belgesi verilmesi hususu Türk Medeni Kanunu (TMK)'nun 598.maddesinde düzenlenmiştir. Mirasçılık belgesi, aksi ispat edilinceye kadar, adına düzenlenmiş bulunan kişi ve kişilerin mirasçılığı lehine bir karine oluşturur. Bu belge; miras bırakanla mirasçıları arasındaki irs (soy) ilişkisini göstermesi yanında mirasın (terekenin) mirasçılara intikalini de sağlayıcı bir işleve sahiptir. Bu nedenlerle; mirasın reddeden (TMK.m.605/1) mirasçı veya mirasçılar varsa düzenlenecek mirasçılık belgesinde, mirasçılık sıfatına sahip olan kişi veya kişiler ile miras paylarının gösterilmesi ve mirası ret durumuna işaret edilmekle yetinilmemesi; mirası ret nedeniyle, mirasçılık sıfatını kaybedenlerin ve bunların payının akıbetinin (kime kalacağının)'da gösterilmesi gerekir. Bu bakımdan; verilen mirasçılık belgesinde yasal mirasçılar ile bunların miras paylarının gösterilmesi yerinde ise de;"Tereke mevcudu yönünden mirasçılığını kaybettiği anlaşılan Osman Üstün, Günel*

2.2.2. Mirasın geçmesi

Mirasın geçmesi, Türk Medeni Kanununun Miras Hukuku Kitabının İkinci Kısmında yer alan 575 ila 682. maddelerinde; *mirasın açılması*, *mirasın geçmesinin sonuçları* ve *mirasın paylaşılması* başlıkları altında üç bölüm halinde düzenlenmiştir. Kanunun 575. maddesinde, mirasın açılma ve değerlendirme anına ilişkin olarak *"Miras, mirasbırakanın ölümüyle açılır. Mirasbırakanın sağlığında yapmış olduğu mirasla ilgili kazandırmalar ve paylaştırmalar, terekenin ölüm anındaki durumuna göre değerlendirilir."* hükmüne, 576. maddesinde ise mirasın açılma yeri ve yetkili mahkeme bakımından *"Miras, malvarlığının tamamı için mirasbırakanın yerleşim yerinde açılır."* hükmüne yer verilmiştir. Bu hükümler, kendilerinden sonra gelen hükümlerinin uygulanması bakımından yol göstericidir. Zira anılan hükümlerle belli bir an ve yer, referans noktası olarak düzenlenmiştir[167].

Mirasın geçmesinden, mirasbırakana ait malvarlığının onun ölümüyle birlikte mirasçılara geçmesi ve mirasçılar tarafından kazanılması anlaşılır[168]. Mirasbırakana ait bütün malvarlığı değerleri, miras açılır açılmaz mirasçılara intikal eder ve burada bir anlık boşluk dahi yoktur[169]. Bu durum, mirasın geçişinde benimsenen temel prensip olan *küllî halefiyetin* bir sonucudur. Böylece tereke sahipsiz kalmaz ve mirasbırakana ait hak, alacak ve borçlar bir bütün olarak mirasçılara intikal eder. Ayrıca, terekenin akıbeti de belirli hale gelir ve bu şekilde hukuki güvenlik sağlanmış olur[170].

Külli halefiyet; bir malvarlığının bütün olarak, aktif ve pasifleriyle birlikte, hakların ve borçların devri için gerekli kanuni şartlar aranmaksızın, tek bir olayla bir kimseden başka bir kimseye geçmesini ifade eder[171]. Miras, mirasbırakanın ölümü anında külli halefiyetle kazanıldığından, miras yolu ile intikale elverişli olan tüm haklar ve borçlar tescil, teslim,

---

Üstün (Üreten), Mehmet Üstün'ün paylaşım sırasında intikal eden paylarının diğer mirasçılara ait olacağının tespitine" şeklindeki kabul hatalı olmuştur."(Yargıtay 8. HD E. 2013/19942, K. 2014/111165 T. 30.05.2014, Lexpera, e. t. 24.02.2024).

[167] Dural, M. ve Öz, T. (2020), s. 358.

[168] *"Mirasçılık ve mirasın geçişi, miras bırakanın ölümü tarihinde yürürlükte olan hükümlere göre belirlenir."* (4722 sayılı Türk Medenî Kanununun Yürürlüğü ve Uygulama Şekli Hakkında Kanun m.17)

[169] Akkanat, H. (2004), s. 61.

[170] Günal, A. E. (2018).*Mirasın Reddi ve Hukuki Sonuçları*.İstanbul: Aristo Yayınevi, s. 30.

[171] Oğuzman, K. (1995), s. 3; Kocayusufpaşaoğlu, N. (1987), s. 41; Dural, M. ve Öz, T. (2020), s. 12; Öztan, B. (2022), s. 22; İmre, Z. ve Erman, H. (2021), s. 11; İnan, A. N., Ertaş, Ş. ve Albaş, H. (2019), s. 71-72; Serozan, R. ve Engin, B. İ. (2024), s. 74 vd. Çabri, S. (2022), p. 13; Akkanat, H. (2004), s. 56. Külli halefiyet hakkında detaylı bilgi için bkz. Maraşlı Dinç, Y. (2021). *Miras Hukukunda Külli Halefiyet İlkesi*. Ankara: Seçkin Yayıncılık; Ulusu Karataş, E. (2015). Türk Miras Hukukunda Mirasın Kazanılmasında Halefiyet Türleri ve Türk Milletlerarası Özel Hukukundaki Yansımaları. *İÜHFM*, 73(2), ss. 357-390.

temlik ya da nakil gibi işlemlere de ihtiyaç olmaksızın kül halinde mirasçılara geçer[172]. Bu geçiş tek bir olayla, yani mirasbırakanın ölümüyle kendiliğinden gerçekleşir[173].

Mirasbırakanın birden çok mirasçısı varsa, bu mirasçılar arasında, mirasın geçişinden paylaşılmasına kadarki süreçte, terekedeki bütün hak ve borçları kapsayan tasfiye amaçlı geçici bir ortaklık oluşur (TMK m.640/I)[174]. Miras ortaklığı olarak adlandırılan bu ortaklık terekenin sahibidir. Bu dönemde, tereke özel bir malvarlığıdır[175]. Miras ortaklığının oluşmasıyla, mirasçılar terekeye elbirliği mülkiyetiyle malik olurlar[176].

Sözleşmeden veya kanundan doğan temsil ya da yönetim yetkisi saklı kalmak kaydıyla, mirasçılar terekeye ait bütün haklar üzerinde birlikte tasarruf ederler (TMK m.640/I). Miras ortaklığının tüzel kişiliği yoktur. Mirasçılar tereke üzerinde elbirliği ile tasarruf ettiklerinden, terekedeki hakların sahibi ortaklık değil, ortaklığı oluşturan kişilerdir[177]. Miras ortaklığının oluştuğu durumlarda, mirasçılar terekeye elbirliği mülkiyetiyle malik olduklarından, terekenin aktifine ilişkin yönetim ve tasarruf işlemleri için ortakların oybirliğiyle karar almaları gerekir (TMK m.702/II). Bu nedenle mirasçılar tereke malları üzerinde tek başlarına tasarruf edemez ya da tereke malları için tek başlarına dava açamazlar (HMK m.59). Mirasçıların tereke borçlarından sorumluluğu ise müteselsil

---

[172] Dural, M. ve Öz, T. (2020), s. 403, 404; Çabri, S. (2022), p. 13; İmre, Z. ve Erman, H. (2021), s. 344, 345; Eren, F. ve Yücer Aktürk, İ. (2024), s. 442, İnan, A. N., Ertaş, Ş. ve Albaş, H. (2019), s. 483; Antalya, G. ve Sağlam İ. (2019), s. 420.

[173] Oğuzman, K. (1995), s. 3; Kocayusufpaşaoğlu, N. (1987), s. 41; Dural, M. ve Öz, T. (2020), s. 12; Öztan, B. (2022), s. 22; İmre, Z. ve Erman, H. (2021), s. 11; İnan, A. N., Ertaş, Ş. ve Albaş, H. (2019), s. 71-72; Serozan, R. ve Engin, B. İ. (2024), s. 74 vd.; Çabri, S. (2022), p. 13; Akkanat, H. (2004), s. 56; Antalya, G. ve Sağlam İ. (2019), s. 53.

[174] Eren, F. ve Yücer Aktürk, İ. (2024), s. 21; İmre, Z. ve Erman, H. (2021), s. 301; Miras ortaklığı hakkında detaylı bilgi için bkz. Sarı Fidan, Ö. (2016). *Miras Ortaklığı*. Ankara: Adalet Yayınevi; Oruç, M. (2020). *Miras Ortaklığı Temsilcisi*. İstanbul: On İki Levha Yayıncılık; Yazıcı, A. N. M. (2018). *Miras Ortaklığının Paylaşmadan Önceki Durumu*. Ankara: Seçkin Yayıncılık.

[175] Serozan, R. ve Engin, B. İ. (2024), s. 96; Ayiter, N. (1968), s. 42, 43; Ayiter, N. ve Kılıçoğlu, A. (1991), s. 247; Akkanat, H. (2004, s. 178; Durman, O. (2009).*İcra ve İflas Hukuku Açısından Malvarlığı veya Ticari İşletmenin Devri*. İstanbul: On İki Levha Yayıncılık, s. 13-17; Önay, I. (2022). *Medeni Hukukta İkame ve Kaim Değer Kavramları*. İstanbul: On İki Levha Yayıncılık, s. 79; Cömert Akbay, B. (2023), s. 25. Miras ortaklığına ait terekenin elbirliği malvarlığı olduğu hakkında bkz. Ayiter, N. (1968), s. 79 vd. Terekenin her halde elbirliği malvarlığı olduğu hakkında bkz. Avcı, M. Ö. (2014), s. 14.

[176] *"Kanun veya kanunda öngörülen sözleşmeler uyarınca oluşan topluluk dolayısıyla mallara birlikte malik olanların mülkiyeti, elbirliği mülkiyetidir. Elbirliği mülkiyetinde ortakların belirlenmiş payları olmayıp her birinin hakkı, ortaklığa giren malların tamamına yaygındır."*(TMK m.702).*"Ortakların hakları ve yükümlülükleri, topluluğu doğuran kanun veya sözleşme hükümleri ile belirlenir. Kanunda veya sözleşmede aksine bir hüküm bulunmadıkça, gerek yönetim, gerek tasarruf işlemleri için ortakların oybirliğiyle karar vermeleri gerekir. Sözleşmeden doğan topluluk devam ettiği sürece, paylaşma yapılamaz ve bir pay üzerinde tasarrufta bulunulamaz. Ortaklardan her biri, topluluğa giren hakların korunmasını sağlayabilir.Bu korumadan bütün ortaklar yararlanır."*(TMK m.703).

[177] Serozan, R. ve Engin, B. İ. (2024), s. 572; Oğuzman, K., Seliçi, Ö. ve Oktay Özdemir, S. (2004), s. 268.

sorumluluktur (TMK m.641/I, TBK m.162/II). Mirasbırakanın alacaklılarının talep hakkını kolaylaştıran ve tüm mirasçılara başvurma gerekliliğini ortadan kaldıran müteselsil sorumluluk prensibi sayesinde, alacaklı alacağını mirasçılardan herhangi birinden, bir kısmından ya da tamamından talep edebilir[178]. Ayrıca, mirasçılar mirasbırakanın borçlarından yalnızca tereke ölçüsünde değil, kişisel malvarlıklarıyla da sorumludur (TMK m.599/II).

Mirasbırakanın tek bir mirasçısı bulunması halinde miras ortaklığı ve elbirliği mülkiyeti söz konusu olmaz. Mirasçının mirası kabul etmesiyle birlikte, mirasbırakanının terekesi ile mirasçının kişisel malvarlığı birleşir[179]. Mirasçı, tereke üzerinde tek başına tasarruf edebilir; terekenin borçlarından da şahsi malvarlığıyla, sınırsız ve tek başına sorumlu olur.

2.2.2.1. Mirasın açılması

Miras, mirasbırakanın ölümüyle açılır (TMK m.575). Ölüm gerçekleşmediği sürece mirastan söz edilemez. Mirasçıların, mirasbırakanın ölümünden önce, miras hukukundan kaynaklanan bir talep hakları yoktur[180].

Mirasın açılması için bir resmî makamın tespiti, mirasçıların bildirimi yahut başkaca bir merasim gerekli değildir. Ölümün gerçekleşmesiyle birlikte, mirasın açılması kanun gereği kendiliğinden gerçekleşir[181].

---

[178] İmre, Z. ve Erman, H. (2021), s. 301; Dural, M. ve Öz, T. (2020), s. 12-15; Eren, F. ve Yücer Aktürk, İ. (2024), s. 21, 22; Öztan, B. (2022), s. 24-27, s. 335. Mirasçıların tereke borçlarından sorumluluğu hakkında detaylı bilgi için bkz. Ayalp, R. T. (2023); Özdemir, H. (2012). Mirasçıların Murisin Borçlarından Dolayı Sorumluluğu. *EÜHFD*, 16(1-2), ss. 191-223.

[179] Serozan, R. ve Engin, B. İ. (2024), s. 95, 96.

[180] İmre, Z. ve Erman, H. (2021), s. 303; Dural, M. ve Öz, T. (2020), s. 358. Mirasın geçişine kadar olan süreçteki bekleme durumunun mahiyeti, mirasın beklenen hak olup olmadığı hususlarında detaylı bilgi için bkz. Antalya, G. ve Sağlam İ. (2019), s. 85-90. TMK m. 678'de düzenlenen mirasın açılmasındaki önce yapılan sözleşmeler/beklenen miras hakkının devri sözleşmesinin miras sebebiyle kazanılacak müstakbel hakların önceden temliki taahhüdü olduğu yönündeki görüş için bkz. Dural, M. ve Öz, T. (2020), s. 380. Ayrıca miras hakkının devri sözleşmeleri hakkında detaylı bilgi için bkz. Yıldırım, M. F. (2014). Beklenen Miras Hakkının Devri Sözleşmesi Konusunda İki Gelişme. *AÜHFD*, 53(1), ss. 117-130; Şen, E. (2018). *Miras Hakkının ve Payının Devri. TAAD*, (33), ss. 557-581; Horozoğlu, O. (2015). *Mirasın Açılmasından Önce Beklenen Miras Hissesinin Devri*. Prof. Dr. Hasan Erman'a Armağan, ss. 353-377. İstanbul: Der Yayınları.

[181] Eren, F. ve Yücer Aktürk, İ. (2024), s. 428; Akkanat, H. (2004), s. 64, 65; Serozan, R. ve Engin, B. İ. (2024), s. 452; Kocayusufpaşaoğlu, N. (1987), s. 518; Oğuzman, K. (1995), s. 259.

Mirasın açılma zamanını ölüm anı belirlediğinden, ölümün tam vaktinin bilinmesi miras hukuku bakımından önemlidir. Zira mirasçıların mirasçılık sıfatları bu ana göre belirlenir (TMK m.580/I). Ayrıca, mirasbırakanın sağlığında yapmış olduğu mirasla ilgili kazandırmaların ve paylaştırmaların değerlendirilmesi (TMK m.575) bakımından da ölüm anının tespiti önemlidir. Mirasın açılma yeri ise mirasbırakanın yerleşim yeridir (TMK m.576/I). Dolayısıyla miras, mirasbırakanın sürekli kalma niyetiyle oturduğu yerde açılır (TMK m.19/I).

Sağ ve tam doğum ile başlayan kişilik, ölümle sona erer (TMK m.28). *Ölüm* ile kastedilen, mirasbırakanın hem kalbinin durması hem de beyin fonksiyonlarının tam ve kesin olarak kaybolmasıdır[182]. Sadece beyin fonksiyonlarının yitirilmesi ölüm hali olarak değerlendirilmez ve kişiliği sona erdirmez[183]. Ölüm, nüfus sicilindeki kayıtlarla ispat olunur. Ancak, nüfus sicilinde bir kayıt yoksa yahut kaydın doğru olmadığı anlaşılırsa, gerçek durum her türlü kanıtla ispat edilebilir (TMK m.30)[184]. Ölümlere ilişkin bildirimler ilgili kanun hükümlerine göre yapılır (TMK m.43)[185]. Ölüm olayının gerçekleşip gerçekleşmediği ve gerçekleşmiş ise bunu ispat yükü de iddia edene aittir (TMK m.29)[186].

İnsan hayatını tam ve kesin olarak sona erdiren doğal bir olay olan ölümün yanı sıra, hukuki sonuçları ölüme eş olan ölüm karinesinden de söz etmek gerekir. *"Bir kimse, ölümüne kesin gözle bakılmayı gerektiren durumlar içinde kaybolursa, cesedi bulunamamış olsa bile gerçekten ölmüş sayılır."* (TMK m.31) [187]. Ölüm karinesi, sonuçları itibarıyla ölüme eş tutulur[188].

---

[182] Ölüm kavramı, ölümün ispatı hakkında detaylı bilgi için bkz. Akkanat, H. (2004), s.26-32.
[183] Eren, F. ve Yücer Aktürk, İ. (2024), s. 428; Akkanat, H. (2004), s. 31, 32.
[184] *"C. Ölüm kütüğü*
I. Ölümün bildirilmesi
Madde 43- Ölümlere ilişkin bildirimler ilgili kanun hükümlerine göre yapılır.
II. Cesedi bulunamayan kişi
Madde 44- Bir kimse, ölümüne kesin gözle bakılmayı gerektiren durumlar içinde ortadan kaybolursa cesedi bulunamamış olsa bile, o yerin en büyük mülkî amirinin emriyle kütüğe ölü kaydı düşürülür.
Bununla birlikte her ilgili, bu kişinin ölü veya sağ olduğunun mahkemece tespitini dava edebilir.
III. Gaiplik kararı
Madde 45- Gaiplik kararı, hâkimin bildirmesi üzerine, ölüm kütüğüne kaydolunur."
[185] İlgili Kanun 5490 sayılı Nüfus Hizmetleri Kanunudur.
[186] Akkanat, H. (2004), s. 32.
[187] Ölüm karinesi hakkında detaylı bilgi için bkz. Yağcıoğlu, A. H. (2022). Ölüm Karinesi. *DEÜHFD*, 24(2), ss. 833-885; Sarı Fidan, Ö. (2023). Depremde Kaybolanların Hukuki Durumlarının Gaiplik ve Ölüm Karinesi Yönünden Ele Alınması. *SHD*, 11(1), ss. 219-236.
[188] Akkanat, H. (2004), s. 32.

Ölüm karinesinin yanı sıra gaiplik de ölüm gibi hukuki sonuçlar doğuran bir olaydır[189]. Ancak, ölüm ile gaiplik arasında nitelik itibarıyla önemli bir fark bulunur. Ölen kişinin dirilmesi mümkün olmadığı halde; gaibin ortaya çıkma, geri dönme ihtimali mevcuttur[190]. Ölüm karinesi ile gaiplik arasında da fark vardır. Ölüm karinesinden söz edilebilmesi için *ölümüne kesin gözle bakılmayı gerektiren durumlar içinde kaybolma* şartının gerçekleşmesi gerekir. Oysa gaiplikte *ölüm tehlikesi içinde kaybolma* söz konusudur.

"Ölüm tehlikesi içinde kaybolan veya kendisinden uzun zamandan beri haber alınamayan bir kimsenin ölümü hakkında kuvvetli olasılık varsa, hakları bu ölüme bağlı olanların başvurusu üzerine mahkeme bu kişinin gaipliğine karar verebilir" (TMK m.32). Gaiplik kararı verilmesi için, *"ölüm tehlikesinin üzerinden en az bir yıl veya son haber tarihinin üzerinden en az beş yıl"* geçmelidir (TMK m.33). Gaiplik kararı, gaibin ölümü ispatlanmış gibi kullanılır ve *"ölüm tehlikesinin gerçekleştiği"* veya *"son haberin alındığı günden"* başlayarak hüküm doğurur (TMK m.35). Görüldüğü üzere, bir kişi hakkında gaiplik kararı verilmesi de ölüm ile aynı hükümlere tabi tutulmuştur. Nitekim gaiplik de gerçek kişiliği sona erdiren nedenlerden biridir. Gaiplik durumu, mahkemece gaiplik kararı verilmesiyle ortaya çıkmakta ise de kararın etkisi *ölüm tehlikesinin gerçekleştiği güne* veya *son haberin alındığı güne* kadar geriye yürümektedir (TMK m.35/II)[191]. Bu itibarla, hakkında gaiplik kararı verilen kişinin mirasının açılma anının ve mirasçılarının belirlenmesinde, gaiplik kararının verildiği an değil, ölüm tehlikesinin gerçekleştiği yahut kendisinden uzun zamandan beri haber alınamayanlar için son haberin alındığı gün dikkate alınır[192].

Mirasın geçişi bakımından, ölümden farklı olarak gaiplikte, gaibin çıkagelme ihtimaline binaen hak sahiplerinden güvence göstermeleri istenir. *"Hakkında gaiplik kararı verilmiş bir kimsenin mirasçıları veya mirasında hak sahibi olan kişiler, tereke malları kendilerine teslim edilmeden önce bu malları ileride ortaya çıkabilecek üstün hak sahiplerine veya gaibin kendisine geri vereceklerine ilişkin güvence göstermek*

[189] Eren, F. ve Yücer Aktürk, İ. (2024), s. 429. Gaipliğin miras hukuku bakımından hüküm ve sonuçları hakkında detaylı bilgi için bkz. Yücer Aktürk, İ. (2018). Gaipliğin Miras Hukukundaki Yeri. *Yargıtay Dergisi*, Y. 2018, S. 3, C. 44, ss. 633-652; Akdoganer Arslan, E. (2023). *Gaiplik Kararının Türk Özel Hukuk İlişkilerine Etkisi*. Ankara: Yetkin Yayınları; Şahin, E. (2019). Gaipliğin Miras Hukuku Bakımından Hüküm ve Sonuçları. *TBBD*, 2019 (144), ss. 249-275; Aslan Bingöl, K. L. (2021). Gaipliğin Miras Hukuku Bakımından Değerlendirilmesi. *TAAD*, S. 48, ss. 313-334.
[190] İmre, Z. ve Erman, H. (2021), s. 301.
[191] Eren, F. ve Yücer Aktürk, İ. (2024), s. 430.
[192] Dural, M. ve Öz, T. (2020), s. 376; Eren, F. ve Yücer Aktürk, İ. (2024), s. 430.

zorundadırlar" (TMK m.584/I). Güvence için, gaiplik kararının verilmesine neden olan olaya göre bir ayrım yapılmıştır (TMK m.584/II). Ölüm tehlikesi içinde kaybolma halinde 5 yıl için güvence gösterilir. Böyle bir durumda gaibin çıkıp gelme ihtimali, uzun zamandan beri haber alınamama durumundan daha düşük olduğu için süre daha kısa tutulmuştur[193]. Uzun zamandır haber alınamama halinde ise on beş yıl ve her hâlükârda en çok gaibin yüz yaşına varmasına kadar geçecek süre için güvence gösterilmesi öngörülmüştür (TMK m.584/II). Güvencenin amacı, gaibin ya da üstün hak sahibinin çıkarlarını korumaktır. Dolayısıyla, güvence gaibin veya üstün hak sahibinin ortaya çıkması halinde tereke mallarının geri verilmesini sağlayacak mahiyette olmalıdır[194]. Güvence verilmesi için öngörülen sürelerin dolması halinde, verilen güvenceler terekeyi elinde bulunduranlara iade edilir. Gaibin öldüğünün sonradan kesin olarak anlaşılmasıyla da yine güvence serbest kalır. Güvence süresinin dolması, terekeyi elinde bulunduranların hak sahipliği üzerinde herhangi bir değişiklik yaratmaz. Burada, tereke malları artık güvence gösterilmesine gerek olmaksızın hak sahiplerinin elinde bulunmaya devam eder[195].

Ayrıca, Hazinenin istemi üzerine de gaiplik kararı verilebilir. Yaşadığı bilinmeyen bir kimsenin malvarlığı ya da ona düşen miras payı on yıl süreyle veya bu kişi yüz yaşını doldurana kadar resmen yönetilirse, Hazine gaipliğe karar verilmesini isteyebilir. Gaiplik kararı verilirse miras Devlete geçer (TMK m.588/I,II). Ancak, böyle bir durumda Devletin de gaibe veya üstün hak sahiplerine karşı geri verme yükümlülüğü söz konusudur (TMK m.588/III).

2.2.2.2. Mirasın kazanılması

Türk Medeni Kanununda kabul edilen prensip mirasın kendiliğinden kazanılmasıdır (TMK m.599/I). Mirasın kazanılması için mirasçıların ölümden haberdar olmaları dahi gerekmez[196].

[193] Eren, F. ve Yücer Aktürk, İ. (2024), s. 432.
[194] İmre, Z. ve Erman, H. (2021), s. 316; Dural, M. ve Öz, T. (2020), s. 376; Eren, F. ve Yücer Aktürk, İ. (2020), s. 432.
[195] Eren, F. ve Yücer Aktürk, İ. (2024), s. 433 vd.; Dural, M. ve Öz, T. (2020), s. 377.
[196] Helvacı, İ. (2014), s. 7.

Mirası kanun gereğince kazanan mirasçılar açısından bu kazanım ve buna bağlı mirasçılık sıfatı, mirası reddetmeme bozucu şartına bağlanmış geçici bir iktisaptır[197]. Mirasçıların bu geçici iktisap karşısında dört seçimlik hakkı vardır[198]: Bunlar; *mirasın kabulü*, *mirasın reddi*, *mirasın tutulan defter gereğince kabulü* ve *resmî tasfiye talebinde bulunmak*tır[199]. Mirasın kabulü dışındaki seçenekler, mirası gayri iradi kazanan mirasçılar bakımından ortaya çıkan olumsuz sonuçların önlenmesi ve geçmişe etkili biçimde ortadan kaldırılabilmesi için kendiliğinden kazanma prensibine getirilmiş istisnai imkânlardır[200].

2.2.2.2.1. Mirasın kabulü

Mirasın kendiliğinden kazanılmasının bir sonucu olarak, mirasçıların mirası kazanmak için herhangi bir irade açıklanmasında bulunmaları gerekmez. Ret süresi içinde mirası açıkça kabul eden veya ret süresini sükûtla geçiren mirasçı, mirası kayıtsız, şartsız ve kesin olarak kazanır (TMK m.610/I)[201]. Mirasın kabulü, niteliği itibarıyla yenilik doğuran bir hak[202] olduğundan geri alınması mümkün değildir[203].

Mirasın örtülü kabulü ise *tereke işlemlerine karışmak, terekenin olağan yönetimi niteliğinde olmayan ya da mirasbırakanın işlerinin yürütülmesi için gerekli olanın dışında işler yapmak* yahut *tereke mallarını gizlemek veya sahip çıkmak* şeklindeki işlem ve fiillerin gerçekleştirilmesiyle ortaya çıkar (TMK m.610/II).

Mirasın örtülü kabulü bakımından, hangi işlemlerin terekenin olağan yönetimi kapsamında olduğu, hangilerinin gereğinden fazla karışma olduğu, her somut olay özelinde ayrı ayrı değerlendirilmelidir. Örneğin, mirasçının miras sebebiyle istihkak, tenkis veya iptal

---

[197] Helvacı, İ. (2014), s. 11, Turan Başara, G. (2012). *Türk Hukuku Bakımından Mirasın Kazanılmasında Kabul Edilen Prensipler ve Mirası Ret Hakkı*. Erzurumluoğlu Armağanı. (ss.141-180). Ankara: Ankara Barosu Yayını, s. 144; Antalya, G. ve Sağlam İ. (2019), s. 425; İnan, A. N., Ertaş, Ş. ve Albaş, H. (2019), s. 427; Coquoz, R. (1951). Mirasın Reddinin, Mirasın İntikali Üzerine Olan Tesirleri. (Çev. Güral, J.), *AÜHFD*, C. 8, S. 1, ss. 685-695, s. 685.

[198] İmre, Z. ve Erman, H. (2021), s. 321; Eren, F. ve Yücer Aktürk, İ. (2024), s. 473.

[199] İmre, Z. ve Erman, H. (2021), s. 320; Kılıçoğlu, A. M. (2021), s. 275.

[200] Dural, M. ve Öz, T. (2020), s. 404; Birinci Uzun, T. (2018), s. 43.

[201] Kocayusufpaşaoğlu, N. (1987), s. 608; Oğuzman, K. (1995) s. 291; Ayiter, N. ve Kılıçoğlu, A. (1991) s. 234; Eren, F. ve Yücer Aktürk, İ. (2024), s. 473; İmre, Z. ve Erman, H. (2021) s. 359; Antalya, G. ve Sağlam, İ. (2019), s. 368; Ayan, M. (2020), s. 328; Öztan, B. (2021) s. 392; Dural, M. ve Öz, T. (2020), s. 416; İnan, A. N., Ertaş, Ş. ve Albaş, H. (2019), s. 513; Helvacı, İ. (2014), s. 120-124.

[202] Yenilik doğuran haklar hakkında detaylı bilgi için bkz. Buz, V. (2005). *Yenilik Doğuran Haklar*. Ankara: Yetkin Yayınları.

[203] Antalya, G. ve Sağlam İ. (2019), s. 419, Çabri, S. (2023a), p. 890, Oğuzman, K. (1995), s. 291; Helvacı, İ. (2014), s. 125.

davası açması, miras payını devretmesi, terekedeki bir taşınmazı tapuda kendi adına tescil ettirmesi, mirasbırakanın işlerinin yürütülmesi için gerekli olanın ve terekenin olağan yönetiminin dışında işler olduğundan, bu tür işlemleri yapan mirasçı, mirası ret hakkını kaybeder. Bununla birlikte, bir mirasçının temerrüt faizi ya da gecikme cezası oluşmaması için ödeme yapması, bozulacak tereke malını satarak paraya çevirmesi, ürünü toplayıp muhafaza etmesi, mirasbırakana karşı açılmış davada terekenin zarara uğramasını önleyecek def'i ve itirazlarda bulunması şeklindeki davranışlarının gerekli ya da olağan olağan yönetim işlerinden olduğu kabul edilir. Terekeyi koruma önlemlerine ilişkin taleplerin de yine bu kapsamda değerlendirilmesi gerekir. Terekenin resmî defterinin tutulmasını isteyen mirasçının da mirası ret hakkı vardır (TMK m.627/I)[204].

Mirasçılık belgesinin alınması tereke işlerine karışma olarak nitelendirilmemekte ve tek başına bu belgenin alınması mirası ret hakkının yitirildiği anlamına gelmemektedir[205]. Ancak, mirasçılık belgesinin alınmasından sonra, bu belgeyle terekede hak sahibi olarak hareket etmek, mirasın kesin olarak kazanılması sonucunu doğurur[206].

Zamanaşımı veya hak düşürücü sürelerinin dolmasına engel olmak için dava açılması ve cebrî icra takibi yapılması ret hakkını ortadan kaldırmaz (TMK m.610/III). Ancak, zamanaşımı veya hak düşürücü sürelerinin dolmasına engel olmak maksadı dışında, mirasçı tarafından terekeyle ilgili dava açılması veya icra takibi yapılması ret hakkını düşürür. Diğer taraftan, daha önce terekeye karşı açılmış dava veya başlatılmış takipler bulunabileceği gibi, mirasbırakan tarafından açılan dava veya başlatılan icra takipleri de mevcut olabilir. Mirasçıların açılmış bir davaya veya icra takibine devam etmeleri, terekenin olağan yönetimi kapsamındaki işlerden olduğundan, kural olarak ret hakkının düşmesine neden olmamalıdır[207].

---

[204] Helvacı, İ. (2014), s. 134, 135; Petek, H. (2013).*Mirasın Hükmen Reddi*. Yaşar Üniversitesi E-Dergisi, 8(Özel), ss. 2194-2198, s. 2205.

[205] Helvacı, İ. (2014), s. 137-139.*"Bunun yanında, doktrinde ileri sürülen güven nazariyesine göre; bir irade beyanının ya da iradi bir davranışın ne anlama geldiğini tespit etmek için, beyanda bulunan veya sözü edilen davranışta bulunanın iç iradesine değil, beyana yahut anılan davranışa muhatap olan karşı tarafın, dürüstlük kuralına göre, kendisince bilinebilen bütün hal ve şartlar gereği gibi değerlendirerek buna ne anlam vermesi gerektiğine bakılmaktadır.Yukarıda yapılan açıklamaların ışığında somut olay değerlendirildiğinde; davacıların mirasçılık belgesi almaları ve murisinin ölümünden sonra yasal yükümlülüklerini yerine getirerek veraset ve intikal vergisi beyannamesini vermiş olması, yasal süresi içinde verilmemesinin sorumluluk yaratacağı gözetildiğinde mirası kabul anlamında yorumlanamaz."*(Yargıtay 14. HD., E. 2016/16065 K. 2020/6541 T. 22.10.2020, Lexpera, e. t. 01.03.2024)

[206] Çabri, S. (2023a), p. 899; Öztan, B. (2022), s. 394.

[207] Çabri, S. (2023a), p. 914.

Yargıtay'ın, mirasbırakana ait cüzi miktardaki bir borcu ödeyen ve yine terekeden cüzi bir miktarı kendilerine mal eden mirasçıların bu davranışlarını mirası ret hakkını düşürecek nitelikte tereke işlerine karışma olarak nitelendirmemesi doktrinde haklı olarak eleştirilmiştir[208]. YHGK'nın bir kararında, babalarının terekesinin borca batık olduğunun tespiti isteyen mirasçıların, mirasbırakanın borcu için kısmi bir ödeme yapmaları karşısında, bu ödemenin terekeyi kabullenme sayılıp sayılmayacağı tartışılmıştır. Netice itibarıyla, mirasçıların ödediği borcun cüzi bir miktar olduğu, bu borcun mirasçıların kendi malvarlıklarından ödenmesinin olağan işlerden olduğu, mirasbırakanın öldüğü tarih itibarıyla terekenin borca batık olduğunun anlaşıldığı, borçlarının cüzi bir kısmının davacılar tarafından ödenmesinin terekeyi kabullenme olarak değerlendirilemeyeceği, davacıların beyanlarının aleyhte yorumlanmaması gerektiği ve bu konuda bir araştırma yapılmasına da gerek olmadığı sonucuna varılmıştır[209]. YHGK'nın başka bir kararında da terekeden çok

[208] Birinci Uzun, T. (2023). *Tereke Borcunun Bir Kısmını Ödedikten Sonra Mirasçının Hükmi Ret Karinesinden Yararlanıp Yararlanamayacağı Meselesi ve Konuya İlişkin Yargıtay Hukuk Genel Kurulunun 20.12.2013 Tarihli ve E. 2013/2-1607 K. 2013/1675 Sayılı Kararının Değerlendirilmesi*. AkdHFD, 13(2), 989-1027. Yazar; kararda güven ilkesinden bahsedilmesine rağmen mirasçıların davranışının mirasbırakanın alacaklılarında mirasın kabul edildiği yönünde haklı bir izlenim uyandırabileceği hususu üzerinde hiç durulmadığını; mirasçının iradesini esas alan sübjektif görüş doğrultusunda hüküm kurulduğunu, oysa mirasçının tereke işlerine karışması durumunda mirası ret hakkının düşmesinin çelişkili davranış yasağından kaynaklandığını; gerçekten de davranışlarıyla mirasbırakanın alacaklılarında önce mirasın kabul edildiği yönünde izlenimi bırakan mirasçının sonradan mirası reddetmesinin hakkın kötüye kullanılması niteliğinde olması sebebiyle dürüstlük kuralına aykırı olduğunu, ayrıca; tereke işlerine karışma bakımından ödeme miktarının bir önemi olmadığını, miktardan bağımsız olarak mirasbırakanın borcunun kısmen ya da tamamen ödenmesinin veya ödeme taahhüdünde bulunulmasının terekenin benimsenmesi niteliğinde olduğunu belirtmekte ve netice itibarıyla karara konu somut olayda, bir kısım tereke borcunu ödeyen mirasçıların mirası örtülü olarak kabul etmeleri sebebiyle mirası ret hakkının düşmüş olduğunu belirtmektedir.

[209] *"...yasa koyucu mirasçılardan birinin tereke işlerine gereğinden fazla karışmasının mirası örtülü kabul anlamına geleceğini ve tıpkı açık kabulde olduğu gibi, ret hakkının bu mirasçı bakımından sona ereceğini düzenlemiştir.Diğer taraftan, Hukuk Genel Kurulunun 08.02.1950 T. ve 140/20 sayılı kararında;"Bir muamelenin alelade idari muamelattan olup olmadığını tayin için bilhassa muameleyi yapan varisin maksadını nazara almak lâzımdır... Eğer bunun maksadı mirasçı sıfatıyla terekeden tasarruf olmayıp mücerret bilahare mirası kabul ettiği zaman ihmal yüzünden gelebilecek zararın önüne geçmek ise, yaptığı muamelenin alelade idari muamele olarak kabulü zaruridir. Ezcümle malların çalınmaması için tedbir ittihazı, malları deftere geçirmek, zamanaşımını kesmek için derhal dava açmak, bir otelin, gazinonun müşterilerinin dağılmaması için vergi vermek, davaya mani olmak için müstacel borçları ödemek alelade idarenin istilzam ettiği muamelattandır..."denilmek suretiyle mirasçının eyleminin tereke işlerine karışma olarak değerlendirilebilmesi için onun bu eylemde bulunurken hangi maksatla hareket ettiğinin belirlenmesi gerektiğini, mirasçının amacının mirasçı sıfatı ile terekede tasarruf değilse, eylemlerinin tereke işlerine karışma olarak nitelendirilmeyeceği ve ret hakkının düşmesine sebebiyet verilmeyeceği benimsenmiştir.Bunun yanında, doktrinde ileri sürülen güven nazariyesine göre; bir irade beyanının ya da iradi bir davranışın ne anlama geldiğini tespit etmek için, beyanda bulunan veya sözü edilen davranışta bulunanın iç iradesine değil, beyana yahut anılan davranışa muhatap olan karşı tarafın, dürüstlük kuralına göre, kendisince bilinebilen bütün hal ve şartlar gereği gibi değerlendirerek buna ne anlam vermesi gerektiğine bakılmaktadır.Yukarıda yapılan açıklamaların ışığında somut olay değerlendirildiğinde; davacı mirasçılar tarafından ödendiği ileri sürülen borcun cüzi bir miktar olup, mirasçıların kendi malvarlığından ödenmiş olmasının olağan işlemlerden olduğu, miras bırakanın öldüğü tarih itibariyle borca batık olduğu anlaşılan terekenin, cüzi kısım borçlarının davacılar tarafından ödenmesinin terekeyi kabullenme olarak değerlendirilemeyeceği, davacıların beyanlarının aleyhte yorumlanmaması gerektiği ve bu konuda bir araştırma yapılmasına da gerek olmadığı sonucuna varılmış,..."*(YHGK, E. 2013/1607 K. 2013/1675 T. 20.12.2013, Lexpera, e. t. 24.02.2024).Ancak kararın karşı oyu şu hususları içermektedir:*"...Yüksek Özel Daire ile ile yerel mahkeme arasındaki uyuşmazlık;*

cüzi değerde kazanım elde eden mirasçıların bu davranışlarının mirasın kabulü anlamına gelmeyeceği içtihat edilmiştir[210]. Mirasın zımnen kabulü hallerini, ödenen borcun ya da elde edilen kazanımın miktarını dikkate alarak daraltan bu yaklaşım[211] hakkın kötüye kullanılması yasağı ve dürüstlük kuralına aykırılık hususlarının göz ardı edilmesi, mirasçıların mirasın geçici iktisabı karşısında kullanabileceği diğer seçimlik haklar üzerinde hiç durulmaması sebepleriyle kanaatimizce de isabetsizdir. Zira mirasın örtülü kabulüne yönelik davranışlardan hangilerinin terekenin olağan yönetimi kapsamında olduğu, hangilerinin gereğinden fazla karışma olduğu her somut olay özelinde hâkim tarafından takdir edilecek ise de bu takdire esas alınacak kriterin, borcun ya da kazanımın miktarına indirgenmesi hukuki güvenliği zedeleyecek sonuçlara yol açabilir.

Mirasın açık veya örtülü kabulü neticesinde, mirasbırakanın külli halefi olarak mirası bir bütün halinde ve kanun gereğince kazanan mirasçılar, terekenin hem aktifini hem de pasifini doğrudan kazanırlar, buna paralel olarak mirasbırakanın borçlarından şahsen ve müteselsilen sorumlu hale gelirler (TMK m.599/II,641/I).

mirasçıların Türk Medeni Kanununun 605. maddesinin (2.) fıkrasında yer alan yasal karineden yararlanabilmesi için, dava haklarının düşüp düşmediğinin belirlenmesi bakımından araştırmanın yeterli olup olmadığı; dava dilekçesindeki açıklama, mirasbırakanın borcunun mirasçılar tarafından ödendiğini kabul için yeterli ve başka bir araştırmaya lüzum yok ise; mirasbırakanın borcunun mirasçılar tarafından kendi malvarlıklarından ödenmesinin, tereke işlemlerine karışma olarak nitelendirilip nitelendirilemeyeceği noktasında toplanmaktadır….Dairemizin istikrar bulmuş kararlarına göre; mirasbırakanın borcunu ödemeyi taahhüt veya kısmen tediye, mirasın kabulü anlamına gelir. İster yapılan bir takip nedeniyle olsun, ister olmasın, tamamı muaccel hale gelmiş miktarı belirli bir borca karşılık kısmen vukubulan ödeme, kısmi ödemeyi alacaklı reddetmedikçe borcun tamamının kabulü anlamına gelir. (eBK. m.68, 6098 s.TBK. m.84) Bu borcun davalıya ait olması zorunluluğu bulunmamaktadır. Tereke ile ilgili olması yeterlidir. Mirasbırakanın, bir kısım borçlarını ödeyen mirasçı, mirasbırakanın başka borçlarının olduğu anlaşılınca, sonradan terekenin borca batık olduğunu, bu sebeple mirası reddetmiş sayılması gerektiğini ileri süremez.Veya mirasbırakanın örneğin (A)'ya olan borcunu ödeyip, (B)'ye olan borcuna gelince terekenin borca batıklığının ileri sürülmesi ve mirasçının Yasanın 605. maddesinin (2.) fıkrasında yer alan yasal karneden yararlandırılması genel hukuk prensipleri ile bağdaşmaz. Bu bakımdan, miktarı ne olursa olsun, mirasbırakanın borcunu ödemeyi taahhüt veya kısmen ya da tamamen ödeme, tereke işlemlerine karışma niteliğindedir. Bu bakımdan, Yüksek Özel Dairenin bozma kararında belirttiği, icra takip dosyasının tespit edilip, ödemenin mirasçılar tarafından yapılıp yapılmadığı, yapılmış ise hangi mirasçı tarafından yapıldığı ve ödeme yapılırken herhangi bir ihtirazi kayıt konulup konulmadığı tespit edilmeli, sonucu uyarınca karar verilmelidir....onama yönünde oluşan görüşüne katılmak mümkün olmamıştır."

[210] YHGK, E. 2020/241 K. 2022/1515 T. 15.11.2022 (Lexpera, e. t. 01.04.2024)

[211] *Petek,* Yargıtay'ın olağan yönetim işleri kavramını geniş yorumlayarak mirasın zımnen kabulünü gerektiren halleri daralttığını belirtmektedir (Petek, H. (2013), s. 2205, dpn. 36).

2.2.2.2.2. Mirasın reddi

2.2.2.2.2.1. Genel olarak

Mirasın kendiliğinden kazanılmasıyla ortaya çıkan geçici mirasçılık sıfatı, mirasın reddedilmesi bozucu şartına bağlıdır. Bu itibarla, mirasın reddi bozucu yenilik doğuran bir hak niteliğindedir[212]. Mirasın reddine dair irade açıklamasıyla birlikte, bu bozucu şarta bağlı geçici mirasçılık sıfatı, geçmişe etkili olarak sona erer. Böylece, mirasbırakanın öldüğü an itibarıyla mirasçılık sıfatı ortadan kalkar ve mirası reddeden kimse hiç mirasçı olmamış gibi kabul edilir[213]. Ayrıca, bunun bir sonucu olarak, mirası reddeden kişi mirasbırakanın borçlarından sorumlu olmaktan da kurtulur[214].

Mirasın reddedilebilmesi için öncelikle mirasın mirasçı tarafından kazanılması gerekir[215]. Yasal ve atanmış mirasçılara ancak mirasın geçmesinden sonra reddetme imkânı tanınmıştır (TMK m.605/I). Mirasçılar mirasın geçmesinden önce bu haktan feragat edemeyecekleri gibi mirasbırakan tarafından da bu haktan mahrum bırakılamazlar[216]. Ancak, mirasbırakan ile mirasçılar arasında yapılacak bir mirastan feragat sözleşmesiyle mirasçılık hak ve sıfatlarından vazgeçilmesi mümkündür[217].

Mirasın reddine ilişkin hükümler, kendiliğinden kazanma prensibinin mirasçılar açısından yarattığı sakıncaların giderilmesine yönelik istisnai düzenlemeler olduklarından, esasen mirasçıların menfaatlerini gözetme amacına matuftur. Ancak, mirasçının ve mirasbırakanın alacaklılarının hakları da göz ardı edilmemiş; mirasın kötü niyetli reddine

---

[212] Helvacı, İ. (2014), s. 11; Eren, F. ve Yücer Aktürk, İ. (2024), s. 535; Dural, M. ve Öz, T. (2020), s. 411; İnan, A. N., Ertaş, Ş. ve Albaş, H. (2019), s. 494. *"Bozucu yenilik doğuran hak, kullanılmasıyla hak veya hukuki ilişki sona ermektedir. Mirasın reddi bozucu yenilik doğuran hakkın tipik örneklerindendir"* (Buz, V. (2005), s. 193).

[213] Eren, F. ve Yücer Aktürk, İ. (2024), s. 545; İmre, Z. ve Erman, H. (2021), s. 367, 368; Helvacı, İ. (2014), s. 142; Dural, M. ve Öz, T. (2020), s. 419.

[214] İmre, Z. ve Erman, H. (2021), s. 368. *"İslâm miras sisteminde mirasçılar mirasdan ellerine geçen kıymetle mes'uldürler; yani mes'uliyetleri mahduttur. İsviçre ve Türk Medenî kanunlarındaki miras sisteminde ise, her bir mirasçı, murisin borçlarından hudutsuz şekilde mes'uldür. ... Esasen İsviçre ve Türk Medenî kanunları islâm miras sistemindeki mahdut mes'uliyeti, Devletin murisin borçlarından mes'uliyetinde kabul etmiştir, isabetinde şüphe yoktur. Bundan başka, hudutsuz ve müteselsil mes'uliyetden kurtulmanın çaresi de aynı kanunlarda gösterilmektedir: Mirasın reddi."* Berki, Ş. (1973). Eski ve Yeni Hukukumuzda Miras Sistemleri Arasındaki Farklar. *AÜHFD*, 29(3), 133 -158, s. 145.

[215] Dural, M. ve Öz, T. (2020), s. 410; İmre, Z. ve Erman, H. (2021), s. 355; Antalya, G. ve Sağlam İ. (2019), s. 360; Helvacı, İ. (2014), s. 12.

[216] Helvacı, İ. (2014), s. 10; Şahin, T. (2024), s. 57; Eren, F. ve Yücer Aktürk, İ. (2024), s. 534; Dural, M. ve Öz, T. (2020), s. 411; İmre, Z. ve Erman, H. (2021), s. 355; Çabri, S. (2023a), p. 771.

[217] Eren, F. ve Yücer Aktürk, İ. (2024), s. 533; Dural, M. ve Öz, T. (2020), s. 411; İmre, Z. ve Erman, H. (2021), s. 355; Çabri, S. (2023a), p. 771.

karşı alacaklıları koruyan hükümler öngörülmüştür[218]. Bu kapsamda, mirasın reddinin mirasçıların alacaklılarını zarara sokmak amacıyla yapılması halinde, reddin iptalinin[219] dava yoluyla talep edilebilmesine imkân tanınarak, mirasçının alacaklılarının hakları korunmuştur (TMK m.617). Reddin iptaline karar verilmesi halinde, miras reddedilmemiş gibi mirasçıya yeniden intikal etmemekte, resmî tasfiyeye tabi tutulmaktadır (TMK m.617/II) [220]. Ayrıca, yine *"Ödemeden âciz bir mirasbırakanın mirasını reddeden mirasçılar, onun alacaklılarına karşı, ölümünden önceki beş yıl içinde ondan almış oldukları ve mirasın paylaşılmasında geri vermekle yükümlü olacakları değer ölçüsünde sorumlu olurlar"* düzenlemesi yapılarak, mirasbırakanın alacaklılarının hakları da korunmuştur (TMK m.618).

[218] İmre, Z. ve Erman, H. (2021), s. 373; Helvacı, İ. (2014), s. 211 vd. Türk miras hukukunda alacaklıların korunması hakkında detaylı bilgi için bkz. Baygın, C. (2005).

[219] *"Reddin iptaline karar verilirse, miras resmen tasfiye edilir"* (TMK m.617/II).

[220] Mirasın TMK m.612 ve TMK m.614 kapsamında reddedilmesi hallerinde terekenin iflâs hükümlerine göre tasfiyesi söz konusu olacağından ve bu surette tereke zaten tasfiye edileceğinden, alacaklıların ayrıca reddin iptali davası açamayacakları hakkında bkz. Baygın, C. (2005), s. 138, 139; Ansay, S. Ş. (1940), s. 761; Birinci Uzun, T. (2018), s. 140; Şahan, G. (2020). Mirası Reddeden Mirasçının Alacaklılarının Korunması. *ERÜHFD*, 15(1), ss. 1-40, s. 20, 21; Gönen, D. (2022). Mirası Reddeden Mirasçının Alacaklılarının TMK m 617 Kapsamında Korunması. *İÜHFM*, 80/3, ss. 847-879, s. 865, 866. Mirasçıların alacaklılarının korunmasına ilişkin TMK m.617 hükmü hakkında detaylı bilgi için ayrıca bkz. Birinci Uzun, T. (2018), s. 132-157; Baygın, C. (2005), s. 138-154; Turanboy, K. N. (2023). Mirasçının Alacaklılarının Korunmasında Mirasın Reddinin İptali Davasının Hukuki Niteliği ve Koşullarının Değerlendirilmesi. *AÜHFD*, 72(3), ss. 1559-1590; Hoşlan, O. (1992). Mirasçının Alacaklısının Mirasın Reddini İptal Ettirebilmesi Hakkı. *Yargıtay Dergisi*, 18(3), ss. 318-335; Kazancı Tuncer, İ. ve Öcal Apaydın, B. (2015). Mirasçıların Alacaklılarını Koruyan Davalar ile Tasarrufun İptali Davası İlişkisi. *İnÜHFD*, 2(Özel Sayı), ss. 775-807.

Mirasın reddinin, gerçek ret ve hükmen ret (TMK m.605; eMK m.545) olmak üzere iki türü vardır[221]. Gerçek redde[222], mirasçıların kendi iradesiyle mirasçılık sıfatına son vermeleri söz konudur (TMK m.605/I). Mirasçıların mirasın reddine yönelik açık irade beyanlarıyla, külli halefiyetin sonuçları geçmişe etkili olarak ortadan kalkar. Bunun sonucu olarak, mirasçılar mirasbırakanın borçlarından sorumlu olmaktan kurtulurlar[223]. Hükmen redde ise mirasçıların ayrıca bir irade açıklamasında bulunması gerekmeksizin mirasın kanunen reddedilmiş sayılması söz konusudur (TMK m.605/II)[224]. Mirasın hükmen reddinde de külli halefiyetin sonuçları geçmişe etkili olarak ortadan kalkar ve mirasçılar mirasbırakanın borçlarından sorumlu olmaktan kurtulurlar. Ancak, mirasın hükmen reddi, gerçek redden farklı bir sürece tabidir. Bu süreç aşağıda[225] ayrıca incelendiğinden, bu başlık altında yalnızca mirasın gerçek reddine ilişkin açıklamalara yer verilmiştir.

Mirasın gerçek reddi, birden fazla yasal ya da atanmış mirasçıdan herhangi birinin mirası reddi (TMK m.611), en yakın yasal mirasçıların tümünün mirası reddi (TMK m.612), altsoyun tümünün mirası reddi (TMK m.613) ve sonra gelen mirasçılar yararına ret (TMK

---

[221] Mirasın reddine ilişkin "gerçek ret" ve "hükmen ret" ayrımı yapılmasının nedeni eMK m.545'in *"Hakiki ret veya hükmen ret"* kenar başlığı taşımasından ileri gelmektedir. TMK m.605 ise yalnızca "Ret beyanı" kenar başlığını taşımakla birlikte doktrinde ve uygulamada, mirasın reddinin türleri bakımından eskiden beri benimsenen "hakiki/gerçek ret" ve "hükmen ret" ayrımı yapılmakta ve "mirasın reddi" ifadesiyle esas itibarıyla mirasçıların iradesine dayanan "gerçek ret" kastedilmektedir. Terminoloji hakkında detaylı bilgi için bkz. Cömert Akbay, B. (2022). *Mirasın İradi Reddi (Mirasın Gerçek Reddi)*. YBÜHD, (2), Prof. Dr. M. Fatih UŞAN'a Dekanlıkta 10. Yıl Anısına Teşekkür Armağanı, ss. 873-926, s. 867-878; Helvacı, İ. (2014), s. 9, dpn 15. Ayrıca asıl olan reddin mirasçıların iradesiyle ortaya çıkan gerçek ret olduğu hakkında bkz. İmre, Z. ve Erman, H. (2021), s. 355.*"Medeni Kanunun 545.maddesinde mirasçının mirası reddi iki cümle halinde düzenlenmiştir. Birinci cümlede yer alan kayıtsız şartsız red (Hakiki Red) konusu bu davada uygulama dışındadır. İkinci cümle "mütevaffanın vefatı anında terekenin borca müstağrak olduğu şayi veya sabit olursa miras red edilmiş olur" biçiminde ki, karineye ilişkindir. Bir çok yargı kararında (23.12.1942 tarihli 24/29 sayılı İçtihadı Birleştirme kararı; Yargıtay Hukuk Genel Kurulunun 14.2.1984 tarihli 2/66-239 sayılı; Yargıtay 2.Hukuk Dairesinin 17.5.1977 tarihli 4007/4186 sayılı kararları vs.) ve ilmi yazılarda (Prof.Dr.Zahit İmre, Prof.Dr.Hasan Erman, Miras Hukuku, 1995, sf. 343 vd.; Prof.Dr.N.Kocayusufpaşaoğlu, Miras Hukuku, 1987, sf: 619, vd.; Prof.Dr. Bülent Köprülü, Miras Hukuku Dersleri, 1985, sf.374 vd.; Prof.Dr.M.Kemal Oğuzman, Miras Hukuku, 1990,sf: 343 vd.; Porf.Dr.Ali Naim İnan, Prof.Dr.Şeref Ertaş, Miras Hukuku, 2000, sf: 424 vd.) bu ret, hükmi red olarak isimlendirilmektedir. Kanunumuz hakiki rette süre ile kayıtlı ve mirasçıların tek taraflı irade açıklamasını öngördüğü halde, söz konusu"hükmi reddin"sonuç doğurması için herhangi bir irade açıklaması ya da dava yolu öngörülmemiştir. Dahası reddin kendiliğinden oluştuğu kabul edilip mirasın açılma ile kendiliğinden mirasçıya intikal edeceği (MK:539) yönündeki kurala bir istisna getirilmiştir. Meğer ki mirasçı olabilecek kişi sarih irade beyanıyla ya da Medeni Kanunun 550.maddesinin ikinci cümlesinde açıklanan davranışlarla mirası kabul etmiş olsun…."*(YHGK, E. 2001/220 K. 2001/240 T. 14.3.2001, Kazancı, e.t. 13.05.2023)

[222] Adalet Bakanlığının 2022 ve 2023 yılı istatistiklerine göre bu iki yılda yaklaşık 76.500 adet mirasın gerçek reddi beyanında bulunulmuştur.(https://adlisicil.adalet.gov.tr/Home/SayfaDetay/adalet-istatistikleri-yayin-arsivi, e. t. 03.10.2024)

[223] Helvacı, İ. (2014), s. 13; Şahin, T. (2024), s. 148; Ayiter, N. ve Kılıçoğlu, A. (1991), s. 235; Akkanat Öztürk, E. B. (2020), s. 42.

[224] Dural, M. ve Öz, T. (2020), s. 405; Öztan, B. (2022), s. 387.

[225] Bkz. "**2.3.1. Mirasın hükmen reddi**"

m.614) olmak üzere dört şekilde kategorize edilmiştir. Bu durumun sebebi, sayılan gerçek ret hallerinin farklı sonuçlar ortaya çıkarmasından kaynaklanmaktadır. Zira mirasçılardan herhangi birisinin mirası reddetmesi, miras payının diğer hak sahiplerine geçişine neden olurken; en yakın yasal mirasçıların tümünün mirası reddetmesi, terekenin iflâs hükümlerine göre tasfiyesine neden olmaktadır. Altsoyun tamamının mirası reddetmesi halinde, bunların payları sağ kalan eşe geçer. Mirasın sonra gelen mirasçılar yararına reddi halinde ise sonra gelen mirasçılar mirası kabul ederse, mirasın zümre atlanarak intikali söz konusu olur. Yararına ret beyanında bulunulan mirasçıların mirası kabul etmemesi halinde ise yine terekenin iflâs hükümlerine göre tasfiyesi gündeme gelir[226]. Farklı hukuki sonuçlar ortaya çıkarsa da sayılan durumların hepsi birer *mirasın gerçek reddi* halidir.

2.2.2.2.2.2. Mirasın gerçek reddinin şartları, süresi ve şekli

Mirasın gerçek reddinde, mirası reddeden mirasçının herhangi bir sebep göstermesi gerekmez. Mirasçı, mirası mirasbırakanın borçlarından kişisel olarak sorumlu olmamak için reddedileceği gibi, mirasbırakanla arasındaki kişisel ilişkiden kaynaklanan olumsuzluklar nedeniyle de reddedebilir. Ancak, mirasın gerçek reddine dair beyanın kayıtsız ve şartsız olarak yapılması gerektiğinden, ret beyanının herhangi bir ön koşul ya da vadeye bağlanması mümkün değildir (TMK m.609/II)[227]. Bununla birlikte, mirasçıların kendilerinden sonra gelen mirasçılar yararına, onların miras payını artırmak için de mirası reddetmeleri mümkündür. Bu durum, kanunun reddin kayıtsız ve şartsız olması kuralına getirdiği bir istisnadır (TMK m.614)[228].

Mirasın reddi için mirasçılara kural olarak, üç aylık bir süre tanınmıştır (TMK m.606/I). Bu süre, aksi ispat edilmedikçe, yasal mirasçılar açısından mirasbırakanın ölümünün öğrenildiği tarihten; atanmış mirasçılar içinse mirasçılığın resmen kendilerine bildirildiği tarihten itibaren işlemeye başlar (TMK m.606/II)[229]. Bazı durumlarda, mirasçının mirasbırakanının ölümünden haberdar olmaması ya da mirasbırakanının ölümünü bilmekle birlikte, onun mirasçısı olduğunu bilmemesi söz konusu olabilir. Her iki halde de mirasın

[226] Bkz. "**2.3.2.2. Sonra gelen mirasçılar yararına yapılan ret üzerine mirasın kabul edilmemesi**"
[227] Kocayusufpaşaoğlu, N. (1987), s. 605; 606; Dural, M. ve Öz, T. (2020), s. 412; İmre, Z. ve Erman, H. (2021), s. 366; İnan, A. N., Ertaş, Ş. ve Albaş, H. (2019), s. 508; Kılıçoğlu, A. M. (2021), s. 277; Öztan, B. (2022), s. 387; Antalya, G. ve Sağlam İ. (2019), s. 362; , s. 56-62; Dural, M. ve Öz, T. (2020), s. 412.
[228] Serozan, R. ve Engin, B. İ. (2024), s. 541; Helvacı, İ. (2014), s. 168 vd; Kocayusufpaşaoğlu, N. (1987), s. 630; Ayiter, N. ve Kılıçoğlu, A. (1991), s. 237.
[229] Mirasın reddine ilişkin süreler hakkında detaylı bilgi için bkz. Helvacı, İ. (2014), s. 73-99.

reddi için öngörülen üç aylık sürenin, kişinin mirasçı olduğunu öğrendiği andan itibaren başlaması gerektiği kabul edilmektedir[230].

Diğer taraftan, mirasın reddi için öngörülen üç aylık sürenin başlangıç tarihi bakımından ayrıksı durumlar söz konusu olabilir. Örneğin, koruma önlemi olarak terekenin yazımı (TMK m.590) söz konusu olmuşsa, bu durumda mirası ret süresi yasal ve atanmış mirasçılar için yazım işleminin sona erdiğinin kendilerine bildirilmesiyle başlar (TMK m.607). Mirası reddetme hakkına sahip mirasçının ret süresi içinde ölmesi halinde, ona halef olanların mirası hangi tarih itibarıyla reddedebileceği de ayrıca düzenlenmiştir (TMK m.608). Yine, mirasın reddi için öngörülen süreye ilişkin ayrıksı bir durum terekenin resmî defterinin tutulmasında (TMK m.619) ortaya çıkar. Terekenin resmî defterinin tutulması halinde, mirası reddetmek isteyen mirasçının, mahkemece yapılan beyana çağrı süresi içinde mirası reddetmesi gerekir (TMK m.627). Ayrıca, mirasın reddi için öngörülen süreler önemli sebeplerin varlığı halinde sulh hukuk mahkemesince uzatabilir ya da mirasçılara yeni bir süre tanınabilir (TMK m.615).

Mirasın reddi için öngörülen süreler hak düşürücü nitelikte olup, kesilmesi ya da durması söz konusu olmaz[231]. Dolayısıyla, mirasın reddinin süresi içinde yapılıp yapılmadığı

---

[230] Eren, F. ve Yücer Aktürk, İ. (2024), s. 538; Antalya, G. ve Sağlam İ. (2019), s. 433; Öztan, B. (2022), s. 390; Kılıçoğlu, A. M. (2021), s. 280; Oğuzman, K. (1995), s. 290; *"Mirasın gerçek reddinin tespitini isteyen davacının, murisinin ölümünü daha sonraki bir tarihte öğrendiğini savunduğundan, ona ilişkin taraf delillerinin değerlendirilerek ve özellikle talep edenin temyiz dilekçesindeki beyanında belirttiği...1. İcra Müdürlüğü 2015/2362 Esas sayılı icra dosyası getirtilerek ödeme emrinin mirasçı davacıya tebliğ edildiği tarih de tespit edilmek suretiyle davanın TMK'nın 606. maddesinde belirtilen 3 aylık hak düşürücü süre içerisinde açılıp açılmadığı belirlenerek sonucuna göre karar verilmesi gerekirken eksik inceleme ve araştırma ile yazılı şekilde karar verilmesi doğru görülmemiş, hükmün bozulması gerekmiştir"*(Yargıtay 14. HD., E. 2016/13861 K. 2020/3545 T. 10.6.2020, Lexpera, e. t. 01.03.2024)

[231] Kocayusufpaşaoğlu, N. (1987), s. 621; Helvacı, İ. (2014), s. 73; Antalya, G. ve Sağlam İ. (2019), s. 433; Eren, F. ve Yücer Aktürk, İ. (2024), s. 538; Dural, M. ve Öz, T. (2020), s. 413; İnan, A. N., Ertaş, Ş. ve Albaş, H. (2019), s. 509; İmre, Z. ve Erman, H. (2021), s. 363; Kılıçoğlu, A. M. (2021), s. 279. Ancak Covid-19 salgınının yarattığı pandemi sürecinde ya da 6 Şubat 2023 depremi nedeniyle ilan edilen olağanüstü hal sürecinde, bu olağan dışı koşulların hak kayıplarına neden olmaması için yapılan (7226 sayılı Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanunun geçici 1. maddesiyle ve 120 sayılı Cumhurbaşkanlığı Kararnamesinin 2. maddesiyle) kanuni sürelerin durmasına ilişkin düzenlemeler mirasın reddi süresi yönünden de uygulama alanı bulur. (*"... dosya arasındaki nüfus kaydının ve veraset ilamının incelenmesinde; muris K2'ın 06/01/2020 tarihinde vefat ettiği, kızı olan davacı K1'nun yasal mirasçılardan biri olduğu, davacı bakımından mirasın gerçek reddi süresinin normal şartlarda 06/04/2020 tarihinde dolduğu ancak COVİD-19 salgını nedeniyle 7226 sayılı Kanunun sürelerin durdurulmasına ilişkin maddesi ve 30/04/2020 tarih ve 31114 sayılı Resmî Gazetede Yayınlanan Durma Süresinin Uzatılmasına dair Cumhurbaşkanı Kararı gereğince 13/03/2020-15/06/2020 tarihleri arasında tüm dava açma sürelerinin durdurulduğu, sürelerin işlemeye başladığı 16/06/2020 tarihinden itibaren 15 gün içerisinde dava açma hakkının bulunduğu davacının da yasal süresi içinde 22/05/2020 tarihinde mirasın reddi istemli davayı açtığı anlaşılmış, ilk derece mahkemesinin davanın süre nedeniyle reddi kararının hatalı olduğu ortaya çıkmıştır. ... Bu durumda; muris K2'ın 06/01/2020 tarihinde vefat etmesi üzerine kızı olan davacının (7226 sayılı Kanunun sürelerin durdurulmasına ilişkin maddesi nazara alınarak) yasal süresi içinde mirası kayıtsız şartsız reddettiğine ilişkin bozucu yenilik*

mahkemece re'sen incelenir[232]. Mirasın reddi süresi içinde yapılmamışsa, mirasçıların mirası ret hakkı artık geri dönülemez biçimde ortadan kalkar ve miras kayıtsız şartsız kabul edilmiş olur[233]. Ancak, yukarıda da belirttiğimiz üzere, önemli sebeplerin varlığı hâlinde sulh hukuk hâkimi ret süresini uzatabilir veya yeni bir süre tanıyabilir (TMK m.615). Ret süresinin uzatılması ya da yeni süre verilmesi hususu, her somut olaya göre ve dürüstlük kuralı da dikkate alınarak sulh hukuk hâkimi tarafından değerlendirilir[234].

Mirasın reddine ilişkin beyan sözlü ve yazılı olarak sulh hukuk mahkemesine iletilir (TMK m.609/I). Mahkeme ret beyanını bir tutanakla[235] tespit eder (TMK m.609). Süresi içinde yapılan ret beyanı mirasın açıldığı yer sulh hukuk mahkemesince özel kütüğüne[236] yazılır ve isterse mirasçıya reddi gösteren bir belge verilir (TMK m.609/III; VVMT m.39). Reddin şekli Kanunda detaylıca açıklanmış olup, ret beyanı bozucu yenilik doğuran bir hukuki işlemdir[237]. Mirasçının tek taraflı olarak mahkemeye yönelttiği bu irade beyanı mahmkemeye ulaşmakla sonuçlarını doğurur[238]. Başka bir deyişle, ret beyanının geçerliliği

---

doğurucu yazılı beyanını yaptığına göre eldeki dosyamızda yasal şartların oluştuğu nazara alınarak davacının davasının kabulüne dair karar verilmesi gerektiği halde davanın reddine karar verilmesinin hatalı olduğu dolayısıyla da davacının bu kapsamdaki istinaf başvurusununkabulüne karar verilerek ilk derece mahkemesi kararının kaldırılması gerektiği sonuç ve kanaatine varılmıştır."(Kayseri BAM, 3. HD., E. 2020/1346 K. 2020/843 T. 5.11.2020, Lexpera, e. t. 01.04.2024)

[232] Eren, F. ve Yücer Aktürk, İ. (2024), s. 538.*"Gerçek ret, mirasçıların sulh mahkemesine sözlü veya yazılı beyanı ile yapılır (TMK m.609). TMK 606. maddesinde ise;"Miras 3 ay içerisinde reddolunabilir. Bu süre, yasal mirasçılar için mirasçı olduklarını daha sonra öğrendikleri ispat edilmedikçe mirasbırakanın ölümünü öğrendikleri tarihten itibaren işlemeye başlar."hükmüne yer verilmiştir. Bu süre hak düşürücü nitelikte olup mahkemece re'sen dikkate alınması gerekir"*(Yargıtay 14. HD., E. 2016/4398 K. 2019/84 T. 8.1.2019, Lexpera, e. t. 01.04.2024)

[233] Dural, M. ve Öz, T. (2020), s. 413

[234] Eren, F. ve Yücer Aktürk, İ. (2024), s. 537.

[235] *"**Tereke işlerine bakan sulh hukuk mahkemesince tutulması gereken tutanak***
***Madde 15-** Mirası ret tutanağı, mirasçının mirası reddetmesi halinde sulh hâkimince düzenlenen tutanaktır. Bu tutanakta; mirası reddeden mirasçının adı, soyadı, Türkiye Cumhuriyeti kimlik numarası, yerleşim yeri bilgileri yer alır. Ret beyanı mirası reddedene veya istem bu konuda yetkisi olan vekil tarafından yapılmış ise vekiline imza ettirilip, hâkim ve zabıt kâtibince imzalanır. Vekilin vekaletnamesi bu tutanağa eklenir. Süresi içinde yapılan ret beyanı aynı gün mirası ret kütüğüne işlenir."* (VVMTY m.15)

[236] *"**Tereke işlerine bakan sulh hukuk mahkemesince tutulması gereken kütük***
***Madde 16-** Mirası ret kütüğü, miras mirasçılar tarafından reddedilmiş ise özel kütüğe işlenir. Bu kütüğe; mirasbırakanın adı, soyadı, gün, ay, yıl olarak ölüm tarihi, mirası ret için başvuru tarihi, reddedenin adı, soyadı, Türkiye Cumhuriyeti kimlik numarası, reddedenin yerleşim yeri, ret beyanını içeren tutanağın tarihi, tereke esas numarası, mirasçılık belgesini veren mahkemenin esas ve karar numarası yazılır. Kütükte, diğer hususların bulunduğu düşünceler sütunu da yer alır. Reddeden mirasçıya mirası reddettiğine dair belge verilmiş ise bu husus düşünceler sütununda belirtilir.*
Reddeden mirasçıya talebi halinde, mahkemenin özel kütüğünün kayıt numarasını içeren, mahkeme mührü ile mühürlenmiş ve zabıt kâtibi tarafından onaylanmış mirası reddettiğine ilişkin bir belge verilir." (VVMTY m.15)

[237] Kocayusufpaşaoğlu, N. (1987), s. 601; Oğuzman, K. (1995), s. 289; Helvacı, İ. (2014), s. 11.

[238] Helvacı, İ. (2014), s. 11; Serozan, R. ve Engin, B. İ. (2024), s. 510; Eren, F. ve Yücer Aktürk, İ. (2024), s. 537; Şahin, T. (2024), s. 76.

için mahkemenin ya da başkaca kimselerin kabulü gerekmez[239]. Bu nedenle, mirasın reddine dair irade açıklaması sulh hukuk mahkemesine süresi içinde yazılı ya da sözlü olarak iletilmekle hüküm ve sonuçlarını doğurur. Mahkeme beyanı tutanağa geçirmese veya özel kütüğe kaydetmese bile ret beyanı geçerlidir ve mirasçılık sıfatı bu beyanla sona erer[240]. Beyanın mahkemece sonradan tutanağa geçirilmesi ve özel kütüğe yazılması kurucu değil açıklayıcı niteliktedir[241].

Süresi içinde yapılan ret beyanının mirasın açıldığı yerin sulh hukuk mahkemesi tarafından özel kütüğüne yazılacağına ilişkin düzenleme sebebiyle, doktrinde ekseriyetle kabul gören görüş, mirasın reddi beyanının muhatabının, mirasbırakanın son yerleşim yeri sulh hukuk mahkemesi olduğu yönündedir[242]. Ancak, *mirasın reddi beyanının tespiti* (TMK m.609/III), re'sen harekete geçme, uyuşmazlık yokluğu ve inşai etki ölçütlerine[243] göre çekişmesiz bir yargı işidir (HMK m.382/2/c/7). Çekişmesiz yargı işlerinde de yetkili mahkeme, kanunda aksine hüküm bulunmadıkça, talepte bulunan kişinin veya ilgililerden birinin oturduğu yer mahkemesidir (HMK m.384)[244]. Dolayısıyla, mirasın reddi beyanı mirasçılardan her birinin oturduğu yer sulh hukuk mahkemesine yöneltilebilir.

Mirasın reddi kişiye sıkı sıkıya bağlı haklardan olmadığından, yasal ya da iradi temsilci tarafından da kullanılabilir[245]. Ancak, reddin vekil aracılığıyla yapılması halinde, vekâletnamede özel yetki bulunması gerekir (VVMT m.39/II)[246]. Ayrıca, mal ortaklığı

---

[239] Eren, F. ve Yücer Aktürk, İ. (2024), s. 537.

[240] Öztan, B. (2022), s. 387; Eren, F. ve Yücer Aktürk, İ. (2024), s. 537; Dural, M. ve Öz, T. (2020), s. 411.

[241] Helvacı, İ. (2014), s. 104; Öztan, B. (2022), s. 387; İnan, A. N., Ertaş, Ş. ve Albaş, H. (2019), s. 509; Dural, M. ve Öz, T. (2020), s. 411; Çabri, S. (2023a), s. 884.*"Ret beyanı, bozucu yenilik doğuran beyan olarak TMK'nın 609 uncu maddesi gereğince yetkili sulh mahkemesine sözlü veya yazılı olarak yapıldığı andan itibaren hüküm ve sonuçlarını doğuracaktır. Bu nedenle mahkemenin karar sonucunun beklenilmesine gerek yoktur. Zira mahkeme tarafından tutanağa geçirilmemiş ya da özel kütüğe kaydedilmemiş olsa da, ret beyanı geçerliliğini koruyacaktır."*(YHGK, E. 2022/527 K. 2023/31 T. 8.2.2023, Lexpera, e. t. 01.04.2024)

[242] Kocayusufpaşaoğlu, N. (1987), s. 601; Eren, F. ve Yücer Aktürk, İ. (2024), s. 536; Öztan, B. (2022), s. 387; Antalya, G. ve Sağlam İ. (2019), s. 397; İnan, A. N., Ertaş, Ş. ve Albaş, H. (2019), s. 508; Ayan, M. (2020), s. 325; İmre, Z. ve Erman, H. (2021), s.366; Helvacı, İ. (2014), s. 54; Gençcan, Ö. U. (2024), s. 326.

[243] Kuru, B. ve Aydın, B. (2021). *Medenî Usul Hukuku El Kitabı C: II*. Ankara: Yetkin Yayınları, s. 1831;*"Mirasın reddi beyanının tespiti ve tescili (TMK m.605-609, 627); mirasın reddinin, mirası reddeden kişiden sonra gelen mirasçılara bildirilmesi (TMK m.614); mirasın reddi süresinin uzatılması (TMK m. 615) re'sen harekete geçme, uyuşmazlık yokluğu ve inşai etki ölçütüne göre, çekişmesiz yargı işidir."*(Aras, A. (2017).*Çekişmesiz Yargıda Yargılama Usulü*. Ankara: Yetkin Yayınları, s. 48; Budak, A. C. (2006). *Türk Hukukunda Çekişmesiz Yargı*.Medenî Usûl ve İcra İflas Hukukçuları Toplantısı IV, ss. 128-187).

[244] Yetkili mahkeme hakkında detaylı bilgi için bkz. "**4.1.2. Görevli ve yetkili mahkeme**"

[245] İnan, A. N., Ertaş, Ş. ve Albaş, H. (2019), s. 494.

[246] *"Ayrıca Türk Medeni Kanununun Velayet Vesayet ve Miras Hükümlerinin Uygulanmasına İlişkin Tüzüğün 39/2. fıkrası gereğince mirasın reddi yetkisini içeren özel vekaletname sunulması da zorunludur."*(Yargıtay 14. HD., E. 2016/16581 K. 2020/7107 T. 10.11.2020, Lexpera, e. t. 01.04.2024)

rejiminde eşlerden biri, diğerinin rızası olmaksızın ortaklık mallarına girecek bir mirası reddedemez (TMK m.265). Mirası reddeden velayet altındaki sınırlı ehliyetsiz küçük ise velisi ile arasında menfaat çatışması olabileceğinden mirasın reddi için küçüğe kayyım atanması gerekir[247].

Usulüne uygun yapılan ret beyanı kural olarak geri alınamaz[248]. İstisnai olarak ret beyanının geri alınıp alınamayacağı hususu ise doktrinde tartışmalıdır. Bazı yazarlar reddin bütün mirasçıların rızasıyla geri alınabileceğini savunurken[249], bazıları ise reddin tüm mirasçılara ilaveten, mirasbırakanın alacaklılarının ve hatta mirası reddeden mirasçının kişisel alacaklılarının rızasıyla geri alınabileceğini savunmaktadır[250]. Bu tartışmalar[251] çalışmamızın sınırını aşmaktadır. Ancak, konumuzla bağlantılı olduğundan şunu belirtmek isteriz ki, mirasın en yakın yasal mirasçılar tarafından reddedilmesiyle birlikte terekenin iflâs hükümlerine göre tasfiyesi gündeme gelir. Bu tasfiye sırasında, mirasçılardan birinin mirası kabul ettiğini bildirmesi halinde tasfiye durdurulur (İİK m.183). Tasfiyenin durdurulmasının ret beyanının geri alınmasının bir istisnası olduğu konusunda görüş birliği mevcuttur[252].

---

[247] Eren, F. ve Yücer Aktürk, İ. (2024), s. 534.*"Davacı kendi adına asaleten, velayeti altında bulunan ...ve...adına velayeten mirasın reddini istemekle kendisi ile...ve...arasında menfaat çatışması oluşmuştur.Türk Medeni Kanununun 426/2. maddesi...ve...için bir kayyım tayin ettirilmesi, davanın kayyım tarafından devam ettirilmesi ve gösterdiği takdirde delilleri toplanıp sonucu uyarınca karar verilmesi gerekir."*(Yargıtay 14. HD., E. 2016/367, K. 2018/5694, T. 17.9.2018)

[248] Berki, Ş. (1974). Türk Medeni Kanununda Miras Hukukunun Esasları. *AÜHFD*, 31(1), ss.199-221, s. 216; Ayiter, N. ve Kılıçoğlu, A. (1991), s. 232; Kocayusufpaşaoğlu, N. (1987), s. 606; Helvacı, İ. (2014), s. 109; Oğuzman, K. (1995), s. 290; Dural, M. ve Öz, T. (2020), s. 413; Öztan, B. (2022), s. 387; İmre, Z. ve Erman, H. (2021), s. 367; Çabri, S. (2023a), p. 872; Şahin, T. (2024), s. 87; Eren, F. ve Yücer Aktürk, İ. (2024), s. 535, 536. Ret beyanının yanılma, aldatma veya korkutma gibi irade sakatlığı halleri nedeniyle sakatlanması halinde iradesi bozulan kimselerin TBK m.30-39 hükümleri uyarınca mirasın reddi beyanını iptal edebileceği hakkında bkz. Kocayusufpaşaoğlu, N. (1987), s. 607; Oğuzman, K. (1995), s. 290; Dural, M. ve Öz, T. (2020), s. 413; İmre, Z. ve Erman, H. (2021), s. 367; İnan, A. N., Ertaş, Ş. ve Albaş, H. (2019), s. 507; Helvacı, İ. (2014), s. 115; Antalya, G. ve Sağlam İ. (2019), s. 361.

[249] İmre, Z. ve Erman, H. (2021), s. 367; Dural, M. ve Öz, T. (2020), s. 413; Çabri, S. (2023a), p. 872. Aynı yönde Sakarya Bölge Adliye Mahkemesi 1. HD., E. 2022/98 K., 2022/794 T., 26.5.2022, Lexpera, e. t. 01.04.2024 (*"Kural olarak, mirasın kayıtsız ve şartsız reddine ilişkin beyan sulh hukuk mahkemesine ulaştıktan sonra bu beyandan tek taraflı olarak dönülemez.Mirasın gerçek reddi beyanı mahkemeye ulaştıktan sonra ret beyanından, ancak mirasçıların tamamının muvafakatiyle veya açılacak olan reddin iptali davasının kabulü halinde dönülebilir."*)

[250] Kocayusufpaşaoğlu, N. (1987), s. 606; Helvacı, İ. (2014), s. 110.

[251] Mirasın reddi beyanından dönülmesinin mümkün olup olmadığı hususlarındaki tartışmalar için ayrıca bkz. Şener, E. (1996). *Miras Hak ve Payları*. Ankara: Seçkin Yayınevi, s. 192; Hoşlan, O. (1974). *Mirasın Reddi*. Adalet Dergisi, 65(7), ss. 554-582, s. 561, 562.

[252] Helvacı, İ. (2014), s. 111 vd.; Serozan, R. ve Engin, B. İ. (2024), s. 510; Kocayusufpaşaoğlu, N. (1987), s. 606; Çabri, S. (2023a), p. 1373; Şahin, T. (2024), s. 92, 93; Antalya, G. ve Sağlam İ. (2019, s. 429. İİK m.183 hükmü hakkında detaylı açıklamalar için bkz. "**5.5.1. Durdurma suretiyle sona erme**"

2.2.2.2.2.3. Özel durumlar

Mirasın gerçek reddine dair beyanın kayıtsız ve şartsız olması gerektiğini, herhangi bir ön koşul ya da vadeye bağlanmasının mümkün olmadığını yukarıda belirtmiştik. Bu kapsamda, mirasın kısmen reddinin mümkün olup olmadığına ilişkin tartışmalara da değinmek gerekir.

Mirasın, miras payının belli bir oranı için kısmen reddi imkânı bulunup bulunmadığı hususu doktrinde tartışmalıdır. Bazı yazarlar, mirasın reddinin kayıtsız şartsız yapılması gerekliliğinin kısmen redde engel oluşturmadığını, miras hakkından kısmen vazgeçme mümkün olduğuna göre kısmi reddin de mümkün olduğunu savunurken[253] bazıları ise kurumun niteliğin ve özelliğinin kısmi redde imkân tanımadığını savunmaktadır[254]. Mirasçının birden çok mirasçılık sıfatı bulunması halinde, yani bir mirasçının hem kanuni mirasçı hem de atanmış mirasçı olması durumunda ise bu sıfatlardan birinin reddedilmesi suretiyle mirasın kısmi reddinin mümkün olduğu kabul edilmektedir[255].

Diğer taraftan, Devletin mirasçı sıfatıyla mirası ret hakkı da doktrinde tartışmalıdır. Kimi yazarlar Devletin mirasçılığında redde ihtiyaç olmadığını, kimileri Devletin mirası reddedemeyeceğini, kimileri ise Devletin mirası ret hakkını ortadan kaldıran bir hüküm bulunmadığından Devletin de mirası reddedebileceğini savunmaktadır[256]. Görüş ayrılıkları, Devletin mirasçılığında sorumluluğun terekenin aktifiyle sınırlı olmasından ve Devletin mirasçılığının sahipsiz tereke olamayacağı düşüncesine dayanmasından kaynaklanmaktadır.

Mirasın Devlete intikali halinde, sulh hukuk mahkemesince re'sen terekenin resmî defteri düzenlenmekte ve Devlet bu deftere yazılan borçlardan sadece kendisine intikal eden tereke aktifiyle sınırlı biçimde sorumlu olmaktadır (TMK m.631). Başka bir ifadeyle,

---

[253] Dural, M. ve Öz, T. (2020), s. 412; Oğuzman, K. (1995), s. 289; Kocayusufpaşaoğlu, N. (1987), s. 605; İmre, Z. ve Erman, H. (2021), s. 366 (*"Roma Hukukuna ve Alman HK m.1950'ye göre, mirasın reddi mirasçının mirası hakkının bütünü üzerinde olmak gerekir, kısmi ret geçerli değildir. İsviçre hukuk doktrininde bugün hâkim görüş, gerek kanun metininin ve gerek kanun koyucunun izlediği maksadın böyle bir sonuca varmayı zorunlu kılmadığı, mirastan kısmen feragat geçerli olduğuna göre, kısmen reddin de hukuken mümkün ve geçerli sayılması gerektiği doğrultusundadır. Biz de bu görüşteyiz"*); Öztan, B. (2022), s. 389; Helvacı, İ. (2014), s. 67; Çabri, S. (2023a), p. 879-881; Eren, F. ve Yücer Aktürk, İ. (2024), s. 535; Hoşlan, O. (1974), s. 560, 561.

[254] Antalya, G. ve Sağlam İ. (2019), s. 426; İnan, A. N., Ertaş, Ş. ve Albaş, H. (2019), s. 508; Ayan, M. (2020), s. 325; Ayiter, N. ve Kılıçoğlu, A. (1991), s. 240; Serozan, R. ve Engin, B. İ. (2024), s. 509.

[255] Antalya, G. ve Sağlam İ. (2019), s. 426; Helvacı, İ. (2014), s. 65, 66.

[256] Devletin mirası ret hakkı bulunup bulunmadığı yönündeki tartışmalar için bkz. Sağlam, İ. (2016), s. 2488-2491; Öncülokur, M. (2021), s. 117-121.

Devletin mirasçılığında *saf anlamda eşyaya bağlı sorumluluk* söz konusudur[257]. Devletin mirasbırakanın borçlarından sınırsız olarak, kendi malvarlığıyla da sorumlu olmasından söz edilemez.

Devletin yasal mirasçı sıfatıyla mirası reddetme hakkının bulunduğunun kabul edilmesi halinde, bu durum mirasın en yakın yasal mirasçıların tamamı tarafından reddedilmesiyle aynı neticeyi doğuracak ve terekenin iflâs hükümlerine göre tasfiyesi gündeme gelecektir[258]. Bu kabulün pratikteki karşılığı ise tasfiye işlemlerinin Devlet yerine, sulh hukuk mahkemesince yürütülmesidir ki aslında böyle bir sonuç ne Devlete ne de mirasbırakanın alacaklılarına yarar sağlar[259]. Bilakis bu durum tasfiye sürecini uzatır ve çok aşamalı hale getirir. Dolayısıyla, özellikle Devletin yasal mirasçı olduğu durumlarda mirası reddedemeyeceğinin kabulü daha isabetlidir[260].

2.2.2.2.3. Resmî defter tutulması talebi ve resmî deftere göre mirasın kabulü

Mirası reddetme hakkını yitirmemiş her mirasçı, terekenin resmî defterinin tutulmasını isteyebilir. Bu istem, mirasın reddi için öngörülen süreden farklı olarak bir ay içinde sulh hukuk mahkemesine iletilmelidir (TMK m.619). Birden fazla mirasçının bulunduğu durumlarda, her mirasçının bireysel olarak resmî defter tutulmasını isteme hakkı olduğundan, mirasçıların birlikte hareket etmeleri gerekmez[261]. Mirasçılardan yalnızca birisinin terekenin resmî defterinin tutulmasını istemesi diğer mirasçılar yönünden de etkili olur (TMK m.619/III). Ayrıca, bir mirasçının resmî defter tutulmasını talep etmesi, diğerlerinin ya da kendisinin daha sonra mirası kabul etmesine veya süresi geçmemişse mirası reddetmesine engel olmaz[262].

Manevi etkenler bir tarafa bırakıldığında, mirasçıların mirası kabul yahut ret yönündeki iradelerini şekillendiren esas etken terekenin mali tablosudur. Terekenin mevcudu borçlarını karşılayabiliyorsa miras kabul edilmekte, karşılayamıyorsa reddilmektedir. Ancak, mirasçılar her zaman terekenin durumuyla ilgili net bilgilere sahip

[257] Sağlam, İ. (2016), s. 2485, 2490.
[258] Kocayusufpaşaoğlu, N. (1987), s. 120, 121; Helvacı, İ. (2014), s. 47, 48; Antalya, G. ve Sağlam İ. (2019), s. 142; Hatemi, H. (2021), s. 44.
[259] Sağlam, İ. (2016), s. 2491.
[260] Kılıçoğlu, A. M. (2022), s. 41; Berki, Ş. (1963), s. 147, 148.
[261] İnan, A. N., Ertaş, Ş. ve Albaş, H. (2019), s. 525.
[262] İyilikli, A. C. (2021). *Hukuk Yargılamasında Terekenin Resmî Defterinin Tutulması*. Ankara: Yetkin Yayınları, s. 90; Serozan, R. ve Engin, B. İ. (2024), s. 523.

olamayabilir. Bu durumda, mirasçıların kabul ya da ret yönündeki iradelerini ortaya koymadan önce, terekenin durumu hakkında bilgi sahibi olmaları önem arz eder. Kanun koyucu bu amaçla mirasçılara, terekenin resmî defterinin tutulması isteme ve defter tutma işleminin tamamlanmasından sonra seçimlik haklarını kullanma imkânı tanımıştır (TMK m.619-630). Bu imkân sayesinde, mirasçılar önce terekenin mali durumu hakkında yeterli bilgiyi edinebilmekte, sonrasında ise mirasın kabulü veya reddine yönelik seçimlik haklarını bilinçli bir şekilde kullanabilmektedir[263]. Ayrıca, mirası kabul ya da reddetmeden önce terekenin borçlarının ne kadar olduğunu bilen mirasçılar, kendi malvarlıklarını riske atmaktan da kurtulurlar[264].

Mirasın açılmasının ardından, mirasçılardan birisinin terekenin resmî defterinin tutulmasını istemesi üzerine, sulh hukuk mahkemesince terekeye ait aktif ve pasifleri ile bunların takdir edilen değerlerinin yazıldığı resmî bir defter düzenlenir (TMK m.620). Mahkeme, defterde yer alacak aktif ve pasifi belirlemek için ilan yoluyla çağrı yaparak, mirasbırakanın alacaklılarını ve borçlularını belli bir süre içinde bildirimde bulunmaya davet eder (TMK m.621). Bunun yanı sıra, resmî kayıtlardan ya da mirasbırakanın belgelerinden anlaşılabilen alacaklar ve borçlar da doğrudan deftere geçirilir (TMK m.622). Mirasbırakanın borçlarının ve alacaklarının bildirilmesi için yapılan ilanda belirtilen sürenin dolmasıyla, defterin tutulması sona erer ve defter incelemeye açılır. İnceleme süresi en az bir aydır (TMK m.623). Defter tutma süresince mirasçılar tereke üzerinde tasarrufta bulunamaz. Bu zaman zarfında, ancak terekedeki değerlerinin zarardan korunmasına yönelik zorunlu yönetim işleri yapılabilir (TMK m.624). Ayrıca, resmî defterin tutulması süresince mirasbırakanın borçları için icra takibi yapılamaz[265]. Bu süre içinde zamanaşımı süreleri işlemez, acele haller dışında davalara devam edilmez ve yeni dava da açılamaz (TMK m.625)[266]. Görüldüğü üzere, resmî defter tutulmasının maddi hukuk, usul hukuku ve takip

[263] İmre, Z. ve Erman, H. (2021), s. 391; Öztan, B. (2022), s. 416; Kılıçoğlu, A. M. (2021), s. 306; Dural, M. ve Öz, T. (2020), s. 430; Ayan, M. (2020), Miras, s. 288.
[264] Kocayusufpaşaoğlu, N. (1987), s. 635; Öztan, B. (2022), s. 408; İmre, Z. ve Erman, H. (2021), s. 381; Oğuzman, K. (1995), s. 300; Dural, M. ve Öz, T. (2020), s. 424; Ayan, M. (2020), Miras, s. 285; Kılıçoğlu, A. M. (2021), 296, 297; Antalya, G. ve Sağlam İ. (2019), s. 445; Çabri, S. (2023a), p. 1059, 1060; Serozan, R. ve Engin, B. İ. (2024), s. 523.
[265] Resmî defter tutulmasının takip hukuku bakımından değerlendirilmesi hakkında detaylı bilgi için bkz. Bilir, M. (2023). Resmî Defter Tutmanın Takip Hukukuna İlişkin Sonuçlarının Değerlendirilmesi. *NEÜHFD*, C. 6, S. 2, ss. 826 - 850.
[266] TMK m.625'in yalnızca mirasbırakanın borçlarını mı kapsadığı, bu hükmün mirasbırakanın alacakları için de geçerli olup olmadığı hakkındaki tartışmalar ve detaylı bilgi için bkz. Yakuppur, S. (2022), s. 129 vd.; Bilir, M. (2023), s.834-838.

hukuku bakımından sonuçları da kanuni olarak düzenlenmiş ve bu süreçte mirasçılar tam bir korumaya alınmıştır.

Terekenin resmî defterinin incelenmesi için belirlenen süre geçtikten sonra, mahkeme her mirasçıya bir ay içinde kararlarını bildirmek üzere çağrı yapar (TMK m.626/I). Tereke mallarına yeniden değer biçilmesi, deftere geçirilen alacak ve borçlara ilişkin uyuşmazlıkların çözümü ya da benzeri durumlar söz konusu ise mahkeme bir aylık süreyi uzatabilir (TMK m.626/II). Mirasa ilişkin iradelerini bildirmek üzere çağrılan mirasçılar, resmî deftere göre ya da kayıtsız şartsız olarak mirası kabul edebilecekleri gibi, mirası reddedebilirler veya resmî tasfiye talebinde bulunabilirler (TMK m.627/I). Süresi içinde herhangi bir beyanda bulunmayan mirasçı, mirası tutulan deftere göre kabul etmiş sayılır (TMK m.627/II).

Mirasın tutulan resmî deftere göre kabul edilmesi halinde, miras mirasçılara sadece deftere yazılmış borçlarla geçer. Böylece, mirasçıların bilgi sahibi olmadıkları borçların yükü altına girme riski bertaraf edilmiş olur (TMK m.628/I) [267]. Resmî defter tutulması sırasında geçen süre, mirasın intikal anı açısından bir boşluk yaratmamaktadır. Miras yine açıldığı andan itibaren mirasçılara geçer (TMK m.628/II). Mirasçılar, resmî deftere göre kabul edilen miras yönünden, mirasbırakanın deftere geçirilmiş borçlarından yalnızca tereke malları ile değil, kendi malvarlıkları ile de sorumlu olurlar (TMK m.628/III). Ancak, mirasçılar deftere süresinde yazdırılmayan borçlardan kural olarak sorumlu olmazlar (TMK m.629/I). Alacaklıların kusuruna dayanmayan sebeplerle yazdırılamayan ya da bildirmelerine rağmen deftere yazılmayan alacaklar yönünden ise mirasçılar terekeden zenginleşmeleri ölçüsünde sorumludur (TMK m.629/II). Bu durum, mirasçıların defterde yazılı olmayan alacaklardan sorumlu tutulamayacakları kuralının bir istinasıdır[268]. Diğer bir istisna, tereke malları üzerinde rehin tesisi suretiyle temin edilmiş alacakların deftere geçirilmemesinin, bu alacakların rehinden karşılanmasına engel olmamasıdır (TMK m.629/III).

Mirasçıların terekenin resmî defterinin tutulmasını isteyebilmesine ilişkin düzenleme emredici nitelikte olduğundan, mirasbırakanın ölüme bağlı bir tasarrufla bu hakkı ortadan

[267] İmre, Z. ve Erman, H. (2021), s. 387; Öztan, B. (2022), s. 415. Detaylı bilgi için bkz. Yakuppur, S. (2022)
[268] Öztan, B. (2022), s. 416; İmre, Z. ve Erman, H. (2021), s. 393; Eren, F. ve Yücer Aktürk, İ. (2024), s. 560.

kaldırabilmesi ya da bu hakkın kullanım koşullarını değiştirmesi mümkün değildir[269]. Ayrıca, terekenin resmî defterinin tutulmasını talep hakkı mirasçılara tanınmış bir hak olduğundan, Devletin mirasçılığına ilişkin istisnai durum hariç (TMK m.631/I) olmak üzere, hâkim tarafından re'sen resmî defter tutulmasına karar verilemez[270]. Mirasbırakanın alacaklıları da terekenin resmî defterinin tutulmasını talep edemez.

2.2.2.2.4. Resmî Tasfiye Talebi

Mirasçıların terekeyle ilgili seçimlik haklarının bir diğeri de terekenin resmî tasfiyesini istemektir (TMK m.632)[271]. Resmî tasfiyeyi mirasçılar isteyebileceği gibi mirasbırakanın alacaklıları da isteyebilir (TMK m.633). Mirasbırakanın alacaklılarının resmî tasfiye talep edebileceği süre, mirasbırakanın ölümünden başlayarak üç aydır. Mirasçıların resmî tasfiye talebinin hangi süre içinde yapılacağına ilişkin olarak ise TMK m.632'de açık bir belirleme yapılmamıştır. Ancak, terekenin resmî tasfiyesini isteme hakkı, mirası ret hakkı olan mirasçılara tanındığından, terekenin resmî defterinin tutulduğu durumlar hariç olmak üzere, resmî tasfiye talep süresi mirasın reddi süresi kadardır[272]. Resmi tasfiye istemi, mirasbırakanın yerleşim yerindeki sulh hukuk mahkemesine yazılı veya sözlü bir beyanla olur (VVMT m.45/II). Terekenin resmî defterinin tutulması halinde ise tutulan resmî defterin inceleme süresi bittikten sonra mirasçılar bir ay içinde beyanda bulunmaya çağrılır (TMK m.626/I). Bu çağrı üzerine, mirasçılar resmî tasfiye talep etme seçimlik haklarını kullanabilirler (TMK m.627/I)[273].

Mirasçıların terekenin resmî tasfiyesini talep edebilmesi için mirasçılık sıfatını kesin olarak kazanmamaları gerekir. Mirası kayıtsız şartsız kabul eden ya da mirası tutulan deftere göre kabul eden mirasçı, sonradan resmî tasfiye talep edemeyeceği gibi, mirası reddeden mirasçı da resmî tasfiye talep edemez[274]. Mirasçılardan herhangi birinin mirası kabul etmesi

[269] İmre, Z. ve Erman, H. (2021), s. 382; Eren, F. ve Yücer Aktürk, İ. (2024), s. 551.
[270] Kocayusufpaşaoğlu, N. (1987), s. 635, 636; İmre, Z. ve Erman, H. (2021), s. 382; Öztan, B. (2022), s. 410; Antalya, G. ve Sağlam İ. (2019), s. 375.
[271] Resmî tasfiye hakkında detaylı bilgi için Birinci Uzun, T. (2018). Ayrıca bkz. "**3.3.2. Terekenin resmî tasfiyesi**"
[272] Kocayusufpaşaoğlu, N. (1987), s. 647; Birinci Uzun, T. (2018), s. 73; İmre, Z. ve Erman, H. (2021), s. 399; Ayan, M. (2020), 342; Oğuzman, K. (1995), s. 305; Dural, M. ve Öz, T. (2020), s. 433; Helvacı, İ. (2014), s. 82; Ayiter, N. ve Kılıçoğlu, A. (1991), s. 248.
[273] Resmî tasfiye talep süresi hakkında detaylı bilgi için bkz. Birinci Uzun, T. (2018), s. 73-90.
[274] Dural, M. ve Öz, T. (2020), s. 433, İmre, Z. ve Erman, H. (2021), s. 399, Serozan, R. ve Engin, B. İ. (2024), s. 545, Antalya, G. ve Sağlam İ. (2019), s. 385; Kılıç, M. (2013), s. 770, Çabri, S. (2023a), p. 1237.

resmî tasfiye talebini geçersiz hale getirir (TMK m.632/II)[275]. Resmî tasfiyeyi talep eden mirasçının/mirasçıların bu talepten dönüp dönemeyeceğine ilişkin TMK'da açık bir hüküm bulunmamakla birlikte doktrinde hâkim görüş resmî tasfiye talebinin geri alınabileceği yönündedir[276].

Mirasbırakanın alacaklarının resmî tasfiye talebinde bulunabilmesi için alacaklarını elde edemeyeceklerine dair inandırıcı sebeplerinin bulunması ya da mirasçılardan alacaklarını istedikleri halde ödenmemesi veya teminat verilmemesi gerekir (TMK m.633/I). Mirasbırakanın alacaklılarına tanınan resmî tasfiye talep hakkının, mirasçıların mirası kabul etmelerinden etkilenmeyeceği, bu halde dahi mirasbırakanın alacaklılarının resmî tasfiye talep etmelerinin mümkün olduğu kabul edilmektedir[277].

Mirasçıların mirasın geçişi bakımından sahip oldukları seçimlik haklar hüküm ve sonuçları itibarıyla birbirinden farklıdır. Mirası kabul eden mirasçılar, külli halef olarak mirasbırakanın borçlarından hem tereke hem de şahsi malvarlıklarıyla sorumlu hale gelir. Böylece mirasbırakanın alacaklıları da mirasçıların kişisel malvarlığına el atma imkânına sahip olur. Mirasın reddinde ise mirası reddedenin mirasçılık sıfatı son bulur, terekeyle

---

[275] Mirasçılardan birisinin mirası tutulan deftere göre kabul etmesi halinde de diğer mirasçıların resmî tasfiye taleplerinin kabul edilmeyeceği hakkında bkz. İmre, Z. ve Erman, H. (2021), s. 398.

[276] Dural, M. ve Öz, T. (2020), s. 433; İnan, A. N., Ertaş, Ş. ve Albaş, H. (2019), s. 535; Antalya, G. ve Sağlam İ. (2019), s. 455, 456; Eren, F. ve Yücer Aktürk, İ. (2024), s. 563; Serozan, R. ve Engin, B. İ. (2024), s. 547, İmre, Z. ve Erman, H. (2021), s. 399; Çabri, S. (2023a), s. 1239; Birinci Uzun, T. 2018, s. 88.*"...Başlangıçta mirasçılardan birisi mutlak olarak mirası kabul ettiği takdirde resmî tasfiye talep edilemez ise de, tasfiye devam ettiği müddetçe tasfiyeyi kim talep etmiş olursa olsun mirası kabul şartının gerçekleşmesi halinde de tasfiye hükümleri uygulanamaz.O halde, mirasçılardan Ş.Ç.'ın mirası mutlak olarak kabulü karşısında resmî tasfiyenin durdurulmasına karar verilmesi gerekirken yazılı şekilde işlem yapılıp hüküm tesisi usul ve kanuna aykırıdır."*(Yargıtay 2. HD. 16.4.1973 T. E:2538, K:2504,app.e-uyar.com, e.t. 30.07.2024);*"Resmî tasfiye ile mirasçıların haklarının korunması amacı güdülmüştür.Mirasçılardan birinin mirası mutlak olarak kabul etmesi halinde tasfiye isteği mesmu olmaz(Medenî Kanun 572/2).Başlangıçta mirasçının mutlak kabulü terekenin resmî tasfiyesine engel bulunduğuna göre, tasfiye başladıktan sonra mirasçıyı bu imkândan, yani mirası mutlak olarak kabul etmek hakkından mahrum kılmak, hem kanun koyucunun takip ettiği gayeye, hem de hukukun genel prensiplerine aykırı düşer.Her ne kadar mirasçılardan Ş.'in 18.2.1971 günlü temyiz dilekçesindeki beyanı, mirası mutlak olarak kabul anlamında olmadığı için resmî tasfiyeye ilişkin karar onanmış ise de Ş., sonradan verdiği 21.5.1971 tarihli dilekçe ile mirası mutlak olarak kabul iradesini açıklamıştır. Bu irade beyanı, terekenin resmen tasfiyesine hukuken engeldir. İlmî içtihatlar da bu merkezdedir (Prof. Zahit İmre, Türk Miras Hukuku 2.Bası s. 358)."* (Yargıtay 2. HD. 02.11.1971 T. E: 6552, K: 6313,app.e-uyar.com, e.t. 30.07.2024). Resmî tasfiye talebinde bulunduktan sonra artık kural olarak geri alınamaması gerektiği ancak, mirasın reddi için öngörülen üç aylık kanuni süre içerisinde mirasçılardan birisinin resmî tasfiye talebinde bulunduktan bu süre dolmadan resmî tasfiye talebini geri alabileceği yönündeki aksi görüş için bkz. Kılıç, M. (2013). Türk Hukukunda Mirasın Resmi Tasfiyesi. *AÜHFD*, 62(3), ss. 761-817, s. 780.

[277] İmre, Z. ve Erman, H. (2021), s. 400; Ayiter, N. ve Kılıçoğlu, A. (1991), s. 249; Kocayusufpaşaoğlu, N. (1987), s. 648; Oğuzman, K. (1995), s. 306; Serozan, R. ve Engin, B. İ. (2024), s. 530; Birinci Uzun, T. (2018), s. 99, 100; Dural, M. ve Öz, T. (2020), s. 434.

ilişkisi tamamen sona erer ve terekenin borçlarından sorumlu olmaktan kurtulur[278]. Terekenin resmî defterinin tutulması ve mirasın tutulan deftere göre kabul edilmesi halinde ise mirasçı külli halef olarak mirasçılık sıfatını kazanmakla birlikte, tereke borçlarından kural olarak deftere yazılmış olanlarla sınırlı biçimde sorumlu olur (TMK m.628/III)[279].

Terekenin resmî tasfiyesinin hükümleri ise diğer seçimlik haklardan farklıdır. Resmî tasfiyeye karar verilmesi halinde, tereke alacaklıları alacakları için yalnızca terekeye başvurabilir ve mirasçıların terekenin borçlarından dolayı sorumluluğu söz konusu olmaz. Terekenin aktifinde yer alan mal veya haklarla öncelikle terekenin borçları ödenir, geriye bir şey kalırsa mirasçılara verilir. Resmî tasfiyenin temel özelliği, tereke ile mirasçıların malvarlığının ayrılması ve tereke borçlarından dolayı sorumluluğun terekede yer alan para, mal veya haklarla sınırlandırılmasıdır[280]. Çünkü bu süreçte tereke özel bir malvarlığıdır. Ayrıca, mirasın reddinden farklı olarak resmî tasfiyede mirasçılık sıfatı sona ermez fakat mirasçıların terekeyi yönetme ve tereke malları üzerindeki tasarruf yetkileri ortadan kalkar.[281] Kanun koyucu, mirası kabul etmek isteyen ancak mirasbırakanın borçlarını da kişisel malvarlıkları ile yüklenmek istemeyen mirasçılar açısından resmî tasfiye kurumu ile bir açık kapı bırakmıştır[282].

Terekenin resmî tasfiyesi ile terekenin resmî defterinin tutulması bazı yönlerden birbirine benzemektedir. Her iki durumda da terekenin defteri tutulur. Ancak, terekenin resmî defterinin tutulmasında, defter tutmanın amacı terekenin durumunu netleştirmek, terekenin aktif ve pasifini belirleyerek mirasçıların mirasın kazanılmasına yönelik iradelerini deftere göre ortaya koymalarını sağlamaktır. Oysa resmî tasfiyede, mirasçılar artık tercihlerini tasfiyeden yana kullanmıştır. Dolayısıyla, resmî tasfiye sırasında tutulan defterin amacı, malvarlığının tasfiye edilmesine yöneliktir. Resmî tasfiyede terekenin özel bir malvarlığı olarak iflâs masasına benzer bir görünüm arz etmesi de bu sebeptendir. Ayrıca,

[278] Kocayusufpaşaoğlu, N. (1987), s. 622; Oğuzman, K. (1995), s. 296; Dural, M. ve Öz, T. (2020), s. 419; Antalya, G. ve Sağlam İ. (2019), s. 444; Serozan, R. ve Engin, B. İ. (2024), s. 533; Ayiter, N. ve Kılıçoğlu, A. (1991), s. 235; Helvacı, İ. (2014), s. 142; İmre, Z. ve Erman, H. (2021), s.368.
[279] Çabri, S. (2023a), p. 1175; İnan, A. N., Ertaş, Ş. ve Albaş, H. (2019), s, 539; Öztan, B. (2022), s. 416; Kocayusufpaşaoğlu, N. (1987), s. 641.
[280] Kocayusufpaşaoğlu, N. (1987), s. 644; Oğuzman, K. (1995), s. 305; Dural, M. ve Öz, T. (2020), s. 432; İmre, Z. ve Erman, H. (2021), s. 397; Öztan, B. (2022), s. 418, Ayan, M. (2020), s. 289; Antalya, G. ve Sağlam İ. (2019), s. 383; Kılıç, M. (2013), s. 763; Birinci Uzun, T. (2018), s. 53, 54; Baygın, C. (2005), s. 85; Eren, F. ve Yücer Aktürk, İ. (2024), s. 562; Ayiter, N. ve Kılıçoğlu, A. (1991), s. 247; Serozan, R. ve Engin, B. İ. (20224, s. 544.
[281] Kocayusufpaşaoğlu, N. (1987), s. 649; Kılıç, M. (2013), s. 801; Birinci Uzun, T. (2018), s. 162.
[282] Birinci Uzun, T. (2018), s. 59.

terekenin resmî defterinin tutulması ve resmî tasfiyesi kurumları sonuçları itibarıyla da birbirinden farklıdır. Resmî defter tutulmasında, tutulan deftere göre miras kabul edildiğinde, kural olarak mirasçılar deftere yazılan borçlardan şahsen ve bütün malvarlıklarıyla sorumlu hale gelirler (TMK m.628/III). Ancak, resmî tasfiyede hiçbir durumda mirasçıların terekenin borçlarından dolayı sorumluluğu bulunmaz. Mirasbırakanın alacaklıları sadece terekeye başvurabilir. Terekenin aktifi terekenin borçlarını karşılamaya yetmese bile, alacaklılar mirasçılara başvuramazlar[283]. Resmî tasfiyenin iki önemli sonucu vardır: Birincisi mirasçının tereke borçlarından sorumluluğunun tereke mevcuduyla sınırlandırılması ve tereke alacaklılarının alacaklarını sadece terekeden alabilmeleridir. İkincisi ise mirasbırakanın alacaklıları ile mirasçının alacaklıları arasındaki eşitliğin bozulmasıdır. Mirasbırakanın alacaklıları, alacaklarını tüm tereke mevcudundan tahsil edebildiği halde, mirasçının alacaklıları sadece resmî tasfiye sonunda mirasçıya intikal edecek tasfiye bakiyesi üzerinde hak iddia edebilir, diğer tereke mallarına el atamazlar[284].

2.3. Terekenin İflâs Hükümlerine Göre Tasfiyesini Gerektiren Sebepler

İcra ve İflâs Kanununun 180. maddesinde *"Reddolunan mirasların tasfiyesi sekizinci bap hükümlerine göre ait olduğu mahkemece yapılır."* düzenlemesi yer almaktadır. Bu hüküm dikkate alındığında, terekenin iflâs hükümlerine göre tasfiye edilmesine neden olan halin esas itibarıyla mirasın reddedilmesi olduğu söylenebilir. Ancak, bu sonucun ortaya çıkabilmesi için, mirasın mirasçılardan herhangi birisi tarafından iradi olarak reddedilmesi yeterli değildir. İflâs hükümlerine göre tasfiyenin söz konusu olabilmesi için, *mirasın en yakın yasal mirasçıların tamamı tarafından reddedilmesi* (TMK m.612/I) veya *sonra gelen mirasçılar yararına yapılan reddin, yararına miras reddedilen mirasçılar tarafından da kabul edilmemesi* gerekir (TMK m.614/III). Ayrıca, mirasın hükmen reddedilmiş sayıldığı durumlarda da (TMK m.605/II) yine terekenin iflâs hükümlerine göre tasfiyesi söz konusu olur[285].

---

[283] Çabri, S. (2023a), p. 1224; Kocayusufpaşaoğlu, N. (1987), s. 644; Oğuzman, K. (1995), s. 305; Ayiter, N. ve Kılıçoğlu, A. (1991), s. 235; Kılıç, M. (2013), s. 801, s. 763.

[284] Kocayusufpaşaoğlu, N. (1987), s. 644.

[285] Kocayusufpaşaoğlu, N. (1987), s. 622; Helvacı, İ. (2014), s. 112; Serozan, R. ve Engin, B. İ. (2024), s. 517; Antalya, G. ve Sağlam İ. (2019), s. 433. *"Kabule göre de, mahkemece mirasın hükmen reddine karar verilmesi halinde ise, mirasın en yakın yasal mirasçılar tarafından reddedildiği dikkate alındığında 4721 sayılı Türk Medeni Kanununun 612. maddesi gereğince terekenin Sulh Mahkemesince iflas hükümlerine göre tasfiye edilmesine dair hüküm kurulması da eksik bırakılmıştır."*(Yargıtay 7. HD., E. 2021/2495 K. 2021/1977 T. 18.10.2021, Lexpera, e. t. 01.04.2024).

Görüldüğü üzere, terekenin iflâs hükümlerine göre tasfiyesi aslında mirasın geçişindeki temel prensip olan külli halefiyetin sonuçlarının geçmişe etkili olarak sona erdiği, mirasçılık sıfatının son bulduğu ve böylece mirasçıların mirasbırakanın borçlarından sınırsız sorumluluklarının ortadan kalktığı hallerde gündeme gelir. Ayrıca, terekenin resmî tasfiyeye tabi tutulduğu esnada mevcudunun borçlarını ödemeye yetmediğinin ortaya çıkması, başka bir ifadeyle terekenin *borca batık* olduğunun anlaşılması halinde de iflâs hükümlerine göre tasfiye söz konusu olur (TMK m.636). Bu hallerin hepsinde, tereke sulh hukuk mahkemesince iflâs hükümlerine göre tasfiye edilir[286].

Terekenin iflâs hükümlerine göre tasfiyesi, sözü edilen hukuki durumların ortaya çıkmasıyla gündeme gelen bir yöntemdir. Tereke için benimsenen olağan tasfiye yöntemi ise resmî tasfiyedir. Nitekim gerek 743 sayılı mülga Kanun gerekse 4721 sayılı Türk Medeni Kanunu, terekenin tasfiyesi için asli yöntem olarak resmî tasfiyeyi öngörmüştür (TMK m.632-635; eMK m.572-575). Ancak, resmî tasfiyede mirasçılık sıfatı sona ermemekte ve tasfiye talebi mirasçılardan ya da mirasbırakanın alacaklılarından gelmektedir. Oysa mirasbırakanın ölümüyle mirası geçici olarak iktisap eden mirasçılara, mirasçılık sıfatını sona erdirme imkânı verilerek mirası ret hakkı tanınmıştır. Bu hakkın kullanılması halinde, mirasın sahipsiz kalması gibi bir fiili durum ortaya çıkacaktır. Ancak, mirasın geçişi için benimsenen kendiliğinden geçiş ve külli halefiyet prensipleri gereği sahipsiz tereke olamaz. Nitekim Devletin yasal mirasçılığı da bu düşünceye dayanır. Ayrıca, sahipsiz bir terekenin varlığı düşüncesi mirasbırakanın alacaklılarının da aleyhine olup, hukuki güvenlik ilkesi gereğince kabul edilemez. İşte tüm bu sebeplerle, mirasın reddi hallerine özgü olarak ve kendiliğinden gündeme gelmek üzere iflâs hükümlerine göre tasfiye usulü benimsenmiştir[287].

---

[286] Kuru, B. (1993). *İcra ve İflâs Hukuku Cilt:III*. Ankara: Seçkin Yayınevi, s. 2826; Kuru, B. (2013). *İcra ve İflas Hukuku El Kitabı*. Ankara: Yetkin Yayınları, s. 1201; Arslan, R., Yılmaz, E., Taşpınar Ayvaz, S. ve Hanağası, E. (2024). *İcra ve İflâs Hukuku*. Ankara: Yetkin Yayınları, s. 603; Gürdoğan, B. (1966). *İflâs Hukuku Dersleri*. Ankara: Ajans-Türk Matbaası, s. 60, 62; Postacıoğlu, İ. E. (1978). *İflâs Hukuku İlkeleri*. İstanbul: Sulhi Garan Matbaası, s. 46; Görgün, L. Ş., Börü, L. ve Kodakoğlu, M. (2023). *İcra ve İflâs Hukuku*. Ankara: Yetkin Yayınları, s. 534; Karslı, A. (2022). *İcra ve İflâs Hukuku Esasları*. İstanbul: Filiz Kitabevi, s. 802; Üstündağ, S. (2009). *İflâs Hukuku*. İstanbul: Yaylacık Matbaacılık, s. 66, 67; Yıldırım, M. K. ve Deren Yıldırım, N. (2021). *İcra ve İflas Hukuku*. İstanbul: Beta Yayınları, 461; Berkin, M. N. (1972). *İflâs Hukuku*, İstanbul: Fakülteler Matbaası, s. 190, 191; Ansay, S. Ş. (1954). *Hukuk İcra ve İflâs Usulleri*. Ankara: AÜHF Yayınları, s. 202, 203; Muşul, T. ve Tezel Muşul, A. (2024). *İcra ve İflas Hukuku El Kitabı*. Ankara: Yetkin Yayınları, s. 1487; Belgesay, M. R. (1953). *İcra ve İflâs Hukuku Sentetik Bölüm Cilt: II*. İstanbul: Fakülteler Matbaası, s. 56; Ansay, S. Ş. (1940), s. 766. Ayrıca karş. SchKG Art. 193.

[287] Kıta Avrupası Hukukunda ve Common Law ülkelerinde, iflâs tasfiyesi terekeler için eskiden beri uygulanan bir tasfiye yöntemidir (Nadelmann, K. H. (1951). *Insolvent decedents' estates*. Michigan Law Review 49(8), ss. 1129-1162).

2.3.1. Mirasın hükmen reddi

Hükmen ret halinde, mirasın reddedildiğine dair yasal bir karine[288] söz konusudur. Burada, mirasın kendiliğinden kazanılması ilkesi, yerini mirasın kanun gereği reddedildiği karinesine bırakmaktadır (TMK m.605/II)[289]. Hükmen ret için mirasçıların ayrıca bir irade beyanında bulunmaları gerekmez. Miras kanun gereği reddedilmiş sayılır[290]. Böylelikle, mirasçılar kendilerine hiçbir yarar sağlamayacak ve hatta onları ekonomik olarak güç duruma düşürecek terekeden kurtulmuş olurlar[291]. Zira hükmen redde, külli halefiyetin sonuçları kanuni karine gereği geçmişe etkili olarak sona erer, mirasçılık sıfatı son bulur ve mirasçıların mirasbırakanın borçlarından sınırsız sorumlulukları da ortadan kalkar. Ancak, bu karinenin yürürlüğü için mirasın mirasçılar tarafından açık ya da örtülü şekilde kabul

[288] Karine kavramı ve kanuni karineler hakkında detaylı bilgi için bkz. Karakaş, F. T. (2013). Karine Kavramı, Kanuni Karineler ve Varsayımlar. *AÜHFD*, 62(3), ss. 729-760. *"Kanuni karineler, varlığı bilinmeyen bir olgu hakkında sonuç çıkarmayı sağlayan, kanunda öngörülmüş işaretler ve belirtilerdir. Bu belirtinin/karinenin varlığı somut olayda ispatlandığında, hâkim, kanun hükmünde öngörülen ve karine ile ulaşılan sonucun gerçekleştiğini kabul eder; yani kanuni karinelerde hâkim karine sonucu ile bağlıdır"* (Karakaş, F. T. (2013), s. 736). TMK m.605/II düzenlemesinin karine değil fiksiyon (bir maddi hukuk kuralının uygulanabilmesi için yine o kuralın kendisi gereğince varlığı aranacak 'a' olayı ile bir 'b' olayını eş değerde sayan diğer bir maddî hukuk kuralı) olduğu hakkında bkz. Umar, B. (2004). Acz Hâli-Borca Batıklık Kavramlarının Farkı ve Bu Yönden Yeni MK Metninin Düştüğü Yanlışlık. *YÜHFD*, 1(1), ss. 317-324, s. 322.

[289] Kocayusufpaşaoğlu, N. (1987), s. 620; Dural, M. ve Öz, T. (2020), s. 419; Serozan, R. ve Engin, B. İ. (2024), s. 531; İmre, Z. ve Erman, H. (2021), s. 355; Ayiter, N. ve Kılıçoğlu, A. (1991), s. 240; İnan, A. N., Ertaş, Ş. ve Albaş, H. (2019), s. 511; Öztan, B. (2022), s. 387; Akkanat (2004), s. 72. TMK m.605/II hükmü ile mirasın kanun gereği geçişi (kanunî intikal) ilkesine bir istisna getirilip getirilmediği konusundaki değerlendirmeler için bkz. Petek, H. (2013), s. 2194-2198; bkz. Helvacı, İ. (2014), s. 190-194. Hükmen ret ile gerçek ret arasındaki farkın, mirasın mirasçılar tarafından geçici olarak kazanılmasına ilişkin değil; hükmen redde susmanın reddin teyidi, gerçek redde ise susmanın kabul anlamına gelmesiyle ilgili olduğu hakkında bkz. Helvacı, İ. (2014), s. 194. Hükmen reddin mirasın kendiliğinden kazanılması prensibinin istinası olduğu hakkında bkz. İmre, Z. ve Erman, H. (2021), s. 355. *"Mirasın gerçek reddinde, red süresi içinde mirasın kayıtsız şartsız reddedildiğinin sulh hâkimine açıklanması ve reddin tescil ettirilmesinin gerekmesi, bu konuda iş yapılmamasının veya suskun kalınmasının mirası kabul etmiş olunacağı kuralına karşın, terekenin borca batık olmasının herkesçe, mirasçılarca bilinmesi ve bu konunun sabit olması hâlinde suskunluk, terekeye sahip çıkmama yani mirasın reddedildiği anlamına gelmektedir."* (YHGK, E. 2019/719 K. 2022/752 T. 26.5.2022, Lexpera, e. t. 01.04.2024)

[290] *"Birçok yargı kararlarında ve ilmi görüşlerde bu red, hükmi red olarak isimlendirilmektedir. Türk Medeni Kanunu, "hakiki redde"süre ile kayıtlı ve mirasçıların tek taraflı irade açıklamasını öngördüğü halde, söz konusu "hükmi reddin"sonuç doğurması için herhangi bir irade açıklaması, ya da dava yolu öngörmemiştir. Öyle ki; reddin kendiliğinden oluştuğu kabul edilip, mirasın açılması ile kendiliğinden mirasçılara intikal edeceği (TMK.m.599) yönündeki kurala bir istisna getirilmiştir. Eğer mirasçı olabilecek kişi sarih irade beyanıyla, ya da Türk Medeni Kanunu'nun 610. maddesinin ikinci cümlesinde açıklanan davranışlarla mirası kabul etmiş ise, zaten yapılabilecek bir işlem kalmamıştır"*(YHGK, E. 2017/438 K. 2018/770 T. 11.4.2018, Lexpera, e. t. 01.04.2024);

[291] Kocayusufpaşaoğlu, N. (1987), s. 619 vd.; İmre, Z. ve Erman, H. (2021), s. 355 vd.; Oğuzman, K. (1995), s. 295,296; Dural, M. ve Öz, T. (2020), s. 418,419; Helvacı, İ. (2014), s. 189 vd.; Öztan, B. (2022), s. 387; Akkanat, H. (2004), s. 72,73; Eren, F. ve Yücer Aktürk, İ. (2024), s. 544; İnan, A. N., Ertaş, Ş. ve Albaş, H. (2019), s. 511 vd.; Antalya, G. ve Sağlam İ. (2019), s. 432, 433; Kılıçoğlu, A. M. (2021), s. 294; Serozan, R., Engin, B. İ. (2022), s. 516; Turan Başara, G. (2012), s. 166. *"Zımni rette, yasa koyucu şu mantıktan hareket etmiştir: Ölenin pasifi aktifinden fazla ise, yaşam deneyimleri bu mirasın reddedileceğini gösterir. Yasa koyucu zımni rette mirasçıları bir külfetten kurtarmıştır."*(YHGK, E. 2017/438 K. 2018/770 T. 11.4.2018, Lexpera, e. t. 01.04.2024)

edilmemiş olması gerekir. Zira mirasın açık ya da örtülü kabulü, mirasın kesin olarak kazanılması sonucunu doğurur. Kesin olarak kazanılan bir miras yönünden de hükmen ret karinesinden yararlanılamaz[292].

Türk Medeni Kanununda, mirasın hükmen reddinde de terekenin iflâs hükümlerine göre tasfiye edileceğine dair açık bir hüküm mevcut değildir. Bununla birlikte, mirasın hükmen reddedilmiş sayılacağına ilişkin kanuni karine tüm mirasçılar açısından etkili olacağından, miras herhangi bir mirasçı tarafından açık veya örtülü şekilde kabul edilmediği sürece, en yakın yasal mirasçıların tümünün mirası reddetmesine benzer bir durum ortaya çıkar. Dolayısıyla, mirasın hükmen reddinin söz konusu olduğu hallerde de miras, kabullenilmeyerek reddedilen mirasların akıbetine tabi olur ve tereke İİK m.180 uyarınca iflâs hükümlerine göre tasfiye edilir[293]. Mirasın hükmen reddi mehaz İsviçre Medeni Kanunu (ZGB) Art. 566/2'de düzenlenmiştir. Mehaz İsviçre İcra ve İflâs Kanunun (SchKG) Art.193 hükmü ise mirasın hükmen reddini de içine alacak şekilde düzenlenmiş ve bu durumda iflâs mahkemesinin iflâs hükümlerine göre tasfiyeye (Konkursamtliche Liquidation) karar vereceği belirtilmiştir.

2.3.1.1. Hükmen reddin şartları

2.3.1.1.1. Terekenin borca batık olması (mirasbırakanın ödemeden aczi)

Türk Medeni Kanunun 605. maddesinde *"Ölümü tarihinde mirasbırakanın ödemeden aczi açıkça belli veya resmen tespit edilmiş ise, miras reddedilmiş sayılır."* hükmü yer

---

[292] *"Mirasın hükmen reddine ilişkin olarak açılan davalarda, murisin ölüm tarihi itibariyle terekesinin açıkça borca batık olup olmadığının ve mirasçıların terekeyi kabul anlamına gelen işlemler yapıp yapmadıklarının araştırılması gerekmektedir."*(Yargıtay 7. HD., E. 2022/1460 K. 2023/2505 T. 11.5.2023, Lexpera, e. t. 01.04.2024)

[293] Kocayusufpaşaoğlu, N. (1987), s. 622; Helvacı, İ. (2014), s. 112; Serozan, R. ve Engin, B. İ. (2024), s. 517; Antalya, G. ve Sağlam İ. (2019), s. 433; Turan Başara, G. (2012), s. 166. Petek, H. (2013), s. 2227. Kuru, B. (1993), s. 2826; Kuru, B. (2013), s. 1201; Arslan, R., Yılmaz, E., Taşpınar Ayvaz, S. ve Hanağası, E. (2024), s. 602; Gürdoğan, B. (1966), s. 60, 62; Postacıoğlu, İ. E. (1978), s. 46; Görgün, L. Ş., Börü, L. ve Kodakoğlu, M. (2023), s. 534; Karslı, A. (2022), s. 802; Üstündağ, S. (2009), s. 66, 67; Yıldırım, M. K. ve Deren Yıldırım, N. (2021), s. 461; Berkin, M. N. (1972), s. 190, 191; Ansay, S. Ş. (1954), s. 202, 203; Muşul, T. ve Tezel Muşul, A. (2024), s. 1487; Belgesay, M. R. (1953), s. 56; Ansay, S. Ş. (1940), s. 766. Doktrinde bazı yazarlar tarafından mirasın hükmen reddi halinde terekenin resmen tasfiyeye tabi olacağının belirtildiği görülmektedir (Oğuzman, K. (1995), s. 296; İmre, Z. ve Erman, H. (2021), s. 358; Şener, E. (1996), s. 210).Ancak kanaatimizce burada yazarlar konuyu İİK m.180 hükmü ile bağlantı kurmaksızın Medeni Kanun hükümleri kapsamında ele aldıklarından, TMK m.636(eMK m. 576)'da yer alan ve resmî tasfiyenin iflâs usulü ile yapılmasına ilişkin hüküm sebebiyle resmî ya da resmen tasfiye ifadesini kullanmaktadırlar ve burada TMK m.632 ila m.635 arasında düzenlenmiş olan terekenin resmî tasfiyesini kastetmemekte; TMK'nın resmî tasfiyeye ilişkin hükümleri arasında yer alan m. 636'daki *resmî tasfiyenin iflâs usulü ile yapılmasına* ilişkin hükmüne işaret etmektedirler.

almaktadır. 743 sayılı mülga Türk Kanunu Medenisinin, bu hükme karşılık gelen 545. maddesinde ise *"Müteveffanın vefatı anında terekenin borca müstağrak olduğu şayi veya sabit olursa, miras reddedilmiş olur."* düzenlemesi yer almakta idi. Bu iki Kanun hükmü arasındaki terim farklılığı, mirasın hükmen reddi bakımından esas alınması gereken kriterin *ödemeden acz* hali mi yoksa *borca batıklık* durumu mu olduğu konusunda tartışmalar yaratmış; *borca müstağrak* olma ifadesi yerine *ödemeden acz* ifadesinin kullanılması farklı değerlendirme[294] ve eleştirilere[295] neden olmuştur. Bu durumun sebebi ise *ödemeden acz* ile *borca batıklık* kavramlarının birbiri ile eşdeğer olmamasından kaynaklanmaktadır. Bu bağlamda, öncelikle *ödemeden acz* ve *borca batıklık* kavramları üzerinde durmak ve hükmen reddin şartlarından biri olan *ödemeden acz* kavramından ne anlaşılması gerektiğini açıklamak gerekir.

2.3.1.1.1.1. Ödemeden acz ve borca batıklık kavramları

Mirasın hükmen reddine ilişkin düzenlemeler bakımından 743 sayılı mülga Kanun'da terekenin durumunu izah etmek için *"borca müstağrak"* (eMK m.545,c.2) ifadesi kullanılmasına rağmen, 4721 sayılı Kanun'da tereke odaklı yaklaşım terk edilmiş, bunun yerine mirasbırakan odağa alınarak *ödemeden acz* ifadesine yer verilmiştir (TMK m.605/II).

---

[294] Örneğin *Serozan ve Ergin* borca batıklık ile ödemeden acz kavramlarının birbiri ile aynı anlama gelen kavramlar olmadığını kabul etmekle birlikte hükmen ret karinesinin yürürlüğü için her iki durumunda yeterli olduğunu belirtmektedir (Serozan, R. ve Engin, B. İ. (2024), s. 535). *İnan, Ertaş ve Albaş* hükmen reddin şartlarını açıklarken ödemen acz kavramına değil borca batıklığa değinmektedir (İnan, A. N., Ertaş, Ş. ve Albaş, H. (2019), s. 512). *Helvacı* ödemeden acz ifadesinden anlaşılması gerekenin geçici bir nakit sıkışıklığı değil, terekenin pasiflerinin aktiflerini aşmış halde buluması olduğunu belirtmektedir (Helvacı, İ. (2014), s. 195). Aynı yönde Akçaal, M. (2019). Hükmî Reddin Tespiti Davası. *MÜHFHAD*, 25(2), ss. 520-540, s. 526. *Akkanat* da borca batıklık kavramını kullanmaktadır (Akkanat, H. (2004), s. 72). *Dural ve Öz* her iki kavramı bir arada kullanmıştır (Dural, M. ve Öz, T. (2020), s. 419). *Petek* her iki olgunun da hükmen ret için yeterli sayılması gerektiğini belirtmektedir (Petek, H. (2013), s. 2209-2211). TMK m.605/II hükmü bakımından uygulamada da borca batıklık ve ödemeden acz kavramlarının birlikte ve/veya aynı anlama gelmek üzere kullanıldığı görülmektedir. Örneğin: *"TMK'nın 605/2 nci maddesine dayanan mirasın reddi istemi süreye tâbi olmayıp mirasçıların iyi niyetli ya da kötü niyetli olmalarının bir önemi bulunmamaktadır. Murisin ödemeden aczi ölüm tarihine göre belirlenir. Ölüm tarihi itibarıyla, murisin tüm malvarlığı terekenin aktifini, tüm borçları ise terekenin pasifini oluşturur. Terekenin pasifinin aktifinden fazla olması terekenin ödemeden aczini ve dolayısıyla da terekenin borca batık olduğunu gösterir"*(Yargıtay 7. HD., E. 2023/388 K. 2024/181 T. 15.1.2024, Lexpera, e. t. 01.04.2024);*"Ancak terekenin (ölen kişinin malvarlığı, hak ve borçlarının tümünün) borca batıklığı halinde mirasın hükmen reddi söz konusu olabilecektir. TMK.nun 605/2. Maddesi bu konuyu hüküm altına almıştır. Buna göre "Ölümü halinde miras bırakanın ödemeden aczi (borca batıklığı) açıkça belli veya resmen tespit edilmiş ise miras reddedilmiş sayılır."...Mirasın hükmen reddinin şartı murisin ölümü tarihindeki borçlarının alacakları ve tüm hakları da dahil olmak üzere malvarlığından fazla olmasıdır. Yani miras bırakanın ölümü tarihinde tereke kapsamındaki pasiflerin aktiflerden fazla olması durumunda ödemeden aczinden (borca batıklık durumundan) söz edilecektir"*(Antalya BAM, 1. HD., E. 2017/148 K. 2017/135 T. 14.3.2017, Lexpera, e. t. 01.04.2024).

[295] Umar, B. (2004); Rüzgaresen, C. (2010).

İcra ve İflâs Kanununda ise *borca batıklık* tabirinin ilk önce terekeye matuf kullanıldığı görülmektedir. 18.02.1965 tarihli ve 538 sayılı Kanun ile 2004 sayılı Kanunun m.68 hükmü değiştirilmiş ve diğer değişikliklerin yanı sıra maddeye *"Borçlu murisine ait bir alacak için takibedilmekte olup da, terekenin borca batık olduğunu ileri sürerse bu hususta ilâm getirmesi için kendisine münasip bir mühlet verilir. Bunun dışında itirazın kaldırılması talebinin kabul veya reddi için ileri sürülen iddia ve savunmalar bekletici mesele yapılamaz."* fıkrası eklenmiştir. 7101 sayılı Kanun ile yapılan değişikliğe kadar da İİK'da *borca batıklık* tabiri başka bir şeye izafe edilmemiştir. 7101 sayılı Kanun ile İİK m.179'da yapılan değişiklikle, sermaye şirketi ve kooperatifler için *borca batıklık* tabiri kullanılmıştır. Bu değişiklik öncesinde madde metninde *borçların mevcut ve alacaktan fazla olması*, *borçların aktiften fazla olması* ifadeleri bulunmaktaydı[296].

Görüldüğü üzere, tarihsel süreçte *borca batıklık* tabiri önce terekeye matuf olarak kullanılmıştır[297]. Ancak, hem *ödemeden acz* hem de *borca batıklık*, bu durumda olan iflâsa tabi borçlu açısından birer iflâs sebebidir[298]. Her ikisi de borçlunun mali durumun bozulmasına dayanan, borçlunun malvarlığının durumuyla ilgili iflâs sebepleridir[299]. Nitekim iflâsa tabi borçlunun *acz halinde bulunması* (İİK m.178/I), sermaye şirketleri ve kooperatiflerin, *ilgili ara bilançoya*[300] *göre borca batık olduğunun tespiti* (İİK m.179/I) ve

---

[296] 2004 sayılı İİK m. 179'un ilk hali *"Anonim ve kooperatif şirketlerin iflâsı - Madde 179- Anonim veya ticarî kooperatif bir şirketin borçları mevcut ve alacağından ziyade olduğu idare meclisi ve şirket tasfiye halinde ise tasfiye memurları tarafından beyan veya alacaklı tarafından ispat edilirse önce takibe hacet kalmaksızın iflâsına karar verilir."* şeklindedir. Bu hüküm 17.7.2003 tarihli ve 4949 sayılı İcra ve İflâs Kanununda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun ile *"Sermaye şirketleri ile kooperatiflerin iflâsı: - Madde 179. Sermaye şirketleri ile kooperatiflerin borçlarının aktifinden fazla olduğu idare ve temsil ile vazifelendirilmiş kimseler veya şirket ya da kooperatif tasfiye hâlinde ise tasfiye memurları veya bir alacaklı tarafından beyan ve mahkemece tespit edilirse, önceden takibe hacet kalmaksızın bunların iflâsına karar verilir. Şu kadar ki, idare ve temsil ile vazifelendirilmiş kimseler ya da alacaklılardan biri, şirket veya kooperatifin malî durumunun iyileştirilmesinin mümkün olduğuna dair bir iyileştirme projesini mahkemeye sunarak iflâsın ertelenmesini isteyebilir. Mahkeme projeyi ciddî ve inandırıcı bulursa, iflâsın ertelenmesine karar verir. İyileştirme projesinin ciddî ve inandırıcı olduğunu gösteren bilgi ve belgelerin de mahkemeye sunulması zorunludur.- Mahkeme, gerekli görürse idare ve temsille vazifelendirilmiş kimseleri ve alacaklıları dinleyebilir. İflâsın ertelenmesi talepleri öncelikle ve ivedilikle sonuçlandırılır."* şeklinde değiştirilmiştir. Madde *"Sermaye şirketleri ile kooperatiflerin iflâsı: - MADDE 179- Sermaye şirketleri ile kooperatiflerin, aktiflerin muhtemel satış fiyatları üzerinden düzenlenen ara bilançoya göre borca batık olduğu idare ve temsil ile vazifelendirilmiş kimseler veya şirket ya da kooperatif tasfiye hâlinde ise tasfiye memurları veya bir alacaklı tarafından beyan ve mahkemece tespit edilirse, önceden takibe hacet kalmaksızın bunların iflâsına karar verilir. Türk Ticaret Kanununun 377 nci ve 634 üncü maddeleri ile 24/4/1969 tarihli ve 1163 sayılı Kooperatifler Kanununun 63 üncü maddesi hükmü saklıdır."* şekildeki güncel halini, 28/2/2018 tarihli ve 7101 sayılı İcra ve İflâs Kanunu ve Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun ile yapılan değişiklikle almıştır.

[297] Sayhan, İ. (2016). *Sermaye Şirketler ve Kooperatiflerde Borca Batıklık Sebebiyle İflas ve İflasın Ertelenmesi*. Ankara: Yetkin Yayınları, s. 55.

[298] Üstündağ, S. (2009), s. 7. İflâs sebepleri hakkında detaylı bilgi için bkz. Rüzgaresen, C. (2011).

[299] Üstündağ, S. (2009), s. 7. Rüzgaresen, C. (2011), s. 499 vd. Altay, S. (2004a). *Türk İflas Hukuku Cilt:I*. İstanbul: Vedat Kitapçılık, s. 465, 466.

[300] TTK m.376/3; 1163 sayılı Kooperatifler Kanunu m.63.

borçlunun yarı mevcudunun haczedilmesi ve kalanının da diğer borçlarını ödemeye yetmemesi (İİK m.178/III) İcra ve İflâs Kanununda birer iflâs sebebi olarak düzenlenmiştir. Diğer taraftan, *"terekenin mevcudunun borcuna yetmemesi"* bir iflâs usulü ile tasfiye sebebi olarak Medeni Kanunda yer almıştır[301].

Sermaye şirketleri ve kooperatiflerin iflâsını gerektiren bir durum olarak borca batıklık; İcra ve İflâs Kanununda, Türk Ticaret Kanununda ya da Kooperatifler Kanununda tanımlı değildir. Bununla birlikte, 6102 sayılı Türk Ticaret Kanunun 376. maddesinin gerekçesinde *borca batıklık* şöyle tanımlanmıştır: *"Borca batık olma" kavramı, şirket aktifleri yıllık bilânçoda olduğu gibi defter (iktisap) değerleriyle değil fakat gerçek (olası satış değerleri) değerleriyle değerlemeye tâbi tutulsalar bile alacaklıların, alacaklarını alamamaları, yani şirketin borç ve taahhütlerini karşılayamaması demektir"*[302]. TTK m.376'ya göre, borca batıklık şüphesi üzerine şirket aktifleri için bir ara bilanço çıkarılmalı ve bu bilançodan aktiflerin şirket alacaklılarının alacaklarını karşılamaya yetmediği anlaşılırsa, yönetim kurulunca durum asliye ticaret mahkemesine bildirilerek şirketin iflâsı istenmelidir (TTK m.376/3).

Borca batıklık[303], bir kimsenin aktifinin pasifini aşması[304]; mevcutlarının ve alacaklarının borçlarını karşılamaya yetmemesidir[305]. Bir diğer tanıma göre de borca batıklık, borçlunun mali durumunun bozulmasının sınır derecesidir[306]. Malvarlığındaki nakit ya da diğer ödeme araçları, alacaklar ve diğer tüm değerlerin toplamından oluşan aktif değerler, vadesi gelmiş ya da gelecek borçların ödenmesine yetmiyorsa, bir başka ifadeyle malvarlığı yetersizse burada *borca batıklık* vardır[307].

---

[301] Berkin, N. M. (1972), s. 15.
[302] https://www5.tbmm.gov.tr/tutanaklar/TUTANAK/TBMM/d23/c032/tbmm23032022ss0096.pdf, s. 175 (e. t. 05.01.2024).
[303] *"Alman Acziyet Kanununda, borca batıklık, borçlunun malvarlığının oluşan borçlarını (yükümlülüklerini) karşılamaya yetmemesi şeklinde tarif edilmiştir (InsO§19,II)."* (Rüzgaresen, C. (2010), s. 275).
[304] Umar, B. (1973). *İcra ve İflâs Hukukunun Tarihi Gelişmesi ve Genel Teorisi*. İzmir: EÜİTBF Yayınları, s. 27.
[305] Ansay, S. Ş. (1954), s. 201; Berkin, M. N. (1972), s. 186; Atalay, O. (2006). *Borca Batıklık ve İflâsın Ertelenmesi*. İzmir: Güncel Yayınevi, s. 20; Atalay, O. (1996). *Anonim Şirketlerin İflâsı*. İzmir: DEÜHF Yayınları, s. 47); Türk, A. (1999). *Anonim Ortaklıkta Sermaye Kaybı ve Borca Batıklığın Hukuki Sonuçları*. Ankara: Nobel Yayın Dağıtım, s. 33, 34; Rüzgaresen, C. (2011), s. 480; Üstündağ, S. (2009), s. 8, dpn. 3; Altay, S. (2004a), s. 491.
[306] Franko, N. (1990). *Sermaye Şirketlerinde-Özellikle Anonim Şirketlerde- İflâs ve Tehiri*. Prof. Dr. Haluk Tandoğan'ın Hatırasına Armağan, ss. 405-433. Ankara: BTHAE Yayınları, s. 410.
[307] Atalay, O. (2006), s. 21; Franko, N. (1990), s. 413; Pekcanıtez, H., Atalay, O., Sungurtekin Özkan, M. ve Özekes, M. (2023). *İcra ve İflâs Hukuku Ders Kitabı*. İstanbul: On İki Levha Yayınları, s. 435.

Ödemeden acz[308] ise ödeme araçlarından yoksunluk sebebiyle derhal ödenmesi gereken para borçlarının ödenememesidir[309]. Borçlunun, muaccel para borçlarını ödeyebilmek için ihtiyaç duyduğu ödeme araçlarından devamlı ve genel olarak yoksun olması ödemeden acz halidir[310]. Borçlu, ödemeden acz halinde, ödeme araçlarının eksikliği ya da yokluğu nedeniyle kalıcı ve kesintisiz olarak, giderilmesi güç bir ödeme güçlüğüne düşmüş ancak mali durumdaki bu bozulma henüz borca batıklık seviyesine ulaşmamıştır[311].

Bir kişi hem *borca batık* hem de *ödemeden acz* halinde olabilir. Ancak, bunların her ikisinin aynı anda gerçekleşmesi gerekmez. *Borca batıklık* mevcut olmasına rağmen *ödemeden acz* söz konusu olmayabilir. *Ödemeden acz* gerçekleşmesine rağmen *borca batıklık* mevcut olmayabilir[312]. Örneğin, borca batık olmasına rağmen kredi kullanarak ya da bir şekilde likidite sağlayarak borçlarını ödeyebilen borçlu, borca batıklığı devam etmesine rağmen ödemeden aciz sayılmaz[313]. Bu durumun tam tersine, borçların karşılanmasına yeter miktarda malvarlığı bulunmasına rağmen yeterli likidite olmadığı için muaccel borçlar ödenemiyorsa, burada borca batıklıktan söz edilemez ancak ödemeden acz hali vardır.

Görüldüğü üzere, *borca batıklık* ve *ödemeden acz* birbiri ile kesişebilen ancak farklı içeriklere sahip kavramlardır. Her ikisi de borçlunun mali durumundaki bozulmayı ifade eder. Ancak, borca batıklıkta borçlunun malvarlığındaki denge aktif aleyhine bozulmuştur. Ödemeden acz halinde ise aslında hâlâ malvarlığının aktifi fazladır ancak aktifin nakde çevrilerek pasifi karşılaması mümkün olamamaktadır. Dolayısıyla, borca batıklıkta mali durumdaki bozulma, ödemeden acze göre iflah olamaz bir seviyededir. Zira ortada bir malvarlığı yetersizliği söz konusudur[314].

---

[308] *"Alman Acziyet Kanununda acz halinde olmanın tanımı yapılmıştır. Buna göre, "acz hâli, genel bir iflâs sebebi olup, eğer borçlu vadesi gelmiş ödeme yükümlülüklerini yerine getiremiyorsa, acz hâlinde sayılır". Alman Acziyet Kanununa göre, borçlunun ödemelerini tatil etmiş olması hali de, borçlunun acz halinde olduğuna dair bir karine teşkil eder" (InsO§17)."* (Rüzgaresen, C. (2010), s. 275-276).

[309] Umar, B. (1973), s. 28.

[310] Atalay, O. (1996), s. 36; Türk, A. (1999), s. 36; Üstündağ, S. (2009), s. 8, dpn. 1; Altay, S. (2004a), s. 491. *Umar* ödemeden aczin süreli bir ödeme iktidarsızlığı olduğu belirtmektedir (Umar, B. (1973), s. 28; Umar, B. (2004), s. 320). Pekcanıtez, H., Atalay, O., Sungurtekin Özkan, M. ve Özekes, M. (2023). *İcra ve İflâs Hukuku Ders Kitabı*. İstanbul: On İki Levha Yayınları, s. 436.

[311] Rüzgaresen, C. (2011), s. 477.

[312] Umar, B. (1973), s. 28; Umar, B. (2004), s. 321; Sayhan, İ. (2016), s. 59; Rüzgaresen, C. (2010), s. 275.

[313] Umar, B. (1973), s.29. Rüzgaresen, C. (2010), s. 275; Üstündağ, S. (2009), s. 8, dpn. 3; Sayhan, İ. (2016), s. 59.

[314] Rüzgaresen, C. (2011), s. 32-34, 367-371, 619-621.

2.3.1.1.1.2. Hükmen ret şartı olarak öngörülen *mirasbırakanın ödemeden aczinden* terekenin borca batıklığının anlaşılması gerekliliği

Mirasın hükmen reddine ilişkin miras hukuku kuralları bakımından 743 sayılı mülga Kanun'da *terekenin borca müstağrak* (eMK m.545, c.2) olmasından bahsedildiği halde 4721 sayılı Kanun'da bunun yerine *mirasbırakanın ödemeden aczi* kavramına yer verildiği görülmektedir (TMK m.605/II). Ancak, mal ortaklığı rejiminde eşlerin birbirlerinin rızası olmadan mirası reddetmesini veya kabul etmesini yasaklayan *"Eşlerden biri, diğerinin rızası olmaksızın ortaklık mallarına girecek olan bir mirası reddemeyeceği gibi, tereke borca batıksa mirası kabul de edemez."* (TMK m.265/I) hükmünde terekeye yine *borca batıklık* durumu izafe edilmiş ve hükmün gerekçesinde de tereke borca batıksa, kanun gereği reddedilmiş sayılan bu terekenin (TMK m.605/II), diğer eşin rızası olmaksızın kabul edilemeyeceğinin öngörüldüğü ifade edilmiştir[315]. Madde gerekçesinden, hükmen ret halinin terekenin borca batık olmasına istinaden gerçekleşeceği anlaşılmaktadır. Ayrıca, İcra ve İflâs Kanununun mirabırakanın borcu için mirasçılara karşı yapılan bir icra takibinde, mirasçılar tarafından *terekenin borca batık olduğunun* ileri sürülmesi halinde, bu itirazın ispatı için mirasçılara dava açarak bir ilâm getirmek üzere uygun bir süre verileceğine ilişkin düzenlemesi (İİK m.68/IV) de hükmî ret karinesi için *borca batıklığın* aranması gerekliliğini desteklemektedir. Diğer taraftan, hükmi ret halinin terekenin iflâs hükümlerine göre tasfiyesini gerektirdiği dikkate alındığında, terekenin durumunun yine iflâs hükümlerine göre tasfiyeyi gerektiren *"mevcudun borçları ödemeye yetmemesi"* (TMK m.636) mertebesinde olması gerekir ki bu da borca batıklıktan başka bir hal değildir[316].

Mirasçıların manevi sebeplerle mirası reddetmeleri ihtimali bir tarafa bırakıldığında, terekenin mevcudunun borçlarından fazla olduğu bir durumda mirasın reddi hayatın olağan akışına aykırıdır. Terekenin aktifinin pasifinden fazla olduğu hallerde mirası kazanmak daha avantajlı olacağından, mirasçılar kendilerine kazanç sağlayacak tereke değerlerine kavuşmak için mirası reddetmek yerine kabul ederler ya da mirasın tutulan defter gereğince kabulü veya resmî tasfiye gibi diğer seçimlik haklarını kullanırlar. Dolayısıyla, olağan hayat tecrübelerine göre, terekenin pasifinin aktifinden fazla olduğu, yani terekenin mevcudunun

---

[315] *"Aynı şekilde böyle bir tereke borca batıksa, kanun gereği reddedilmiş sayılan bu terekenin, diğer eşin rızası olmaksızın kabul edilemeyeceği de öngörülmüştür."*
https://www5.tbmm.gov.tr/tutanaklar/TUTANAK/TBMM/d21/c073/tbmm21073011ss0723.pdf, s.103 (e. t. 10.10.2023)

[316] Ansay, S. Ş. (1940), s. 767; Ansay, S. Ş. (1954), s. 202.

borçlarını ödemeye yetmediği, malvarlığı yetersizliğinin söz konusu olduğu durumlarda mirasın reddedildiği kabul edilir[317]. Diğer bir ifadeyle, tereke borca batık ise hükmi redden söz edilir[318].

Ödemeden aczin, terekenin aktifindeki değerlerin hemen paraya çevrilememesi nedeniyle borçların ödenmesinde sıkıntıya düşülmesi olduğu dikkate alındığında, bu durumdaki bir terekenin hükmen reddedildiğinin benimsenmesi hakkaniyete uygun düşmeyecektir[319].

Bu nedenlerle, terekenin iflâs hükümlerine göre tasfiyesini gerektiren hükmen ret karinesi için her ne kadar Kanunda *ödemeden acz* kavramı kullanılmışsa da anlaşılması gereken terekenin *borca batık* olmasıdır (TMK m.605/II)[320]. Nitekim 4721 sayılı TMK'nın 605. maddesinin gerekçesinde de hüküm değişikliği bulunmadığı, madde metninin

---

317 *"Zımni redde, Kanun koyucu şu mantıktan hareket etmiştir:Ölenin pasifi aktifinden fazla ise, yaşam deneyimleri bu mirasın reddedileceğini gösterir. Kanun koyucu zımni redde mirasçıları bir külfetten kurtarmıştır. Buna rağmen, mirasçı, mirası kabul etmek istiyorsa edebilir Terekede tasarruf işlemi yaparak kabul yönündeki iradesini ortaya koyabilir (Kılıçoğlu, Ahmet Mithat:Miras Hukuku, Ankara 2006, s. 261)."*(YHGK, E. 2019/719 K. 2022/752 T. 26.5.2022, Lexpera, e. t. 01.04.2024)

318 Kocayusufpaşaoğlu, N. (1987), s. 622; İnan, A. N., Ertaş, Ş. ve Albaş, H. (2019), s. 512; Akkanat (2004), s. 72; Helvacı, İ. (2014), s. 195). Akçaal, M. (2019), s. 526; Ayiter, N. ve Kılıçoğlu, A. (1993), s. 243; Hatemi (2021), s. 152; Ayan, M. (2020), s. 329; Oğuzman, K. (1995), s. 295.

319 Rüzgaresen, C. (2010), s. 281; Rüzgaresen, C. ve Erdem, M. (2011), s. 233; Umar, B. (2004), s. 322-324.

320 Kocayusufpaşaoğlu, N. (1987), s. 622; İnan, A. N., Ertaş, Ş. ve Albaş, H. (2019), s. 512; Akkanat (2004), s. 72; Helvacı, İ. (2014), s. 195). Akçaal, M. (2019), s. 526; Ayiter, N. ve Kılıçoğlu, A. (1993), s. 243; Hatemi (2021), s. 152; Ayan, M. (2020), s. 329; Oğuzman, K. (1995), s. 295; Kuru, B. (1993), s. 2826; Kuru, B. (2013), s. 1201; Arslan, R., Yılmaz, E., Taşpınar Ayvaz, S. ve Hanağası, E. (2024), s. 602; Gürdoğan, B. (1966), s. 60, 62; Postacıoğlu, İ. E. (1978), s. 46; Görgün, L. Ş., Börü, L. ve Kodakoğlu, M. (2023), s. 534; Karslı, A. (2022), s. 802; Üstündağ, S. (2009), s. 66, 67; Yıldırım, M. K. ve Deren Yıldırım, N. (2021), s. 461; Berkin, M. N. (1972), s. 190, 191; Ansay, S. Ş. (1954), s. 202, 203; Muşul, T. ve Tezel Muşul, A. (2024), s. 1487; Belgesay, M. R. (1953), s. 56; Ansay, S. Ş. (1940), s. 766.*"Burada belirtilen hal ödeme kabiliyetsizliği değil, borca boğulmuş olma halidir."*(Ansay, S. Ş. (1954), s. 202-203).*"Kanunun lâfzında kullanılan 'ödemeden aciz' deyimine rağmen bu deyim, eskisi anlamında yâni 'borca müstağrak' (borca batık; aktifi pasifini karşılayamıyacak halde) diye anlaşılmalıdır, yasanın ruhu bunu gerektirir. Demek ki, aranacak olgu, terekenin borca batıklığı olgusudur; borç ödemekten aczi değil."*(Umar, B. (2004), s. 323, 324).*"Yeni Medenî Kanun m.605'te her ne kadar 'mirasbırakanın ödemeden aczi' kavramı kullanılmışsa da, bu ifadeyi, 'mirasbırakanın borca batıklığı' şeklinde anlamak gerekir.Aksi halde, red karinesinden beklenen amaç hâsıl olmaz."*(Rüzgaresen, C. (2010), s. 281).*"Ödemeden acz kavramı, terekenin pasifinin aktifinden fazla olmasını ifade eder. Terekenin pasifi aktifinden fazla ise miras reddedilmiş sayılır.*" (Çabri, S. (2023a), p. 803).*"Mirasın hükmen reddine ilişkin olarak açılan davalarda, terekenin açıkça borca batık olup olmadığının araştırılması gerekmektedir. İcra takibi sonunda aciz vesikası düzenlenmesi halinde terekenin borca batık olduğu kabul edilir."*(Yargıtay 14. HD., E. 2015/15545 K. 2016/7745 T. 3.10.2016, Lexpera, e. t. 01.04.2024);*"Mirasın hükmen reddine ilişkin olarak açılan davalarda, murisin ölüm tarihi itibariyle terekesinin açıkça borca batık olup olmadığının ve mirasçıların terekeyi kabul anlamına gelen işlemler yapıp yapmadıklarının araştırılması gerekmektedir. Türk Medeni Kanunu'nun 605/2 maddesi hükmü gereğince mirasın hükmen reddine (terekenin borca batık olduğunun tespitine) ilişkin talepler, süreye tabi olmayıp mirasçıların iyiniyetli ya da kötüniyetli olmalarının bir önemi bulunmamaktadır."*(Yargıtay 14. HD., E. 2020/3660 K. 2021/1304 T. 25.2.2021, Lexpera, e. t. 01.04.2024). Hükmen ret karinesinin yürürlüğü için borca batıklık veya ödemeden aczin yeterli olduğu hakkında bkz. Serozan, R. ve Engin, B. İ. (2024), s. 535); Petek, H. (2013), s. 2209-2211.

arılaştırmak suretiyle yeniden kaleme alındığı ifade edilmiş ve *"borca müstağrak olduğu şayi ve sabit"* olursa ifadesi yerine *"ödemeden aczi açıkça belli veya resmen tespit edilmiş ise"* ifadesinin tercih edildiği[321] belirtilmiştir. Genel Gerekçedeki[322] *"Maddelerin konu ve kenar başlıkları yürürlükteki Kanunda olduğu gibi aynen korunmuştur. Ancak madde metinleri kaynak İsviçre Medenî Kanununa uydurulmak ve ifadeler günümüzde geçerli Türkçeye uygun şekilde arılaştırılmak suretiyle maddelerin daha kolay anlaşılır hale gelmesi sağlanmıştır."* ifadesinden de madde metnindeki değişikliğin, kavramların günümüz Türkçesine uygun şekilde arılaştırması amacıyla yapıldığı anlaşılmaktadır[323].

Terekenin borca batıklığından söz edilebilmesi için geçici bir nakit sıkışıklığı yeterli olmayıp, objektif olarak terekenin aktifinin pasifinden az olması gerekir. Terekede yer alan para, alacak ve malların toplam parasal karşılığı mirasbırakanın borçlarını karşılamaya yetmiyorsa, bu durumda terekenin borca batık olduğu kabul edilmelidir[324].

2.3.1.1.2. Borca batıklığın açıkça belli veya resmen tespit edilmiş olması

Terekenin iflâs hükümlerine göre tasfiyesini gerektiren hükmen reddin söz konusu olabilmesi için mirasbırakanın ölümü anında terekenin borca batık olması yeterli değildir. Aynı zamanda, bu durumun *açıkça belli* veya *resmen tespit edilmiş* olması gerekir[325].

Terekenin borca batıklığının açıkça belli veya resmen tespit edilmiş olma anı bakımından, ölüm ile hak ehliyeti sona ereceğinden, mirasbırakanın borç ödemeden acz halinde bulunduğunun ölüm tarihinde açıkça belli veya resmen tespit edilmiş olması gerektiği doktrinde hâkim görüştür[326]. Bununla birlikte, resmen tespitin mirasbırakanın

---

321 https://www5.tbmm.gov.tr/sirasayi/donem21/yil01/ss723_Madde_Gerekceleri_3.pdf, s. 189 (e. t. 22.08.2023).

322 https://www5.tbmm.gov.tr/sirasayi/donem21/yil01/ss723m-2.htm, s. 4 (e. t. 22.08.2023).

323 *"Anlaşılıyor ki, yeni yasanın tasarısı hazırlanırken, eski yasada düşülmüş bulunan çeviri yanlışları giderilmek istenmiş ama yine kaynak yasanın Fransızca metnine bakılmış ve İsviçre MK m.566'da 'l'insolvabilité' deyiminin anlamındaki (yukarıda anlattığım) belirsizlik nedeniyle bunu aciz hâli diye çevirip Türkçe metinde "düzeltme yapmak" istenmiştir.Yoksa, İsviçre yasası dahi, örneğin m.597'de, 'l'insolvabilité' terimini borca batıklık anlamında kullanır ve o maddenin bizdeki karşılığında da (MK 636/eski MK m.576) bununla kasdedilenin borca batıklık olduğu, "mevcudu borçlarını ödemeye yetmeyen tereke" deyişiyle, belirtilmiştir."*(Umar, B. (2004), s. 323, dpn.11)

324 Ansay, S. Ş. (1954), s. 203; Umar, B. (2004), s. 317; Helvacı, İ. (2014), s. 195; İnan, A. N., Ertaş, Ş. ve Albaş, H. (2019), s. 497.

325 Birinci Uzun, T. (2023), s. 1022; Rüzgaresen, C. ve Erdem, M. (2011), s. 233.

326 Serozan, R. ve Engin, B. İ. (2024), s.516; İnan, A. N., Ertaş, Ş. ve Albaş, H. (2019), s. 513; Petek, H. (2013), s. 2219; Akçaal, M. (2019), s. 528; Hoşlan, O. (1974), s. 582; Bilgen, S. (1953). Borca Müstağrak Tereke (Medeni Kanunumuzdaki Bir Tercüme Zaafı Üzerine). *ABD*, (6), ss. 497- 499, s.499.

ölümünden sonraki bir zaman diliminde gerçekleştirilmiş olabileceğini belirten yazarlar da bulunmaktadır[327]. Ancak, Kanun'da *açıkça belli olma* ya da *resmen tespit* için, mirasbırakanın ölümü tarihine işaret etmesi (TMK m.605/II) itibarıyla, kanaatimizce de terekenin borca batıklığının mirasbırakanın ölümü tarihinde açıkça belli olması ya da resmen tespit edilmiş olması gerekir. Yargıtay da mirasçılar tarafından terekenin borca batık olduğunun tespiti istemiyle açılan davalarda, mirasbırakanın ölüm tarihi itibarıyla borca batıklığın mevcut olup olmadığının araştırılarak tespit edilmesi gerektiğini içtihat etmiştir [328].

Terekenin borca batık olduğunun *açıkça belli olması*; bu durumun yayılmış olması, mirasbırakanın borçlarını ödemeye yetecek malvarlığı bulunmadığının herkesçe biliniyor olmasıdır. Borca batıklığın öteden beri var olması gerekmez. Mirasbırakanın ölümü anında mevcut olması yeterlidir. Hatta mirasbırakanın borca batıklığı ölüm anında ortadan kalkmışsa hükmen ret söz konusu olmaz[329]. Mirasbırakanı tanıyanların, mirasçıların ya da mirasbırakanın alacaklılarının, mirasbırakanın çevresindeki kimselerin terekenin borca batık olduğunu bilmeleri, bu durumdan haberdar olmaları *açıkça belli olma* koşulunun

[327] Oğuzman, K. (1995), s. 295; Rüzgaresen, C. ve Erdem, M. (2011), s. 240. Ayrıca bkz. Helvacı, İ. (2014), s. 194, dpn.481. *Bilgen*; eMK m.545/II hükmünde yer alan "müteveffanın vefatı anında" ibaresinin "terekenin borca müstağrak olduğu" ibaresine değil, "şayi ve sabit olursa" ibaresine bağlanması için, terekenin vefattan sonra borca müstağrak hale gelmesine imkân bulunmaması gibi bir mantıki gerekçe bulunduğunu belirtmekte ve doğru çevirinin "Müteveffanın borca müstağrak olduğu vefat tarihinden şayi ve resmen sabit ise, miras reddedilmiş hükmündedir." şeklinde olması gerektiğini ifade etmektedir (Bilgen, S. (1953), s. 498, 499). *Petek* ise; eMK m.545'te *"Müteveffanın vefatı anında terekenin borca müstağrak olduğu şayi veya sabit olursa, miras reddedilmiş olur."* şeklindeki hükmün, TMK m.605/II'de *"Ölümü tarihinde mirasbırakanın ödemeden aczi açıkça belli veya resmen tespit edilmiş ise, miras reddedilmiş sayılır."* şeklinde ve aynı anlama gelecek biçimde ifade edildiğini, mirasbırakanın ölümü anında terekenin borca batık olmasının açıkça belli olması veya resmen tespit edilmiş olması durumuna ilişkin tespitin, mirasbırakanın ölümünden önceki veya sonraki bir zaman diliminde gerçekleştirilmiş olabileceği yönündeki doktrin görüşünün ise, İsviçre Medeni Kanununun 566. maddesinin ikinci fıkrasındaki *"Ist die Zahlungsunfähigkeit des Erblassers im Zeitpunkt seines Todes amtlich festgestellt oder offenkundig, sowird die Ausschlagung vermutet. (Mirasbırakanın aczi ölüm tarihinde resmen tespit edilmiş veya açıkça belli ise, miras reddedilmiş sayılır.)"* ifadesine dayandığını, hükmün bu şekilde anlaşılmasının, ölüm tarihinde mirasbırakanın aczinin açıkça belli olmadığı veya resmen tespit edilmiş olmadığı hallerde, mirasın hükmen reddinin söz konusu olamayacağı, ancak gerçek ret yoluyla mirasbırakanın borçlarından sınırsız sorumluluğun ortadan kaldırılabileceği sonucuna götüreceğini belirtmektedir. (Petek, H. (2013), s. 2219, dpn. 72).

[328] *"...Mirasın hükmen reddine ilişkin olarak açılan davalarda, murisin ölüm tarihi itibariyle terekesinin açıkça borca batık olup olmadığının ve mirasçıların terekeyi kabul anlamına gelen işlemler yapıp yapmadıklarının araştırılması gerekmektedir."*(Yargıtay 7. HD., E. 2021/1133 K. 2021/855 T. 20.9.2021, Lexpera, e. t. 01.04.2024) *"...Mirasın hükmen reddine ilişkin olarak açılan davalarda, murisin ölüm tarihi itibariyle terekesinin açıkça borca batık olup olmadığının ve mirasçıların terekeyi kabul anlamına gelen işlemler yapıp yapmadıklarının araştırılması gerekmektedir….Murisin ödemeden aczi ölüm tarihine göre belirlenir. Ölüm tarihi itibariyle, murisin tüm malvarlığı terekenin aktifini, tüm borçları ise terekenin pasifini oluşturur. Terekenin pasifinin aktifinden fazla olması terekenin ödemeden aczini ve dolayısıyla da terekenin borca batık olduğunu gösterir (TMK m.605/2)."* (Yargıtay 7. HD., E. 2023/3097 K. 2023/3854 T. 18.9.2023, Lexpera, e. t. 01.04.2024)

[329] Kılıçoğlu, A. M. (2021), s. 295.

gerçekleşmesi için yeterlidir[330]. *Açıkça belli olma* hali ile *resmen tespit edilmiş olma* durumunun birlikte gerçekleşmesi gerekmediğinden, borca batık olduğu açıkça belli olan terekenin bu durumunun ayrıca resmen tespit edilmesi gerekmez. Örneğin, intihar eden ünlü bir iş insanı hakkında, ekonomik çöküntü içinde olduğuna ve çok yüklü borçlarının bulunduğuna dair çıkan haberlerden hareketle, acz halinin açıkça belli olduğu kabul edilebilir. Ancak, bazı durumlarda mirasbırakanın ödemeden aczine dair yayılan bilgiler (örneğin kişinin cimri olması sebebiyle) yanıltıcı olabilir. Ya da dilencilikle geçinen, acz içine olduğu düşünülen biri, ardında ciddi bir servet bırakmış olabilir. Böyle durumlarda görünüş yanıltıcıdır ve hükmî ret için aranan *açıkça belli olma* koşulu gerçekleşmemiştir[331].

Terekenin borca batıklığının *resmen tespit edilmiş* olması ise mirasbırakan hayattayken başlatılan bir icra takibi kapsamında aciz belgesi alınması[332], mirasbırakan hayattayken iflâsına karar verilmesi, hakkında çokça sayıda icra takibi bulunması veya oldukça yüklü miktardaki borcu için mallarının haczedilmesi yahut mirasbırakanın konkordato süreci içerisinde bulunması ve bunlara benzer durumlardır. Böyle durumlarda, mirasçıların veya mirasbırakanın alacaklılarının, terekenin borca batık olduğunu tespit etme imkânı kolay, hatta açıktır[333]. Mirasbırakan vesayet altındaysa, malvarlığı için tutulan resmî defter vesilesiyle de ölüm tarihinde terekenin borca batık olduğu resmen tespit edebilir (TMK m.438/III)[334].

---

[330] Akçaal, M. (2019), s. 517, Helvacı, İ. (2014), s. 195; Öztan, B. (2022), s. 324.

[331] Akçaal, M. (2019), s. 527; Helvacı, İ. (2014), 195, 196; İnan, A. N., Ertaş, Ş. ve Albaş, H. (2019), s. 498; İmre, Z. ve Erman, H. (2021), s. 354-355.

[332] *"Mirasın hükmen reddine ilişkin olarak açılan davalarda, terekenin açıkça borca batık olup olmadığının araştırılması gerekmektedir. İcra takibi sonunda aciz vesikası düzenlenmesi halinde terekenin borca batık olduğu kabul edilir. Aksi halde terekenin borca batık olup olmadığı, murisin malvarlığı bulunup bulunmadığının usulüne uygun olarak bankalar, trafik tescil müdürlüğü, vergi daireleri, belediyeler ve tapu müdürlüğü v.b. kurum ve kuruluşlardan sorulması, murisin alacak ve borçları zabıta marifetiyle de araştırılarak aktif malvarlığı ile takibe konu borç miktarı gözönünde tutularak aktif ve pasifinin tereddüde neden olmayacak şekilde belirlenmesi gerekmektedir.Araştırmalar, mirasbırakanın ölüm tarihi esas alınarak yapılmalıdır"*(Yargıtay 14. HD., E. 2019/523 K. 2021/4137 T. 17.6.2021, Lexpera, e. t. 01.04.2024)*"...Terekenin pasifinin aktifinden fazla olması terekenin ödemeden aczini ve dolayısıyla da terekenin borca batık olduğunu gösterir (TMK m.605/2). Mirasın hükmen reddine ilişkin olarak açılan davalarda, terekenin açıkça borca batık olup olmadığının araştırılması gerekmektedir. İcra takibi sonunda aciz vesikası düzenlenmesi halinde terekenin borca batık olduğu kabul edilir...."*(Yargıtay 14. HD., E. 2020/1207 K. 2021/3736 T. 3.6.2021, Lexpera, e. t. 01.04.2024) Aksi yöndeki görüş için bkz. Üstandağ, S. (2004), s. 304, dpn. 984.

[333] İmre, Z. ve Erman, H. (2021), s.337; Ayiter, N. ve Kılıçoğlu, A. (1991), s.244; Hoşlan, O. (1974), s.582; Kılıçoğlu, A. M. (2021), s.261; İnan, A. N., Ertaş, Ş. ve Albaş, H. (2019), s.498; Öztan, B. (2022), s. 329; Helvacı, İ. (2014), s.196; Dural, M. ve Öz, T. (2020), s.405; Rüzgaresen, C. (2010), s.296; Rüzgaresen, C. ve Erdem, M. (2011), s. 233, s.240; Petek, H. (2013), s. 2216; Akçaal, M. (2019), s. 527. *"Borç senedinin varlığı veya icra takibi yapılmış olması tek başına yeterli olmayıp, aciz hâlinin saptanmış olması ve bunun yayılmış bulunması gerekir. 2.HD., 16.6.1972, 3280/3874 (İBD 1973, s.959)"*(Petek, H. (2013), s. 2216, dpn. 66).

[334] Helvacı, İ. (2014), s.196, dpn.489; Petek, H. (2013), s. 2216, 2217.

Terekenin mevcudunun borçlarından fazla olduğu düşünülerek olağan usulle başlatılan resmî tasfiye sırasında; mevcudun borçları karşılamaya yetmediğinin, yani terekenin *borca batık* olduğunun anlaşılması halinde, resmî tasfiye iflâs usulü ile yapılır (TMK m.636). Bu durumun da hükmen ret karinesi kapsamında olup olmadığı değerlendirilmelidir. Kanaatimizce, böyle bir durumda mirasın hükmen reddine ilişkin kanuni karinenin yürürlüğü söz konusu olmaz[335]. Zira resmî tasfiye talebinden sonra düzenlenen tereke defteriyle *tereke mevcudunun borçlarını ödemeye yetmediğinin* anlaşılması ya da olağan usulle resmî tasfiye gerçekleştirilirken bu durumun ortaya çıkması ve bu sebeplerle terekenin iflâs hükümlerine göre tasfiye edilmesi (TMK m.636), hükmen redde ilişkin Kanun hükmünden (TMK m.605/II) ayrı olarak düzenlenmiştir. Mirasın hükmen reddinde, mirasbırakanın içinde bulunduğu durum dolayısıyla terekesinin borca batık olduğu ölümü tarihinde ya açıkça bellidir ya da resmen tespit edilmiştir. Mirasın hükmen reddine ilişkin kanuni karine de bu nedenle getirilmiştir. Oysa resmî tasfiyenin iflâs usulüyle yapılmasında, mirasın açıkça reddi söz konusu değildir. Bilakis miras reddedilmeyerek resmî tasfiye talep edilmiştir. Fakat bu talep üzerine yapılan işlemler sırasında terekenin borca batık olduğu tespit edilmiştir. Bu tespit mirasbırakanın ölümü anında değil, resmî tasfiye talebiyle başlayan süreçte gerçekleştiğinden, mirasın hükmen reddi de söz konusu değildir.

Bu noktada, mirasbırakanın ölüm tarihinden sonra borca batıklığın ortadan kalması halinde, hükmî ret karinesinin geçerliliğini koruyup korumayacağını da değerlendirmek gerekir. Terekede yer alan değerler mirasbırakanın ölümü anında borçlarını karşılamaya yetmediği halde, ölümden ve mirasın açılmasından sonra bunların aşırı değerlenmesi, örneğin borsada işlem gören hisse senetlerinin, yabancı paranın veya kripto paranın beklenmedik bir şekilde değerlenmesi halinde hükmî ret karinesi geçerli olmaya devam edecek midir?

[335] Petek, H. (2013), s. 2219. Aksi yöndeki görüşler için bkz. *"Terekenin iflâs hükümlerine göre tasfiye edilmesini gerektiren sebepler, "mirasın hükmen reddi" (MK m.636), diğer bir ifadeyle "mirasbırakanın borca batık olması" ile mirasın en yakın yasal mirasçılar tarafından açıkça reddedilmiş olmasıdır (MK m.612)"* (Rüzgaresen, C. ve Erdem, M. (2011), s. 233) *"Mirasbırakanın borca batık olması, onun ölümü tarihinde açıkça belli veya resmen tespit edilmiş olabileceği gibi (MK m.605,II), onun ölüm tarihinden sonra terekenin Medenî Kanun hükümlerine göre yapılan tasfiye sırasında da (MK m.632 vd.) tespit edilmiş olabilir."*(Rüzgaresen, C. ve Erdem, M. (2011), s. 240).*"545 inci madde müteveffanın ölümü anında terekenin borca müstağrek olduğu şayi ve sabit olursa mirasın red edilmiş sayılacağını söyliyor.Bu tabir 576 inci maddede kullanılan mevcudun borca yetişmemesi ile aynı manada olacaktır(keza m.557 bakınız)."*(Ansay, S. Ş. (1940), s.767)

Doktrinde karinenin ortadan kalkmayacağı ileri sürüldüğü gibi[336], ortadan kalkacağını belirten yazarlar da bulunmaktadır[337]. Mirasın hükmen reddine ilişkin karine, mirasçıların kendilerine hiçbir fayda sağlamayacak olan terekenin yükü altında ezilmelerinin önlenmesine yönelik kanuni bir karinedir[338]. Referans noktası ise mirasbırakanın ölümü, yani mirasın açılma anıdır. Diğer taraftan, mirasçılar açısından hükmî ret, mirasbırakanın alacaklıları tarafından yöneltilen talepleri bertarafa yarayan bir savunma aracıdır. Hükmi ret karinesine esas teşkil eden varsayımlarda bir değişiklik olduğunu bilen mirasçının, hükmen reddedilmiş sayılan mirası açık veya örtülü bir beyanla kabul etmesinin önünde herhangi bir engel yoktur[339]. Bu hususlar dikkate alındığında, sonradan gelişen olayların hükmî ret karinesini ortadan kaldırmayacağını kabul etmek daha isabetli olacaktır. Zira mirasçılar açık ya da örtülü olarak mirası kabul ederek hükmî ret karinesini ortadan kaldırma imkânına sahiptirler. Bu durumda karine, kendiliğinden değil, mirası kabul yoluyla ortadan kalkmış olur[340].

2.3.1.2. Hükmen reddin tespiti

Mirasın hükmen reddinde, miras kanun gereği reddedilmiş sayıldığından *gerçek redden* farklı olarak, mirasçıların ayrıca bir irade açıklamasında bulunmalarının gerekmediği kabul edilmektedir[341]. Bununla birlikte, mirasçıların kendilerini güvenli alanda tutmak maksadıyla, gerçek ret için öngörülen kanuni süre içinde mirasın reddi beyanında

---

[336] Petek, H. (2013), s. 2219; Akçaal, M. (2019), s. 528.

[337] Rüzgaresen, C. (2010), s. 282. Yazar ayrıca, her ne kadar TMK m.605 hükmünde *"Ölümü tarihinde..."* ifadesi kullanılmışsa da bazı olağanüstü durumlarda mesela, borçlunun ölümünden bir gün sonra, borsadaki hisse senetlerinin büyük bir değer kaybetmesiyle terekenin borca batık hale gelebileceğini ve böyle bir durumda da mirasçılara hükmen red imkânının verilmesinin hakkaniyete uygun olacağını belirtmektedir (s. 295). Ancak *Serozan ve Engin* tarafından da belirtildiği üzere; mirasçıların bilgisiz ve kararsız olduğu durumlar için terekenin resmî defterinin tutulmasını talep etme ya da resmî tasfiye isteme imkânları bulunmaktadır. Ayrıca mirasın açık ya da örtülü kabulüne ilişkin beyanının temel hatası nedeniyle iptal edilebilmesi de mümkündür. Tüm bu imkânların varlığına rağmen bir de ayrıca mirasbırakanın ölüm tarihini referans alan hükmen ret karinesinden yararlanma imkânı tanınması, teorik düzlemde kurumların iç içe geçirilmesine ve aralarındaki farklılıkların ortadan kaldırılmasına neden olur ki, kanaatimizce de bu doğru bir yaklaşım olmaz. Ayrıca, ölümden sonra ortaya çıkan borca batıklık mantıken de hükmen redde yol açmaz (Serozan, R. ve Engin, B. İ. (2024), s. 536).

[338] Serozan, R. ve Engin, B. İ. (2024), s. 535.

[339] Serozan, R. ve Engin, B. İ. (2024), s. 536.

[340] Eren, F. ve Yücer Aktürk, İ. (2024), s. 544.*"Birçok yargı kararlarında ve ilmi görüşlerde bu red, hükmi red olarak isimlendirilmektedir. Türk Medeni Kanunu, "hakiki redde" süre ile kayıtlı ve mirasçıların tek taraflı irade açıklamasını öngördüğü halde, söz konusu "hükmi reddin" sonuç doğurması için herhangi bir irade açıklaması, ya da dava yolu öngörmemiştir. Öyle ki; reddin kendiliğinden oluştuğu kabul edilip, mirasın açılması ile kendiliğinden mirasçılara intikal edeceği (TMK.m.599) yönündeki kurala bir istisna getirilmiştir. Eğer mirasçı olabilecek kişi sarih irade beyanıyla, ya da Türk Medeni Kanunu'nun 610. maddesinin ikinci cümlesinde açıklanan davranışlarla mirası kabul etmiş ise, zaten yapılabilecek bir işlem kalmamıştır"*(YHGK, E. 2008/332 K. 2008/336 T. 16.04.2008, Lexpera, e. t. 01.04.2024)

[341] Helvacı, İ. (2014), s.197.

bulunmalarına engel yoktur[342]. Ayrıca, mirasçıların hükmen reddin tespiti için herhangi bir süreye tabi olmaksızın dava açmaları da mümkündür[343]. Mirasçılar, hükmî ret karinesini aleyhlerine açılan bir davada savunma aracı olarak da ileri sürebilirler[344]. Ayrıca, mirasbırakana ait borç için aleyhlerinde icra takibi yapılan mirasçılar, hükmî ret karinesini takibe itiraz yoluyla da ileri sürebilirler. Böyle bir gerekçe ile takibe itiraz edildiğinde mirasın hükmen reddi alacaklı tarafından açılacak itirazın iptali davasına ait yargılama sırasında değerlendirilir. Mirasçıların ilâmsız takiplerde gecikmiş itiraz yoluyla hükmen reddi ileri sürmeleri veya takibin İİK m.68/I'de sayılan belgelere dayanması ya da kambiyo senetlerine mahsus icra takibi olması hallerinde alacaklı tarafından icra mahkemesinden itirazın kesin kaldırılması talep edilirse, icra mahkemesi terekenin borca batık olduğunu ileri süren mirasçılara bu hususta ilâm getirmeleri için uygun bir süre verir (İİK m.68/IV, İİK m.170/b). Bunun üzerine mirasçıların hükmen reddin tespiti için ayrı bir dava açmaları

[342] Serozan, R. ve Engin, B. İ. (2024), s. 517; Kocayusufpaşaoğlu, N. (1987), s. 621; Dural, M. ve Öz, T. (2020), s. 419; Oğuzman, K. (1995), s. 295.

[343] Helvacı, İ. (2014), s. 197; İmre, Z. ve Erman, H. (2021), s. 357. Hükmen reddin tespiti davası hakkında detaylı bilgi için bkz. Akçaal, M. (2019). *"Bilindiği üzere; TMK'nın 605/2. maddesi ile "Ölümü tarihinde mirasbırakanın ödemeden aczi açıkça belli veya resmen tespit edilmiş ise, miras reddedilmiş sayılır" hükmü düzenleme altına alınmıştır. Dolayısıyla mirasın hükmen reddi davası, terekenin borca batık olduğunun tespitine ilişkindir. Bu maddeye dayanan davalar herhangi bir süreye tabi olmadığı gibi mirasçıların iyi niyetli veya kötü niyetli olmalarının da bir önemi bulunmamaktadır...."*(YHGK, E. 2020/241 K. 2022/1515 T. 15.11.2022, Lexpera, e. t. 01.04.2024);*"Tekrar mirasın hükmî reddi konusuna dönecek olursak, mirasın hükmen reddinde mirasçının red iradesini açıklama zorunluluğu yoktur.Mirasçı alacaklılara karşı bir süreye bağlı kalmaksızın terekenin borca batık olduğunun tesbitini açacağı bir dava ile isteyebilir.Hükmen red adından da anlaşıldığı gibi ancak alacaklılara karşı açılacak bir dava ile tesbit edilebilir. İtiraz veya savunma yolu ile de ileri sürülebilecektir..."*"(YHGK, E. 2017/438 K. 2018/770 T. 11.4.2018, Lexpera, e. t. 01.04.2024)

[344] Hükmen reddin maddi hukuk yönünden bir def'i değil, itiraz olduğu; bu sebeple de her zaman ileri sürülebileceği ve ayrıca tarafça ileri sürülmemiş olsa bile dosyadan anlaşılması şartıyla hâkim tarafından re'sen dikkate alınacağı kabul edilmektedir (Kocayusufpaşaoğlu, N. (1987), s.621; İmre, Z. ve Erman, H. (2021), s.338; Serozan, R. ve Engin, B. İ. (2024), s. 442; Öztan, B. (2022), s. 329; Helvacı, İ. (2014), s.198, dpn.500; Oğuzman, K. (1995), s. 295). Hükmen reddin def'i niteliğinde olduğu hakkında bkz. Ayiter, N. ve Kılıçoğlu, A. (1991), s.244; İnan, A. N., Ertaş, Ş. ve Albaş, H. (2019), s. 512.*"Somut olayda, mirasçılar def'i yolunu tercih etmişlerdir. Açılan bu davada mirasbırakanın ödemeden aczinin açıkça belli olduğunu dile getirmişlerdir. İşte bu halde mirasın reddedilmiş olduğunun kabulü gerekir....Karinenin doğruluğu somut olayda saptanmış olup, aksi davacı tarafından ispat edilememiştir.Bu görüşümüzün; Yargıtay Hukuk Genel Kurulu'nun 14.3.1984 gün ve 1982/2-66 E, 1984/239 sayılı kararı ile, 14.3.2001 tarih ve 2001/2-220 E, 240 sayılı kararları da doğrulamaktadır"*(YHGK, E. 2008/332 K. 2008/336 T. 16.04.2008, Lexpera, e. t. 01.04.2024)

gerekir[345]. İlâmlı icra takipleri bakımından ise mirasçılar, terekenin borca batıklığına dayanarak icranın geri bırakılması talep edebilirler[346].

Hükmî ret karinesine dayanan mirasçıların bu karineden yararlanmak için ayrı bir dava açmaları ya da açılmış bir davada bu durumu savunma aracı olarak kullanmaları[347] söz konusu olduğunda, borca batıklığın nasıl tespit edileceğine de değinmek gerekir. Zira mirasın hükmen reddedildiğine karine teşkil eden *borca batıklık,* terekenin iflâs hükümlerine göre tasfiyesini gerektiren bir neden olmanın yanı sıra, sermaye şirketleri ve kooperatifler açısından bir iflâs sebebidir. Sermaye şirketleri ve kooperatiflerin borca batıklığı, borca batıklık şüphesi üzerine çıkartılacak ara bilanço ile belirlenir (TTK m.376/3,634; 1163 sayılı Kanun m.63; İİK m.179/I). Ancak, mirasın hükmen reddine esas teşkil eden terekenin borca batıklığının böyle bir yolla tespitine imkân yoktur. Terekenin mirasbırakanın ölümü anında borca batık olduğu, mirasbırakan vesayet altındaysa, malvarlığı için tutulan resmî defterden ya da mirasbırakan konkordato sürecindeyse bu süreçte yapılan işlemlerden tespit edilebilir. Ancak, hükmî ret karinesi için borca batıklığın resmen tespiti gerekmediğinden, *açıkça belli olmanın* tespit yöntemi de ortaya konulmalıdır.

Mirasın hükmen reddine ve bunun neticesi olarak terekenin iflâs hükümlerine göre tasfiyesine neden olan terekenin borca batıklığı, *terekenin aktifi*[348] ve *terekenin pasifi*[349] dikkate alınarak, pasifin aktifi aşıp aşmadığının belirlenmesiyle tespit edilir[350]. Bu

---

[345] Postacıoğlu, İ. E. ve Altay, S. (2010). *İcra Hukukunun Esasları*. İstanbul: Vedat Kitapçılık, s. 308; Kuru, B. (2013), s. 300, 789.*"...İİK'nun 170/b maddesi delaletiyle 68/4. maddesinde;"Borçlu murisine ait bir alacak için takip edilmekte olup da, terekenin borca batık olduğunu ileri sürerse, bu hususta ilam getirmesi için kendisine münasip bir mühlet verilir. Bunun dışında itirazın kaldırılması talebinin kabul veya reddi için ileri sürülen iddia ve savunmalar, bekletici mesele yapılamaz" hükmü yer almaktadır.Buna göre borçlu mirasçıların başvuruları üzerine, icra mahkemesince borçlulara İİK.nun 68/4.maddesi uyarınca mirasın hükmen reddedilmiş olduğunun tespiti amacıyla mahkemede dava açmaları ve ilam getirmeleri için uygun bir süre verilmesi ve bu hususun bekletici mesele yapılması gerekir...."*(Yargıtay 12. HD., E. 2018/16210 K. 2019/18183 T. 19.12.2019, Lexpera, e. t. 01.04.2024)

[346] Kuru, B. (2013), s. 954.

[347] Hükmen reddin dava sırasında ileri sürülmesinin itiraz niteliğinde mi (Kocayusufpaşaoğlu, N. (1987), s. 621; Helvacı, İ. (2014), s. 198), def'i niteliğinde mi olduğu (Ayiter, N. ve Kılıçoğlu, A. (1991), s. 241) konusunda bir görüş birliği bulunmadığı ve Yargıtay kararlarında da bu konuda bir birlik olmadığı görülmektedir. Ancak mirasçılık sıfatını ortadan kaldıran bir maddi hukuk olgusu olan hükmen reddin davada ileri sürülmesinin hem maddi hukuk hem de usul hukuku bakımından itiraz niteliğinde olduğu kanatindeyiz (Aynı yönde bkz. Çabri, S. (2023a), p. 823).

[348] Bkz. "**2.1.2.2.1. Terekenin aktifi**"

[349] Bkz. "**2.1.2.2.2. Terekenin pasifi**"

[350] *"Mirasın hükmen reddine ilişkin olarak açılan davalarda, terekenin açıkça borca batık olup olmadığının araştırılması gerekmektedir. İcra takibi sonunda aciz vesikası düzenlenmesi halinde terekenin borca batık olduğu kabul edilir.Aksi halde terekenin borca batık olup olmadığı, murisin malvarlığı bulunup bulunmadığının usulüne uygun olarak, bankalar, trafik tescil müdürlüğü, vergi daireleri, belediyeler, ... müdürlüğü v.b. Kurum ve kuruluşlardan sorulması, murisin alacak ve borçları zabıta marifetiyle de araştırılarak aktif malvarlığı ile takibe konu borç miktarı gözönünde tutularak aktif ve pasifinin tereddüde*

kapsamda, mirasbırakanın ölüm tarihi esas alınarak vergi daireleri, belediyeler, trafik tescil müdürlükleri, Tapu ve Kadastro Genel Müdürlüğü, bankalar, ticaret sicil müdürlükleri gibi yerlerden malvarlığı araştırılmalı, mirasbırakanın alacak ve borçları zabıta marifetiyle de araştırılarak terekenin aktif ve pasifi tereddüde neden olmayacak şekilde belirlenmeli ve oluşacak sonuca göre hareket edilmelidir[351].

Mirasın hükmen reddinin, mirasçılar tarafından açılacak bir dava ile tespitinin söz konusu olduğunda, kural olarak bu dava malvarlığı haklarına ilişkin davalarda genel görevli mahkeme olan asliye hukuk mahkemesinde görülür (HMK m.2/1). Hükmen reddin tespiti davasında görevli mahkemenin hangisi olduğu 1942 tarihli bir Yargıtay İçtihadı Birleştirme kararına konu olmuş, bu tür davalara sulh hukuk mahkemesinin bakması gerektiği yönünde özel bir düzenleme bulunmadığından, göreve ilişkin genel hükümlere göre hareket edileceğine karar verilmiştir[352]. 1086 sayılı HUMK'un yürürlükte olduğu dönemde verilen

---

neden olmayacak şekilde belirlenmesi gerekirken yapılacak incelemelerde ölüm tarihi esas alınarak murisin borçlarının miktarının belirlenmediği, murise ait araç, taşınmaz ve banka kaydının bulunup bulunmadığı, mirasçıların mirası kabul anlamına gelecek davranışlarda bulunup bulunmadığı, Ticaret Sicil Müdürlüğüne yazı yazılarak muirisin %40 ortağı olduğu ... İnş. Madencilik San. Tic. Ltd Şti.'nin tasfiye memurlarının adı ve adreslerinin temin edilerek, şirket malvarlığı tasfiye memurlarından sorulmak suretiyle araştırılmadan hüküm kurulduğu görülmüştür."(Yargıtay 14. HD., E. 2018/178 K. 2018/4806 T. 25.6.2018, Lexpera, e. t. 01.04.2024)*"Öyleyse mahkemece yapılacak iş; miras bırakanın ölüm tarihi itibarıyla borç miktarını tespit etmek, aynı tarih itibarıyla taşınır ve taşınmaz malvarlığını, varsa hak ve alacaklarını, tarafların bu hususta gösterecekleri delilleri toplamak suretiyle terekenin aktif ve pasifini saptamak, miras bırakanın borcundan dolayı mirasçılar aleyhinde yürütülen takiplere ilişkin varsa icra dosyalarını getirtmek, davacıların mirası kabul anlamına gelen davranışları bulunup bulunmadığını tespit etmek, mirasın hükmen reddine engel teşkil eden Türk Medeni Kanunu'nun 610/2. maddesinde sözü edilen tereke mallarını kendisine mal edinme durumunun gerçekleşip gerçekleşmediğini incelenmek ve tüm deliller birlikte değerlendirilerek hasıl olacak sonucuna göre karar vermektir.Terekenin aktifinin pasifinden daha fazla olması veya terekenin sahiplenildiğinin anlaşılması halinde davanın reddi aksi halde kabulü gerekir."*(Yargıtay 8. HD., E. 2014/5769 K. 2015/727 T. 16.1.2015, Lexpera, e. t. 01.04.2024)

[351] Gençcan, Ö. U. (2024). *Mirasın Reddi*. Ankara: Yetkin Yayınları, s. 343-346.*"...Bu nedenle de borca batıklık bir başka anlatımla ödemeden aciz durumunun da her türlü delille ispat edilebileceği kabul edilmiştir. Mahkemece bir takım yerlere yazı yazılmış ise de, yapılan araştırmalar hüküm kurmaya elverişli nitelikte değildir.Böyle bir defi durumunda mahkemeye düşen iş, mirasbırakanın ölüm tarihindeki mal varlığının, terekesinin davalının ikamet ettiği ve nüfusa kayıtlı olduğu yerlerden kapsamlı ve objektif olarak araştırılması, tapu müdürlüklerinden, vergi dairelerinden, bankalardan, SGK Başkanlığı'ndan (Bağkur, SSK, Emekli Sandığı) maaşlarının bulunup bulunmadığının sorulması ve zabıta araştırması dâhil her türlü araştırma ile durumun teyid edilmesidir. Zira yapılacak olan bu araştırmalar hâkimin davayı aydınlatma yükümlülüğünün bir gereğidir."*(YHGK, E. 2017/438 K. 2018/770 T. 11.4.2018, Lexpera, e. t. 01.04.2024).*"Bu nedenle mahkemece ölüm tarihinde, murisin adına tescil edilmiş araç kaydının, tüm bankalarda mevduat ve kredi kaydı bulunup bulunmadığının tespiti amacıyla ilgili emniyet müdürlüğüne ve banka şubelerine yazı yazılmalıdır. UYAP üzerinden alınan TAKBİS raporuna göre murisin 65/2133 hissesinin bulunduğu ... parselde keşif yapılarak mirasın açıldığı tarihteki değerlerinin tespiti gerekmektedir."* (YHGK, E. 2020/14-347 K. 2021/6 T. 2.2.2021, Kazancı, e. t. 01.04.2024) Aynı yönde Yargıtay 7. HD., E. 2023/2824 K. 2024/2314 T. 2.5.2024; Yargıtay 14. HD., E. 2019/523 K. 2021/4137 T. 17.6.2021; Yargıtay 7. HD., E. 2022/5125 K. 2023/5865 T. 30.11.2023 (Lexpera, e. t. 06.10.2024).

[352] *"Medeni Kanunun 545 inci maddesinde kanunî ve mahsup mirasçıların mirası reddedebilecekleri ve müteveffanın vefatı anında terekenin borca müstağrak olduğu şayi veya sabit olursa miras reddedilmiş olacağı beyan olunduktan sonra 546 inci maddede reddin müddeti ve 549 uncu maddede şekil gösterilerek bir dava ve defi mevzuu olan hükmî red meskût bırakılmıştır.Filhakika hükmî redden mütevellit dava ve ihtilaflar defter*

bu kararda, hükmî reddin tespiti davasına bakacak olan mahkemenin, davanın değerine göre sulh hukuk ya da asliye hukuk mahkemesi olduğu ifade edilmiştir. Ancak, HMK'nın yürürlüğe girmesiyle birlikte asliye hukuk ve sulh hukuk mahkemelerinin görevinin dava değerine göre belirlenmesi esası kaldırıldığından, hükmen reddin tespiti davasında görevli mahkeme, dava konusunun değer ve miktarına bakılmaksızın, kural olarak, malvarlığı haklarına ilişkin davalarda görevli olan asliye hukuk mahkemesidir[353].

Hükmen reddin tespiti davasında özel bir yetki kuralı bulunmamaktadır. Bu nedenle, bu davada yetkili mahkeme genel yetki kuralına göre belirlenir. Mirasçıların açacağı davada, mirasbırakanın alacaklıları davalı olacağından, yetkili mahkeme de genel yetki kuralına göre davalının yerleşim yeri mahkemesidir (HMK m.6/1)[354].

---

tutma ve tasfiye müddetleri geçtikten sonra ya icrada bir takip veya mahkemede bir dava üzerine tahaddüs etmekte ve mirasçılar terekenin borca müstağrak olduğunu ileri sürerek kendilerine mesuliyet terettüp etmiyeceğini iddia eylemektedirler.Terekenin borca müstağrak olduğunun şüyuu veya sübutu ve mirasın fiilen veya kavlen kabul edilmiş olup olmadığı muhakemeye muhtaç hususlardan olup kanunda bu kabil ihtilafların mutlaka sulh hakimleri tarafından görüleceği hakkında bir sarahat olmadığından meselenin vazifeye mütedair kanunî esaslar dairesinde mütalaaası muktazi ve binaenaleyh Temyiz İkinci Hukuk Dairesinin içtihadı muvafık olduğuna sülüsan ekseriyetle karar verildi"(YİBBGK, E. 1942/24 K. 1942/29 T. 23.12.1942, Lexpera, e. t. 01.05.2023). Kuru, B. (2001). *Hukuk Muhakemeleri Usulü Cilt:I*. İstanbul: Demir Yayıncılık, s. 292; Gençcan, Ö. U. (2024), s. 350; Özekes, M., Akkan, M., Pekcanıtez, H. ve Korkmaz, H. T. (2017). *Pekcanıtez Usul - Medenî Usûl Hukuku*. İstanbul: On İki Levha Yayıncılık, p.I.228)

[353] *"Ölümü tarihinde miras bırakanın ödemeden aczi açıkça belli veya resmen tespit edilmiş ise, miras reddedilmiş sayılır (TMK.md. 605/2)…Dava alacaklılara husumet yöneltilerek görülür.Bu davada yetkili mahkeme ise alacaklıların davanın açıldığı zamandaki ikametgahı mahkemesidir.6100 sayılı Hukuk Muhakemeleri Kanunu, Asliye Hukuk ve Sulh Hukuk Mahkemesi'nin görevli olup olmadığını tayin ve tespitte"dava konusunun değeri ve miktarı"ölçüsünü kaldırmış, dava konusunun değer ve miktarına bakılmaksızın malvarlığı haklarına ilişkin davalarda, görevli mahkemenin, aksine bir düzenleme bulunmadıkça Asliye Hukuk Mahkemesi olduğunu hükme bağlamıştır (HMKMd.2/1).Kanunda bu konuda aksine bir düzenleme bulunmadığına göre, Hukuk Muhakemeleri Kanunu'nun yürürlüğe girmesinden sonra açılacak terekenin borca batık olduğunun tespitine ilişkin davalarda davanın değeri ne olursa olsun Asliye Hukuk Mahkemesi görevlidir.Görev kamu düzenine ilişkindir. Mahkemece yargılamanın her aşamasında kendiliğinden dikkate alınması zorunludur."*(Yargıtay 8. HD., E. 2014/1045 K. 2014/21568 T. 24.11.2014, Lexpera, e. t. 01.05.2023). *"Kanunda bu konuda aksine bir düzenleme bulunmadığına göre, HMK'nın yürürlüğe girmesinden sonra terekenin borca batık olduğunun tespitine, "Mirasın hükmen reddine" ilişkin olarak açılacak davalarda, davanın değerine bakılmaksızın asliye hukuk mahkemesi görevlidir. Bu durumda uyuşmazlığın, asliye hukuk mahkemesinde görülüp sonuçlandırılması gerekmektedir."*(Yargıtay 20. HD., E. 2017/5807 K. 2017/3592 T. 24.4.2017, Lexpera, e. t. 01.05.2023)

[354] Budak, A. C., Karaaslan, V. (2017). *Medenî Usul Hukuku*. Ankara: Adalet Yayınevi, s. 46, 47; Kuru, B. (2001), s. 493; Umar, B. (2014). *Hukuk Muhakemeleri Kanunu Şerhi*. Ankara: Yetkin Yayınları, s. 50; "*Mirasın* (hükmen) *reddi davası HMK m.11 kapsamındaki davalardan değildir, HMK m.6, 7 hükümleri uygulanır.*" Yılmaz, E. (2021). *Hukuk Muhakemeleri Kanunu Şerhi*, Ankara: Yetkin Yayınları, s. 585); Akçaal, M. (2019), s. 533; Gençcan, Ö. U. (2024), s. 350-353. *"Dava, TMK'nun 605/2. maddesi gereğince açılan mirasın hükmen reddi istemine ilişkindir. Ölüm tarihinde miras bırakanın ödemeden aczi açıkça belli veya resmen tespit edilmiş ise, miras reddedilmiş sayılır (TMK m.605/2). Mirasçılar Türk Medeni Kanunu'nun 610. maddesinde yazılı aykırılık da bulunmadıkça yani zımnen mirası kabul etmiş duruma düşmüş olmadıkça her zaman murisin ödemeden aczinin tespitini isteyebilir.Türk Medeni Kanunu'nun 606. maddesinde belirtilen süre bu davada uygulanmaz. Dava alacaklılara husumet yöneltilerek görülür. Bu davada yetkili mahkeme ise alacaklıların davanın açıldığı zamandaki ikametgahı mahkemesidir"*(Yargıtay 14. HD., E. 2016/6402 K. 2017/8928 T. 28.11.2017, Lexpera, e. t. 01.05.2023)

Mirasın hükmen reddinin tespitinin, *mirasın reddi beyanının tespiti ve tescili* (TMK m.609/IV;HMK m.382/2,c,7) ile karıştırıldığı, bu nedenle asliye hukuk ve sulh hukuk mahkemeleri arasında görev yönünden görüş ayrılıkları yaşandığı, ayrıca yetkili mahkeme konusunda da farklı değerlendirmeler yapıldığı ve konunun yargı yeri belirlenmesi için Yargıtay'a intikal ettiği görülmektedir[355]. Mirasın reddi beyanının tespiti ve tescili, mirasın gerçek reddine ilişkin olup, çekişmesiz yargı işidir. Nitekim mirasın gerçek reddinde, sulh hukuk mahkemesi mirasçılar tarafından süresi içinde yapılan ret beyanını yalnızca tespit ve tescil etmekte, kanunun ilgili hükmünü somut olaya uygulamaktan öte bir işlem yapmamaktadır[356]. Mirasın hükmen reddinin tespiti ise mirasbırakanın alacaklıları hasım gösterilerek açılan, tespit davası niteliğinde bir çekişmeli yargı işidir[357]. Yargıtay'ın 1942/24 E., 1942/29 K. sayılı İçtihadı Birleştirme Kararında da ifade edildiği üzere, terekenin borca batık olup olmadığı, mirasbırakanın ölümü tarihinde bu durumun açıkça belli ya da resmen tespit edilmiş olup olmadığı ve mirasçıların mirası kabul sonucunu doğuracak işlemler yapıp yapmadıkları yargılamayı gerektirir[358]. Hükmen reddin tespiti davasının, sahteliğin tespitini içeren bir menfi tespit davasına benzediğini söylemek mümkündür (HMK m.106/1).

---

[355] *"Uyuşmazlık, 4721 sayılı Türk Medenî Kanun (4721 sayılı Kanun) uyarınca terekenin borca batık olduğu ile mirasın hükmen reddinin tespiti istemine ilişkindir.1. Mirasın hükmen reddinin tespiti hakkındaki davalarda yetki konusunda özel bir düzenleme bulunmadığından, yetkili mahkeme genel yetki kuralı gereği davalının yerleşim yeri mahkemesidir.Bu yetki kuralı kesin olmadığından 6100 sayılı Kanun'un 19 uncu maddesinde belirlenen süre ve yöntemle yetkisizlik itirazında bulunulmaz ise davanın açıldığı mahkeme yetkili hale gelir ve mahkemece kendiliğinden yetkisizlik kararı verilemez."* (Yargıtay 5. HD., E. 2024/2896 K. 2024/6070 T. 20.5.2024, Lexpera, e. t. 01.10.2024). *"...14. Asliye Hukuk Mahkemesince, davanın çekişmesiz yargı işi olması nedeniyle davaya bakma görevinin Sulh Hukuk Mahkemesine ait olduğu gerekçesiyle görevsizlik kararı verilmiştir....8. Sulh Hukuk Mahkemesince ise talebin mirasın hükmen reddi isteğine ilişkin olduğundan bahisle görevsizlik yönünde hüküm kurulmuştur.Somut olayda; davacı, davayı hasımsız olarak ve dava değeri belirtilmeksizin, murisinin ölüm tarihi itibariyle borca batık olduğundan bahisle "hükmen ret" (TMK'nın 605/2.maddesi) isteminde bulunmuştur.Kanunda bu konuda aksine bir düzenleme bulunmadığına göre, HMK'nın yürürlüğe girmesinden sonra terekenin borca batık olduğunun tespitine, "mirasın hükmen reddine" ilişkin olarak açılacak davalarda, davanın değerine bakılmaksızın asliye hukuk mahkemesi görevlidir. Bu durumda uyuşmazlığın, asliye hukuk mahkemesinde görülüp sonuçlandırılması gerekmektedir."*(Yargıtay 20. HD., E. 2016/9814 K. 2016/10657 T. 14.11.2016, Lexpera, e. t. 01.05.2023)

[356] Budak, A. C., Karaaslan, V. (2017), s. 309.

[357] Budak, A. C. (2013). *Hukuk Muhakemeleri Kanunu'nun Görev, Yetki ve Yetki Sözleşmesi (HMK m.5-19) Konularında Getirdiği Yenilikler*. (ss. 42-61), Özel Sayı, Bankacılar Dergisi, s. 46; Akçaal, M. (2019), s. 536, 537.

[358] *"...546 ıncı maddede red için üç ay müddet tayin olunmuş ve 549 uncu maddede reddin şekli gösterilerek hükmî red meskût bırakılmıştır. Çünkü bu bir dava mevzuudur. Nitekim terekenin borca müstağrak olmasından mütevellit ihtilaflar ya bir dava veya icrada bir takip üzere defi veya dava şeklinde tahaddüs etmektedir. ... Esasen icrada takip edilen bir alacak hakkında bir taraflı sulh mahkemesine müracaatla bir vesika almaktan ne faide hasıl olur?Alacaklı terekenin borca müstağrak olduğunu kabul etmiyor veya mirasçının bilerek terekede tasarruf ettiğim veya başka suretle mirası kabul eylediğini iddia ediyor. Bu ihtilaf mirasçının sulh hakimine müracaatla bir vesika almasıyla değil, muhakeme ile hal olunur."* (YİBBGK, E. 1942/24 K. 1942/29 T. 23.12.1942, Lexpera, e. t. 01.05.2023)

Hükmen reddin açılmış bir davada ileri sürülmesi halinde[359] bunun, sahtelik iddiasına benzer şekilde (HMK m.208 vd.) bir ön sorun olarak mahkemece değerlendirilmesi gerekir[360]. İtirazın kesin kaldırılmasına ilişkin yargılama bakımından ise icra mahkemesince mirasçıya terekenin borca batık olduğuna dair ilâm getirmesi için uygun bir süre verilerek bu husus bekletici sorun yapılır (İİK m.68/IV)[361]. Bu durumda, mirasçılar tarafından açılan davanın menfi tespit davası olduğu kabul edilmektedir (İİK m.72)[362].

Mirasın hükmen reddedildiğini tespit eden bir mahkeme kararı, mirası kabul eden mirasçı bulunmadığı sürece bütün mirasçılar yönünden hüküm ifade eder[363] ve terekenin iflâs hükümlerine göre tasfiye edilmesi gerekir. Hükmen reddin tespitinde görev hususunun genel hükümlere göre belirlenmesi, hükmen ret nedeniyle terekenin iflâs hükümlerine göre tasfiyesinde görevli mahkemenin sulh hukuk mahkemesi olduğuna dair kuralı değiştirmemektedir[364].

---

[359] Bu durumda açılan davaya bakmakla görevli mahkeme uyuşmazlığın mahiyetine göre genel görevli mahkeme olabileceği gibi özel görevli mahkeme de olabilir.

[360] *"…Dosya içeriğinden; dahili davalı M.. K..'un, mirasbırakanın terekesinin borca batık olduğunu savunduğu anlaşılmaktadır. Medeni Yasa'nın 605/2. maddesi gereğince; "Ölümü tarihinde miras bırakanın ödemeden aczi açıkça belli veya resmen tespit edilmiş ise, miras reddedilmiş sayılır."Terekenin borca batık olduğunun tespiti ayrı bir dava açılarak istenebileceği gibi, açılmış bir davada savunma olarak da ileri sürülebilir.Eldeki davada ileri sürülen terekenin borca batık olduğuna ilişkin savunmanın, 6100 sayılı HMK'nun 163 ve izleyen maddeleri gereğince ön sorun (hadise) biçiminde, incelenip karara bağlanması gerekir"*(Yargıtay 4. HD., E. 2015/8670 K. 2015/9545 T. 8.9.2015, Lexpera, e. t. 01.05.2023).

[361] Kuru, B. (2013), s. 300, 789, 954; Özekes, M., Akkan, M., Pekcanıtez, H. ve Korkmaz, H. T. (2017), p. II.916.

[362] (*Mirasçının mirasın hükmen reddedilmiş sayıldığının (TMK m.605/II) tespiti için açtığı dava (İİK m.68/IV,c.l) İİK m.72 anlamında menfi tespit davasıdır* (Kuru, B. (2013), s.349). *"Gerçekte de mirası hükmen red etmiş sayılan kişi, tereke alacaklıları aleyhine husumet yönelterek bu durumun tesbitini isteyebileceği gibi; bunu def'i yolu ile de ileri sürebilir. Esasen borç tehdidi altında bulunan kişinin bu tesbit davası icra iflas kanunun 72.maddesinde düzenlenen menfi tesbit davasından ibarettir. O nedenle borçtan kurtulmada, diğer davalardaki usuli prosedür çerçevesinde incelenip karara bağlanacağı açıktır."*(YHGK, E. 2001/220 K. 2001/240 T. 14.3.2001, Lexpera, e. t. 01.05.2023).

[363] Oğuzman, K. (1995), s. 296; Helvacı, İ. (2014), s. 112, 197, dpn.494; Petek, H. (2013), s. 2223, 2227; Akçaal, M. (2019), s. 536; Kocayusufpaşaoğlu, N. (1987), s. 622; Serozan, R. ve Engin, B. İ. (2024), s. 517; Antalya, G. ve Sağlam İ. (2019), s. 433; Turan Başara, G. (2012), s. 166. *"II-* Tereke*nin borca müstağrak olduğu iddia edilmek suretiyle mirasçılardan biri tarafından mirasın hükmen merdudiyeti hakkında mahkemeden alınmış olan karar;* tereke*ye diğer mirasçıların vazülyet bulunduklarına dair mahallinde bir iddia sebketmemiş olduğu cihetle, bütün mirasçılara sari ve şamil bulunmasına binaen, alacaklının yerinde bulunmayan bozma dileğinin reddiyle kanuna uygun olan merci kararının İcra ve İflas Kanununun 366 ve H.U.M. Kanununun 438 nci maddeleri gereğince (ONANMASINA)"*(Yargıtay İİD. 15.1.1949 T. E:4008, K:175, app.e-uyar.com, e.t. 15.08.2024)

[364] *"Dava, mirasın hükmen reddinin tespiti istemine ilişkindir.…SONUÇ:…hüküm sonucuna "4721 sayılı Türk Medeni Kanununun 612. maddesi gereğince mirasın iflas hükümlerine göre tasfiye edilmesi için hüküm kesinleştiğinde dosyanın mirasın açıldığı yer Sulh Mahkemesine gönderilmesine," ibarelerinin eklenmesi suretiyle düzeltilmesine, hükmün DÜZELTİLMİŞ ve DEĞİŞTİRİLMİŞ bu şekli ile ONANMASINA,"* (Yargıtay 14. HD., E. 2017/981 K. 2021/495 T. 2.2.2021, Lexpera, e. t. 01.05.2023). Bkz. "**4.1.2. Görevli ve yetkili mahkeme**"

2.3.2. Terekenin iflâs hükümlerine göre tasfiyesini gerektiren gerçek ret halleri

2.3.2.1. Mirasın en yakın yasal mirasçıların tamamı tarafından reddi

Terekenin iflâs hükümlerine göre tasfiyesinin söz konusu olabilmesi için mirasın en yakın yasal mirasçıların tamamı tarafından üç aylık hak düşürücü süre içerisinde reddedilmesi gerekir (TMK m.612/I)[365]. Mirasın reddi, terekenin resmî defterinin tutulmasından sonra da söz konusu olabilir (TMK m.627/I). En yakın yasal mirasçılardan yalnızca biri yahut birkaçının mirası reddetmesi ve fakat bu zümredeki diğer mirasçıların mirası kabulü, iflâs hükümlerine göre tasfiyeye değil, mirasın diğer mirasçılara geçişine neden olur (TMK m.611)[366].

Yasal ve atanmış mirasçıların bir arada bulunması ve mirasın en yakın yasal mirasçıların tamamı tarafından reddedilmesi fakat atanmış mirasçıların mirası kabul etmesi, terekenin iflâs hükümlerine göre tasfiyesine neden olmaz. Böyle bir durumda Türk Medeni Kanununun 611. maddesinde yer alan ana ilke uygulama alanı bulur ve mirası reddeden en yakın yasal mirasçıların yerine, miras açıldığı zaman kendileri sağ değilmiş gibi hak sahipleri geçer[367]. Ancak, miras hem en yakın yasal mirasçıların hem de atanmış mirasçıların tümü tarafından reddedilirse[368], bu durumda artık tereke iflâs hükümlerine göre tasfiye edilir[369].

Doktrinde tartışmalı bir konu olmakla birlikte, mirasın belli bir kısmının reddinin mümkün olduğunun kabul edilmesi ve en yakın yasal mirasçıların da mirasın belli bir oranını reddetmeleri halinde, miras tümüyle reddedilmediğinden terekenin iflâs hükümlerine göre tasfiyesi yoluna gidilemeyecektir. Zira bu durumda miras tamamen reddedilmemiş olup,

---

[365] Ayan, M. (2020), s. 333; Antalya, G. ve Sağlam İ. (2019); s. 441; Eren, F. ve Yücer Aktürk, İ. (2024), s. 545; Cömert Akbay, B. (2022), s. 908; Saatçioğlu, F. (2013). *Mirasın Gerçek Reddi*. Uyuşmazlık Mahkemesi Dergisi, 1(1), ss. 173-208, s. 188.

[366] Detaylı bilgi için bkz. Yenice Ceylan, A. Ö. (2019). Mirasın Reddinin Diğer Mirasçılar Bakımından Sonuçları. *GAÜHFD*, 2019/2, ss. 641-674.

[367] Dural, M. ve Öz, T. (2020), s. 421; İmre, Z. ve Erman, H. (2021), s. 370, 371; Serozan, R. ve Engin, B. İ. (2024), s. 519; Kocayusufpaşaoğlu, N. (1987), s. 628; Helvacı, İ. (2014), s. 187.

[368] Yalnızca atanmış mirasçıların ve bunların tümünün mirası reddetmesi halinde en yakın tüm yasal mirasçılar tarafından miras reddedilmediği için TMK m.612 uygulanması söz konusu olmaz. Bu durumda atanmış mirasçıların payları TMK m.611/II gereği terekeye geri döner ve atanmış mirasçıların mirası reddinden yasal mirasçılar yararlanır (Dural, M. ve Öz, T. (2020), s. 407; Helvacı, İ. (2014), s. 188; Kocayusufpaşaoğlu, N. (1987), s. 628; İmre, Z. ve Erman, H. (2021), s. 370).

[369] Helvacı, İ. (2014), s. 187; Dural, M. ve Öz, T. (2020), s. 421; Kocayusufpaşaoğlu, N. (1987), s. 628.

kabul edilen kısım yönünden mirasçıların tereke üzerindeki hak ve yükümlükleri devam etmektedir.

En yakın yasal mirasçılar tarafından miras reddedildiğinde, mirasın Devlete geçişi de söz konusu olmaz. Nitekim Türk Medeni Kanunu m.612 hükmünde, en yakın yasal mirasçıların tümü tarafından reddedilen mirasın, sulh hukuk mahkemesince iflâs hükümlerine göre tasfiye edileceği belirtilmiştir (TMK m.612/I). Tasfiye sonunda arta kalan değer olması halinde, tasfiye bakiyesi mirası reddetmemişler gibi hak sahiplerine verilecektir (m.612/II)[370].

En yakın yasal mirasçılar tarafından mirasın reddedilmesinin sonuçları bakımından, 743 sayılı mülga Kanun ile 4721 sayılı Kanun hükümleri arasındaki farka değinmek ve hükmün neden bu şekilde yasalaştığını açıklamak gerekir.

743 sayılı eMK'nın TMK m.612'ye karşılık gelen m.552 hükmü *"En yakın kanuni mirasçıların cümlesi tarafından reddolunan miras, sulh mahkemesince karı kocadan sağ olana tebliğ olunur. Ve onun tarafından ancak bir ay içinde miras kabul olunabilir."* şeklinde idi. Mirasın altsoyun tamamı tarafından reddedilmesi halinde sağ kalan eşin mirasçılığına ilişkin eMK m.553 hükmüyle neredeyse aynı olan ve lafzi yorum ile bir anlam yüklenemeyen bu hüküm, doktrinde ve uygulamada mehaz İsviçre Medeni Kanununa göre yorumlanmaktaydı. 4721 sayılı Kanuna ilişkin yasama faaliyetleri sırasında da doktrinde

[370] Tasfiye sonunda artan bakiye yönünden de mirasın reddedilebileceği, bu durumda tasfiye bakiyesinin altsoya geçeceği; en yakın yasal mirasçıların tamamının tasfiye bakiyesini de reddetmeleri halinde sonraki derece veya zümreye intikal söz konusu olacağı ve son derece olarak Devletin mirasçı olacağı hakkında bkz. İmre, Z. ve Erman, H. (2021), s. 371.

hâkim olan görüş[371] ve Yargıtay içtihatları[372] dikkate alınarak, en yakın yasal mirasçılar tarafından mirasın reddedilmesinin sonuçları, İsviçre Medeni Kanunun 573. maddesiyle uyumlu olacak şekilde yeniden düzenlenmiştir[373]. Ancak, İsviçre Medeni Kanununun 573.

---

[371] 743 sayılı eMK'nın 552. maddesi hükmüne ve bu hükmün Yargıtay içtihatlarında mehaza göre yorumlanmasına ilişkin olarak *Kocayusufpaşaoğlu* şu değerlendirmeleri yapmıştır: *"Bütün bu kararlardan anlaşılıyor ki en yakın kanunî mirasçıların mirası redetmeleri halinde M.K.552 mucibince mirasın resen tasfiyesi gerekmektedir. Halbuki Medenî Kanunumuzun 552 nci maddesi hiç de bu neticeyi destekler şekilde kaleme alınmış değildir. Maddeye göre: 'En yakın kanunî mirasçıların cümlesi tarafından reddolunan miras, sulh mahkemesince karı kocadan sağ olana tebliğ olunur ve onun tarafından ancak bir ay içinde miras kabul olunabilir.' M.K.552 bu şekli ile, kendisine tekabül eden İsv. M.K. (ZGB) 573'den ayrılmakta ve M.K.553'e (ZGB 574) tamamen müşabih bir hüküm ihtiva etmektedir. Halbuki M.K.552'nin mehazı olan ZGB 573 ise zikretmiş olduğumuz Temyiz kararlarını haklı gösterecek tarzda 'En yakın kanunî mirasçıların cümlesi tarafından reddolunan miras iflâs dairesince tasfiye olunur. Borçları ödendikten sonra tasfiye bakiyesi red vâki olmamış gibi hak sahiplerine ait olur' hükmünü koymaktadır.... Nihayet bizim de iştirak ettiğimiz üçüncü görüş M.K.552'nin ZGB 573'e uygun olarak tefsirini müdafaa etmektedir. Temyiz Mahkemesi 2. H.D.'nin vardığı netice itibariyle tasvip ettiğimiz içtihadı da bu merkezdedir....Böylece İsviçrede hâkim olan kanaate uyularak, gayrıhakikî boşluklar dahi, hakikî boşluklar gibi M.K.1'in şümulü dâhilinde addolunacaklardır. M.K.552'nin ise, ihtiva ettiği mânâsız ve hiçbir tatminkâr netice vermeyen hüküm dolayısı ile tipik bir gayrı-hakikî boşluk misali teşkil ettiği teslim olunmalıdır.O zaman Türk hâkimi M.K.1 mucibince kendisi vazu kanun olsaydı bu meseleye dair nasıl bir kaide vazedecek idiyse ona göre hükmedecektir. Bu yoldan ZGB 573'den 'İlmî içtihat' olarak istifade etmesi ve M.K.552'de mevcudiyetini tesbit ettiği boşluğu ZGB 573'e uygun surette doldurması pek tabiidir.Bu şekilde, mevzuatımızda mevcut diğer bazı hükümlerle (ezcümle İc. İf. K. 180, 183, 220) ahenkli bir çözüme ulaşılmış, M.K. 554 deki 'tasfiyeden evvel' kaydı değerlendirilmiş, M.K. 553 ün gayrıâdil neticelere varmıyacak surette tatbiki temin edilmiş olacaktır."*(Kocayusufpaşaoğlu, N. (2011). En Yakın Kanuni Mirasçıların Mirası Reddetmesi - Mehaza Göre Tefsir. *İÜMHAD*, 1(1), ss. 36-47). Ayrıca bkz. Kocayusufpaşaoğlu, N. (1987), s. 622-628.

[372] *"8. 4721 sayılı Türk Medeni Kanunu, 01.01.2002 tarihinde yürürlüğe girmiştir. Bu nedenle mirasbırakan 01.01.2002 tarihinden önce ölmüşse 743 sayılı Kanun hükümleri, 01.01.2002 tarihinden sonra ölmüşse 4721 sayılı Kanun'un ilgili hükümleri uygulanır. Kök muris ... 05.05.1969 tarihinde, oğlu ... ise 18.08.1988 tarihinde vefat ettiğine göre somut olayda, 743 sayılı Kanun'un uygulanması gerekmektedir. ...'ın mirası ise en yakın kanuni mirasçılar tarafından reddedilmiştir. 743 sayılı Kanun'un 552 nci maddesinde en yakın kanuni mirasçıların tamamı tarafından reddolunan miras, sulh mahkemesince karı kocadan sağ olana tebliğ olunur ve onun tarafından ancak bir ay içinde miras ret olunabilir denildikten sonra 553 üncü madde de miras, füruun tamamı tarafından ret edilmiş ise, ret keyfiyeti sulh mahkemesince karı kocadan sağ olana tebliğ olunur ve onun tarafından ancak bir ay içinde kabul olunabilir şeklinde bir hüküm konulmuştur.Görülüyor ki iki maddenin kapsadığı hükümler birbirlerinin benzeridir.Sadece 552 nci maddede de (en yakın bütün mirasçılar) deyimi yerine, 553 üncü madde de (füruların cümlesi) sözleri yer almıştır.Bu değişik ifadelere rağmen sonucu itibariyle iki hüküm birbirine eş bulunmaktadır.20.09.1950 tarihli ve 1950/4 Esas, 1950/10 Karar sayılı İçtihadı Birleştirme Kararının gerekçe bölümünde açıklandığı gibi, Medeni Kanunun uygulanmasında metinlerin, kaynak kanuna uygun olarak yorumlanması gerekir*(Bu itibarla Medeni Kanunumuzun 65 inci maddesindeki - her iki takdirde ihraç aleyhine ikamei dâva olunamaz - hükmünün mehaza uygun şekilde anlaşılması ve 65 ve 68 inci maddelerdeki mütenakız hükümlerin bu suretle telifi ve imâli gerekmektedir).*9.743 sayılı Kanun'un 552 nci maddesinin, mehaz İsviçre Medeni Kanunu'ndaki karşılığı olan 573 üncü maddesinde ise, "en yakın kanuni mirasçıların hepsi tarafından reddolunan miras, iflâs dairesinde tasfiye olunur. Borçların ödenmesinden sonra tasfiye bakiyesi, red vaki olmamış gibi hak sahiplerine ait olur"hükmüne yer verilmiştir.10.Yukarıdaki açıklamalar ışığında her ne kadar mahkemece somut olayda 743 sayılı Kanun'un 552 nci maddesinin uygulanmasının gerektiği kabul edilmişse de, yukarıda anılan içtihadı birleştirme kararı uyarınca, 552 nci maddedeki çeviri yanlışlığı dikkate alındığında anılan hükmün, "ölenin en yakın mirasçıları tarafından red edilen mirasın tasfiye edileceği, borçlar ödendikten sonra geriye kalan kısmın bulunması halinde, red vaki olmamış gibi hak sahibi olanlara verileceği"şeklinde yorumlanmasının gerekeceği izahtan varestedir. Bu nedenle mahkemece varılan sonuç, 743 sayılı Kanun hükümlerine uygun düşmemektedir"*(YHGK, E. 2021/216 K. 2023/222 T. 15.3.2023, Lexpera, e. t. 06.05.2024)

[373] *"Madde 612-Yürürlükteki Kanunun 552 nci maddesini karşılamaktadır.Yürürlükteki maddenin, kaynak İsviçre Medenî Kanununun 573 üncü maddesiyle ve Medenî Kanunun ruhu ile bağdaşmayan metninin uygulanamayacağı öğretide ve Yargıtay İçtihatlarında belirtilmiş, bu konuda ortaya çıkan boşluğun kaynak İsviçre Medenî Kanununun 573 üncü maddesi göz önünde tutularak doldurulması kabul edilmiştir.Madde bu esas dikkate alınarak yeniden düzenlenmiştir."*

maddesi, en yakın yasal mirasçılar tarafından mirasın reddedilmesi halinde tasfiyenin iflâs dairesi tarafından yapılacağı şeklindedir[374]. 4721 sayılı Kanunun mehazdan bu yönüyle neden ayrıldığı Genel Gerekçeden ve madde gerekçesinden anlaşılamamaktadır.

Bununla birlikte Genel Gerekçede, 4721 sayılı Kanuna ait Tasarı hazırlanırken Adalet Bakanlığı tarafından 1971 ve 1984 tarihlerinde yayımlanmış iki Öntasarı'dan, diğer kaynakların yanı sıra yararlanıldığı belirtilmektedir[375]. 1971 tarihli Öntasarı'da şu gerekçelere yer verildiği görülmektedir[376]:

"3) Hüküm değişikliği: 552 nci maddeyi, 553 üncü maddeden ayrılmak için, İsviçre aslı örnek alınarak yeniden kaleme alınmıştır. Ancak İsviçre Medenî Kanununun bu maddeyi karşılayan 573 üncü maddesinde, 'mirasın tasfiyesinin iflâs idaresi tarafından yapılacağı' yazılı olduğu halde, ön tasarıda bu tasfiye, medenî Kanunumuzun 576 ıncı maddesine uygun olarak, sulh mahkemesine bırakılmıştır; mahkeme tasfiyeyi iflâs kurallarına göre yapacaktır. Burada birinci takım 'zümre' mirasçılarının tamamının mirası reddetmesi halinde, İsviçre Kanun koyucusu mirasın ikinci takım 'zümre' mirasçılarına geçmesini lüzumsuz işlemlere meydan vermemek için kabul etmemiş ve böylece ana prensipten haklı olarak ayrılmıştır; zira en yakın kanunî mirasçıların hepsinin mirası reddetmesi, kalıtın borca batık olduğunu açıkça gösterir. Durum böyle olunca, en yakın mirasçıların mirası reddetmesinden sonra onların ardındaki zümre mirasçılarının onların yerine geçmesi kabul edilseydi o zümrenin dahi böyle bir mirası reddedeceği açık olduğundan, miras daha sonraki zümrelere geçecek ve böylece gereksiz ve anlamsız işlemler yapılmasına lüzum olacaktı. Şu halde en yakın bütün mirasçılar tarafından reddedilmesi sonucunda borca batık olduğu belirge olarak kabul edilen bir mirasın sulh mahkemesince iflâs kurallarına göre tasfiyesi en tabii yoldur ve bu durum Medenî Kanunumuzun 576 ncı maddesine de uygundur."[377]

(https://www5.tbmm.gov.tr/tutanaklar/TUTANAK/TBMM/d21/c073/tbmm21073011ss0723.pdf, s. 190, e. t. 22.08.2023).

[374] ZGB Art. 573. Guinand, J. (1995). *Introduction to Swiss Law, Edited by F. Dessemontet, T. Ansay*. Netherlands: Kluwer Law International, s. 85.

[375] https://www5.tbmm.gov.tr/tutanaklar/TUTANAK/TBMM/d21/c073/tbmm21073011ss0723.pdf, s. 4, e.t. 15.08.2024 (e. t. 22.08.2023).

[376] https://app.e-uyar.com/gerekce/index/9cad04aa-407a-4362-98d0-aaa696d2297f (e.t. 15.08.2024)

[377] 1984 Tasarısındaki Gerekçe: *"Madde 536 - Madde, yürürlükteki kanunun 552. madde-sini karşılamaktadır. Yürürlükteki maddenin, kaynak İsviçre Medenî Kanununun 573.maddesiyle ve Medenî Kanununun ruhu ile bağdaşmayan metninin uygulanamayacağı, doktrinde ve Yargıtay içtihatlarında belirtilmiş, bu hususta ortaya çıkan boşluğun kaynak İsviçre Medenî Kanununun 573.maddesi gözönünde tutularak doldurulması kabul edilmiştir. Tasarıda da madde bu esas dikkate alınarak yeniden düzenlenmiştir:*
"IV. En yakın mirasçıların tümü tarafından red
1. Genel olarak
Madde 536-En yakın kanunî mirasçıların tümü tarafından reddolunan miras, sulh mahkemesince iflâs hükümlerine göre tasfiye edilir.
Tasfiye sonucu arta kalan değerler, mirası reddetmemişler gibi hak sahiplerine verilir."

1971 tarihli Öntasarı mirasın en yakın yasal mirasçılar tarafından reddi halinde neden iflâs hükümlerine göre tasfiyenin ve sulh hukuk mahkemesinin tercih edildiğini açıklamaktadır. Mirasın en yakın yasal mirasçılar tarafından reddi gerekçesinin borca batıklığa dayandığı ifade edilerek iflâs hükümlerine göre tasfiyenin en tabi yol olduğu belirtilmiş ve bu durumun eMK m.576 (TMK m.636) ile uyum sağladığı ifade edilmiştir. Ancak tasarı hazırlanırken İİK m.180 hükmüne değinilmemesi isabetsiz olmuştur. Nitekim *Helvacı* da bu farklılığın sebebinin İcra ve İflas Kanunun 180. maddesiyle uyum sağlamaya yönelik olduğunu belirtmektedir[378].

Kocayusufpaşaoğlu da mirasın reddi halinde diğer zümrelere geçiş kuralından neden ayrılarak en yakın yasal mirasçılar mirasın reddettiğinde terekenin iflâs hükümlerine göre tasfiyesinin öngörüldüğünü şu şekilde izah etmektedir: *"En yakın bütün kanuni mirasçılar tarafından reddedilen bir tereke genel olarak borç içinde olan bir terekedir. Arka planda gelen ve mirasbırakana olan nisbi uzaklıkları dolayısıyla manevi bağları daha zayıf bulunan diğer mirasçıların da bu terekeyi nasıl olsa reddedecekleri asıldır. Şu halde gereksiz yere zaman kaybetmemek ve intikali durdurarak terekeyi tasfiye yoluna gitmek daha isabetli olacaktır"*[379].

Mirasın en yakın yasal mirasçılar tarafından reddedilmesi üzerine terekenin nasıl bir işleme tabi tutulacağının tespit edilip zaman kaybına neden olmadan tasfiyenin gerçekleştirilmesinin öngörülmesi, mehaz İsviçre Medeni Kanununa da uygun olması itibarıyla doktrinde isabetli bulunmaktadır[380].

En yakın yasal mirasçılar ifadesinden hangi mirasçıların anlaşılması gerektiğine ilişkin olarak Kanunda açık bir ifade bulunmamaktadır. Kanundaki ifadeden, sadece birinci zümredeki mirasçılardan mirasbırakana en yakın olanların, yani sadece altsoyunun kastedildiği anlaşılabilirse de bu yorumun hükmün sevk amacına uygun düşmeyeceği ifade edilmektedir[381]. Ayrıca, mirasın yalnızca altsoy tarafından reddedilmesi haline özel bir hüküm mevcuttur (TMK m.613). Bu bağlamda, kastedilenlerin mirasçıların ölümünde

[378] Helvacı, İ. (2014), s. 150.
[379] Kocayusufpaşaoğlu, N. (1987), s. 624.
[380] Helvacı, İ. (2014), s. 151-159; İnan, A. N., Ertaş, Ş. ve Albaş, H. (2019), s. 516-518; Antalya, G. ve Sağlam İ. (2019), s. 440, 441; Dural, M. ve Öz, T. (2020), s. 420, 421; Öztan, B. (2022), s. 395-397; Oğuzman, K. (1995), s. 296-298; İmre, Z. ve Erman, H. (2021), s. 369-371; Serozan, R. ve Engin, B. İ. (2024), s. 539. *Serozan ve Engin,* hiç kimsenin talip olmadığı mirasın tasfiyeyi hak ettiğini ifade etmekte ve "şaibeli tereke" ifadesini kullanmaktadır (Serozan, R. ve Engin, B. İ. (2024) s. 539).
[381] Helvacı, İ. (2014), s. 152.

mirasbırakana en yakın olan ve doğrudan doğruya mirasçı olan kimseler olarak anlaşılması gerekir[382]. Sağ kalan eş de bu kapsamdadır[383]. Dolayısıyla, terekenin iflâs hükümlerine göre tasfiyesi için mirasbırakanın sağ kalan eşi de dâhil olmak üzere, ona en yakın doğrudan doğruya mirasçıların tümünün mirası reddetmesi gerekir. En yakın yasal mirasçıların kimler olduğu somut olaya göre değişebilir. Mirasbırakan (M), ardında eşi ve çocuklarını bırakarak ölür ve bunların hepsi birlikte mirası reddederse, iflâs hükümlerine göre tasfiye söz konusu olur. (M)'nin yalnızca bir çocuğu varsa ve bu çocuk mirası reddederse yine iflâs hükümlerine göre tasfiye gündeme gelir. Bunun gibi, bekâr ve çocuksuz (M)'nin mirasçıları olan anne ve babası mirası reddettiklerinde de yine iflâs hükümlerine göre tasfiye söz konusu olur. (M)'nin ardında kalan mirasçıları bir çocuğu ve torunları ise bu durumda yalnızca çocuğun mirası reddetmesi iflâs hükümlerine göre tasfiye için yeterli değildir, torunların da mirası reddetmesi gerekir[384].

---

[382] *"Muris ..., 07.10.2011 tarihinde vefat etmiş, en yakın yasal mirasçıları olan eşi ve çocuklarının, Ankara 12. Sulh Hukuk Mahkemesinin 2011/1545-1816 E. K. sayılı dosyası kapsamında mirası kayıtsız şartsız reddetmişlerdir.En yakın yasal mirasçıların tamamı tarafından reddolunan miras, sulh mahkemesince iflâs hükümlerine göre tasfiye edilir.Tasfiye sonunda arta kalan değerler, mirası reddetmemişler gibi hak sahiplerine verilir. (TMK.m.612/1-2)…Davacılar, murisin kardeşleridir.Mirasbırakanın en yakın yasal mirasçılarının tamamı tarafından mirasın reddedilmiş olmasıyla, miras bunlara geçmemiş, kendiliğinden tasfiyeye tabi hale gelmiştir. Miras kendilerine geçmemiş olanların ise mirası reddetmeleri söz konusu olamaz."*(Yargıtay 14. HD., E. 2015/18594, K. 2017/5713, T. 5.7.2017, Lexpera, e. t. 01.04.2024)

[383] Dural, M. ve Öz, T. (2020), s. 420; Helvacı, İ. (2014), s. 152; İmre, Z. ve Erman, H. (2021), s. 370; Serozan, R. ve Engin, B. İ. (2024), s. 519; Öztan, B. (2022), s. 395.*"Somut olaya gelince, mirasbırakan ..."nin 05.01.2011 tarihinde ölümü ile geriye eşi...ve çocukları...ile...kalmıştır.Mirasbırakanın eşi...ve çocukları ... ile ..., ... 3.Sulh Hukuk Mahkemesinin 2011/2076 Esas 2011/3146 Karar sayılı dosyasında mirası reddetmişlerdir. Mirasbırakanın en yakın mirasçılarının tamamı tarafından mirası reddedilmiştir. ... Türk Medeni Kanununun 495 ve 499 maddeleri gereğince yasal mirasçılar, murisin eş ve çocukları olduğundan, mirasçı olarak gösterilen ve pay verilen ..."nun mirasçılık sıfatı bulunmamaktadır….4721 sayılı Türk Medeni Kanununun 612. maddesi gereğince mirasın en yakın yasal mirasçıların tamamı tarafından reddedilmiş olması nedeni ile terekenin resen iflâs hükümlerine göre tasfiyesi için reddi tespit eden mahkemeye bildirimde bulunulmalıdır.…"*(Yargıtay 14. HD., E. 2019/2322 K. 2022/3596 T. 11.6.2022, Lexpera, e. t. 08.05.2023).*"…Miras en yakın bütün mirasçılar tarafından reddolunması halinde daha sonraki zümredeki (parenteldeki) mirasçılara veya devlete geçmez.Resmi tasfiye yapılır ve tasfiye sonunda artan kısım sanki red olmamış gibi en yakın kanuni mirasçılara verilir.(MK md.552-553 İİK md.180 kaynak İsviçre Medeni Kanununun 573. maddesi ve 20/09/1950 gün 4/9 sayılı İçtihadı Birleştirme Kararı)Sağ kalan eş de çocuklar yanında en yakın kanuni mirasçılar gurubuna dahildir…."*(Yargıtay 2. HD. E. 1997/14364 K. 1998/2100 T. 24.2.1998, Kazancı, e.t. 13.05.2023)

[384] Helvacı, İ. (2014), s. 152-154; Kocayusufpaşaoğlu, N. (1987), s. 628. *"Somut uyuşmazlıkta; mirasbırakan ..."nin, 26.08.2010 tarihinde bekar ve çocuksuz öldüğü; evlat edineni ..."nin 27.07.2003 tarihinde öldüğü; kendi babası ..."nın 23.08.1978 tarihinde, annesi ..."nın 07.03.2003 tarihinde vefat ettiği; babası ..."nın anne-baba ve kardeş kayıtlarının bulunmadığı; annesi ..."nın kardeşlerinin ... ve ... oldukları; ..."in 29.06.1986 tarihinde ölümü nedeni ile ..., ..."in kaldığı; ..."in 06.06.1976 tarihinde ölümü nedeni ile....., Kadıköy 2. Sulh Hukuk Mahkemesinin 2010/1897 Esas; Nazlı İpek Ören, Kadıköy 2. Sulh Hukuk Mahkemesinin 2010/1893 Esas; ..., Kadıköy 2. Sulh Hukuk Mahkemesinin 2010/2023 Esas; ..., Kadıköy 2. Sulh Hukuk Mahkemesinin 2010/1861 Esas; ..., Kadıköy 2. Sulh Hukuk Mahkemesinin 2010/1862 Esas; ... ve ..."in de Kadıköy 2. Sulh Hukuk Mahkemesi 2010/1860 Esas, 2011/487 K. sayılı dosyalarında mirasbırakan ..."nin mirasını kayıtsız şartsız reddetmiştir. Böylece Türk Medeni Kanunun 612. maddesi gereğince mirasbırakanın en yakın mirasçıları tarafından reddolunan miras resen tasfiye edilecektir.Açıklanan nedenlerle tüm miras payının Hazineye aidiyetine ilişkin hatalı olan Kadıköy 1. Sulh Hukuk Mahkemesinin 09.08.2011 tarihli ve 2010/1740 Esas,*

Mirasbırakanın ardında eşi ve altsoyunu bırakarak ölmesi, yalnızca altsoyun mirası reddetmesi ve fakat eşin mirası reddetmemesi halinde, mirası reddeden altsoyun payı sağ kalan eşe geçeceğinden (TMK m.613) terekenin iflâs hükümlerine göre tasfiyesi gerekmez. Ancak, mirsabırakanın altsoyunun tamamının mirası reddetmesi ve ortada sağ kalan eşin bulunmaması ya da onun da mirası reddetmesi halinde terekenin iflâs hükümlerine göre tasfiye edilmesi gerekir[385].

Mirasın gerçek reddinde mirasçıların herhangi bir sebep göstermesi gerekmez[386]. İradeleri dışında ve bir anda, mirasbırakanın borçlarından dolayı kişisel malvarlıklarıyla da sorumlu hale gelen mirasçıların bu dayatmadan kurtulma yolu mirasın reddidir[387]. Olağan hayat tecrübelerine göre de mirasın en yakın yasal mirasçılar tarafından reddine neden genellikle terekenin borca batık olmasıdır[388]. En yakın yasal mirasçılar tarafından miras reddedildiğinde terekenin iflâs hükümlerine göre tasfiye edilmesi gerekir (İİK m.180, TMK m.612).

2.3.2.2. Sonra gelen mirasçılar yararına yapılan ret üzerine mirasın kabul edilmemesi

Terekenin iflâs hükümlerine göre tasfiyesini gerektiren bir diğer neden, sonra gelen mirasçılar yararına reddedilen mirasın, yararına ret açıklaması yapılan mirasçılar tarafından kabul edilmemesidir[389]. Bu durum Türk Medeni Kanununun 614. maddesinde *"Mirasçılar, mirası reddederken, kendilerinden sonra gelen mirasçılardan mirası kabul edip etmeyeceklerinin sorulmasını tasfiyeden önce isteyebilirler. Bu takdirde ret, sulh hâkimi*

2011/939 Karar sayılı mirasçılık belgesinin iptal edilerek, tüm mirasçıların mirası reddetmeleri nedeniyle, iptale ilişkin kararda ret yokmuş gibi tüm mirasçıların gösterilmesi, sonrasında ret durumuna işaret edilmesi, en yakın tüm mirasçıların mirası reddetmiş olmaları nedeniyle TMK'nun 612. maddesi uyarınca terekenin tasfiyesi için reddin tesbitini yapan sulh hukuk mahkemesi hakimliğine bildirim yapılmasına şeklinde karar verilmesi gerekir"(Yargıtay 14. HD., E. 2021/1730 K. 2021/3788 T. 7.6.2021, Lexpera, e. t. 01.05.2023)

[385] Dural, M. ve Öz, T. (2020), s. 422; Serozan, R. ve Engin, B. İ. (2024), s. 520; İmre, Z. ve Erman, H. (2021), s. 372; İnan, A. N., Ertaş, Ş. ve Albaş, H. (2019), s. 518; Öztan, B. (2022), s. 396; Kocayusufpaşaoğlu, N. (1987), s. 630; Kılıçoğlu, A. M. (2021), s. 285. Sağ kalan eşin mirasçılığı hakkında detaylı bilgi için bkz. Çakır, A. C. (2018).

[386] Dural, M. ve Öz, T. (2020), s. 411; Helvacı, İ. (2014), s. 55.

[387] Serozan, R. ve Engin, B. İ. (2024), s. 524.

[388] Coquoz, R. (1951), s. 688.

[389] Rüzgaresen, C. ve Erdem, M. (2011), s. 247.*"Mirasçılar, mirası reddederken kendilerinden sonra gelen mirasçılardan mirası kabul edip etmeyeceklerinin sorulmasını tasfiyeden önce isteyebilirler. Bu taktirde ret, Sulh Hakimi tarafından sonra gelen mirasçılara bildirilir, bunlar bir ay içinde mirası kabul etmezlerse reddetmiş sayılırlar. Bunun üzerine miras, yine iflâs hükümlerine göre tasfiye edilir ve tasfiye sonunda arta kalan değerler, önce gelen mirasçılara verilir"*(Yargıtay 21. HD., E. 2019/4281 K. 2020/1646 T. 12.3.2020, Kazancı, e. t. 01.03.2024)

tarafından daha sonra gelen mirasçılara bildirilir; bunlar bir ay içinde mirası kabul etmezlerse reddetmiş sayılırlar. Bunun üzerine miras, iflâs hükümlerine göre tasfiye edilir ve tasfiye sonunda arta kalan değerler, önce gelen mirasçılara verilir." şeklinde düzenlenmiştir[390]. Bu hüküm aynı zamanda mirasın reddinin kayıtsız şartsız olması kuralının bir istisnasıdır[391].

Hükmün uygulama alanı bulabilmesi için sonra gelen mirasçılar yararına reddin, en yakın yasal mirasçıların tamamı tarafından yapılması ve bunlardan en az birinin mirası sonraki ilk derece veya zümredeki mirasçılar yararına reddetmesi gerekir[392]. Ayrıca, alt derecede bulunan mirasçıların herhangi biri lehine değil, tümü lehine ret beyanında bulunulmalıdır[393]. En yakın yasal mirasçılardan tümünün değil herhangi birisinin mirası reddetmesi, sonra gelen mirasçılar yararına redde ilişkin TMK m.614 hükmünün uygulanmasına imkân vermez. Bu durumda mirası reddeden mirasçının payı, miras açıldığı zaman kendisi sağ değilmiş gibi diğer hak sahiplerine geçer (TMK m.611)[394].

---

[390] *"TMK'nın 614. maddesine göre;"Mirasçılar mirası redderken, kendilerinden sonra gelen mirasçılardan mirası kabul edip etmeyeceklerinin sorulmasını tasfiyeden önce isteyebilirler.Bu takdirde ret, sulh hakimi tarafından daha sonra gelen mirasçılara bildirilir; bunlar bir ay içinde mirası kabul etmezlerse reddetmiş sayılırlar.Bunun üzerine miras, iflâs hükümlerine göre tasfiye edilir ve tasfiye sonunda kalan değerler önce gelen mirasçılara verilir"*(Yargıtay 14. HD., E. 2016/9841 K. 2019/3694 T. 29.4.2019, Lexpera, e. t. 01.05.2023);*"Mirasçılar, mirası reddederken kendilerinden sonra gelen mirasçılardan mirası kabul edip etmeyeceklerinin sorulmasını tasfiyeden önce isteyebilirler. Bu taktirde ret, Sulh Hakimi tarafından sonra gelen mirasçılara bildirilir, bunlar bir ay içinde mirası kabul etmezlerse reddetmiş sayılırlar. Bunun üzerine miras, yine iflâs hükümlerine göre tasfiye edilir ve tasfiye sonunda arta kalan değerler, önce gelen mirasçılara verilir"*(Yargıtay 21. HD., E. 2019/4281 K. 2020/1646 T. 12.3.2020, Lexpera, e. t. 01.05.2023)

[391] Kocayusufpaşaoğlu, N. (1987), s. 630; Dural, M. ve Öz, T. (2020), s. 422; Eren, F. ve Yücer Aktürk, İ. (2024), s. 535. Sonra gelen mirasçılar yararına ret, mirasbırakanın en yakın yasal mirasçılarının miras yoluyla kendilerine intikal edecek değere ihtiyacı olmaması ve fakat sonra gelen mirasçıların ekonomik olarak kötü durumda olmaları sebebiyle başvurulabilecek bir yol olduğu gibi; terekeye dâhil bir tarım arazisinin ya da işletmenin bu işletmeleri yönetmekte tecrübe kazanmış alt derecedeki mirasçılara bırakılmasının daha uygun olacağı gerekçesine de dayanabilir. Böyle bir durumda da terekenin iflâs hükümlerine göre tasfiyesinin isabetli bir yol olmayacağı kanun koyucu tarafından gözetilerek; hem m.612 düzenlenmesine, hem de mirasın reddinin kayıtsız ve şartsız olması gerektiğine ilişkin m.609 düzenlemesine istisna getirilerek mirasın reddi sırasında mirasçılara, kendilerinden sonra gelen mirasçılardan mirası kabul edip etmeyeceklerinin sorulması şartıyla mirası reddetme imkânı tanınmıştır (Helvacı, İ. (2014), s. 169-174).

[392] Kocayusufpaşaoğlu, N. (1987), s. 630; Helvacı, İ. (2014), s. 170, 171; İmre, Z. ve Erman, H. (2021), s. 373; Yenice Ceylan, A. Ö. (2019), s. 663.*"...En yakın bütün mirasçıların mirası kendilerinden sonra gelen derecedeki (paranteldeki) mirasçılar lehine reddetmeleri de imkan dahilindedir.Buradaki red alt tabakadaki (paranteldeki) bütün mirasçılar lehine yapılmalıdır.Bu parenteldeki mirasçılar da aynı yolu izleyebilir.(MK. md. 554)Bunların hepsinin veya bir kısmının mirası kabul yahut red etmeleri mümkündür.Bunlardan birisinin mirası kabul etmesi halinde artık Medeni Kanunun 552. maddesinde öngörülen resmi tasfiye yoluna gidilemez."*(Yargıtay 2. HD. E. 1997/14364 K. 1998/2100 T. 24.2.1998, Kazancı, e.t. 13.05.2023)

[393] Örneğin; mirasbırakanın (M)'nin iki çocuğu (Ç1 ve Ç2) ve bu çocukların her birinin de birer çocuğu (T1 ve T2) varsa, TMK m.614 hükmünün uygulama alanı bulması için hem Ç1 ve Ç2'nin mirası reddetmesi, bunlardan herhangi birinin alt derece mirasçı yararına reddetmesi ve alt mirasçı yararına reddin T1 ve T2'nin her ikisi için de yapılması gerekir (Helvacı, İ. (2014), s. 172; İmre, Z. ve Erman, H. (2021), s. 373).

[394] Helvacı, İ. (2014), s. 170, 171.

Mirasbırakanın en yakın yasal mirasçılarının tamamı tarafından mirasın reddedilmesi ve bunların en azından birisinin alt derece mirasçılar lehine ret açıklaması durumunda, ret beyanının yöneltildiği sulh hukuk mahkemesi, daha sonra gelen mirasçılara bir bildirim yapar. Alt derece mirasçılar, bu bildirimden sonraki bir aylık süre içinde mirası açıkça reddeder veya suskun kalırsa miras reddedilmiş sayılır (TMK m.614/II). Bir aylık sürenin susarak geçirilmesinin mirasın reddi sonucuna bağlanması faraziye niteliğinde olup, aksinin iddia ve ispatı mümkün değildir[395]. Sürenin susarak geçirilmesi ya da bu süre içindeki açık bir irade beyanıyla mirasın kabul edilmemesi, mirasın en yakın yasal mirasçılar tarafından reddi sonucunu ortaya çıkardığından, tereke iflâs hükümlerine göre tasfiye edilir ve tasfiye sonunda arta kalan değerler, önce gelen, yani en yakın yasal mirasçılara verilir (TMK m.614/III). Ancak, alt derece mirasçılardan herhangi birisinin mirası kabulü, iflâs hükümlerine göre tasfiyeyi ortadan kaldırır[396].

2.3.3. Resmî tasfiye sırasında terekenin mevcudunun borçları ödemeye yetmediğinin anlaşılması

Mirasçıların veya mirasbırakanın alacaklılarının talebi üzerine terekenin resmî tasfiyesine karar verilmesi halinde, tereke sulh hukuk mahkemesi tarafından ya da atayacağı tasfiye memuru eliyle tasfiye edilir (TMK m.634). Resmî tasfiyede asıl olan, tasfiyenin olağan usul ile yapılmasıdır. Bu kapsamda, mirasbırakanın yürüyen işleri tamamlanır, alacakları tahsil edilir ve borçları ödenir. Vasiyet borçlarının terekenin olanağı ölçüsünde yerine getirilmesi sağlanır. Zorunlu hallerde mirasbırakanın hakları ile borçları mahkemece tespit edilir ve mirasbırakanın malları paraya çevrilir (TMK m.635/I). Bu süreçte, tereke mevcudunun borçlarını ödemeye yetmediği ortaya çıkarsa olağan usul ile tasfiyeye son verilerek[397] tereke iflâs hükümlerine göre tasfiye edilir (TMK m.636; VVMT m.52)[398].

[395] Dural, M. ve Öz, T. (2020), s. 422; Öztan, B. (2022), s. 397.
[396] Kocayusufpaşaoğlu, N. (1987), s. 630; İmre, Z. ve Erman, H. (2021), s. 373.
[397] Borçların tereke mevcudundan fazla olması halinde mirasbırakanın alacaklılarının da iflâs usulü ile tasfiye talep edebileceği hakkında bkz. İmre, Z. ve Erman, H. (2021), s. 406, 407; Dural, M. ve Öz, T. (2020), s. 437; Baygın, C. (2005), 98.
[398] İsviçre Medenin Kanunun Almanca metninin bu hükme karşılık gelen maddesinin başlığı TMK m. 636'ya benzer şekilde "Konkursamtliche Liquidation" olup madde terekenin borca batık olması halinde tasfiyenin iflâs dairesi tarafından iflâs hükümlerine göre yapılacağı şeklindedir (ZGB Art. 597).

Mirasın hükmen reddinde olduğu gibi resmi tasfiye sırasında da terekenin iflâs hükümlerine göre tasfiyesine neden olan şey terekenin borca batıklığıdır[399]. Terekenin resmî tasfiyesi sırasındaki borca batıklık, sürecin başlangıcında belli olabileceği gibi sonradan da ortaya çıkabilir. Terekenin borca batık olduğunun anlaşıldığı her durumda, mahkemece daha önce olağan usul ile resmî tasfiyeye karar verilmiş olsa bile, tasfiye usulü değiştirilerek terekenin iflâs hükümlerine göre tasfiyesine karar verilmelidir (TMK m.636;VVMT m.52)[400]. Zira olağan usul ile resmî tasfiye, borca batık olmayan terekeler için uygulanan bir tasfiye yöntemidir (TMK m.635;VVMT m.46)[401].

Resmi tasfiyenin başlangıcındaki borca batıklık iki şekilde tespit edilebilir. Birincisi, mirasçıların talebi üzerine terekenin resmî defteri tutulduktan sonra, terekenin aktifinin pasifini karşılamaya yetmediği ortaya çıkmış ve bunun üzerine mirasçılar resmî tasfiye talebinde bulunmuş olabilir. Bu ihtimalde, resmi tasfiye talebinden önce tutulmuş bir resmi defter vardır ve resmî tasfiye bu deftere göre yapılır (TMK m.634/III). Bu durumda, terekenin borca batıklığı tasfiyenin başlangıcında bellidir. Bu nedenle, sulh hukuk mahkemesinin resmî tasfiyenin iflâs hükümlerine göre yapılmasına karar vermesi gerekir.

Resmî tasfiye isteyebilmek için öncesinde resmi defter tutulmuş olması şart değildir. Mirasçılar veya mirasbırakanın alacaklıları, doğrudan resmi tasfiye de isteyebilirler. Doğrudan resmi tasfiye talebinde bulunulmasından sonra tereke defteri tutulmaya başlanır (TMK m.634/II). Terekenin aktif ve pasifinin tespiti ile bunun neticesine göre resmî tasfiye usulünün belirlenmesine yönelik olan defter tutma işlemi, terekenin resmî defterinin tutulmasına ilişkin hükümler kıyasen uygulanarak yapılır[402] (TMK m.620-622,630). Buna göre, tutulacak defterde mirasbırakanın taşınırları, taşınmazları, taşınmazlar üzerindeki ayni hakları ve varsa kiraya ilişkin kayıtlar, üçüncü kişiler tarafından ileri sürülen istihkak iddiaları; mirasbırakanın alacakları, mirasbırakanın kefaletinden doğanlar da dâhil tüm borçları ve intikal borçları gösterilir[403]. Resmî kayıtlardan veya mirasbırakanın belgelerinden varlığı anlaşılan alacaklar, borçlar ve mevcutlar da deftere aynen yazılır

[399] Ansay, S. Ş. (1940), s. 767; Rüzgaresen, C. ve Erdem, M. (2011), s. 233; Kılıç, M. (2013). Türk Hukukunda Mirasın Resmi Tasfiyesi. *AÜHFD*, 62(3), ss. 761-817, s. 811.
[400] Kuru, B. (1993), s. 2827; Berkin, M. N. (1972), s. 191; Birinci Uzun, T. (2018), s. 214; Baygın, C. (2005), s. 98; İmre, Z. ve Erman, H. (2021), s. 406; Kılıç, M. (2013), s. 768.
[401] Baygın, C. (2005), s. 97; Birinci Uzun, T. (2018), s. 214; İmre, Z. ve Erman, H. (2021), s. 405; Antalya, G. ve Sağlam İ. (2019), s. 467; Eren, F. ve Yücer Aktürk, İ. (2024), s. 566.
[402] Antalya, G. ve Sağlam İ. (2019), s. 464; Kılıç, M. (2013), s. 806; Birinci Uzun, T. (2018), s. 182; Öztan, B. (2021), s. 424.
[403] Bkz. "**2.1.2.2.1. Terekenin aktifi**" ve "**2.1.2.2.2. Terekenin pasifi**"

(VVMT m.42; VVMTY m.14). Terekedeki aktif ve pasif güncel değerleri ile deftere kaydedilir[404]. Bu surette oluşturulan tereke defteri neticesinde terekenin borca batık olmadığı anlaşılırsa, olağan usul ile resmî tasfiye yapılır. Terekenin borca batık olduğunun belirlenmesi halinde ise iflâs hükümlerine göre tasfiyeye gidilir. İşte resmi tasfiyenin başlangıcındaki ikinci borca batıklık hali de budur.

Terekenin borca batıklığı resmi tasfiyenin devamı sırasında da ortaya çıkabilir[405].Bu aşamada borca batıklık terekenin aktifi için takdir edilen bedel ile aktifin paraya çevrilmesi neticesinde oluşan negatif farktan veya sonradan bazı alacaklıların ortaya çıkması gibi terekenin dengesini aktif aleyhine değiştiren muhtelif sebeplerden kaynaklanabilir[406]. Ancak, gerekçesinden bağımsız olarak, resmî tasfiyenin devamı sırasında terekenin borca batık olduğunun ortaya çıkması, iflâs hükümlerine göre tasfiyeyi gerektiren bir sebeptir. Bu gereklilik tasfiye işlemlerine başlanmasından sonra ortaya çıkarsa, olağan usul ile tasfiye sırasında gerçekleşen tasarrufların ve alacaklılara yapılan ödemelerin hükümsüz hale geleceği, sebepsiz zenginleşme hükümleri uyarınca terekeye iadelerinin gerekeceği kabul edilmektedir[407]. Diğer taraftan, terekenin mevcudunun borçlarını karşılamaya yetmediği olağan usul ile yapılan resmî tasfiyenin tamamlanmasından sonra anlaşılırsa[408], terekenin iflâs hükümlerine göre tasfiyesi söz konusu olmaz, alacaklılar yalnızca mirasçılara başvurabilirler[409].

Görüldüğü üzere, terekenin iflâs hükümlerine göre tasfiyesini gerektiren diğer durumlarda, buna sebebiyet veren olgu mirasın *gerçek* ya da *hükmen reddi* iken, Türk Medeni Kanununun 636. maddesi kapsamındaki iflâs hükümlerine göre tasfiyenin başlangıç noktası *resmî tasfiye talebi*dir. Bu durum da iflâs hükümlerine göre tasfiyeyi gerektiren nedenler arasında, sürecin başlangıç noktası ve başlatabilecek kişiler bakımından fark yaratmaktadır.

---

[404] Antalya, G. ve Sağlam İ. (2019), s. 465; Yakuppur, S. (2022), s. 100 vd.; Çabri, S. (2023a), p.1087; Öztan, B. (2021), s. 413. Tereke aktif ve pasifinin mirasbırakanın ölümü anındaki değerlerine göre deftere geçirileceği yönündeki aksi görüş için bkz. İnan, A. N., Ertaş, Ş. ve Albaş, H. (2019), s. 527.
[405] Birinci Uzun, T. (2018), s. 214; Kuru, B. (1993), s. 2827, 2828.
[406] Birici Uzun, T. (2018), s. 214.
[407] Birinci Uzun, T. (2018), s. 215.
[408] Bilinen tüm alacaklılara ödeme yapıldıktan ve kalan bakiye mirasçılara teslim edildikten sonra ortaya çıkan yeni alacaklıların alacaklarının toplamının, mirasçılara teslim edilen bakiyeden fazla olması halinde aslında terekenin mevcudunun borçlarını ödemeye yetmediği ortaya çıkar ancak, bu durum tasfiyenin tamamlanmasından sonra gündeme gelmiş olur (Birinci Uzun, T. (2018), s. 215).
[409] Birinci Uzun, T. (2018), s. 215; Baygın, C. (2005), s. 99.

Terekenin resmî tasfiyesi kapsamında gündeme gelen iflâs hükümlerine göre tasfiye, süreci başlatan olgular itibarıyla mirasın reddi üzerine başlayan iflâs tasfiyesinden farklı olmanın yanı sıra, borca batıklığın tespiti açısından da mirasın hükmen reddinden farklı yöntemler içermektedir. Zira mirasın hükmen reddinde bir defter tutma söz konusu olmaksızın, mahkemece yapılan araştırma sonuçlarına göre borca batıklık tespit edildiği halde, resmi tasfiyedeki borca batıklık tespiti, sermaye şirketleri ya da kooperatiflerin borca batıklığının tespiti için düzenlenen ara bilanço benzeri bir yöntemle gerçekleşmektedir.

Ayrıca, mirasın reddinde mirasçıların mirasçılık sıfatlarının sona ermesi, buna karşın terekenin resmî tasfiyesini talep eden mirasçıların mirasçılık sıfatının devam etmesi ve fakat terekeyi yönetme ve tereke malları üzerindeki tasarruf yetkilerinin ortadan kalkması iflâs hükümlerine göre tasfiye sürecinde bazı farkların ortaya çıkmasına neden olabilecek niteliktedir. Bununla birlikte, söz konusu farklar terekenin tasfiyesinin iflâs hükümlerine göre yapılması noktasında bir ayrım yaratmamaktadır.

Süreç içerisindeki farklılıklara, çalışmanın ilerleyen bölümlerinde yer verilmiştir. Fakat burada üzerinde durmak istediğimiz husus, Kanunda doğrudan resmî tasfiye talebinde bulunabilecekler arasında sayılmadıkları halde, mirasçının alacaklılarının girişimleriyle de terekenin iflâs hükümlerine göre tasfiyesinin gündeme gelebilmesi olasılığıdır. Şöyle ki, mirasçıların alacaklılarının korunmasına yönelik düzenlemeler kapsamında, alacaklılarına zarar verme amacıyla mirası reddeden mirasçının alacaklılarının ya da mirasçı müflis ise iflâs idaresinin, kendilerine yeterli bir güvence verilmediği takdirde, ret tarihinden başlayarak altı ay içinde mirasın reddinin iptali için dava açabileceği düzenlemesi yer almaktadır (TMK m.617/I). Bu hüküm, en yakın yasal mirasçıların tümünün mirası reddetmesi ve sonra gelen mirasçılar yararına yapılan reddin de kabul edilmemesi hallerinde tereke zaten iflâs hükümlerine göre tasfiye edileceğinden (TMK m.612,614) uygulama alanı bulmayacaktır[410]. Fakat yalnızca altsoyun tamamı tarafından mirasın reddedilmesi ve bunların payının sağ kalan eşe geçmesi (TMK m.613) halinde mirası reddeden altsoyun mirasçılarının reddin iptalini talep etmeleri mümkündür. Ayrıca, en yakın yasal mirasçıların tümünün kendilerinden sonra gelen mirasçılar yararına mirası reddetmeleri ve yararına ret

[410] Baygın, C. (2005), s. 138, Ansay, S. Ş. (1940), s. 761; Birinci Uzun, T. (2018), s. 140; Şahan, G. (2020), s. 20; Gönen, D. (2022), s. 865.

yapılan mirasçıların da mirası kabul etmeleri halinde, mirası kendilerinden sonra gelen mirasçılar yararına reddedenlerin alacaklıları da reddin iptalini talep edebilecektir[411].

Mirası reddeden mirasçıların alacaklıları reddin iptalini talep eder ve bunun üzerine reddin iptaline karar verilirse, terekenin resmî tasfiyesi söz konusu olur (TMK m.617/III). Mirası reddinin iptal edilmesi üzerine, resmî tasfiyenin yalnızca mirası reddeden mirasçının payı için mi gerçekleştirileceği yoksa terekenin tamamının mı tasfiyeye tâbi olacağı doktrinde tartışmalıdır[412]. Ancak, mirasbırakanın tek bir mirasçısı olması halinde terekenin tümünün resmî tasfiyeye tabi tutulacağı açıktır. İster kısmen, ister tamamen tasfiyeye tabi tutulsun, burada resmî tasfiye kural olarak olağan usul ile gerçekleştirilir[413]. Zira reddin iptalinin koşullarından biri mirasçının alacaklarına zarar verme kastıdır ve terekenin iflâs hükümlerine göre tasfiyesine neden olan borca batıklığın varlığı halinde, mirasçının alacaklısına zarar verme kastı gerçekleşmiş olmaz. Bilakis, mirasçı borca batık terekenin sorumluluğundan mirası reddetmekle kurtulduğundan bu durum mirasçının alacaklılarının lehinedir[414]. Bununla birlikte, reddin iptali üzerine tereke aktifinin pasifini karşılayacağı düşüncesiyle başlayan olağan usul ile tasfiye sırasında, terekenin borca batık olduğu ortaya çıkabilir. İşte böyle bir durumda yine terekenin iflâs hükümlerine göre tasfiyesi gündeme gelir. Bu durumda, aslında tereke ile dolaylı bir ilişkisi olan mirasçının alacaklıları, iflâs hükümlerine göre tasfiye sürecini başlatabilmektedir. Dolayısıyla, resmî tasfiye sırasında terekenin borca batıklığı sebebiyle gündeme gelen iflâs hükümlerine göre tasfiye, mirasçının alacaklılarının başlattıkları bir süreç sonunda gerçekleşebilecek olması yönüyle de mirasın hükmen ya da gerçek reddi üzerine gündeme gelen iflâs hükümlerine göre tasfiyeden ayrılır. Nitekim mirasın gerçek reddinde terekenin iflâs hükümlerine göre tasfiyesi, mirasçıların mirasın reddi beyanı üzerine gündeme gelmekte; hükmen redde ise ya mirasçıların hükmen reddin tespiti talepleriyle ya da mirasbırakanın alacaklarının mirasçılara karşı dava açmaları veya icra takibi yapmaları sonucunda ortaya çıkan tespit ile söz konusu olmaktadır. Resmî tasfiye

[411] Baygın, C. (2005), s. 139; Şahan, G. (2020), s. 21; Gönen, D. (2022), s. 866.
[412] Terekenin tamamının resmî tasfiyeye tabi tutulacağı hakkındaki görüşler için bkz. Oğuzman, K. (1995), s. 299, dpn. 154; Helvacı, İ. (2014), s. 227; Öztan, B. (2021), s. 403; Serozan, R. ve Engin, B. İ. (2024), s. 536; Kazancı Tuncer, İ. ve Öcal Apaydın, B. (2015); Baygın, C. (2005), s. 151; Birinci Uzun, T. (2018), s.154; Ansay, S. Ş. (1940), s. 763. Sadece mirası reddeden mirasçının payının tasfiyeye tabi tutulacağı hakkında bkz. Ayiter, N. ve Kılıçoğlu, A. M. (1991), s. 239; İnan, A. N., Ertaş, Ş. ve Albaş, H. (2019), s. 521; İmre, Z. ve Erman, H. (2021), s. 375. Çabri, S. (2023a), p. 1029. Yargıtay içtihatları da sadece mirası reddeden mirasçının payının tasfiyeye tabi tutulacağı yönündedir. *"Birden çok mirasçının varlığı halinde; reddin iptaline karar verilmesi durumunda, reddi iptal edilen mirasçının miras payının resmi tasfiyeye tabi olur.(TMK.617/2)"* (Yargıtay 14. HD. E. 2016/18632 K. 2020/7026 T. 9.11.2020, Kazancı, e.t. 13.05.2023)
[413] Terekenin resmî tasfiyesinin iflâs usulü ile yapılması gerektiği hakkındaki aksi görüş için bkz. Kılıç, M. (2013), s. 800.
[414] Baygın, C. (2005), s. 145.

sırasında gündeme gelen iflâs hükümlerine göre tasfiye ise mirasçılar, mirasbırakanın alacaklıları ya da mirasçıların alacaklılarının girişimleriyle başlatılabilen bir durumdur.

3. TEREKE HAKKINDA İCRA VE İFLÂS KANUNUNDA YER ALAN DÜZENLEMELER, İFLÂS YOLLARI, TEREKENİN İFLÂS HÜKÜMLERİNE GÖRE TASFİYESİNİN BENZER KURUMLARLA KARŞILAŞTIRILMASI VE YABANCI HUKUK DÜZENLEMELERİ

3.1. Tereke Hakkında İcra Ve İflâs Kanununda Yer Alan Düzenlemeler

Cebri icra, maddi hukuktan kaynaklanan hakların devlet gücüne başvurularak elde edilmesini ifade eder[415]. Cebri icranın Türk hukukundaki temel kaynağı olan İcra ve İflâs Kanununda, terekeyle ilgili muhtelif düzenlemelere yer verilmiştir[416]. Bu kapsamda, İİK'nın tatiller ve taliklere[417] ilişkin hükümleri arasında borçlunun ölümü bir erteleme sebebi sayılarak, terekenin borçlarına ilişkin talik halleri İİK m.53'te özel olarak düzenlenmiştir. Yine aynı madde kapsamında, mirasbırakanın ölümünden önce başlatılmış takiplere, terekeye veya mirasçılara karşı hangi şartlarda devam edileceği belirlenmiştir.

Anılan düzenlemelerin yanı sıra, icra takibi sırasında mirasçılar tarafından *terekenin borca batık olduğu* ileri sürüldüğünde, icra mahkemesinin bu iddianın ispatı için ilâm getirilmek üzere süre vereceği (İİK m.68/IV) kanunda açıkça ifade edilmiş, terekeye karşı yapılan takiplerde hangi unsurların takip talebinde gösterileceği belirtilmiştir (İİK m.58/II,2,c.2).

---

[415] Umar, B. (1973), s. 1, 2; Berkin, M. N. (1979). *Tatbikatçılara İcra Hukuk Rehberi*. İstanbul: Filiz Kitabevi, s. 9, 10; Karslı, A. (2022), s. 7; Üstündağ, S. (2004). *İcra Hukukunun Esasları*. İstanbul: Yaylacık Matbaacılık, s. 1-9; Postacıoğlu, İ. E. ve Altay, S. (2010), s. 1-6; Yıldırım, M. K. ve Deren Yıldırım, N. (2021), s. 3-6; Kuru, B. (2013), s. 47-51; Ansay, S. Ş. (1954), s. 1; Arslan, R., Yılmaz, E., Taşpınar Ayvaz, S. ve Hanağası, E. (2024), s. 41, 42; Pekcanıtez, H., Atalay, O., Sungurtekin Özkan, M. ve Özekes, M. (2023), s. 4; Ansay, S. Ş. (1954), s. 1; Atalı, M., Ermenek, İ. ve Erdoğan, E. (2023), s. 4; Aşık, İ., Oruç, Y., Tok, O. ve Saçar, Ö. F. (2023). *İcra ve İflâs Hukuku*. Ankara: Seçkin Yayıncılık, s. 36; Görgün, L. Ş., Börü, L. ve Kodakoğlu, M. (2023), s. 1

[416] İİK'nın yanı sıra amme alacaklarının cebren tahsiline ilişkin 6183 sayılı Amme Alacaklarının Tahsili Usulü Hakkında Kanunda da tereke ile ilgili düzenlemeler yer almaktadır (m. 7, m. 21, m. 50, m. 104).

[417] *"Bir borçlu hakkında kanunda gösterilen sebeplerden dolayı icra talik edilmiş veya konkordato için mühlet verilmiş ise, o borçluya karşı takip muamelesi yapılamaz."* (İİK m.51/II). Talik halleri, yani erteleme sebepleri, icra takibi sürecine doğrudan etki ederek, takipte bir sonraki safhaya geçişi engelleyen zaman dilimlerini ifade eder (Başoğlu, G. (2013). *İcra ve İflas Hukukunda Tatil ve Talik Hâlleri*. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Maltepe Üniversitesi, İstanbul, s. 13). İİK kapsamındaki tatil ve talik halleri hakkında detaylı bilgi için bkz. Başoğlu, G. (2013).

Terekenin iflâs hükümlerine göre tasfiyesi ise Türk Medeni Kanununun terekenin resmî tasfiyesine (TMK m.632-635) ilişkin hükümleri saklı tutularak, İİK m.180'de doğrudan doğruya iflâs halleri arasında düzenlenmiştir. Terekenin bu madde uyarınca tasfiyesi sırasında gündeme gelebilecek *tasfiyenin durdurulması* kurumu, *iflâsın kaldırılmasına* (İİK m.182) ilişkin hükmün hemen ardından ve ayrıca düzenlenmiştir (İİK m.183). Adi ve rehinli alacakların sırasına ilişkin m.206'da, terekenin iflâs hükümlerine göre tasfiyesinde sıra cetveli yapılırken dikkate alınacak süre yönünden ayrı bir belirleme yapılmıştır (İİK m.206/V,4). Bu düzenlemelerin yanı sıra, terekenin iflâs hükümlerine göre tasfiyesinde alacak kaydettirme süresi de ayrıca düzenlenmiştir (İİK m.220). Türk Medeni Kanunu hükümlerine göre terekenin resmî defterinin tutulması veya terekenin resmî tasfiyesi işlemleri sırasında alacaklılara daha önceden davet yapılmış olması ihtimali göz önüne alınarak, alacak kaydettirme süresi daha kısa tutulmuştur.

Terekenin iflâs hükümlerine göre tasfiyesi bu çalışmanın konusunu teşkil ettiğinden, bu başlık altında terekeye karşı takip yapılmasının özellikleri ve mirasbırakanın ölümünden önce yapılan iflâs takibi konuları ele alınmıştır.

3.1.1. Terekeye karşı takip yapılmasının icra ve iflâs hukukunda gösterdiği özellikler

3.1.1.1. Terekenin takibin borçlu tarafında yer alabilmesi

Cebri icrada takibinin tarafları, takibi yapan alacaklı ve aleyhine takip yapılan borçludur[418]. Tarafların, medenî usul hukukunda olduğu gibi (HMK m.50)[419] taraf ehliyetine sahip olması gerekir[420]. Bu bakımdan, hak ehliyetine sahip her gerçek ve tüzel kişi alacaklı yahut borçlu sıfatı ile icra takibinin tarafı olabilir.

Gerçek kişinin ölümü, kişiliğin son bulmasına neden olduğundan, ölenin hak ehliyeti ve dolayısıyla taraf ehliyeti de ortadan kalkar[421]. Bu itibarla, ölmüş birinin takipte alacaklı

[418] Üstündağ, S. (2004), s. 61; Berkin, M. N. (1979), s. 26; Arslan, R., Yılmaz, E., Taşpınar Ayvaz, S. ve Hanağası, E. (2024), s. 142; Pekcanıtez, H., Atalay, O., Sungurtekin Özkan, M. ve Özekes, M. (2023), s. 85.
[419] Umar, B. (2014). *Hukuk Muhakemeleri Kanunu Şerhi*. Ankara: Yetkin Yayınları, s. 188-193; Tanrıver, S. (2018). *Medenî Usûl Hukuku C. I*. Ankara: Yetkin Yayınları, s. 500 vd.
[420] Berkin, M. N. (1979), s. 70; Üstündağ, S. (2004), s. 61; Kuru, B. (2013), s. 155; Arslan, R., Yılmaz, E., Taşpınar Ayvaz, S. ve Hanağası, E. (2024), s. 142; Pekcanıtez, H., Atalay, O., Sungurtekin Özkan, M. ve Özekes, M. (2023), s. 85; Karslı, s. 21, 22. Muşul, T. ve Tezel Muşul, A. (2024), s. 11.
[421] Serozan, R. (2018), s. 425; Kuru, B. (2001), s. 904; Umar, B. (2014), s. 206.

ya da borçlu olması söz konusu değildir. Aleyhine takip yapılan kişinin takipten önce öldüğü anlaşılırsa, bu takibe ölü kimsenin mirasçıları veya terekesi aleyhine devam edilmesi de mümkün değildir[422]. Fakat kişi aleyhine takip yapıldıktan sonra ölebilir. Borçlunun ölümünden önce başlatılan takiplerin akıbetiyle ilgili düzenlemeler İcra ve İflâs Kanunun 53. maddesinde yer almaktadır. *Terekenin borçlarında* kenar başlığını taşıyan madde;

"Terekenin borçlarından dolayı ölüm günü ile beraber üç gün içinde takip geri bırakılır. Mirasçı mirası kabul veya reddetmemişse bu hususta Kanunu Medenide muayyen müddetler geçinceye kadar takip geri kalır.

İcra takibi sırasında borçlu öldüğünde tereke henüz taksim edilmemiş veya resmi tasfiyeye tabi tutulmamış yahut mirasçılar arasında aile şirketi tesis olunmamışsa borçlu hayatta olsaydı hangi usul tatbik olunacak idi ise terekeye karşı ona göre takip devam eder.

Bu takibin mirasçıya karşı devam edebilmesi ancak rehinin paraya çevrilmesi veya haciz yollariyle kabildir." hükümlerini içermektedir.

Bu hüküm ile tüzel kişiliği bulunmamasına rağmen terekeye pasif taraf ehliyeti tanınarak[423], borçlunun takip sırasında ölmesi halinde, borçlu hayatta olsaydı hakkında hangi takip usulü uygulanacak idiyse, terekeye karşı da aynı usulle takibe devam edilmesi olanağı getirilmiştir. Tereke ancak mirasbırakan aleyhine ölümünden önce başlatılmış bir takip bulunması kaydıyla, cebri icra prosedürünün borçlu tarafında yer alabilmektedir. Bu

[422] Arslan, R., Yılmaz, E., Taşpınar Ayvaz, S. ve Hanağası, E. (2024), s. 142; Kuru, B. (2013), s. 163; Karslı, A. (2022), s. 22; Yılmaz, E. (2016). *İcra ve İflâs Kanunu Şerhi*. Ankara: Yetkin Yayınları, s. 288. *"Hukuk davalarında olduğu gibi icra takibinin taraflarının da, taraf ehliyetine sahip olmaları gerekir. Gerçek kişilerin kişiliği ve bununla birlikte medeni haklardan istifade ehliyeti ölüm ile son bulduğundan (TMK madde 28, 1), ölmüş bir kişinin taraf ehliyeti bulunmamaktadır. 04.05.1978 tarihli ve 4-5 sayılı İçtihadı Birleştirme Kararı'nda da belirtildiği üzere ölü kişi aleyhine takip yapılamaz"*(Yargıtay 8. HD., E. 2016/17718, K. 2019/10681, T. 28.11.2019, Lexpera, e. t. 01.05.2023)*"Davalının davanın açılmasından önce ölmesi halinde davanın reddi gerektiğine, mirasçıların bu davada yer alamayacağına, dava dilekçesinde kanunî noksan bulunduğundan söz edilerek, mirasçılarına davaya katılmasıyla davanın yürütülemeyeceğine ve islah yolu ile de bunun gerçekleştirilmesine olanak bulunmadığı…"*(YİBBGK, E. 1978/4, K.1978/5, T. 04.05.1978, Lexpera, e. t. 01.05.2023).Takibin ölü kişi aleyhine başlatılması hususunun maddi hatadan kaynaklandığının veya taraf değişikliği talebinin dürüstlük kuralına aykırı olmadığının belirlenmesi halinde takibin, HMK m.124 hükümleri dikkate alınarak mirasçılara yöneltilmesinin mümkün olduğu hakkında bkz.YHGK, E. 2019/731, K. 2022/1317, T. 19.10.2022, Lexpera, e. t. 01.05.2023(*"…26. Alacaklı vekili tarafından ölü kişinin mirasçıları yerine ölü kişi hakkında takip yapılması, maddi hataya ve kabul edilebilir bir yanılgıya dayalı olup, dürüstlük kuralına da aykırı olmadığından alacaklı vekilinin HMK'nın 124. maddesi uyarınca taraf değişikliği yapmak suretiyle bu yanlışlığı düzeltmesi mümkündür.İcra takibinin İİK'nın 53 ve TMK'nın 606. maddelerindeki süreler geçtikten sonra başlatılmış olması karşısında İİK'nın 16. maddesi uyarınca şikâyet yolu ile icra takibinin iptali istenemez…."*)

[423] Üstündağ, S. (2004), s. 62; Oruç, M. (2020), s. 40; Umar, B. (1973), s. 34(Yazar, terekeye karşı yeni takip başlatma imkânı tanınmasının zorunlu olduğunu ifade etmektedir).

durumun sebebi, mehaz İsviçre İcra ve İflâs Kanununda yer alan ve bütünlüğünü koruduğu sürece terekeye karşı, ölen kişi için geçerli takip usulleriyle takip yapılabilmesine imkân veren (SchKG Art. 49[424]) düzenlemenin İcra ve İflâs Kanununa intikal etmemiş olmasıdır[425]. Doktrinde, İcra ve İflâs Kanununun 58. maddesinin ikinci fıkrasında yer alan *"Bir terekeye karşı yapılan takiplerde kendilerine tebligat yapılacak mirasçıların adı, soyadı, şöhret ve ikametgâhları"*nın (İİK m.58/II,2,c.2) takip talebinde gösterileceğine ilişkin hükmün, terekeye karşı yeni takip yapılabileceğine işaret eder tarzda düzenlendiği yönünde görüşler bulunmakla birlikte[426], Kanunda terekeye karşı yeni takip yapılabilmesine imkân veren bir düzenleme olmaması sebebiyle, borçlunun ölümünden önce başlatılmış bir takip bulunmadığı sürece terekeye karşı icra takibi yapılmasının mümkün olmadığı kabul edilmektedir[427]. Kanunun 58. maddesinin ikinci fıkrasında yer alan hükmün de terekeye karşı yeni takip yapılmasının mümkün olmaması sebebiyle, birden fazla mirasçıya karşı yapılan takipler bakımından takip talebinde gösterilmesi gereken unsurların açıklanması şeklinde anlaşılması gerektiği belirtilmektedir[428].

---

[424] SchKG Art.49 hükmü; mirasın paylaşılmadığı, başka bir topluluğa dönüşmediği veya resmî tasfiyeye tabi tutulmadığı sürece tereke aleyhine, mirasbırakanın aleyhine takip yapılabilen yerde ve onun aleyhine yapılabilen takip türü ile takip yapılabileceğine ilişkindir. SchKG'de mirasbırakanın ölümünden önce başlamış takiplere hangi şartlarda devam edileceği de ayrıca düzenlenmiştir. Buna göre mirasbırakanın ölümünden önce baştılan takibe SchKG Art.49 hükümlerine göre terekeye karşı devam edilebilir (SchKG Art.59/2).

[425] Üstündağ, S. (2004), s. 63; Postacıoğlu, İ. E. ve Altay, S. (2010), s. 148-150; Umar, B. (2010). *İİK m.53 f.II ve III'ün Ortaya Attığı Sorunlar. YÜHFD*, 7(1), ss. 3-14, s. 7, dpn.1; Kuru, B. (1993), s. 2640.

[426] Postacıoğlu, İ. E. ve Altay, S. (2010), s. 148-150 (Yazarlar İİK m. 53 düzenlemesi ile İİK m. 58 hükmünün çeliştiğini ifade etmekle birlikte terekeye tüzel kişilik atfeder tarzda bir yorum yapmanın da mümkün olmadığını belirtmektedir).Üstündağ, S. (2004), s. 63. (*İİK'nın 58. maddesinin 2. bendinin son cümlesinde yer alan düzenleme terekeye karşı takip yapılmasının mümkün olabileceğine işaret edecek şekilde kaleme alınmıştır. Belki de bu hüküm karşısında ölümden sonra da terekeye karşı müstakilen takibe başlanabilecektir. Mesele Türk hukuku bakımından henüz aydınlık değildir. Yargıtay'ın borçlunun ölümünden sonra da terekeye karşı takip açılabilmesine imkân veren içtihatları vardır.*)

[427] Berkin, M. N. (1979), s. 182. Üstündağ, S. (2004), s. 62, 63; Postacıoğlu, İ. E. ve Altay, S. (2010), s. 146-150; Kuru, B. (2013), s. 163; Karslı, A. (2022), s. 22; Yılmaz, E. (2016), s. 288; Umar, B. (2010), s. 7, dpn.1; Kuru, B. (1993), s. 2640; Yıldırım, M. K. ve Deren Yıldırım, N. (2021), s. 430; Arslan, R., Yılmaz, E., Taşpınar Ayvaz, S. ve Hanağası, E. (2024), s. 142; Arslan, S. A. (2018), s. 167; Muşul, T. ve Tezel Muşul, A. (2024), s. 24.

[428] Kuru, B. (2013), s. 198; Dişel, B. (2014), s. 99 [*Hükümdeki "tereke" ifadfesinin doktrinde de kabul edildiği üzere, "miras ortaklığı" şeklinde anlaşılması gerekmektedir. İsviçre İcra ve İflâs Kanunu'nda da miras bırakanın takip sırasında ölmesi hâlinde takibin "miras ortaklığı"na karşı devam edeceği hükmü yer almaktadır (SchKG art. 59/2). Bu sebeple bizce de 53. maddede belirtilen "tereke" ifadesinin "miras ortaklığı" olarak, miras ortaklığının da taraf ehliyeti olmadığından, daha doğru bir ifadeyle mirasçıların tamamı şeklinde anlaşılması gerekmektedir. Kanun koyucunun bu yöndeki iradesini "Bir terekeye karşı yapılan taleplerde kendilerine tebligat yapılacak mirasçıların adı, soyadı, şöhret ve yerleşim yerleri"nin belirtilmesine ilişkin hükümden de anlamak mümkündür (m.58/1-2, c. 2)*]. Aksi yöndeki görüş için bkz. Üstündağ, S. (2004), s. 63. (*İİK'nın 58. maddesinin 2. bendinin son cümlesinde yer alan düzenleme terekeye karşı takip yapılmasının mümkün olabileceğine işaret edecek şekilde kaleme alınmıştır. Belki de bu hüküm karşısında ölümden sonra da terekeye karşı müstakilen takibe başlanabilecektir. Mesele Türk hukuku bakımından henüz aydınlık değildir. Yargıtay'ın borçlunun ölümünden sonra da terekeye karşı takip açılabilmesine imkân veren içtihatları vardır.*)

3.1.1.2. Terekeye karşı takibe devam edilebilmesinin koşulları

Mirasbırakanın ölümü, aleyhinde başlatılmış takipler üzerinde erteleyici bir etki yaratır. Borçluya ve mirasçılarına duyulan insani saygının gereği olarak, ölüm günü ile başlayan üç günlük ilk erteleme süresi[429], takibin mirasçılara veya terekeye karşı devam ettirilmesinden bağımsız olarak her iki durum için de geçerlidir. Takibe terekeye ya da mirasçılara karşı devam edilebilmesi, üç günlük erteleme süresinin geçmesinden sonra mümkün olur[430]. Bu süre içerisinde miras açıkça kabul edilmemiş veya açıkça reddedilmemişse, ilave bir erteleme söz konusu olmakta ve takip mirasın geçici iktisabının ardından gündeme gelen seçimlik hakların kullanılmasına ilişkin süreler geçinceye kadar ertelenmektedir[431]. Mirasın reddi için öngörülen süre kural olarak üç ay olmakla birlikte, önemli sebeplerin varlığı halinde mirasın reddi süresi uzatabileceğinden ya da yeni bir süre tanınabileceğinden, bu süreler de sona erene kadar takibe devam edilemez (TMK m.606-608,615)[432]. Ayrıca, sonra gelen mirasçılar yararına ret ve mirasçıların talebi üzerine terekenin resmî defterinin tutulması, mirasın reddi süresini öteleyen etkilere sahip olduklarından İİK m.53/I,c.2 kapsamında değerlendirilmeleri gerekir (TMK m.614/II,626,627) [433].

Borçlunun ölümüne dayalı erteleme süreleri iki aşamalıdır. İlk olarak üç günlük ve daha kısa bir süre belirlenmiş, bu süre içinde mirasın ve terekenin akıbetinin belli olmaması ihtimaline binaen de miras hukuku kurallarına atıf yapılmıştır.

Takibe terekeye karşı devam etmenin tercih edilmesi halinde, üç günlük süreden sonraki ertelemenin söz konusu olmayacağı, ertelemenin mirasçılara karşı devam ettirilecek

---

[429] Arslan, S. A. (2018), s. 277.

[430] Berkin, M. N. (1979), s. 126; Belgesay, M. R. (1945). *İcra ve İflâs Hukuku C. I*. İstanbul: Marifet Basımevi, s. 194; Kuru, B. (1988a). *İcra ve İflâs Hukuku C. I*. İstanbul: Evrim Dağıtım, s. 140; Arslan, R., Yılmaz, E., Taşpınar Ayvaz, S. ve Hanağası, E. (2024), s. 142; Arslan, S. A. (2018), s. 167.

[431] Doktrinde ve uygulamada bu süre kural olarak mirasın reddi süresi olarak ele alınmakta ancak terekenin resmî defterinin tutulması ve resmî tasfiye hallerine de değinildiği görülmektedir (Belgesay, M. R. (1945), s.195; Berkin, M. N. (1979), s. 126; Kuru, B. (2013), s. 159, dpn.26; Arslan, S. A. (2018), s. 168; Başoğlu, G. (2013), s. 98-104; ; Bilir, M. (2023), s. 839-841)

[432] Belgesay, M. R. (1945). *İcra ve İflâs Hukuku C. I*. İstanbul: Marifet Basımevi, s. 194; Berkin, M. N. (1948). *Tereke Alacaklarının Cebri Takibi*. İleri Hukuk Dergisi, 2(38), ss. 610 -612, s. 611; Berkin, M. N. (1979), s. 126; Kuru, B. (2013), s. 149; Başoğlu, G. (2013), s. 98-104; Arslan, S. A. (2018), s. 168; Bilir, M. (2023), s. 840.

[433] Belgesay, M. R. (1945), s. 194, 195; Arslan, S. A. (2018). *İcra Takip İşlemleri Etkileri ve Hukuka Aykırılığın Sonuçları*. Ankara: Yetkin Yayınları, s. 168; Bilir, M. (2023), s. 845; Berkin, M. N. (1979), s. 127; Arslan, S. A. (2018), s. 168; Başoğlu, G. (2013), s. 98-104.

takiplerle ilgili olduğu yönünde görüşler ve Yargıtay kararları[434] bulunmaktadır[435]. Bize göre, bu düşüncenin sebebi İİK m.53/I'in ikinci cümlesindeki düzenlemenin ilk bakışta yalnızca mirasçılara karşı devam ettirilmek istenen takiplere ilişkin olduğu ve miras hukuku kurallarına bu sebeple atıf yapıldığı izlenimini vermesidir. Ancak, belirtilen düzenlemenin yalnızca mirasçılara karşı devam ettirilecek takipler için bir erteleme öngördüğü ve üç günlük erteleme süresinin ardından terekeye karşı takibe devam edilebileceğinin kabulü söz konusu olmamalıdır. Doktrindeki hâkim görüş de terekenin akıbetinin henüz belirsiz olduğu süreçte takibe yalnız mirasçılara karşı değil, terekeye karşı da devam edilemeyeceği yönündedir[436]. Çünkü mirasçılar süresi içinde mirası reddettiğinde, terekenin iflâs hükümlerine göre tasfiyesi gündeme gelebilir ve bunun neticesinde terekeye karşı takibe devam etme imkânı ortadan kalkar[437]. Yine, mirasın reddi süresi içinde terekenin resmî tasfiyesi istenebilir ve bu durumda da terekeye karşı takibe devam etme olanağı kalmaz. Mirasın mirasçılar tarafından kabul edilmesi halinde dahi mirasbırakanın alacaklılarının resmî tasfiye talep etmeleri mümkün olduğundan[438] yine terekeye karşı takibe devam edilemeyeceği sonucuna ulaşılmaktadır. İlaveten, mirasçıların istemi üzerine terekenin resmî defterinin tutulması söz konusu olduğunda, terekenin borçları için defter tutma süresi boyunca takip yapılamaz (TMK m.625/I) [439]. Resmî defter tutulmasından sonra yapılan beyana çağrı süresi içinde, mirasçıların yine resmî tasfiye talep etme hakları bulunmaktadır

---

[434] Terekeye karşı takibe devam edilmesinin tercih edilmesi halinde mirasın reddi süresi boyunca öngörülen erteleme süresinin beklenmeyeceği hakkında bkz. Yılmaz, E. (2016), s. 286, 287. Bu konudaki tartışmalar hakkında bkz. Postacıoğlu, İ. E. ve Altay, S. (2010), s. 307 ve Berkin, M. N. (1979), s. 127. *"Borçlunun takipten sonra ölmesi halinde; takibe devam olunabilmesi için İİK'nun 53. maddesi gereğince alacaklının tereke veya mirasçılar aleyhine takibin devamını istemesi gerekir. Mirasçılar hakkında takibin devamını isterse, reddi miras için Medeni Kanun gereğince tayin edilen 3 aylık süre içinde takibin geri bırakılması icap eder. Alacaklı terekeye karşı takibe devam etmek isterse bundan sonraki işlemlerin tereke mümessillerine tebliği icap eder. Ancak bu durumda 3 aylık mirasın reddi süresi beklenmez"*(Yargıtay 12. HD., E. 2011/3331, K. 2011/19440, T. 20.10.2011. Aynı yönde Yargıtay 12. HD., E. 2014/12846, K. 2014/15505, T. 29.5.2014 Yargıtay 12. HD., E. 2014/15860, K. 2014/17599, T. 17.6.2014, Lexpera, e. t. 01.05.2023).

[435] İsviçre hukukunda da bu yönde tartışmalar olduğu hakkında bkz. Postacıoğlu, İ. E. ve Altay, S. (2010), s. 308.

[436] Berkin, M. N. (1979), s. 127; Üstündağ, S. (2004), s. 62. Kuru, B. (2013), s. 162; Kuru, B. (1988a), s. 139; Dişel, B. (2014). *İcra Hukukunda Takip Arkadaşlığı*. İstanbul: On İki Levha Yayıncılık, s. 132. Arslan, S. A. (2018), s. 277; Yıldırım, M. K. ve Deren Yıldırım, N. (2021), s. 20.

[437] Berkin, M. N. (1979), s. 127; Kuru, B. (2013), s. 149, 150, 159, dpn.26; Postacıoğlu, İ. E. ve Altay, S. (2010), s. 307. Arslan, A. (2018), s. 168; Başoğlu, G. (2013), s. 102. Bilir, M. (2023), s. 841.

[438] İmre, Z. ve Erman, H. (2021), s. 400; Ayiter, N. ve Kılıçoğlu, A. (1991), s. 249; Kocayusufpaşaoğlu, N. (1987), s. 648; Oğuzman, K. (1995), s. 306; Serozan, R. ve Engin, B. İ. (2024), s. 530; Birinci Uzun, T. (2018), s. 99, 100; Dural, M. ve Öz, T. (2020), s. 434.

[439] Kocayusufpaşaoğlu, N. (1987), s. 640; İnan, A. N., Ertaş, Ş. ve Albaş, H. (2019), s. 535; Antalya, G. ve Sağlam İ. (2019), s. 453; Bilir, M. (2023), s. 836.*"Hal böyle olunca; yerel mahkemenin, TMK'nın 625. maddesi uyarınca resmî defter tutma işleminin devamı müddetince terekenin borçları nedeniyle icra takibi yapılamayacağı gerekçesi ile takibin iptaline dair verdiği kararda bir isabetsizlik bulunmamaktadır"*(YHGK, E. 2014/1036, K. 2016/551, T. 27.4.2016, Lexpera, e. t. 01.05.2023). Resmî defter tutulmasının takip hukuku bakımından değerlendirilmesi ve İİK m.53 hükmü ile TMK'nın resmî tasfiyeye ilişkin hükümleri arasındaki ilişki hakkında detaylı bilgi için ayrıca bkz. Bilir, M. (2023).

(TMK m.627/I). Sayılan bu haller, terekeye karşı takibe devam etmeye imkan olup olmadığının, ancak mirasın geçici iktisabından sonra mirasçıların seçimlik haklardan hangisini kullanacaklarına göre belirlenebileceğini göstermektedir. Dolayısıyla, takibe terekeye karşı devam edilebilmesi için terekenin akıbetinin belli olacağı süreler boyunca ertelemenin devam etmesi gerekir.

Mirasbırakanın ölümü sebebiyle yapılan ertelemelerin ardından, alacaklı takibi ya terekeye karşı ya da mirasçılar aleyhine devam ettirebilir[440]. Terekeye karşı takibe devam edilebilmesi için, borçlusu mirasbırakan olan bir takibin bulunması öncelikli koşuldur. İlaveten, terekenin henüz taksim edilmemiş (mirasın paylaşılmamış olması) veya resmî tasfiyeye tabi tutulmamış olması yahut da mirasçılar arasında bir aile şirketi (aile malları ortaklığı) kurulmamış olması gerekir (İİK m.53/II)[441]. Bu şartlar, terekenin henüz tereke olma özelliğini kaybetmemesine, tereke mallarının mirasçıların ya da mirasbırakanın alacaklılara özgülenmemiş olmasına, bir başka ifadeyle terekenin bütünlüğünü kaybetmemiş olmasına ilişkindir[442]. Zira mirasın paylaşılması halinde tereke malları mirasçılara özgülenir ve miras ortaklığı sona erer. Resmî tasfiye sonucunda da ortada bir tereke kalmaz[443]. Aile malları ortaklığı kurulduğunda ise miras ortaklığı dönüşüm geçirir ve artık aleyhine takip yapılabilecek bir tereke bulunmaz.

Takibe terekeye karşı devam edilmesi tercih edildiğinde, artık takibin borçlu tarafında tereke yer alır[444]. Terekeye dâhil haklar veya yükümlülükler elbirliği mülkiyeti ile

---

[440] *"…Alacaklı terekeye karşı takibe devam etmek isterse bundan sonraki işlemlerin tereke mümessillerine tebliği gerekir,…Alacaklının bunlardan hangisini seçtiğini bildirmeden takibin yürütülmesi mümkün değildir."*(Yargıtay 12. HD., E. 2016/16343, K. 2016/17145, T. 16.6.2016; Aynı yönde Yargıtay 12. HD., E. 2015/19717 K. 2015/23474 T. 08.10.2015; Yargıtay 12. HD., E. 2020/5757 K. 2021/1942 T. 23.2.2021, Lexpera, e. t. 01.05.2023); *"Somut olayda, borçlu K6 hakkında ilamlı takibe başlandığı ve icra emri tebliği ve takibin kesinleşmesinden sonra borçlunun 24/05/2020 tarihinde vefat ettiği anlaşılmaktadır. Bu durumda, borçlu takipten sonra öldüğünden İİK.nun 53. maddesi gereğince alacaklının tereke aleyhine veya mirasçıların aleyhine takibin devamını istemesi gerekir….Alacaklı terekeye karşı takibe devam etmek isterse bundan sonraki işlemlerin tereke mümessillerine tebliği gerekir,…Alacaklının bunlardan hangisini seçtiğini bildirmeden takibin yürütülmesi mümkün değildir."*(İzmir Bölge Adliye Mahkemesi 8. HD., E. 2021/83, K. 2021/2164, T. 16.9.2021, Lexpera, e. t. 01.05.2023)*"İİK'nın 53. maddesi gereğince; borçlunun takip sırasında ölümü halinde alacaklının takip edebileceği iki yol vardır.Bunlardan birincisi takibin terekeye yöneltilmesi, ikincisi ise mirasçılara yöneltilmesidir. Buna göre alacaklının tercih hakkını kullanarak, takibi mirasçılar hakkında mı yoksa terekeye karşı mı devam ettireceğini icra dairesine bildirmesi ve buna göre takibi sürdürmesi gerekmektedir."*(Yargıtay 12. HD., E. 2020/5757 K. 2021/1942 T. 23.2.2021, Lexpera, e. t. 01.05.2023). Aksi yönde bkz. Kuru, B. (2013), s. 162; Başoğlu, G. (2013), s. 111.

[441] Üstündağ, S. (2004), s. 63; Kuru, B. (2013), s. 159; Yıldırım, M. K. ve Deren Yıldırım, N. (2021), s. 20; Yılmaz, E. (2016), s. 285.

[442] Muşul, T. ve Tezel Muşul, A. (2024), s. 26, 27.

[443] Postacıoğlu, İ. E. ve Altay, S. (2010), s. 307, 308.

[444] *"Bu durumlarda miras ortaklığı, takibin tarafı olarak yer almaz; aksine mirasçılar, terekenin temsilcisi olarak takibi yürütürler. Zira kanaatimizce bu hükümlerden miras ortaklığının taraf ehliyeti*

mirasçıların uhdesinde olduğundan ve terekenin de bir tüzel kişiliği bulunmadığından, takibin terekeyi temsilen mecburi takip arkadaşı olarak bütün mirasçılara ya da tereke temsilcisine yöneltilmesi gerekir[445]. Takip terekeye karşı devam ettirilirken, yalnızca tereke mallarına haciz uygulanabilir, mirasçıların kişisel malvarlığına başvurulamaz[446]. Alacaklının takibe terekeye karşı devam etmek istediğini icra dairesine bildirmesi ve icra dairesinin de bunu terekeyi temsilen mirasçılara ya da tereke temsilcisine bildirilmesi üzerine, henüz takibe itiraz süresi geçmemişse takibe itiraz edilebilir. İtiraz süresi İİK m.53/I'de öngörülen erteleme süreleri içinde bitecek olursa, bu durum sürelerin işlemesini durdurmamakla birlikte, son günü üç günlük ya da üç aylık erteleme süresine denk gelen sürenin bitiminden itibaren itiraz süresi bir gün daha uzar (İİK m.56).

Mirasbırakan hayattayken başlatılan icra takibi, ölümünden sonra mirası kabul eden mirasçılarına karşı devam ettirilmek istendiğinde ise bu durum terekeye karşı devam ettirilecek takipten, özellikle takip yolu itibarıyla farklılaşmaktadır[447]. Çünkü İİK m.53/III hükmüne göre, mirasbırakana karşı ölümünden önce yalnızca *rehnin paraya çevrilmesi* veya *haciz* yoluyla başlatılan takipler, ölümünden sonra mirasçıya karşı devam ettirilebilir[448]. Mirasçılara karşı iflâs takibine devam edilebilmesi söz konusu değildir. İflâs yoluyla takibe ancak terekeye karşı devam edilebilir[449].

çıkarılamaz. Ayrıca terekeye karşı yürütülen takipte de miras ortaklığı takibin tarafı hâline gelmez; aksine takibin tarafı terekedir."(Peksöz, V. (2022). *Medeni Usul Hukuku Açısından Adi Ortaklık İlişkileri*. İstanbul: On İki Levha Yayıncılık, s. 135)

[445] Muşul, T. ve Tezel Muşul, A. (2024), s. 25; Kuru, B. (1988a), s. 154, 155; Kuru, B. (2013), s. 159; Karslı, A. (2022), s. 23.*"Yargıtay, terekenin hak ehliyetine ve taraf sıfatına sahip olmaması kuralına getirilen istisnanın doğuracağı sakıncaların, miras ortaklığına temsilci atanarak giderilmesini istemektedir."*(Oruç, M. (2020), s. 40).Bkz. Yargıtay 12. HD., E. 2016/16343, K. 2016/17145, T. 16.6.2016; Yargıtay 12. HD., E. 2014/15860 K. 2014/17599 T. 17.6.2014; Yargıtay 12. HD., E. 2011/3331 K. 2011/19440 T. 20.10.2011 (Lexpera, e. t. 01.05.2023)
Yargıtay 12. HD., E. 2016/16343, K. 2016/17145, T. 16.6.2016 (Lexpera, e. t. 01.05.2023)

[446] Arslan, R., Yılmaz, E., Taşpınar Ayvaz, S. ve Hanağası, E. (2024), s. 144; Kuru, B. (2013), s. 160; Dişel, B. (2014), s. 85.

[447] İsviçre İcra ve İflâs Kanununda da takibin mirasçılara karşı devam ettirilebilmesi için takibin rehnin paraya çevrilmesi yoluyla ya da haciz yoluyla takip olması gerekmektedir. Ancak haciz yoluyla takibe devam edilebilmesi için hacze iştirak için Kanunun 110. ve 111 maddelerinde öngörülen sürelerin geçmiş olması gerekir (SchKG Art.59/3). Bu düzenleme ile mirasçıların daha önce muhatap olmadığı bir takip bakımından kişisel ve müteselsil sorumluluk ilkelerinin sonuçlarına karşı korunması amaçlanmıştır (Umar, B. (2010), s. 7, 8; Postacıoğlu, İ. E. ve Altay, S. (2010), s. 308)

[448] Yılmaz, E. (2016), s. 288; Karagüllü, K. (2021). *Takip Yolunun Değiştirilmesi (İİK m.43/2)*. İstanbul: On İki Levha Yayıncılık, s. 44. Mirasçılara karşı iflâs takibine devam edilmesi halinde tereke ile mirasçıların malvarlığının karışarak tasfiyeye tabi olacağı ve bu durumun TMK m. 603 hükmüne aykırılık yaratacağı; ayrıca bu durumun aynı anda iki iflâs davasının bulunulması gerekmesi gibi takip hukukuna aykırı olacak birden çok yönüyle hukuka aykırı olacağı hakkında bkz. Umar, B. (2010), s. 10-13.

[449] Belgesay, M. R. (1945), s. 196; Arslan, R., Yılmaz, E., Taşpınar Ayvaz, S. ve Hanağası, E. (2024), s. 144; Kuru, B. (2013), s. 160; Üstündağ, S. (2004), s. 63; Umar, B. (2010), s. 5.

Mirasçılar tereke borçlarından müteselsilen sorumlu olduklarından, takip tüm mirasçılara karşı devam ettirilebileceği gibi, mirasçılardan bir veya birkaçına karşı da devam ettirilebilir ve takip konusu alacağın tamamı, aleyhinde takibe devam edilen mirasçıdan talep edilebilir (TMK m.640/II; TBK m.163/I)[450]. Ancak, konusu para alacağı olmayan, elbirliği mülkiyeti sebebiyle mirasçıların tamamının mecburi takip arkadaşı olarak yer almaları gereken takiplerde, takibin tüm mirasçılara karşı devam edilmesi gerekir[451].

Mirasın hükmen reddinin şartları varsa, mirasbırakan hayattayken başlatılan takiplere, ne mirasçılara ne de terekeye karşı devam edilebilir. Zira mirasın hükmen reddedilmiş sayılacağına ilişkin kanuni karine tüm mirasçılar açısından geçerlidir[452]. Böyle bir durumda İİK m.180 uyarınca tereke iflâs hükümlerine göre tasfiye edilir. Mirasın hükmen reddi daha önce tespit edilmişse, bu durumda terekenin iflâs hükümlerine göre tasfiye halinde olması gerektiğinden, mevcut takipler durmuş ya da düşmüş olmalıdır (İİK m.193). Dolayısıyla, duran ya da düşen takibe ne terekeye ne de mirasçılara karşı devam olanağı bulunmamaktadır. Mirasın hükmen reddinin daha önce tespit edilmemiş olması halinde de icra dairesi, terekeye karşı devam ettirilen takiplerde mirasçılara ya da tereke temsilcisine, mirasçılara karşı devam ettirilen takiplerde ise mirasçılara bildirim yapacağından, tereke temsilcisinin veya mirasçıların bu bildirim üzerine itiraz ya da gecikmiş itiraz yoluyla hükmî ret karinesini ve terekenin borca batık olduğu itirazını ileri sürme imkânları vardır[453]. Bu itiraz üzerine gündeme gelecek mirasın hükmen reddinin tespiti davasının[454] bir neticesi

[450] Kuru, B. (2013), s. 160; Yıldırım, M. K. ve Deren Yıldırım, N. (2021), s. 20.
[451] Kuru, B. (2013), s. 160; Pekcanıtez, H., Atalay, O., Sungurtekin Özkan, M. ve Özekes, M. (2023), 86; Yıldırım, M. K. ve Deren Yıldırım, N. (2021), s. 20. Ancak, İİK m.30 kapsamında bir işin yapılmasına veya yapılmamasına dair olan ilama bağlı yapmama borcu şahsi bir borç ise bu durumda borçlunun ölümüyle borç sona ereceğinden mirasçılarına karşı takip yapılamayacaktır [Akkan, M. (2020). Bir İşin Yapılması veya Yapılmamasına İlişkin İlamların İcrası (İİK m.30, m.343). İstanbul: On İki Levha Yayıncılık, s. 285].
[452] Kocayusufpaşaoğlu, N. (1987), s. 622; Helvacı, İ. (2014), s. 112; Serozan, R. ve Engin, B. İ. (2024), s. 517; Antalya, G. ve Sağlam İ. (2019), s. 433; Turan Başara, G. (2012), s. 166. Petek, H. (2013), s. 2227.
[453] Kuru, B. (2013), s. 161; Belgesay, M. R. (1945), s. 196; Postacıoğlu, İ. E. ve Altay, S. (2010), s. 308; Başoğlu, G. (2013), s. 110. *"Somut olayda, muris hakkında haciz yoluyla takibe başlanmış ve mirasçılar hakkında takibe devam edilmiştir.Bu takip muris hakkındaki takibin devamıdır.Bu husus İİK'nun 53/son maddesinde (bu takibin mirasçıya karşı devam edebilmesi) denmek suretiyle açıkça belirtilmiştir.Kural olarak bir takipte tek ödeme emri çıkarılır.Mirasçılar hakkındaki takip ilk takibin devamı olduğundan mirasçılar adına ödeme emri çıkarılmasına gerek bulunmamaktadır.Adı geçenlere muhtıra gönderilerek takibin kendilerine karşı da sürdürüleceğinin bildirilmesi ile yetinilmelidir.Kesinleşen takipte mirasçılara fazladan ödeme emri çıkarılması yeni bir takibin başlatıldığı anlamına gelmez.Bu nedenle de mirasçılar murisin ölümünden önceki işlemlere karşı itiraz edemezler.Mirasçıların itirazı mirasçı olunmadığı, mirasın reddedildiği gibi itirazlarla, imhal, itfa, zamanaşımı (İİK 71) gibi itirazlar olabilir.Murisin külli halefi olan mirasçının asıl borçlunun (murisin) itiraz hakkı kalmadığı durumlarda yeniden itirazda bulunması mümkün değildir"*(Yargıtay 12. HD., E. 2014/15309, K. 2014/17484, T. 17.6.2014, Lexpera, e. t. 01.05.2023)
[454] Bkz. "**2.3.1.2. Hükmen reddin tespiti**"

olarak yine İİK m.180 uyarınca terekenin iflâs hükümlerine göre tasfiyesi söz konusu olacağından, mevcut takiplere devam olanağı kalmayacaktır (İİK m.193).

3.1.2. Mirasbırakana karşı ölümünden önce başlatılan iflâs takibi

İİK m.53/II uyarınca, borçlunun ölümünden önce başlatılan takiplerden yalnızca haciz ve rehnin paraya çevrilmesi yoluyla yapılan takipler mirasçılara karşı devam ettirilebilir. Mirasbırakanın alacaklıları, iflâs yoluyla başlattıkları takibi, mirasçılar bizzat iflâsa tabi kişilerden olsa bile mirasçılar aleyhinde devam ettiremez[455].

Terekeye karşı devam ettirilmek istenilen takipler bakımından ise böyle bir sınırlandırma söz konusu değildir. Dolayısıyla, iflâsa tabi bir mirasbırakana karşı ölümünden önce başlatılmış olan iflâs yoluyla takibe terekeye karşı devam edilebilir. Ancak, bunun için terekenin paylaşılmamış, resmî tasfiyeye tabi tutulmamış ya da aile malları ortaklığına dönüşmemiş olması gerekir (İİK m.53/II).

Terekenin tüzel kişiliği ve pasif takip ehliyeti bulunmadığı gibi, icra hukukunda terekenin takibe taraf olabilmesi, borçlunun ölümünden önce başlatılmış bir takibin mevcut olması şartına bağlandığından[456], mirasbırakanın ölümünden önce başlatılmış bir takip bulunmadığı sürece, terekeye karşı yeni bir iflâs takibi yapılamaz.

Mirasbırakan hayattayken başlatılmış iflâs takibinin terekeye karşı devam ettirilmesi üzerine açılan iflâs davasında, koşullarının oluşması halinde *terekenin iflâsına* karar verilir. Terekenin iflâsı, çalışmamızın konusunu teşkil eden *terekenin iflâs hükümlerine göre tasfiyesinden* tamamen farklı bir kurum olup aşağıda ayrıca ele alınmıştır[457].

Diğer taraftan, borçlunun iflâs ettikten sonra ölmesi, İİK m.53 hükümlerinin uygulama alanından tamamen bağımsız bir durumdur. Borçlu iflâs ettikten sonra ölürse, iflâs tasfiyesi

---

[455] Umar, B. (2010), s. 11 vd.; Yıldırım, M. K. ve Deren Yıldırım, N. (2021), s. 430; Arslan, R., Yılmaz, E., Taşpınar Ayvaz, S. ve Hanağası, E. (2024), s. 144; Kuru, B. (2013), s. 160. *"Takibin mirasçılar hakkında devamı, haciz ya da rehnin paraya çevrilmesi yollarıyla olur. Muris hakkındaki takip iflâs yolu ile başlamış ise mirasçılar hakkında iflâs yolu ile takibe devam edilemez."*(Yargıtay 12. HD., E. 2014/19092, K. 2014/26271, T. 06.11.2014 Lexpera, e. t. 01.05.2023)

[456] Kuru, B. (2013), s. 198; Dişel, B. (2014), s. 99; Arslan, R., Yılmaz, E., Taşpınar Ayvaz, S. ve Hanağası, E. (2024), s. 568; Bilgen, M. (2008). *İflâs Davaları*. Ankara: Adalet Yayınları, s. 28.

[457] Bkz. "**3.3.3. Terekenin iflâsı**"

bundan etkilemez[458]. Borçlunun iflâsı üzerine oluşan iflâs masası, tasfiyeye tabi malvarlığını sahibinden soyutlayarak özel bir malvarlığı haline getirir ve bu malvarlığı müflisin hayatta olup olmadığına bakılmaksızın tasfiye edilir. Dolayısıyla, mirasbırakan hayattayken başlatılmış iflâs yoluyla takibe devam edilerek terekenin iflâsına karar verilmesi ile borçlunun iflâs ettikten sonra ölmesi birbirinden farklıdır.

3.2. Terekenin İflâs Hükümlerine Göre Tasfiyesinin İflâs Yolları Bakımından Değerlendirilmesi

3.2.1. Kanunda düzenlenen iflâs yolları

Arapça kökenli iflâs kelimesinin kökü para, akçe, kuruş anlamlarına gelen "fels" ya da "fuls" olup, Türkçeleşen iflâs kelimesinin sözlük karşılığı; borçlarını ödeyemediği mahkeme kararı ile tespit ve ilan olunan iş adamının durumu, batkıdır[459]. Etimolojik kökeni bir tarafa bırakıldığında, hukuki bakımdan iflâs, borcunu kendi rızasıyla ifa etmeyen borçlunun tüm malvarlığının, tüm alacaklılar lehine ve alacaklılar arasında eşitlik prensibine göre tasfiyeye tabi tutulmasını ifade eden, kolektif tasfiyeyi hedef tutan, küllî bir icra yolu olarak tanımlanmaktadır[460].

Roma hukukundan beri varlığını sürdüren cebri icranın kolektif biçimi olan iflâsın[461] kuralları hukuki dinamizm sebebiyle değişkenlik gösterse de asıl amacı,,borçlunun

[458] Kuru, B. (2013), s. 1202; Altay, S. (2004a), 45; Bilgen, M. (2008), s. 27; Arslan, R., Yılmaz, E., Taşpınar Ayvaz, S. ve Hanağası, E. (2024), s. 569.
[459] https://sozluk.gov.tr/
[460] Umar, B. (1973), s. 10-16; Karslı, A. (2022), s. 758; Üstündağ, S. (2009), s. 5; Berkin, M. N. (1972), s. 13; Ansay, S. Ş. (1954), s. 187; Gürdoğan, B. (1966), s. 5, 6; Altay, S. (2004a). *Türk İflas Hukuku*. İstanbul: Vedat Kitapçılık, s. 1, 2.; Yıldırım, N. (2011), s. 331; Kuru, B. (1993), s. 2598; Belgesay, M. R. (1953), s. 7; Üstündağ, S. (2009), s. 5.
[461] *"Roma Hukukunda, mükellefiyetlerine riayet etmeyen borçlunun tekmil malları alacaklılarının zilyedliğine nakledilir (missio in possessionem) ve tasfiye edilen bu malların bedeli alacaklılar arasında garameten tevzi edilirdi. Fakat borçlu, tekmil mallarını alacaklılara terketmek suretiyle (cessio bonorum) mallarına cebren vaziyet edilmesine (missio in bona) ve bu malların cebren paraya çevrilmesine (venditio bonorum) mâni olabildiği gibi, şerefsizlikten (ignominia), yâni siyasî haklardan mahrum kalmaktan da kurtulabilirdi."* (Berkin, M. N. (2011). İflas Yolu İle Cebri Takibin Bazı Merhaleleri. *İÜHFM*, 31(1-4), ss. 196- 202, s. 196).İflâsın tarihsel gelişimi hakkında detaylı bilgi için bkz. Umar, B. (1973); Berkin, M. N. (2011); Rado, T. (1944). Roma Hukukunda Cebri İcra Usullerinin İnkişafı. *İÜHFM*, 10(1-2), ss. 229-240; Özkaya Ferendeci, H. Ö. (2013). *İflas Hukukunda Takas*. İstanbul: Beta Yayınları, s. 13-33; Yıldırım, N. (2011). İflâsın Hukuki Mahiyeti. *İÜHFM*, 54(1-4), ss. 331-346.

alacaklılarının eşitlik içinde ve toplu olarak alacaklarına kavuşturulmasıdır[462]. İflâsı bir külli icra yolu haline getiren de bu amaçtır[463].

İflâs yoluyla takip, kural olarak tacirler ve tacir sayılanlara özgülenmiştir. İflâsa tabi kişilerin (İİK m.43,44) iflâsına karar verilebilmesi için takip edilmesi gereken yol iflâs yoludur. Ancak, alacaklı dilerse iflâsa tabi borçlu hakkında haciz yoluyla da takip yapabilir. Başka bir ifadeyle, iflâsa tabi olanlar hakkında mutlaka iflâs yoluyla takip yapılması zorunlu değildir (İİK m.43/I,c.2)[464]. Ayrıca, haciz ya da iflâs yollarından birini seçen alacaklının, bir defaya mahsus olmak üzere, seçtiği takip yolunu bırakıp diğer yolla yeni bir takip yapması da mümkündür (İİK m.43/II)[465]. İflâsa tabi olanlar hakkında iflâs talebinde bulunulabilmesi için tacirin borçlarının mutlaka ticari olması gerekmez. Konusu para ve teminat olan her alacaktan dolayı iflâs istenebilir (İİK m.42)[466].

Külli icra yolu olan iflâsta, borçlunun tüm malvarlığı tüm alacaklılara tahsis edilirken, cebri icranın diğer türü olan cüz'i icrada ise yalnızca borçluya karşı takip yapan alacaklının tatmini söz konusudur. İcra takibi yalnızca takibe girişen bir veya birkaç alacaklı yönünden, borçlunun bunlara olan borcuna yetecek miktardaki malvarlığı ile sınırlı biçimde hüküm ve sonuç doğurur[467]. İflâstan farklı olarak, icra yollarında cüz'ilik ve bireysellik söz konusudur. Tüm alacaklıların yararlandığı ve borçlunun malvarlığının tümüyle tasfiyeye tabi tutulduğu bir bütünsellik yoktur[468]. Oysa iflâs küllidir ve bu küllilik iki yönlüdür. Hem borçlunun tüm malvarlığı iflâsın kapsamına girer, hem de bütün alacaklılar tasfiyeye dâhil olur[469]. Ayrıca, iflâs tasfiyesi tektir. Yani borçlunun iflâsına karar verildikten sonra, borçluya karşı diğer yollarla takip yapılması ya da ikinci bir iflâs takibine girişilmesi, iflâs davası açılması ya da

[462] Rüzgaresen, C. (2011), s. 17, 18; Özkaya Ferendeci, H. Ö. (2013), s. 3; Belgesay, M. R. (1953), s. 7; Yıldırım, N. (2011), s. 331; Berkin, M. N. (1972), s. 16; Kuru, B. (1993), s. 2597, 2598.
[463] Hasırcı, H. (2021). *İflasın Takiplere Etkisi*. İstanbul: On İki Levha Yayıncılık, s. 64.
[464] Berkin, M. N. (1972), s. 26; Kuru, B. (1993), s. 2597; Yıldırım, M. K. ve Deren Yıldırım, N. (2021), s. 425.
[465] Takip yolunun değiştirilmesi hakkında detaylı bilgi için bkz. Karagüllü, K. (2021).
[466] Berkin, M. N. (1972), s. 40; Kuru, B. (1993), s. 2647, 2648; Gürdoğan, B. (1966), s. 18.
[467] Üstündağ, S. (2009), s. 5; Umar, B. (1973), s. 18-20.
[468] Postacıoğlu, İ. E. (1978), s. 4, 5; Berkin, M. N. (1972), s. 32; Kuru, B. (1993), s. 2596; Arslan, R., Yılmaz, E., Taşpınar Ayvaz, S. ve Hanağası, E. (2024), s. 556.
[469] Üstündağ, S. (2009), s. 5; Postacıoğlu, İ. E. (1978), s. 5; Atalı, M., Ermenek, İ. ve Erdoğan, E. (2023). *İcra ve İflâs Hukuku*. Ankara: Yetkin Yayınları, s. 522.

iflâs talebinde bulunulması mümkün değildir[470]. Müflisin tüm alacaklıları alacaklarına kavuşmak için başvuruda bulunur ve tasfiyeye dâhil edilir[471].

Doktrinde iflâs yolları, takipli ve takipsiz iflâs[472] ; genel (adi) iflâs yolu, kambiyo senetlerine mahsus iflâs yolu ve doğrudan doğruya iflâs yolu[473] ; genel (adi) iflâs yolu ve özel iflâs yolları[474] şeklideki ayrımlara tabi tutulmaktadır. İcra ve İflâs Kanunun Altıncı Bab'ında da iflâs yoluyla takip; *iflâs yoluyla adi takip* (İİK m.155-166), *kambiyo senetlerine mahsus iflâs yolu ile takip* (İİK m.167,171-176/b) ve *doğrudan doğruya iflâs halleri* (İİK m.177-180) başlıkları altında düzenlenmiştir.

Tüm iflâs yolları asliye ticaret mahkemesinden geçer. Borçlunun iflâsına karar verilebilmesi için bir ön prosedür izleniyorsa takipli iflâs yolu, önceden takibe gerek olmaksızın doğrudan iflâs kararı verilebilen hallerde ise takipsiz iflâs yolu söz konusu olur[475]. Başka bir ifadeyle, iflâs davası açılmadan önce iflâs takibi yapılması gerekiyorsa takipli iflâs yolu, iflâs takibi yapılmadan doğrudan iflâs davası açılabiliyorsa takipsiz iflâs yolu söz konusudur[476]. Buradan hareketle, *genel (adi) iflâs yolu* ve *kambiyo senetlerine mahsus iflâs yolu*nun takipli iflâs yolu, *doğrudan doğruya iflâs yolu*nun ise takipsiz iflâs yolu olduğu söylenebilir.

---

[470] Atalı, M., Ermenek, İ. ve Erdoğan, E. (2023), s. 522. *"Öte yandan, mahkemece verilen ikinci kararda iflâsın açılma tarihi"23.12.2015 günü saat 11.11."olarak belirtilmiş, direnme kararında ise"22.11.2017 saat 12.32"tarihi itibariyle iflâsın açılmasına karar verilmiştir. İflâsa tâbi bir borçlu hakkında Türkiye Cumhuriyeti sınırları içerisinde iflâs kararı verilmesiyle iflâs açılmış olur. İflâsın kaldırılması veya kapatılmasına karar verilmedikçe aynı borçlu hakkında ikinci bir iflâs kararı verilemez buna iflâsın tekliği adı verilir (Muşul, T.: İcra ve İflas Hukuk Esasları, 2005, s. 642). İflâsın tekliği ilkesi gereğince de farklı iflâs tarihlerinin belirlenmesi doğru olmamıştır."*(YHGK, E. 2018/985 K. 2021/643 T. 1.6.2021, Lexpera, e. t. 01.05.2023). İflâsın tekliği ilkesinin, müflisin bütün malvarlığı unsurlarının hangi ülkede bulunursa bulunsun iflâs masasına dâhil olması ve iflâs masasının iflâsın açıldığı ülke kurallarına göre tasfiye edilmesi gibi bir yönü bulunmakta olup konu hakkında detaylı bilgi için bkz. Üstündağ, S. (2009), s. 19-25; Taş Korkmaz, H. (2010), s. 41-45; Yeşilırmak, A. (2011). *Uluslararası Hukukta İflas, On İki Levha Yayıncılık*. İstanbul:On İki Levha Yayıncılık, s. 30 vd.; Güneysu Güngör, G. (1997).*Milletlerarası Özel Hukukta İflâs*. Ankara: AÜHF Yayınları, s. 155 vd.

[471] Postacıoğlu, İ. E. (1978), s. 106; Atalı, M., Ermenek, İ. ve Erdoğan, E. (2023), s. 523; Arslan, R., Yılmaz, E., Taşpınar Ayvaz, S. ve Hanağası, E. (2024), s. 557; Muşul, T. ve Tezel Muşul, A. (2024), s. 1471.

[472] Berkin, M. N. (1972), s. 89; Pekcanıtez, H., Atalay, O., Sungurtekin Özkan, M. ve Özekes, M. (2023), s. 409 vd.; Muşul, T. ve Tezel Muşul, A. (2024), s. 1460 vd, Karslı, A. (2022), s. 779 vd.

[473] Ansay, S. Ş. (1954), s. 193 vd.; Kuru, B. (2013), s. 1104; Kuru, B. (1993), s. 2660 vd.; Yıldırım, M. K. ve Deren Yıldırım, N. (2021), s. 437; Atalı, M., Ermenek, İ. ve Erdoğan, E. (2023), s. 531; Üstündağ, S. (2009), s. 26, 49, 52; Postacıoğlu, İ. E. (1978), s.18, 40, 47; Gürdoğan, B. (1966), s. 19.

[474] Arslan, R., Yılmaz, E., Taşpınar Ayvaz, S. ve Hanağası, E. (2024), s. 576.

[475] Kırtıloğlu, S. (2009). *İflâs Davası*. Ankara: Adalet Yayınevi, s. 18; Altay, S. (2004a), s. 8, 9.

[476] Gürdoğan, B. (1966), s. 19; Altay, S. (2004a), s. 113; Atalı, M., Ermenek, İ. ve Erdoğan, E. (2023), s. 538; Kuru, B. (2013), s. 1104; Kırtıloğlu, S. (2009), s. 18.

Borçlunun iflâsına karar verilebilmesi için kanunda sayılan iflâs sebeplerinden birinin mevcut olması gerekir. Borçlunun malvarlığı ancak iflâs sebebi varsa iflâs tasfiyesine tabi tutulabilir[477]. İflâs sebeplerinden bazıları maddi, bazıları ise şeklî niteliklidir[478].

Maddi iflâs sebeplerinde, iflâsı gerektiren hal borçlunun malvarlığı durumu veya bir davranışıdır[479]. Maddi iflâs sebeplerinden söz edilebilmesi için borçlunun mali durumunun veya belirli davranışlarının, alacaklıların alacaklarına kavuşamayacağı yönünden haklı bir şüphe uyandırması gerekir. Nitekim maddi iflâs sebeplerinin bulunması halinde, iflâs ödeme emri gönderilmeksizin, ticaret mahkemesinden doğrudan iflâs talebinde bulunulabilmesinin asıl nedeni de bu şüphedir[480].

Şeklî iflâs sebeplerinde ise borçlunun mali durumunun ya da davranış biçiminin önemi yoktur. Muaccel borcun ödenmemesi iflâs istenebilmesi için yeterli olup, borcun hangi sebeple ödenmediği önem arz etmez. Ödenmeyen bir borç için borçlu aleyhine iflâs yoluyla takibe girişilip, aşamalar tamamlandıktan sonra iflâsa karar verileceğinden, burada iflâs sebebi şeklidir. Şekli iflâs sebebi Türk ve İsviçre hukukuna özgüdür[481]. Ayrıca, şekli iflâs sebebi Türk hukukunda genel iflâs sebebi olarak kabul edilmektedir[482]. Maddi iflâs sebepleri ise özel iflâs sebepleri olarak da adlandırılmaktadır. Ancak borcun ödenmemesi, doğrudan ya da dolaylı olarak tüm iflâs sebeplerinde yer alan bir şarttır[483].

Çalışmamızda iflâs yolları, doktrinde benimsenen ayrıma paralel olarak *genel iflâs yolu* ve *özel iflâs yolları* başlıkları altında incelenmiştir.

---

[477] Altay, S. (2004a), s. 8; Üstündağ, S. (2009), s. 7; Rüzgaresen, C. (2011), s.12. İflâs sebebi kavramı hakkında bkz. Rüzgaresen, C. (2011), s.12-14.
[478] Berkin, M. N. (1972), s.14-16; Yıldırım, M. K. ve Deren Yıldırım, N. (2021), s. 422; Karslı, A. (2022), s. 769, 770; Rüzgaresen, C. (2011), s. 32-34; Altay, S. (2004a), s. 8-10.
[479] Üstündağ, S. (2009), s. 7, 8; Rüzgaresen, C. (2011), s. 32; Muşul, T. ve Tezel Muşul, A. (2024), s. 1470.
[480] Üstündağ, S. (2009), s. 8; Rüzgaresen, C. (2011), s. 32; Altay, S. (2004a), s. 466; Kuru, B. (1993), s. 2758; Berkin, M. N. (1972), s.14-16; Yıldırım, M. K. ve Deren Yıldırım, N. (2021), s. 422; Karslı, A. (2022), s. 770; 771.
[481] Rüzgaresen, C. (2011), s. 34; Berkin, M. N. (1972), s. 14; Üstündağ, S. (2009), s. 9; Yıldırım, M. K. ve Deren Yıldırım, N. (2021), s. 422; Karslı, A. (2022), s. 770.
[482] Kuru, B. (1993), s. 2600, 2601; Kuru, B. (2013), s. 1084; Yıldırım, M. K. ve Deren Yıldırım, N. (2021), s. 422; Üstündağ, S. (2009), s. 9; Postacıoğlu, İ. E. (1978), s. 16, 17; Berkin, M. N. (1972), s. 14, 15; Ansay, S. Ş. (1954), 204, 205; Umar, B. (1973), s. 29; Kuru, B. (1970). *Pasifi Aktifinden Fazla Olan Sermaye Şirketlerinin İflâsı*. Adalet Dergisi, 61(10), ss. 621-634, s. 621; Rüzgaresen, C. (2011), s. 31; Muşul, T. ve Tezel Muşul, A. (2024), s. 1470; Görgün, L. Ş., Börü, L. ve Kodakoğlu, M. (2023), s. 476; Arslan, R., Yılmaz, E., Taşpınar Ayvaz, S. ve Hanağası, E. (2024), s. 562; Atalı, M., Ermenek, İ. ve Erdoğan, E. (2023), s. 529.
[483] Rüzgaresen, C. (2011), s. 31-34; Arslan, R., Yılmaz, E., Taşpınar Ayvaz, S. ve Hanağası, E. (2024), s. 563; Atalı, M., Ermenek, İ. ve Erdoğan, E. (2023), s. 529.

3.2.1.1. Genel iflâs yolu

Genel iflâs yolu, genel haciz yoluyla takibin iflâs hukukundaki karşılığıdır[484]. Genel iflâs yolu denilmesinin sebebi, olağan iflâs sürecinin ana hatlarının bu yola ilişkin düzenlemelerde gösterilmesidir[485] Ayrıca, bu isimle kambiyo senetlerine mahsus iflâs yolundan da ayırt edilmektedir[486].

Borçlunun iflâsa tabi kişilerden olması, alacağın da -belgeye dayalı olsun olmasın- para veya teminat alacağı[487] olması, genel iflâs yoluyla takip yapılabilmesi için yeterlidir (İİK m.42)[488]. Ancak İİK m.45 hükmüne göre, alacak rehinle temin edilmiş ise borçlu iflâsa tabi olsa bile alacaklının öncelikle rehnin paraya çevrilmesi yoluyla takip yapması gerekir. Bu takip sonucunda rehin borcu ödemeye yetmezse, alacaklı rehin açığı belgesi alarak borçlu aleyhine iflâs yoluyla takip yapabilir (İİK m.152/II) [489].

İcra ve İflâs Kanununda rehin kavramı maddi hukuktakinden daha geniş kapsamlıdır. Kanunun 23. maddesinde *ipotek*, *taşınır rehni* ve *rehin* tabirlerinin İİK'nın uygulanması sırasında ne anlam ifade ettiği belirtilmiştir. Buna göre *ipotek*; ipotekleri, ipotekli borç senetlerini, gemi ipoteğini, eski hukuk hükümlerine göre kurulmuş gayrimenkul rehinleri

---

[484] Kuru, B. (1993), s. 2661; Arslan, R., Yılmaz, E., Taşpınar Ayvaz, S. ve Hanağası, E. (2024), s. 578; Görgün, L. Ş., Börü, L. ve Kodakoğlu, M. (2023), s. 503; Kuru, B. (2013), s. 1110.

[485] Atalı, M., Ermenek, İ. ve Erdoğan, E. (2023), s. 539.

[486] Kuru, B. (1993), s. 2661; Arslan, R., Yılmaz, E., Taşpınar Ayvaz, S. ve Hanağası, E. (2024), s. 578; Kuru, B. (2013), s. 1110.

[487] Mevcut ya da gelecekte doğacak bir alacak için teminat verilmesine ilişkin taleplere teminat alacağı denir. Teminat alacakları kanundan doğabilir, mahkeme kararına dayanabilir yahut sözleşmeden doğabilir. Teminat alacakları, teminatın konusuna göre; bir miktar paranın teminat gösterilmesi, taşınır veya taşınmaz bir malın rehnedilmesi veya borç için kefil gösterilmesi şeklinde üç gruba ayrılır (Arslan, R., Yılmaz, E., Taşpınar Ayvaz, S. ve Hanağası, E. (2024), s. 168-170; Kuru, B. (2013), s. 169-171). İflâsa tabi teminat borçlusunun alacaklısı, konusu para olan teminat alacağından dolayı borçluya karşı genel iflâs yolu ile takip yapabilir. Borçlu istenilen teminatı göstermezse, alacaklının talebi üzerine, asliye ticaret mahkemesi borçlunun iflâsına karar verir ve borçlunun iflâsıyla teminat alacaklısı, diğer iflâs alacaklıları gibi işlem görür. Teminat alacaklısı lehine borçlunun bir parası veya malı üzerinde rehin hakkı tesis edilmediği için, iflâsta teminat alacaklısının bir rüçhan hakkı bulunmayıp diğer iflâs alacakları gibi, teminat alacağı için de pay ayrılır. Fakat ayrılan bu pay, teminat alacaklısına ödenmez ve İİK'nın 250. maddesinin son cümlesi uyarınca bankaya yatırılır (Kuru, B. (2013), s. 171).

[488] Berkin, M. N. (1972), s. 40; Kuru, B. (1993), s. 2647, 2648; Gürdoğan, B. (1966), s. 18; Arslan, R., Yılmaz, E., Taşpınar Ayvaz, S. ve Hanağası, E. (2024), s. 578; Görgün, L. Ş., Börü, L. ve Kodakoğlu, M. (2023), s. 503; Kuru, B. (2013), s. 1110; Atalı, M., Ermenek, İ. ve Erdoğan, E. (2023), s. 539; Aşık, İ., Oruç, Y., Tok, O. ve Saçar, Ö. F. (2023), s. 541.

[489] Önce rehne başvurma kuralı, borçluyu ve onun yanında rehinli alacaklı dışındaki alacaklıları koruma amacına ve usul ekonomisine hizmet etmektedir. Haciz yoluyla takibine göre daha çabuk sonuçlar veren bir yol olması itibarıyla usul ekonomisine hizmet eder, ayrıca rehinli alacaklının önce bu yola başvurması sağlanarak rehinli mal dışındaki haczi kabil malların da diğer alacaklılar tarafından birinci sırada haczine imkân tanınarak diğer alacaklılar korunmuş olur (Budak, A. C. (2009). *Rehnin Paraya Çevrilmesi Yoluyla Takip*. İstanbul: On İki Levha Yayınları, s. 17).

ve mükellefiyetlerini, özel imtiyazları, gayrimenkul eklentileri üzerindeki rehinleri ifade eder. *Taşınır rehni* ise teslim şartlı rehinleri, hayvan rehinlerini, hapis hakkı, alacak ve sair haklar üzerindeki rehinleri; *rehin* deyimi ise hem ipotek, hem de taşınır rehni kapsamına giren tüm rehinleri ifade eder. Dolayısıyla bu kapsama giren rehinli alacaklar için kural, önce rehine başvurmanın zorunlu olmasıdır[490]. İstisna ise alacağın kambiyo senedine dayanmasıdır. Buna göre, alacağı kambiyo senedine dayanan alacaklı, bu alacak rehinle temin edilmiş olsa bile borçluya karşı haciz veya iflâs yoluyla takip yapabilir (İİK m.45/III; m.167/I)[491].

Genel iflâs yoluyla takip, alacaklının iflâs yolunu tercih ettiğini açıkça belirterek, borçlunun muamele merkezinin[492] bulunduğu yerdeki icra dairesine vereceği takip talebi ile başlar (İİK m.58/II/b.5). Talebi alan icra dairesi, borçluya, yedi gün içinde borç ödenmediği takdirde alacaklının mahkemeye başvurarak iflâs talebinde bulunabileceği, borçlu ya da iflâsa tabi kimselerden olunmadığına ilişkin itirazların icra dairesine bildirmesi gerektiği ihtarını içeren bir iflâs ödeme emri gönderir (İİK m.155). Borçlu ödeme emrine süresi içinde itiraz etmez ve borcu da ödemezse takip kesinleşir. Bunun üzerine, alacaklı, asliye ticaret mahkemesinden borçlunun iflâsına karar verilmesini isteyebilir (İİK m.156/I,II). Ödeme emrini alan borçlu, borca ya da iflâsa tabi olmadığına[493] dair itirazlarını yasal süre içinde

---

[490] Gürdoğan, B. (1967), s. 4.

[491] Budak, A. C. (2009), s. 22 vd.; Gürdoğan, B. (1967). *Türk - İsviçre İcra ve İflâs Hukukunda Rehnin Paraya Çevrilmesi*. Ankara: Ajans-Türk Matbaası, s. 11 vd. Ayrıca bkz. YİBBGK, E. 2021/2, K. 2023/1, T. 20.1.2023, Lexpera, e. t. 01.05.2023(*"Rehinle teminat altına alınmış ve ayrıca kambiyo senedine de bağlanmış alacağın tahsili amacıyla, borçlu aleyhine tahsilde tekerrür olmamak kaydı ile aynı anda ve sıra gözetilmeksizin hem rehnin paraya çevrilmesi yolu ile, hem de kambiyo senetlerine mahsus haciz yolu ile takip yapılamayacağına dair, 20.01.2023 tarihinde yapılan üçüncü görüşmede oy çokluğu ile karar verilmiştir."*)

[492] Her ticari işletmenin bir muamele merkezi bulunması gerekmektedir. TTK m.40 bu hususa dolaylı olarak işaret etmiştir. Ancak TTK'da merkez tanımı yapılmamıştır. Genel kabule göre ticari işletmenin merkezi, işletmenin idari, hukuki ve ticaret faaliyetlerinin toplandığı ve yürütüldüğü yeri ifade eder. Bu yer teknik faaliyetlerin yürütüldüğü yerden farklı da olabilir. Gerçek kişiler tarafından işletilen ticari işletmeler bakımından ise merkez, gerçek kişinin yerleşim yerinden farklı olabilir. Tüzel kişiler tarafından işletilen ticari işletmelerde mezkez şirket sözleşmesinde gösterilir (Arkan, S. (2016). *Ticarî İşletme Hukuku*, Ankara: BTHAE Yayınları, s. 34, 35). Gerçek kişi tacir bakımından, TTK m.40/1 uyarınca ticaret siciline tescil ettirmiş olduğu işletme merkezinin bulunduğu yer muamele merkezi için karinedir, ancak bu karinenin aksi ispat edilebilir (Kuru, B. (2013), s. 1105). İİK m.154 metninden de açıkça anlaşılacağı üzere, iflâs yoluyla takip bakımından tarafların icra dairesinin yetkisine ilişkin yetki sözleşmesi yapabilmesi mümkün olmakla birlikte, iflâs davası için yetki sözleşmesi yapılması mümkün değildir.*"Yetki sözleşmesi, kesin yetkinin söz konusu olmadığı ve kanunda açıkça başka bir mahkemenin yetkisinin kararlaştırılmasının yasaklanmadığı durumlarda yapılabilir (HMK m.18/1)."*(Özekes, M., Akkan, M., Pekcanıtez, H. ve Korkmaz, H. T. (2017), p.I.555).

[493] Doktrinde ve Yargıtay içtihatlarında iflâs davasına bakan mahkemenin, borçlunun iflâsa tâbi olup olmadığını re'sen araştırması gerektiği kabul edilmektedir (Kuru, B. (2013), s. 1110; Pekcanıtez, H., Atalay, O., Sungurtekin Özkan, M. ve Özekes, M. (2023), s. 619,620; Muşul, T. ve Tezel Muşul, A. (2024), s. 1509). Borçlunun iflâsa tâbi olması, iflâs davası açısından özel bir dava şartıdır (Pekcanıtez, H., Atalay, O., Sungurtekin Özkan, M. ve Özekes, M. (2023), s. 620; Karslı, A. (2022), s. 481; Arslan, R., Yılmaz, E., Taşpınar Ayvaz, S. ve Hanağası, E. (2024), s. 450). Borçlu kendisine gönderilen ödeme emrine karşı süresinde itiraz ileri sürmese dahi, mahkeme borçlunun iflâsa tâbi olup olmadığını re'sen inceler (Muşul, T. ve Tezel Muşul,

icra dairesine bildirirse iflâs takibi durur[494]. Bu takdirde, alacaklı, asliye ticaret mahkemesine başvurarak, itirazın kaldırılmasını ve borçlunun iflâsına karar verilmesini isteyebilir (İİK m.156/III).

Alacaklının iflâs davası[495] açma hakkı, ödeme emrinin tebliğinden itibaren bir sene sonra düşer (İİK m.156/IV). Bu süre hak düşürücü süre olduğundan re'sen dikkate alınır[496]. İflâs davası mutlaka borçlunun muamele merkezinin bulunduğu yer asliye ticaret mahkemesinde açılır. Burada mahkemenin yetkisi kesin olduğundan, yetki sözleşmesi yapılamaz (İİK m.154/III). İflâs isteyen alacaklının, ilk alacaklılar toplantısına kadar yapılacak masrafları peşin olarak yatırması da zorunludur (İİK m.160). Bu gider yatırılmadığı takdirde, mahkeme iflâs kararı veremez[497].

Genel iflâs yoluyla takipte, iflâs davasına bakan mahkeme, borçlunun ödeme emrine itiraz edip etmediğine göre sıralı bir yargılama bir yapar. Borçlu ödeme emrine itiraz etmemişse, mahkemece şekli bir inceleme yapılarak takibin kesinleşip kesinleşmediği ve şekli iflâs sebebi olan *borcun ödenmemesi* halinin somut olayda mevcut olup olmadığı incelenir[498]. Borçlu ödeme emrine itiraz etmişse[499] önce itiraza ilişkin inceleme yapılır

---

A. (2024), s. 1509-1510; Üstündağ, S. (2009), s. 30-31).*"İflas davasına bakan mahkeme, borçlunun iflâsa tabi kişilerden olup, olmadığını re'sen araştırmak zorundadır. (Baki Kuru, İcra ve İflas Hukuku El Kitabı, Tamamen Yeniden Yazılmış ve Genişletilmiş 2. baskı, Ankara, 2013 s.1100) İİK'nın 43/1. maddesi "İflas yolu ile takip, ancak Ticaret Kanunu gereğince tacir sayılan veya tacirler hakkındaki hükümlere tabi bulunanlar ile özel kanunlarına göre tacir olmadıkları halde iflâsa tabi bulundukları bildirilen hakiki veya hükmi şahıslar hakkında yapılır." hükmünü içermektedir."*(Yargıtay 23. HD., E. 2014/5506 K. 2015/4254 T. 04.06.2015, Lexpera, e. t. 01.05.2023)

[494] Kanunda iflâs takibinin duracağı belirtilmiş olmasına karşın, buradaki durmanın iflâs ödeme emrinden sonra iflâs davası açılmasının zorunlu olması karşısında pratik bir karşılığı bulunmadığı; iflâs davası açılarak iflâs kararı verilmediği sürece, genel haciz yoluyla takipte olduğu gibi borçluya karşı yapılabilecek ve durdurmayı gerektirerek bir icra takip işlemi söz konusu olmadığı hakkında bkz. Arslan, R., Yılmaz, E., Taşpınar Ayvaz, S. ve Hanağası, E. (2024), s. 583.

[495] İflâs davası hakkında detaylı bilgi için bkz. Kırtıloğlu, S. (2009).

[496] Muşul, T. ve Tezel Muşul, A. (2024), s. 1507; Özbek, M. S. (2012). İflâs Davasının Hukukî Mahiyeti. *AÜHFD*, 61(1), ss. 207-274, s. 209; Üstündağ, S. (2009), s. 31; Kırtıloğlu, S. (2009), s. 28.

[497] Yılmaz, E. (2016), s. 869.

[498] Arslan, R., Yılmaz, E., Taşpınar Ayvaz, S. ve Hanağası, E. (2024), s. 582; Görgün, L. Ş., Börü, L. ve Kodakoğlu, M. (2023), s. 506.

[499] İflâs ödeme emrinin düzenlenmesinde veya borçluya tebliği aşamasında kanuna ya da olaya uygun olmayan işlemler yapılmışsa, takibin ya da ödeme emrinin iptali için şikâyet yoluyla icra mahkemesine başvurulabilir (İİK m.16). İflâs davası devam ederken icra mahkemesinde görülmekte olan bir şikâyet yargılaması varsa asliye ticaret mahkemesinin bunu bekletici mesele yapması gerekir (Kırtıloğlu, S. (2009), s. 31; Altay, S. (2004a), s.124).*"Mahkemece yapılan yargılama sonunda, davanın kesinleşmiş iflâs yolu ile adi takibine dayalı iflâs istemine ilişkin olduğu takipli iflâs davasında usulüne uygun geçerli ve ayakta olan icra takibinin mevcut olması gerekir.Yargılama sırasında davaya dayanak olan icra takibinin... 1. İcra Mahkemesi'nin 2013/342 E., 2013/696 K. sayılı ilamı ile iptal edildiği ve kararın Yargıtay denetiminden geçip kesinleştiği, dolayısı ile ortada iflâs yolu ile icra takibi kalmadığından konusuz kalan davanın reddine karar verilmiştir.…Yukarıda açıklanan nedenlerle, davacı vekilinin tüm temyiz itirazlarının reddiyle usul ve kanuna uygun bulunan hükmün onanmasına…"*(Yargıtay 23. HD., E. 2015/3094 K. 2016/1308 T. 3.3.2016, Lexpera, e. t. 01.05.2023)

sonrasında ise borçlu hakkındaki iflâs talebini incelenir (İİK m.158/II)[500]. İflâs davası basit yargılama usulüne tabidir (İİK m.158/I).

Borçlu ödeme emrine itiraz etmemişse, mahkeme takibin kesinleştiğini ve buna rağmen borcun ödenmediğini tespit ederek, iflâs talebini İİK m.166/II'de öngörülen usulle ilan eder (İİK m.158/I). Bu ilan, hileli iflâsın önlenmesi amacıyla yapılır ve iflâs talebinde bulunan alacaklının dışındaki alacaklıların durumdan haber olmalarını sağlar[501]. Diğer alacaklılar, ilandan sonaki onbeş gün içinde mahkemeye müracaat ederek, iflâsı gerektiren bir hal bulunmadığını bildirebilirler. İlan üzerine itiraz olmasa ya da yapılan itirazlar yerinde görülmese dahi mahkemece derhal iflâs kararı verilmez. Borçluya son bir imkân tanınarak borcu yedi gün içinde tüm faiz ve fer'ileriyle birlikte ödemesi veya depo etmesi ihtar edilir (İİK m.158/II). Borçluya tanınan bu son imkân depo kararı olarak adlandırılır. Yedi günlük süre içerisinde borç ödenmez veya mahkeme veznesine depo edilmezse artık borçlunun iflâstan kurtulma şansı kalmaz[502] ve yapılacak ilk duruşmada iflâsına karar verilir (İİK m.158/II)[503]. İflâs davası sırasında verilen depo kararı, borçluya iflâsın önlenmesi için tanınan son bir imkân olmakla birlikte, borçlunun depo kararı verilmemesini istemesi de mümkündür. Borçlunun bu haktan yararlanmak istemediğini açıkça beyan etmesi halinde, depo kararı verilmeden ve depo emrinin yerine getirilmesi için öngörülen yedi günlük sürenin geçmesi beklenmeden borçlunun iflâsına karar verilebilir[504].

Borçlunun iflâs ödeme emrine itiraz etmesi durumunda ise alacaklı mahkemeden itirazın kaldırılmasını ve iflâsa karar verilmesini birlikte talep ettiğinden (İİK m.156/III) öncelikle itirazın kaldırılması talebi incelenir. İtirazın kaldırılmasına karar verilirse, bu durumda iflâs takibi kesinleşir. Bundan sonraki aşama borçlunun itiraz etmemesiyle aynıdır. Diğer alacaklıların bilgilendirilmesi için ilan yapılır, depo kararı verilir ve borç ödenmezse borçlunun iflâsına karar verilir (İİK m.158/II)[505].

[500] Kırtıloğlu, S. (2009), s. 36.
[501] Arslan, R., Yılmaz, E., Taşpınar Ayvaz, S. ve Hanağası, E. (2024), s. 583.
[502] Alacaklının iflâs talebini geri alması ve iflâs kararı verilinceye kadar davadan feragat edebilmesi mümkündür (İİK m.157,165).
[503] Arslan, R., Yılmaz, E., Taşpınar Ayvaz, S. ve Hanağası, E. (2024), s. 582, 583; Görgün, L. Ş., Börü, L. ve Kodakoğlu, M. (2023), s. 507; Kuru, B. (2013), s. 1120-1122; Altay, S. (2004a), s. 175-177.
[504] Yılmaz, E. (2016), s. 865.
[505] Arslan, R., Yılmaz, E., Taşpınar Ayvaz, S. ve Hanağası, E. (2024), s. 583-585; Görgün, L. Ş., Börü, L. ve Kodakoğlu, M. (2023), s. 507; Kuru, B. (2013), s. 1114-1120; Altay, S. (2004a), s. 162-173.

Borçlunun iflâsına karar verilmesiyle iflâs açılır ve tasfiye süreci başlar. Nitekim İİK m.165'te iflâsın hükümle açılacağı ve hükümde açılma anının gün, saat ve dakika olarak gösterileceği belirtilmektedir. İflâsın hukuki sonuçları bu andan itibaren ortaya çıktığından, iflâs kararında kanuna uygun olarak; gün, saat ve dakikanın belirtilmesi önemlidir[506]. Verilen iflâs kararı, mahkemenin yargı çevresindeki iflâs dairesine bildirilir. İflâs kararı kendisine bildirilen iflâs dairesi, kararı kendiliğinden ve derhal, tapuya, ticaret sicil memurluğuna, gümrük ve posta idareleri ile Kanunda gösterilen sair yerlere bildirir ve ilan eder. (İİK m.166/II).

İflâs kararı mahkemece taraflara re'sen tebliğ edilir. Karara karşı iki hafta içinde istinaf ve temyiz kanun yollarına[507] başvurulabilir. Kanun yolu incelemeleri, HMK hükümlerine göre yapılır. Ancak, kanun yoluna başvurulmuş olması iflâsın ilanını ve masanın teşkilini engellemez. Bununla birlikte, iflâs kararı kesinleşmedikçe ikinci alacaklılar toplanması yapılamaz (İİK m.164). Asliye ticaret mahkemesinin iflâs kararı vermesiyle birlikte iflâs tasfiye süreci başlar.

3.2.1.2. Özel iflâs yolları

Özel iflâs yolları, *kambiyo senetlerine mahsus iflâs yolu*, *doğrudan doğruya iflâs yolu*, *sermaye şirketleri ve kooperatiflerin iflâsı* ve *terekenin iflâs hükümlerine göre tasfiyesi*dir[508].

3.2.1.2.1. Kambiyo senetlerine mahsus iflâs yolu

Kambiyo senedine[509] dayanan alacaklar bakımından, bu senetlere mahsus takip usulleri (İİK m.167-176/b) öngörülerek, alacak rehinle temin edilmiş olsa bile haciz veya iflâs yoluyla takip yapabilme olanağı tanınmıştır. Kambiyo senetlerine mahsus takip yolları, önce rehne başvurma kuralının istinası[510] olup, alacağı kambiyo senedine dayanan alacaklı,

[506] Yılmaz, E. (2016), s. 875.
[507] 7499 sayılı Kanunun 37. maddesiyle İİK m.164'te yer alan süreler, 1/6/2024 tarihinde yürürlüğe girmek üzere iki hafta olarak değiştirilmiştir.
[508] Kuru, B. (2013), s. 1134; Arslan, R., Yılmaz, E., Taşpınar Ayvaz, S. ve Hanağası, E. (2024), s. 576; Helvacı, M. (2014). Kambiyo Senetlerine Özgü Takip Yolları. *İÜHFM*, 71(2), ss. 165-191, s.166.
[509] Kambiyo senetleri TTK'nın üçüncü kitap, dördüncü kısmında (TTK m.670-823) düzenlenmiş olup poliçe, bono veya emre yazılı senet (TTK m.824, 825) ve çekten ibarettir. Kambiyo senetlerine benzeyen senetler ise TTK m.826 vd. düzenlenmiştir.
[510] Budak, A. C. (2009), s. 22.

önce rehnin paraya çevrilmesi yoluyla takip yapmak zorunda olmaksızın haciz yoluyla ya da borçlunun iflâsa tâbi kimselerden olması halinde iflâs yoluyla takip yapabilir (İİK m.167/I) [511]. Kambiyo senetlerine mahsus takip yollarına başvurulabilmesi için dayanak senedin mutlaka kambiyo senedi olması gerekir. TTK m.826 ve devamında düzenlenen kambiyo senetlerine benzeyen senetler ile kambiyo senetlerine mahsus iflâs yoluyla takip yapılamaz[512].

Bu özel takip yolunun benimsenmesinin nedeni, kambiyo senetlerinin para ve kredi işlevi görmeleri sebebiyle ticaret hayatındaki tedavüllerinin güçleştirilmemesi, bu senetlere güven kazandırılmasıdır[513]. Nitekim bu sebeple kambiyo senetlerine mahsus takip usullerinde, genel haciz ve iflâs yoluna göre ödeme ve itiraz süreleri daha kısa tutulmuştur.

Elinde kambiyo senedi bulunan bir alacaklı, borçlu hakkında bu senetlere mahsus haciz yoluyla ya da iflâs yoluyla takip yapma seçeneklerini elinde bulundurduğu gibi, dilerse genel haciz yoluyla takip yapma olanağına da sahiptir[514]. Ancak, bir kambiyo senedinin birden fazla borçlusu varsa ve bunların hepsi iflâsa tabiyse, alacaklının tüm borçlular hakkında aynı yolla haciz veya iflâs takbi yapması gerekir. Bununla birlikte, iflâsa tabi olan ve olmayan kişiler birlikte borçluysa, alacaklının iflâsa tabi olanlar aleyhine iflâs, olmayanlar aleyhine ise haciz yoluyla takip yapabilme imkânı da vardır. Bu durumda, haciz ve iflâs yollarına mahsus iki ayrı takip talebinde bulunulması gerekir (İİK m.176/b).

Kambiyo senetlerine mahsus iflâs yolu, takipli bir iflâs yoludur. Dolayısıyla, kambiyo senetlerine mahsus iflâs yoluyla takip, genel iflâs yolunda olduğu gibi, alacaklının iflâs takip yolunu tercih ettiğini açıkça belirterek yetkili icra dairesine vereceği bir takip talebi ile başlar (İİK m.167/II). Bu talep üzerine icra dairesi, senedin kambiyo senedi olup olmadığını ve vadesinin gelip gelmediğini re'sen inceler ve şartların varlığı halinde borçluya senet suretiyle birlikte bir ödeme emri gönderir (İİK m.171/I). Ödeme emrinde, kambiyo senedine ve borca ilişkin tüm itiraz ve şikâyetlerin beş gün içinde icra dairesine bildirmesi, bu süre içinde itiraz ve şikâyet yapılmadığı takdirde alacaklının ticaret mahkemesinden iflâsa karar verilmesini isteyebileceği ihtarları yer alır (İİK m.171/II,b.3). Borçlu süresi içinde borcunu ödemez ve

[511] Kambiyo senetlerine özgü takipler hakkında detaylı bilgi için bkz. Deynekli, A. (2005). *Türk Hukukunda Kambiyo Senetlerine Özgü İflâs Yoluyla Takip*. Ankara: Turhan Kitabevi; Helvacı, M. (2014).
[512] Arslan, R., Yılmaz, E., Taşpınar Ayvaz, S. ve Hanağası, E. (2024), s. 591; Helvacı, M. (2014), s. 166; Kuru, B. (2013), s. 1134.
[513] Berkin, M. N. (1972), s. 111; Altay, S. (2004a), s. 423, 424.
[514] Muşul, T. ve Tezel Muşul, A. (2024), s. 1490; Helvacı, M. (2014), s. 165.

ödeme emrine itiraz da etmezse takip kesinleşir. Genel iflâs yoluyla takipte olduğu gibi burada da iflâs tasfiyesinin başlayabilmesi için asliye ticaret mahkemesince borçlunun iflâsına karar verilmesi gerekir (İİK m.173/I).

İflâs ödeme emrini alan borçlunun icra dairesine müracaatla, ödeme emrine itiraz etmesi ya da takibin dayanağı belgenin kambiyo senedi niteliğinde olmadığı, kambiyo senedinin vadesinin gelmediği gibi nedenlerle[515] şikâyette bulunması mümkündür (İİK m.174). Kambiyo senetlerine mahsus iflâs yolunda, genel iflâs yolundan farklı olarak şikayet de bulunduğundan, ödeme emrine hem itirazın hem de şikâyetin kaldırılmasına asliye ticaret mahkemesi karar verir (İİK m.174).

Kambiyo senetlerine mahsus iflâs yoluyla takipler bakımından; iflâs davasının açılma süresi (İİK m.156/IV), geri alınması ve yenilenmesi (İİK m.157), davanın yargılama usulü (İİK m.158), dava sırasında alınabilecek muhafaza tedbirleri (İİK m.159), dava masrafları (İİK m.160), defter tutma (İİK m.161-163), kanun yollarına başvuru (İİK m.164), iflâs tarihi (İİK m.165) ve iflâs kararının tebliği ve ilanı (İİK m.166) bakımından genel iflâs yoluna ilişkin düzenlemelere atıf yapılmıştır (İİK m.176). Bu itibarla, kambiyo senetlerine mahsus iflâs yoluyla takipte de iflâs davası açma süresi ödeme emrinin tebliğinden itibaren bir yıldır. Yetkili mahkeme de İİK m.154/III uyarınca borçlunun muamele merkezinin bulunduğu yer asliye ticaret mahkemesidir.

Borçlu ödeme emrine itiraz etmez ya da şikâyette bulunmazsa alacaklı, asliye ticaret mahkemesine başvurarak borçlunun iflâsına karar verilmesini isteyebilir (İİK m.173/I). Borçlunun herhangi bir itiraz ya da şikâyette bulunmaması sebebiyle mahkemece şeklî olarak borcun ödenip ödenmediği ve süresi içinde itiraz ya da şikâyet yapılıp yapılmadığı incelenir[516]. Bu inceleme sonucunda takip kesinleşmesine rağmen borcun ödenmediği anlaşılırsa, iflâs talebi genel iflâs yolunda olduğu gibi, müdahale veya itirazların bildirilmesi için ilan edilir (İİK m.173/II; m.166/II). İlan üzerine herhangi bir itiraz gelmez ya da itiraz yerinde görülmezse depo kararı verilir (İİK m.173/III; m.158/II). Depo kararı yerine getirilemezse, ilk duruşmada borçlunun iflâsına karar verilir (İİK m.176, İİK m.158/II).

[515] Arslan, R., Yılmaz, E., Taşpınar Ayvaz, S. ve Hanağası, E. (2024), s. 583; Pekcanıtez, H., Atalay, O., Sungurtekin Özkan, M. ve Özekes, M. (2023), s. 425; Helvacı, M. (2014), s. 187; Kuru, B. (2013), s. 1134; Aşık, İ., Oruç, Y., Tok, O. ve Saçar, Ö. F. (2023), s. 560; Kuru, B. (2013), s. 1137.

[516] Arslan, R., Yılmaz, E., Taşpınar Ayvaz, S. ve Hanağası, E. (2024), s. 583; Görgün, L. Ş., Börü, L. ve Kodakoğlu, M. (2023), s. 507; Aşık, İ., Oruç, Y., Tok, O. ve Saçar, Ö. F. (2023), s. 561; Pekcanıtez, H., Atalay, O., Sungurtekin Özkan, M. ve Özekes, M. (2023), s. 425; Kuru, B. (2013), s. 1140.

Ancak, kambiyo senetlerine mahsus iflâs yolunda borçlu, ödeme emrinde belirtilen beş günlük süreden sonra borcu ödediğine dair resmî bir belge ibraz eder ve mahkeme de ödemeyi sabit görürse iflâsa karar verilemez. Bu durumda, iflâs yolu ile takip ve iflâs davası düşer (İİK m.173/III/c.3).

Diğer taraftan, kambiyo senetlerine mahsus iflâs yolunda borçluya gecikmiş itiraz imkânı da tanınmıştır. Borçlu, kusuruna dayanmayan bir engel sebebiyle iflâs takibine itiraz edememişse, engelin ortadan kalktığı günden itibaren üç gün içinde gecikmiş itirazda bulunabilir (İİK m.65/I,II). Mahkeme mazereti yerinde görürse, itiraz süresinde yapılmış ve alacaklı itirazın kaldırılmasını talebiyle dava açmış gibi değerlendirerek karar verir (İİK m.173/IV, 174)[517].

Borçlunun iflâs ödeme emrine itiraz etmesi veya ödeme emrine karşı şikâyette bulunması ya da ikisinin bir arada yapılması hallerinde, alacaklı açacağı iflâs davasında hem bunların kaldırılmasını hem de iflâsa karar verilmesi talep eder (İİK m.174). Asliye ticaret mahkemesince yapılacak yargılama sırasında İİK m.158 hükümleri esas alınacağından, genel iflâs yolunda borçlunun borca itiraz etmesi halinde yapılacak işlemler, depo kararı verilmesi de dâhil olmak üzere burada da geçerlidir. Yargılama neticesinde iflâsa karar verilmesiyle iflâs açılır (İİK m.165,176) ve genel iflâs yolunda olduğu gibi iflâs kararı gerekli yerlere bildirilerek ilan edilir. Karara karşı yapılacak kanun yolu başvuruları ve diğer hususlar bakımından da genel iflâs yoluna ilişkin açıklamalar geçerlidir.

İİK'da kambiyo senetlerine mahsus iflâs yoluyla takip başlığı altında, iflâs takibine itiraz etmemesi sebebiyle iflâsına karar verilmesini önlemek için borçlu olmadığı bir parayı ödeyen kişinin, İİK m.72 uyarınca istirdat davası açılabileceği düzenlenmiştir (İİK m.175). Doktrinde bu hükmün, kambiyo senetlerine mahsus iflâs yolu ile takiple genel iflas yoluyla takip arasında belirli nüanslar dışında esas itibarıyla bir farklılık olmaması ve genel iflâs yoluyla takipte istirdat davası açılamayacağına ilişkin bir kanuni düzenleme bulunmaması gerekçeleriyle genel iflâs yoluyla takipler bakımından da uygulanabilir olduğu ve genel iflâs yoluyla takip edilemekte olan bir borçlunun, takibe itiraz etmemesinden dolayı aslında

[517] Arslan, R., Yılmaz, E., Taşpınar Ayvaz, S. ve Hanağası, E. (2024), s. 595; Pekcanıtez, H., Atalay, O., Sungurtekin Özkan, M. ve Özekes, M. (2023), s. 426; Altay, S. (2004a), s. 175; Kuru, B. (1993), s. 2700-2703; Postacıoğlu, İ. E. (1978), s. 49; Aşık, İ., Oruç, Y., Tok, O. ve Saçar, Ö. F. (2023), s. 561. Gecikmiş itirazın genel iflâs yoluyla takipte de uygulanacağı hakkında bkz. Berkin, N. M. (1972), s.156; Altay, S. (2004a), s. 428, 175; Kuru, B. (1993), s. 2753, 2700-2703; Uyumaz, A. (2011). *İcra ve İflas Hukukunda Gecikmiş İtiraz*. İstanbul: On İki Levha Yayıncılık, s. 19, 20.

borçlu olmadığı bir parayı ödemek zorunda kalması halinde istirdat davası açabilmesi gerektiği kabul edilmektedir[518].

3.2.1.2.2. Doğrudan Doğruya İflâs Yolu

Doğrudan doğruya iflâs halleri İİK'nın 177 ila 181. maddelerinde düzenlenmiş ve 177. maddenin üst başlığında *"evvelce takibe hacet kalmaksızın iflas"* ifadesine yer verilmiştir. Anlaşılacağı üzere, doğrudan doğruya iflâs yolunda borçlu hakkında önceden bir takip yapılmasına gerek olmaksızın doğrudan asliye ticaret mahkemesine müracaat edilmekte ve iflâs kararı verilmesi talep edilmektedir. Dolayısıyla, doğrudan doğruya iflâs, takipsiz iflâs yoludur.

Doğrudan doğruya iflâs yoluna başvurulabilmesi için şeklî iflâs sebebi olan *borcun ödenmemiş olması* yeterli değildir. Burada, şeklî iflâs sebebinin yanında borçlunun malvarlığı durumuna veya belli davranışlarına dayanan ve alacaklıların alacaklarına kavuşamayacakları şüphesini uyandıran maddi iflâs sebeplerinin bulunması gerekir[519].

Doğrudan doğruya iflâs yolunun kabul edilmesinin nedeni, öncesinde borçluya karşı bir takip yapılarak iflâs ödeme emri gönderilmesinin, alacağa kavuşmayı tehlikeye sokma ihtimalinin bulunması veya borcun ödenmeyeceğinin kuvvetle muhtemel olmasıdır[520]. Böyle durumlarda, önceden bir iflâs takibi yapılarak borçluya şans tanınmasının faydasız olacağı düşüncesiyle, alacaklıya doğrudan mahkemeye başvurarak iflâs isteme hakkı tanınmıştır[521]. Borçlunun da ihtiyaren kendi iflâsını istemesi mümkündür (İİK m.178/I). Bu durum, alacaklıların menfaatlerini korumaya hizmet etmenin yanında, borçlunun da yararınadır. Borçlu bu yolla malvarlığının tasfiyesini hızlandırır, aleyhindeki icra takiplerini durdurarak (İİK m.193/I) tüm alacaklılarını iflâs masasına yönlendirir ve yeni mal edinmedikçe de kendisini korumuş olur[522].

---

[518] Demir, Ö. F. (2020). *İstirdat Davası*. Ankara: Seçkin Yayıncılık, s. 456 vd.; Altay, S. (2004a), s. 177; Kuru, B. (1993), s. 2703; Üstündağ, S. (2004), s. 137; Berkin, N. M. (1972), s.156, 157; Gürdoğan, B. (1966), s. 39, dpn. 95.

[519] Üstündağ, S. (2009), s. 8; Rüzgaresen, C. (2011), s. 32; Altay, S. (2004a), s. 466; Kuru, B. (1993), s. 2758; Yıldırım, M. K. ve Deren Yıldırım, N. (2021), s. 422; Karslı, A. (2022), s. 770; 771.

[520] Berkin, M. N. (1972), s.164.

[521] Kuru, B. (1993), s. 2758; Üstündağ, S. (2009), s. 52.

[522] Berkin, M. N. (1972), s.166; Gürdoğan, B. (1966), s. 57.

İflâsa tabi borçlunun doğrudan doğruya iflâsının istenebilmesi, İİK m.177, m.178 ve m.179'da düzenlenmiş, ayrıca bazı özel kanunlarda da doğrudan doğruya iflâs sebepleri kabul edilmiştir[523]. Kanuni olarak açıkça öngörülen haller dışındaki sebeplerden dolayı, borçlu iflâsa tabi olsa bile doğrudan doğruya iflâsı istenemez[524].

Doğrudan doğruya iflâs halleri kategorik olarak *alacaklının talebi ile doğrudan doğruya iflâs* ve *borçlunun talebi ile doğrudan doğruya iflâs* olmak üzere ikiye ayrılmaktadır.

3.2.1.2.2.1. Alacaklının talebi ile doğrudan doğruya iflâs

Alacaklının talebiyle doğrudan doğruya iflâs isteminde bulunulabilecek nedenler İİK'nın 177. maddesinin birinci fıkrasında dört bent halinde düzenlenmiştir. Bunlar borcun ödenmeme tehlikesinden kaynaklan doğrudan doğruya iflâs sebepleridir[525].

i. Borçlunun bilinen yerleşim yerinin olmaması, taahhütlerinden kurtulmak için kaçması, alacaklıların haklarını ihlal eden hileli işlemler yapması ya da bunlara teşebbüs etmesi, haciz yoluyla yapılan takip sırasında mallarını saklaması (İİK m.177/I/1)

Borçlunun *bilinen yerleşim yerinin olmamasının*, tüzel kişilerin muamele merkezlerinin belli olması gerektiğinden yalnızca gerçek kişi tacirler için söz konusu olabileceği belirtilmektedir[526]. Ancak, tüzel kişinin bilinen muamele merkezinde bulunmaması ya da fiilen oradan taşınması gibi durumlarda, bu sebebin tüzel kişiler açısından da gerçekleşebileceği değerlendirilmektedir[527]. Borçlunun *taahhütlerinden kurtulmak için kaçması*[528] ise ticarethanesini kapatarak hiçbir adres bırakmadan ortadan kaybolması ya da yurt dışına çıkması ve yurt dışındaki adresinin belli olmaması gibi

[523] Bankacılık Kanunu, Sermaye Piyasası Kanunu.
[524] Kuru, B. (2013), s. 1102; Rüzgaresen, C. (2011), s. 30.
[525] Rüzgaresen, C. (2011), s. 200 vd.
[526] Pekcanıtez, H., Atalay, O., Sungurtekin Özkan, M. ve Özekes, M. (2023), s. 428; Kuru, B. (2013), s. 1145; Berkin, M. N. (1979), s. 50. *"Anonim şirketlerin ikametgâhının bilinmemesi sebebine dayanılarak iflâsı istenemese de ikametgâhının bilinememesi sebebine dayanılarak iflâsı istenebilir."* (Atalay, O. (1996), s. 15)
[527] Atalay, O. (1996), s. 14, 15; Rüzgaresen, C. (2011), s. 253; Aşık, İ., Oruç, Y., Tok, O. ve Saçar, Ö. F. (2023), s. 564.
[528] Anonim şirketlerin gerçek kişi gibi kaçmaları mümkün olmadığından bu sebebe dayanılarak iflâsı istenemeyeceği hakkında bkz. Atalay, O. (1996), s. 17. Bu iflâs sebebinin hem gerçek hem de tüzel kişiler hakkında uygulanacağı hakkında bkz. Rüzgaresen, C. (2011), s. 280-284.

davranışlar olabilir[529]. Burada, borçlunun yerleşim yeri bilinmektedir ancak borçlu taahhütlerinden kurtulmak için oradan kaçmış, kaybolmuştur[530].

Borçlunun *alacaklıların haklarını ihlal eden hileli işlemler yapması veya bunlara teşebbüs etmesi,* malvarlığının azalması sonucunu doğuran her türlü hileli işlemidir. Ayrıca, cezalandırılmayı gerektiren hileli işlemler ve hileli iflâs doğrudan doğruya iflâs istenilebilecek durumlar olduğu gibi burada hile kavramı geniş yorumlandığından, borçlunun hilesinin mutlaka cezayı gerektiren bir işlem olması gerekmez. Butlana tâbi ivazsız tasarruflar ya da iptale tâbi tasarruflar sebebiyle de borçlunun doğrudan doğruya iflâsı istenebilir (İİK m.278,280)[531]. Borçlunun *haciz yoluyla yapılan takip sırasında mallarını saklaması* ise borçlunun ilâmlı ya da ilâmsız icra yoluyla takip sırasında, borcuna yetecek kadar mal beyanında bulunmaması veya eksik mal beyanında bulunması, haciz sırasında borca yetecek kadar malı olduğu halde bunları haczi yapan memura göstermemesi şeklinde gerçekleşebilir[532].

ii. Borçlunun ödemelerini tatil etmesi (İİK m.177/I/2)

Ödemelerin tatili, borçlunun genel ve devamlı bir şekilde ödemelerini durdurması, tatil etmesidir. Muaccel ve çekişmesiz borçlar ödenmiyorsa ve bu durum geçici değil genel ve yaygınsa, borçlu ödemelerini tatil etmiş demektir. Böyle bir durumda, takipli iflâs yoluna başvurmak borçlunun durumu itibarıyla anlamsızdır. Zira iflâs takibi sonucunda ödeme yapılmayacağı öngörülebilmektedir. Bu sebeple artık takip yapmaya gerek olmaksızın doğrudan doğruya iflâs istenebilir[533].

Burada birbiri ile yakın teması olan *ödemelerin tatili*, *borca batıklık* ve *ödemeden acz* kavramları arasındaki farka da değinmek gerekir. Her üç kavram da birbiri ile kesişebilmesine rağmen farklı içeriklere sahiptir[534]. Ayrıca, iflâs sebebi olarak öngörülme

[529] Gürdoğan, B. (1966), s. 53; Berkin, M. N. (1979), s. 50; Rüzgaresen, C. (2011), s. 270.
[530] Rüzgaresen, C. (2011), s. 270.
[531] Kuru, B. (1993), s. 2762; Berkin, M. N. (1972), s. 171; Berkin, M. N. (1979), s. 51; Rüzgaresen, C. (2011), s. 295-298.
[532] Kuru, B. (1993), s. 2763, 2764; Berkin, M. N. (1979), s. 51; Gürdoğan, B. (1966), s. 54; Rüzgaresen, C. (2011), s. 337; Pekcanıtez, H., Atalay, O., Sungurtekin Özkan, M. ve Özekes, M. (2023), s. 429.
[533] Berkin, M. N. (1972), s. 173, 174; Kuru, B. (1993), s. 2765-2768; Gürdoğan, B. (1966), s. 54, 55; Umar, B. (1973), s. 29, 30; Rüzgaresen, C. (2011), s. 359 vd.; Arslan, R., Yılmaz, E., Taşpınar Ayvaz, S. ve Hanağası , E. (2024), s. 596; Pekcanıtez, H., Atalay, O., Sungurtekin Özkan, M. ve Özekes, M. (2023), s. 429; Altay, S. (2004a), 471.
[534] Bkz. "**2.3.1.1.1.1. Ödemeden acz ve borca batıklık kavramları**"

biçimleri de farklıdır. Borca batıklık sermaye şirketleri ve kooperatifler için zorunlu bir iflâs sebebi (İİK m.179) iken, ödemeden acz borçlunun ihtiyari olarak kendi iflâsını istemesine neden olan bir sebeptir (178/I). Malvarlığı yetersizliğinin bir neticesi olarak borca batıklık söz konusu olduğu halde kredi araçlarıyla ödemeler yapılmaya devam edilmiş ve ödemeler tatile uğramamış olabilir. Diğer yandan, borca batıklık söz konusu olmamasına rağmen, nakit yokluğu sebebiyle ya da iradi olarak ödemeler tatil edilmiş olabilir[535]. Ödemelerin tatili, daha yakın bir ilişki içinde olduğu acz halinden de farklıdır. Borçlu acz halinde olmasına rağmen hakkında iflâs takibi yapan alacaklının alacağını bir şekilde ödeyerek iflâstan kurtulabilir[536]. Ayrıca, ödemelerin tatili her zaman borçlunun aczinden kaynaklanmaz. Borçlu iradi olarak da ödemeleri tatil etmiş olabilir[537]. Ödemelerin tatil edilmiş olması, ödemeden aczin alacaklı tarafındaki görünüşü[538] ve belirtisidir[539]. Ayrıca, ödeme araçlardan sürekli ve genel nitelikte yoksunluk[540] şartı, ödemelerin tatili için de aranan bir koşuldur. Ancak, acz haline dayanarak iflâs isteme olanağı alacaklıya değil borçluya tanındığından (İİK m.178), alacaklı ödemelerin tatiline dayanarak iflâs isteyebilir[541].

iii. Konkordatonun tasdik edilmemesi veya konkordatonun feshedilmesi (İİK m.177/I/3)

7101 sayılı Kanun ile İİK'da yapılan değişiklikler kapsamında, İİK'nın 177. maddesinin birinci fıkrasının üçüncü bendinde 301. maddeye[542] yapılan atıf değiştirilerek, *"Konkordatonun tasdik edilmemesi ve borçlunun iflâsı"* başlıklı 308. maddeye atıf yapılmıştır. Sözü edilen bentte "*308 inci maddedeki hal varsa*" iadesine yer verilmiştir.

---

[535] Atalay, O. (1996), s. 49; Rüzgaresen, C. (2011), s. 371; Atalay, O. (1996), s. 27; Üstündağ, S (2009), s. 54; Altay, S. (2004a), 472.
[536] Kuru, B. (1993), s. 2601.
[537] Rüzgaresen, C. (2011), s. 492.
[538] Kuru, B. (1993), s. 2765; Berkin, M. N. (1972), s. 173; Üstündağ, S (2009), s. 54; Rüzgaresen, C. (2011), s. 492; Altay, S. (2004a), 472; Atalay, O. (2006), s. 24; Gürdoğan, B. (1966), s. 54. Ödemelerin tatilinin ödemeden aczin dışa görüş şekli olduğu görüşü, mehaz İsviçre İcra ve İflâs Kanununun hazırlanışı sırasında alacaklı açısından acz halinin ispatını kolaylaştırmak için ödemelerin tatilinin (SchKG Art.190/2) bir iflâs sebebi olarak kabul edildiği temiline dayanmaktadır (Atalay, O. (2006), s. 25; Üstündağ, S (2009), s. 54).
[539] Umar, B. (2004), s. 322. Atalay, O. (2006), s. 24; Rüzgaresen, C. (2011), s. 361.
[540] *Borçlu, borçlarını sadece geçici olarak yerine getiremezse, ödemelerin kesintiye uğramasından söz edilir. Borçlu ödemelerini kesintiye uğratmayı tekrarlayarak, borç ödeme trafiğini aksatıyorsa bu durumda da ödemelerin duraklatılmasından söz edilir* (Rüzgaresen, C. (2011), s. 378-381.
[541] Atalay, O. (1996), s. 24, 25; Rüzgaresen, C. (2011), s. 492.
[542] İİK m.301'in "Konkordatonun reddinden sonra iflâs ve ihtiyati haciz:"şeklindeki başlığı 7101 sayılı Kanunun 29. maddesiyle *"Alacaklılar toplantısına davet:"*şeklinde değiştirilmiştir.

İİK m.308'e göre, konkordato tasdik edilmezse, mahkeme konkordato talebini reddeder. Ayrıca, borçlu iflâsa tâbi bir kişiyse ve doğrudan doğruya iflâs sebeplerinden biri varsa iflâsına re'sen karar verilir[543]. Konkordatonun tamamen feshi halinde de 308. madde hükümleri uygulanır (İİK m.308/f/III).

Konkordatonun tasdik edilmemesi veya tamamen feshi, bir doğrudan doğruya iflâs sebebi olarak düzenlenmiştir (İİK m.177/I,3). Buna göre alacaklı, iflâsa tabi borçlunun konkordatosunun tasdik edilmemesi veya tamamen feshi halinde, doğrudan doğruya iflâs isteyebilir. Ancak, iflâsa tabi borçlu açısından konkordatonun tasdik edilmemesi veya tamamen feshi halinde zaten ortada bir doğrudan doğruya iflâs sebebi bulunacağından, İİK m.308/I hükmü uyarınca mahkemenin konkordatonun tasdik talebinin reddi veya konkordatonun feshiyle eşzamanlı olarak borçlunun iflâsına re'sen karar vermesi gerekir. Bu durum karşısında, İİK m.177/I hükmünün üçüncü bendinde yer alan düzenlemenin pratikte uygulanma imkânının kalıp kalmadığı tartışmalıdır[544].

[543] Öztek, S. ve Tunç Yücel, M. (2023). *Konkordato Şerhi (m. 309, No:1)*. Ankara: Yetkin Yayınları, s. 633; Arslan, R., Yılmaz, E., Taşpınar Ayvaz, S. ve Hanağası, E. (2024), s. 597; Aşık, İ., Oruç, Y., Tok, O. ve Saçar, Ö. F. (2023), s. 566.

[544] Bu konudaki tartışma ve değerlendirmeler hakkında detaylı bilgi için bkz. Doğan, E. (2020). *Konkordatonun Tasdiki Yargılaması*. Ankara: Yetkin Yayınları, s. 296 vd. Kanun koyucunun iradesinden; konkordato tasdik talebinin doğrudan doğruya iflâs için yeterli olmadığı, m. 177'deki şartların birinin gerçekleşmiş olmasının arandığı anlaşılmaktaysa da konkordatonun tasdik edilmemesinin başlı başına bir iflâs sebebi olması sebebiyle maddeler arasında çelişki doğduğu ve bu çelişki giderilene kadar iflâs kararı verilebilmesi için m.177'deki diğer şartlarından herhangi birinin de gerçekleşmiş olması gerektiği yönündeki görüş için bkz. Sarısözen, S. (2021). *Konkordato*. Ankara: Yetkin Yayınları, s. 520, 521. İflâsa tabi borçlunun konkordatosunun tasdik edilmemesi veya tamamen feshedilmesinin, (ayrıca doğrudan doğruya iflâs sebeplerinden birinin mevcut olması halinin gerçekleşmesi şartının aranmaksızın) mahkemece re'sen iflâsa karar vermesi için yeterli olduğu hakkında bkz. Pekcanıtez, H., Atalay, O., Sungurtekin Özkan, M. ve Özekes, M. (2023), s. 430; Aşık, İ., Oruç, Y., Tok, O. ve Saçar, Ö. F. (2023), s. 566. İflâsa tabi borçlunun konkordatosunun tasdik edilmemesi veya tamamen feshedilmesi hallerinde iflâs kararı verilebilmesi için m.177'deki diğer şartlarından herhangi birinin de gerçekleşmiş olması gerektiği yönündeki görüşleri için bkz. Öztek, S. ve Tunç Yücel, M. (2023), s. 633; Arslan, R., Yılmaz, E., Taşpınar Ayvaz, S. ve Hanağası , E. (2024), s. 596, dpn. 5. Ayrıca, iflâsa tabi borçlu hakkında kesin mühletin kaldırılması (İİK m.292) ve uzlaşma yoluyla yeniden yapılandırma projesinin ihlâli (İİK m.309/t) hallerinde mahkemenin re'sen iflâs kararı verebileceği; uzlaşma yoluyla yeniden yapılandırmanın feshi (İİK m.309/s) halinde de projeden etkilenen alacaklıların iflâs talep edilebilecekleri hakkında bkz. Pekcanıtez, H., Atalay, O., Sungurtekin Özkan, M. ve Özekes, M. (2023), s. 430, 431; Arslan, R., Yılmaz, E., Taşpınar Ayvaz, S. ve Hanağası , E. (2024), s. 701, 737, 738; Aşık, İ., Oruç, Y., Tok, O. ve Saçar, Ö. F. (2023), s. 566. (Sermaye şirketleri ve kooperatiflerin uzlaşma yoluyla yeniden yapılandırılması hakkında detaylı bilgi için bkz. Taşpınar Ayvaz, S. (2005). *İcra İflâs Hukukunda Yeniden Yapılandırma.* Ankara: Yetkin Yayınları; Yarıcı, H. (2007). *Sermaye Şirketleri ve Kooperatiflerin Uzlaşma Yoluyla Yeniden Yapılandırılması*. İstanbul: Legal Yayınları.)

iv. İlâma dayalı alacağın icra emriyle istenilmesine rağmen ödenmemesi (İİK m.177/I/4)

İflâsa tâbi bir borçlunun ilâma dayalı borcunu icra emriyle istenmesine rağmen ödenmemesi halinde, alacaklı ayrıca bir iflâs takibi yapmasına gerek olmaksızın doğrudan doğruya iflâs talebinde bulunabilir. İlâmın para veya teminat alacağına ilişkin olması[545] ve iflâs davasını açan alacaklının alacaklı olduğunu göstermesi gerekir[546]. İtirazın iptali davası sonucunda verilen kararların da bu kapsamda olduğu değerlendirilmektedir[547]. Alacaklının bu yola başvurabilmesi için icra emrinin borçluya tebliğ edilmiş olması, zorunlu ve özel bir dava şartıdır[548]. Dayanak ilâmın kesinleşmesi şart değildir[549].

v. Kollektif ve komandit şirket ortaklarının doğrudan doğruya iflâsı

Türk Ticaret Kanununda, kollektif ve komandit şirket ortakları açısından iki türlü doğrudan doğruya iflâs sebebi kabul etmiştir.

Bunlardan birincisi, kollektif şirkete tebliğ edilen icra emrine rağmen borcun ödenmemesidir (TTK m.238/2). Kollektif şirketin alacaklısı alacağını ilâma bağlar, ilâmı icraya koyar ve icra emrinin tebliğine rağmen borç ödenmezse, alacaklı *ilâma dayalı alacağın icra emriyle istenilmesine rağmen ödenmemesi* (İİK m.177/I/b.4) sebebine dayanarak borçlu şirketin doğrudan doğruya iflâsını isteyebilir. Bunun yanında, icra emrinin şirkete tebliğine rağmen borç ödenmezse, alacaklı, şirket ortaklarının tamamının veya bir kısmının doğrudan iflâsını da ayrıca isteyebilir (TTK m.238/2)[550].

İkinci durum ise, kollektif şirket hakkında verilen depo kararının şirket ortaklarına da tebliğine rağmen ortakların depo kararına uymamalarıdır. Bu durumda, ortakların da şirketle

[545] İİK m. 177 kapsamındaki iflâs talepleri bakımından; iflâsa iştirak etmek ve masadan hak talep edebilmek için alacağın paraya çevrilebilir olmasının yeterli olmasından (İİK m.198) hareketle, alacağın mutlaka para ya da teminat alacağı olması gerekmediği yönündeki görüş için bkz. Üstündağ, S. (2009), s. 55.
[546] Arslan, R., Yılmaz, E., Taşpınar Ayvaz, S. ve Hanağası , E. (2024), s. 596; Pekcanıtez, H., Atalay, O., Sungurtekin Özkan, M. ve Özekes, M. (2023), s. 431; 432; Muşul, T. ve Tezel Muşul, A. (2024), s. 1479; 1480.
[547] Arslan, R., Yılmaz, E., Taşpınar Ayvaz, S. ve Hanağası , E. (2024), s. 596; Aynı yönde bkz. Pekcanıtez, H., Atalay, O., Sungurtekin Özkan, M. ve Özekes, M. (2023), s. 431, dpn. 16.
[548] Arslan, R., Yılmaz, E., Taşpınar Ayvaz, S. ve Hanağası, E. (2024), s. 597, 598; Pekcanıtez, H., Atalay, O., Sungurtekin Özkan, M. ve Özekes, M. (2023), s. 433; Üstündağ, S. (2009), s. 55.
[549] Kuru, B. (2013), s. 1148; Pekcanıtez, H., Atalay, O., Sungurtekin Özkan, M. ve Özekes, M. (2023), s. 433; Aşık, İ., Oruç, Y., Tok, O. ve Saçar, Ö. F. (2023), s. 568; Rüzgaresen, C. (2011), s. 158-160.
[550] Yıldırım, M. K. ve Deren Yıldırım, N. (2021), s. 429; Altay, S. (2004a), s. 476; Kuru, B. (2013), s. 1150; Arslan, R., Yılmaz, E., Taşpınar Ayvaz, S. ve Hanağası, E. (2024), s. 598.

birlikte iflâsına karar verilmesini istenebilir (TTK m.240/1)[551]. Bu hüküm, TTK m.317 uyarınca komandit şirket (komandite) ortakları hakkında da uygulanır[552].

3.2.1.2.2.2. Borçlunun talebi ile doğrudan doğruya iflâs

Buraya kadar açıklanan doğruya iflâs halleri, alacaklının talebine dayanmaktadır. Borçlunun talebiyle doğrudan doğruya iflâs ise İİK m.178'de düzenlenmiştir. Maddede isteğe bağlı iflâs sebebinin yanı sıra, borçlunun iflâs istemek zorunda olduğu durum da ayrıca düzenlenmiştir.

İflâsa tabi bir borçlu, acz[553] halinde bulunduğunu bildirerek mahkemeden iflâsına karar verilmesini isteyebilir. Bu durum bir zorunluluk arz etmediğinden, burada ihtiyari iflâs talebinden söz edilir[554]. Borçlunun bütün aktif ve pasifi ile alacaklılarını gösteren mal beyanını iflâs talebine eklemesi gerekir. Aksi halde iflâs kararı verilemez (İİK m.178/I). Borçlu gerçek veya tüzel kişi olabilir[555]. Sermaye şirketleri ve kooperatifler de İİK m.178/I kapsamında ihtiyari olarak iflâs kararı verilmesini talep edebilirler[556].

İflâsa tabi bir borçlunun alacaklılardan biri haciz yoluyla takip yapar, borçlunun malları haczedilir ve bu haciz borçlunun yarı mevcudunun elinden çıkmasına sebep olur, kalan mevcudu da muaccel ve bir sene içinde vadesi gelecek diğer borçlarını ödemeye yetmezse, borçlu derhal aczini bildirerek iflâsını istemek zorundadır (İİK m.178/III). Bu durum İİK m.178/I'deki durumdan farklı olarak zorunlu bir iflâs sebebidir[557]. Borçlunun iflâsını talep etmesinin zorunlu hale gelmesi için haczedilen malların satılmış, elden çıkmış

---

[551] Yıldırım, M. K. ve Deren Yıldırım, N. (2021), s. 429; Altay, S. (2004a), s. 476; Kuru, B. (2013), s. 1150; Arslan, R., Yılmaz, E., Taşpınar Ayvaz, S. ve Hanağası, E. (2024), s. 598.

[552] Kuru, B. (2013), s. 1150; Aşık, İ., Oruç, Y., Tok, O. ve Saçar, Ö. F. (2023), s. 569; Yıldırım, M. K. ve Deren Yıldırım, N. (2021), s. 429.

[553] Bkz. "**2.3.1.1.1.1. Ödemeden acz ve borca batıklık kavramları**"

[554] Yılmaz, E. (1985). Borçlunun İhtiyarıyla Kendi İflasını İstemesi Durumunda Mahkemenin İnceleme Yetkisi. *ABD*, (1), ss. 22-34, s. 22; Kuru, B. (2013), s. 1154; Gürdoğan, B. (1966), s. 57; Rüzgaresen, C. (2011), s. 510-512; Altay, S. (2004a), s. 481.

[555] Rüzgaresen, C. (2011), s. 512.

[556] Altay, O. (1996), s. 41; Rüzgaresen, C. (2011), s. 512 vd.; Altay, S. (2004a), s. 483; Pekcanıtez, H., Atalay, O., Sungurtekin Özkan, M. ve Özekes, M. (2023), s. 435; Üstündağ, S. (2005), s. 59.

[557] Gürdoğan, B. (1966), s. 57; Altay, S. (2004a), s. 484; Rüzgaresen, C. (2011), s. 511; Kuru, B. (2013), s. 1155; Yıldırım, M. K. ve Deren Yıldırım, N. (2021), s. 459; Arslan, R., Yılmaz, E., Taşpınar Ayvaz, S. ve Hanağası, E. (2024), s. 600; Aşık, İ., Oruç, Y., Tok, O. ve Saçar, Ö. F. (2023), s. 571; Kuru, B. (1993), s. 2769; Görgün, L. Ş., Börü, L. ve Kodakoğlu, M. (2023), s. 524; Karslı, A. (2022), s. 802; Atalı, M., Ermenek, İ. ve Erdoğan, E. (2023), s. 569; Pekcanıtez, H., Atalay, O., Sungurtekin Özkan, M. ve Özekes, M. (2023), s. 436; Muşul, T. ve Tezel Muşul, A. (2024), s. 1486.

olması gerekir. Sadece haciz işlemi yapılmış olması yeterli değildir[558]. İİK m.178/III düzenlemesinde yer alan mali durumdaki bozulmanın acz seviyesinde[559] mi olduğu, borca batıklık[560] mı teşkil ettiği konusunda bir görüş birliği bulunmamaktadır. Ancak, bu düzenlemenin İİK m.179'da sermaye şirketleri ve kooperatiflerine özgü özel olarak öngörülmüş olan borca batıklığa benzer, onun özel bir türü olduğu da kabul edilmektedir[561].

3.2.1.2.3. Sermaye şirketlerinin ve kooperatiflerin doğrudan doğruya iflâsı

İcra ve İflâs Kanununda sermaye şirketleri ve kooperatifler için mutlak ve zorunlu bir doğrudan doğruya iflâs sebebi öngörülmüştür[562]. Bunun yanında, genel iflâs yolu ve özel iflâs yolları da sermaye şirketleri ve kooperatifler açısından uygulama alanı bulur[563].

İİK m.179 hükmüne göre, sermaye şirketleri[564] ile kooperatiflerin *aktiflerinin muhtemel satış fiyatları üzerinden düzenlenen ara bilançoya göre borca batık olduğu idare ve temsil ile görevlendirilmiş kimseler veya şirket ya da kooperatif tasfiye hâlinde ise tasfiye memurları ya da bir alacaklı tarafından beyan edilir ve mahkemece de tespit edilirse*, önceden takibe gerek kalmaksızın bunların iflâsına karar verilir. Ancak, TTK m.377 ve m.634 ile Kooperatifler Kanununun 63. maddesi (f.3) hükümleri saklı tutularak iflâs talebiyle birlikte veya bu kapsamda yapılan iflâs yargılaması sırasında adi konkordatoya ilişkin hükümler kapsamında konkordato da talep edebileceği de belirtilmiştir[565].

İİK m.179 hükmü sermaye şirketleri ile kooperatiflere mahsus olup, bunların borca batıklığının[566] özel bir iflâs sebebi olarak kabul edilmesinin nedeni, alacaklılara karşı sorumlukları tüzel kişiliğin malvarlığıyla sınırlı olduğundan, alacağını alamayan

---

[558] Arslan, R., Yılmaz, E., Taşpınar Ayvaz, S. ve Hanağası, E. (2024), s. 601.
[559] Üstündağ, S. (2005), s. 59; Berkin, M. N. (1972), s. 185; Ansay, S. Ş. (1954), s. 201; Berkin, M. N. (1972), s. 54; Gürdoğan, B. (1966), s. 57.
[560] Rüzgaresen, C. (2011), s. 637.
[561] Altay, O. (1996), s. 33; Kuru, B. (1970), s. 622, dpn. 5; Altay, S. (2004a), s. 484; Berkin, M. N. (1972), s. 185, 186; Atalı, M., Ermenek, İ. ve Erdoğan, E. (2023), s. 569.
[562] Altay, S. (2004a), s. 487; Kuru, B. (1993), s. 2601,2804; Kuru, B. (1993), s. 622, 623. Sermaye şirketlerinin ve kooperatiflerin doğrudan doğruya iflâsı hakkında bkz. Atalay, O. (1996); Türk, A. (1999); Sayhan, İ. (2016); Toraman, B. (2007). *İcra ve İflâs Kanu nu'na Göre Sermaye Şirketleri ve Kooperatiflerde İflâsın Ertelenmesi Talebi*. Ankara: Yetkin Yayınları.
[563] Rüzgaresen, C. (2011), s. 554; Atalay, O. (1996), s. 11-44.
[564] TTK m.124/2 uyarınca sermaye şirketleri anonim, limited ve sermayesi paylara bölünmüş komandit şirkettir.
[565] Pekcanıtez, H., Atalay, O., Sungurtekin Özkan, M. ve Özekes, M. (2023), s. 438; Arslan, R., Yılmaz, E., Taşpınar Ayvaz, S. ve Hanağası, E. (2024), s. 602.
[566] Bkz. "**2.3.1.1.1.1. Ödemeden acz ve borca batıklık kavramları**"

alacaklıların şirket ortaklarına başvuramamasıdır[567]. Borçlunun mali durumu artık en üst seviyede bozulduğundan, TTK m.376/3'te acz hali için öngörülen tedbirlerle bu durumun düzeltilmesinin mümkün olmayacağı varsayılmış ve borçlu durumu mahkemeye bildirerek iflâsını istemekle yükümlü kılınmıştır[568]. Böylece, durumun önemine uygun bir yaptırım olan iflâs öngörülmüştür[569]. Borca batıklık halinin sermaye şirketleri ve kooperatifler açısından zorunlu bir iflâs sebebi olarak düzenlenmesinin amacı, öncelikle alacaklıların korunmasıdır. Ayrıca, sermaye şirketleri veya kooperatifler ile hukuki ilişkiye giren diğer kesimlerin, özellikle halka açık anonim şirket hissesi sahiplerinin, pay sahiplerinin ve şirket çalışanlarının zarar görmelerinin engellenmesi amaçlanmıştır. Zira ekonomik sistem bu kesimlerin haklarının korunması suretiyle ve hakları korunduğu ölçüde sorunsuz olarak işleyecek ve bu yolla kamunun menfaatleri de korunmuş olacaktır[570].

Anonim şirkete ilişkin TTK.m.376/3'te *"Şirketin borca batık durumda bulunduğu şüphesini uyandıran işaretler varsa, yönetim kurulu, aktiflerin hem işletmenin devamlılığı esasına göre hem de muhtemel satış fiyatları üzerinden bir ara bilanço çıkartır. Bu bilançodan aktiflerin, şirket alacaklılarının alacaklarını karşılamaya yetmediğinin anlaşılması hâlinde, yönetim kurulu, bu durumu şirket merkezinin bulunduğu yer asliye ticaret mahkemesine bildirir ve şirketin iflasını ister. Meğerki, iflas kararının verilmesinden önce, şirketin açığını karşılayacak ve borca batık durumunu ortadan kaldıracak tutardaki şirket borçlarının alacaklıları, alacaklarının sırasının diğer tüm alacaklıların sırasından sonraki sıraya konulmasını yazılı olarak kabul etmiş ve bu beyanın veya sözleşmenin yerindeliği, gerçekliği ve geçerliliği, yönetim kurulu tarafından iflas isteminin bildirileceği mahkemece atanan bilirkişilerce doğrulanmış olsun. Aksi hâlde mahkemeye bilirkişi incelemesi için yapılmış başvuru, iflas bildirimi olarak kabul olunur."* hükmü yer almaktadır[571].

---

[567] Altay, O. (1996), s. 45; Kuru, B. (1970), s. 623. Franko, N. (1990) s. 411, 412.
[568] Kuru, B. (1970), s. 625. Franko, N. (1990), s. 410.
[569] Rüzgaresen, C. (2011), s. 481.
[570] Altay, O. (1996), s. 45, 46.
[571] TTK m.376/3'ün üçüncü cümlesinde yer alan *"Meğerki, iflâs kararının verilmesinden önce, şirketin açığını karşılayacak ve borca batık durumunu ortadan kaldıracak tutardaki şirket borçlarının alacaklıları, alacaklarının sırasının diğer tüm alacaklıların sırasından sonraki sıraya konulmasını yazılı olarak kabul etmiş ve bu beyanın veya sözleşmenin yerindeliği, gerçekliği ve geçerliliği, yönetim kurulu tarafından iflâs isteminin bildirileceği mahkemece atanan bilirkişilerce doğrulanmış olsun*."ifadesiyle garameye iştirakten feragat sözleşmesi kurumu borca batıklığın giderilmesini sağlayan yeni bir hukuki kurumdur (Akkaşoğlu, N. (2018). *Sermaye Şirketlerinin Mali Durumunun İyileştirilmesine Yönelik Bir Çözüm Olarak: Garameye İştirakten Feragat Sözleşmesi (TTK m.376)*. İstanbul: On İki Levha Yayıncılık, s. 33) Garameye İştirakten Feragat Sözleşmesi hakkında detaylı bilgi için bkz. Akkaşoğlu, N. (2018).

Borca batıklığın ortaya çıkması halinde mahkemeye bildirimde bulunulması, anonim şirket yönetim kurulunun devredilemez ve vazgeçilemez görev ve yetkileri arasındadır (TTK m.375/1/g). Ayrıca, anonim şirket tasfiye memurları da şirket borçlarının şirket varlığından fazla olması halinde, durumu derhâl şirketin merkezinin bulunduğu yerdeki asliye ticaret mahkemesine bildirir ve mahkemece iflâsın açılmasına karar verilir (TTK m.524/1/c).

Borca batıklık bakımından anonim şirketlere ilişkin ilgili hükümler limited şirketlere de kıyas yoluyla uygulanır (TTK m.633/1). Limited şirketin yönetimi ve temsili şirket sözleşmesi ile düzenlenir. Yönetim ve temsil, müdür sıfatını taşıyan bir veya birden fazla ortağa, tüm ortaklara ya da üçüncü kişilere verilebilir (TTK m.623). Aynı şekilde, sermayesi paylara bölünmüş komandit şirketler hakkında da Kanunda aksine hüküm bulunmadıkça anonim şirketlere ilişkin hükümler uygulanır (TTK m.565). Anonim şirket yönetim kurulunun görev, yetki ve sorumluluklarına ilişkin hükümler, yönetici olan komandite ortaklar hakkında da geçerlidir (TTK m. 570).

Kooperatifler Kanununun "*Kooperatifin aczi halinde yapılacak işler*" başlıklı 63. maddesine göre, *pay senetleri çıkarılmış olan bir kooperatifte son yılın bilançosunda kooperatif varlığının yarısı karşılıksız kalırsa, yönetim kurulu derhal genel kurulu toplantıya çağırarak durumu ortaklara arz eder ve mahkemeye bildirir* (m.63/II).

Borca batıklık ara bilançosu, şirket aktiflerinin defterine göre değil, satış değerine göre çıkarılır[572]. Bu ara bilançoya göre, sermaye şirketlerinin ya da kooperatiflerin borçlarının aktifinden fazla olduğu; anonim şirkette ve kooperatifte yönetim kurulu, limited şirkette müdür, sermayesi paylara bölünmüş komandit şirkette yönetici ortak tarafından veya tüm bu şirketlerde tasfiye memurları ya da bunlardan alacaklı olanlar tarafından beyan edilir ve asliye ticaret mahkemesince de tespit edilirse, iflâs kararı verilir. Şirket alacaklıları[573] dışındaki diğer ilgililer bakımından, İİK m.179 uyarınca iflâs talep etmek zorunludur. Nitekim idare ve temsil ile görevlendirilmiş olan kimseler veya tasfiye memurları, 179.

[572] Mevci, E. (2021). *Anonim Şirketler Hukuku*. Ankara: Yetkin Yayınları, s. 933; Altay, O. (1996), s. 53; Türk, A. (1999), s. 244.
[573] Rüzgaresen, C. (2011), s. 602.

maddeye şirketin iflâsını istemedikleri takdirde, alacaklılardan birinin şikâyeti üzerine on günden üç aya kadar hapis cezası ile cezalandırılırlar (İİK m.345/a)[574].

3.2.1.2.4. Doğrudan doğruya iflâs talebinin usulü

Doğrudan doğruya iflâs bir takipsiz iflâs yolu olduğundan, alacaklı ya da borçlu iflâsa karar verilmesi talebiyle doğrudan asliye ticaret mahkemesine başvurur. Yetkili mahkeme borçlunun muamele merkezinin bulunduğu yer mahkemesidir (İİK m.154/III). Doğrudan doğruya iflâs bir çekişmesiz yargı işi (HMK m.382/2/f/2)[575] olup, basit yargılama usulüne tabidir (İİK m.158/II;HMK m.385/1).

Borçlunun İİK m.178 hükmüne göre doğrudan doğuya iflâs talep etmesi halinde, bu talep mahkemece İİK m.l66/II'de belirtilen usulle ilan edilir. Alacaklılar bu ilandan itibaren on beş gün içinde davaya müdahale veya itiraz ederek, iflâs talebinin takipleri ertelemek ve borçları ödenmesini geciktirmek için yapıldığı gerekçesiyle, iflâs talebinin reddini isteyebilirler (İİK m.178/II). Aynı ilan, doğrudan doğruya iflâsın alacaklı tarafından talep edilmesinde de yapılır (İİK m.177/II). Sermaye şirketleri ve kooperatiflerin borca batıklığı sebebiyle borçlunun zorunlu olarak iflâs talebinde bulunması ya da alacaklıların bu duruma dayanan iflâs taleplerinde, iflâs talebinin ilanına ilişkin açık bir düzenleme yer almadığı görülmektedir. Ancak, iflâs talebinin ilanının ve duyurulmasının, alacaklıların ve bu karardan etkileneceklerin haberdar olmasını sağlamak için öngörülmesi ve kamu düzenine ilişkin olması sebebiyle, İİK m.178/II hükmünün kıyasen uygulanması gerektiği kabul edilmektedir[576].

---

[574] Atalay, O. (1996), s. 62; Arslan, R., Yılmaz, E., Taşpınar Ayvaz, S. ve Hanağası, E. (2024), s. 602; Yıldırım, M. K. ve Deren Yıldırım, N. (2021), s. 459, 460; Pekcanıtez, H., Atalay, O., Sungurtekin Özkan, M. ve Özekes, M. (2023), s. 438.

[575] HMK'daki düzenlemenin; iflâs talebinin hasma yöneltilmesinin yalnız iki halde (İİK m.178, m.179) söz konusu olması dolayısıyla özensiz ve yanlış olduğu hakkında bkz. Umar, B. (2014), s. 1124. Aynı yönde Kuru, B. (2013), s. 1151, 1152.

[576] Atalay, O. (1996), s. 90; Kuru, B. (2013), s. 1165. *"İflas hükümlerinin kamu düzeni niteliğinde, korunan hukuki değerin de dikkate alınması gerekecektir. Örneğin, iflas talebinin ilanı ve duyurulması bu niteliktedir. Burada, verilecek iflas kararından etkilenecek olanların haberdar edilmesi, bir anlamda toplumsal etkisi kamu düzenine düçar olmaktadır."* (Yargıtay 6. HD., E. 2021/3989 K. 2022/2012 T. 11.4.2022, Lexpera). *"İcra ve İflas Kanununun 179'uncu maddesi uyarınca açılan iflas davalarında iflas talebinin ilan edilmesi gerekir. Bunun üzerine alacaklıların on beş gün içinde davaya müdahale ve itiraz ederek yargılamada yer almaları mümkündür (kıyasen İİK m.178/II). Somut olayda bu şekilde ilan yapılmadığından istinaf eden bütün alacaklıların istinaf sebepleri değerlendirme konusu yapılmıştır."*(Ankara BAM, 23. HD., E. 2024/239 K. 2024/392 T. 6.3.2024, Lexpera, e. t. 01.09.2024).

İİK m.181'de, doğrudan doğruya iflâs talepleri için genel iflâs yoluna ilişkin m.159, m.160, m.164, m.165 ve m.166 hükümlerine atıf yapılmıştır. Bu nedenle, muhafaza tedbirleri, masrafların peşin yatırılması, kanun yollarına başvurma, iflâs tarihi ve iflâs kararının tebliğ ve ilanına ilişkin hükümler doğrudan doğruya iflâsta da uygulanır. Ancak İİK m.181'de, m.158'e atıf yapılmadığından, depo kararı verilmeyerek[577] davanın açılma sebeplerinin bulunması ve alacağın ödenmediğinin tespiti halinde doğrudan iflâs kararı verilir[578].

3.2.1.2.5. Terekenin iflâs hükümlerine göre tasfiyesi

Terekenin iflâs hükümlerine göre tasfiyesi, İcra ve İflâs Kanununda doğrudan doğruya iflâs halleri başlığı altında düzenlenmiş olup, reddedilen miraslara konu malvarlığı olan terekenin tasfiyesinin ilgili mahkeme tarafından *iflâsın tasfiyesine* ilişkin hükümler uyarınca yapılacağı belirtilmiş ve terekenin resmî tasfiyesine (TMK m.632-635) ilişkin hükümler saklı tutulmuştur (İİK m.180). İcra ve İflâs Kanunu hükümlerin yanı sıra Türk Medeni Kanununda da mirasın reddi ya da terekenin borca batıklığının ortaya çıkması hallerinde terekenin iflâs hükümlerine göre tasfiye edileceği düzenlenmiştir (TMK m.612,614,636). Her iki Kanunda yer alan düzenlemelerine bakıldığında, İcra ve İflâs Kanunun doğrudan doğruya iflâs halleri başlığı altında düzenlenmiş olmasına rağmen burada bir iflâs sebebinden değil bir tasfiye usulünden söz edildiği görülmektedir[579].

Terekenin iflâs hükümlerine göre tasfiyesi çalışmamızın konusu oluşturmaktadır ve başlangıcından sona ermesine kadarki aşamaları detaylı olarak ele alınmıştır. Bu sebeple, burada sürece ilişkin bilgilere yer verilmeyerek, yalnızca kurumun neden doğrudan doğruya

---

[577] "*Takipli iflâs yollarında davalı borçluya ödeme emri, dava dilekçesi ve depo kararı tebliğ edildiğinden onun ayrıca duruşmaya davet edilmesine gerek görmeyen kanun koyucu, doğrudan doğruya yani takipsiz iflâs hâllerinde takip ve depo emri tebliği prosedürü de bulunmadığından borçlunun iflâs edebileceğinden haberdar olması gerektiğini düşünerek borçlunun mahkemeye çağrılmasını öngörmüştür….*"(YHGK, E. 2023/603 K. 2023/1216 T. 6.12.2023, Lexpera, e. t. 01.05.2023)

[578] Arslan, R., Yılmaz, E., Taşpınar Ayvaz, S. ve Hanağası, E. (2024), s. 600; Aşık, İ., Oruç, Y., Tok, O. ve Saçar, Ö. F. (2023), s. 569-572; Görgün, L. Ş., Börü, L. ve Kodakoğlu, M. (2023), s. 523, 528; Atalı, M., Ermenek, İ. ve Erdoğan, E. (2023), s. 566-571; Pekcanıtez, H., Atalay, O., Sungurtekin Özkan, M. ve Özekes, M. (2023), s. 433-439.

[579] Berkin, N. M. (1972), s. 15; Rüzgaresen, C. ve Erdem, M. (2011), s. 233; Ansay, S. Ş. (1954), s. 202; Kuru, B. (1993), s. 2826; Arslan, R., Yılmaz, E., Taşpınar Ayvaz, S. ve Hanağası, E. (2024), 603; Gürdoğan, B. (1966), s. 60, 62; Postacıoğlu, İ. E. (1978), s. 46; Görgün, L. Ş., Börü, L. ve Kodakoğlu, M. (2023), s. 534; Karslı, A. (2022), s. 802; Üstündağ, S. (2009), s. 66; Yıldırım, M. K. ve Deren Yıldırım, N. (2021), s. 461; Berkin, M. N. (1972), s. 190, 191; Muşul, T. ve Tezel Muşul, A. (2024), s. 1487; Belgesay, M. R. (1953), s. 56; Aşık, İ., Oruç, Y., Tok, O. ve Saçar, Ö. F. (2023), s. 572; Pekcanıtez, H., Atalay, O., Sungurtekin Özkan, M. ve Özekes, M. (2023), s. 433-440; Atalı, M., Ermenek, İ. ve Erdoğan, E. (2023), s. 571; Altay, S. (2004a), s.519.

iflâs yolları arasında konumlandırıldığı, mehaz İsviçre İcra ve İflâs Hukuku düzenlemeleriyle birlikte izah edilmiştir.

İflâs hükümlerine göre tasfiyenin doğrudan doğruya iflâs halleri arasında yer almasının nedeni, mehaz İsviçre İcra ve İflâs Kanununda da terekenin iflâs hükümlerine göre tasfiyesinin bir doğrudan doğruya iflâs yolu olarak öngörülmesidir (SchKG Art.193). 1997 yılında yapılan değişiklikten önce, İsviçre İcra ve İflâs Kanununda iflâs mahkemesinin borca batık terekenin iflâsına karar vereceği ve tasfiyenin iflâs tasfiyesine ilişkin yedinci bölüm hükümlerine göre iflâs dairesi tarafından yapılacağı düzenlenmekteydi[580]. Bu düzenleme esas alınarak 2004 sayılı İcra ve İflâs Kanunundan önce yürürlükte olan 1424 sayılı Kanunda da mehazda olduğu gibi yedinci bap hükümlerine atıf yapılmıştı (m.175) fakat bir iflâs kararı verilmesinden söz edilmemekteydi[581].

1929 yılında yaşanan küresel ekonomik krizinin etkisiyle, 1424 sayılı Kanun çok kısa bir süre yürürlükte kalmış ve 1932 yılında 2004 sayılı Kanun yürürlüğe girmiştir[582]. Bununla birlikte, reddedilen mirasın iflâs hükümlerine göre tasfiye edileceğine ilişkin düzenleme yine doğruya iflâs halleri arasında sayılmıştır. Bu iki Kanun arasındaki en önemli fark, 2004 sayılı Kanunda terekenin iflâs hükümlerine göre tasfiyesinin ölünün sıfatına göre iflâs daireleri tarafından yapılacağının öngörülmesidir (İİK m.220). Fakat İİK m. 220 hükmünde yer alan bu düzenleme 3890 sayılı Kanun ile yapılan değişiklikler kapsamında, terekenin tasfiyesinin mahkemeye ait olduğu ve bu sebeple ölünün sıfatına göre bir ayrım yapılması gerekmediği gerekçesiyle madde metninden çıkarılmıştır"[583].

İsviçre hukukunda ise 1997 yılında yürürlüğe giren değişiklik ile terekenin iflâs hükümlerine göre tasfiyesinde, tereke hakkında bir iflâs kararı değil iflâs hükümlerine göre tasfiye kararı verilmesine (Konkursamtliche Liquidation) yönelik bir değişiklik yapılmıştır. Kanun değişikliğine ilişkin sürecin başında iflâs mahkemesinin iflâsa karar vermesi öngörülmesine rağmen[584], taslakta yer alan "iflâs" ifadesi iflâs hükümlerine göre tasfiye

[580] Maddenin ilk hali *"(193) Reddedilen bir tereke, yedinci başlıkta yer alan hükümlere tabi olarak iflas dairesi tarafından tasfiye edilir."* (BBI 1889 II 445) şeklinde iken 1912 yılında yapılan değişiklik ile maddeye *"Miras hukukunun bir terekenin resmen tasfiyesine dair olan hükümleri saklıdır."* fıkrası eklenmiştir (BBI 1905 II 1).
[581] https://www.resmigazete.gov.tr/arsiv/1183.pdf (e. t. 22.08.2023)
[582] Üstündağ, S. (1990). *İcra ve İflâs Kanunu'nun dünü bugünü*. İstanbul: Evrim Kitabevi, s. 15.
[583] https://www5.tbmm.gov.tr/tutanaklar/TUTANAK/TBMM/d06/c013/tbmm06013071ss0208.pdf, s. 12 (e. t. 22.08.2023).
[584] BBI 1991 III 1, s. 249. Değişiklik gerekçeleri, yürürlükteki kanunun reddedilen mirasın yedinci bölüm hükümlerine uygun olarak tasfiye edilmesi gerektiğini öngörmesine rağmen iflâsın nasıl açılacağı konusunda

şeklinde değiştirilerek onaylanmıştır[585]. Bu değişiklik kapsamında, yürürlükte bulunan İsviçre İcra ve İflâs Kanununa göre yetkili makam, mirasın gerçek (ZGB Art.573) ve hükmen reddi (ZGB Art.566/2) ile resmî tasfiye sırasında ortaya çıkan borca batıklığı (ZGB Art.597) iflâs mahkemesine bildirmekte ve iflâs hükümlerine göre tasfiyeye (Konkursamtliche Liquidation) iflâs mahkemesi karar vermektedir. Ayrıca, bir alacaklı veya mirasçı da iflâs hükümlerine göre tasfiye talebinde bulunabilir (SchKG Art.193). Türk hukukundakinin aksine, tasfiye sulh hukuk mahkemesi tarafından değil, iflâs mahkemesinin kararı üzerine iflâs dairesi tarafından yapılmaktadır. Nitekim mehaz İsviçre Medeni Kanununda da Türk Medeni Kanunu hükümlerinden farklı olarak, terekenin iflâs hükümlerine tasfiye edileceği durumlarda tasfiyenin sulh hukuk mahkemesi tarafından değil, iflâs dairesi tarafından yapılacağı düzenlenmiştir (ZGB Art.573, Art.597).

İsviçre ve Türk hukukunda mirasın reddi halinde terekenin iflâs hükümlerine göre tasfiye edilmesine yönelik hükümlerin öngörülmesinin nedenlerinden biri sahipsiz miras olamayacağı düşüncesidir. Ancak asıl neden, istisnaî durumlar hariç tutulduğunda, olağan hayat tecrübelerine göre, terekenin borca batık olmadığı durumlarda mirasçıların mirasın reddini tercih etmeyecekleridir. Mirasbırakanın ölümü kural olarak borcu sona erdiren bir neden olmadığından, özel bir malvarlığı olan terekenin aktiflerinin pasiflerinden arındırılması ve alacaklıların alacaklarına kavuşmasının sağlanması gerekir. Bu noktada devreye borca batık kimseler hakkında uygulanan küllî icra yolu olan iflâs devreye girmektedir. Özel bir malvarlığı olan tereke, iflâs hükümlerine göre bir arıtmaya tabi tutulmaktadır.

Borca batıklığın bir doğrudan doğruya iflâs yolu olarak öngörülmesi ve borca batık terekenin doğrudan iflâs tasfiyesine tabi tutulması aynı mantığa dayanmaktadır. Burada terekeyi ayıran yön, hakkında bir iflâs kararı verilmediği halde iflâs hükümlerine göre

herhangi bir bilgi sağlamamasıdır. Bu nedenle birinci fıkrada yetkili makamın iflâs mahkemesine bildirimde bulunması ve bunun ne zaman yapılması gerektiğinin belirtildiği ifade edilmiştir. Resmî tasfiyeye ilişkin ikinci fıkranın da yeni düzenleme kapsamında gerekli olmadığı değerlendirilmiş ve terekenin iflâs hükümlerine göre tasfiyesini gerektiren nedenlere ilişkin yetkili makamdan ilgili bildirimi alan hâkimin iflâs kararı vermesine yönelik düzenleme önerileri getirilmiştir. Mirasçıların ve alacaklıların iflâsın gecikme olmaksızın yürütülmesinde meşru bir menfaatlerinin söz konusu olabilmesi ihtimaline binaen alacaklının veya mirasçının da iflâs işlemlerinin başlatılması için başvuruda bulunabileceği ve 194. maddenin birinci fıkrası kapsamında başvuru sahibinin masrafları karşılaması gerektiği öngörülmüştür (BBI 1991 III 1, s.118, 119).

[585] https://www.amtsdruckschriften.bar.admin.ch/viewOrigDoc/20022324.pdf?ID=20022324, s. 35; https://www.amtsdruckschriften.bar.admin.ch/viewOrigDoc/10053262.pdf?ID=10053262, s. 1038 (e. t. 22.08.2023).

tasfiyeye tabi tutulmasıdır[586]. Her iki hukuk sistemi de borca batık terekenin doğrudan iflâs tasfiyesine tâbi tutulması esasını kabul etmesine rağmen İsviçre hukukundan farklı olarak Türk hukukunda iflâs mahkemesinin bu yönde bir karar alması öngörülmemiş ve tasfiye işi iflâs organlarına bırakılmamıştır. Bu durum, Türk hukukunda terekenin iflâs hükümlerine göre tasfiyesi ile terekenin resmî tasfiyesi kurumunun birbiri ile karıştırılmasına, tasfiye sürecinin başlatılması ve yürütülmesinde bir uygulama birliği oluşmamasına yol açmıştır.

3.2.2. Değerlendirme

Terekenin iflâs hükümlerine göre tasfiyesinin bir tasfiye usulü olması itibarıyla İcra ve İflâs Kanununda yer alan iflâs yollarından farklı olduğu açıktır. Tereke, gerek İİK'da gerekse de SchKG'de tüzel kişiliği bulunmadığı halde hakkında iflâs kararı verilebilen bir hukuk süjesidir. Mirasbırakanın alacaklılarının terekenin iflâsına karar verilmesini isteme hakları bulunmaktadır. Ancak, aktif ve pasif dengesinin borca batıklık derecesine ulaştığı hallerde, tereke artık doğrudan iflâs hükümlerine göre tasfiyeye tabi tutulmuştur.

Borca batık terekenin doğrudan iflâs tasfiyesine tabi tutulması, esasen borçlunun doğrudan doğruya iflâsını istemek zorunda olduğu haller ile örtüşmektedir. Borçlu hayatta olmadığından iflâsını istemesi söz konusu olamayacağından, devlet bir müdahale yaparak şartların oluştuğunu gören yargı organlarına tasfiyeyi başlatma yükümlülüğü yüklemektedir. Burada hedeflenen mirasbırakanın alacaklılarının alacak haklarının korunması olduğu kadar, mirasbırakandan sonraki nesilleri de borca batık tereke yükü altına girmekten kurtarmak ve yeni nesli ekonomik anlamda rahatlatarak toplum yararını sağlamaktır. Bu hedefler aynı zamanda, borca batıklığa dayanan iflâs hallerinde gözetilen kamunun menfaatlerini koruma amacıyla eş değerdir. Ayrıca, terekenin ekonomik olarak ayakta tutulması gereken bir oluşum olmadığı ve aslında iflâs tasfiyesine tabi tutulmakla yeni nesli ekonomik olarak rahatlattığı dikkate alındığında, terekenin iflâs hükümlerine göre tasfiyesi, iflâs kuralının amacına ulaştığı bir tasfiyedir.

İflâs hukuku kuralları düzenlenirken, eş seviyedeki menfaatlerin birlikte gruplandırıldığı dikkate alındığında, terekenin iflâs hükümlerine göre tasfiyesinin doğrudan doğruya iflâs yolları arasında yer alması doğru bir tercihtir. Ancak, Türk hukuku açısından burada asıl sorun, kurumun Kanunda konumlandığı yerden ziyade, sürecin iflâs teşkilatı

[586] Karş. "**3.3.3. Terekenin iflâsı**"

dışında gerçekleşmesi ve fakat bu farklılık gözetilmeden doğrudan doğruya iflâs halleri arasında düzenlenmiş olmasıdır. Oysa İsviçre hukukunda tasfiye sürecinin başladığı ve tasfiye işlemlerinin yürütüldüğü yerler açısından terekenin iflâs hükümlerine göre tasfiyesinde böylesine ciddi bir fark yaratılmamış, olağan iflâs tasfiyesi ile uyumu bozulmamıştır. Ayrıca, İsviçre İcra ve İflâs Kanununda yapılan değişiklik ile İsviçre Medeni Kanununda terekenin iflâs hükümlerine göre tasfiyesini gerektiren nedenler (ZGB Art. 566, Art.573,597) Kanun metnine işlenmiş ve bu iki kanun arasındaki uyum metinlere de yansıtılmıştır (SchKG Art.193).

Türk hukukunda ise İcra ve İflâs Kanunu ile Türk Medeni Kanunu metinleri arasında böyle bir uyum yoktur. Bu durum, Türk hukukunda terekenin iflâs hükümlerine göre tasfiyesi ile terekenin resmî tasfiyesi kurumunun birbiri ile karıştırılmasına, tasfiye sürecinin başlatılması ve yürütülmesinde bir uygulama birliği oluşmamasına yol açmıştır.

Miras en yakın yasal mirasçılar tarafından reddedildiği halde, mahkemelerin iflâs hükümlerine göre tasfiyeye karar vererek tasfiyeye başlamadıkları, mahkemeyi harekete geçirmeye yönelik taleplerin mirasın reddi beyanı olarak algılanarak reddedildiği ya da terekenin iflâs hükümlerine göre tasfiyesine karar verilmesi gerekirken resmî tasfiyeye karar verildiği çok sayıda olay mevcuttur. Bunun yanı sıra, hükmen reddi tespit eden mahkemelerin tasfiyenin gerçekleştirilebilmesi için sulh hukuk mahkemelerini harekete geçirmedikleri ya da iflâs hükümlerine göre tasfiye kararı verilerek iflâs müdürlüklerinin tasfiye için görevlendirildiği vakıalar bulunmaktadır[587]. Uygulama birliğinin sağlanamamasının yanı sıra, doktrinde[588] ve uygulamada[589] *mirasın reddi* sebebiyle gündeme gelen terekenin iflâs hükümlerine göre tasfiyesi, resmen tasfiye, kanun gereği resmî tasfiye ya da kanundan doğan resmî tasfiye olarak ele alınmıştır. Bu durumun sebebi, TMK m.636 düzenlemesi gereği, resmî tasfiye sırasında terekenin borca batık oluğunun anlaşılması üzerine, resmî tasfiyenin iflâs usulü ile yapılacak olması, başka bir ifadeyle terekenin iflâs hükümlerine göre tasfiye edilecek olmasıdır. Böyle bir durumda, terekenin iflâs hükümlerine göre tasfiyesi, terekenin resmî tasfiyesinin bir türü olarak görünse de

[587] Bkz. s. 213; s. 215, dpn. 958.
[588] Eren, F. ve Yücer Aktürk, İ. (2024); s. 562; Serozan, R. ve Engin, B. İ. (2024), s. 540; Oğuzman, K. (1995), s. 297; Öztan, B. (2022), s. 395; Kılıç, M. (2013), s. 794; Birinci Uzun, T. (2018), s. 117 vd.
[589] *"Mirasın Kanunda öngörülen koşullarının gerçekleşmesi üzerine mahkemece yapılan resmî tasfiye; Miras Hukukunda "kendiliğinden resmi tasfiye" ve "isteme bağlı resmi tasfiye" şeklinde düzenlenmiş olup mirasın en yakın mirasçıların tamamı tarafından reddolunması kendiliğinden resmî tasfiye kapsamındadır."*(YHGK, E. 2020/604 K. 2022/1020 T. 22.6.2022, Lexpera, e. t. 01.05.2023).

kurumun her durumda resmî tasfiyenin bir türü olarak ele alınması fikrine katılmak mümkün değildir.

Değinmek istediğimiz bir başka husus ise İİK m.180 düzenlemesinde maddi iflâs hukuku kurallarına atıf yapılmamış olmasıdır. Terekenin iflâs hükümlerine göre tasfiyesinde bir iflâs kararı verilmemesi, iflâsın sadece bir tasfiye yöntemi olarak benimsenmesi karşısında, yalnızca *iflâsın tasfiyesi*ne ilişkin hükümlere atıf yapılması anlaşılabilir bir durumdur. Ancak, 1424 sayılı Kanunun ve 2004 sayılı Kanunun mehazdan iktibası sırasında, hem tereke hakkında iflâs kararı verilmesi prensibinden ayrılmak hem de yalnızca şeklî iflâs hukuku kurallarına atıf yapmak isabetli bir tercih olmamıştır. Bir iflâs tasfiyesi ancak birbirini tamamlayan maddi ve şeklî kurallar birlikte uygulanarak sonuçlandırılabilir[590]. Bu kaçınılmaz zorunluluk karşısında, adi ve rehinli alacakların sırasını belirleyen İİK m.206 düzenlemesinde 4949 sayılı Kanun ile değişiklik[591] yapılırken, terekenin iflâs hükümlerine göre tasfiyesi de dikkate alınmıştır. Yargıtay İçtihadı Birleştirme Büyük Genel Kurulunun 12.2.1941 tarihli, 1939/5 E. 1941/4 K. sayılı kararında da maddi iflâs hukuku kurallarının terekenin iflâs hükümlerine göre tasfiyesinde uygulanacağına karar verilmiştir. Ancak, çalışmanın ilgili bölümünde[592] değineceğimiz üzere, bu İçtihadı Birleştirme Kararı terekenin iflâs hükümlerine göre tasfiyesinde maddi iflâs hukuku kurallarının uygulanacağını ortaya koymasına ve bu kararın verilmesinden sonra İİK m.195'te iflâsın faiz işlemesine engel olmadığı düzenlenmesine rağmen uygulamanın halen bu karar doğrultusunda devam ettirildiği gözlenmiştir.

Açıklanan aksaklık ve eksikliklerin, İcra ve İflâs Kanununun 180. maddesi hükmünün mehaz İsviçre İcra ve İflâs Kanunun 193. maddesi esas alınarak yeniden düzenlenmesini zorunlu kıldığı açıktır. Konuya ilişkin çözüm önerilerimize çalışmanın sonuç bölümünde yer verilmiştir.

---

[590] Ansay, S. Ş. (1940), s. 771; YİBBGK'nın 12.2.1941 tarihli ve 1939/5 E. 1941/4 K. sayılı kararı. Mirasbırakanın borca batıklığı halinde iflâs kararı verilmesi söz konusu olmadığından maddi iflâs hukuku kuralı olan İİK m. 198'in kural olarak uygulanmayacağı hakkındaki aksi görüş için bkz. Rüzgaresen, C. ve Erdem, M. (2011), s. 238, 239.

[591] Bu değişiklere ilişkin olarak detaylı bilgi için bkz. Tercan, E. (2003). 4949 sayılı Kanunla Yapılan Değişiklikten Sonra, İcra ve İflâs Kanunu m.206'ya Göre İmtiyazlı Alacaklar (Sıra Cetveli). *BATİDER*, 22(2), ss. 17-45; Deynekli, A. (2005). 4949 Sayılı Kanunla Değişik İcra Ve İflas Kanununa Göre Adi Ve Rehinli Alacakların Sırası. *AÜHFD*, 54(1), ss. 191-204. Ayrıca İİK kapsamında yapılan değişikler için bkz. Yılmaz, E. (2003). Dünden Bugüne İcra ve İflas Kanunumuz. *SÜHFD*, 11(3-4), ss. 9-45; Üstündağ, S. (1990). *İcra ve İflâs Kanunu'nun dünü bugünü*. İstanbul: Evrim Kitabevi.

[592] Bkz. "**4.2.2.2. Faizlerin işlemeye devam etmesi**"

3.3. Terekenin İflâs Hükümlerine Göre Tasfiyesinin Benzer Kurumlarla ve İflâs ile Karşılaştırılması

3.3.1. Mirasın paylaşılması

Mirasın paylaşılması, miras ortaklığının sona ermesine yönelik olarak yapılan tasfiye işlemlerinin tümünü kapsayan bir kurumdur[593].

Miras ortaklığı, birden çok mirasçı bulunması durumunda mirasın geçmesiyle meydana gelir, terekedeki bütün hak ve borçları kapsar ve mirasçılar arasında paylaşmaya kadar devam eder (TMK m.640). Dolayısıyla, mirasbırakanın tek bir mirasçısının bulunması halinde miras ortaklığı oluşmaz. Bu tek mirasçı, miras hukukundan doğan tüm hak ve yetkileri tek başına kullanır, terekenin borçlarından dolayı şahsen ve bütün malvarlığıyla sorumlu olur[594]. Mirasın hükmen reddi (TMK m.605/II) halinde de mirasçılardan herhangi birisi mirası açıkça kabul etmediği sürece miras ortaklığı oluşmaz[595]. Ayrıca, mirasın en yakın yasal mirasçılar tarafından reddi (TMK m.612) ve sonra gelen mirasçılar yararına yapılan reddin kabul edilmemesi hallerinde de mirasın geçişi söz konusu olmadığından, miras ortaklığı oluşmaz.

Mirasın paylaşılması, geniş anlamıyla hazırlık iş ve eylemlerini de içine alır. Dar anlamıyla ise mirasçıların her birine, miras payları kadar bir değerin, terekeden aynen veya nakden özgülenerek, bireysel mülkiyete geçirilmesini ifade eder. Böylece, miras ortaklığı tasfiye edilmiş olur[596]. Buna göre, mirasın paylaşılmasının bir tereke tasfiye yöntemi

[593] Kocayusufpaşaoğlu, N. (1987), s. 679; Eren, F. ve Yücer Aktürk, İ. (2024); s. 534; İmre, Z. ve Erman, H. (2021), s. 301; Oğuzman, K. (1995) s. 314; Ayiter, N. ve Kılıçoğlu, A. (1991) s. 260; Serozan, R. ve Engin, B. İ. (2024), s. 546; Ozanemre Yayla, H. T. (2011), s. 10; Kılıçoğlu, A. M. (2022), s. 355; Öztan, B. (2021), s. 438; Ayan, M. (2018), s. 376; Avcı, M. Ö. (2014), s. 22. Miras ortaklığı hakkında detaylı bilgi için bkz. Yazıcı, A. N. M. (2018); Sarı Fidan, Ö. (2016); Oruç, M. (2020).

[594] Kılıçoğlu, A. M. (2022), s. 307; Kocayusufpaşaoğlu, N. (1987), s. 678; Ayiter, N. ve Kılıçoğlu, A. (1991), s. 260; İmre, Z. ve Erman, H. (2021), s. 301; Eren, F. ve Yücer Aktürk, İ. (2024), s. 533; Akkanat, H. (2004), s. 53 vd.; Özdemir, H. (2019). *Türk Medeni Kanunu'na Göre Mirasın Paylaşılması Şerhi*. Ankara: Yetkin Yayınları, s. 28, 29, Çabri, S. (2023b), p. 1; Antalya, G. ve Sağlam İ. (2019), s. 471; Oğuzman, K. (1995) s. 314.

[595] Avcı, M. Ö. (2014), s. 12.

[596] Eren, F. ve Yücer Aktürk, İ. (2024), s. 534; Avcı, M. Ö. (2014), s. 22, 23; Kocayusufpaşaoğlu, N. (1987), s. 679; Kılıçoğlu, A. M. (2021), s. 344; Ozanemre Yayla, H. T. (2011), s. 18.

olduğunu söylemek mümkündür[597]. Mirasın paylaşılmasını mirasçılardan her biri, her zaman isteyebilir (TMK m.642).

Paylaşmanın aynen taksim (elden paylaşma), paylaşma sözleşmesi ile paylaşma ya da mahkeme kararıyla paylaşma olmak üzere üç türü vardır[598]. Ayrıca, mirasbırakanın paylaşmanın nasıl yapılacağı ve payların nasıl oluşturulacağı hakkında kurallar koyması da mümkündür (TMK m. 647). Bu durumda, kural olarak ayrıca bir paylaşamaya gerek bulunmamaktadır[599].

Terekenin içeriğinde hak ve borçlar bir arada bulunur. Ancak, mirasçılar haklara elbirliği mülkiyeti (TMK m.640) ile sahip olmalarına karşın, tereke borçlarından müteselsilen sorumludur (TMK m.641). Müteselsil sorumluluk sebebiyle tereke borçlarının dava yoluyla paylaşılması mümkün değildir. Ancak, anlaşma yoluyla paylaşılabilir. Bununla birlikte, mirasçılar arasında anlaşma yoluyla paylaşma söz konusu olsa bile, alacaklı tarafından borcun bölünmesine veya nakline açık ya da örtülü olarak rıza gösterilmediği sürece, mirasçıların tereke borçlarından dolayı müteselsil sorumluluğu paylaşmadan (veya daha sonra yerine getirilecek borçlarda muacceliyet tarihinden) itibaren beş yıl süreyle devam eder (TMK m.681). Dolayısıyla, burada gerçek anlamda bir paylaşmadan söz edilemez. Borçların mirasçılar arasında paylaşılması hukuki açıdan borç üstlenme veya borçtan kurtarma taahhüdü niteliğindedir[600].

Mirasçıları, miras paylarının oluşturulmasından sonra (TMK m.650) terekedeki malları ayni biçimde paylaşarak, şahsi malvarlıklarına dâhil edebilirler. Bu durumda, aynen paylaşma söz konusu olur[601]. Paylaşma sözleşmesi ile paylaşmada ise tüm mirasçılar bir araya gelerek mirasın nasıl paylaşılacağını düzenleyen bir sözleşme akdederler[602]. Mirasın sözleşme ile paylaşılması bir özel hukuk işlemidir. Mirasçılar, sözleşme özgürlüğü

[597] Kocayusufpaşaoğlu, N. (1987), s. 679; Kılıçoğlu, A. M. (2021), s. 337; Birinci Uzun, T. (2018), s. 51; İnan, A. N., Ertaş, Ş. ve Albaş, H. (2019), s. 600; Avcı, M. Ö. (2014), s. 23.
[598] A. N., Ertaş, Ş. ve Albaş, H. (2019), s. 600-602; Avcı, M. Ö. (2014), s. 49-53; Dural, M. ve Öz, T. (2020), s. 473 vd.; Eren, F. ve Yücer Aktürk, İ. (2024), 536 vd.; İmre, Z. ve Erman, H. (2021), s. 465 vd.; Serozan, R. ve Engin, B. İ. (2024), s. 612 vd.; Eren, F. ve Yücer Aktürk, İ. (2024), s. 536, 537.
[599] Avcı, M. Ö. (2014), s. 49.
[600] Kocayusufpaşaoğlu, N. (1987), s. 734; Kılıçoğlu, A. M. (2021), s. 338; Avcı, M. Ö. (2014), s. 25; Özdemir, H. (2019), s. 269; Ozanemre Yayla, H. T. (2011), s. 274 vd.
[601] Kocayusufpaşaoğlu, N. (1987), s. 722; İmre, Z. ve Erman, H. (2021), s. 465; İnan, A. N., Ertaş, Ş. ve Albaş, H. (2019), s. 601; Dural, M. ve Öz, T. (2020), s. 475-477.
[602] Kocayusufpaşaoğlu, N. (1987), s. 728; İmre, Z. ve Erman, H. (2021), s. 465; İnan, A. N., Ertaş, Ş. ve Albaş, H. (2019), s. 601; Kılıçoğlu, A. M. (2021), s. 398 vd.. Serozan, R. ve Engin, B. İ. (2024), s. 614-616.

prensipleri çerçevesinde, bütün tereke malları yönünden tam bir paylaşma yapabilecekleri gibi kısmi paylaşma da yapabilirler[603]. Mirasçıların paylaşma konusunda anlaşamamaları halinde, mirasçılardan birinin talebi üzerine sulh hukuk mahkemesi mirası paylaştırır. Bu da yargısal paylaşmadır[604].

Tereke malları mirasçılar arasında aynen paylaşılabileceği gibi, buna imkân bulunmaması halinde mallar satılarak bedeli de paylaşılabilir (TMK m.642/II). Ayrıca, mirasçılardan birinin tlaebi üzerine, terekeye dâhil malların tamamı veya bir kısmı üzerindeki elbirliği mülkiyeti, kanunda aranan şartların mevcut olması halinde, sulh hukuk mahkemesi kararıyla paylı mülkiyete dönüştürülebilir (TMK m.644). Son olarak, ortaklığının aile malları ortaklığına, adi ortaklığa veya bir şahıs ya da sermaye şirketine dönüştürülmesi de mümkündür[605]. Mirasın paylaşılmasıyla birlikte miras ortaklığı amacına ulaşır ve sona erer.

Mirasın paylaşılması bahsinde, miras payının devri hususuna da değinmek isteriz. Türk Medeni Kanununun 677. maddesinde, mirasın açılması ile paylaşılması arasındaki süreçte miras payının mirasçılar arasında devri ile üçüncü kişilere devri düzenlenmiştir. Buna göre, mirasçılar, mirasın açılmasından sonra, terekenin tamamı veya bir kısmı üzerindeki miras paylarının birbirlerine veya üçüncü bir kişiye devrine ilişkin sözleşme yapabilirler. Devrin mirasçılar arasında yapılması halinde adi yazılı şekil yeterliyken, üçüncü kişiye devir halinde sözleşmenin geçerliliği noterde düzenleme şeklinde yapılmasına bağlıdır. Bu sözleşme, miras payını devralan üçüncü kişiye, paylaşmaya katılma yetkisi vermez. Sadece paylaşma sonunda mirasçıya özgülenen payın kendisine verilmesini isteme hakkı sağlar (TMK m.677)[606]. Mirasın açılmasından sonra fakat paylaşılmasından önce miras payının devri mümkün iken rehni mümkün değildir. Çünkü bu aşamada miras payı

[603] İnan, A. N., Ertaş, Ş. ve Albaş, H. (2019), s. 602; İmre, Z. ve Erman, H. (2021), s. 465-468; Eren, F. ve Yücer Aktürk, İ. (2024), s. 537.
[604] Yargısal paylaşma için açılacak dava mirasın paylaşılması davasıdır. Kural olarak her zaman açılabilecek bu davanın hukuki niteliği itibarıyla tespit veya eda davası olduğu yönünden doktrin görüşleri bulunmakla birlikte hâkim görüşe göre mirasın paylaşılması davası yenilik doğuran bir davadır (Eren, F. ve Yücer Aktürk, İ. (2024), s. 658). Mirasın mahkeme kararıyla paylaşılması hakkında detaylı bilgi için bkz. Avcı, M. Ö. (2014).
[605] Antalya, G. ve Sağlam İ. (2019), s. 484; İmre, Z. ve Erman, H. (2021), s. 471; Dural, M. ve Öz, T. (2020), s. 467, 468; Eren, F. ve Yücer Aktürk, İ. (2024), s. 539.
[606] İmre, Z. ve Erman, H. (2021), s. 538 vd; Antalya, G. ve Sağlam İ. (2019), s. 498 vd.; Muşul, T. ve Tezel Muşul, A. (2024), s. 502; A. N., Ertaş, Ş. ve Albaş, H. (2019), s. 603 vd.; Kocayusufpaşaoğlu, K. (1995), s. 323-325; Eren, F. ve Yücer Aktürk, İ. (2022), s. 477 vd.

henüz somutlaşmamıştır. Ancak miras payının haczedilmesi[607] imkân dâhilindedir[608]. Miras payının haczedilebileceği, açılmış mirasta bir mirasçının payını devralmış veya haczettirmiş olan ya da elinde mirasçıya karşı borç ödemeden aciz belgesi bulunan alacaklının, sulh hukuk mahkemesinden bu mirasçının yerine paylaşmaya katılmak üzere bir kayyım atanmasını isteyebileceğine ilişkin TMK m.648 hükmünden de anlaşılmaktadır.

Türk Medeni Kanununda miras payının mirasın açılmasından önce devrine de imkân tanınmıştır. Ancak, bunun için mirasbırakanın devir sözleşmesine katılması veya izin vermesi gerekir (TMK m.678). Burada, payın başka bir mirasçıya veya üçüncü kişiye devredilmesinin önemi yoktur. Mirasbırakanın katılımı ya da izni bulunmuyorsa, beklenen miras hakkının devrine ilişkin sözleşmeler geçersizdir. Böyle bir sözleşme uyarınca verilenlerin sebepsiz zenginleşme hükümlerine göre iadesi gerekir. İade borcunun kapsamı belirlenirken, iyiniyetli zenginleşenin elinden çıkanların haricindekileri iade edeceğine dair TBK m.79 hükmü uygulanmaz. Verilenler aynen veya tam değerle iade edilmelidir[609]. Burada, mirasın açılmasından önce mirasçıya geçen bir miras söz konusu olmadığından, beklenen miras hakkının rehnedilmesi yahut haczedilmesi de mümkün değildir[610].

Geniş anlamda mirasın paylaşılması, paylaşmaya hazırlık iş ve eylemlerini de içine alan, mirasın mirasçılar arasında paylaşılmasını hedefleyen bir kurumdur. Terekenin iflâs hükümlerine göre tasfiyesinden farklı olarak, mirasın paylaşılmasının mirasbırakanın alacaklılarını tatmin gayesi yoktur. Kaldı ki, mirasın paylaşılması mirasçılık sıfatından ileri geldiği halde, terekenin iflâs hükümlerine göre tasfiyesinde mirasçılık sıfatı ya hiç yoktur ya da tereke ile mirasçılar arasındaki ilişki askıdadır. Mirasın paylaşılması neticesinde terekenin borçları da mirasçılar arasında paylaşılır ve mirasçılar bu borçlardan şahsen sorumlu olur.

---

[607] İİK m.94. *"Burada haczin konusu elbirliği mülkiyetinin sona ermesinden sonra paya düşecek kısımdır."*(Arslan, R., Yılmaz, E., Taşpınar Ayvaz, S. ve Hanağası, E. (2024), s. 318.*"Bu açıklamaların ışığında şu sonuca varılmalıdır. Alacaklı icra takibi sonucunda borçlunun taksim edilmemiş bir miras veyahut iştirak halinde tasarruf edilen bir mal hissesini haciz ettirirse, alacaklı İcra Tetkik Mercii Hakimliğinden İİK.121. maddesi uyarınca alacağa yetki belgesi ile gerekirse dava açarak veraset belgesi alacak, ortaklığın çözülmesi-giderilmesi başka bir ifade ile iştirak halindeki mülkiyetin sona erdirilmesini TMK.642. maddesi uyarınca talep edecek, Sulh Hukuk Mahkemesince ortaklığın çözülmesinden sonra paylaştırma aşamasında yine alacaklı TMK.648. madde uyarınca mirasçının paylaşımla ilgili haklarını korumak, mirasçının payını almak, gelirlerini toplamak ve bunları yasaya göre teslim edilmesi gereken yere örneğin icra dairesine, alacaklıya vermek üzere bir kayyım tayin ettirecektir."*(YHGK, E. 2003/731 K. 2003/742 T. 10.12.2003, Lexpera, e. t. 01.05.2023) Hisse haczi ve satışı hakkında detaylı bilgi için bkz. Topuz, G. (2009). *Hisse Haczi ve Satışı*. Ankara: Yetkin Yayınları.

[608] İmre, Z. ve Erman, H. (2021), s. 549 vd.; İnan, A. N., Ertaş, Ş. ve Albaş, H. (2019), s. 607.

[609] Dural, M. ve Öz, T. (2020), s. 378 vd., İmre, Z. ve Erman, H. (2021), s. 552 vd.; Eren, F. ve Yücer Aktürk, İ. (2024), s. 476, 477.

[610] İmre, Z. ve Erman, H. (2021), s. 559.

Hâlbuki terekenin iflâs hükümlerine göre tasfiyesinde, mirasçıların tereke borçlarından sorumluluğu yoktur. Mirasçılar, başka hiçbir kişi veya kurumun müdahalesine gerek olmaksızın kendi iradeleriyle mirası paylaşabilirken, terekenin iflâs hükümlerine göre tasfiyesinde adli ve idari işlemlerin yapılması gerekir. Görüldüğü üzere, mirasın paylaşılması ile terekenin iflâs hükümlerine göre tasfiyesi farklı amaçlara hizmet eden, farklı usul ve esaslara tabi işlemler olup, birbirlerine ikame edilmeleri mümkün değildir.

3.3.2. Terekenin resmî tasfiyesi

Mirasın geçmesiyle birlikte mirası geçici olarak iktisap eden mirasçılara tanınan dört seçimlik haktan birinin terekenin resmî tasfiyesini istemek olduğu, bunun yanı sıra mirasbırakanın alacaklılarının da resmî tasfiye talep edebilecekleri yukarıda[611] açıklanmıştı.

Terekenin resmî tasfiyesi, mirasbırakanın yürüyen işlerinin tamamlanmasını, borçlarının ifasını, alacaklarının tahsilini, vasiyet borçlarının terekenin olanağı ölçüsünde yerine getirilmesini[612], zorunlu olduğu takdirde mirasbırakanın haklarının ve borçlarının mahkemece tespitini ve mallarının paraya çevrilmesini kapsayan bir süreçtir (TMK m.635/I). Burada nihai amaç terekenin tasfiyesidir[613] Tasfiyenin amacı da tereke ile mirasçıların kişisel malvarlıklarının birbirine karışmasını engelleyerek, bir yandan mirasçıları korumak, diğer yandan da tereke mallarını mirasbırakanın alacaklılarına özgüleyerek, alacaklarını buradan alma imkânı tanımaktır[614]. Terekenin resmî tasfiyesinde, olağan usul ile tasfiye asıldır. Kanun ve Tüzük ile düzenlenen tasfiye yöntemi de olağan usul ile tasfiyedir. Dolayısıyla, terekenin resmî tasfiyesi, esas itibarıyla olağan usul ile gerçekleştirilen tasfiyedir.

---

611 Bkz. "**2.2.2.2.4. Resmî Tasfiye Talebi**"

612 Bu yönüyle resmî tasfiye, vasiyet alacaklılarının da korunmasına hizmet etmektedir. Zira burada, mirasbırakanın alacaklılarının korunmasından sonra vasiyet borçları yerine getirilmek ve böylece vasiyet alacaklıları da korunmuş olmaktadır (Birinci Uzun, T. (2018), s. 55; Kılıç, M. (2013), s. 765).

613 Antalya, G. ve Sağlam İ. (2019), s. 453.

614 Birinci Uzun, T. (2018), s. 53, 54; Baygın, C. (2005), s. 85; Kocayusufpaşaoğlu, N. (1987), s. 644; Oğuzman, K. (1995), s. 305; Dural, M. ve Öz, T. (2020), s. 432; Serozan, R. ve Engin, B. İ. (2024), s. 529; İmre, Z. ve Erman, H. (2021), s. 397; Öztan, B. (2022), s. 418, Ayan, M. (2020), s. 289; Antalya, G. ve Sağlam İ. (2019), s. 383; Kılıç, M. (2013), s. 763; Eren, F. ve Yücer Aktürk, İ. (2024), s. 526; Ayiter, N. ve Kılıçoğlu, A. (1991), s. 247; Ertaş, Ş. ve Albaş, H. (2019), s. 534.

Resmî tasfiye, mirasçılık sıfatını sona erdirmemesine rağmen mirasçıların tereke borçlarından sorumluluğunu ortadan kaldıran bir etkiye sahiptir[615]. Bu yönüyle, hem mirasın reddinin hem de mirasın kabulünün birtakım özelliklerini bir arada barındırır.

Mirasın reddinde, mirasçılık sıfatı son bulur ve mirası reddeden kişi terekeden hiçbir pay alamaz. Mirasçılık sıfatı son bulmasının bir sonucu olarak, mirasçılar tereke borçlarından sorumlu olmaz. Benzer şekilde, resmî tasfiyede de mirasçılar tereke borçlarından sorumlu tutulmaz (TMK m.632/III). Tereke alacaklıları sadece terekenin aktifinde yer alan mal ya da haklara başvurarak alacaklarına kavuşabilir. Mirasçıların terekenin borçlarından sorumlu tutulmaması itibarıyla, resmî tasfiye ve mirasın reddi birbirine benzer[616]. Tasfiyenin kapanmasından sonraki süreçte de mirasçıların mirasbırakanın borçlarından sorumluluğu tasfiye bakiyesiyle sınırlıdır. Mirasçıların buradaki sorumluluğu sırf eşya ile sorumluluk, terekeden ele geçen mallarla sınırlı sorumluluktur[617].

Resmî tasfiyenin mirasın kabulü ile benzer yanı ise mirasçıların tereke ile bağlarının tamamen sona ermemesi, mirasçılık sıfatının son bulmamasıdır[618]. Nitekim resmî tasfiye talep hakkı mirasçılık sıfatından ileri gelir. Bu yönüyle, resmî tasfiye mirasın kabulüne benzer. Ancak, tereke, mirasın kabulünde mirasçılara bir bütün olarak, tüm hak ve

[615] Kocayusufpaşaoğlu, N. (1987), s. 649; Öztan, B. (2022), s. 418; Ayiter, N. ve Kılıçoğlu, A. (1991), s. 247; İmre, Z. ve Erman, H. (2021), s. 397; Ertaş, Ş. ve Albaş, H. (2019), s. 534; Serozan, R. ve Engin, B. İ. (2024), s. 529; Çabri, S. (2023a), p.1228; Birinci Uzun, T. (2018), s. 166.

[616] Kocayusufpaşaoğlu, N. (1987), s. 652-653, Serozan, R. ve Engin, B. İ. (2024), s. 544; İmre, Z. ve Erman, H. (2021), s. 397, Öztan, B. (2022), s. 418; Antalya, G. ve Sağlam İ. (2019), s. 384; Kılıç, M. (2013), s. 767-768; Çabri, S. (2023a), p.1228; Eren, F. ve Yücer Aktürk, İ. (2024), s. 526.

[617] Kocayusufpaşaoğlu, N. (1987), s. 652; Oğuzman, K. (1995), s. 308; İmre, Z. ve Erman, H. (2021), s. 409; Serozan, R. ve Engin, B. İ. (2024), s. 555.

[618] Resmî tasfiyede mirasçıların mirasçılık sıfatını sona ermediğinden mirasçılar resmî tasfiyeye rağmen mirasçılık sıfatından doğan tenkis, ölüme bağlı işlemlerin iptali gibi davalar ile miras sebebiyle istihkak davasını açabilirler. Ancak mirasçıların miras sebebiyle istihkak davası açma hakkı resmî tasfiyesinin sona ermesiyle birlikte mirasçılara geçer. Mirasçılık sıfatını sona erdirmemekle birlikte, resmî tasfiyeye karar verilmesi, mirasçıların mirasa el koymasını, mirastan yararlanmasını ve mirasa konu mal ya da haklar üzerinde tasarruf etmesini engeller (Kılıç, M. (2013), s.801). Resmî tasfiye kararı verilmesinin mirasçılar, tereke ve alacaklılar bakımından hüküm ve sonuçları hakkında detaylı bilgi için bkz. Birinci Uzun, T. (2018), s. 161-175.

borçlarıyla birlikte geçer. Resmî tasfiyede ise tasfiyenin sonuna kadar ayrı bir malvarlığı oluşturur[619] ve ancak tasfiye sonunda bakiye kalırsa mirasçılara ait olur[620].

Mirasçılık sıfatını sona erdirmemesi ve tasfiye bakiyesinin mirasçılara ait olması yönüyle, resmî tasfiyenin mirasın kabulünün özel bir türü olduğuna ilişkin görüşler[621] bulunduğu gibi, resmî tasfiyenin bazı yönlerden mirasın reddine bazı yönlerden de mirasın kabulüne benzer özellikler göstermesine rağmen kendine özgü bağımsız bir kurum olduğu yönünde görüşler de mevcuttur[622]. Ayrıca, resmî tasfiyenin mirasın kabulünün özel bir türü olan, mirasın tutulan deftere göre kabulüne yaklaştığı da belirtilmektedir[623].Mirasın reddinden farklı olarak resmî tasfiyede, mirasçılar bu sıfatlarını korur ancak tasfiye sürecinde tereke malları üzerinde tasarruf edemezler. Mirasçıların tereke üzerindeki tasarruf yetkileri tereke borçları ödenene kadar askıya alınır[624]. Doktrinde, terekenin resmî tasfiyesinin mirasın geçişine engel olmadığı, mirasın mirasçılara geçtiği, mirasçıların hak sahipliğinin devam ettiği fakat tereke üzerindeki yönetim ve tasarruf yetkileri ile mirasbırakanın borçlarından sorumluluklarının ortadan kalktığını ileri süren görüşler de mevcuttur[625].

Resmî tasfiye talebi çekişmesiz bir yargı işidir[626]. Çekişmesiz yargı işlerinde görevli mahkeme sulh hukuk mahkemesidir (HMK m.383). Yetkili mahkeme ise talepte bulunan kişinin veya ilgililerden birinin oturduğu yer mahkemesidir (HMK m.384). Buna karşın, doktrinde resmî tasfiye taleplerinde yetkili mahkemenin mirasın açıldığı yer olan mirasbırakanın son yerleşim yeri mahkemesi olduğu belirtilmektedir[627]. Resmî tasfiye talebini alan sulh hukuk mahkemesi, kanunda aranan şartların somut olayda geçekleşip

---

[619] Kocayusufpaşaoğlu, N. (1987), s. 644, Oğuzman, K. (1995), s. 305, İmre, Z. ve Erman, H. (2021), s. 397, Dural, M. ve Öz, T. (2020), s. 432, Serozan, R. ve Engin, B. İ. (2024), s. 555; Öztan, B. (2022), s. 418, Ayan, M. (2020), s. 289, Antalya, G. ve Sağlam İ. (2019), s. 454; Kılıç, M. (2013), s. 763; Birinci Uzun, T. (2018), s. 58.

[620] Kocayusufpaşaoğlu, N. (1987), s. 644, Oğuzman, K. (1995), s. 305, Serozan, R. ve Engin, B. İ. (2024), s. 555; Dural, M. ve Öz, T. (2020), s. 432, İmre, Z. ve Erman, H. (2021), s. 397, Öztan, B. (2022), s. 418; Çabri, S.(2023a), p. 1229; Eren, F. ve Yücer Aktürk, İ. (2024), s. 526; Antalya, G. ve Sağlam İ. (2019), s. 454.

[621] İmre, Z. ve Erman, H. (2021), s. 397; Kocayusufpaşaoğlu, N. (1987), s. 653; Öztan, B. (2022), s. 418; Birinci Uzun, T. (2018), s. 59.

[622] Eren, F. ve Yücer Aktürk, İ. (2024), s. 524; Antalya, G. ve Sağlam İ. (2019), s. 454; Önder Süyen, B. (2023). Türk Hukuku'nda Mirasın Resmî Tasfiyesini Gerektiren Haller. *AHBVÜ-HFD*. (27)2, ss.173-210, s. 180; Çabri, S. (2023a), p. 1233; Kılıç, M. (2013), s. 764.

[623] Ertaş, Ş. ve Albaş, H. (2019), s. 534; Eren, F. ve Yücer Aktürk, İ. (2024), s. 526.

[624] Birinci Uzun, T. (2018), s. 58.

[625] Dural, M. ve Öz, T. (2020), s. 433; Çabri, S. (2023a), p. 1232; Kocayusufpaşaoğlu, N. (1987), s. 628.

[626] *"Terekenin resmi tasfiyesi (TMK m.632-636) uyuşmazlık yokluğu ölçütüne göre çekişmesiz yargı işidir."* (Aras, A. (2017), s. 49); Budak, A. C. (2006), s. 135; Kılıç, M. (2013), s. 763; Birinci Uzun, T. (2018), s. 160.

[627] Kocayusufpaşaoğlu, N. (1987), s. 649; Kılıç, M. (2013), s. 793; Birinci Uzun, T. (2018), s. 159.

gerçekleşmediğini araştırarak, şartların bulunması halinde tasfiyeye karar verir[628]. Resmî tasfiye kararı, mirasın açıldığı andan geriye doğru hüküm ve sonuç doğurur. Kararla birlikte mirasçıların tereke malları üzerinde tasarruf hakkı ortadan kalkar. Tasfiye süresince bu hak tasfiye memuru tarafından kullanılır[629].

Resmî tasfiye, sulh hukuk mahkemesi veya atayacağı tasfiye memuru tarafından yapılır. Tasfiye memuru, sulh hukuk mahkemesinin gözetim ve denetimi altındadır. Tasfiyeye tereke defterinin düzenlenmesiyle başlanır ve yapılacak bir ilân ile mirasbırakanın alacaklılarının ve borçlularının bildirimde bulunmaları istenir (TMK m.634). Bu ilan ile resmî tasfiyeye karar verildiği de kamuya duyurulmuş olur.

Tereke defterinin tutulması tamamlandıktan sonra, terekenin aktifi pasifini karşılıyorsa olağan usul ile tasfiyeye geçilir[630]. Resmî tasfiye halindeki tereke, mirasçıların malvarlığından ayrı ve özel bir malvarlığı olarak, iflâs tasfiyesi sırasındaki masa varlığına benzer durumdadır[631]. Tasfiye sürecinde mirabırakanın yürüyen işleri tamamlanır, alacakları tahsil edilir. Ancak, nakit varlıkların ve mirasbırakanın alacaklarının tereke borçlarını karşılamaya yetmesi halinde tereke mallarının satışı yapılmaz[632]. Tasfiye için gerek duyulmayan mallar, tasfiye tamamlanmadan önce de mirasçılara teslim edilebilir (TMK m.635/IV). Tasfiye sırasında mirasbırakanın yürüyen işleri tamamlanır, alacakları tahsil edilir, gerekmesi halinde tereke malları paraya çevrilir. Bu şekilde elde edilen gelirlerden, sırasıyla tasfiye masrafları, mirasbırakanın borçları ve intikal borçları ödenir. Terekenin olanağı ölçüsünde vasiyet borçlarının yerine getirilerek tasfiye tamamlanır[633]. Tasfiyeyi yürütmek için tasfiye memuru atanmışsa, bu memur kimden ne aldığını ve kime ne ödediğini tarihleri ile kaydettiği tamamlayıcı bir defter tutarak sulh hukuk mahkemesine ibraz eder (VVMT m.51/I). Sulh hukuk mahkemesi, tasfiye memurundan gerekli bilgiyi alır, incelemesini yapar ve işlemlerde eksiklik görürse tamamlatır (VVMT m.51/II). Tasfiye

---

[628] Kocayusufpaşaoğlu, N. (1987), s. 649; Kılıç, M. (2013), s. 800.
[629] Kocayusufpaşaoğlu, N. (1987), s. 649; Baygın, C. (2005), s. 95; Birinci Uzun, T. (2018), s. 160; Kılıç, M. (2013), s. 801.
[630] Tasfiye sürecinin yürütülmesi hakkında detaylı bilgi için bkz. Birinci Uzun, T. (2018), s. 194-209; Kılıç, M. (2013), s. 805-811.
[631] Antalya, G. ve Sağlam İ. (2019), s. 454.
[632] Ansay, S. Ş. (1940), s. 759; Kocayusufpaşaoğlu, N. (1987), 650, 651; Oğuzman, K. (1995), s. 382; İmre, Z. ve Erman, H. (2021), s. 405, 406; İnan, A. N., Ertaş, Ş. ve Albaş, H. (2019), s. 538; İnan/Ertaş/Albaş, s. 533; Dural, M. ve Öz, T. (2020), s. 436, 437; Kılıç, M. (2013), s. 809, 810; Özmen, İ. (1991). *Uygulamalı - Açıklamalı İçtihatlı Tereke Hukuku Davaları.* Ankara: Adalet Matbaacılık, s. 769.*"Tasfiye memuru, borçları ödemek için ihtiyaç duyduğu oranda malları paraya çevirir. Olanak bulunduğu taktirde, malların olduğu gibi kalmasını ve mirasçıların eline bu şekilde geçmesini sağlamaya çalışır."*(VVMT m.46/V)
[633] Kılıç, M. (2013), s. 761, 762; Birinci Uzun, T. (2018), s. 209, 210.

sonunda tutulan tamamlayıcı defterin düzenlenmesi ve tasfiye sonunda kalan mal ve alacakların mirasçılara devre hazır hale getirilmesiyle birlikte, tasfiye memurunun görevi de sona erer (VVMT m.51/III).

Tasfiyeden artan nakit ya da diğer malvarlığı değerleri, mirasçılık sıfatını yitirmemiş mirasçılara ait olur. Tasfiye memurunun görevi tasfiye sonucunda kalan mal ve alacakları mirasçılara devre hazır hale getirmekle son bulacağından, tasfiyeden artan malların teslimi sulh hukuk hâkimi tarafından yapılır[634]. Mirasçıların tasfiyeden artan mallar üzerinde elbirliği mülkiyeti devam eder ve mirasın paylaştırılmasına ilişkin genel hükümler uygulanır[635].

Görüldüğü üzere, resmî tasfiye Türk Medeni Kanununun 632 vd., Tüzük'ün ise 45 vd. maddelerinde yer alan düzenlemelere göre yürütülen bir süreçtir[636]. Nitekim İİK m.180'de de *terekenin resmen tasfiyesine dair Medeni Kanun hükümlerinin saklı olduğu* açıkça belirtilmiştir. Ayrıca, Tüzük'te de resmî tasfiyede Türk Medeni Kanununun 634 ve 635. maddelerinin hükümlerinin uygulanacağı belirtilerek, iflâs usulü ile tasfiyeyi öngören TMK m.636 hükmü ayrı tutulmuştur. Dolayısıyla, terekenin resmî tasfiyesi ile iflâs hükümlerine göre tasfiyesinin başlıca farkı, birinin TMK diğerinin ise İİK hükümlerine göre yapılmasıdır[637].

Diğer taraftan, terekenin iflâs hükümlerine göre tasfiyesinde şartların gerçekleşmesiyle hâkimin iflâs hükümlerine göre tasfiyeye herhangi bir ilave talebe ihtiyaç olmaksızın karar vermesi gerekirken, resmî tasfiyenin mutlaka mirasçılar ya da mirasbırakanın alacakları tarafından talep edilmesi gerekir. Resmî tasfiye sırasında terekenin borca batık olduğunun anlaşılması halinde iflâs hükümlerine göre tasfiyesi gündeme gelse bile, burada süreci başlatan olgu mutlaka taleptir. Öte yandan, resmî tasfiye talebi mirasçılık

---

634 Kılıç, M. (2013), s. 814.
635 Kocayusufpaşaoğlu, N. (1987), 651; Antalya, G. ve Sağlam İ. (2019), s. 473.
636 VVMT'de resmî tasfiyeye ilişkin işlemler sırasında İİK'ya atıf yapılmış olmakla birlikte bu durum olağan usul ile resmî tasfiyenin TMK hükümlerince gerçekleşmesi durumunu değiştirmemektedir.
637 *"Her ikisi de terekenin (mirasın) tasfiyesini amaçlamakla birlikte;"Terekenin iflâs hükümlerine göre tasfiyesi"ve"Terekenin resmen tasfiyesi"farklı kurumlardır.Her şeyden önce, terekenin iflâs hükümlerine göre tasfiyesi İcra ve İflas Kanuna göre (İİK. m.180; 208 vd); terekenin resmî tasfiyesi ise, Medeni Kanun hükümlerine göre (TMK m.632-635) gerçekleştirilmek durumundadır."*(Yargıtay 14. HD., E. 2018/4194, K. 2021/2204, T. 29.3.2021, Lexpera, e. t. 01.05.2023).*"Her ikisi de terekenin (mirasın) tasfiyesini amaçlamakla birlikte;"Terekenin iflâs hükümlerine göre tasfiyesi"ve"Terekenin resmen tasfiyesi"farklı kurumlardır.Her şeyden önce, terekenin iflâs hükümlerine göre tasfiyesi İcra ve İflas Kanunu'na göre (İİK m.180; 208 vd); terekenin resmi tasfiyesi ise, Medeni Kanun hükümlerine göre(TMK m.632-635)gerçekleştirilmek durumundadır"*(Yargıtay 7. HD, E. 2021/7790, K. 2023/303, T.10.01.2023, Lexpera, e. t. 01.05.2023)

sıfatına bağlı ve mirasçılara tanınan bir hak olduğundan, resmî tasfiyede mirasçılık sıfatı devam eder. Buna karşılık, terekenin iflâs hükümlerine göre tasfiyesine *mirasın reddi* sebep olduğundan, mirasçılık sıfatı ret ile ortadan kalkmıştır.

Resmî tasfiyede, terekede bulunan malvarlığı değerlerinin yalnızca tereke borçlarını karşılayacak kısmı paraya çevrilir. Resmî tasfiye için gerekli olmayan tereke malları veya para mirasçılara verilebilir (TMK m.635/IV). Terekenin iflâs hükümlerine göre tasfiyesinde ise külli bir tasfiye söz konusu olduğundan, terekedeki tüm malvarlığı değerleri, terekenin tüm borçlarına tahsis edilir[638].

Terekenin iflâs hükümlerine göre tasfiyesinde, paraların kesin dağıtımından sonra alacaklarını tam olarak alamamış her alacaklıya, ödenmeyen miktar için *borç ödemeden aciz vesikası* verilir (İİK m.251). Terekenin resmî tasfiyesinde ise hem kural olarak bu tasfiye *borca batıklığa* dayanmadığından hem de iflâs hükümlerine göre bir tasfiye söz konusu olmadığından aciz vesikası düzenlenmez[639].

Resmî tasfiyede, mirasbırakanın iptale tabi tasarruflarının İİK m.277 uyarınca iptal davasına konu edilmesine imkân bulunmadığı halde, iflâs yoluyla tasfiyede bu mümkündür. Bu husus da yine her iki tasfiyenin amacının ve usulünün farklı olmasından kaynaklanmaktadır[640].

Netice itibarıyla, terekenin iflâs hükümlerine göre tasfiyesi, terekenin resmî tasfiyesinden tamamen farklı bir kurum olup, resmî tasfiyede öncelikli amaç mirasçıların korunması, tali amaç ise alacaklıların tatmini iken iflâs hükümlerine göre tasfiyede mirasçıların menfaatleri bir tarafa bırakılarak yalnızca alacaklıların tatmini amaçlanır[641]. Resmî tasfiye sırasında mirasbırakanın borçlarının terekenin aktifinden fazla olduğu anlaşılırsa, alacaklıların menfaati ön plana çıkar ve resmî tasfiye durdurularak iflâs hükümlerine göre tasfiyeye geçilir[642]. Resmî tasfiyenin iflâs hükümlerine göre tasfiyeye

[638] Özmen, İ. (1991), s. 769.
[639] Berkin, M. N. (1972), s. 122; Ansay, S. Ş. (1954), s. 203.
[640] Aysoy, N. A. (1957). *Tereke*. Ankara: Ege Matbaası, s. 136; Rüzgaresen, C. ve Erdem, M. (2012). *Terekenin İflas Hükümlerine Göre Tasfiye Usulü.* İstanbul Ticaret Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi, (22), ss. 313-335, s. 315, 328, 329; Ansay, S. Ş. (1940), s. 766; Berkin, M. N. (1972), s. 155; Ansay, S. Ş. (1954), s. 203.
[641] Kocayusufpaşaoğlu, N. (1987), s. 651; Birinci Uzun, T. (2018), s. 212; Baygın, C. (2005), s. 98; Bolak, A. E. (1980). *Uygulamada Miras ve Tereke Hukuku*. İstanbul: Arpaz Matbaacılık, s. 1237; Aysoy, N. A. (1957), s. 136; Kılıç, M. (2013), s. 812; Ansay, S. Ş. (1940), s. 766; Antalya, G. ve Sağlam İ. (2019), s. 470; İmre, Z. ve Erman, H. (2021), s. 406.
[642] Kuru, B. (1993), s. 2827; Berkin, M. N. (1972), s. 191; Aysoy, N. A. (1957), s. 135, 136.

dönüşmesi mümkündür ancak iflâs hükümlerine göre tasfiyenin resmî tasfiye dönüşmesi söz konusu olamaz[643].

3.3.3. Terekenin iflâsı

Tereke, tüzel kişiliği bulunan bir hukuk süjesi değildir[644]. Terekenin, mirasbırakandan veya mirasçılardan bağımsız, kendine has borçlarının bulunması da mümkün değildir. Ancak, bu özel malvarlığının borçlardan sorumluluğu söz konusu olabilir[645]. Bu nedenle, İcra ve İflâs Kanununda mirasbırakan hayattayken başlatılan iflâs takiplerini, onun ölümünden sonra terekeye karşı devam ettirme olanağı sağlanmıştır (İİK m.53/II). Bu durum, tüzel kişiliği bulunmadığı ve tacir de olmadığı halde, terekeyi iflâsa tabi bir hukuk süjesi haline getirmiştir.

Terekenin iflâsına karar verilebilmesi için mirasbırakanın iflâsa tâbi olması ve ölümünden önce başlatılmış bir iflâs takibinin bulunması ön koşullardır. Mirasbırakanın alacaklılarının, bizzat iflâsa tâbi kişilerden olsalar bile mirasçılara karşı iflâs yoluyla takibe devam edebilmesine olanak yoktur (İİK m.53/III). Ayrıca, terekenin iflâs yoluyla takip edilebilmesi ve iflâsına karar verilebilmesi için bütünlüğünü kaybetmemiş, paylaşılmamış, resmî tasfiyeye tabi tutulmamış ve aile şirketi ortaklığına dönüşmemiş olması gerekir (İİK m.53/II).

Mirasbırakanın ölümü üzerine terekeye karşı iflâs yoluyla takibe devam etmek isteyen alacaklının[646], bu isteğini takibin devamı sırasında icra dairesine, iflâs davasının devamı sırasında ise asliye ticaret mahkemesine açıkça bildirmesi gerekir[647]. Terekenin bütünlüğünü

---

[643] Özmen, İ. (1991), s. 770; Tanju, F. (1957). *Miras Hukukunda Tereke ve Tatbikat*. Adana: Gürpınar Basımevi, s. 149. İflâs usulü ile tasfiye sırasında terekenin aktifinin pasifini karşıladığının anlaşılması halinde iflâs usulü ile tasfiyenin sona erdirilip resmî tasfiye yapılabileceği hakkındaki aksi yönde görüşler için bkz. İnan, A. N., Ertaş, Ş. ve Albaş, H. (2019), s. 538; Eren, F. ve Yücer Aktürk, İ. (2024), s. 568.

[644] Bkz. "**3.1.1. Terekeye karşı takip yapılmasının icra ve iflâs hukukunda gösterdiği özellikler**"

[645] Umar, B. (1973), s. 259, dpn. 15.

[646] Alacaklının mirasbırakana karşı başlattığı iflâs yoluyla takibin, mirasçılar aleyhine haciz yoluyla takibe dönüştürebileceği hakkındaki değerlendirmeler için bkz. Karagüllü, K. (2021), s. 44, 45.

[647] Kuru, B. (1993), s. 2639; Bilgen, M. (2008). *İflâs Davaları*. Ankara: Adalet Yayınları, s. 27. *"...Yargıtay 12. Hukuk Dairesinin 15.3.1982 gün ve 1030-2810 sayılı ilamı ile,"..İİKanununun 53. maddesinin 2. fıkrasına göre (icra takibi sırasında borçlu öldüğü takdirde tereke henüz taksim edilmemiş veya resmi tasfiyeye tabi tutulmamış yahut mirasçılar arasında aile şirketi tesis olunmamışsa borçlu hayatta olsaydı hangi usul tatbik olunacak idi ise terekeye karşı ona göre takip devam eder.)Aynı maddenin 3. fıkrası gereğince (bu takibin mirasçıya karşı devam edebilmesi ancak rehnin paraya çevrilmesi veya haciz yoluyla kabildir).Madde metninden de açıkça anlaşıldığı üzere 2. fıkra takibin (tereke hakkında), 3. fıkra da (mirasçılar hakkında) devamı ile ilgilidir. 2. fıkrada bir tefrik yapılmadığından tereke hakkındaki takibe iflâs haciz veya rehnin paraya çevrilmesi yolları ile devam edilebilir.Borçlu, hakkında iflâs yolu ile takipten sonra öldüğünde takip*

koruyup korumadığı icra dairesi tarafından re'sen gözetilmeli ve üç olumsuz koşuldan birinin mevcut olması halinde terekeye karşı takibe devam etme isteği reddedilmelidir[648]. Ayrıca, iflâs davası sırasında da asliye ticaret mahkemesinin borçlunun iflâsa tabi olup olmadığını re'sen araştırması gerekir[649]. Mahkeme, mirasbırakanın iflâsa tabi olduğunu tespit eder, borçlu olduğu kanaatine ulaşır ve verilen depo kararına rağmen borç ödenmezse, terekenin iflâsına karar verilir[650]. İflâs davası görülürken, terekenin herhangi bir organının bulunmaması sebebiyle mirasçılara tebligat yapılması, depo kararının mirasçılara tebliği gibi işlemler, iflâs takibinin mirasçılara yöneltildiği şekilde değerlendirilemez[651].

Terekenin iflâsına dair karar yalnızca tereke hakkında verilir, etkilerini sadece tereke üzerinde doğurur ve iflâs masasına da sadece tereke malları dâhil olur[652]. Mirasçılar aleyhine iflâs yoluyla takibe devam etme ya da tereke borçları sebebiyle mirasçılar aleyhine iflâs takibi yapma imkânı bulunmadığından, mirasçılar hakkında iflâs kararı verilemez ve terekenin iflâsına karar verilmesi halinde de mirasçıların kişisel malvarlığına el atılamaz[653].

---

tereke hakkında devam edeceğine göre iflâs davası da tereke hakkında istenir.İflas takibine tereke hakkında devam edileceğine göre borçlunun iflâs davası sırasında ölmesi halinde iflâs davasının tereke hakkında devamı gerekir.İİKanununun 180,183,220. maddeleri tereke hakkında iflâs hükümlerinin uygulanabileceği anlamındadır.Davacı, davalının (borçlunun) ölümü üzerine davayı mirasçılara teşmil ederek mirasçıların iflâsına karar verilmesini istemiş değildir.Tereke hakkında davaya devam edilebilmesi için mirasçılara (ya da miras şirketi mümessiline) tebligat yapılması gerektiğinden dolayı mirasçılara tebligat yaptırmıştır.Miras bütün mirasçılar tarafından reddolunmadığına, terekenin taksim edildiği veya resmi tasfiyeye tabii tutulduğu ya da mirasçılar arasında aile şirketi tesis olunduğu iddia edilmediğine göre davaya tereke hakkında devam edilmesi gerekir.Özetlenen şu duruma göre davaya tereke hakkında devam etmek gerekirken mirasçı aleyhine iflâs takibine devam edilemeyeceğinden bahisle davanın reddine karar verilmesi isabetsizdir.." gerekçesiyle bozularak dosya yerine geri çevrilmekle yeniden yapılan yargılama sonunda mahkemece önceki kararda direnilmiştir….Hukuk Genel Kurulunca da benimsenen Özel Daire bozma kararına uyulmak gerekirken önceki kararda direnilmesi usul ve yasaya aykırıdır. Bu nedenle direnme kararı bozulmalıdır"(YHGK, E. 1982/12-834 K. 1984/947 T. 14.11.1984, Lexpera, e. t. 01.05.2023)

[648] Yıldırım, M. K. ve Deren Yıldırım, N. (2021), s. 340.

[649] Kuru, B. (1993), s. 2641.

[650] Arslan, R., Yılmaz, E., Taşpınar Ayvaz, S. ve Hanağası, E. (2024), s. 568; Kuru, B. (2013), s. 1099; Kuru, B. (1993), s. 2639

[651] *"Borçlu, hakkındaki iflâs yolu ile takipten sonra öldüğünde, takip, tereke hakkında devam edeceğine göre, iflâs davası da tereke hakkında istenir.İflas takibine tereke hakkında devam edileceğine göre, borçlunun, iflâs davası sırasında ölmesi halinde, iflâs davasının tereke hakkında devamı gerekir…Davacı, davalının (borçlunun) ölümü üzerine davayı mirasçılara teşmil ederek, mirasçıların iflâsına karar verilmesini istemiş değildir. Tereke hakkında davaya devam edilebilmesi için, mirasçılara (ya da miras şirketi mümessiline) tebligat yapılması gerektiğinden dolayı, mirasçılara tebligat yapılmıştır.Miras, bütün mirasçılar tarafından reddolunmadığına, terekenin taksim edildiği veya resmi tasfiyeye tabi tutulduğu ya da mirasçılar arasında aile şirketi tesis olunduğu iddia edilmediğine göre, davaya tereke hakkında devam edilmesi gerekir"*(Yargıtay 12. HD., E. 1982/1830 K. 1982/2810 T. 15.3.1982, Kazancı, e.t. 13.05.2023)

[652] Kuru, B. (2013), s. 1099; Muşul, T. ve Tezel Muşul, A. (2024), s. 1469; Arslan, R., Yılmaz, E., Taşpınar Ayvaz, S. ve Hanağası, E. (2024), s. 568, 569.

[653] Arslan, R., Yılmaz, E., Taşpınar Ayvaz, S. ve Hanağası, E. (2024), s. 568, 569; Kuru, B. (2013), s. 1099

Terekenin iflâs hükümlerine göre tasfiyesinden farklı olarak, *terekenin iflâsı* başından sonuna kadar iflâs hukuku hükümlerine göre ilerleyen bir süreçtir. Başlangıcında *mirasın reddi* ya da *resmî tasfiye talebi* gibi miras hukuku kurumları yoktur. Terekenin iflâsının koşulları, borçlunun ölümünden önce başlatılmış bir iflâs takibinin bulunması ve alacaklının bu takibe terekeye karşı devam etmesidir.

Diğer taraftan, borçlunun iflâsına karar verildikten sonra ölmesi de terekenin iflâsından farklı olup, bu durum iflâs tasfiyesini etkilemez. Miras, mirasçılar tarafından kabul edilse bile iflâs tasfiyesine devam edilir[654]. Alacaklılar, tasfiye sonunda alamadıkları alacaklarını, mirası kabul eden mirasçılardan isteyebilirler. Ayrıca, mirası kabul eden mirasçıların tüm borçların ödenmesi için yeterli teminat göstererek, İİK m.183 hükmünün kıyasen uygulanması suretiyle asliye ticaret mahkemesinden iflâs tasfiyesinin durdurulmasını istemelerinin de mümkün olduğu doktrinde ifade edilmiştir[655].

Terekenin iflâs hükümlerine göre tasfiyesinden farklı olarak, terekenin iflâsında mahkeme tarafından bir iflâs kararı verilmektedir. Ancak, borçlu öldüğünden iflâs kararı mirasbırakan ya da mirasçılar hakkında değil, iflâs yoluyla takibe taraf olabilen tereke hakkında verilmektedir. Bu suretle, aslında mirasçıların elbirliği mülkiyeti ile tasarruf ettiği terekeye malları artık iflâs masasına dâhil olur ve tereke iflâs masasına dönüşür.

3.3.4. İflâs

İflâs, müflisin malvarlığını ondan soyutlayarak, içeriğindeki aktif ve pasifin arıtılmasını, bu suretle elde edilen paranın alacaklılar arasında adil bir şekilde bir dağıtılmasını sağlayan bir tasfiye yöntemidir. Bu tasfiyenin gerçekleştirilebilmesi için İcra ve İflâs Kanunda düzenlenen iflâs yollarının takibi ve bir iflâs kararının alınması gerekir. İİK'da iflâs sebepleri ile iflâs yolları arasında sıkı bir bağ kurulmuştur[656]. İflâs sebeplerine göre iflâs yolları değişkenlik gösterir. Takipli iflâs yolunda, borçlunun iflâs ödeme emrine rağmen borcu ödememesi, iflâsına karar verilmesi için yeterli bir sebeptir[657].

[654] Bilgen, M. (2008), s. 27; Kuru, B. (2013), s. 1202; Altay, S. (2004a), 45; Arslan, R., Yılmaz, E., Taşpınar Ayvaz, S. ve Hanağası, E. (2024), s. 569.
[655] Kuru, B. (2013), s. 1099; Kuru, B. (1993), 2641.
[656] Rüzgaresen, C. (2011), s. 29.
[657] Berkin, M. N. (1979), s. 32; Kuru, B. (1993), s. 2660; Rüzgaresen, C. (2011), s. 29; Altay, S. (2004a), s. 465.

Genel ve şekli sebebe dayalı takipli iflâs yolunun yanı sıra, alacaklıya önceden iflâs takibi başlatmaksızın iflâs talebinde bulunma imkânı da tanınmıştır. Doğrudan doğruya iflâs yolu olarak adlandırılan bu yola alacaklılar başvurabildiği gibi, bazı durumlarda borçlu da ihtiyarı veya zorunlu olarak başvurur (İİK m.178,179)[658]. Takipli iflâs yolunda amaç borçluyu borcunu ödemeye zorlamak iken, doğrudan doğruya iflâsın varlık nedeni, iflâs takibi yapılmasının yararsız olacağı ve gecikilmesi halinde telafisi güç zararların doğacağı düşüncesidir[659]. İİK'da takipli ve takipsiz olmak üzere iki iflâs yolu öngörülmekle birlikte, takipli iflâs yolu asıl, doğrudan doğruya iflâs ise istisnaidir. Doğrudan doğruya iflâs yoluna sadece kanunda sınırlı olarak sayılan iflâs sebeplerinin varlığı halinde başvurulabilir[660]. Bu sebeplerin bir kısmı borçlunun belli eylemlerine, bir kısmı ise borçlunun malvarlığının durumuna ilişkindir. Terekenin iflâs hükümlerine göre tasfiyesinin gerekçesi de kural olarak bu özel malvarlığının aktifi ile pasifi arasındaki dengenin bozulmasıdır. Bu durum, mirasın hükmen reddedilmiş sayılmasına sebep olmanın yanı sıra, bir iflâs hükümlerine göre tasfiye sebebidir.

İflâs yoluna müracaat edebilmek için gereken ilk şart borçlunun iflâsa tâbi olmasıdır (İİK m.43/I). İflâsa tabi olmayan bir kimsenin iflâsına karar verilmesi mümkün değildir[661]. Oysa terekenin iflâs hükümlerine göre tasfiyesinde, terekenin önceki sahibi olan mirasbırakanın ya da ölümle birlikte tereke kendilerine intikal eden mirasçıların iflâsa tabi olup olmadığının önemi yoktur[662]. Terekenin iflâs hükümlerine göre tasfiyesinde bir iflâs kararı verilmemekte[663] fakat tereke iflâs hükümlerine göre tasfiyeye tabi tutulmaktadır[664].

Takipli iflâs yollarında icra dairesine, takipsiz iflâs yollarında ise doğrudan mahkemeye müracaatla başlayan iflâs sürecinde, tasfiyeye geçilebilmesi için mutlaka mahkemenin vereceği bir iflâs kararına ihtiyaç duyulmaktadır. Bu kararın verilebilmesi için, takipli iflâs yolunda alacaklı tarafından iflâs davası açılması (İİK m.154/I), takipsiz iflâs yolunda ise alacaklı ya da borçlunun mahkemeden iflâs talebinde bulunması gerekir (İİK

[658] Kuru, B. (1993), s. 2758; Berkin, M. N. (1972), s. 129; Berkin, M. N. (1979), s. 49; Ansay, S. Ş. (1954), s. 199, 200.
[659] R Berkin, M. N. (1972), s. 166, 167; Berkin, M. N. (1979), s. 49; Altay, S. (2004a), s. 466; Rüzgaresen, C. (2011), s. 30.
[660] Rüzgaresen, C. (2011), s. 30.
[661] Kuru, B. (1993), s. 2641; Arslan, R., Yılmaz, E., Taşpınar Ayvaz, S. ve Hanağası, E. (2024), s. 571; Pekcanıtez, H., Atalay, O., Sungurtekin Özkan, M. ve Özekes, M. (2023), s. 400; Berkin, M. N. (1972), s. 94, 95; Ansay, S. Ş. (1954), s. 195.
[662] Kuru, B. (1993), s. 2826.
[663] Karş. "**3.3.3. Terekenin iflâsı**"
[664] Rüzgaresen ve Erdem, M. (2012), s. 323.

m.177-179). Dolayısıyla, tüm iflâs yolları asliye ticaret mahkemesinden geçer. Doğrudan doğruya iflâs yolları arasında düzenlenmesine rağmen aslında bir tasfiye yöntemi olan terekenin iflâs hükümlerine göre tasfiyesinde, alacaklıların ya da mirasçıların ayrıca bir tasfiye talebinde bulunmaları gerekmez. Sulh hukuk mahkemesi, şartların oluşması halinde herhangi bir talebe ihtiyaç olmaksızın terekenin iflâs hükümlerine göre tasfiyesine karar verir[665].

Doktrinde iflâs teşkilatı, resmî ve özel organlar[666] olmak üzere ikili bir ayrım yapılarak incelenmektedir. İflâsın resmî organları, iflâs takip talebini alan icra dairesi[667], ticaret mahkemesinin iflâs kararını kendisine bildirmesiyle görevi başlayan iflâs dairesi, icra ve iflâs dairelerinin işlemlerine karşı yapılan şikâyetleri inceleyen icra mahkemesi, iflâs kararını veren asliye ticaret mahkemesi, kanun yolu başvurularını inceleyen Bölge Adliye Mahkemesi ve Yargıtay'ın ilgili hukuk daireleridir[668]. İflâs tasfiyesinde resmî organların yanı sıra, resmî nitelikleri olmayan özel organlar da yer almaktadır. Bunlar, birinci alacaklılar toplanması (İİK m.221), iflâs bürosu, iflâs idaresi (İİK m.226) ve ikinci alacaklılar toplanmasıdır (İİK m.237)[669]. Resmî sıfatı bulunmayan bu organlar, iflâs masasının idare ve tasfiyesini gerçekleştiren ve alacaklılar tarafından seçilen organlardır. Terekenin iflâs hükümlerine göre tasfiyesinde iflâs organları farklılık gösterir[670].

Terekenin iflâs hükümlerine göre tasfiyesi bir tasfiye usulü olduğundan, tasfiye süreci görevli ve yetkili sulh hukuk mahkemesi tarafından verilen iflâs hükümlerine göre tasfiye kararı ile başlar. Bu durum, iflâs teşkilatı içinde yer alan ve iflâs kararını veren asliye ticaret

---

[665] Berkin, M. N. (1972), s. 190.

[666] Kuru, B. (1993), s. 2603; Deliduman, S. (2002). *İflâs Tasfiyesinde Alacaklılar Toplanması*. Ankara: Seçkin Yayınları, s. 27; Berkin, M. N. (1979), s. 19; Berkin, M. N. (1972), s. 44; Üstündağ, S. (2009), s. 127, 128; Arslan, R., Yılmaz, E., Taşpınar Ayvaz, S. ve Hanağası, E. (2024), s. 558-562; Görgün, L. Ş., Börü, L. ve Kodakoğlu, M. (2023), s. 479-485; Pekcanıtez, H., Atalay, O., Sungurtekin Özkan, M. ve Özekes, M. (2023), s. 401-406; Aşık, İ., Oruç, Y., Tok, O. ve Saçar, Ö. F. (2023), s. 522, 533. Asıl organ ve yardımcı/fer'i organ şekildeki ayrımlar için bkz. Muşul, T. ve Tezel Muşul, A. (2024), s. Karslı, A. (2022), Atalı, M., Ermenek, İ. ve Erdoğan, E. (2023); Üstündağ, S. (2009).

[667] İcra dairesinin aynı zamanda bir iflâs organı olduğu; iflâs yoluyla takipte de sürecin, alacaklının icra dairesine vereceği iflâs takip talebiyle başladığı, bunun üzerine icra dairesinin borçluya bir iflâs ödeme emri gönderdiği, dolayısıyla iflâs davasından önceki dönemde görevli olan tek iflâs organının icra dairesi olması sebebiyle icra dairesinin iflâs hukukunda da asıl iflâs organı olduğu hakkında bkz (Kuru, B. (1993), s. 2603).

[668] Muşul, T. ve Tezel Muşul, A. (2024), organları asli ve tali organlar olarak ele almış olup resmî organları asli organlar; Cumhuriyet savcılıkları ve adalet müfettişlerini tali organlar olarak nitelemiş ve özel organların da iflâs sürecinde görev yaptığını belirtmiştir (s. 1471). Cumhuriyet savcılıkları ve adalet müfettişlerinin yardımcı resmî organ olduğu hakkında bkz. Kuru, B. (2013), s. 1088; Aşık, İ., Oruç, Y., Tok, O. ve Saçar, Ö. F. (2023), s. 532.

[669] Kuru, B. (1993), s. 2607; Arslan, R., Yılmaz, E., Taşpınar Ayvaz, S. ve Hanağası, E. (2024), s. 561, 562; Görgün, L. Ş., Börü, L. ve Kodakoğlu, M. (2023), s. 484, 485; Deliduman, S. (2002), s. 27.

[670] Bkz. "**5.1. Tasfiye Organları**"

mahkemesinin bu süreçte hiç yer almaması sonucunu doğurur. Ayrıca, iflâs tasfiyesinde görevleri bulunan bir diğer mahkeme olan icra hukuk mahkemesi de terekenin iflâs hükümlerine göre tasfiyesinde herhangi bir görev almamakta, bu mahkemenin görevleri de yine sulh hukuk mahkemesi tarafından yerine getirilmektedir[671].

Burada değinmek istediğimiz bir başka husus *iflâstan sonra konkordato* müessesesidir. İİK m.309/I hükmünde *"İflâsına hükmedilmiş olan bir borçlu konkordato talep ederse veya bu borçlunun alacaklılarından biri konkordato işlemlerinin başlatılmasını isterse, iflâs idaresi, görüşüyle beraber ikinci alacaklılar toplanmasında veya daha sonra müzakere edilmek üzere alacaklılara bu talebi bildirir."* düzenlemesi yer almaktadır. İflâs tasfiyesine ilişkin hükümler arasında da müflisin konkordato teklif edebileceği ve teklifin ikinci alacaklılar toplanmasında görüşüleceğine dair düzenlemeler bulunmaktadır. Ayrıca, İİK m.182'de *akdolunan konkordatonun tasdik edilmesi* iflâsın kaldırılması nedenleri arasında sayılmıştır. İflâstan sonra (iflâs içi) konkordato, müflisin iflâstan kurtulmak için başvurabileceği son çarelerden biri olarak görülmektedir[672]. Terim olarak *anlaşma*yı ifade eden konkordato, icra ve iflâs hukukunda alacaklıların borçlu ile anlaşma yaparak, aralarındaki borç alacak ilişkisini belirlenen şartlarla sona erdirmeleri olarak tanımlanmaktadır[673]. Takip hukukunda düzenlenmiş bir tür "kalan borçtan kurtulma" usulü olan konkordato, borçluya malvarlığını koruma imkânı tanırken, alacaklılar da iflâsa oranla daha fazla alacağa kavuşur. Konkordato, iflâstan önce yapılması halinde adi konkordato, iflâs tasfiyesi sırasında yapılması halinde ise iflâstan sonra (iflâs içi) konkordato olarak adlandırılır. Konkordato, icra veya iflâs gibi bir takip yolu değildir. Temel amacı, borçlunun muhtemel takiplerden kurtulması, borçlarını yeniden yapılandırılması ve iflâsa tâbi borçlunun iflâstan kurtulması olan bu prosedür, bir iflâsın önlenmesi aracıdır. Konkordatoya başvurulabilmesi için iflâsa tâbi olunması da gerekmez[674]. Borçlunun borçlarından kurtularak ekonomik hayatına devam edebilmesi, işletmelerin ekonomik varlıklarını ayakta tutarak yarattıkları iş gücünün devamı ve bunların yanı sıra alacaklıların menfaatinin korunması itibarıyla, konkordatonun bir sosyal politika aracı olduğu da söylenebilir[675].

[671] Bkz. "**5.1.1.3. Değerlendirme**"
[672] Öztek, S. ve Tunç Yücel, M. (2023), s. 781.
[673] Sarısözen, S. (2021), s. 99.
[674] Pekcanıtez, H., Atalay, O., Sungurtekin Özkan, M. ve Özekes, M. (2023), s. 506, 507.
[675] Tanrıver, S. (1993). *Konkordato Komiseri*. Ankara: Yetkin Yayınları, s. 5.

Bu açıklamalardan sonra, olağan iflâs tasfiyesi bakımdan, tasfiye sırasında gündeme gelebilecek *iflâs içi konkordato* kurumunun, terekenin iflâs hükümlerine göre tasfiyesinde söz konusu olup olamayacağı üzerinde durulması gerekir. Türk hukuk doktrininde mirasçıların konkordato teklifi yapıp yapamayacakları tartışmalı bir konudur. Bir görüşe göre, terekenin tüzel kişiliği bulunmadığından konkordato teklif etmesi de söz konusu olamaz. Mirasçılar ancak kendi adlarına konkordato teklif edebilir[676]. Başka bir görüş ise mirasın reddedilmesi halinde artık tereke alacaklılarının konkordato teklif edemeyeceği yönündedir[677]. Bir diğer görüş ise miras hukuku kurallarına aykırı olacağından mirasçıların konkordato teklif edilemeyeceğini ileri sürmektedir[678]. Bir görüşe göre ise kanunda tüm borçlulara tanınan konkordato imkânından mirasçılar da yararlanabilir[679].

Terekenin iflâs hükümlerine göre tasfiyesi sırasında konkordato teklif edilip edilmeyeceği bakımından olumlu[680] ve olumsuz[681] görüşler bulunmaktadır. *Rüzgaresen ve Erdem* mirasbırakanın alacaklılarının malvarlığının terki suretiyle konkordato teklif edebileceklerini belirtmektedir[682]. Malvarlığının terki suretiyle konkordatoda alacaklılara, borçlunun malvarlığı üzerinde tasarruf etme ya da bu malların bir kısmını veya tamamını

---

[676] Kuru, B. (1997). *İcra ve İflâs Hukuku Cilt:IV*.Ankara: Seçkin Yayınevi, s. 3596; Duran, R. (2020). *Konkordato Mühleti ve Alacaklılar Bakımından Sonuçları*. Ankara: Yetkin Yayınları, s. 38; Sarısözen, S. (2021), s. 146, 147. Mirasçının miras paylaşılıp kendi payı ortaya çıktıktan sonra konkordato teklif edebileceği hakkında bkz. Öztek, S. ve Tunç Yücel, M. (2023), s. 172.*"Birden fazla gerçek veya tüzel kişi birlikte konkordato teklif edilemez"*(Kuru, B. (1988b). *İflâs ve Konkordato Hukuku.* İstanbul: Evrim Basım Yayım Dağıtım, s. 413).*"Davacılar, murislerinden intikal eden ve iktisap ettikleri terekenin borçları yönünden, kendi şahısları adına "birlikte" konkordato talebinde bulunmuşlardır. Tereke taksim edilmedikçe şayi halde olup, her bir mirasçıya isabet edecek bağımsız borç miktarının belli olmamasına ve her bir alacaklının kişisel borçlarının da bu istek kapsamında olduğu gözetilerek, birlikte konkordato talep etmelerinin konkordato koşullarına göre mümkün bulunmadığından, konkordatonun tasdiki isteminin bu yönden de isabetsiz bulunduğu, Dairemizin bozma kararında gözden kaçırılmış olmakla, alacaklı vekilinin bu yöne ilişkin karar düzeltme isteğinin kabulü ile kararın bu şekilde genişletilmiş gerekçe ile bozulmasına karar verilmesi gerekmektedir"*(Yargıtay 19. HD. 25.9.1992 T. E:8925, K:4453, app.e-uyar.com, e.t. 30.07.2024)

[677] Sarısözen, S. (2021), s. 146.

[678] Berkin, M. N. (1972), s. 527. *"Tereke adına konkordato söz konusu olamaz, mirasçıların konkordato ile tereke borçlarını kısmen benimseyip kısmen benimsememe hakkı kabul edilemez. Mirasçılar tereke borçlarından şahsen sorumlu olamamak için resmî tasfiye talep etmelidir"*(Belgesay, M. R. (1953), s. 11). Aynı yönde Postacıoğlu, İ. (1965). *Konkordato*. Ankara: BTHAE Yayınları, s. 19.

[679] Altay, S. ve Eskiocak, A. (2018). *Konkordato ve Yeniden Yapılanma Hukuku*. İstanbul: Vedat Kitapçılık, s. 92.

[680] Bolak, A. E. (1980), s. 1241; ; Aysoy, N. A. (1957), s. 148; Kalaycı, E. (2012), s. 153. Köseoğlu, Ş. (2019), s.108. *"Alacaklıların tümünün kabul ettiği bir konkordato varsa, ortada bir sulh vadır"*(Tanju, F. (1957), s. 151).

[681] Ansay, S. Ş. (1940), s. 771(Yazar, mirasçıların reddedilmiş terekenin hamili olmamaları sebebiyle tereke adına konkordato yapamayacaklarını; redden önce de terekenin kabul veya reddedildiğinin belli olmaması sebebiyle konkordato yapılamayacağını; terekenin kabulünden sonra ise miras şirketinin bu sıfatla bütün aktifi alacaklılara terk suretiyle konkordato yapamayacağını, çünkü bu halde mirasçılar terekenin borçlarından şahsen mesul olduğunu, fakat her bir mirasçının şahsen konkordato talebinde bulunabileceğini belirtmiştir).Ansay, S. Ş. (1954), s. 320; Cebeci, G. (2011), s. 133; Özkan, D. (2022).*Terekenin İflâs Hükümlerine Göre Tasfiyesi*.Ankara: Yetkin Yayınları, s. 152.

[682] Rüzgaresen, C. ve Erdem, M. (2012), s. 326, 327.

üçüncü kişiye devretme yetkisi verilir (İİK m.309a). Kurumun temelindeki düşünce borçlunun mali durumunu düzeltmek değil, mevcudunu en avantajlı şekilde paraya çevirerek alacaklıların alacaklarına kavuşmasını sağlamak olduğundan, konkordatodan ziyade iflâsa yaklaştığı belirtilmektedir[683]. Bu yönüyle, kurum terekenin iflâs hükümlerine göre tasfiyesinin amacıyla da örtüşmektedir. Ancak, malvarlığının terki suretiyle konkordato tasarruf yetkisinin devrini içerdiğinden, böyle bir konkordatonun yapılabilmesi için tereke değerleri üzerinde tasarruf yetkisi bulunan kimselerin varlığı şarttır. Terekenin iflâs hükümlerine göre tasfiyesini gerektiren durumlarda mirasçıların tereke malları üzerinde tasarruf yetkisi bulunmamaktadır. Tereke de tüzel kişiliği bulunan bir varlık değildir. İflâs hükümlerine göre tasfiye sırasında, sadece tasfiye görevlilerine ve tasfiyeyle sınırlı biçimde tasarruf yetkisi tanınmış, tereke değerlerini doğrudan alacaklılara intikal ettirmek gibi bir görev ya da yetki verilmemiştir. Konkordatonun, alacaklılar ile borçlunun anlaşarak aralarındaki borç ilişkisini belirlenen şartlarla sona erdirmelerine ilişkin bir kurum olduğu ve terekenin iflâs hükümlerine göre tasfiyesinin borçlunun ölümü, haleflerinin de borçtan sorumsuzlukları sebebiyle gündeme geldiği dikkate alındığında, burada malvarlığını terk suretiyle konkordatonun işlerliğinden söz edilemeyecektir. Ayrıca, *Rüzgaresen ve Erdem* mirasın açık ya da örtülü reddi durumlarına göre ikili bir ayrım yapmaktadır. Buna göre, gerçek ret beyanı söz konusu ise mirasçılar mirasbırakanın borçlarından sorumlu olmamaları sebebiyle konkordato teklifinde de bulunamayacaktır. Terekenin iflâs hükümlerine göre tasfiyesi suretiyle fiili bir konkordato ortaya çıkar. Hükmen/zımni ret durumunda ise mirasçıların konkordato teklif etmeleri lehlerine olan karineyi ortadan kaldıracağından ve dolayısıyla mirası da kabul etmiş olacaklarından, tereke için normal bir konkordatonun kurallarının uygulanacağını belirtmektedirler. Ancak, mirasın hükmen reddi karinesinden yararlanılması nedeniyle gündeme gelen terekenin iflâs hükümlerine göre tasfiyesinde, mirasçıların hükmen ret karinesinden yararlandıktan sonra bundan dönmeleri ancak İİK m.183 hükümlerine göre mümkün olacağından, kanaatimizce mirasın hükmen reddi ile gerçek reddi arasında konkordato teklif edilebilip edilememesi bakımından herhangi bir fark bulunmamaktadır.

[683] Taşpınar Ayvaz, S. (2005). *İcra İflâs Hukukunda Yeniden Yapılandırma.*Ankara:Yetkin Yayınları, s. 255, 256; Cenk, A. (2012). Malvarlığının Terki Suretiyle Konkordatoda Konkordato Tasfiye Memuru. *AÜHFD* 61 (3), ss. 819-858, s. 853; Sarısözen, S. (2021), s. 622; Kuru, B. (1997), s.3876; Arslan, R., Yılmaz, E., Taşpınar Ayvaz, S. ve Hanağası, E. (2024), s. 726; Pekcanıtez, H., Atalay, O., Sungurtekin Özkan, M. ve Özekes, M. (2023), s. 576; Başözen, A. (2005). *Müflisin Tasarruf Yetkisi*. Ankara: Turhan Kitabevi, s. 117.

Diğer taraftan, kanun koyucunun olağan iflâs tasfiyesinin kaldırılması ile bunun özel bir görünümü olan tasfiyenin durdurulması kurumlarını farklı şartlar öngörerek düzenlediği görülmektedir. İİK m.182 ile İİK m.183'ün koşulları açıkça birbirinden ayrışmaktadır. Aynı durum mehaz İsviçre İcra ve İflâs Kanunu için de geçerlidir (SchKG Art.195,196). Ancak İsviçre hukukunda özellikle küçük borçluların borca batık terekelerden kurtulup yeni bir başlangıç yapabilmesi için uzlaşmaya dayalı borçtan kurtulma anlaşması kurumu öngörülmüştür (SchKG Art.333). İflâsa tâbi olmayan borçlular için öngörülen bu kurum mahkeme dışı sulh niteliğinde bir anlaşmadır ve süreçleri konkordatodan daha kolaydır[684]. Terekenin iflâs hükümlerine göre tasfiyesinin de alternatifi olarak görülmektedir. Türk hukukunda henüz böyle bir kurum bulunmamaktadır. Konuya iflâs hükümlerine göre tasfiyenin nedenleri ve konkordato kurumunun işlevi birlikte ele alınarak yaklaşıldığında da borçlunun iflâsının önlenmesine, borçlarının yeniden yapılandırılarak ekonomik ve ticari hayatının devamına yarayan özel bir prosedür olan konkordatoya[685] burada işlerlik kazandırmanın anlamlı olmadığı kanaatindeyiz. Tereke ekonomik hayatta varlığını sürdürmesi gereken bir hukuk süjesi olmadığı gibi, terekenin iflâs hükümlerine göre tasfiyesinde mirasçıların kişisel malvarlıklarıyla sorumlulukları da söz konusu olmadığından, iflâs hükümlerine göre tasfiyenin fiilen konkordatonun işlevini yerine getirdiği söylenebilir[686]. Bu sebeplerle, kanaatimizce terekenin iflâs hükümlerine göre tasfiyesinde, iflâs içi konkordato hükümleri uygulama alanı bulamaz. Dolayısıyla, olağan iflâs tasfiyesi ile terekenin iflâs hükümlerine göre tasfiyesi arasında bu bakımdan da bir farklılık söz konudur.

Olağan iflâs tasfiyesi ile terekenin iflâs hükümlerine göre tasfiyesinin ayrışan ve birleşen yönleri çalışmanın üçüncü ve dördüncü bölümünde ayrıntılı olarak ele alınmıştır. Bu başlık altında son olarak, terekenin iflâs hükümlerin göre tasfiyesinde gündeme gelmeyecek olan ve bu sebeple yine bu tasfiyeyi olağan iflâs tasfiyesinden ayıran, iflâsın kamu hukuku bakımından doğurduğu sonuçlara kısaca değinilecektir.

Hakkında iflâs kararı verilmekle müflis sıfatını alan gerçek ya da tüzel kişi, iflâsın kamu hukuku karakterli olması sebebiyle, iflâs tasfiyesi kapansa dahi bazı yasaklarla ve

[684] Taşpınar Ayvaz, S. (2005), s.213-216.
[685] Sarısözen, S. (2021), s. 109; Tanrıver, S. (1993), s. 5.
[686] Rüzgaresen, C. ve Erdem, M. (2012), s. 326, 327.

cezai müeyyidelerle karşı karşıya kalır[687]. Asliye ticaret mahkemesinin iflâsın kapanmasına dair kararının (İİK m.254/III) kesinleşmesiyle birlikte iflâs tasfiyesi sona erer. Fakat iflâsın kapanması müflis açısından hiç iflâs etmemiş gibi bir sonuç doğurmaz ve borçlunun müflis sıfatı da ortadan kalkmaz[688]. Müflis olmak kişilerin belirli statülere girmelerini engelleyen bir durumdur. Örneğin, 1136 sayılı Avukatlık Kanunu ve 1512 sayılı Noterlik Kanunu uyarınca taksiratlı ve hileli müflisler itibarları iade edilmiş olsalar dahi, bunların dışındakiler ise itibarı iade edilmemiş olduğu sürece mesleğe kabul edilemez (m.5/I/f,7/I/10). Ayrıca, hileli iflâs devlet memurluğuna engeldir (657 sayılı Devlet Memurları Kanunu m.48/I/A/5). Benzer kanuni düzenlemelerle müflis belli haklardan yoksun bırakılmıştır. *Müflis* sıfatından kurtularak bu kısıtlamaların ortadan kaldırılabilmesi için itibarının iade edilmesi gerekir[689].

İflâsa tâbi bir borçlu hakkında verilen ve müflisin kusuruna dayanmayan iflâs, adi iflâs olarak adlandırılır[690]. Asliye ticaret mahkemesinin iflâsa karar verdiği tüm durumlarda, iflâs başlangıçta adi iflâstır. İflâs kararından sonra yapılacak bir ceza yargılaması sonucunda, müflis taksirli iflâs (TCK m.162) ya da hileli iflâs (TCK m.161) suçlarından cezalandırılırsa, adi iflâs taksirli yahut hileli iflâsa dönüşür[691]. Taksirli iflâs, müflisin hile derecesine varmayan kusuruna dayanan iflâstır. Hileli iflâs ise müflisin iflâstan önce veya sonra, alacaklılarını zarara sokmak kastıyla hileli işlemlerde bulunması halinde söz konusu olur[692]. İİK'nın On Altıncı Bab'ında yer alan cezaî hükümler arasında taksirli iflâs (İİK m.310) ve hileli iflâs suçları düzenlenerek (İİK m.311),[693] suçun maddi unsurları detaylı olarak gösterilmiştir. 5237 sayılı TCK'nın yürürlüğe girmesinden sonraki dönemde söz konusu hileli (TCK m.161) ve taksirli iflâs (TCK m.161) suçları bakımından hangi kanun

[687] Kuru, B. (1997), s. 3393; Muşul, T. ve Tezel Muşul, A. (2024), s, 1711; Arslan, R., Yılmaz, E., Taşpınar Ayvaz, S. ve Hanağası, E. (2024), s. 680; Görgün, L. Ş., Börü, L. ve Kodakoğlu, M. (2023), s. 600; Atalı, M., Ermenek, İ. ve Erdoğan, E. (2023), s. 760.

[688] Albayrak, H. (2007) *İflasın Kaldırılması*.Ankara:Yetkin Yayınları, s. 158 vd.; Yıldırım, V. M. (2021). *İflâsın Kapanması*.Ankara: Yetkin Yayınları, s. 226.

[689] Üstündağ, S. (2009), s. 225, 226; Kuru, B. (2013), s. 1394; Berkin, N. (1972), s. 591; Yıldırım, M. K. ve Deren Yıldırım, N. (2021), s. 592; Arslan, R., Yılmaz, E., Taşpınar Ayvaz, S. ve Hanağası, E. (2024), s. 680; Pekcanıtez, H., Atalay, O., Sungurtekin Özkan, M. ve Özekes, M. (2023), s. 457; Altay, S. (2004b), s. 1214.

[690] Berkin, N. (1972), s. 586; Albayrak, H. (2007), 46; Arslan, R., Yılmaz, E., Taşpınar Ayvaz, S. ve Hanağası, E. (2024), s. 679; Görgün, L. Ş., Börü, L. ve Kodakoğlu, M. (2023), s. 600; Yıldırım, M. K. ve Deren Yıldırım, N. (2021), s. 592.

[691] Üstündağ, S. (2009), s. 221 vd.; Arslan, R., Yılmaz, E., Taşpınar Ayvaz, S. ve Hanağası, E. (2024), s. 680; Kuru, B. (1997), s. 3394; Pekcanıtez, H., Atalay, O., Sungurtekin Özkan, M. ve Özekes, M. (2023), s. 455-457.

[692] Kuru, B. (2013), s. 1190, 1191; Pekcanıtez, H., Atalay, O., Sungurtekin Özkan, M. ve Özekes, M. (2023), s. 455; Görgün, L. Ş., Börü, L. ve Kodakoğlu, M. (2023), s. 600; Muşul, T. ve Tezel Muşul, A. (2024), s, 1714, 1715.

[693] Taksiratlı ve hileli iflâs suçları hakkında detaylı bilgi için bkz. Evik, A. H. (2015). *Türk Ceza Hukuku'nda Hileli ve Taksirli İflas Suçları*. İstanbul. On İki Levha Yayıncılık; Muşul, T. (1998). *İflâs Suçları, Taksiratlı ve Hileli İflâs Suçları ile Diğer İflas Suçları*. İstanbul: Filiz Kitabevi.

hükümlerinin uygulanacağı, İcra ve İflâs Kanunu hükümlerinin ilga edilip edilmediği konusu tartışmalara[694] neden olmuştur. Çalışmamızın konusunu oluşturan terekenin iflâs hükümlerine göre tasfiyesinde bir iflâs kararı verilmesi söz konusu olmadığından, iflâsın kamu hukukuna dair sonuçları ortaya çıkmamaktadır.

3.4. Terekenin İflâs Hükümlerine Göre Tasfiyesinin Yabancı Hukuk Kurallarında Düzenlenme Biçimi

Borca batık terekenin akıbetine ilişkin olarak yabancı hukuk sistemleri incelendiğinde, böyle terekelerin yarattığı sorunların, tarihsel süreç içinde farklı şekillerde çözülmeye çalışıldığı görülmektedir. Borca batıklığı hayattayken tespit edilen ve iflâs eden bir kimse ile bu durumu ölümünden sonra ortaya çıkan mirasbırakan arasında, malvarlığının aktifinin borçlarını karşılamaya yetmemesi bakımından temelde bir fark bulunmamaktadır. Bu yaklaşımdan hareketle, farklı hukuk sistemlerinde de borca batık terekenin tasfiyesi iflâs hükümlerine tabi tutulmuştur. Nitekim terekenin iflâs hükümlerine göre tasfiyesine ilişkin Türk Medeni Kanunu ve İcra ve İflâs Kanununda yer alan hükümlerin mehazı olan İsviçre hukukunda da durum böyledir (ZGB Art.573,566/2,597;SchKG Art.193). İflâs hükümlerine göre tasfiye, hem Kara Avrupası hem de Common Law ülkelerinde benimsenmiş olmakla birlikte, yöntem farklıları söz konudur. Bu kapsamda, birçok hukuk dalına ilaveten miras ve iflâs hukukunun da kaynağı olan Roma Hukukundan başlayarak tespitlerimiz aşağıda aktarılmıştır.

Roma Hukukunda *successio* terimi halefiyet, yani daha önce farklı bir kişi tarafından işgal edilen hukuki pozisyonun üstlenilmesi anlamına gelir[695]. Mirasçı da mirasbırakanın ölümüyle birlikte, başka herhangi bir işleme gerek kalmaksızın mirasbırakanın hukuki pozisyonuna geçer[696]. Mirasbırakanın sağlığında devri çok sayıda hukuki işleme tabi tutulacak mallar, haklar ve yükümlülükler tek bir olayla kendiliğinden mirasçıya geçer[697].

---

[694] TCK m.161 ve 162 hükümlerinin, İİK m.310 ve 311 hükümlerine etkisi ve bu hükümlerin konusuz kaldığı hakkındaki görüş ve diğer diğer tartışmalar için bkz. Ermenek, İ. (2014). İcra ve İflâs Kanunu'nda Öngörülen Cezaî Hükümler Bakımından Ne Bis İn İdem İlkesinin Uygulama Alanı. *TAAD*, 5(19), ss. 279-320; Muşul, T. ve Tezel Muşul, A. (2024), s. 1711-1720; Atalı, M., Ermenek, İ. ve Erdoğan, E. (2023), s. 761, 762.

[695] A.,Berger, Encyclopedic Dictionary of Roman Law, The Lawbook Exchange Ltd., New Jersey, 2004, s. 722.

[696] Schulz, F. (1951). *Classical Roman Law*. London. Oxford University Press, s. 211.

[697] Schmidt, J. P. (2017). Transfer of Property on Death and Creditor Protection-the Meaning and Role of Universal Succession, in a J. M. Steven, R. Anderson and J. MacLeod (eds), Nothing so Practical as a Good Theory: Festschrift for George L. Gretton, s. 327.

Bu durum Roma Hukukunda külli halefiyet (*successio in universum*) olarak adlandırılmıştır[698]. Tarihsel süreçte, mirasçının mirasbırakanın kişiliğini devam ettirdiği ve halefiyetin de bunun doğal bir sonucu olduğu kabul edilmiştir[699].

Mirasın halefiyet yoluyla doğrudan kazanılması, mirasbırakan ve mirasçının malvarlığının birleşmesine neden olur. Bunun sonucu olarak, mirasçı hem mirasbırakanın alacaklılarına hem de kendi alacaklılarına karşı bu birleşmiş malvarlığı ile sorumlu olur[700]. Bu birleşmenin, mirasbırakanın borca batık olması halinde, mirasçı yönünden haksız sonuçlar doğuracağı açıktır. Mirasçının borca batık olması halinde ise mirasbırakanın alacaklıları bakımından haksız sonuçlar ortaya çıkabilecektir. Bu sonuçların önüne geçmek için, mirasbırakan ve mirasçının malvarlıklarının ayrılması gerekir. Ancak, Roma'da Justinianus dönemine kadar bu ayrımın yapılması mümkün olmamıştır.

Justinianus öncesi dönemde, aile içi (kanuni) mirasçıları terekenin borçlarını halefiyet yoluyla üstlenmekten koruyan tek yöntem mirastan feragat olmuştur[701]. Mirasçı olabileceklerin hepsinin mirastan feragat etmesi halinde, tereke satılarak mirasbırakanın alacaklıları arasında paylaştırılırdı[702].

Justinianus tarafından 531 yılında çıkarılan bir kanunla, mirasçılara veraset yoluyla üstlenilen sınırsız sorumluluktan kaçınarak, sorumluluğu terekeden alınanlarla sınırlandırabilme imkânı verilmiştir[703]. *Beneficium inventarii* olarak adlandırılan bu yönteme göre, mirasçı, bir kamu görevlisinin ya da üç tanığın yardımıyla, alacaklılara da hazır bulunma fırsatı vererek terekenin envanterini çıkarıyordu. Bundan sonra mirasçı, mirasbırakanın borçlarından envanterde belirtilen tereke varlıklarıyla sınırlı biçimde sorumlu oluyordu[704]. Fakat mirasçının sorumluluğu terekeyi oluşturan malların aynıyla sınırlı bir sorumluluk (*cum viribus hereditatis*) değil, malların değeriyle sınırlı sorumluluktu

[698] W.W., Buckland, A.D., McNair, Roman Law And Common Law, Cambridge University Press, 1952, s. 143.
[699] M. Rheinstein, "European methods for the liquidation of the debts of deceased persons"(1934-1935) 20 Iowa LR, s. 433.
[700] Fernandez, Juan Pablo Murga. (2021). Creditor protection in succession law: comparative analysis. Edinburgh Law Review, 25(3), 269-290, s. 273.
[701] W.W., Buckland, A.D., McNair, s. 149.
[702] P, Koschaker, K., Ayiter, Modern Özel Hukuka Giriş Olarak Roma Özel Hukukunun Ana Hatları. DEÜHF Yayınları, 1993, s. 352.
[703] W.W., Buckland, A.D., McNair, s. 149.
[704] M Rheinstein, s. 436.

(*pro cum viribus hereditatis*). Bu nedenle, mirasbırakanın alacaklıları, terekenin değerini aşmadığı sürece, mirasçının kişisel varlıklarına da el koyabiliyordu[705].

Borca batık bir mirasçının, ödeme gücü olan bir terekeyi kabulü halinde ise mirasbırakanın alacaklıları, Justinianus öncesinden beri ayırma yararı (*beneficium seperationis*) olarak adlandırılan yöntemle, mirasbırakan ile mirasçının malvarlıklarının birleşmesine bağlı risklerden kaçınılabiliyordu[706]. Mirasbırakanın alacaklıları, borca batık bir mirasçının alacaklılarının rekabeti nedeniyle tehdit altında olduklarında, terekenin mirasçının kişisel mirasından ayrılması için başvuruda bulunabilirlerdi. Daha sonra tereke satılır ve mirasbırakanın alacaklılarına alacaklarının tamamı ödenirdi[707].

Ortaçağ Cermen Hukukunda ise Roma Hukukundaki kişisel sorumluluk esasından farklı olarak, sorumluluğun her zaman tereke varlıklarıyla sınırlı olduğu kabul edilmekteydi. Buna göre, tereke borçlar ödenmeden önce mirasçıya tam olarak ait olmayan ayrı bir malvarlığı olarak kabul edilmekteydi. Ölen kişinin mal varlığı, ölümün hemen ardından mirasçıya intikal etmekle birlikte, mirasçı tereke üzerinde sadece şeklen hak sahibiydi. Mirasçının ilk görevi terekeyi idare etmek, borçları ve masrafları ödemekti. Ancak bundan sonra, geriye kalan üzerinde tasarruf hakkına sahip olabiliyordu[708]. Cermen Hukukunda mirasçı, terekeyi idare görevini ihlal etmesi dışında mirasbırakanın alacaklılarına karşı sorumlu değildi[709].

Bugün, mirasın kazanılması bakımından Roma Hukukundaki doğrudan kazanma yönteminin Kara Avrupası ülkelerindeki sistemin, Cermen Hukukundaki dolaylı kazanma yönteminin ise Common Law ülkelerindeki sistemin temeli olduğu kabul edilmektedir[710].

Kara Avrupası hukuk sisteminde mirasçılar, mirasbırakanın ölümüyle birlikte mirası başka hiçbir işleme gerek olmadan kazanırlar. Common Law hukuk sisteminde ise mirasbırakanın ölümünden sonra terekesi, mirasçılara geçmeden önce, kişisel temsilci olarak adlandırılan bir temsilci tarafından yönetilir[711]. Kişisel temsilci, ya mirasbırakan tarafından

[705] M Rheinstein, s. 435
[706] S., Di Marzo (Çev: Ziya Umur), Roma Hukuku, 2. Bası, İstanbul Üniversitesi Yayınları, 1959, s.192.
[707] Fernandez, s. 273.
[708] Fernandez, s. 274.
[709] M Rheinstein, s. 437.
[710]William I. Jr., Marschall (1954). Independent administration of decedents' estates. Texas Law Review, 33(1), 95-119, s. 95.
[711] L. N., Brown, "Winding up Decedents' Estates in French and English law"(1958-1959) 33 Tulane Law

vasiyet yoluyla ya da mahkeme tarafından atanır. Genellikle bir aile üyesi veya yakın akraba, bunlar yoksa avukat veya icra memuru gibi bir hukuk profesyoneli kişisel temsilci olarak atanır[712]. Terekeye dâhil varlıklar, kişisel temsilcinin ve/veya mirasçıların malvarlıklarıyla karıştırılmadan özerk bir şekilde ele alınır[713]. Kişisel temsilci, mahkemenin denetimi altında, terekenin borçlarını ve diğer yükümlülüklerini tereke mevcudundan öder. Bu işlemden sonra terekede kalan varlıklar mirasçılara verilir. Common Law sisteminde terekenin borçları ödenene kadar mirasçılara dağıtım yapılmadığından, mirasbırakanın alacaklıları mirasçılara göre öncelikli ve ayrıcalıklı bir konuma sahiptir[714].

Kara Avrupası hukuk sisteminde, mirasın doğrudan geçişinin mirasçılar üzerindeki olumsuz sonuçlarının giderilebilmesi için mirasın reddi imkânı tanınmıştır. Reddedilen mirasa dâhil olan malların satılarak, mirasbırakanın alacaklılarının alacaklarını kısmen dahi olsa alabilmeleri için terekenin tasfiyesi gerekir. Common Law sisteminde ise mirasın geçişinden önce zorunlu bir tasfiye dönemi bulunmaktadır. Tarihsel süreç içinde her iki hukuk siteminde de belli şartların varlığı halinde, mirasbırakanın terekesinin tasfiyesinde iflâs hükümlerinin uygulanacağı kabul edilmiştir.

Terekenin iflâs hükümlerine göre tasfiyesi bakımından Kara Avrupası ülkelerinde uygulama ikiye ayrılmaktadır. Fransız ekolünde, iflâs hükümlerinin uygulanabilmesi için borçlunun ölümünden önce ödemelerini durdurmuş olması şarttır[715]. Alman ekolünde ise ödemenin durdurulması şartı mevcut olmayıp, terekenin pasifinin aktifinden fazla olması yeterli görülmüştür[716]. Bunun dışında, Kara Avrupası ülkelerinde terekenin iflâs hükümlerine göre tasfiyesi Türk hukukundakine çok benzer olup, çalışmamızda da bu konu ayrıntılı olarak incelenmiştir.

Review, s. 633.

[712] Goetting, M. (1990). What is a personal representative?. Montguide MT: Human resource development-Montana State University, Cooperative Extension Service.

[713] Cavanaugh, K. W. (1986). Problems in the law of successions: succession represenatives, surviving spouses, and usufructuaries. Louisiana Law Review, 47(1), 21-46, s. 23.

[714] R Kerridge, "Testamentary Formalities in England and Wales", in K G C Reid, M J de Waal, and R Zimmermann (eds), Comparative Succession Law vol 1: Testamentary Formalities (2011), s. 318.

[715] Fransız ekolü, pek ülkeye model teşkil etmiştir. Örneğin Hollanda, Belçika, Lüksemburg, Portekiz, İtalya, Arjantin, Uruguay, Peru, Şili, Kolombiya, Venezüella, Haiti, Honduras, Meksika ve Mısır kanunları, Fransız kanununda olduğu gibi, mirasbırakanın iflâsına karar verilebilmesi için öldüğü tarihte ödemelerini durdurmuş olması şartını aramaktadır. Ayrıntılı bilgi için bkz. Nadelmann, K. H. (1951), s.1130.

[716] Avusturya, Yugoslavya, Çekoslovakya, Macaristan, Çin kanunları Alman ekolünü takip etmiş, ödemelerin durdurulması şartını aramayarak, terekenin mevcudunun borçlarını ödemeye yetmemesini iflâs için yeterli görmüştür. Ayrıntılı bilgi için bkz. Nadelmann, K. H. (1951), s.1133.

Common Law hukuk sistemini benimseyen devletler arasında, hatta Amerika Birleşik Devletleri gibi federal yapıdaki devletlerde eyaletler arasında usuli farklılıklar bulunmakla birlikte, terekenin iflâs hükümlerine göre tasfiyesi bakımından uygulama ana hatlarıyla şu şekildedir: Mirasbırakanın ölümünden sonra terekeye kişisel temsilci atanır. Kişisel temsilci, göreve başladıktan sonra ilk iş olarak terekenin aktif ve pasifini çıkararak raporunu mahkemeye sunar[717]. Terekenin borca batık olması halinde iflâsına karar verilir[718]. Kişisel temsilci tarafından terekenin borca batık olmadığı rapor edilmesine rağmen, borçlu hayatta olsaydı iflâs davası açabilecek bir alacaklı, bu raporun gerçeği yansıtmadığı iddiasıyla mahkemeye başvurup iddiasını ispatlayabildiği takdirde yine terekenin iflâsına karar verilir[719]. Terekenin iflâsına karar verilmesiyle birlikte, terekeyi ilgilendiren dava ve takipler durur ve tereke iflâs hükümlerine göre tasfiye edilir[720].

Tereke iflâs hükümlerine göre tasfiye edilirken, öncelikle mahkemece iflâs işlemlerini yürütmek üzere icra memurları ve/veya hukuk profesyonellerinden oluşan bir komiserler kurulu görevlendirilir[721]. Kurulunun her işlemi mahkemenin denetimine tabidir. Menfaati ihlal edilen her ilgili kurulun işlemlerine karşı mahkemeye başvurabilir[722].

Kurulun oluşturulmasından sonra mahkemece bir süre belirlenerek, bu süre içinde tüm alacaklıların alacaklarını ve taleplerini komiserlere bildirmeleri için duyuru yapılır. Komiserler kurulu, mahkemece bildirilen sürenin dolmasından sonra alacaklılarla toplantı yaparak talep ve itirazlarını dinler, alacaklıların bildirdiği alacakların kabulüne veya reddine karar verir[723]. Ret kararına karşı, talebi reddedilen alacaklı tarafından, kabul kararına karşı ise diğer alacaklılar, kişisel temsilci veya mirasçılar gibi ilgililer tarafından mahkeme nezdinde itiraz edilebilir[724]. İtirazlar mahkemece incelenerek, alacağın mevcut olup

[717] Schouler, J. (6). Law of Wills, Executors, and Administrators. Albany, Matthew Bender& Co., s. 2427.
[718] Will, A. (1911-1922). Standard Encyclopaedia of Procedure. Supplements, Los Angeles, L. D. Powell, s. 580.
[719] Schouler, J. (6). Law of Wills, Executors, and Administrators. Albany, Matthew Bender& Co., s. 2429.
[720] Wellman, R. V. (1973) Bankruptcy Proceedings for Insolvent Decendents' Estates, University of Michigan Journal of Law Reform 6(3), 552-595, 553; WILL, A. (1911-1922). Standard Encyclopaedia of Procedure. Supplements, Los Angeles, L. D. Powell, s. 587.
[721] Maine mahkemesi, Ludvig v. Blackinton kararında (24 Me. 25), sadece terekenin aktifi cenaze ve yönetici masrafları ile dul eşe ve çocuklara verilen ödenekten fazla olmadığında terekeye komiser atamanın gerekli olmadığına, diğer tüm durumlarda komiser atanması gerektiğine hükmetmiştir. https://lldc.mainelegislature.org/Open/SJC/Maine%20Reports/024ME.pdf (e.t. 24.05.2024)
[722] Marschall, William I. Jr. (1954). Independent Administration of Decedents' Estates. Texas Law Review, 33(1), 95-119, s. 108.
[723] Goss, R. W. (1991). Meetings of creditors under section 341 of the bankruptcy code: primer. Journal of Contemporary Law, 17(1), 1-48, s.2.
[724] Wıll, A. (1911-1922), s. 553.

olmadığı ve miktarı kesin olarak tespit edilir. Bu işlemler neticesinde terekenin borçları belirenmiş olur.

Bundan sonra, komiserler kurulu tarafından terekenin aktifindeki mallar listelenerek kıymet takdirleri yapılır ve bir rapor hazırlanarak mahkemeye sunulur. Bu aşamada alacaklılar, mirasbırakanın ölümünden belli bir süre öncesine kadar yaptığı satış ve bağışlamaların hileli olduğu iddiasıyla mahkemeye başvurarak iptallerini isteyebilir[725]. Mahkemece iptal kararı verilmesi halinde bu mallar için de ilave raporlar düzenlenerek mahkemeye sunulur. Raporlar mahkemece incelenir ve uygun görülürse her bir mal için ayrı ayrı satış emri düzenlenir. Komiserler kurulu bu satış emirleri doğrultusunda malları kamuya açık artırma yoluyla satar[726]. Satış işlemlerinin kesinleşmesi için mahkemece onaylanması gerekir[727]. Bundan sonra satış bedelleri tahsil edilir ve terekenin duran varlıkları paraya çevrilmiş olur.

Paraya çevirme işlemlerinden sonra komiserler kurulu tarafından dağıtım cetveli hazırlanarak alacaklılara ne oranda ve miktarda ödeme yapılacağı gösterilir[728]. Common Law sisteminde de paraların paylaştırılmasında derece sistemi vardır. İmtiyazlı alacaklar, öncelik sırasına göre, mirasbırakanın sağ kalan eşi ve çocukları varsa bunların bir yıllık nafakası, cenaze giderleri, mirasbırakan ölümünden önce tedavi görmüşse bu tedavinin masrafları, terekeye dâhil malların servet vergileri ve mirasbırakanın kamuya olan borçlarından ibarettir[729]. Terekenin satışından gelen paradan bu kalemler, belirtilen sıralamaya göre ve tam olarak ödenir. Üst derecedeki borç tam olarak ödenmeden alt dereceye geçilmez. Bu ödemelerden sonra para artarsa diğer alacaklılara garameten (pro rata) paylaştırılır[730].

[725] Wellman, R. V. (1973) Bankruptcy Proceedings for Insolvent Decendents' Estates, University of Michigan Journal of Law Reform 6(3), 552-595, s. 584.
[726] Billig, T. C. (1930), Extra-Judicial Administration of Insolvent Estates: A Study of Recent Cases, University of Pennsylvania Law Review and American Law Register, 78 (3), 293-320, s. 303.
[727] Will, A. (1911-1922), s. 570.
[728] Will, A. (1911-1922), s. 584.
[729] Schouler, J. (6). Law of Wills, Executors, and Administrators. Albany, Matthew Bender& Co., s. 2430.
[730] Lawson, J. H. (1971). Bankruptcy. Loyola Law Review, 18(3), 537-558, s. 555.

Komiserler kurulu tarafından bu esaslara göre hazırlanan dağıtım cetveli mahkeme tarafından incelenir. Uygun bulunursa onaylanarak dağıtım emrine çevrilir. Bu emir doğrultusunda ödemeler yapılarak tasfiye kapatılır[731].

Gerek Kara Avrupası hukukunda gerekse Common Law'da, iflâs tasfiyesi teknik, sistematik, kurumsallaşmış ve kamusal yönü bulunan bir müessesedir. Malvarlığı odaklı olduğundan, sahibinin hayatta veya ölü olmasına bakılmadan tüm malvarlığı tasfiyelerinde eşit ve objektif biçimde uygulanabilir. Her iki hukuk sistemi de bu özellikleri haiz bir müessese varken, terekenin tasfiyesini başka bir yönteme tabi tutmaya gerek görmemiştir. Bu nedenle, mirasın geçişine ilişkin prensipler bakımından farklılıklar olsa da terekenin iflâs hükümlerine göre tasfiyesine ilişkin düzenlemeler her iki hukuk sisteminde de eşdeğer bir görünüm arz etmektedir.

[731] Will, A. (1911-1922), s. 624.

4. TEREKENİN İFLÂS HÜKÜMLERİNE GÖRE TASFİYESİNE KARAR VERİLMESİ İLE KARARIN HÜKÜM VE SONUÇLARI

4.1. İflâs Hükümlerine Göre Tasfiye Kararı Verilmesi ve Tasfiyenin Açılması

4.1.1. Tasfiyeyi talep etmeye yetkili olanlar

Terekenin iflâs hükümlerine göre tasfiyesi, bir iflâs hali değil tasfiye yöntemidir. Bu nedenle, olağan iflâs tasfiyesinden ayrılan yönlerinin bulunması kaçınılmazdır.

Olağan iflâs tasfiyesinde süreç, iflâsa tabi borçlunun alacaklısının ya da bizzat borçlunun kendisinin iflâs kararı almaya yönelen eylemleriyle başlar. İster alacaklı ister borçlu tarafından başlatılmış olsun, olağan iflâs tasfiyesinde talebin en başından beri yöneldiği amaç bir iflâs kararı almak ve iflâs tasfiyesinin gerçekleştirilmesini sağlamaktır.

Terekenin iflâs hükümlerine göre tasfiyesinde ise süreci başlatan olgu, mirasın gerçek ya da hükmen reddi veya mirasçıların resmî tasfiye talebidir. Bu durumlarda terekenin iflâs hükümlerine göre tasfiyesinin öngörülmesindeki asıl gaye, mirasçıların iradeleri dışında kendilerine intikal eden borç yükünden kurtarılmasıdır.

Terekenin iflâs hükümlerine göre tasfiyesini gerektiren mirasın gerçek reddinde *"mirasın iflâs hükümlerine göre tasfiye edileceğine"* dair açık hükümler (TMK m.612,614) gereği, sulh hukuk hâkimi herhangi bir başvuruya ihtiyaç duymaksızın re'sen, terekenin iflâs hükümlerine göre tasfiyesine karar vermelidir[732]. Mirasın reddi gerçekleştiği halde mahkeme

[732] Berkin, M. N. (1972), s. 190; Gençcan, Ö. U. (2024), s. 417, s. 1249; Kuru, B. (1993), 2829; Birinci Uzun, T. (2018), s. 122; Rüzgaresen, C. ve Erdem, M. (2011), s. 249. Ancak *Rüzgaresen ve Erdem* daha sonra yayımladıkları makalede "*Terekenin borçlarının mevcudundan fazla olması veya en yakın mirasçıların tamamı tarafından reddi halinde, tasfiyenin yapılması iflâs hükümlerine tâbi olmakla birlikte, bu tasfiye mahkemece re'sen yapılamaz. Bunun için mirasçı veya alacaklılar tarafından talepte bulunulması gerekir.*"yönünde görüş beyan etmiş ve "*Bunun için red beyanlarının yazılı olarak mahkemeye verilmesi gerekir. Mirasın reddedildiğine ilişkin beyanların yazılı olarak mahkemeye verilmiş olması, terekenin iflâs hükümlerine göre tasfiye edilmesi için bir talep anlamına gelir.*"ifadelerini kullanmışlardır (Rüzgaresen, C. ve Erdem, M. (2012), s. 317 ve dpn. 22). Yazarlar ayrıca *Ansay*'ın 1940 tarihli makalesine atıf yapmışlardır (Ansay, S.Ş. (1940), s.768). *Ansay* söz konusu eserinde İsviçre uygulamasına atıfla ticaret mahkemesinden bir iflâs kararı alınması gerektiğini belirtmiş ise de sonraki tarihli eserinde bu görüşünü değiştirmiş böyle bir karara gerek olmadığını ifade etmiştir (Ansay, S.Ş. (1954), s. 203. *Üstündağ*, iflâsın re'sen açılması başlığı altında ele aldığı m.180 kapsamında mahkemenin nasıl bilgi alacağına ilişkin değerlendirmelerinde mirasbırakanın her alacaklısının, mirasçıların ve tereke muhafaza tedbirleri almaya yetkili olanların bu talepte bulunabileceğini belirtmiştir (Üstündağ, S. (2009), s. 66). Yazarın konuya TMK hükümlerini dikkate almadan yaklaştığı kanaatindeyiz. Ancak, terekenin resmî tasfiyesi sırasında iflâs hükümlerine göre tasfiyenin söz konusu olduğu hallerde, resmî

iflâs hükümlerine göre tasfiye kararı vermemişse, *mirasçılar* ya da *mirasbırakanın alacaklıları* mahkemeden tasfiyenin gerçekleştirilmesini isteyebilir. Ancak, bu talep yalnızca mahkemeyi harekete geçirmeye yönelik olup, mahkemenin kendiliğinden iflâs hükümlerine göre tasfiyeye karar verme gerekliliğini ortadan kaldırmaz[733].

Mirasın hükmen reddi bakımından ise daha önce[734] değindiğimiz üzere hükmen ret bir kanuni karine olduğundan, gerçek redden farklı olarak mirasçıların bu durumun tespiti için bir başvuru yapmasına gerek yoktur. Ancak, gerekmesi halinde mirasçılar hükmen reddin tespiti için dava açabilir ya da açılmış bir davada bu durumu savunma aracı olarak kullanabilir. Bu davalarda görevli mahkemenin genel hükümlere göre belirlenmesi

---

tasfiyeyi yürüten tasfiye memurunun borca batıklığı sulh hukuk mahkemesine bildireceği dikkate alındığında görüş kısmen doğrudur.*"...3.O hâlde en yakın yasal mirasçıların mirası reddettikleri anlaşılıyorsa sulh hukuk hâkimi kendiliğinden resmî tasfiye yoluna gitmelidir. Başka bir deyişle en yakın mirasçıların mirası reddettiklerinin belirlenmesi durumunda miras sulh hukuk hâkimi tarafından herhangi bir başvuruya gerek bulunmadan iflâs hükümlerine göre tasfiye edilir."*(Yargıtay 3. HD., E. 2022/8002 K. 2023/588 T. 14.3.2023)*"…39. O hâlde en yakın yasal mirasçıların mirası reddettikleri anlaşılıyorsa sulh hukuk hâkimi kendiliğinden resmî tasfiye yoluna gitmelidir. Başka bir deyişle en yakın mirasçıların mirası reddettiklerinin belirlenmesi durumunda miras sulh hukuk hâkimi tarafından herhangi bir başvuruya gerek bulunmadan iflâs hükümlerine göre tasfiye edilir."*(YHGK, E. 2020/604 K. 2022/1020 T. 22.6.2022, Lexpera, e. t. 01.05.2023)*"Değinilen yasal düzenlemeye göre, miras en yakın mirasçılar tarafından reddedildiğinde, Sulh Hukuk Mahkemesince süreye ve isteğe bağlı olmaksızın resmen tasfiye edilecek, borçlar ödendikten sonra kalan artı bir değer varsa bu Devlete kalmayacak, sanki mirası hiç reddetmemişler gibi kanuni mirasçılara verilecektir."*(YHGK, E. 2006/65 K. 2006/108 T. 29.3.2006, Lexpera, 13.05.2023)

[733] Uygulamada, mirasın reddi beyanının yöneltildiği sulh hukuk mahkemelerinin zaman zaman, şartları oluşmasına rağmen yalnızca mirasın reddinin tespit ve tesciline karar verdiği ve terekenin iflâs hükümlerine göre tasfiyesine dair bir karar almadıkları görülmektedir. Bu gibi hallerde, durumun başka bir mahkeme tarafından yapılan yargılama sırasına tespit edilmesi üzerine durumu tespit eden mahkemenin de iflâs hükümlerine göre tasfiye için sulh hukuk mahkemesini harekete geçirmesi gerektiği kabul edilmektedir.*"Mahkemece yapılması gereken işlemin ne olduğuna gelince; zorunlu hasım olan borçluların en yakın bütün mirasçılarının mirası reddettikleri ibraz olunan mahkeme kararları ile sabit bulunduğuna göre, konunun miras hukuku hükümleri çerçevesinde çözümü gerekir.Bu durumda mahallin sulh hakimine durum bildirilerek mirasın iflas kurallarına göre tasfiyesi sağlanmalı, anılan mahkemece mirası reddedilen borçlular için atanacak ve yetkilendirilecek bir temsilci huzuru ile davaya devam olunmalıdır.Zira mirasın tasfiyesi işlemleri talebe bağlı işlemler olmayıp, mirasın reddedildiğinin anlaşılması ile resen yapılması gereken işlemlerdendir. Talep üzerine de yapılabilirliği bu özelliğini kaldırmaz.Bu husus Yargıtay 2. Hukuk Dairesinin ve Hukuk Genel Kurulunun değişik kararlarında da açıkça vurgulanmıştır.(Y.2.HD. 27.01.1995 gün ve 1995/13145,1995/947;HGK.nun 29.01.1975 ve 1682- 100 sayılı kararları)Ayrıca yine murisin ölüm gününde terekenin borca batık olduğunun şayi ve sabit olması durumunda da miras reddedilmiş olacağından ve bu tespit için sınırlayıcı bir süre yasaca öngörülmediğinden bu yönüyle de mahkemece işlem yapılması olanağı vardır."*(YHGK, E. 2002/15-572 K. 2002/577 T. 3.7.2002, Kazancı, e.t. 13.05.2023). Aynı yönde YHGK, E. 2020/604 K. 2022/1020 T. 22.6.2022 (Lexpera, e. t. 01.05.2023)"*4721 sayılı TMK'nın 612. maddesi uyarınca mirasın gerçek reddini tespit ve tescil edip başka mirasçı bulunmadığını gören mahkemenin terekeyi resen iflâs hükümlerine göre tasfiye etmesi gerekir.Alacaklı, her ne kadar terekenin iflâs yoluyla tasfiyesini talep etmişse de Eğirdir Sulh Hukuk Mahkemesinin 2008/472 Esas, 2008/514 Karar sayılı dosyası üzerinden borçlu (murisin) en yakın mirasçılarının tamamı tarafından miras reddedilmiş olduğundan alacaklının TMK'nın 612. maddesi uyarınca mirasın reddini tespit eden mahkemeyi harekete geçirmeye yönelik bir talep olup, bu dava dosyası üzerinden mirasın iflâs hükümlerine göre tasfiyesine karar verilmesi gerekirken yasal dayanağı bulunmayan hak düşürücü süre nedeni ile davanın reddine karar verilmesi doğru görülmemiştir."gerekçesiyle hükmün bozulmasına karar verilmiştir."*(Yargıtay 7. HD., E. 2022/2994 K. 2022/6314 T. 26.10.2022, Lexpera, e. t. 01.05.2023).

[734] Bkz. "**2.3.1.2. Hükmen reddin tespiti**"

nedeniyle, tasfiyeyi yapmakla görevli sulh hukuk mahkemesinin bu durumdan haberdar edilmesi gerekir[735]. Sulh hukuk mahkemesine bu bildirim mirasçılar ya da mirasbırakanının alacaklıları tarafından yapılabilir. Ayrıca, Yargıtay kararlarında isabetli olarak belirtildiği üzere, hükmen reddi tespit eden mahkemenin mirasın açıldığı yer sulh hukuk mahkemesini iflâs hükümlerine göre tasfiye yapılmak üzere harekete geçirmesi gerekir[736].

Bu kapsamda, mirasın reddi sebebiyle terekenin iflâs hükümlerine göre tasfiyesinde asıl olan, mirasın reddi beyanının yöneltildiği mahkemenin ilave bir talep aramadan tasfiyeye karar vermesidir. Ancak, bu yapılmadığında mirasçıların ya da mirasbırakanın alacaklılarının mahkemeyi harekete geçirmek için talepte bulunmaları mümkündür[737]. Mahkemenin kanun gereği iflâs hükümlerine göre tasfiyeye karar vermesi gerektiğinden, mirasçıların ya da mirasbırakanının alacaklılarının talepte bulunma hakkı herhangi bir hak düşürücü süreye tabi değildir[738].

---

[735] Bkz. Kuru, B. (1993), s. 2829.

[736] *"2-Dava, TMK'nun 605/2. maddesi gereğince açılan mirasın hükmen reddi istemine ilişkindir.Ölüm tarihinde miras bırakanın ödemeden aczi açıkça belli veya resmen tespit edilmiş ise, miras reddedilmiş sayılır (TMK m. 605/2). Mirasçılar Türk Medeni Kanunu'nun 610. maddesinde yazılı aykırılık da bulunmadıkça yani zımnen mirası kabul etmiş duruma düşmüş olmadıkça her zaman murisin ödemeden aczinin tespitini isteyebilir.3-4721 sayılı Türk Medeni Kanununun 612. maddesi "En yakın yasal mirasçıların tamamı tarafından reddolunan miras, Sulh Mahkemesince iflas hükümlerine göre tasfiye edilir.Tasfiye sonunda arta kalan değerler, mirası reddetmemişler gibi hak sahiplerine verilir." hükmünü düzenlemiştir.SONUÇ:...3.bent uyarınca hüküm fıkrasına "4721 sayılı Türk Medeni Kanununun 612. maddesi gereğince mirasın iflas hükümlerine göre tasfiye edilmesi için hüküm kesinleştiğinde dosyanın mirasın açıldığı yer Sulh Mahkemesine gönderilmesine," ibarelerinin eklenmesi suretiyle düzeltilmesine, hükmün DÜZELTİLMİŞ ve DEĞİŞTİRİLMİŞ bu şekli ile ONANMASINA,"*(Yargıtay 14. HD., E. 2020/1714 K. 2020/4819 T. 10.9.2020, Lexpera, e. t. 01.05.2023) Aynı mahiyetteki kararlar için bkz. Yargıtay 14. HD., E. 2020/1714 K. 2020/4819 T. 10.9.2020; Yargıtay 14. HD., E. 2017/981 K. 2021/495 T. 2.2.2021; Samsun BAM, 1. HD., E. 2022/1726 K. 2022/2199 T. 27.9.2022 (Lexpera, e. t. 01.05.2023); Yargıtay 14. HD., E. 2016/13219 K. 2020/3812 T. 18.6.2020; YHGK, E. 2002/15-572 K. 2002/577 T. 3.7.2002 (Kazancı, e. t. 01.05.2023).

[737] Karş. SchKG Art. 193/3.

[738] Gençcan, Ö. U. (2022a), s. 1341; Gençcan, Ö. U. (2024), s. 373, 429; Birinci Uzun, T. (2018), s. 122; Rüzgaresen, C. ve Erdem, M. (2012), s. 322. Bkz. dpn. 732'de yer alan YHGK, E. 2006/65 K. 2006/108, T. 29.3.2006 (Lexpera, e. t. 13.05.2023). *"Temyizen incelenen karar, tarafların karşılıklı iddia ve savunmalarına, dayandıkları belgelere, uyuşmazlığa uygulanması gereken hukuk kuralları ile hukuki ilişkinin nitelendirilmesine, dava şartlarına, yargılama ve ispat kuralları ile kararda belirtilen gerekçelere göre usul ve kanuna uygun olup alacaklının talebi terekenin sulh hakimi tarafından tasfiyesine yönelik olup bu istem bir süreye tâbi olmadığından mirasçılar vekilince temyiz dilekçesinde ileri sürülen nedenler kararın bozulmasını gerektirecek nitelikte görülmemiştir."* (Yargıtay 7. HD., E. 2022/222 K. 2023/2137 T. 12.4.2023, Lexpera, e. t. 01.05.2023).*"En yakın yasal mirasçıların tamamı tarafından reddedilen miras sulh mahkemesince iflâs hükümlerine göre tasfiye edilir. Tasfiye sonunda arta kalan değerler mirası reddetmemişler gibi hak sahiplerine verilir (TMK m.612).En yakın mirasçıları tarafından mirasın reddedildiği gerekçesiyle, mirasın mahkemece iflâs hükümlerine göre tasfiye edilmesi talebinin TMK'nın 633. Maddesindeki 3 aylık süre ile bir ilgisi bulunmamaktadır.Muris ...., 12.09.2011 tarihinde vefat etmiş, mirası en yakın yasal mirasçılarının tamamı tarafından reddedilmiştir. Mirasçıların tamamı tarafından reddedilen miras sulh mahkemesince iflâs hükümlerine göre tasfiye edilir (TMK m.612/1 ve 636). Buradaki tasfiye süreye tabi değildir. TMK'nın 633. maddesinin uygulama yeri yoktur. Ayrıca sulh hukuk mahkemesince en yakın mirasçıların mirası reddettiklerinin saptanması halinde herhangi bir başvuruya gerek olmadan kendiliğinden*

Resmî tasfiye sırasında *borca batık* olduğu anlaşılan terekenin iflâs hükümlerine göre tasfiyesinde ise süreci başlatan olgu terekenin resmî tasfiyesi talebi olduğundan, talep sahipleri mirasçılar, mirasbırakanın alacaklıları ya da mirasçının alacakları olabilir. Bu kişilerden gelen resmî tasfiye talebi kabul edildikten sonra, tasfiye işlemlerine başlamadan önce ya da tasfiyenin devamı sırasında terekenin borca batık olduğu anlaşıldığında, sulh hukuk hâkiminin durumu derhal alacaklılara bildirmesi ve iflâs hükümlerine göre tasfiyeye karar vermesi gerekir (VVMT m.52/I)[739]. Resmî tasfiye işlemlerini yürütmek üzere tasfiye memuru atanmışsa, terekenin borca batıklığını tespit eden tasfiye memurunun da durumu sulh hukuk mahkemesine bildirmesi gerekir.

4.1.2. Görevli ve yetkili mahkeme

Olağan iflâs tasfiyesinde iflâs kararı vermekle görevli mahkeme asliye ticaret mahkemesidir. Yetkili mahkeme ise borçlunun muamele merkezindeki mahkemedir Terekenin iflâs hükümlerine göre tasfiyesinde ise tasfiyenin sulh hukuk mahkemesi tarafından gerçekleştirileceği ilgili Kanun hükümlerinde açıkça belirtilmiştir (TMK m.612,614,636; İİK m.180). Bu itibarla, görevli mahkemenin sulh hukuk mahkemesi olduğu konusunda tereddüt yoktur[740]. Burada sulh hukuk mahkemesinin görevi usul kanununda değil, maddi hukuk normunda düzenlenmiştir.

Terekenin iflâs hükümlerine göre tasfiyesine karar vermeye hangi yer mahkemesinin yetkili olduğunu ise tasfiyeye neden olan haller için ayrı ayrı incelemek gerekir.

İflâs hükümlerine göre tasfiyeyi gerektiren *mirasın gerçek reddinde*, ret beyanının yöneltildiği mahkemenin iflâs hükümlerine göre tasfiyeye de karar vermesi gerekir.

---

resmî tasfiye yoluna gidilmesi gerekir.O halde iflâs hükümlerine göre tasfiyenin gerçekleştirilmesi gerekirken yazılı şekilde hak düşürücü sürenin geçtiğinden bahisle ret hükmü kurulması doğru görülmemiş, bu sebeple kararın bozulması gerekmiştir."(Yargıtay 14. HD., E. 2015/18169 K. 2016/2399 T. 29.2.2016, Lexpera, e. t. 01.05.2023)

[739] Kuru, B. (1993), s. 2828; Arslan, R., Yılmaz, E., Taşpınar Ayvaz, S. ve Hanağası, E. (2024), s. 602; Pekcanıtez, H., Atalay, O., Sungurtekin Özkan, M. ve Özekes, M. (2023), s. 441; Rüzgaresen, C. ve Erdem, M. (2012), s. 317.

[740] Ansay, S. Ş. (1940), s. 769; Ansay, S. Ş. (1954), s. 203; Berkin, M. N. (1979), s. 56; Berkin, M. N. (1972); Görgün, L. Ş., Börü, L. ve Kodakoğlu, M. (2023), s. 534; Altay, S. (2004a), s. 519; Kuru, B. (1993), s. 2828, 2829; Kuru, B. (2013) s. 1202; Arslan, R., Yılmaz, E., Taşpınar Ayvaz, S. ve Hanağası, E. (2024), s. 602; Rüzgaresen, C. ve Erdem, M. (2012), s. 315, 316, 321; Pekcanıtez, H., Atalay, O., Sungurtekin Özkan, M. ve Özekes, M. (2023), s. 440; Atalı, M., Ermenek, İ. ve Erdoğan, E. (2023), s. 571; Tanrıver, S. (2005). *Yeni Medeni Kanun'un Mirasa İlişkin Hükümlerine Getirmiş Olduğu Değişiklilerin Medenî Usul ve İcra–İflâs Hukuku Açısından Etkilerinin Tespiti ve Değerlendirilmesi*. Makalelerim-I-1985-2005, ss. 189-202, Ankara: Asil Yayın Dağıtım, 201, 202.

Doktrinde, ret beyanının yöneltileceği mahkemenin mirasbırakanın yerleşim yerindeki sulh hukuk mahkemesi olduğu yönünde görüşler bulunmaktadır[741]. Bu görüşlerin dayanağı, "*Süresi içinde yapılmış olan ret beyanı, mirasın açıldığı yerin sulh mahkemesince özel kütüğüne yazılır ve reddeden mirasçı isterse kendisine reddi gösteren bir belge verilir."* (TMK m.609/IV) düzenlemesi ile mirasın açıldığı yerin *mirasbırakanın yerleşim yeri* olmasıdır (TMK m.576/I).

Gerekçeleri farklı olmakla birlikte, doktrinde terekenin iflâs hükümlerine göre tasfiyesinde yetkili mahkemenin mirasbırakanın son yerleşim yeri mahkemesi olduğu belirtilmiştir[742]. *Berkin* ve *Kuru*, VVMT m.52 (eVVMT m.58[743]) hükümlerinin kıyasen uygulanması suretiyle *son ikametgâh* mahkemesinin yetkili olduğunu belirtmektedir. *Rüzgaresen ve Erdem* ise HMK m.11/I hükmüne atıfla *son yerleşim yeri* sulh hukuk mahkemesinin yetkili mahkeme olduğu görüşündedir. Yargıtay'ın ise *ret kararı veren sulh mahkemesinin re'sen tasfiye işlemlerini de değerlendirmesi*[744] yönünde kararlar verdiği,

---

[741] Eren, F. ve Yücer Aktürk, İ. (2024), s. 536; Antalya, G. ve Sağlam İ. (2019), s. 429; Serozan, R. ve Engin, B. İ. (2024), s. 529; Ayan, M. (2020), s. 325; İnan, A. N., Ertaş, Ş. ve Albaş, H. (2019), s. 508; Saatçioğlu, F. (2013), s. 178, 179; Helvacı (2014), s. 53 (Yazar mirasın reddi beyanının mirasbırakanın yerleşim yeri sulh hukuk mahkemesine yöneltilmek zorunda oluğu görüşündedir). Aynı yönde Yargıtay içtihatları da bulunduğu görülmektedir.*"Bu yasal düzenlemeye göre mirasın reddi istemi, mirasın açıldığı yerin sulh hukuk mahkemesinde mirasçı tarafından sözlü veya yazılı beyanla yapılabilir.Buradaki yetki kesin olup, miras bırakanın son yerleşim yerindeki sulh hukuk mahkemesi görevli ve yetkili mahkemedir.(TMK 609. md - Y.2.HD 2009/129191 E. - 2009/17413 K.)"*(Yargıtay 5. HD., E. 2022/9026 K. 2022/12579 T. 26.9.2022, Lexpera, e. t. 01.05.2023)*"1. Mirasın reddi istemi, mirasın açıldığı yerin sulh hukuk mahkemesinde mirasçı tarafından sözlü veya yazılı beyanla yapılabilir. Buradaki yetki kesin olup, miras bırakanın son yerleşim yerindeki sulh hukuk mahkemesi görevli ve yetkili mahkemedir."*(Yargıtay 5. HD., E. 2023/1289 K. 2023/4473 T. 8.5.2023, Lexpera, e. t. 01.05.2023) Ancak aynı Dairenin daha sonraki tarihli bir kararında mirasın gerçek reddi istemine ilişkin uyuşmazlık hakkında aksi yönde değerlendirmeler yaparak karar verdiği görülmektedir. *"...uyuşmazlığın mirasın gerçek reddi istemine ilişkin olup mirasın reddi beyanının tespiti ve tescili isteminin çekişmesiz yargı işlerinden olduğu, çekişmesiz yargı işleri için talepte bulunan kişinin veya ilgililerden birinin oturduğu yer mahkemesinin yetkili olduğu ve kesin yetkinin söz konusu olmadığı anlaşıldığından, uyuşmazlığın Bakırköy 1. Sulh Hukuk Mahkemesince sonuçlandırılması gerekmektedir."*(Yargıtay 5. HD., E. 2024/848 K. 2024/4771 T. 29.4.2024, Lexpera, e. t. 01.09.2024)

[742] Altay, S. (2004a), s. 519; Kuru, B. (1993), s. 2828; Kuru, B. (2013), s. 1202; Rüzgaresen, C. ve Erdem, M. (2012), s. 320; Gençcan, Ö. U. (2022a), s. 1171; Berkin, M. N. (1979), s. 56.

[743] 24/7/1965 tarihli ve 6/5100 sayılı Bakanlar Kurulu Kararı ile yürürlüğe konulan ve VVMT ile yürürlükten kaldırılan Tüzük.

[744] *"Dosya kapsamından, borçlu müteveffa mirasçıları tarafından...3. Sulh Hukuk Mahkemesinin kararı ile mirasın kayıtsız şartsız reddedildiğinin tespit ve tesciline karar verildiği anlaşılmıştır. En yakın yasal mirasçılar tarafından miras reddedildiği takdirde, red kararı veren sulh mahkemesinin re'sen tasfiye işlemlerini de değerlendirmesi gerektiğinden uyuşmazlığın...3.Sulh Hukuk Mahkemesinde görülüp sonuçlandırılması gerekmektedir."*(Yargıtay 20. HD., E. 2019/1307 K. 2019/2437 T. 8.4.2019, Lexpera, e. t. 01.05.2023)*"Dosya kapsamından, borçlu müteveffa mirasçıları tarafında.... Sulh Mahkemesine başvurarak mirasın reddi talebi sonucunda mahkemece 11.04.2014 tarih ve Özel kütük no 2014/22 sayısı ile murisin tüm mirasçıları olan .. ..., ... ve ..."in mirası redlerine ilişkin talep özel kütüğe kaydına karar verildiği anlaşılmıştır. En yakın yasal mirasçılar tarafından miras reddedildiği takdirde, red kararı veren sulh mahkemesinin re'sen tasfiye işlemlerini de değerlendirmesi gerektiğinden uyuşmazlığın ... Sulh Hukuk Mahkemesinde görülüp sonuçlandırılması gerekmektedir."*(Yargıtay 20. HD., E. 2016/14233 K. 2017/75 T. 16.1.2017, Lexpera, e. t.

ancak mirasın gerçek reddi bakımından yetkili mahkeme konusunda çelişkili kararlarının bulunduğu görülmektedir[745].

Miras hukukuna ilişkin uyuşmazlıklardan *terekenin paylaşılmasına*, *paylaşma sözleşmesinin geçersizliğine*, *ölüme bağlı tasarrufların iptali ve tenkisine*, *miras sebebiyle istihkaka, ilişkin davalar ile mirasçılar arasında terekenin yönetiminden kaynaklanan davalar* ve *terekenin kesin paylaşımına kadar mirasçılara karşı açılacak tüm davalarda*, ölen kimsenin son yerleşim yeri mahkemesi kesin yetkilidir (HMK m.11). Ancak, m*irasın reddi* ve *mirasın reddi beyanının tespiti ve tescili* birer dava değil, çekişmesiz yargı işidir (HMK m.382/2/c/7)[746]. Çekişmesiz yargı işlerinde yetkili mahkeme ise kanunda aksine hüküm bulunmadıkça, talepte bulunan kişinin veya ilgililerden birinin oturduğu yer mahkemesidir (HMK m.384). Bu itibarla, yetkili mahkemenin HMK m.11'e göre belirlenmesi mümkün olmayacaktır[747]. O halde, terekenin iflâs hükümlerine göre tasfiyesini gerektiren *mirasın gerçek reddine* (TMK m.612,614) dair beyan üzerine verilen ve çekişmesiz bir yargı işi olan[748] *iflâs hükümlerine göre tasfiye kararı* için yetki hususunda, kanunda aksine hüküm bulunup bulunmadığına bakılması gerekir.

Mirasın reddi beyanı, mirasın açıldığı yerin sulh hukuk mahkemesince özel kütüğüne yazılır (TMK m.609). Mirasçılar birbirlerinden bağımsız olarak kendi yerleşim yerlerindeki

---

01.05.2023). Aynı yönde bkz. Yargıtay 20. HD., E. 2015/12724 K. 2015/11851 T. 26.11.2015; Yargıtay 20. HD., E. 2018/3588 K. 2018/5058 T. 2.7.2018 (Lexpera, e. t. 01.05.2023)

[745] *"Dava, murisin ölümü ile açılan mirasın kayıtsız şartsız reddedildiğinin tespitine yönelik "mirasın reddi" davasıdır.(TMK 605 m.1)Bu dava, miras bırakanın ölmeden önceki son yerleşim yerindeki Sulh Hukuk Mahkemesinde görülecektir. Murisin adrese dayalı nüfus kayıt sistemi bilgilerine göre ölmeden önceki son yerleşim yerinin…olduğu anlaşıldığından, uyuşmazlığın ... Sulh Hukuk Mahkemesinde görülerek sonuçlandırılması gerekmektedir."* (Yargıtay 20. HD., E. 2015/14849 K. 2015/13176 T. 24.12.2015, Lexpera, e. t. 01.05.2023). 5235 sayılı Kanunun 35. maddesi kapsamında Bölge Adliye Mahkemeleri arasındaki hüküm uyuşmazlıklarının giderilmesi istemiyle yapılan bir Başkanlar Kurulu başvurusuna ilişkin olarak Yargıtay 7. Hukuk Dairesince*"SONUÇ : Mirasın gerçek reddin tespiti istemine ilişkin yargılamada; ret beyanının yapılacağı mahkeme yönünden kesin yetkinin söz konusu olmadığı, ret beyanında bulunan mirasçının, oturduğu yer mahkemesinin de yetkili mahkeme olduğu, 5235 Sayılı Adli Yargı İlk Derece Mahkemeleri ile Bölge Adliye Mahkemelerinin Kuruluş, Görev ve Yetkileri Hakkında Kanunun, "Başkanlar kurulunun görevleri"kenar başlıklı 35. maddesi gereğince; Ankara Bölge Adliye Mahkemesi 17. Hukuk Dairesi, İzmir Bölge Adliye Mahkemesi 14. Hukuk Dairesi, Konya Bölge Adliye Mahkemesi 1. Hukuk Dairesi, Sakarya Bölge Adliye Mahkemesi 1. Hukuk Dairesi, İstanbul Bölge Adliye Mahkemesi 1. Hukuk Dairesi, Antalya Bölge Adliye Mahkemesi 1. Hukuk Dairesi ve Bursa Bölge Adliye Mahkemesi 1. Hukuk Dairesinin kesin nitelikte kararları arasındaki uyuşmazlığın bu şekilde giderilmesine,"*yönünde karar verilmiştir (Yargıtay 7. HD., E. 2021/7018 K. 2022/4871 T. 6.9.2022, Lexpera, e. t. 01.05.2023).

[746] Budak, A. C., Karaaslan, V. (2017), s. 314; Aras, A. (2017), s. 48; Budak, A. C. (2006), s. 135.

[747] *"Mirasın reddi davası HMK m.11 kapsamındaki davalardan değildir, HMK m.6, 7 hükümleri uygulanır"* (Yılmaz, E. (2021). *Hukuk Muhakemeleri Kanunu Şerhi Cilt:I.*Ankara: Yetkin Yayınları, s. 585).

[748] Bkz. "**4.1.3. Yargılama usulü**"

sulh hukuk mahkemelerine müracaatla mirası reddetseler dahi, ret beyanlarının hepsinin mirasbırakanın yerleşim yeri mahkemesindeki özel kütüğe[749] kaydedilmesi gerekir[750].

Bu durumda, mirasın reddi beyanı için çekişmesiz yargı işlerindeki genel yetki kuralına göre mirasçıların oturduğu yer mahkemesi yetkili olsa da mirasın reddi sebebiyle terekenin iflâs hükümlerine göre tasfiyesini gerektiren şartların ortaya çıkışı, başka bir ifadeyle mirasın en yakın yasal mirasçılar tarafından reddedildiği, mirasbırakanın yerleşim yeri sulh hukuk mahkemesince tutulan özel kütük marifetiyle tespit edilecektir. Bu tespiti yapan mahkemece *terekenin iflâs hükümlerine göre tasfiyesine* karar verilmesi gerektiğinden, yetkili mahkemenin mirasın reddi beyanının sicilini tutmakla görevli ve yetkili olan *mirasbırakanın yerleşim yeri* mahkemesi olduğu ve bu yetkinin kesin olduğu sonucuna ulaşılmaktadır[751].

Diğer taraftan, terekenin iflâs hükümlerine göre tasfiyesini gerektiren başka bir sebep olan *mirasın hükmen reddinde*, hükmen reddin tespitinde görevli mahkeme, görevle ilgili genel hükümler çerçevesinde belirlenmektedir[752]. *Kuru*, hükmen ret hallerinde sulh hukuk mahkemesinin durumdan haberdar olmaması sebebiyle alacaklıların ya da mirasçıların

---

[749] TMK m. 609/V hükmünde kütüğün nasıl tutulacağının Cumhurbaşkanında çıkarılacak yönetmelik ile düzenleneceği belirtilmektedir. Henüz böyle bir yönetmelik yayımlanmadığından bu konuda VVMT ve VVMTY hükümleri uygulanmaktadır.

[750] Özel kütüğün kullanılmasına ilişkin Hâkimler ve Savcılar Kurulu Tavsiyesi hakkında bkz. "Tereke Hâkimliği -Vesayet Dairelerine Yönelik Tavsiyeler Listesi 2018 7- Mirası Ret Kütüğünün Kullanılmadığı *Tereke işlemlerinin incelenmesinde mirası ret kütüğünün kullanılmadığı beyan ve müşahede edilmiştir. * Bölge Adliye ve Adli Yargı İlk Derece Mahkemeleri ile Cumhuriyet Başsavcılıkları İdari ve Yazı İşleri Hizmetlerinin Yürütülmesine Dair Yönetmelik'in 186., Türk Medenî Kanunu'nun Velayet, Vesayet ve Miras Hükümlerinin Uygulanmasına İlişkin Tüzük'ün 39. ve Türk Medenî Kanunu'nun Velayet, Vesayet ve Miras Hükümlerinin Uygulanmasına İlişkin Tüzük Kapsamında Tutulacak Defterler, Özel Kütük, Dosyalar, Tutanaklar ve Diğer Evrakın Düzenlenmesine Dair Yönetmelik'in 16. maddeleri uyarınca, mirasın reddolunması hâlinde anılan kütüğün kullanılmasına özen gösterilmesi,"*(https://www.hsk.gov.tr/Eklentiler/Dosyalar/04c6d4d6-8509-4b98-afa0-f9bfdc20979a.pdf, s. 4, 5, e. t. 22.08.2023)

[751] *"Şöyle ki; TMK'nun 612. maddesi gereğince mirasın en yakın mirasçıların tamamı tarafından mirasın reddi halinde mirasbırakanın son ikametgahı sulh mahkemesince iflas hükümlerine göre tereke tasfiye edilir. Somut davada, terekesinin tasfiyesi istenen muris S. E.'un mirası en yakın mirasçıları tarafından İzmir 4. Sulh Hukuk Mahkemesi'nin 2010/1818 Esas-2010/2216 Karar sayılı kararı ile reddedildiğine göre TMK'nun 612. maddesi uyarınca terekenin tasfiyesinin bu mahkemece gerçekleştirilmesi gerekirdi."*(Yargıtay 8. HD., E. 2013/21597 K. 2014/21588 T. 25.11.2014, Lexpera, e. t. 01.05.2023); *"Mirasçıların tamamının mirası reddetmeleri halinde Türk Medeni Kanunu' nun 612 nci maddesinde belirtildiği üzere en yakın yasal mirasçıların tamamı tarafından reddolunan miras, sulh mahkemesince iflas hükümlerine göre tasfiye edilir. Bu durumda, yargılama sırasında vefat eden davalının dava ehliyeti sona erdiğinden ve yasal mirasçıları tarafından da davalının mirası reddedildiğinden mirasın, TMK'nun 612 nci maddesi gereğince Sulh Mahkemesince iflas hükümlerine göre tasfiye edilmesi gerekir."*(Yargıtay Kararı - 10. HD., E. 2024/909 K. 2024/2409 T. 7.3.2024, Lexpera, e. t. 06.09.2024). Ayrıca bkz. dpn. 364 ve 736'da yer alan Yargıtay kararı. Aksi yöndeki karar için bkz. dpn. 744.

[752] Bkz. "**2.3.1. Mirasın hükmen reddi**"

başvurusunun gerektiğini belirtmektedir[753]. Gerçekten de mahkemenin haberdar olmadığı bir durum sebebiyle kendiliğinden harekete geçmesi mümkün olmaz. Bu sebeple, hükmen reddin tespitine karar veren mahkemenin, iflâs hükümlerine göre tasfiye yapılması için mirasbırakanın yerleşim yeri sulh hukuk mahkemesine bildirimde bulunması gerekir. Zira hukuk düzeni reddedilen mirasın tasfiyesi için başka bir yöntem öngörmemiştir. Terekenin iflâs hükümlerine göre tasfiyesi kararı çekişmesiz bir yargı işi olup, sübjektif hak ihlali ve maddi gerçeğe ulaşma amacı yoktur. Miras reddedilmiştir ve iflâs hükümlerine göre tasfiyesi gerekir. Mirasın hükmen reddi neticesinde terekenin iflâs hükümlerine göre tasfiye edilebilmesi için, içeriğinde davacının yargılamayı başlatmasını da barındıran tasarruf ilkesinin[754] (HMK m.24) söz konusu olduğu söylenemeyeceğinden, mirasçıların ya da mirasbırakanın alacaklılarının talebi aranmaksızın bir mahkemenin diğer mahkemeyi harekete geçirme zorunluluğu söz konusudur. Nitekim uygulamada da bu yöntemin benimsendiği görülmektedir[755].

Son olarak, terekenin resmî tasfiyesi sırasında borca batıklığının ortaya çıkması ve bu sebeple terekenin iflâs hükümlerine göre tasfiyesinin gündeme geldiği durumlarda, resmî tasfiyeyi yürüten mahkemenin duruma el koyması gerektiğinden, *iflâs hükümlerine göre tasfiye kararı* vermeye yetkili mahkeme hâlihazırda resmî tasfiyeyi yürüten mirasbırakanın yerleşim yeri sulh hukuk mahkemesidir[756].

Tüm bu açıklamalar kapsamında, *terekenin iflâs hükümlerine göre tasfiyesine karar* vermeye yetkili mahkemenin *mirasbırakanın yerleşim yeri* mahkemesi olduğu ve bu yetkinin kesin olduğu kanaatindeyiz. Bu durumda, terekenin iflâs hükümlerine göre tasfiyesinde yetkili mahkeme, iflâs hükümlerine göre tasfiyeyi gerektiren her üç durum için de aynı yer mahkemesi olacaktır.

[753] Kuru, B. (1993), s. 2829. Aynı yönde Rüzgaresen, C. ve Erdem, M. (2011), s. 329.
[754] Meriç, N. (2016). Medeni Yargılama Hukukunda Tasarruf ve Taleple Bağlılık İlkesinin Kapsamı ve Bazı Güncel Kararların Değerlendirilmesi. *SDÜHFD*, 4(2), ss.23-63, s. 29
[755] Yargıtay 14. HD., E. 2020/1714 K. 2020/4819 T. 10.9.2020; Yargıtay 14. HD., E. 2020/1714 K. 2020/4819 T. 10.9.2020; Yargıtay 14. HD., E. 2017/981 K. 2021/495 T. 2.2.2021; Samsun BAM, 1. HD., E. 2022/1726 K. 2022/2199 T. 27.9.2022 (Lexpera, e. t. 01.05.2023); Yargıtay 14. HD., E. 2016/13219 K. 2020/3812 T. 18.6.2020; YHGK, E. 2002/15-572 K. 2002/577 T. 3.7.2002 (Kazancı, e. t. 01.05.2023)
[756] Bkz. "**3.3.2. Terekenin resmî tasfiyesi**"

4.1.3. Yargılama usulü

Hukuk Muhakemeleri Kanununda çekişmesiz yargı işleri sayılmış ve bir işin hangi ölçütlere göre çekişmesiz yargı işi olacağı da belirlenmiştir (HMK m.382/1). Söz konusu ölçütler, *ilgililer arasında uyuşmazlık olmayan*, *ilgililerin ileri sürülebileceği herhangi bir hakkının bulunmadığı* ve *hâkimin resen harekete geçtiği* hallerdir[757].

Terekenin iflâs hükümlerine göre tasfiyesinde, çekişmesiz yargı işinin tüm ölçütlerinin yer aldığı görülmektedir. Miras reddedildiğinde ya da resmî tasfiye sırasında borca batıklığı ortaya çıktığında, kanun hükümleri somut olaya uygulanarak iflâs hükümlerine göre tasfiye kararı verilmesi gerekir[758]. Burada, çekişmeli yargıda olduğu gibi *uyuşmazlık ve sübjektif hak ihlali* yoktur. Yalnızca *hukuk kurallarının somut olaya uygulanmasını gerektiren* bir çekişmesiz yargı işi vardır. Nitekim iflâs hükümlerine göre tasfiye kararının verilmesine sebep olan durumlar da birer çekişmesiz yargı işidir[759].

HMK m.385'te, çekişmesiz yargı işlerinde niteliğine uygun düştüğü ölçüde basit yargılama usulünün uygulanacağı ve çekişmesiz yargı işlerinde aksine bir hüküm bulunmadıkça re'sen araştırma ilkesinin geçerli olacağı belirtilmiştir (HMK m.385). Terekenin iflâs hükümlerine göre tasfiyesi de bir çekişmesiz yargı işi olduğundan, re'sen araştırma ilkesi gereği hâkim ilgililerin tasarrufu ile bağlı olmayıp ilgililer çağrıldığı hlade duruşmaya gelmeseler ya da gelip de devam etmek istemeseler bile dosyanın işlemden kaldırılması söz konusu olmaz (HMK m.150,320/4)[760].

---

[757] Çekişmesiz yargı işleri hakkında detaylı bilgi için bkz. Aras, A. (2017). Çekişmesiz yargıya ilişkin ölçütler hakkında detaylı bilgi için bkz. Aras, A. (2017), s. 27-30.

[758] Rüzgaresen, C. ve Erdem, M. (2012), s. 319.

[759] Aras, A. (2017), s. 48, 49.

[760] Aras, A. (2017), s. 100. *"Türk Medeni Kanunu'nun 612 nci maddesi gereğince mahkemece başkaca bir talep gerekmeksizin re'sen iflas hükümlerine göre terekenin tasfiye edilmesi gerektiğinden alacaklının duruşmaya katılmadığı gerekçesiyle takipsizlik nedeniyle davanın açılmamış sayılmasına karar verilemez. Yukarıda açıklanan ilkeler ışığında terekenin tasfiyesinin tamamlanması için hükmün bozulması gerekmiştir."*(Yargıtay 7. HD., E. 2024/1341 K. 2024/3136 T. 3.6.2024, Lexpera, e. t. 23.10.2024).*"Somut uyuşmazlıkta; muris ...'ın mirası tüm mirasçıları tarafından Kadirli Sulh Hukuk Mahkemesinin 2014/587 Esas, 2014/667 sayılı Kararı ile reddedilmiştir. Türk Medeni Kanununun 612. maddesi gereğince mahkemece başkaca bir talep gerekmeksizin re'sen iflâs hükümlerine göre terekenin tasfiye edilmesi gerektiğinden takipsizlik nedeniyle davanın açılmamış sayılmasına karar verilemez.Yukarıda açıklanan ilkeler ışığında terekenin tasfiyesinin tamamlanması için hükmün bozulması gerekmiştir."*(Yargıtay 14. HD., E. 2017/1080 K. 2021/251 T. 25.1.2021, Lexpera, e. t. 01.05.2023). Aynı yönde Yargıtay 14. HD., E. 2016/16297 K. 2020/7297 T. 16.11.2020 (Lexpera, e. t. 01.05.2023)

4.1.4. Karar ve tasfiyenin açılması

Olağan iflâs tasfiyesinde hükümle birlikte iflâs açılır ve açılma anı tarih, saat ve dakika olarak hükümde gösterilir (İİK m.165/I). Ayrıca, iflâs kararı derhal ilgili yerlere bildirilir ve ilan edilir (İİK m.166/1).

Terekenin iflâs hükümlerine göre tasfiyesinde sulh hukuk mahkemesi bir iflâs kararı vermez. Zaten öyle bir karar verilmesine ihtiyaç da yoktur. Çünkü şartların gerçekleşmesi haline terekenin iflâs hükümlerine göre tasfiyesi kanun gereğidir. Ancak, iflâs hükümlerine göre tasfiyeye karar verildiğinin hüküm altına alınması gerekir[761].

Tasfiye bu karar üzerine açılır[762]. Kararın geriye yürüyerek, mirasbırakanın ölümü anından itibaren hüküm ifade ettiğinin kabulü gerekir[763]. Aksi halde, mirasbırakanın ölümü ile tasfiye kararı verilmesi arasında geçen zaman dilimi bakımından bir boşluk oluşur. Oysa mirasın geçişine hâkim olan ilkelere göre böyle bir boşluk söz konusu olamaz. Miras ölüm

---

[761] Adalet Bakanlığı Eğitim Daire Başkanlığı tarafından terekenin tasfiyesi hususunda yeknesaklığın sağlanması amacıyla hazırlanan ve "https://rayp.adalet.gov.tr/resimler/591/dosya/terekenin-tasfiyesi-egitim-modulu16-12-202110-05-pm.pdf" (e.t. 19.05.2024) adresinden ulaşılabilen Terekenin Tasfiyesi Eğitim Modülünde tasfiye kararının verilmesinin önemi hakkında yapılan açıklamalar şöyledir: *"Tasfiye dosyalarında herhangi bir tasfiye karar vermeksizin iş ve işlemlere başlanması sakıncalı sonuçlar doğurmaktadır.Örn; en yakın yasal mirasçıların tümünün mirası reddedip reddetmediği tespit edilmeden ve iflas hükümlerine göre tasfiye kararı verilmeden iş işlemlerin yapılması halinde henüz bir karar bulunmadığından mirasçıların kanun yoluna başvurması imkânı olmamaktadır. Uygulamada en yakın yasal mirasçıların tümü reddetmediği halde uzun yıllar tasfiye işlemleri yapılan dava dosyalarına rastlandığı bilinmektedir."*Uygulamada, mirasın reddi beyanının yöneltildiği sulh hukuk mahkemelerinin ya da birden fazla sulh hukuk mahkemesi bulunan yerlerde ahkam-ı şahsiye işlerine bakan mahkemelerin sadece reddin tespit ve tesciline karar vermekle yetindiği, yanı sıra terekenin iflâs hükümlerine göre tasfiye karar verilmediği; mirasın reddine dair kararın kesinleşmesi akabinde mirasçılar ya da alacaklılar tarafından gelen talep üzerine harekete geçildiği ve bu durumda da terekenin iflâs hükümlerine göre tasfiyesi talebinin yeni bir çekişmesiz yargı işi gibi genel tevzi bürosundan başka bir mahkemeye tevzi edildiği ve tereke esasına kaydedildiği gözlemlenmiştir.Bu durumda tasfiye işlemleri tereke esası üzerinden ve dosya açık şekilde yürütülmektedir.Ayrıca terekenin iflâs hükümlerine göre tasfiyesinin talep edildiği dosyaların uygulamada tereke esasına kaydedildiği ve sulh hukuk mahkemelerinin bir kısmının son dönem Yargıtay kararları uyarınca dosyadan el çekmeyip dosya açık şekilde tasfiye memuru atadığı, tasfiye memurunun karar alması gereken hususlarda da sulh hukuk mahkemesi tarafından karar verilerek tasfiyenin sonuçlandırıldığı hakkında bkz.Terekenin Tasfiyesi Eğitim Modülü s.62,70.Bunun yanı sıra mirasın reddi beyanı üzerine terekenin iflâs hükümlerine göre tasfiyesine de karar verilerek dosyanın satış memurluklarına intikal ettirildiği ve tasfiye işlemlerinin satış memurları aracılığıyla gerçekleştirildiği başka bir uygulama türü olarak gözlemlenmiştir.Bu durumda yapılan işlemler hakkında bkz. Terekenin Tasfiyesi Eğitim Modülü s.87(*"Sulh hukuk mahkemesince terekenin iflas hükümlerine göre tasfiyesi kararı verilmesi halinde mahkemece görevlendirilecek tasfiye memuruna tereke dosyası tevdi edilir. Bundan sonraki tasfiye işlemleri tereke tasfiye memuru tarafından yürütülecek olup, sulh hukuk mahkemesinin görevi tasfiye memurunun yaptığı iş ve işlemleri denetim ve gözetim altında bulundurmaktır. Tasfiye memuru terekenin iflas hükümlerine göre tasfiyesi kararının bildirilmesi üzerine derhal kararı esasa kaydeder."*).Bu uygulamaların yanı sıra sulh hukuk mahkemesi kalem müdürünün, satış memurluğunun, icra veya iflâs dairelerinin ya da bu dairelerin müdürlerinin de tasfiye memuru olarak atandığı görülmektedir.

[762] Rüzgaresen, C. ve Erdem, M. (2012), s. 323.

[763] Karş. İİK m.206/V,4.

anında mirasçılara geçer ve mirasçılar terekeye elbirliği ile sahip olur. Gerçek veya hükmen ret halinde ise mirasçılar ile tereke arasındaki ilişki mirasbırakanın öldüğü an itibarıyla kesilir. Türk Medeni Kanununun iflâs hükümlerine göre tasfiyeyi öngören düzenlemelerinin de böyle bir boşluğun oluşmasına imkân vermediği açıktır (TMK m.605/II,612,614,636).

Terekenin iflâs hükümlerine göre tasfiyesini gerektiren sebepler açısından, mirasın hükmen reddine ilişkin ayrıksı durum dışında, mirasçıların mirasın reddi ya da resmî tasfiye isteminde bulunmak için kanundaki süreler içinde mahkemeye müracaat etmeleri gerekir. Ancak, sulh hukuk mahkemesinin bu talepleri karara bağlaması ve şartları varsa iflâs hükümlerine göre tasfiyeye karar vermesi belirli bir süre ile sınırlandırılmamıştır. Bununla birlikte, resmî tasfiye sırasında terekenin iflâs hükümlerine göre tasfiyesi gerektiğinin anlaşılması halinde hâkime derhal karar alma yükümlülüğü getirilmiştir (VVMT m.52/I). Mahkemenin gerek bu hükmü gerekse HMK m.30'da *"Hâkim, yargılamanın makul süre içinde ve düzenli bir biçimde yürütülmesini ve gereksiz gider yapılmamasını sağlamakla yükümlüdür."* şeklinde ifade edilen usul ekonomisi ilkesini dikkate alarak, gecikmeye mahal vermeden terekenin iflâs hükümlerine göre tasfiye kararı vermesi gerekir[764].

Terekenin iflâs hükümlerine göre tasfiyesi, İİK sistematiği içinde doğrudan doğruya iflâs halleri arasında düzenlenmiştir. İİK m.181'de de 159., 160., 164., 165. ve 166. madde hükümlerinin bu fasılda yer alan iflâslara uygulanacağı belirtilmiştir[765]. Terekenin iflâs hükümlerine göre tasfiyesinde bir iflâstan söz edilemeyecek ise de İİK m.181 gereği, İİK m.164 hükümleri burada da uygulama alanı bulur. Bu nedenle, iflâs hükümlerine göre tasfiye kararına karşı m.164'de belirtilen iki haftalık süre içinde istinaf yoluna ve yine aynı sürede temyiz yoluna başvurulabilir[766]. İstinaf ve temyiz incelemeleri HMK hükümlerine tabidir. Karara karşı kanun yoluna başvurulması kararın icrasını durdurmaz.

Terekenin iflâs hükümlerine göre tasfiyesine dair kararın İİK m.166'da belirtilen yöntemle ilgili yerlere bildirilerek, gerekli ilanların da yapılması gerekir[767]. Ayrıca, İİK

[764] Benzer yöndeki *"takip ekonomisi ilkesinin ihlal edileceği"* hakkındaki görüş için bkz. Rüzgaresen, C. ve Erdem, M. (2012), s. 323.
[765] "*Rededilen mirasların tasfiyesine de şamil olan bizim icra ve iflâs kanunu 181 inci maddesi mucibince iflâs yolu ile tasfiye aleyhine 164 üncü maddede olduğu gibi temyize müracaat olunabilecektir."*(Ansay, S. Ş. (1940), s. 769); Görgün, L. Ş., Börü, L. ve Kodakoğlu, M. (2023), s. 535; Rüzgaresen, C. ve Erdem, M. (2011), s. 320.
[766] Tanju, F. (1957), s. 149; Rüzgaresen, C. ve Erdem, M. (2012), s. 320.
[767] İlan örneği: *"TEREKENİN İFLAS HÜKÜMLERİNE GÖRE AÇILDIĞINA DAİR İLAN Karataş Sulh Hukuk Mahkemesi'nin 22/12/2023 tarih ve 2022/3 Tereke, 2023/4 Karar sayılı Terekenin İflas Hükümlerine göre*

m.164 kapsamında, iflâs hükümlerine göre tasfiyenin başlamasını isteyen ilgiliden ilk alacaklılar toplanmasına kadar olan masrafların istenmesi gerektiği kanaatindeyiz[768].

4.2. Terekenin İflâs Hükümlerine Göre Tasfiyesi Kararının Hukuki Sonuçları

Borçlunun iflâsına karar verilmesiyle iflâs açılır ve borçlu müflis sıfatını alır. İflâs, *müflisin malları* ve *alacaklıların hakları* üzerinde birtakım değişiklikler yaratır.

Daha önce ifade ettiğimiz üzere[769], her ne kadar İİK m.180'de terekenin iflâs hükümlerine göre tasfiyesinin "Sekizinci Bap" hükümlerine göre yapılacağı belirtilmişse de maddi ve şekli iflâs hukuku kurallarının bir bütün olması sebebiyle, niteliğine uygun düştüğü ölçüde maddi iflâs hukuku kurallarının terekenin iflâs hükümlerine göre tasfiyesinde de uygulanması gerekir[770].

Maddi iflâs hukuku kuralları İİK'nın Yedinci Bab'ında *"I- Borçlunun Malları Hakkında İflasın Neticeleri"* (m.184-194) ve *"II- Alacaklıların Hakları Üzerine İflasın Tesirleri"* (195-207) başlıkları altında ele alınmıştır.

Olağan bir iflâs tasfiyesinin aksine, terekenin iflâs hükümlerine göre tasfiyesinde bir iflâs kararı ve iflâsın hukuki neticeleri ile karşı karşıya kalacak bir müflis yoktur. Ayrıca, burada terekenin iflâsından farklı olarak, hakkında iflâs kararı verilen bir tereke yoktur. Kanuni koşulların gerçekleşmesi sebebiyle iflâs hükümlerine göre tasfiye edilen bir tereke vardır[771]. Bu nedenle, çalışmanın bu kısmında terekenin iflâs hükümlerine göre tasfiyesi

---

*tasfiyesine ilişkin ilamı ile Adana ili, Karataş ilçesi Bahçe mah/köy Cilt No:6, Aile Sıra No:190, Sıra No:5'de nüfusa kayıtlı ***doğumlu, 19/02/2020 tarihinde vefat eden müteveffa ***' nin terekesinin TMK 612. Maddesi uyarınca iflas hükümlerine göre tasfiyesine karar verilmiş ve tasfiye işlemleri yukarıdaki dosya numarası ile Memurluğumuzda başlamıştır. İİK'nun 166. maddesi gereğince ilan ve tebliğ olunur. 03/07/2024"*(https://www.ilan.gov.tr/ilan/1634545/tebligat-ve-duyurular-adli-ilan-ve-tebligatlar-terekenin-iflas-hukumlerine-gore-tasfiyesine-iliskin-tebligat, e.t. 04.07.2024)

[768] Benzer yöndeki *"Terekenin iflâs usulü ile tasfiyesi iflâs hükümleri dairesinde tasfiyesi demek olduğuna göre burada basit tasfiye usulü de bahis mevzuu olur. Aktif adî tasfiye usulünün masraflarını tediyeye kâfi gelmediği anlaşılırsa basit tasfiye yoluna gidilir. Aktif, basit tasfiye masraflarını ödemiye kâfi gelmez yahut hiç aktif bulunmazsa 217 inci madde 2 inci fıkrası mucibince alacaklılardan bu bapdaki masrafların peşin verilmesi istenir (İcra ve iflâs kanunu m.160, 181 bakınız). Bunu yapmazlarsa iflâs yolu ile tasfiyeye gidilmez."* görüşü için bkz. Ansay, S. Ş. (1940), s. 770.

[769] Bkz. "**3.2.2. Değerlendirme**"

[770] Ansay, S. Ş. (1940), s. 771; YİBBGK'nın 12.2.1941 tarihli ve 1939/5 E. 1941/4 K. sayılı kararı. Mirasbırakanın borca batıklığı halinde iflâs kararı verilmesi söz konusu olmadığından maddi iflâs hukuku kuralı olan İİK m. 198'in kural olarak uygulanmayacağı hakkındaki aksi görüş için bkz. Rüzgaresen, C. ve Erdem, M. (2011), s. 238, 239.

[771] Üstündağ, S. (2009), s. 66.

kararının hukuki sonuçları incelenirken, tasfiyeye tâbi *tereke* ve *tereke alacaklıları* bakımından hukuki sonuçlar irdelenmiştir. Her bir konu başlığı altında, önce olağan iflâs tasfiyesindeki durum açıklanmış, akabinde de bu durumun terekenin iflâs hükümlerine göre tasfiyesine nasıl uyarlanacağı izah edilmiştir.

4.2.1. Tereke bakımından hukuki sonuçları

4.2.1.1. Terekeye dâhil olan mal, alacak ve haklar bakımından

4.2.1.1.1. Tasfiye masası

İflâs kararının verilmesiyle birlikte borçlu müflis sıfatını alır ve müflise ait tüm mal, hak ve alacaklar kendiliğinden özel bir malvarlığına dönüşür. *İflâs masası* olarak adlandırılan bu malvarlığı topluluğu *Taş Korkmaz* tarafından *"müflisin iflâs kararının verildiği anda nerede ve kimin elinde bulunursa bulunsun, kanunen özel bir malvarlığı haline gelerek iflâs alacaklılarının ödenmesine tahsis olunan ve hak objesi niteliğinde olan haczedilebilen tüm malvarlığı unsurları ile iflâsın kapanmasına kadar uhdesine geçen malvarlığı unsurlarının oluşturduğu bütün"* şeklinde tanımlanmıştır[772].

Buradaki *masa* terimi, iflâs tasfiyesine tâbi olan mal, hak ve alacak topluluğunu ifade eder. Terim İtalyanca *massa* kelimesinden gelmekte olup, "yığın", "topluluk" anlamı taşır. Terimin günlük kullanımdaki masa kelimesiyle etimolojik bir ilgisi yoktur[773].

İflâsın açılmasından kapanmasına kadar[774]; müflisin haczedilebilen tüm malvarlığı unsurları, nerede bulunursa bulunsun[775] iflâs masasına dâhil olur (İİK m.184/I). Masanın

[772] Taş Korkmaz, H. (2010), s. 38. Doktrinde yer alan diğer tanımlar için bkz. Taş Korkmaz, H. (2010), s. 37, 38.
[773] Umar, B. (1973), s. 17; Kuru, B. (1993), s. 2833; Taş Korkmaz, H. (2010), s. 23; Arslan, R., Yılmaz, E., Taşpınar Ayvaz, S. ve Hanağası, E. (2024), s. 606.
[774] İİK m.184/I'deki "iflâs açıldığı zamanda" ve "iflâs kapanana kadar" ifadeleri, iflâs masasının zaman bakımından sınırlarını belirlemektedir (Yıldırım, M. K. ve Deren Yıldırım, N. (2021), s. 492).
[775] İİK m.184/I'deki "hangi yerde bulunursa bulunsun" ifadesi iflâs masasının yer bakımından kapsamını belirlemektedir (Yıldırım, M. K. ve Deren Yıldırım, N. (2021), s. 492). İflâs masasının tekliğini ifade eden bu hükme göre, iflâsın açılması ile müflisin haczedilebilir tüm malvarlığı unsurları hangi yerde bulunursa bulunsun bir masa oluşturur. Malvarlığının Türkiye'nin değişik yerlerinde olması, birden fazla masanın oluşmasına imkân vermez. Yurt dışında bulunan malvarlığının masaya dâhil olup olamadığı; "iflâsın evrenselliği (tekliği ve umumiliği)" ilkesinin mi, yoksa "iflâsın yerelliği" ilkesinin geçerli olduğu hususu tartışmalıdır. *Üstündağ*, hükümde yurt içi tekliğin ifade edildiğini belirtmektedir (Üstündağ, S. (2009), s. 22). Türk Hukukunda, Türkiye'deki iflâs kararının yabancı ülkelerdeki etkileri konusunda benimsenen ilkenin "evrensellik ilkesi" olduğu ancak yabancı ülkede verilen iflâs kararının Türkiye'de etkileri bakımından aynı

oluşumu için müflisin malvarlığı unsurlarının fiilen bir araya getirilmesine ihtiyaç yoktur. Bunların hukuken bir araya geldiği varsayılmaktadır[776]. Ancak, bu varsayıma rağmen müflisin malvarlığı unsurlarına el konularak muhafaza altına alınmaları gerekir. Bunun için müflisin haczedilemeyenler ve üzerinde istihkak iddia edilenler de dâhil olmak üzere bütün malvarlığı unsurları bir deftere kaydedilerek (İİK m.208) muhafaza altına alınır (İİK m.210)[777].

Terekenin iflâs hükümlerine göre tasfiyesinde, iflâs masasının içeriğini tereke oluşturur. Bu kapsamda, terekede yer alan mal, hak ve alacaklar, olağan iflâs tasfiyesindeki gibi masaya dâhil olur. Ancak, terekenin iflâs hükümlerine göre tasfiyesinin gösterdiği özellikler nedeniyle, masanın kapsamı belirlenirken bu tasfiyenin özelliklerinin dikkate alınması gerekir. Öncelikle, iflâs masasının zaman bakımından sınırı iflâsın açılmasından kapanmasına kadar geçen zaman dilimi olduğu halde, terekenin iflâs hükümlerine göre tasfiyesindeki *masa* mirasbırakanın ölüm anı itibarıyla teşekkül eder.

Terekenin iflâs hükümlerine göre tasfiyesini ifade etmek üzere *iflâs masası*[778], *tasfiye masası*[779], *tereke masası*[780] ve *tereke iflâs masası*[781] terimleri kullanılmıştır. Uygulamada sıkça kullanılan terim *tasfiye masası*dır[782]. Biz de çalışmamız kapsamında olağan iflâs tasfiyesindeki iflâs masasından ayırt edilebilmesi için *"tasfiye masası"* terimini kullanmayı tercih ettik.

İflâs masasının tüzel kişiliği bulunmadığından[783], *tasfiye masasının* da tüzel kişiliği yoktur. Bu masanın içeriğini oluşturan terekenin de tüzel kişiliği bulunmamaktadır. Olağan iflâs tasfiyesinde, iflâs masasının kanuni temsilcisi iflâs idaresidir (İİK m.266/I). Terekenin iflâs hükümlerine göre tasfiyesinde ise *iflâs idaresinin* görevlerini *tasfiye memurunun* yerine

ilkenin benimsenmediği hususları ve konuya ilişkin doktrin görüşleri ve değerlendirmeler için bkz. Taş Korkmaz, H. (2010), s. 40-51; Güneysu Güngör, G. (1991).

[776] Taş Korkmaz, H. (2010), s. 34; Kuru, B. (1993), 2833; Üstündağ, S. (2009), s. 88; Yılmaz, E. (1976), s. 43.

[777] Taş Korkmaz, H. (2010), s. 33.

[778] Özkan, D. (2022).*Terekenin İflâs Hükümlerine Göre Tasfiyesi*.Ankara: Yetkin Yayınları, s. 114.

[779] Rüzgaresen, C. ve Erdem, M. (2012), s. 324; Cebeci, G. (2010), s. 62; Köseoğlu, Ş. (2019). *Terekenin İflas Hükümlerine Göre Tasfiyesi.* Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Konya, Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, s. 75.

[780] Kalaycı, E. (2012). *Terekenin İflâs Hükümlerine Göre Tasfiyesi*, Gazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara, Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, s. 138.

[781] Bolak, A. E. (1980), s. 1241.

[782] Terekenin Tasfiyesi Eğitim Modülü, s. 59 vd.

[783] Taş Korkmaz, H. (2010), s. 34; Yılmaz, E. (1976), s. 50; Berkin, M. N. (1972), s. 200; Kuru, B. (1997), s. 3171; Üstündağ, S. (2009), s.73.

getirdiği kabul edilmektedir[784]. Bu itibarla, tasfiye masasının kanuni temsilcisi *tasfiye memurudur.*

Müflisin mal ve alacaklarının yanı sıra hakları da masaya intikal eder. Bu kapsamda, müflisin mallarının haczedilmesinden veya iflâsından önceki dönemlerde alacaklılarından mal kaçırmak için yaptığı bağışlamaların ve hileli tasarruflarının iptali için İİK m.277 uyarınca tasarrufun iptali davası açma hakkı iflâs masasına geçer[785]. Bu davaları iflâs masasının kanuni temsilcisi olan *iflâs idaresi* açar (İİK m.187,277/I). Takasa itiraz davası açma[786] ya da müflise ait olmasına rağmen üçüncü kişilerin elinde bulunan mallar için dava açma hakkı gibi dava ve takip hakları da iflâs masasına intikal eder. Bunlar masa adına iflâs idaresi tarafından açılarak takip edilir (İİK m.187,201)[787].

Terekenin iflâs hükümlerine göre tasfiyesinde de iflâs tasfiyesine ilişkin hükümler uygulanacağından, tasfiyenin açılmasıyla birlikte mirasbırakanın iptale tabi tasarruflarının iptali için dava açma yetkisi tasfiye masasına geçer. Bu yetki, tasfiye masasının kanuni temsilcisi olan *tasfiye memuru* tarafından kullanılır (İİK m.187,277/I). Bunun için tasfiye idaresinin elinde borç ödemeden aciz belgesinin bulunması gerekmez[788]. Takasa itiraz davası açma ya da müflise ait olmasına rağmen üçüncü kişilerin elinde bulunan mallar için dava açma hakkı[789] gibi dava ve takip hakları da iflâs masasına intikal eder. Bunlar tasfiye masası

---

[784] Kuru, B. (1993), s. 2829; Rüzgaresen, C. ve Erdem, M. (2012), s. 315; Postacıoğlu, İ. E. (1978), s. 46; Yılmaz, E. (1976), s. 57, 58.*"Terekenin iflâs hükümlerine göre tasfiyesinde "iflâs idaresi"yerine"tasfiye memuru"ve"Ticaret Mahkemesi"yerine "Sulh Hukuk Mahkemesi" geçmektedir.Tasfiye memurunun işlemlerine karşı yapılacak şikâyetleri, sıra cetveline itirazları incelemek ve tasfiyenin son bulduğuna karar vermek sulh hukuk mahkemesine aittir. (Kuru Baki, İcra ve İflas Hukuku El Kitabı, Tamamen Yeniden Yazılmış ve Genişletilmiş 2. Baskı, s. 1202, Ankara, 2013)"*(Yargıtay 23. HD. E. 2013/5329 K. 2013/7171 T. 18.11.2013, Kazancı, e. t. 01.03.2024)

[785] Taş Korkmaz, H. (2010), s. 261; Kuru, B. (1997), s.3414; Yıldırım, M. K. (1995). *İcra ve İflâs Hukukunda İptal Davaları*. İstanbul: Alfa Basım Dağıtım, s. 254.

[786] Özkaya Ferendeci, H. Ö. (2013), s. 267.

[787] Yılmaz, E. (1976), s. 142; Arslan, R., Yılmaz, E., Taşpınar Ayvaz, S. ve Hanağası, E. (2024), s. 648.

[788] Rüzgaresen, C. ve Erdem, M. (2012), s. 315, 328, 329; Ansay, S. Ş. (1940), s. 766; Berkin, M. N. (1972), s. 155; Ansay, S. Ş. (1954), s.202; Deynekli, A. (2008). *Terekenin İflâs Hükümlerine Göre Tasfiyesinde Tasarrufun İptali Davasını Kim Açabilir?* Bilge Öztan'a Armağan, ss. 299-302. Ankara: Turhan Kitabevi, s. 299-302, 302; Uyar, T. (2014). Tasarrufun İptali Davasının Tarafları. *DEÜHFD*, (16), ss. 3005-3070, s. 3050.

[789] *"Bu durumda davacıların miras bırakan …'ın terekesine dahil taşınmazın kamulaştırılması sebebiyle ödenen veya 3. kişilere satış yoluyla elde edilen haksız menfaatin iadesini mirası reddeden davacılar değil terekenin iflas hükümlerine göre tasfiyesi sonucu oluşması gerekli iflas idaresinin talep etmesi gerekir. Kuşkusuz iflas idaresi oluşmamışsa terekenin iflas hükümlerine göre tasfiyesi sonucu arta kalan bir değerin olup olmadığının belirlenmesi bakımından miras bırakanın son yerleşim yeri Sulh Mahkemesi (mirasçı …'in mirasın reddi isteminin tespit ve tesciline karar veren mahkemenin) harekete geçirilmesi ve terekenin iflas hükümlerine göre tasfiyesinin yürütülmesi, tasfiye sonunda arta kalan bir değer var ise bunun iflas idaresinden talep edilmesi mümkündür.Aynı şekilde de iflas idaresinin terekede hakları olmadığı halde doğrudan ödeme alan veya terekedeki malvarlığından yararlanan kişiler varsa alınanları masaya iade etmek üzere dava açması da mümkündür.Sonuç olarak açıklandığı üzere davacıların davalılardan tereke nedeniyle doğrudan bir talep*

adına tasfiye memuru tarafından açılarak takip edilir (İİK m.187,201)[790]. Ayrıca, terekenin iflâs hükümlerine göre tasfiyesi, olağan usulle yapılan resmî tasfiye sırasında gündeme gelirse, resmî tasfiye yapılırken gerçekleşen tasarruflar ve alacaklılara yapılan ödemeler hükümsüz hale geleceğinden, iflâs usulü ile tasfiyeye geçilmesi üzerine, terekeden çıkmış olan değerlerin iadesini sağlama görev ve yetkisi de tasfiye masası adına *tasfiye memuru* tarafından kullanılır[791].

Terekenin iflâs hükümlerine göre tasfiyesinde, tasfiyenin açılmasıyla birlikte tereke iflâs masasına dönüşür ve terekedeki aktif değerler alacakların ödenmesine tahsis olunur. Burada, İİK m.l84'te yer alan ve ödenmesi için masa malları tahsis edilen *alacaklar* teriminin açıklanması ve terekenin iflâs hükümlerine göre tasfiyesi bakımından ortaya çıkan farkların izahı yerinde olacaktır. Bu nedenle, önce olağan iflâs tasfiyesindeki durum izah edilecek, akabinde terekenin iflâs hükümlerine göre tasfiyesindeki duruma ilişkin açıklamalar yapılacaktır:

İİK m.184'te yer alan *alacaklar* ile kastedilen *iflâs alacaklarıdır*. İflâs alacakları, müflisin iflâs açıldığı andaki borçlarını ifade eder. Buna müflisin yalnız muaccel borçları değil, müeccel borçları, taliki şarta veya belirsiz bir vadeye bağlı borçları ve konusu paradan başka bir şey olan borçları dâhildir (İİK m.195,197,198)[792]. *İflâs alacakları* müflisin iflâs masasından istenebilen, masaya yazdırılabilecek nitelikteki alacaklardır. Müflisin, iflâsın açılmasından sonraki borçları ise iflâs alacağı değildir ve iflâs masasından istenemez[793].

---

hakkı mevcut değildir. Bu gerekçelerle davanın reddine karar verilmesi gerekirken, yazılı gerekçelerle davanın reddine karar verilmiş ise de hüküm, redde ilişkin olup sonucu itibarı ile doğru bulunmaktadır."(Yargıtay 8. HD., E. 2013/19935 K. 2014/21566 T. 24.11.2014, Lexpera, e. t. 01.05.2023)

[790] Yılmaz, E. (1976), s. 142; Arslan, R., Yılmaz, E., Taşpınar Ayvaz, S. ve Hanağası, E. (2024), s. 648.

[791] Birinci Uzun, T. (2018), s. 215.

[792] Kuru, B. (1993), s. 2861-21863; Üstündağ, S. (2009), s. 76-83; Berkin, M. N. (1972), s. 100 vd.; Karslı, A. (2022), s. 810, 811; Gürdoğan, B. (1966), s. 78-83; Taş Korkmaz, H. (2010), s. 189 vd.; Arslan, R., Yılmaz, E., Taşpınar Ayvaz, S. ve Hanağası, E. (2024), s. 606-609.

[793] Muşul, T. ve Tezel Muşul, A. (2024), s. 1577. Kuru, B. (1993), s. 2861; Başözen, A. (2005), s. 20, 21. *"İflas alacağı, masa borcu ve iflâstan sonra doğan genel nitelikli alacak olmak üzere üç grup alacak bulunmaktadır. Alacak, iflâstan sonra doğmuş ve masa borcu da değilse, sırasına ve esasına itiraz edilebilecek, İİK'nın 235. maddesine dayalı kayıt kabul istemine konu olabilecek müflis borçlarından olmayıp, iflâstan sonra doğan ve müflisin genel hükümlere göre sorumlu olduğu ve iflâs masasının dağıttığı iflâs (garame) hissesi oranında değil, tasfiyede bakiye kalırsa alacaklıya ödenecek olan bir alacak niteliğindedir.İflas tarihinden sonra doğan böyle bir alacağın varlığı ve miktarı konusunda bir uyuşmazlık bulunmasa da, inceleme, alacağın dayandığı hukuksal ilişkiye göre genel hükümler doğrultusunda iflâs masası aleyhine açılan davada genel mahkemelerce tespit edilecektir. Böyle bir davada, davacı, davalı müflisten alacaklı olduğunu iddia eden alacaklı olup, davalı ise iflâs idaresidir. İflastan sonra oluşan alacağın masaya kaydı istenemez, tasfiyede bakiye kalırsa nazara alınır"*(Yargıtay 6. HD., E. 2022/4135 K. 2023/2442 T. 20.6.2023, Lexpera, e. t. 01.05.2023)

Bununla birlikte, iflâs masasından istenebilecek alacaklar sadece iflâs alacakları değildir. İflâs alacaklarından daha önce ödenen başka bir alacak türü bulunmaktadır. Bu alacak türüne *masa alacakları* adı verilir. *İflâs masası* bakımından bunlar *masa borcu* olarak adlandırılır[794]. Masa borçları bizzat iflâs masası tarafından, iflâs tasfiyesi için yapılan borçlar ve masraflar, kısaca masanın taahhüt ve mükellefiyetleridir[795]. İflâs kararının ilânı için yapılan giderler, defter tutma giderleri, masa mallarının muhafazası için yapılan giderler, iflâs idaresinin ücreti, masa mallarının işletilmesi sebebiyle tahakkuk eden vergiler, masanın yönetiminden, malların paraya çevrilmesinden ve paylaştırılmasından doğan giderler ile benzeri giderler *masa alacağına* dâhil edilen gider ve masraflar olmakla birlikte, bunlarla sınırlı değildir[796].

Masa alacakları iflâsın tasfiyesi için bizzat masa adına *iflâs dairesi* veya *iflâs idaresi* tarafından yapılan borçlardır ve masadan karşılanacak alacakların, *iflâs alacağı* ve *masa alacağı* olarak ikiye ayrılmasının önemi, İİK m.248'de yer alan *"İflasın açılmasından ve tasfiyeden doğan masraflar önce çıkarılır."* düzenlemesinden kaynaklanmaktadır. Söz konusu düzenleme gereği, masa alacakları iflâs masasından tam olarak ve iflâs alacaklarından önce ödeneceğinden, bir alacağın *iflâs alacağı* mı, *masa alacağı* mı olduğunun tespiti önem arz eder[797]. İflâs tasfiyelerinde *masa alacakları* tam olarak ödenirken, *iflâs alacaklarının* tam olarak ödenmesine pratikte çok az rastlanır[798].

Olağan iflâs tasfiyesindeki *iflâs alacağı* ve *masa alacağı* kavramlarını, terekenin iflâs hükümlerince tasfiyesine uyarladığımızda; *iflâs alacağı* kavramı yerine kullanacağımız *tasfiye alacağı* kavramı, *tereke alacaklılarının* alacaklarını ifade eder. Bunların ne olduğu terekenin pasifinde yer alan değerler kapsamında açıklanmıştı[799]. *Tereke alacaklıları*, hem mirasbırakanın şahsi alacaklılarını, hem de intikal alacaklılarını kapsayan bir kavramdır. Başka bir deyişle, bu iki alacaklı grubunun alacaklarından oluşan üst kavram *tereke alacakları*dır. Terekenin iflâs hükümlerine göre tasfiyesinde tereke alacakları, *iflâs alacağına* karşılık gelen *tasfiye alacağını* oluşturur. Müflisin, iflâsın açılmasından sonra

[794] Kuru, B. (1993), s. 2862; Muşul, T. ve Tezel Muşul, A. (2024), s. 1577; Oskay, M., Koçak, C., Deynekli, A. ve Doğan, A. (2007).*İcra İflâs Kanunu Şerhi Cilt: IV*.Ankara: Turhan Kitabevi, 5218.
[795] Altay, S. (2004a), s. 654.
[796] Yılmaz, E. (1976), s. 100; Oskay, M., Koçak, C., Deynekli, A. ve Doğan, A. (2007), s. 5219; Üstündağ, S. (2009), s. 203; Kuru, B. (1993), s. 2862.
[797] Kuru, B. (1993), s. 2863; Kuru, B. (1993), s.1212.
[798] Kuru, B. (1993), s. 2862.
[799] Bkz. "**2.1.2.2.2. Terekenin pasifi**"

yaptığı borçların *iflâs alacağı* kavramına dâhil olmadığı yukarıda belirtilmişti. Terekenin iflâs hükümlerine göre tasfiyesinde, terekenin mirasın açılmasından sonra yeni borçlar edinmesi mümkün değildir. Ancak, intikal alacakları mirasbırakanın ölüm tarihinden sonrasına etkili olan ve terekenin aktifini azaltan yükümlülüklerdir[800]. Bu nedenle, intikal alacaklarının da tasfiye alacağı kapsamında dikkate alınması gerekir. Özetle, müflisin iflâstan sonra edindiği borçlar *iflâs alacağı* olmazken, mirasbırakanın ileriye etkili bir kısım borçları tasfiyeye dâhil olur ve *tasfiye alacağı* olarak kabul edilmelidir.

Terekenin iflâs hükümlerine göre tasfiyesinde *masa alacağı* olarak kabul edilecek borçlar ise *tasfiye masasının* bizzat masa adına yüklendiği, tasfiyenin gerçekleştirilmesine yönelik masraflardır[801]. Bunlar, olağan iflâs tasfiyesinde olduğu gibi defter tutma giderleri, muhafaza giderleri, tasfiye memurunun ücreti, bilirkişi ücreti ve satış masrafları, masanın taraf olduğu davalar nedeniyle ödenen avukatlık ücreti gibi giderlerdir[802]. Bunlar olağan iflâs tasfiyesindeki *masa alacağı* ile eşdeğer olmaları sebebiyle, masadan tam olarak ve tasfiye alacaklarından önce ödenmelidir (İİK m.248)[803].

---

[800] Baygın, C. (2005), s. 38.

[801] *Ansay*, mirasçıların tereke mallarının muhafazası için sarf ettikleri borçların masa borcu mahiyetinde kabul edilmesi gerektiğini; ayrıca müteveffanın gömme/cenaze (tedfin) masraflarının da masa borcu olduğunu belirtmektedir (Ansay, S. Ş. (1940), s. 770). Mirası ret hakkının düşmesine ilişkin TMK m.610 hükümde yer verilen ölçütler dikkate alınarak, terekenin alelade yönetimi niteliğinde olan veya mirasçılar tarafından mirasbırakanın işlerinin yürütülmesinin gerektirdiği kadar yapılan, masa borcu olabilecek nitelikteki masrafların masa borcu olarak kabul edilebileceği isabetli bir yaklaşımdır.Ancak, cenaze masraflarının masa borcu olarak kabulü söz konusu olmaz.Şöyle ki, İİK m.206'nın 4949 sayılı Kanun ile değiştirilmeden önceki halinde "cenaze masrafları" birinci sıra alacaklar içinde yer almakta iken 4949 sayılı Kanun ile yeniden düzenlen İİK m.206 hükmünde bu alacağa birinci sırada yer verilmemiştir. Değişikliğin gerekçesi ise*"İflâsta sıra cetvelinde ilk beş sırada yer alan imtiyazlı alacaklar ile imtiyazlı olmayan diğer bütün alacaklar, üç sıra halinde düzenlenerek, iflâs tasfiyesinde alacaklılar arasında olabildiğince eşitliğin ve daha adil bir paylaşımın sağlanması; öte yandan, uygulama alanı bulunmayan alacak kategorilerinin Kanundan ayıklanması amaçlanmıştır. Bu bağlamda, vergi alacaklarına tanınan imtiyaz da, bu imtiyaz nedeniyle diğer (imtiyazlı olmayan) alacaklılar birçok halde alacaklarını kısmen dahi olsa tahsil edemediklerinden kaldırılmıştır. Maddeye eklenen yeni fıkra ile, ilk iki sırada yer alan alacakların imtiyazdan yararlanabilmesi için öngörülen müddetlerin hesabında bazı süreçlerle ilgili müddetlerin dikkate alınmayacağı kabul edilerek, imtiyazlı alacak sahiplerinin haklarının korunması sağlanmıştır."*şeklindedir (https://app.e-uyar.com/gerekce/index/37b094c1-e461-4150-9012-0ec903d1ec52, e.t. 30.07.2024).Bu bakımdan, cenaze masrafları birinci sıradan çıkarılmadan önceki dönemde imtiyazlı alacak; maddenin mevcut haline göre ise imtiyazsız alacaktır.

[802] Erkul, C. (1939). *Türk Kanunu Medenisinde Mirasın Hükümleri ve Tatbikatı.* İstanbul: İnkılab Kitabevi, s. 212; Aysoy, N. A. (1957), s. 163.

[803] *"Kenar başlığı "iflas masrafları ve masanın borçları" olan İcra İflas Kanununun 248. maddesinde "İflasın açılmasından ve tasfiyeden doğan masraflar önce çıkarılır" düzenlemesi yer almaktadır. İflasın açıldığı sırada müflise karşı ileri sürülebilecek alacaklar iflas alacaklarını; iflasın tasfiyesi sırasında yapılan masraflarla, iflas idaresinin yükümlü olduğu ya da devraldığı mükellefiyetler de (genel bir ifade ile) masa borçlarını oluşturur. İflas masraflarına ve masa borçlarına örnek olarak, iflas kararının ilanına ve gereken yerlere bildirilmesine ilişkin masrafları, defter tutma, malların muhafaza ve satış masrafları, iflas idare memurlarının ücretleri, paraya çevirme ve paylaştırmaya ilişkin masrafları, iflas idaresinin işlemlerinden kaynaklanan yargılama giderleri, iflas idaresi tarafından tutulan avukatın vekâlet ücreti sayılabilir. Terekenin iflâs*

Tasfiye masasına, tasfiye alacağına ve masa alacağına ilişkin bu açıklamalardan sonra, masaya giren ve masadan çıkan mal, hak ve alacakların incelenmesi gerekir.

4.2.1.1.2. Tasfiye masasına giren mal, alacak ve haklar

İflâsın açılmasıyla birlikte, müflisin haczi mümkün tüm varlığı iflâs masasına girer. Müflisin taşınır ve taşınmaz malları, parası, muaccel, müeccel ve şarta bağlı alacakları, bankalardaki mevduatı, paylı ve elbirliği mülkiyet hisseleri, intifa hakkı, taksim edilmemiş bir mirastaki hissesi, fikir ve sanat eserleri üzerindeki malî hakları gibi ekonomik değeri olan, paraya tahvil edilebilen ve başkalarına devredilebilen tüm mal, hak ve alacakları *iflâs masasına* dâhil olur[804]. İflâs açılmasından sonraki süreçte ise müflisin kişisel çalışmasına dayanmaması kaydıyla, uhdesine geçen malvarlığı değerleri *iflâs masasına* dâhil olur. Örneğin, iflâs açıldıktan sonra müflise kalan miras, vasiyet, bağışlama, şans oyunları yoluyla müflisin mal veya para sahibi olması halinde, bunlar da iflâs masasına dâhildir. Bunun gibi, müflisin mal, hak ve alacaklarının geliri ve faizi de iflâs masasına girer[805].

İİK m.184'te iflâs masasına dâhil olan malvarlığı değerlerinin kapsamı haczedilebilirlik ile ilişkilendirilerek açıklanmış olsa da masaya dâhil olacak bazı kıymetler için özel hükümlere yer verilerek, bunların hangi ölçüde masaya dâhil olacağı ayrıca düzenlenmiştir[806]. Bu kapsamda, müflise ait olmakla birlikte üzerinde üçüncü kişi lehine rehin hakkı tesis edilmiş mallar, rehin sahibi alacaklının rüçhan hakkı saklı kalmak kaydıyla masaya girer[807]. İflâs tasfiyesinde satışlar kural olarak ikinci alacaklılar toplanmasından sonra yapıldığı halde, rehinli mallar en kısa sürede satılarak rehinli alacaklıya hakkı verilir. Ayrıca, rehinli alacaklının iflâs masasına karşı rehnin paraya çevrilmesi yoluyla takip yapma

---

hükümlerine göre tasfiyesinde de, tasfiye memurunun tereke adına tasfiyenin sonuçlanması amacı ile yaptığı masraflar, somut olayın özelliklerine göre terekeden istenebilir."(Yargıtay 14. HD. E. 2016/16231 K. 2020/8039 T. 3.12.2020, Kazancı, e. t. 01.03.2024)

[804] Yıldırım, M. K. ve Deren Yıldırım, N. (2021), s. 489, 491; Kuru, B. (1993), s. 2833, 2834 vd.; Taş Korkmaz, H. (2010), s. 189 vd.; Arslan, R., Yılmaz, E., Taşpınar Ayvaz, S. ve Hanağası, E. (2024), s. 607-609; Ansay, S. Ş. (1954), s. 205; Karslı, A. (2022), s. 810; Berkin, M. N. (1979), s. 61, 62; Kuru, B. (1993).

[805] Kuru, B. (2013), s. 1205; Pekcanıtez, H., Atalay, O., Sungurtekin Özkan, M. ve Özekes, M. (2023), s. 441; Yıldırım, M. K. ve Deren Yıldırım, N. (2021), s. 490; Berkin, M. N. (1979), s. 62; Taş Korkmaz, H. (2010), s. 296; Üstündağ, S. (2009), s.79.

[806] Taş Korkmaz, H. (2010), s. 52 vd.

[807] Kuru, B. (1993), s. 2839 vd.; Taş Korkmaz, H. (2010), s. 87-89 vd. Müflisin borçlarının teminatı olarak üçüncü kişilerin malları üzerinde rehin tesis edilmiş olması halinde rehinli mal müflise ait olmadığından bunlar iflâs masasına girmez. Alacağı üçüncü kişinin vermiş olduğu rehinle temin edilmiş olan rehin alacaklısının alacağının tamamını iflâs masasına yazdırması mümkün olduğu gibi, iflâsın açılması rehnin paraya çevrilmesi yolu ile takibe engel olmadığından alacaklının bu yolla alacağını tahsil edebilmesi de mümkündür (Kuru, B. (2013), s. 1206, 1207; Muşul, T. ve Tezel Muşul, A. (2024), s. 1544).

hakkı da saklıdır. Rehinli malın satılmasının alacağı karşılamaya yetmeyeceğinin öngörülmesi ve rehinli alacaklının da satış yapılmasını istememesi halinde, rehinli mal geçici olarak masadan çıkarılabilir (İİK m.185)[808].

İflâsın açılmasından önce haczedilen malların masaya nasıl dâhil olacağı da ayrıca hüküm altına alınmıştır. Buna göre, iflâs açıldığı anda paraya çevrilmemiş hacizli mallar masaya girerken, paraya çevrilenlerden gelen satış bedeli haciz koyduran alacaklıya verilir, bakiye kalırsa masaya dâhil olur (İİK m.186)[809].

Bir varlığın iflâs masasına girebilmesi için haczedilebilir olması gerekir. Haczedilebilirliğin ön koşulu ise bu varlığın devredilebilir olmasıdır. Başka bir ifadeyle, bir varlığın iflâs masasına dâhil olabilmesi için öncelikle devredilebilen bir hakkın konusunu oluşturması gerekir. Maddi hukuk bakımından bir varlık ancak devredilebilir ise haczedilebilir[810]. Haczedilebilirlik açısından bir diğer ölçüt, özel kanunlarda yer alan düzenlemelerdir[811]. Örneğin, 5510 sayılı Sosyal Sigortalar ve Genel Sağlık Sigortası Kanununda gelir, aylık ve ödeneklerin tamamının (m.93), 4857 sayılı İş Kanununda ise aylık ücretin ücretinin dörtte birinden fazlasının (m.35) haczi yasaklanmıştır. Nitekim İİK'nın haczi caiz olmayan mal ve haklara ilişkin m.82 hükmünde de özel kanunlara atıf yapılmış, haczi mümkün olmayan şeylerin neler olduğu ise tek tek sayılmıştır. Kısmen haczi mümkün olan şeyler ise İİK m.83'te düzenlenmiştir. Haczedilmezlik kuralının kişilik haklarını korumak, toplumsal barışı temini etmek, alacaklının ve borçlunun menfaatleri arasında denge kurmak gibi toplum yaşamının gereklerini gözetmeye yönelik amaçları vardır[812]. Ancak özellikle belirtmek gerekir ki, haczedilmezliğe ilişkin söz konusu hükümler gerçek

[808] Taş Korkmaz, H. (2010), s. 88; Üstündağ, S. (2009), s. 81; Kuru, B. (1993), s. 2839 vd.
[809] Taş Korkmaz, H. (2010), s. 87; Pekcanıtez, H., Atalay, O., Sungurtekin Özkan, M. ve Özekes, M. (2023), s. 445, 446; Muşul, T. ve Tezel Muşul, A. (2024), s. 1548; Üstündağ, S. (2009), s. 83; Arslan, R., Yılmaz, E., Taşpınar Ayvaz, S. ve Hanağası, E. (2024), s. 608.
[810] Taş Korkmaz, H. (2010), s. 53; Kuru, B. (1962). *H*aczi Caiz Olmayan Şeyler. *AÜHFD*, 19(1), ss. 277-326, s. 279; Üstündağ, S. (2009), s. 78.
[811] Taş Korkmaz, H. (2010), s. 59.
[812] Postacıoğlu, İ. E. ve Altay, S. (2010), s. 410; Altay, S. (2004a), s. 410; Belsesay, M. R. (1945), s. 267. Haczedilemezlik hakkında detaylı bilgi için bkz. Taşpınar, S. (1994). *Borçlunun bazı mallarının haczedilememesi ve nedenleri (Haczedilmezlik ve nedenleri)*. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Ankara Üniversitesi, Ankara; Atakul Özata, A. H. *İcra ve İflâs Hukukunda Tamamen Haczedilemezlik*. Ankara: Seçkin Yayınları.

kişiler göz önünde bulundurularak öngörülmüştür. Tüzel kişi müflis için haczedilmezlikten söz edilmesi mümkün değildir[813].

İflâs masasına giren bir diğer unsur, müflisin iflâsın açılmasından önce yaptığı ve İİK m.277 uyarınca iptale tabi tasarruflara konu malvarlığı değerleridir (İİK m.277,278-280)[814]. İflâs idaresi bu tasarrufların iptali için dava açmak suretiyle, tasarrufa konu malın masaya iadesini sağlar. Benzer şekilde, müflisin iflâsın açılmasından önce yaptığı muvazaalı veya kesin hükümsüz (TBK m.19,26) işlemler maddi hukuka göre geçersiz olduklarından, bu işlemlere konu malvarlığı değerleri müflisin malvarlığının dışına çıkamaz ve *iflâs masasına* dâhil olur[815].

Terekenin iflâs hükümlerine göre tasfiyesinde ise *tasfiye masasına* giren varlıkların miras yoluyla intikali mümkün, mirasbırakanın ölümüyle sona ermeyen, devredilebilir nitelikteki mal, hak ve alacaklardan ibaret olduğu daha önce izah edilmişti[816]. Dolayısıyla, terekenin iflâs hükümlerine göre tasfiyesinde maddi hukuk kaynaklı devredilebilir hak kriteri sebebiyle, mirasbırakanın haczedilebilir nitelikteki malvarlığı değerlerinin *tasfiye masasına* dâhil olduğu söylenebilir.

Ancak, terekenin iflâs hükümlerine göre tasfiyesinde İİK m.82 ve m.83'te öngörülen haczedilebilirlik kriterlerinin dikkate alınması kural olarak söz konusu olmaz[817]. Zira tasfiye sırasında terekenin önceki sahibi olan mirasbırakan hayatta değildir. Mirası reddetmekle veya resmî tasfiye talep etmekle mirasçıların da tereke mallarıyla ilişkileri kesilmiştir. Dolayısıyla, burada bazı mal ve hakların, örneğin borçlunun haline münasip evinin haczedilememesine ilişkin kuraldan yararlandırılabilecek bir kimse yoktur. Ancak, bu durumun mirasçıların şahsında doğan ve zaten terekede bulunmayan[818] varlıklara yönelik

[813] Taş Korkmaz, H. (2010), s. 60, 61; Başözen, A. (2005), s. 264; Postacıoğlu, İ. E. ve Altay, S. (2010), s. 410; Atalay, O. (1996), s. 156.
[814] Taş Korkmaz, H. (2010), s. 260; Kuru, B. (1997), s. 3413; Pekcanıtez, H., Atalay, O., Sungurtekin Özkan, M. ve Özekes, M. (2023), s. 446, 447; Postacıoğlu, İ. E. (1978), s. 105; Üstündağ, S. (2009), s. 83; Yıldırım, M. K. ve Deren Yıldırım, N. (2021), s. 497.
[815] Taş Korkmaz, H. (2010), s. 261, 262; Kuru, B. (1997), s. 3413.
[816] Bkz. "**2.1.2.2.1. Terekenin aktifi**"
[817] Rüzgaresen, C. ve Erdem, M. (2012), s. 324; Özkan, D. (2022). *Terekenin İflâs Hükümlerine Göre Tasfiyesi*. Ankara: Yetkin Yayınları, s. 116; Tanju, F. (1957), s. 155; Cebeci, G. (2011), s.67; Köseoğlu, Ş (2019), s. 77. Aksi yöndeki görüş için bkz. Ansay, S. Ş. (1940), s. 770, 771; Aysoy, N. A. (1957), s. 136, 137; Kalaycı, E. (2012), s. 141.
[818] Bkz. "**2.1.2.1.3. Doğrudan mirasçıların şahsında doğan haklar**"

haczedilemezlik iddiası ile karıştırılmaması gerekir. Bunlar mirasçıların şahsında doğmakla, terekeye dâhil olmadıklarından tasfiyeye de girmezler.

Kanaatimizce, terekenin iflâs hükümlerine göre tasfiyesinde, tasfiye masasına dâhil edilecek malvarlığı değerleri tüzel kişilere benzer şekilde ele alınmalı[819], maddi hukuktan kaynaklanan devredilebilir hak kriteri dışında gerçek kişiler açısından öngörülen haczedilemezlik hallerinin burada söz konusu olmayacağı kabul edilmelidir[820]. Bu kapsamda, maddi hukuktan kaynaklanan devredilebilirlik kriterini barındırmayan bir mal, hak ya da alacak tereke kapsamına giremeyeceğinden, haczi caiz olmayan malların deftere kaydedilerek müflisin elinde bırakılmasına ilişkin İİK m.211 hükmü de terekenin iflâs hükümlerine göre tasfiyesinde uygulama alanı bulamaz.

4.2.1.1.3. Tasfiye masasından çıkarılabilecek mallar ile hak ve alacaklar

Müflise ait hangi malvarlığı değerlerinin *iflâs masasına* dâhil olacağı İİK m.184'te belirlenmiştir. Mülkiyeti müflise ait olmamakla birlikte müflisin fiili hâkimiyetinde bulunan şeylerin masadan nasıl çıkarılacağı ise İİK m.188 ilâ m.190 hükümlerinde özel olarak düzenlenmiştir[821].

Bu kapsamda, tahsil cirosu ile veya vadeli ödeme için müflise devredilen hamiline veya emre yazılı senetler, devredenler tarafından geri istenebilir (İİK m.188). Başka bir ifadeyle, hamiline ya da emre yazılı senetleri tahsil cirosuyla müflise devredenler, bunların masadan çıkarılmasını isteme hakkına sahiptir[822].

Başkasına ait olmakla birlikte müflis tarafından satılan ve iflâsın açılmasından önce parası alınmamış bir malın sahibi de bu mal sebebiyle iflâs masasının yaptığı masrafları

[819] *Rüzgaresen ve Erdem* de terekeyi; tasfiye sonunda düzenlenen borç ödemeden aciz vesikasının fonksiyonu bakımından ve sermaye şirketlerinin ortaklarının getirmeyi taahhüt ettikleri sermaye miktarı ile sınırlı sorumlu olamaları, tüzel kişiliklerinin de tasfiye ile sona ermesi nedeniyle yeni mal iktisap edemeyecek olmaları sebebiyle sermaye şirketlerine benzetmektedir (Rüzgaresen, C. ve Erdem, M. (2012), s. 331, dpn. 90).
[820] Aksi yöndeki değerlendirme için bkz. Aysoy, N. A. (1957), s. 136; Kalaycı, E. (2012), s. 141.
[821] Üstündağ, S. (2009), s. 83, 84; Taş Korkmaz, H. (2010), s. 69; Pekcanıtez, H., Atalay, O., Sungurtekin Özkan, M. ve Özekes, M. (2023), s. 447; Kuru, B. (1993), 3193; Görgün, L. Ş., Börü, L. ve Kodakoğlu, M. (2023), s. 539; Yıldırım, M. K. ve Deren Yıldırım, N. (2021), s. 490, 491.
[822] Taş Korkmaz, H. (2010), s. 71 vd.; Postacıoğlu, İ. E. (1978), s. 138, 139; Üstündağ, S. (2009), s. 84; Muşul, T. ve Tezel Muşul, A. (2024), s. 1550, 1551; Yıldırım, M. K. ve Deren Yıldırım, N. (2021), s. 490, 491.

ödeyerek, satış bedelinin kendisine temlikini ya da satış bedeli masaya yatırılmışsa bunun kendisine ödenmesini isteyebilir (İİK m.189)[823].

Masadan çıkarma imkânı tanınan bir diğer durum da satıcının geri alma hakkıdır (İİK m.190). Satıcının bu hakkı kullanabilmesi için satışın iflâsın açılmasından önce yapılması ve satılıp gönderilen malın iflâs açıldığı anda müflisin fiili hâkimiyetinde bulunmaması gerekir. Satılan mal iflâs açılmadan önce müflisin eline geçmişse, satıcının artık malı iflâs masasından çıkarma imkânı olmaz[824]. Zira İİK m.199'da iflâs açılmadan önce müflise mal satarak teslim eden satıcının, fesih ve malı geri alma hakkını açıkça saklı tutması halinde dahi sözleşmeyi feshedemeyeceği ve sattığı şeyi geri alamayacağı hüküm altına alınmıştır[825]. Böyle bir durumda, satıcı malın satış bedelini ancak iflâs alacağı olarak isteyebilir[826]. Ayrıca, satıcının geri alma hakkını kullanabilmesi için satılmasına rağmen müflise teslim edilmeyen malların, iflâsın ilanından önce emtiayı temsil eden bir senetle iyiniyetli üçüncü kişiye[827] de satılmaması veya rehnedilmemesi gerekir. Aksi halde geri alma hakkı kullanılmaz ve mal masadan çıkarılamaz (İİK m.190/II)[828].

Mülkiyet sahiplerine masadan çıkarma imkânı tanınan mal, hak ve alacaklar bakımından, masadan çıkarma talepleri iflâs idaresi tarafından incelenir. Talebi reddedilen ilgililer İİK m.228 uyarınca istihkak davası açabilir[829].

İflâs masasından çıkabilecek değerler bakımından buraya kadar yapılan açıklamalar prensip olarak terekenin iflâs hükümlerine göre tasfiyesinde *tasfiye masası*ndan çıkabilecek malvarlığı değerleri için de geçerlidir[830]. Ancak, her iki masanın zaman bakımından sınırına ilişkin fark sebebiyle, tasfiye masasından çıkabilecek mal, hak ve alacakların hangileri

[823] Üstündağ, S. (2009), s. 84; Taş Korkmaz, H. (2010), s. 72-75; Postacıoğlu, İ. E. (1978), s. 137.
[824] Kuru, B. (1993), s. 2867; Taş Korkmaz, H. (2010), s. 79; Pekcanıtez, H., Atalay, O., Sungurtekin Özkan, M. ve Özekes, M. (2023), s. 449; Berkin, M. N. (1972), s.191.
[825] *"Bu hüküm aynı zamanda TBK m.235/III düzenlemesinin istisnasını teşkil eder."*Oskay, M., Koçak, C., Deynekli, A. ve Doğan, A. (2007), s. 4909). Taş Korkmaz, H. (2010), s. 75 vd.
[826] Kuru, B. (2013), s. 1216; Taş Korkmaz, H. (2010), s. 78.
[827] Burada iflâsın açılması ile ilanı arasındaki dönem için üçüncü kişinin *iflâstan haberinin bulunmamasına* dayanan iyiniyeti korunmuştur (Başözen, A. (2005), s.268, 269).
[828] Taş Korkmaz, H. (2010), s. 81; Muşul, T. ve Tezel Muşul, A. (2024), s. 1553; Görgün, L. Ş., Börü, L. ve Kodakoğlu, M. (2023), s. 540.
[829] Üstündağ, S. (2009), s. 84; Görgün, L. Ş., Börü, L. ve Kodakoğlu, M. (2023), s. 541; Taş Korkmaz, H. (2010), s. 69; Görgün, Ş. (1977), s. 69; Berkin, M. N. (1972), s. 194.
[830] Tanju, F. (1957), s. 151, 152; Bolak, A. E. (1980), s. 1243.

olduğu belirlenirken, terekenin iflâs hükümlerine göre tasfiyesine karar verilme anı değil, terekenin oluştuğu anın, yani mirasbırakanın ölüm anının esas alınması gerekir.

4.2.1.2. Tereke üzerindeki tasarruf yetkisi bakımından hukuki sonuçlar

İflâsın amacı, müflisin para ile ölçülebilen malvarlığı değerleriyle alacaklılarının tatminidir. Bu amacı gerçekleştirmek için *iflâs masası* oluşması, masaya ait değerlerin kayıt altına alınarak muhafaza edilmesi gibi masayı tasfiyeye hazır halde bulundurmaya yönelik tedbirler, müflisin kendi malvarlığı üzerinde serbestçe tasarruf etmeye devam etmesi durumunda tam bir fayda sağlamaz. Bu nedenle, iflâs hak ve fiil ehliyetinin kaybedilmesine[831] neden olmamasına rağmen, müflisin masaya dâhil varlıkları yönünden tasarruf yetkisi kısıtlanır ve bu yetki iflâs masasının yasal temsilcisi olan *iflâs idaresi* (İİK m.226/I) tarafından kullanılır[832]. İflâs idaresinin tam bir yetkiye sahip olabilmesi için müflise gelen mektuplar dahi iflâs idaresi tarafından açılır ve gelen sair evrakın masaya gönderilmesi için posta idaresine bildirim yapılır (İİK m.184/II).

Müflisin tasarruf yetkisine ilişkin sınırlamaların[833] tasarruf yasağı mı yoksa tasarruf sınırlaması mı olduğu hususunda doktrinde muhtelif görüşler ileri sürülmüştür[834]. İİK m.191/I'de iflâs açıldıktan sonra masaya ait mallar üzerinde müflis tarafından yapılacak her türlü tasarrufun alacaklılara karşı hükümsüz olduğu belirtilmiştir. Müflisin tasarrufa yetkisizliği masaya giren mallara ilişkindir[835]. Bunun yanı sıra, müflisin iflâs açıldıktan sonra herhangi bir ödeme kabul edemeyeceği de hüküm altına alınmıştır (İİK m.192). Müflisin tasarruf yetkisine ilişkin bu sınırlamalar, iflâs kararının kanun yolunda ortadan kalkması ya da iflâsın kaldırılması gibi hallerde son bulur. Aksi durumda, iflâsın kapanmasına kadar devam eder[836].

Müflisin iflâsın ilanından sonra yaptığı tüm tasarruflar masaya karşı hükümsüzdür. Bununla birlikte, iflâsın açılması ile ilanı arasındaki dönemde iflâstan haberdar olmayan

---

[831] Tüzel kişi müflis iflâs ile infisah eder. İnfisah ile tüzel kişilik sona ermez ancak tasfiye durumuna girer, hak ve fiil ehliyetinde tasfiye amacıyla sınırlı olarak bir daralma meydana gelir (Başözen, A. (2005), s. 262; Kuru, B. (1993), s. 2869).
[832] Arslan, R., Yılmaz, E., Taşpınar Ayvaz, S. ve Hanağası, E. (2024), s. 611; Üstündağ, S. (2009), s. 75, 76; Başözen, A. (2005), s. 23, 24; Kuru, B. (1993), s. 2872; Karslı, A. (2022), 812; Altay, S. (2004a), s. 771.
[833] Müflisin tasarruf yetkisinin sınırlandırılmasına ilişkin detaylı bilgi için bkz. Başözen, A. (2005)
[834] Bkz. Başözen, A. (2005), s. 121-189; Berkin, N. M. (1972), s. 240-244.
[835] Başözen, A. (2005), s. 194, 195; Yıldırım, M. K. ve Deren Yıldırım, N. (2021), s. 499; Üstündağ, S. (2009), s. 85, 86; Ansay, S. Ş. (1954), s. 212; Karslı, A. (2022), s. 812; Berkin, M. N. (1979), s.66.
[836] Başözen, A. (2005), s. 225-239.

üçüncü kişilerin iyi niyeti korunmuştur (İİK m.190/II,191,192). Üçüncü kişinin iyiniyetli kabul edilmesi için tasarrufun iflâsın açıldığı an ile ilan edildiği an arasındaki dönemde ve iflâstan haberdar olmaksızın yapılması gerekir (İİK m.192)[837]. Buna göre, müflis iflâsın açılmasından sonra ödeme kabul edemez ve borçlarını ödeyemez ise de iflâsın açılmasından önce imzaladığı emre yazılı bir senedi veya üzerine keşide edilmiş bir poliçeyi iflâsın ilanından önce vadesinde öderse, ödenen para iflâstan haberdar olmayan ve ödemenin reddi halinde üçüncü bir şahsa rücu hakkını kullanabilecek durumda olan hamilden geri alınamaz (İİK m.191/II). Ayrıca, iflâsa rağmen müflise ödeme yapan bir kimse, ancak müflisin masaya aktardığı meblağ kadar borcundan kurtulur. Ancak, ödeme iflâsın ilanından önce ve iflâs bilinmeden yapılmışsa, borçlu borcundan kurtulur (İİK m.192)[838].

Müflise ait malvarlığı değerlerinin bir araya gelmesiyle oluşan, kendine özgü bir hukuk süjesi olan *iflâs masasının* kanuni temsilcisinin iflâs idaresi olması (İİK m.226), iflâs kararı verilmesiyle birlikte müflisin masaya ait mallar üzerindeki tasarruf yetkisinin kısıtlanması ve masa mallarına ilişkin dava takip yetkisini yitirmesi sebepleriyle[839] iflâs devam eden dava ve takipler üzerinde de etki doğurur. Bu kapsamda, alacaklılar arasındaki eşitliğin sağlanabilmesi için alacaklıların müflise karşı daha önce haciz yoluyla başlattıkları takiplerin iflâsın açılmasıyla birlikte durması, iflâs kararının kesinleşmesiyle de düşmesi ve tasfiye süresince (rehnin paraya çevrilmesi yoluyla yapılan takipler hariç olmak üzere) haciz yoluyla takip yapılamaması öngörülmüştür (İİK m.193). Takip yapılamamasına ilişkin bu yasak, iflâsın açılmasıyla kendiliğinden ortaya çıkar[840].

Ayrıca, acele haller dışında, tahkimde görülenler de dâhil olmak üzere müflisin taraf olduğu hukuk davaları *ikinci alacaklılar toplanmasından on gün sonrasına kadar* durur[841]. Ancak, maddi ve manevi kişilik haklarına ilişkin zararlardan doğan tazminat davaları ile boşanma, babalık, nafaka davaları ve rehnin paraya çevrilmesine ilişkin takiplerle ilgili hukuk davaları devam eder. Bu davalar, müflisin şahsını ilgilendiren ya da masanın aktif veya pasifinde etki yaratmayan davalar olduğundan durmaları gerekmez[842]. Davalar durduğu

[837] Başözen, A. (2005), s. 268, 269; Arslan, R., Yılmaz, E., Taşpınar Ayvaz, S. ve Hanağası, E. (2024), s. 612, 613.
[838] Pekcanıtez, H., Atalay, O., Sungurtekin Özkan, M. ve Özekes, M. (2023), s. 449. Başözen, A. (2005), s. 269-272; Arslan, R., Yılmaz, E., Taşpınar Ayvaz, S. ve Hanağası, E. (2024), s. 612, 613.
[839] Yıldırım, M. K. ve Deren Yıldırım, N. (2021), s. 502.
[840] Yılmaz, E. (2016), s. 991.
[841] Arslan, R., Yılmaz, E., Taşpınar Ayvaz, S. ve Hanağası, E. (2024), s. 614.
[842] Üstündağ, S. (2009), s. 95, 96; Görgün, L. Ş., Börü, L. ve Kodakoğlu, M. (2023), s. 547, 548; Atalı, M., Ermenek, İ. ve Erdoğan, E. (2023), s. 589, 590.

müddetçe zamanaşımı süreleri ile hak düşürücü süreler işlemez (İİK m.194). Hükmün emredici niteliği gereği, derdest davayı gören mahkemenin kendiliğinden durma kararı vermesi gerekir. Aksi halde, iflâs kararının verilmesinden sonraki yargılama işlemleri masa menfaatini ihlal ettiği ölçüde geçersiz kabul edilir[843]. Derdest davalar bakımından öngörülen durma halinin ikinci alacaklılar toplanmasından sonraki on güne kadar sürmesinin nedeni, iflâs idaresinin dava takip yetkisini kullanıp kullanmayacağının tespiti için gereken zamandır. Zira davaya devam edilmesinin masanın menfaatine olup olmayacağının değerlendirilebilmesi için dava hakkında esaslı bilgi sahibi olunması gerekir. Bunun için gerekli zaman dilimin de iflâs tasfiyesinin organlarının oluşmasından sonraki bir dönem olacağı öngörülerek, bu süre içinde davaların durması kabul edilmiştir (İİK m.194)[844].

Müflisin davacı olduğu hukuk davaları bakımından iflâs idaresi başarı şansı olduğu kanısına varırsa, masanın bu davayı takip etmesine karar verir. Bu karar ikinci alacaklılar toplanmasının uygun bulmasıyla kesinleşir. İkinci alacaklılar toplanmasından sonraki on günlük süre geçince, dava iflâs idaresi tarafından takip edilir[845]. İflâs idaresi ve ikinci alacaklılar toplanması, davanın başarı şansı olmadığı kanısına varırsa, masanın davayı takip etmemesine karar verilerek, davayı takip yetkisi talepte bulunan alacaklıya devredilir (İİK m.245). Hiçbir alacaklının davayı takip etmek istememesi durumunda, müflisin dava takip yetkisi yeniden doğar. Bu durumda, müflis iflâsın kapanmasını beklemeden davayı kendi adına devam ettirebilir[846].

Müflisin davalı olduğu davalar bakımından ise iflâs idaresi alacakları incelerken (İİK m.230 vd.) alacağın mevcudiyeti hakkında bir karar vermez. Sadece, bu alacağı *davalı alacak* olarak sıra cetveline geçirir. Alacağın kabul edilip edilmeyeceği hakkındaki kararı ikinci alacaklılar toplanması verir. İkinci alacaklılar toplanmasında davaya devam edilmesi

---

[843] Yılmaz, E. (2016), s. 999.

[844]Arslan, R., Yılmaz, E., Taşpınar Ayvaz, S. ve Hanağası, E. (2024), s. 615; Yılmaz, E. (2016), s. 1101.*"Müflisin tasarruf yetkisinin kısıtlanmış olması (İİK.md.191), müflisin iflâs masasına giren mal ve haklarına ilişkin davaları takip etme yetkisini de etkiler. Müflis, nasıl iflâsın açılması ile hak ehliyetini kaybetmiyorsa, dava ehliyetini de kaybetmez. Ancak müflisin masa malları üzerindeki tasarruf yetkisi kısıtlandığından, masa ile ilgili davalar hakkındaki dava takip yetkisi (ve taraf sıfatı), artık müflise değil, iflâs idaresine aittir.İflâs idaresinin bu dava takip yetkisini kullanıp kullanmayacağını (yani davalara devam edip etmeyeceğini) tespit edebilmek için, ilk önce iflâs organlarının oluşması ve her dava hakkında esaslı bilgi sahibi olunması gerekir. Bu ise, zaman isteyen bir hususdur. İşte bu nedenle, Kanun, müflisin taraf bulunduğu hukuk davalarının, iflâsın açılması ile belli bir süre için durmasını kabul etmiştir.(md. 194)"*(Yargıtay 23. HD., E. 2017/467 K. 2017/2424 T. 28.9.2017, Lexpera, e. t. 01.05.2023)

[845] Berkin, N. M. (1972), s, 257 vd.; Üstündağ, S. (2009), s. 93; Arslan, R., Yılmaz, E., Taşpınar Ayvaz, S. ve Hanağası, E. (2024), s. 616.

[846] Üstündağ, S. (2009), s. 93; Kuru, B. (2013), s. 1358; Altay, S. (2004b), s. 1696. Arslan, R., Yılmaz, E., Taşpınar Ayvaz, S. ve Hanağası, E. (2024), s. 616.

yönünde karar alınırsa, iflâs idaresi toplanmadan on gün sonra davayı takip eder veya ettirir. İkinci alacaklılar toplanması, davacının alacak iddiasını kabul ederek davaya devam edilmemesine karar verirse, daha önce masaya *davalı alacak* olarak kaydedilen alacak iflâs alacağı olarak değerlendirilir[847].

Olağan iflâs tasfiyesi bakımından, müflisin iflâs masasına giren mal, hak ve alacaklarına ilişkin maddi iflâs hukuku kuralları genel hatlarıyla böyledir. Bundan sonraki kısımda, bu maddi iflâs hukuku kurallarının terekenin iflâs hükümlerine göre tasfiyesindeki yansımalarının nasıl olacağı incelenmiştir.

4.2.1.2.1. Mirasçıların tasarruf yetkisinin bulunmaması

Terekenin iflâs hükümlerine göre tasfiyesi, mirasın reddi halinde veya resmî tasfiye sırasında terekenin borca batıklığının ortaya çıkmasıyla gündeme gelir. Mirasın reddinde mirasçılık sıfatı son bulduğundan, mirasçıların tereke üzerinde tasarruf yetkisi ortadan kalkar. Resmî tasfiye sırasında terekenin borca batıklığının ortaya çıkması ve terekenin iflâs hükümlerine göre tasfiye edilmesinde de resmî tasfiye talebiyle mirasçıların tereke ile ilişkileri kesilerek, tereke malları üzerindeki tasarruf yetkisi ortadan kalkmıştır. Bu itibarla, terekenin iflâs hükümlerine göre tasfiyesinde mirasçıların tereke üzerinde tasarruf yetkisi esas itibarıyla iflâs hükümlerine göre tasfiye sebebiyle değil, *mirasın reddi* ya da *resmî tasfiye talebiyle* ortadan kalkmıştır. Tereke malları üzerinde tasarruf etmek ya da tereke borcunu ödemek gibi tereke işlerine karışmaya yönelik davranışlarda bulunmak mirasın reddi hakkını düşürücü bir etkiye sahip olduğundan ve bu itibarla da terekenin iflâs hükümlerine göre tasfiyesinde mirasçıların ödeme kabul etmesi ya da ödeme yapması beklenmeyeceğinden, kural olarak İİK m.191 ve m.192 hükümleri uygulama alanı bulmaz.

Bununla birlikte, doktrinde *Ansay* ve *Berkin, m*irası usulüne göre reddeden mirasçının sonradan tereke malları üzerinden fiilen tasarruf etmesinin mirası zımnen kabul değil, haksız bir tasarruf olduğu görüşündedir[848]. Anılan görüşler çerçevesinde, mirasçıların davranışının müflisin iflâs açıldıktan sonra masa malları üzerinde tasarrufta bulunmasına benzer bir durum olarak değerlendirilmesi mümkündür. Müflisin masaya giren malvarlığı değerleri

[847] Muşul, T. ve Tezel Muşul, A. (2024), s. 1572.
[848] Ansay, S. Ş. (1954), s. 213; Berkin, M. N. (1972), s. 155. Mirasçıların cüz'i miktar borç ödemesinin ya da alacak tahsil etmesinin mirasın benimsenmesi anlamına gelmeyeceği hakkında bkz. YHGK, E. 2013/1607 K. 2013/1675 T. 20.12.2013; YHGK, E. 2020/241 K. 2022/1515 T. 15.11.2022 (Lexpera, e. t. 24.02.2024).

üzerinde yaptığı tasarrufların masaya geri çekilmesi söz konusu olabildiğine göre, burada da mirasçıların haksız tasarrufta bulunduğu malvarlığını değerinin masaya geri çekilmesi için *tasfiye memurunun* gerekli girişimlerde bulunması gerekir.

Bu noktada tasfiye memurunun açacağı davanın TMK m.637 kapsamında bir miras sebebiyle istihkak davası mı olduğu, yoksa genel hükümlere göre mülkiyete dayalı bir istihkak davası mı olduğu tartışılabilir. Miras sebebiyle istihkak davası açma hakkı mirasçının şahsında doğan bir haktır[849]. Terekenin iflâs hükümlerine göre tasfiyesine neden olan durumlarda mirasçılık sıfatı ya kaybedilmiş ya da askıdadır. Diğer taraftan tasfiye memuru mirasçıların vekili gibi hareket etmemekte, kanuni zorunluluk gereği iflâs hükümlerine göre tasfiye edilmesi gereken terekeyi tasfiye işini yürütmemektedir. Dolayısıyla tasfiye memurunun mirasçılık sıfatından ileri gelen bir dava hakkını mirasçılar adına kullanabilmesi söz konusu olmaz. Burada miras sebebiyle istihkak davası açılması değil, terekeye ait bir değerin tasfiye masasına geri çekilmesi için mülkiyete dayanan bir istihkak davası açılması söz konusu olmalıdır. Bu kapsamda, tasfiye memuru, istihkak davası açmak (TMK m.683), zilyetliğin korunmasına yönelik savunma ve dava (TMK m.981,983) haklarını kullanmak gibi yollarla mirasçılar tarafından haksız tasarruf edilen malvarlığı değerlerinin tasfiye masasına dâhil olmasını sağlayabilirler[850]. Mirasçılara yapılmış ödemeler yönünden ise İİK m.192 hükümleri dikkate alınarak işlem yapılmalıdır. Terekenin iflâs hükümlerine göre tasfiyesi kararından önce yapılan ödemelerin borçluyu borçtan kurtardığı kabul edilmeli, ancak bu kararın ilanına rağmen mirasçılara ödeme yapan borçlunun mirasçıdan masaya intikal eden miktar kadar borçtan kurtulduğu; aksi halde masaya yeniden ödeme yapması gerektiği kabul edilmelidir.

4.2.1.2.2. İcra takiplerinin durması ve düşmesi

İİK m.193 uyarınca iflâsın açılmasıyla duran takipler, haciz yoluyla yapılan takipler ve teminat gösterilmesine ilişkin takiplerdir. İflâs kararının kesinleşmesiyle bu takipler düşer ve tasfiye süresince müflise karşı, duran takiplerden hiçbiri yapılamaz. Rehnin paraya çevrilmesi yoluyla yapılan takiplere ise iflâs masasına karşı devam edilebilmektedir (İİK m.193). Takiplerin durması ve düşmesini terekenin iflâs hükümlerine göre tasfiyesi

[849] Bkz. "**2.1.2.1.3. Doğrudan mirasçıların şahsında doğan haklar**"
[850] Başözen, A. (2005), s. 243 vd. Bkz. Yargıtay 8. HD., E. 2013/19935 K. 2014/21566 T. 24.11.2014 (Lexpera, e. t. 01.05.2023)

bakımından ele alırken, mirasbırakan hayattayken aleyhine başlatılmış icra takiplerinin mirasçılara ya da terekeye karşı devam ettirilmesinin gösterdiği özelliklere göre bir değerlendirme yapmak gerekir.

Daha önce[851] izah edildiği üzere, İİK m.53/II uyarınca mirasbırakanın ölümü, aleyhindeki takipler üzerinde erteleyici bir etki yaratır ve takipler üç gün ertelenir. Bu süre boyunca mirasçılar ya da tereke aleyhine takibe devam edilemez. Bu süre geçtikten sonra, mirasın kabul edildiği ya da reddedildiği açıkça belli değilse, takibe mirasçılara veya terekeye karşı devam edilebilmesi için üç aylık mirası ret süresinin de geçmesi gerekir. Ayrıca, takip hukukuna göre terekeye karşı yeni takip yapılması mümkün değildir.

Terekenin iflâs hükümlerine göre tasfiyesini gerektiren gerçek ret hallerinde (TMK m.612,614), mirasın reddi üzerine sulh hukuk mahkemesi tarafından iflâs hükümlerine göre tasfiye kararı verilmesi gerektiğinden, mirasbırakanın ölümü üzerine İİK m.53 uyarınca ertelenen takiplere terekeye karşı devam edilemez (İİK m.193/III). Mirasın reddi sebebiyle mirasçıların sorumlulukları da söz konusu olmayacağından, mirasbırakanın alacaklılarının alacaklarını *tasfiye masasına* yazdırarak istemeleri gerekir. Bununla birlikte, mirasbırakan hayattayken başlamış icra takiplerine terekeye karşı devam edilebilmesi için mirasın reddi süresinin beklenmesine gerek bulunmadığı, terekeye karşı takibe devam edilebileceği yönündeki katılmadığımız değerlendirmelere[852] göre, terekeye karşı devam ettirilen takip terekenin iflâs hükümlerine göre tasfiyesine karar verilmesiyle İİK m.193 kapsamında durur ve terekenin iflâs hükümlerine göre tasfiyesine ilişkin kararın kesinleşmesiyle düşer[853].

Resmî tasfiye sırasında terekenin borca batık olduğunun anlaşılması üzerine başlayan iflâs hükümlerine göre tasfiyede, mirasbırakan hayattayken başlatılan icra takiplerinin resmî tasfiye sırasında terekeye karşı devam ettirilmesi İİK m.53/II uyarınca mümkün olmadığından, burada İİK m.193 kapsamında durması gereken bir takip bulunduğundan söz edilemeyecektir.

[851] Bkz. "**3.1.1. Terekeye karşı takip yapılmasının icra ve iflâs hukukunda gösterdiği özellikler**"
[852] Yılmaz, E. (2016), s. 286. Bkz. Yargıtay 12. HD., E. 2011/3331, K. 2011/19440, T. 20.10.2011; Yargıtay 12. HD., E. 2014/12846, K. 2014/15505, T. 29.5.2014; Yargıtay 12. HD., E. 2014/15860, K. 2014/17599, T. 17.6.2014 (Lexpera, e. t. 01.05.2023)
[853] Aysoy, N. A. (1957), s. 138; Tanju, F. (1957), s. 153.

Terekenin iflâs hükümlerine göre tasfiyesine sebebiyet veren mirasın hükmen reddi bakımından ise mirasbırakanın alacaklılarının, mirasbırakan hayattayken başlattıkları icra takibini mirasçılara ya da terekeye karşı devam ettirmek istediklerinde hükmi ret karinesinin ileri sürülmesi mümkündür (İİK m.62 vd). İcra takibi, bu itirazın ileri sürüldüğü ana kadar devam eder ancak itiraz üzerine durur. Bu aşamada, henüz hükmen reddin tespiti yapılarak terekenin iflâs hükümlerine göre tasfiyesi gündeme gelmediğinden İİK m.193'ün uygulama alanı bulabileceği bir takip yoktur. Burada takibin durmasının asıl nedeni, hükmen ret karinesinin takibe itiraz olarak ileri sürülmesidir. Ancak, mirasın hükmen reddinin tespitine dair kararın kesinleşmesi üzerine iflâs hükümlerine göre tasfiye kararı verilmesi, ikincil bir etki yaparak takiplerin durmaya devam etmesini sağlar ve kararın kesinleşmesiyle takipler düşer.

4.2.1.2.3. Hukuk davalarının durması

Ölüm kişiliği sona erdiren, hak ehliyeti ve dolayısıyla taraf ehliyetini ortadan kaldıran bir neden olduğundan, davanın taraflarından birinin ölümü yargılama faaliyetini erteler. Bu husus İİK m. 53/I hükmüne benzer biçimde HMK'da *"Taraflardan birinin ölümü hâlinde, mirasçılar mirası kabul veya reddetmemişse, bu hususta kanunla belirlenen süreler geçinceye kadar dava ertelenir. Bununla beraber hâkim, gecikmesinde sakınca bulunan hâllerde, talep üzerine davayı takip için kayyım atanmasına karar verebilir."* (m.55) şeklinde düzenlenmiştir[854]. Diğer taraftan, sadece ölen kişiyi ilgilendiren davalar, tarafın ölümü ile konusuz kalır[855]. Bu kapsamda, terekenin iflâs hükümlerine göre tasfiyesine karar verildiğinde hukuk davalarının durması, bu kararın bir sonucu olarak değil mirasbırakanın ölümü sebebiyle ortaya çıkar.

---

[854] *"Somut olayda, davalı borçlu …'in eldeki dava açıldıktan sonra 24/03/2012 tarihinde vefat ettiği, mirasçıların … Sulh Hukuk Mahkemesinin 2012/201 Esas 2012/544 Karar sayılı mahkeme kararı ile murisin mirasını reddettiği anlaşılmaktadır. M.K.'nun 605 ve devamı maddeleri uyarınca zorunlu hasım olan borçlunun en yakın mirasçıları mirası reddettiğinden terekenin iflâs hükümlerine göre çözümlenmesi gereklidir. Bu durumda, anılan mirasın reddi kararının kesinleşip kesinleşmediği araştırılarak kesinleşmesi halinde mahallin Sulh Hukuk Hakimine durum bildirilerek mirasın iflâs kurallarına göre tasfiyesi sağlanmalı, anılan mahkemece atanacak ve yetkilendirilecek tereke temsilcisinin huzuru ile davaya devam olunmalıdır. Açıklanan nedenlerle taraf teşkili sağlanmadan kurulan hüküm isabetli görülmemiştir.Zira mirasın tasfiyesi işlemleri talebe bağlı işlemler olmayıp mirasın reddedildiğinin anlaşılması ile res'en yapılması gereken işlemlerdendir.Talep üzerine yapılabilirliği bu özelliğini ortadan kaldırmaz(Yargıtay 2.Hukuk Dairesinin 27.1.1995 gün ve 1995/13145,1995/947;HGK'nun 29.1.1975 gün 1682-100 ve 3.7.2002 gün 15/572-577 sayılı kararları aynı doğrultudadır)."*(Yargıtay 17. HD., E. 2016/4194 K. 2019/853 T. 4.2.2019, Lexpera, e. t. 01.05.2023)

[855] Kuru, B. (2001), s. 904; Umar, B. (2014), s. 206.

Mirasbırakanın ölümü sebebiyle mirasın reddi süresi geçinceye kadar ertelenen hukuk davaları (HMK m.55), terekenin iflâs hükümlerine göre tasfiyesine karar verildiğinde İİK m.194 uyarınca ikinci alacaklılar toplanmasından on gün sonrasına kadar durur. Dava takip yetkisi ise iflâs idaresinin yerini tutan tasfiye memuruna[856] ait olur. Bu tasfiyede, masanın takip etmeme yönünde tercih kullandığı ve hiçbir alacaklının da takip yetkisini devralmadığı davalar bakımından, olağan iflâs tasfiyesinde müflisin dava takip yetkisinin yeniden doğması gibi bir durum söz konusu olmaz. Zira tüzel kişiliği ve hak ehliyeti bulunmayan terekeye herhangi bir hakkın geri dönmesi mümkün olmayacağı gibi, dava takip yetkisinin tereke ile ilişkileri kesilmiş olan mirasçılara intikalinden de söz edilemez. Tasfiye masasından çıkarılan bu değer, tasfiyenin tamamlanmasından sonra hak sahiplerine verilecek tasfiye bakiyesi kapsamında değerlendirilebilir.

4.2.2. Tereke alacaklıları bakımından hukuki sonuçları

İflâsın alacaklıların hakları üzerindeki etkilerine İİK m.195 ila m.207 arasında, masanın teşkiline ilişkin kuralların hemen öncesinde düzenlenmiştir.

Çalışmanın bu bölümünde, terekenin iflâs hükümlerine göre tasfiyesinin tereke alacaklıları bakımından ortaya çıkardığı hukuki sonuçlar, olağan iflâs tasfiyesiyle bağlantılı olarak incelenmiştir. Tereke alacaklılarının hem mirasbırakanın şahsi alacaklılarını, hem de intikal alacaklılarını içine alan bir kavram olduğunu ve bunların alacaklarının da *tasfiye alacağını* oluşturduğunu hatırlatmak gerekir[857].

4.2.2.1. Mirasbırakanın borçlarının muaccel hale gelmesi

Alacaklılar arasındaki eşitliğin sağlanmasının bir gereği olarak, iflâs alacaklarının eş seviyeye getirilmesi gerekir. Ticari hayatta çeşitli alacak ve borç ilişkilerine giren tacirin, vadesi gelmiş veya gelmemiş alacak ve borçları bir arada bulunabilir. İflâs açıldığında bunlardan yalnız muaccel olanlara tasfiyeden pay verip müeccel olanları dışarıda tutmak alacaklılar arasındaki eşitliği[858] sağlamayacağı gibi borçlu açısından da iflâs tasfiyesini anlamsız kılar[859]. Bu sebeple İİK m.195'te taşınmaz rehni ile temin edilenlerin dışındaki

[856] Bkz. "**5.1. Tasfiye Organları**"
[857] Bkz. "**4.2.1.1.1. Tasfiye masası**"
[858] Özkaya Ferendeci, H. Ö. (2013), 30.
[859] Yılmaz, E. (2016), s. 1005; Üstündağ, S. (2009), s. 100; Tercan, E. (1996). *İflâsın Sözleşmelere Etkisi*. Ankara: Adil Yayınevi, s. 10; Yıldırım, M. K. ve Deren Yıldırım, N. (2021), s. 507.

borçların iflâsın açılmasıyla muaccel olacağı düzenlenmiştir. Taşınmaz rehni ile temin edilen borçlar ise güvence altında olduğundan muaccel hale gelmeleri gerekmez[860].

Özel borç ilişkilerinin tarafları, borcun ifa zamanını belirleyen bir vade öngörebilirler. Vadesi belirlenmemiş borçlar doğar doğmaz muaccel olur. Vadeye bağlı borçların ise vade gelene kadar ifası talep edilemez[861]. Ancak, İİK m.195 hükmü ile borcun ifa zamanı ve iflâsın açılması özdeşleştirilmiştir. İflâsın açılmasıyla muaccel hale gelen borç faizli ise iflâsın açıldığı güne kadar işlemiş faizler ve takip masrafları asıl alacağa eklenir (İİK m.195/I). Müeccel olmasına rağmen iflâsın açılmasıyla birlikte muaccel hale gelen faizsiz borçlar yönünden ise iflâsın açılmasından vadeye kadar kanuni faiz hesaplanır ve bu faiz asıl alacaktan indirilir (İİK m.195/II). Bu yaklaşım da yine alacaklılar arasındaki eşitliğin sağlanmasına dayanır. Böylelikle, ileri vadeli alacağına daha erken kavuşarak avantajlı hale gelen alacaklı ile diğer alacaklılar arasında bir denge kurulmuş olur[862].

İflâsın açılmasıyla birlikte müflisin borçlarının muaccel hale gelmesine ilişkin kuralı terekenin iflâs hükümlerine göre tasfiyesine uyarladığımızda, kuralın mirasbırakanın alacaklılarının tasfiyeden eşit bir şekilde pay almasını amaçlayan bu tasfiyede de uygulama alanı bulması gerekir[863]. İflâs ve ölüm borcun muacceliyetini gerektirir sebepler olmamakla birlikte, burada İİK m.195 gereği bir muacceliyet söz konusu olur. Ancak, terekenin iflâs hükümlerine göre tasfiyesinde, tereke alacaklılarının alacaklarının muaccel hale gelme anının iflâs hükümlerine göre tasfiye kararının verildiği an mı, yoksa mirasbırakanın ölüm anı mı olduğunun irdelenmesi gerekir.

Adi ve rehinli alacakların sırasını belirleyen İİK m.206 düzenlemesinde 4949 sayılı Kanun ile kapsamlı değişiklikler yapılmış[864] ve maddeye beşinci fıkra eklenerek, birinci ve ikinci sıradaki alacaklar için öngörülen sürelerin hesaplanmasında *"terekenin iflâs*

[860] Arslan, R., Yılmaz, E., Taşpınar Ayvaz, S. ve Hanağası, E. (2024), s. 619; Yılmaz, E. (2016), s. 1005; Kuru, B. (1993), s. 2924.
[861] Oğuzman, K. ve Öz, T. (2013).*Borçlar Hukuku Cilt:I*.İstanbul. Vedat Kitapçılık, s. 321.
[862] Aşık, İ., Oruç, Y., Tok, O. ve Saçar, Ö. F. (2023), s. 591; Muşul, T. ve Tezel Muşul, A. (2024), s. 1584, 1585.
[863] Tanju, F. (1957), s.153; Aysoy, N. A. (1957), s.138; Bolak, A. E. (1980), s. 1243; Erkul, C. (1939), s. 207.
[864] Bu değişikliklere ilişkin detaylı bilgi için bkz. Tercan, E. (2003). 4949 sayılı Kanunla Yapılan Değişiklikten Sonra, İcra ve İflâs Kanunu m.206'ya Göre İmtiyazlı Alacaklar (Sıra Cetveli). *BATİDER*, 22(2), ss. 17-45; Deynekli, A. (2005). 4949 Sayılı Kanunla Değişik İcra Ve İflas Kanununa Göre Adi Ve Rehinli Alacakların Sırası. *AÜHFD*, 54(1), ss. 191-204. Ayrıca İİK kapsamında yapılan değişikler için bkz. Yılmaz, E. (2003). Dünden Bugüne İcra ve İflas Kanunumuz. *SÜHFD*, 11(3-4), ss. 9-45; Üstündağ, S. (1990). *İcra ve İflâs Kanunu'nun dünü bugünü*. İstanbul: Evrim Kitabevi.

hükümlerine göre tasfiyesinde, ölüm tarihinden tasfiye kararı verilmesine kadar geçen sürenin" hesaba katılmayacağı hükme bağlanmıştır[865].

Değişikliğin gerekçesi[866] de *alacak haklarının korunması* olarak ifade edilmiştir. Bu kapsamda, örneğin *işçilerin, iş ilişkisine dayanan ve iflâsın açılmasından önceki bir yıl içinde tahakkuk etmiş ihbar ve kıdem tazminatları* yönünden iflâsın açılmasından önceki bir yıllık sürenin hesabı yapılırken, *(terekenin iflâs hükümlerine göre tasfiyesinde) ölüm tarihinden tasfiye kararı verilmesine kadar geçen süre* hesaba katılmayarak, işçinin söz konusu zaman diliminin uzun sürmesi sebebiyle maruz kalabileceği mağduriyet önlenmiş olacaktır. Bu hükümden, kanun koyucunun terekenin iflâs hükümlerine göre tasfiyesinde alacakların muaccel olma anını mirasbırakanın ölüm anı ile özdeşleştirdiği sonucuna varılmaktadır. Dolayısıyla, terekenin iflâs hükümlerine göre tasfiyesinde, tereke alacaklılarının alacaklarına İİK m.195 hükmü uygulanırken, olağan iflâs tasfiyesindeki iflâsın açılma anına karşılık gelen an tüm *tasfiye alacakları* için mirasbırakanın ölüm anı olarak belirlenmelidir.

4.2.2.2. Faizlerin işlemeye devam etmesi

İflâsının açılmasının iflâs alacaklıları bakımından bir diğer sonucu, müflisin iflâs masasına giren borçlarına faiz işlemeye devam etmesidir (İİK m.196/I). İİK'nın 196. maddesi 3494 sayılı Kanun ile yapılan değişiklikten önce *"faizlerin kesilmesi"* başlığını ve *"Rehin ile temin edilmemiş bütün alacakların faizleri iflâsın açılması ile müflise karşı işlemez."* düzenlemesini içermekteyken, *"faizlerin kesilmesine ilişkin bu madde hileli iflâslara ve borçluları iflâs ettirmeye teşvik etmektedir"* gerekçesiyle, madde metni başlığıyla birlikte değiştirilmiştir. Böylece, anaparanın fer'isi olmakla birlikte ondan ayrı bir alacak olan faiz alacağı[867] koruma altına alınmış ve iflâsın açılmasının faiz işlemesini

[865] Karş. SchKG Art.219/5,3

[866] Düzenlemenin madde gerekçesi;*"Madde 54.-İflâsta sıra cetvelinde ilk beş sırada yer alan imtiyazlı alacaklar ile imtiyazlı olmayan diğer bütün alacaklar, üç sıra hâlinde düzenlenerek, iflâs tasfiyesinde alacaklılar arasında olabildiğince eşitliğin ve daha adil bir paylaşımın sağlanması; öte yandan, uygulama alanı bulunmayan alacak kategorilerinin Kanundan ayıklanması amaçlanmıştır. Bu bağlamda, vergi alacaklarına tanınan imtiyaz da, bu imtiyaz nedeniyle diğer (imtiyazlı olmayan) alacaklılar birçok halde alacaklarını kısmen dahi olsa tahsil edemediklerinden kaldırılmıştır. Maddeye eklenen yeni fıkra ile, ilk iki sırada yer alan alacakların imtiyazdan yararlanabilmesi için öngörülen müddetlerin hesabında bazı süreçlerle ilgili müddetlerin dikkate alınmayacağı kabul edilerek, imtiyazlı alacak sahiplerinin haklarının korunması sağlanmıştır."*şeklindedir.(https://cdn.tbmm.gov.tr/KKBSPublicFile/D22/Y1/T1/DosyaKomisyonRaporunuVerdi/3e675be5-da3c-4966-9163-68e52ffdb2fd.htm, e. t. 01.04.2024)

[867] Oğuzman, K. ve Öz, T. (2013), s. 313.

engellemesi ortadan kaldırılmıştır[868]. Ancak, rehinle temin edilmemiş alacaklar için ticari iş olsalar dahi yasal faiz uygulanır (İİK m.196/II, 3095 sayılı Kanun m.1). Faiz ödemeleri ancak anaparalar ödendikten sonra yapılabilir (İİK m.196/III). Rehinle temin edilmiş alacakların faiz oranı ise rehin asıl alacak ve faizi de kapsadığından kararlaştırıldığı gibi kalır. Rehnin satış bedeliyle karşılanamayan alacak, teminatsız alacak olarak iflâs masasına yazdırılır (İİK m.206/IV)[869].

Olağan iflâs tasfiyesindeki *"iflâsın açılmasının faizlerin işlemesine engel olmayacağı"* kuralının terekenin iflâs hükümlerine göre tasfiyesine uyarlanmasında, Yargıtay İçtihadı Birleştirme Büyük Genel Kurulunun 12.2.1941 tarihli ve 1939/5 E. 1941/4 K. sayılı kararı karşımıza çıkmaktadır. Söz konusu karar *"terekenin iflâs kaidesine tevfikan tasfiyesi hali müstesna olmak üzere, borçlunun ölümüyle faizin münkati olmıyacağı"* yönündedir[870]. Başka bir ifadeyle, anılan İçtihadı Birleştirme Kararında borçlunun

---

[868] Düzenlemenin madde gerekçesi;*"İflâs işlemleri yıllarca sürdüğünden, faizlerin kesilmesine ilişkin bu madde hileli iflâslara ve borçluları iflâs ettirmeye teşvik etmektedir. Bu nedenle yapılan değişiklikle, iflâsın açılmasından itibaren iflâs masasına giren bütün alacaklarda ticari olmayan işlerdeki gecikme faizinin işlemesi esası benimsenmiştir."*(https://app.e-uyar.com/gerekce/index/01d12c09-8c42-4147-b926-82d09296e5a4, e.t. 30.07.2024)

[869] Kuru, B. (2013), s. 1239, 1240; Pekcanıtez, H., Atalay, O., Sungurtekin Özkan, M. ve Özekes, M. (2023), s. 459; Arslan, R., Yılmaz, E., Taşpınar Ayvaz, S. ve Hanağası, E. (2024), s. 620.

[870] *"ÖZET: Terekenin iflâs kuralına göre tasfiyesi hali dışında, borçlunun ölümü ile faiz kesilmez. DAVA VE KARAR: Borçlunun ölümüyle müeccel ve faizli bir para borcunun faizi münkati olup olmıyacağı hususunda Temyiz 4. Hukuk Dairesinin 2.2.931 tarih ve 431/287 ve 17.12.937 tarih ve 3178/2651 numaralı kararları arasında hasıl olan içtihat ihtilafının halli…ile ihtilafın mevzuunu teşkil eden ilamlar okunduktan ve hadise bir kerre de 1.reis İhsan Ezgü tarafından izah edildikten sonra söz alan;4. Hukuk Reisi Fevzi Bozer; Borçlunun ölümüyle müeccel ve faizli bir para borcunun faizi münkati olup olmıyacağı hakkında dairemizin iki kararı arasında ihtilaf vardır.1.kararda ölümle faizin münkati olacağı,2. kararda ise faizin münkati olmıyacağı zikredilmiştir.Mevzuatımıza göre bu kararlardan hangisinin isabetli olduğunu arz ve izah etmek isterim:Evvela şurasını arzedeyim ki ne Borçlar Kanununda, ne kavanini sairede borçlunun vefatıyla faizin münkati olacağı hakkında bir kayıt ve sarahat yoktur.Yalnız İcra ve İflas Kanununun 195 ve 196. maddeleri mucibince rehin ile temin edilmiş olan alacaklar müstesna olmak üzere iflâs ile borç muaccel olur.Ve müflise karşı faiz işlemez.Bu hüküm iflâsa münhasır olup ölüme şümulü yoktur.Borcun sukutunu müstelzim olan haller Borçlar Kanununun 113. ve müteakip maddelerinde zikr ve tadat edilmiştir. Bu maddelere göre tediye, ibra, tecdit, alacaklı ve borçlu sıfatlarının birleşmesi, borcun ifası mümkün olmaması, takas ve mahsup ve müruruzaman gibi sebepler, borcu ıskat eden hallerdendir. Ölüme gelince, ölüm kaideten borcu ıskat eden sebepler meyanında zikredilmemiştir.Yalnız Borçlar Kanununun 305, 347, 371, 384, 397. maddeleri bu kaidenin istisnasını teşkil eder.Filhakika ariyet, hizmet akdi, istisna, neşir mukavelesi, vekalet gibi akit ve tasarruflarda ölümle akit nihayet bulmaktadır.Fakat faiz borcu bu müstesniyat meyanına dahil değildir.Kaldı ki Kanunu Medeninin 539, 568, 581, 616. maddeleri mucibince gerek terekenin taksiminden evvel, gerek taksiminden sonra mirasçılar müteveffanın borcundan şahsan ve müteselsilen mesuldürler. Bu mesuliyetin faiz borcu gibi teferruata da şümulü tabiidir.Ancak zikrolunan kanunun 576. maddesi hükmü bundan müstesnadır.Yani terekenin iflâs kaidesine tevfikan tasfiyesi halinde iflâsa kıyasen faizin münkati olması lazım gelir.Şu izahattan anlaşıldığına göre terekenin iflâs kaidesine tevfikan tasfiyesi hali müstesna olmak üzere borçlunun vefatiyle faiz münkati olmaz.Buna binaen ikinci kararımızın isabetine kaniim.Galip;Borç şahsadır.Borç faiziyle vereseye intikal eder.Son karar doğrudur, demeleriyle neticede: Tevhidi içtihat suretiyle tetkik ve halli icap eden mesele, müeccel ve faizli bir borcun faizi, borçlunun ölümünden sonra işleyip işlemeyeceği hususundan ibarettir….Ancak zikrolunan kanunun 576. maddesinde "mevcutu borcuna yetişmeyen terekenin tasfiyesi mahkemece iflâs kaidesine göre yapılır" diye yazılı olmasına binaen terekenin iflâs kaidesine tevfikan tasfiyesi halinde, İcra ve İflas Kanunu hükümlerinin tatbiki icap eder. Binaenaleyh yalnız bu halde, rehin ile temin*

ölümünün faizi kesen bir sebep olmadığı ancak İİK m.196'nin 3494 sayılı Kanunla değiştirilmeden önceki halinde yer alan *"iflâsın açılmasıyla faizlerin kesilmesi"* kuralı gereği, terekenin iflâs hükümlerine göre tasfiyesinde faiz işlemeyeceğine karar verilmiştir. Ancak, söz konusu İçtihadı Birleştirme Kararı 1941 tarihlidir. Bu karara dayanak yapılan İİK m.196 hükmü 1988 tarihli ve 3494 sayılı Kanun ile değiştirilerek, masaya giren alacaklara faiz işlemeye devam edeceği açıkça düzenlenmiştir. Sonradan yapılan kanun değişikliği sebebiyle uygulanabilirliği kalmasa da İçtihadı Birleştirme Kararında da belirtildiği üzere borçlunun ölümü alacağa faiz işlemesini kesen bir sebep olmadığından terekenin iflâs hükümlerine göre tasfiyesinde, İİK m.196'da yer alan esaslar kapsamında, tereke alacaklılarının *tasfiye alacaklarına* faiz işlemeye devam eder[871]. Bununla birlikte, yukarıda *alacakların muaccel olmasına* ilişkin açıklamalarımız kapsamında yer verdiğimiz gerekçelerle[872], faiz oranının değişikliğe uğrayacağı anın mirasbırakanın ölümü anı olarak dikkate alınması gerekir.

Diğer taraftan 6183 sayılı Kanunun 52. maddesinde *gecikme zammının tatbik müddetinin, amme alacağının tecilinde tecilin yapıldığı, iflâs halinde iflâsın açıldığı, aciz halinde bu durumun sabit olduğu güne kadar olan müddet* olduğu belirtilmiştir. Bu itibarla amme alacakları için iflâs açıldıktan sonraki dönemde gecikme zammı uygulanmaz[873]. Terekenin iflâs hükümlerine göre tasfiyesinde bir iflâs kararından söz edilemeyecek ise de iflâs hükümlerine göre bir tasfiye söz konusu olduğundan, 6183 sayılı Kanunun bu hükmünün dikkate alınması gerekir. Ancak, iflâs hükümlerine göre tasfiye kararının verildiği tarih yerine mirasbırakanın ölüm tarihine kadar gecikme zammı işletilmesi gerekir.

4.2.2.3. Şarta bağlı alacaklar

İflâs tasfiyesine hâkim olan alacaklılar arası eşitlik prensibinin bir diğer yansıması, alacağı şarta (koşula) bağlı alacaklıların iflâs tasfiyesine dâhil olabilmesidir. İİK m.197'de,

edilmiş olan alacaklar müstesna olmak üzere borçlunun ölümüyle faiz münkati olur.SONUÇ:Zikr ve izah olunan mucip sebeplere binaen, terekenin iflâs kaidesine tevfikan tasfiyesi hali müstesna olmak üzere, borçlunun ölümüyle faizin münkati olmıyacağına ekseriyetle 12.12.1941 karar verildi."

[871] Baygın, C. (2005), s. 53. Aksi yöndeki görüşler için bkz. İnan, A. N., Ertaş, Ş. ve Albaş, H. (2019), s. 538; Özmen, İ. (1991), s. 769.

[872] Bkz. "**4.2.2.1. Mirasbırakanın borçlarının muaccel hale gelmesi**"

[873] Kuru, B. (2013), s. 1241. 6183 sayılı Kanunun 52. maddesi kapsamında uygulamada yaşanan tereddüt ve bunun giderilmesi hakkındaki genelgeye ilişkin açıklamalar için bkz. Muşul, T. ve Tezel Muşul, A. (2024), s. 1585.

müflisin alacaklısının geciktirici (taliki) bir şarta (TBK m.170) veya belirsiz bir vadeye bağlı bulunan alacağını iflâs masasına kaydettirebileceği belirtilmiştir (İİK m.197).

Şart geleceğe ilişkin, gerçekleşmesi şüpheli (vukuu meşkuk müstakbel) bir olaydır[874]. Belirsiz vade ise ne zaman gerçekleşeceği bilinmeyen ama mutlaka gerçekleşecek bir olayı ifade eder[875]. Önceden öngörülemeyen böyle belirsizliklere bağlı ve fakat hukuken geçerli bu alacakların iflâs alacağı sıfatını alamaması, bu alacaklı grubunu tasfiye sırasında şart gerçekleşmez ya da vade gelmezse doğrudan iflâs tasfiyesi dışına çıkararak, tasfiyenin kapanmasından sonra bunların alacaklarına kavuşmasını güçleştirir. Bu durum ise iflâs tasfiyesinde geçerli olan alacaklılar arasında eşitlik prensibine uygun düşmez[876].

Bu kapsamda, şarta ya da belirsiz vadeye bağlı alacakların masaya kaydettirebileceği, ancak alacaklının tasfiye payının şartın ya da vadenin gerçekleşmesi akabinde ödeneceği hüküm altına alınmıştır (İİK m.197/I). İflâs tasfiyesi sonunda bu alacaklar için de pay ayrılır fakat bu pay alacaklıya verilmeden bankaya yatırılır (İİK m.250). Müflisin borçlusu olduğu geciktirici şarta bağlı alacağa dair şart gerçekleşir veya yine müflisin borçlusu olduğu belirsiz vade gelirse, bankaya yatırılan para alacaklıya ödenir. Şart gerçekleşmez veya vade gelmezse, iflâs idaresi bankadaki parayı alacağını tamamen alamayan diğer iflâs alacaklılarına dağıtır (İİK m.255/II)[877].

Ayrıca, İİK m.197/II'de ömür boyu gelir sözleşmesine ilişkin olarak TBK m.609/III'te (eBK m.509) yer alan ve gelir alacaklısının, gelir borçlusunun iflâs etmesi halinde onun yükümlü olduğu dönemsel geliri elde etmek için ilgili sosyal güvenlik kurumunca ödenmesi gereken anaparaya denk düşen parayı iflâs masasına kaydettirme hakkını elde edeceğine dair hükmün geçerli olduğu da belirtilmiştir.

Bozucu şarta bağlı alacaklar ise şarta bağlı olmayan normal iflâs alacakları gibi işlem görür. Bu alacaklar iflâs masasına yazdırılır ve iflâs tasfiyesi sonucunda ödenir. İflâs kapandıktan sonra bozucu şart gerçekleşirse, alacaklıya ödenen para iflâs dairesi tarafından

[874] Oğuzman, K. ve Öz, T. (2013), s. 175.
[875] Oğuzman, K. ve Öz, T. (2013), s. 326.
[876] Aşık, İ., Oruç, Y., Tok, O. ve Saçar, Ö. F. (2023), s. 593; Kuru, B. (2013), s. 1242. Altay, S. (2004b), s. 1019.
[877] Kuru, B. (2013), s. 1242; Üstündağ, S. (2009), s. 104; Altay, S. (2004b), s. 1019; Arslan, R., Yılmaz, E., Taşpınar Ayvaz, S. ve Hanağası, E. (2024), s. 620, 621.

İİK m.255 gereğince geri alınarak, alacağını tamamen alamamış olan diğer alacaklılara dağıtılır[878].

Geciktirici şarta bağlı ya da belirsiz vadeli alacakların durumunu terekenin iflâs hükümlerine göre tasfiyesine uyarladığımızda, geciktirici şarta, belirsiz vadeye yahut bozucu şarta bağlı alacaklar bakımından olağan iflâs tasfiyesindeki esaslara göre hareket edilmesi gerekir[879]. Ayrıca, İİK m.197'de ömür boyu gelir sözleşmesine ilişkin TBK m.609/III hükmünün geçerli olduğu belirtilmiş olup, TBK m.609/II'de yer alan *"Gelirin süresi ömrüne bağlanmış olan kişi, peşin ödeme öngörülen dönemin sona ermesinden önce ölse bile, o döneme ait gelirin tamamı gelir borçlusu tarafından borçlanılmış sayılır."* düzenlemesinin terekenin iflâs hükümlerine göre tasfiyesinde dikkate alınması ve gelir alacaklısının mirasbırakanın ölümüyle borçlanılmış sayılan tutarı *tasfiye masasından* talep edebilmesi gerektiği kanaatindeyiz.

4.2.2.4. Konusu para olmayan alacakların para alacağına çevrilmesi

İflâs alacaklıları arasında eşitlik ilkesinin bir diğer yansıması, müflisin konusu para olmayan borçlarının iflâs masasından istenebilmesidir[880]. İİK m.198'de konusu para olmayan alacağın, ona muadil bir kıymette para alacağına çevrileceği hüküm altına alınmıştır. Eşitliğin sağlanabilmesi için tüm alacakların aynı ölçüye göre değerlendirilmesi gerektiğinden, müflisin konusu para olmayan borçları, alacak konusuna eşit bir kıymet üzerinden para alacağına çevrilerek masadan talep edilebilir (İİK m.198/I)[881]. Burada kastedilen alacaklar şahsi hak talepleridir. Aynî hak talepleri iflâsın açılmasıyla para alacağına dönüşmez. İflâs açıldığında müflisin elinde bulunan üçüncü kişilere ait mallar, istihkak iddiasında bulunularak masadan aynen geri alınabilir (İİK m.228)[882]. Borçlunun üzerinde mülkiyetten gayri aynî hak tesis edilmiş malları ise masaya girer ve masa tarafından paraya çevrilir. Ancak, bu aynî haklar iflâs tasfiyesinde para alacağına çevrilmeden aynen dikkate alınır[883].

[878] Kuru, B. (1993), s. 2937; Üstündağ, S. (2009), s. 105; Altay, S. (2004b), s. 1019.
[879] Aysoy, N. A. (1957), s. 140.
[880] Yıldırım, M. K. ve Deren Yıldırım, N. (2021), s. 510; Atalı, M., Ermenek, İ. ve Erdoğan, E. (2023), s. 593.
[881] Kuru, B. (1993), s. 2938, 2939; Atalı, M., Ermenek, İ. ve Erdoğan, E. (2023), 593; Arslan, R., Yılmaz, E., Taşpınar Ayvaz, S. ve Hanağası, E. (2024), s. 621.
[882] Gürdoğan, B. (1966), s. 101.
[883] Kuru, B. (1993), s. 2941.

Müflisin konusu para olmayan borçlarının paraya çevrilmesi işlemini bizzat alacaklının kendisi yapar. Alacaklının yaptığı paraya çevirme işlemi iflâs idaresi tarafından doğru bulunmazsa, iflâs idaresi kendi hesabını yapar ve buna göre ortaya çıkan değeri sıra cetveline alarak fazla talebi reddeder. Alacaklı, alacağının reddedilen kısmı için sıra cetveline karşı itiraz davası açabilir (İİK m.235)[884].

Konusu para olmayan alacağın paraya çevrilerek iflâs masasına yazdırabilmesinin yanında, masa menfaatine olması kaydıyla iflâs idaresi konusu para olmayan borcu aynen yerine getirmeyi kabul edebilir (İİK m.198/I). İflâs idaresi, borcun aynen yerine getirilmesinin masa yararına olacağını değerlendirirse, borcu aynen ifa etmeye karar verir ve bunu hemen alacaklıya bildirir. Böylece masa sözleşmeye girmiş olur[885]. Ancak, alacaklı bu masa borcunun ifası için masanın teminat göstermesini isteyebilir (İİK m.198/I)[886].

Konusu yabancı para olan alacaklar (TBK m.99/II,III) bakımından da İİK m.198 hükmünün kıyasen uygulanmasıyla, bunların iflâsın açıldığı andaki döviz kuru üzerinden Türk Lirasına çevrilerek iflâs masasına yazdırılması mümkündür[887]. Yabancı para cinsinden iflâs alacağının Türk Lirasına çevrilmesi de iflâs tasfiyesinde alacaklılar arasındaki eşitliğin

[884] Kuru, B. (1993), s. 2939; Arslan, R., Yılmaz, E., Taşpınar Ayvaz, S. ve Hanağası, E. (2024), s. 621; Sungurtekin Özkan, M. ve Özekes, M. (2023), s. 460.

[885] Kural olarak iflâs iki tarafa borç yükleyen sözleşmeleri sona erdiren bir sebep değildir (TBK m. 98). Ancak bazı sözleşmelerin iflâs ile sona ermesi kanuni bir sona erme hali olarak öngörülmüştür. Örneğin, vekâlet sözleşmesi (TBK m.513), adi ortaklık sözleşmesi (TBK m.639/I/3), acentelik sözleşmesi (TTK m.121/3), ürün kirası (TBK m.370) gibi sözleşmeler kanun gereği iflâs ile kendiliğinden sona erer. Bu kapsamda İİK m.198 hükmü iflâs ile kendiliğinden sona ermeyen ve karşılıklı borç yükleyen tüm sözleşmeler bakımından uygulama alanı bulur (Tercan, E. (1996), s. 13). İflâsın sözleşmelere etkisi hakkında detaylı bilgi için ayrıca bkz. Tercan, E. (1996); Kuru, B. (1993), s. 2947-2985; Pekcanıtez, H., Atalay, O., Sungurtekin Özkan, M. ve Özekes, M. (2023), s. 460-470; Altay, S. (2004a), s. 1057-1128; Kuru, B. (2013), s. 1246-1247. İflâs ile sona eren sözleşmelerin yanı sıra, bazı sözleşmeler de ölüm ile sona ermektedir. Örneğin bağışlama sözleşmesinde bağışlayanın ölümü bir kendiliğinden sona erme nedenidir (TBK m.298). Bunun gibi, kullanım ödüncü sözleşmesi de ödünç alanın ölmesiyle kendiliğinden sona erer (TBK m.385). Bu kapsamda, olağan iflâs tasfiyesinde iflâs; terekenin iflâs hükümlerine göre tasfiyesinde de ölüm ile sona eren sözleşmelere masanın girmesi mümkün değildir. Ancak bu sözleşmelerden her iki tarafa borç yükleyen nitelikte olanlarından; karşı tarafın tam olarak ifa ettiği edimlerin karşılığı, müflis/mirasbırakan tarafından yerine getirilmemişse alacaklı konumda olan kişi, iflâs alacağı olarak masadan alacaklarını talep edebilirler (Pekcanıtez, H., Atalay, O., Sungurtekin Özkan, M. ve Özekes, M. (2023), s. 461). Nitekim İİK m.l98/II'de, TBK m.370 (eBK m.290) hükümlerinin saklı tutulduğu da ayrıca belirtilmiştir. Ürün kirasında iflâs masasının sözleşmeye girmesine hem İİK m.198/II hem de TBK m.370 gereği imkân bulunmamaktadır.

[886] Oskay, M., Koçak, C., Deynekli, A. ve Doğan, A. (2007), s. 4896.

[887] Pekcanıtez, H. (1998).*Yabancı Para Alacaklarının Tahsili*. Ankara: Yetkin Yayınları, s. 253, 255.

sağlanmasına yöneliktir[888]. İflâs alacaklısı, alacağını iflâsın açıldığı tarihteki TCMB efektif satış kuru üzerinden Türk Lirasına çevirerek iflâs masasına yazdırabilir[889].

Terekenin iflâs hükümlerine göre tasfiyesinde de tereke alacaklıları, konusu para olmayan alacaklarını paraya çevirerek tasfiye masasından isteyebilir[890]. Bununla birlikte, *alacakların muaccel olmasına* ilişkin açıklamalarda belirtilen sebeplerle[891], paraya çevrilme anının mirasbırakanın ölüm anı olarak dikkate alınması gerekir.

4.2.2.5. İflâsta takas

Türk hukukunda takas, karşılıklı ve aynı cins borçlardan az olanın, alacaklılardan birinin tek taraflı irade beyanı sona erdirilmesi olarak tanımlanmaktadır[892]. Türk Borçlar Kanununda borcu sona erdiren nedenlerden biri olarak düzenlenen takasa (TBK m.139 vd.), iflâs tasfiyesinde de yer verilmiş ve İİK m.200 hükmünde iflâsta takas[893] düzenlenmiştir. İflâsta takas ile müflisin hem alacaklısı hem de borçlusu olan kişinin takas beyanında bulunma şartları düzenlenmiştir. Bu kişiler için iflâsta takas özel bir imkândır[894].

---

[888] Pekcanıtez, H. (1998), s. 236.*"Öte yandan, yabancı para alacaklarının iflâs masasına kayıt şekli konusunda İcra ve İflas Kanunu'nda açık bir hüküm yoktur.Sadece İcra ve İflas Kanunu'nun 198. maddesinin 1. fıkrasında, konusu para olmayan alacakların, ona eşit bir kıymete para alacağına çevrileceği öngörülmüştür. Öğretide, konusu yabancı para olan alacakların da anılan yasa hükümlerine göre iflâsın açıldığı andaki döviz kuru üzerinden Türk Lirası'na çevrilerek iflâs masasına yazdırılacağı kabul edilmiştir.(Kuru:B.İcra ve İflas Hukuku El Kitabı, 2013, 2. Baskı, Ankara, sf.1244) İcra İflas Kanunu'nun 195. maddesinde iflâsın açılması ile müflisin borçlarının muaccel olacağı ve iflâsın açıldığı güne kadar işlemiş faiz ve takip masraflarının ana paraya ilave edilerek masaya kaydedileceği öngörülmüştür.Bu hükmün amacı, iflâs tarihinde masanın aktif ve pasiflerinin eşit şekilde ve aynı zamanda belirlenerek müflisin tüm alacaklılarına eşit ödeme yapılmasıdır.Bunu sağlamak için de yabancı para alacaklarının, aynı paraya (Türk Parasına) çevrilmesi gerekir.Çeviri zamanı ise, yabancı para alacakları ve konusu para olmayan alacaklar için iflâs kararının verildiği tarih olmalıdır. Diğer taraftan yabancı para alacağının aynen kaydı, alacaklılar arasında eşitliği ön planda tutan İflas Hukuku'nun bu prensibini de zedelemiş olacaktır.Zira, iflâsta imtiyazlı alacaklar İİK'nın 206. maddesinde ilk beş sırada sayılmış olup, yabancı paranın masaya aynen kaydedilmesi halinde, yabancı para alacakları lehine kanunda öngörülmeyen bir imtiyaz yaratılmış olur.Bu durumda ise, aynı sırada bulunan ülke parası alacaklısı ile yabancı para alacaklısı arasında eşitsizlik meydana gelecektir. Bu sonuç ise, her sıradaki alacaklıların eşit hakka sahip olduğunu belirten İİK'nın 207. maddesine aykırılık teşkil eder.(Yargıtay 19. Hukuk Dairesi'nin 08.05.1997 tarih ve 2756 E., 4683 K. sayılı ilamı ile Dairemizin 11.03.2014 tarih ve 2013/7176 E., 2014/1802 K. ve 12.05.2015 tarih ve 2014/5224 E., 2015/3582 K. sayılı ilamları bu yöndedir.)"*Yargıtay 23. HD., E. 2014/4900 K. 2015/4147 T. 02.06.2015 (Lexpera, e. t. 01.04.2024)

[889] Pekcanıtez, H. (1998), s. 240-244; Pekcanıtez, H., Atalay, O., Sungurtekin Özkan, M. ve Özekes, M. (2023), s. 460.

[890] Aysoy, N. A. (1957), s. 141; Tanju, F. (1957), s. 198; Rüzgaresen, C. ve Erdem. M. (2011), s. 238, 239.

[891] Bkz. "**4.2.2.1. Mirasbırakanın borçlarının muaccel hale gelmesi**"

[892]Oğuzman, K. ve Öz, T. (2013), s. 584.

[893] İflâsta takas hakkında detaylı bilgi için bkz. Özkaya Ferendeci, H. Ö. (2013).

[894] Özkaya Ferendeci, H. Ö. (2013), s. 179.

İflâsta takas ile müflisin hem borçlusu hem de alacaklısı olan kişi, alacağını borcuyla takas ederek diğer iflâs alacaklılarına göre avantajlı konuma gelir. Ayrıca borcunu tam olarak ifa etmesi gerektiği halde, alacağını tam olarak alamama riskini de bertaraf etmiş olur[895]. Bu durum iflâsta alacaklılar arası eşitlik prensibine aykırı düşer[896]. Bu nedenle, İİK m.200'de takas imkânı sınırlandırılmış, İİK m.201'de de *"Müflisin borçlusu iflasın açılmasından evvel alacaklısının aciz halinde bulunduğunu bilerek masanın zararına kendisine veya üçüncü bir şahsa takas suretiyle bir menfaat temin etmek için müflise karşı bir alacak ihdas ederse bu takasa mahkemede itiraz olunabilir."* hükmüne yer verilerek kötü niyetli takas beyanlarının önüne geçilmek istenmiştir[897].

İflâsta takas yapılabilmesi için müflisin borçlusunun ya da alacaklısının iflâstan önce de bu sıfatları taşıması ve alacaklının alacağının hamile yazılı bir senede dayanmaması gerekir. Müflis iflâs açıldıktan sonra alacaklı ya da borçlu konumuna gelmişse takas yapılamaz. Hamile yazılı senetten bu durum anlaşılamayacağı için, böyle bir senede dayanılarak takas yapılamaz (İİK m.200/I). Ayrıca, ticaret şirketlerinden anonim, limited ve kooperatif şirketlerin iflâsları halinde, esas sözleşmeye göre ödenmesi gereken hisse senedi bedellerinin henüz ödenmemiş kısımları ile konulması taahhüt edildiği halde henüz konulmamış sermayelerin, bu şirketlerin borçlarıyla takasına izin verilmemiştir (İİK m.200/II). Şirkete sermaye koyma borcu olanların aynı zamanda şirketten alacaklı olmaları halinde, bu alacaklarını sermaye borçlarıyla takas etmeleri alacaklılar arasındaki eşitliği bozabileceğinden, takas yasağı getirilerek diğer alacaklıların menfaatlerinin korunması amaçlanmıştır[898].

---

[895] Pekcanıtez, H., Atalay, O., Sungurtekin Özkan, M. ve Özekes, M. (2023), s. 471; Arslan, R., Yılmaz, E., Taşpınar Ayvaz, S. ve Hanağası, E. (2024), s. 622; Altay, S. (2004b), s. 1129.

[896] Özkaya Ferendeci, H. Ö. (2013), s. 179.

[897] Üstündağ, S. (2009), s. 110 vd.; Atalı, M., Ermenek, İ. ve Erdoğan, E. (2023), s. 594; Yıldırım, M. K. ve Deren Yıldırım, N. (2021), s. 513; Özkaya Ferendeci, H. Ö. (2013), s. 261. *"...Bankanın faaliyetinin durdurulduğu ilan edildiğinden, bankaya borçlu olan davalının bankanın aciz halinde bulunduğunu bildiğinin kabulü gerekir.İflasın açılmasından önce temlik alınan alacakla borcun takası talebi masayı zarara sokmaktadır.Zira aciz halinde bulunan bankanın borçluları iflâs halinde borçlarını masaya tam olarak ödeyecekler iken borçlunun alacaklıları iflâs masasında paylarına düşecek oranda alacaklarını alabileceklerdir.İcra ve İflas Kanununun 201. maddesindeki düzenlenmenin amacı aciz halinde bulunan borçlunun borçluları ile onun alacaklılarının hileli muameleler yaparak iflâs masasının zarara sokulmasını önlemek ve diğer alacaklıların menfaatini korumaktır (Üstündağ, Saim İflas Hukuku 5. Baskı İstanbul 1998, s. 86).Somut olayda takasa itirazın koşulları gerçekleşmiştir. Davalı tarafından açılan aynı takas nedeniyle borç kalmadığı iddiasına dayanan menfi tespit davası da reddedilmiştir."*(Yargıtay 19. HD. E. 2006/1239 K. 2006/5158 T. 11.5.2006, Kazancı, e. t. 01.03.2024)

[898] Özkaya Ferendeci, H. Ö. (2013), s. 222.

İflâsta takasa birtakım sınırlamalar getirilmiş olmasına karşın, takasın şartları TBK'ya göre daha geniş kapsamlıdır. TBK'ya göre takas edilecek iki borcun da muaccel olması gerektiği halde (TBK m.139/I), müflisin müeccel borçları iflâsın açılmasıyla muaccel hale geleceğinden (İİK m.195), müflisin alacaklısı alacağını müflise olan borcu ile takas edebilir. Diğer taraftan, TBK'ya göre takas edilecek iki borcun konusunun aynı olması gerektiği halde, konusu para olmayan alacaklar iflâs ile para alacağına dönüştüğünden (İİK m.198), müflisten ayni alacağı olan kimse de bu alacağının değeriyle müflise olan para borcunu takas edebilir[899]. Bunun dışında, iflâsta takasın şartları ve hükümleri yine TBK m.139 ila m.145 düzenlemelerine tâbidir[900].

Takas mümkün olmamasına rağmen alacaklının takas beyanında bulunması durumunda, iflâs idaresi takası kabul etmez ve bunu sıra cetvelinde göstererek, takas beyanında bulunan alacaklıya karşı dava açar ve masaya olan borcun tahsilini ister[901]. Ayrıca, iflâs idaresinin de bildirilen bir alacağa karşı takas beyanında bulunması mümkündür[902]. Takasa itiraz, İİK m.277 vd. maddelerinde düzenlenen tasarrufun iptali davasının özel bir şekli olup, iflâs idaresi ya da davayı takip yetkisini devralmış alacaklı tarafından borçlu aleyhine, iflâsa karar veren ticaret mahkemesinde açılır[903].

Terekenin iflâs hükümlerine göre tasfiyesinde de tereke alacaklıları, mirasbırakana olan borçlarını iflâsta takas hükümlerine göre takas edebilirler[904]. Bununla birlikte, *alacakların muaccel olmasına* ilişkin açıklamalarda belirtilen sebeplerle[905], karşılıklı borçların takas edilebileceği anın mirasbırakanın ölüm anı olarak dikkate alınması gerekir. Terekenin iflâs hükümlerine göre tasfiyesinde *asliye ticaret mahkemesi* tarafından yerine

[899] Üstündağ, S. (2009), s. 110; Özkaya Ferendeci, H. Ö. (2013), s. 212-214; Arslan, R., Yılmaz, E., Taşpınar Ayvaz, S. ve Hanağası, E. (2024), s. 622; Pekcanıtez, H., Atalay, O., Sungurtekin Özkan, M. ve Özekes, M. (2023), s. 472; Yıldırım, M. K. ve Deren Yıldırım, N. (2021), s. 514.
[900] Özkaya Ferendeci, H. Ö. (2013), s. 214-216; Arslan, R., Yılmaz, E., Taşpınar Ayvaz, S. ve Hanağası, E. (2024), s. 623; Pekcanıtez, H., Atalay, O., Sungurtekin Özkan, M. ve Özekes, M. (2023), s. 472.
[901] Oskay, M., Koçak, C., Deynekli, A. ve Doğan, A. (2007), s. 4911; Yıldırım, M. K. ve Deren Yıldırım, N. (2021), s. 514.
[902] Oskay, M., Koçak, C., Deynekli, A. ve Doğan, A. (2007), s. 4912; Yıldırım, M. K. ve Deren Yıldırım, N. (2021), s. 514.
[903] Arslan, R., Yılmaz, E., Taşpınar Ayvaz, S. ve Hanağası, E. (2024), s. 622; Yıldırım, M. K. ve Deren Yıldırım, N. (2021), s. 515; Üstündağ, S. (2009), s. 115. Davanın, iflâs kararı veren asliye ticaret mahkemesinde açılmasının zorunlu olmadığı, borçlunun muamele merkezinin bulunduğu yer asliye ticaret mahkemelerinin herhangi birinde açılabileceği hakkında bkz. Muşul, T. ve Tezel Muşul, A. (2024); s. 1600. Ayrıca, Yargıtay'ın takasa itiraz davasında İİK m.235 hükmünün kıyasen uygulanması gerektiği yönündeki içtihadı için bkz. Oskay, M., Koçak, C., Deynekli, A. ve Doğan, A. (2007), s. 4923.
[904] Aysoy, N. A. (1957), s. 141; Bolak, E. (1980), s.1243.
[905] Bkz. "**4.2.2.1. Mirasbırakanın borçlarının muaccel hale gelmesi**"

getirilen görevler sulh hukuk mahkemesi tarafından yerine getirilmektedir[906]. Yargıtay'ın takasa itiraz davasında İİK m.235 hükmünün kıyasen uygulanması yönündeki içtihadı dikkate alındığında, terekenin iflâs hükümlerine göre tasfiyesinde sıra cetveline itiraz davalarını da gören sulh hukuk mahkemesi takasa itiraz davası için görevli mahkemedir.

4.2.2.6. Mirasbırakanın kefil olduğu borçlar ve müşterek borçlu olduğu durumlar

4.2.2.6.1. Mirasbırakanın kefil olduğu borçlar

İcra ve İflas Kanununun 195. maddesine göre, müflisin müeccel borçları iflâsın açılmasıyla birlikte muaccel hale gelir ve iflâs masasından istenebilir. Kanunun 202/I. maddesinde ise "*Müflisin kefil olduğu borçlar vadeleri gelmese bile masaya zimmet olarak kaydolunur*" denilerek, müflisin kefaletten kaynaklanan borçlarının da iflâsın açılmasıyla birlikte muaccel olacağı hükme bağlanmıştır. Hükmün uygulama alanı bulabilmesi için kefaletin adi (TBK m.585) ya da müteselsil (TBK m.586) olması arasında fark bulunmamaktadır[907]. Ancak, birlikte kefalet (TBK m.587) halinde, İİK m.202 değil m.203 uygulama alanı bulur[908]. Asıl borç müeccel olsa bile, alacaklı alacağını kefilin iflâs masasına muaccel bir alacak gibi yazdırabilir ve bu alacak için masadan hisse ayrılarak alacaklıya ödenir. Kefilin iflâsı alacaklının asıl borçluya başvurmasını engelleyen bir durum olmadığından, alacağın iflâs masasına yazdırılması zorunlu değildir. Alacağın vadesi geldiğinde asıl borçlu tarafından ödeme yapılacağına inanan alacaklı, iflâs masasına başvurmamayı tercih edebilir[909].

---

[906] Kuru, B. (1993), s. 2829; Berkin, M. N. (1979), s. 56; Altay, S. (2004a), s. 520; Arslan, R., Yılmaz, E., Taşpınar Ayvaz, S. ve Hanağası, E. (2024), s. 602; Pekcanıtez, H., Atalay, O., Sungurtekin Özkan, M. ve Özekes, M. (2023), s. 440; Görgün, L. Ş., Börü, L. ve Kodakoğlu, M. (2023), s. 534, 535; Bolak, A. E. (1980), s. 1238; Rüzgaresen, C. ve Erdem, M. (2011), s. 315. *"Terekenin iflas hükümlerine göre tasfiyesinde "iflas idaresi" yerine "tasfiye memuru" ve "Ticaret Mahkemesi yerine "Sulh Hukuk Mahkemesi" geçmektedir. Tasfiye memurunun işlemlerine karşı yapılacak şikayetleri, sıra cetveline itirazları incelemek ve tasfiyenin son bulduğuna karar vermek sulh hukuk mahkemesine aittir."*(Yargıtay 14. HD., E. 2016/17703 K. 2020/6180 T. 14.10.2020, Lexpera, e. t. 01.04.2024) Aynı yöndeki kararlar için bkz. Yargıtay 14. HD., E. 2016/16231 K. 2020/8039 T. 3.12.2020; Yargıtay 23. HD. E. 2015/6050 K. 2016/2069 T. 4.4.2016; Yargıtay 14. HD E. 2016/18844 K. 2020/8038 T. 3.12.2020 (Kazancı, e. t. 01.03.2024)

[907] Pekcanıtez, H., Atalay, O., Sungurtekin Özkan, M. ve Özekes, M. (2023), s. 472; Arslan, R., Yılmaz, E., Taşpınar Ayvaz, S. ve Hanağası, E. (2024), s. 624; Yıldırım, M. K. ve Deren Yıldırım, N. (2021), s. 515.

[908] Muşul, T. ve Tezel Muşul, A. (2024), s. 1603.

[909] Pekcanıtez, H., Atalay, O., Sungurtekin Özkan, M. ve Özekes, M. (2023), s. 473.

İflâs masası, ödediği para oranında kefalet alacaklısına halef olur (İİK m.202/II) ve asıl borçluya rücu hakkını kullanır (TBK m.596).

Kefil ile birlikte asıl borçlu veya birlikte kefillerin (TBK m.587) iflâs tasfiyesi aynı zamana denk gelirse İİK m.203, asıl borçlunun veya birlikte kefillerden birinin iflâsı halinde ise İİK m.204 uygulanır (İİK m.202/II).

Ölüm kefalet sözleşmesini sonra erdiren bir sebep olmadığından, terekenin iflâs hükümlerine göre tasfiyesinde mirasbırakanın kefil olduğu borçların[910] tasfiye masasından istenebilmesi mümkündür.

4.2.2.6.2. Mirasbırakan ile müşterek borçlu olanların aynı zamanda iflâsı

Bir borcu birlikte taahhüt edenlerin iflâs tasfiyesinin aynı zamana rastlaması halinde, alacaklı alacağının tamamını müflislerin her birinin masasından isteyebilir (İİK m.203/I).

İİK m.203'ün başlığında yer alan yer *"müşterek borçlular"* ve madde metninde yer alan *"borcu birlikte taahhüt edenler"* ifadeleri müteselsil borçlular (TBK m.61,69,71,162,201 vs.), kefil ile asıl borçlu ya da birlikte kefiller (TBK m.587) gibi kimselerdir[911]. Müşterek borçluların aynı zamanda iflâsı ile kastedilen, aynı anda iflâs etmiş olma değil, iflâs tasfiyelerinin aynı zamana rastlamasıdır[912]. Böyle bir durumunda, alacaklı

---

[910] Aysoy, N. A. (1957), s. 141; Erkul, C. (1939), s. 207; Bolak, A. E. (1980), s. 1243; Tanju, F. (1957), s. 153; Özkan Şahin, G. (2019). Kefalet Sözleşmesinin Sona Ermesi. *MÜHFHAD*, 25(2), Prof. Dr. Ferit Hakan Baykal Armağanı, ss. 1288-1336, s. 1309. *Kefalet sözleşmesi,"kefilin hayatı süresince" geçerli olmak üzere akdedilmişse, burada belirli bir süreye bağlı kefalet sözleşmesinin bulunduğu kabul edilir. TBK m.600 uyarınca süreli kefalette kefilin, sürenin sonunda borcundan kurtulması prensibi gereği kefilin ölümü üzerine borç sona erer.* (Kuntalp, E. ve Altınok Ormancı, P. (2015). *Kefalet Sözleşmesinin Sona Ermesi*. Prof. Dr. Nevzat Toroslu'ya Armağan Cilt:2. (ss. 729-752). Ankara: AÜHF Yayınları, s. 741). *"Davacı vekili, davacı banka ile dava dışı Elegan Turizm Yatçılık Ticaret ve San. Ltd. Şti. arasında genel kredi sözleşmesi imzalandığını, vefat eden ...'in bu sözleşmeyi müteselsil ve müşterek kefil sıfatıyla imzaladığını, borcun ödenmemesi üzerine hesabın kat edilerek borçlulara ihtarname gönderildiğini, buna istinaden başlatılan takibe itiraz edildiğini belirterek itirazın iptali ile icra inkar tazminatına hükmedilmesine karar verilmesini talep ve dava etmiştir. TMK 612. maddesi gereğince, murisin terekesinin iflâs hükümlerine göre tasfiyesi yapılmak üzere görevli Sulh Hukuk Mahkemesine ihbarda bulunulması, İİK'nun 194. maddesi uyarınca mahkemece ara kararı ile davanın durmasına karar verilerek alacağın iflâs masasına kabulü halinde müflis davalının taraf olduğu davada dava konusu kalmayacağından karar verilmesine yer olmadığına karar verilmesi,..."*(Yargıtay 11. HD., E. 2020/5102 K. 2021/1920 T. 2.3.2021, Lexpera, e. t. 01.04.2024)

[911] Gürdoğan, B. (1966), s. 113; Pekcanıtez, H., Atalay, O., Sungurtekin Özkan, M. ve Özekes, M. (2023), s. 473; Arslan, R., Yılmaz, E., Taşpınar Ayvaz, S. ve Hanağası, E. (2024), s. 624.

[912] Müşterek borçlulardan birisinin iflâs masasının tasfiyesi sonucunda kesin dağıtımda (m.250) bulunulmadan önce, diğer müşterek borçlu iflâs ederse, müşterek borçlular aynı zamanda iflâs etmiş sayılırlar. Buna karşılık, birinci müşterek borçlunun iflâs masası kesin dağıtımda bulunduktan sonra, ikinci müşterek borçlu iflâs ederse artık aynı zamanda iflâstan bahsedilmez. Bu halde, birinci müşterek borçlunun masasından alacağını tamamen

alacağının tamamını müşterek borçlu müflislerin her birinin iflâs masasına ayrı ayrı yazdırabilir (İİK m.203/I)[913].

Müflislerden her birinin iflâs masasına ayrı ayrı yazdırılan alacak için masalardan ayrılan payların toplamı alacak miktarından fazlaysa, bu fazlalık hissesinden fazla ödemede bulunan masaya verilir (İİK m.203/II)[914]. Ancak, iflâs masalarının alacaklıya ödediği payların toplamı alacak miktarını geçmiyorsa, bu durumda fazla ödeme söz konusu olmayacağından iflâs masaların birbirlerine rücu hakkı da söz konusu olmaz (İİK m.203/III)[915].

Terekenin iflâs hükümlerine göre tasfiyesinde de aynı anda bu nitelikte birden çok tasfiyenin yürütülmesi ya da terekenin iflâs hükümlerinle göre tasfiyesi ile olağan iflâs tasfiyesinin aynı anda yürütülmesi durumunda İİK m.203 hükümleri uygulama alanı bulur[916].

4.2.2.6.3. Mirasbırakanla birlikte borçlu olanlardan birinin borcu kısmen ödemesi

Müflisin alacaklısı, alacağının bir kısmını müflisle birlikte borçlu olan birinden almış olsa bile, alacağın tamamını *müşterek borçlunun müflise rücu hakkı olsun olmasın* iflâs masasına kaydettirebilir (İİK m.204/I). Borcun bir kısmını ödemiş olan ilk müşterek borçlu da müflise rücu hakkı olsun olmasın alacağının tamamını iflâs masasından talep edebilir (İİK m.204/II). Aslında bu alacaklıların alacağı kısmîdir. Bu nedenle, iflâs masası alacaklının hissesinden müşterek borçlunun ödediği tutarı düşerek bakiyesini öder. Geriye kalan

alamayan alacaklı, alacağının tamamını m.204'e göre ikinci müşterek borçlunun masasına yazdırabilir (Kuru, B. (2013), s. 1264, dpn. 2).

[913] Pekcanıtez, H., Atalay, O., Sungurtekin Özkan, M. ve Özekes, M. (2023), s. 473.

[914] Arslan, R., Yılmaz, E., Taşpınar Ayvaz, S. ve Hanağası, E. (2024), s. 624 (Örneğin, alacaklı 200.000 TL'lik alacağını, iki müşterek borçlunun iflâs masasına ayrı ayrı yazdırır ve iflâs masalarından biri%80, diğeri %50 dağıttığı için birinci iflâs masası alacaklıya 160.000 TL ödemişse, ikinci iflâs masası alacaklıya 40.000 TL öder ve geriye kalan 60.000 TL'yi birinci iflâs masasına verir).

[915] Arslan, R., Yılmaz, E., Taşpınar Ayvaz, S. ve Hanağası, E. (2024), s. 624; Muşul, T. ve Tezel Muşul, A. (2024), s. 1603; Gürdoğan, B. (1966), s. 113; Üstündağ, S. (2009), s. 118.

[916] Aysoy, N. A. (1957), s. 141; Erkul, C. (1939), s. 207; Bolak, A. E. (1980), s. 1243; Tanju, F. (1957), s. 153;

paradan müşterek borçlunun rücu alacağına isabet eden hisse ödenir. Artan para masaya kalır (İİK m.204/III)[917].

Mirasbırakanla birlikte borçlu olanlardan birinin borcu kısmen ödemesi halinde, terekenin iflâs hükümlerine göre tasfiyesi sırasında alacaklının ve borçlunun İİK m.204 hükümlerine göre tasfiye masasına kayıt yaptırmaları mümkündür[918].

4.2.2.7. Adi ve rehinli alacakların sırası

İflâs tasfiyesinin amacı bütün alacaklıların menfaatine olacak şekilde, tüm masa varlığını bir araya toplamak, bu varlığı nakde çevirmek ve elde edilen parayı müflisin bütün alacaklılarına eşit şekilde paylaştırmaktır. Dolayısıyla, iflâs tasfiyesinde iflâs alacaklıları arasında eşitlik ve alacaklıların eşit muameleye tabi tutulmaları kuraldır. Ancak, buradaki eşitlik mutlak bir eşitlik değil, adaletli ödeme anlamında bir eşitliktir. Aynı mahiyette olmayan alacakların aynı sıraya konulması, bunların aynı mertebede değerlendirilmesi hakça bir yaklaşım olmayacağından, alacakların ödenmesinde sıra usulü öngörülmüş[919] ve rehinli alacaklıların rehinden doğan rüçhan hakları saklı tutulmuştur (İİK m.185).

İflâs tasfiyesi sırasında adi alacaklar, rehinli alacaklar ve masa alacakları bir araya geldiğinde, bunların ödenmesine esas sıralamanın nasıl olacağı *adi ve rehinli alacakların sırası* başlıklı İİK m.206'da düzenlenmiştir. İflâs idaresince alacaklıların sırasını göstermek üzere yapılan sıra cetvelinin, adi ve rehinli alacakların sırasına ilişkin m.206 hükmüne ve sıralar arasındaki ilişkiyi düzenleyen m.207 hükmüne göre düzenleneceği belirtilmiştir (İİK m.232/I).

Rehinli alacaklar, ipotek veya taşınır rehni ile temin edilmiş alacaklardır (İİK m.23)[920]. Rehin hakkının sözleşmeden ya da kanundan kaynaklanması önemli değildir[921]. Adi

[917] Pekcanıtez, H., Atalay, O., Sungurtekin Özkan, M. ve Özekes, M. (2023), s. 473; Arslan, R., Yılmaz, E., Taşpınar Ayvaz, S. ve Hanağası, E. (2024), s. 625; Gürdoğan, B. (1966), s. 114, 115; Üstündağ, S. (2009), s. 119.
[918] Aysoy, N. A. (1957), s. 141; Erkul, C. (1939), s. 207; Bolak, A. E. (1980), s. 1243; Tanju, F. (1957), s. 153.
[919] Berkin, M. N. (1979), s. 78; Bulur, A. (2009). İflâs Hukukunda Rehinli Olmayan (Adi) Alacakların Sırası ve Sıralar Arasındaki İlişki. *Haluk Konuralp Anısına Armağan*, (ss. 53-77), Ankara: Yetkin Yayınları, s. 53; Altay (2004b), s. 1161; Üstündağ, S. (2009), s. 123, 124; Kuru, B. (1993), s. 3004.
[920] Kuru, B. (1993), s. 3003; Yıldırım, M. K. ve Deren Yıldırım, N. (2021), s. 521.
[921] Yıldırım, M. K. ve Deren Yıldırım, N. (2021), s. 521.

alacaklar ise rehinle temin edilmemiş alacakları ifade eder. Adi alacaklar özel hukuktan ya da kamu hukukundan doğabilir, imtiyazlı ya da imtiyazsız olabilir[922].

Terekenin iflâs hükümlerine göre tasfiyesi bakımından geçerliliği tartışmasız olan *adi* ve *rehinli alacaklar* ile bunların ödenme sıraları aşağıda incelenmiştir (İİK m.206/V;SchKG Art.219/5,3).

4.2.2.7.1. Rehinli alacaklar

İflâs kararıyla birlikte mülkiyeti müflise ait olan rehinli mallar iflâs masasına girer. Ancak, rehinli alacaklıların rehinden doğan rüçhan hakkı saklıdır (İİK m.185,206/I). İflâs masasına giren rehinli alacakların rüçhan hakkından yararlanılabilmesi için tasfiyenin şekline dair ilanda belirtilen süreler içinde malın (tapu kayıtlarından anlaşılabilenler dışında kalanlarının) iflâs dairesi emrine verilmiş olması gerekir[923].

Rehinli mal satılınca, satış bedelinden önce (o malla temin edilen) rehinli alacaklar ödenir (İİK m.206, I). Gümrük ve gelir vergisi gibi eşya ve gelirden alınması gereken resim ve vergi, rehinli alacaklardan sonra fakat diğer alacaklardan önce ödenir (m.206/I)[924]. İİK m.206/I hükmü "*Alacakları rehinli olan alacaklıların satış tutarı üzerinde, gümrük resmi ve akar vergisi gibi Devlet tekliflerinden muayyen eşya ve akardan alınması lâzım gelen resim ve vergi o akar veya eşya bedelinden istifa olunduktan sonra rüçhan hakları vardır.*" düzenlemesini içermekteyken 7101 sayılı Kanun ile değiştirilerek *"Alacakları rehinli olan alacaklıların satış tutarı üzerinde rüçhan hakları vardır. Gümrük resmi ve akar vergisi gibi Devlet tekliflerinden muayyen eşya ve akardan alınması lazım gelen resim ve vergi, rehinli alacaklardan sonra gelir."* şeklini almıştır. Bu haliyle, eşyanın aynından doğan vergi alacakları rehinli alacaklardan sonraki sıraya alınmış ve, rehinli alacakların daha önce ödenmesi öngörülmüştür. Ancak, İİK m.248 gereği rehnin muhafaza ve paraya çevrilmesi masraflarının, rehinli alacaklardan önce ödenmesi gerekir[925]. Birden fazla rehinli alacaklı

[922] Kuru, B. (1993), s. 3003; Arslan, R., Yılmaz, E., Taşpınar Ayvaz, S. ve Hanağası, E. (2024), s. 627.
[923] Oskay, M., Koçak, C., Deynekli, A. ve Doğan, A. (2007), s. 4970; Yıldırım, M. K. ve Deren Yıldırım, N. (2021), s. 522; Görgün, L. Ş., Börü, L. ve Kodakoğlu, M. (2023), s. 557.
[924] Arslan, R., Yılmaz, E., Taşpınar Ayvaz, S. ve Hanağası, E. (2024), s. 627.
[925] Yıldırım, M. K. ve Deren Yıldırım, N. (2021), s. 521.

bulunuyorsa, bunlar arasındaki sıralama TMK (m.870,948) hükümlerine göre belirlenir (İİK m.206/III)[926].

Rehinli malın satış bedelinden gerekli tüm ödemeler yapıldıktan ve rehinli alacaklıların alacaklarının tamamı karşılandıktan sonra, geriye para artarsa iflâs masasına kalır ve adi alacakların ödenmesinde kullanılır. Ancak, rehnin satış bedelinden rehinli alacaklıların alacaklarının tamamını karşılanamamışsa ve müflis de bu alacaklardan kişisel olarak sorumlu ise alacağın rehinle karşılanamayan kısmı adi bir alacağa dönüşür ve adi alacaklar için öngörülen sıra ile sıra cetveline kaydedilir (m.206, IV)[927].

4.2.2.7.2. Adi alacaklar

Adi alacaklar rehinle temin edilmemiş alacaklardır. *İmtiyazlı* ve *imtiyazsız* olmak üzere ikiye ayrılır. İİK m.206'nın ilk üç sırasında belirtilen alacaklar imtiyazlı adi alacaklar; dördüncü sıradakiler ise imtiyazsız adi alacaklardır. Rehinli malların satış bedelinden rehinli alacaklar, bunlara bağlı kanuni yükümlülükler, iflâs masrafları ve masa alacakları ödendikten sonra para artarsa adi alacaklar ödenir[928]. Adi alacaklarda üst sıradaki alacak ödenmeden alt sıraya geçilmez. Eldeki para aynı sıradaki alacakların tamamını ödemeye yetmiyorsa, garameten paylaştırılır (İİK m 207).

İmtiyazlı adi alacaklar İİK m.206'nın birinci, ikinci ve üçüncü sırasında belirtilen alacaklardır. Kanun koyucu, iflâsın açılmasından önceki bir yıl içinde tahakkuk etmiş işçi alacakları, aile hukukundan doğan her türlü nafaka alacakları gibi özel olarak korunması gereken bazı alacaklıların alacaklarına, diğerlerine göre öncelik tanımıştır (İİK m.206/ IV)[929].

Birinci sırada; işçilerin iş ilişkisinden kaynaklanan ve iflâsın açılmasından önceki bir yıl içinde tahakkuk etmiş ihbar ve kıdem tazminatları dâhil alacakları ile iflâs nedeniyle iş ilişkisinin sona ermesi üzerine hak ettikleri ihbar ve kıdem tazminatları; işverenlerin, işçiler

[926] Pekcanıtez, H., Atalay, O., Sungurtekin Özkan, M. ve Özekes, M. (2023), s. 474.
[927] Arslan, R., Yılmaz, E., Taşpınar Ayvaz, S. ve Hanağası, E. (2024), s. 627; Görgün, L. Ş., Börü, L. ve Kodakoğlu, M. (2023), s. 557.
[928] Oskay, M., Koçak, C., Deynekli, A. ve Doğan, A. (2007), s. 4972; Kuru, B. (2013), s. 1272; Arslan, R., Yılmaz, E., Taşpınar Ayvaz, S. ve Hanağası, E. (2024), s. 627, 628; Pekcanıtez, H., Atalay, O., Sungurtekin Özkan, M. ve Özekes, M. (2023), s. 474; Atalı, M., Ermenek, İ. ve Erdoğan, E. (2023), s. 622; Görgün, L. Ş., Börü, L. ve Kodakoğlu, M. (2023), s. 558.
[929] Arslan, R., Yılmaz, E., Taşpınar Ayvaz, S. ve Hanağası, E. (2024), s. 627.

için yardım sandıkları veya sair yardım teşkilatı kurulması veya bunların yaşatılması maksadıyla meydana gelmiş ve tüzel kişilik kazanmış bulunan tesislere veya derneklere olan borçları ile iflâsın açılmasından önceki son bir yıl içinde tahakkuk etmiş olan ve nakden ifası gereken aile hukukundan doğan her türlü nafaka alacakları gelir.

İkinci sırada yer alan imtiyazlı adi alacaklar ise velayet ve vesayet nedeniyle malları borçlunun idaresine bırakılan kimselerin bu ilişki nedeniyle doğmuş olan tüm alacakları gelir. Ancak, bu alacakların imtiyazlı alacak olarak kabul edilmesi için iflâsın, vesayet veya velâyetin devam ettiği müddet yahut bunların bitmesini takip eden yıl içinde açılması gerekir. Bir davanın veya takibin devam ettiği müddet hesaba katılmaz.

Üçüncü sırada yer alan imtiyazlı adi alacaklar da özel kanunlarında imtiyazlı olduğu belirtilen alacaklardır. Örneğin, 5684 sayılı Sigortacılık Kanunun 10. maddesinin dördüncü fıkrasında, sigorta şirketinin iflâsı halinde, sigortalıların iflâs masasına üçüncü sırada iştirak edeceği özel olarak düzenlenmiştir[930]. Bunun gibi, 6183 sayılı Kanunun 21. maddesinde borçlunun iflâsı, mirasın reddi ve terekenin resmi tasfiyeye tabi tutulması hallerinde amme alacaklarının imtiyazlı alacak olarak 206. maddenin üçüncü sırasında, bu sıranın önceliğini alan alacaklar da dâhil olmak üzere tüm imtiyazlı alacaklar ile birlikte işleme tabi tutulacağı belirtilmiştir.

İmtiyazlı adi alacaklar dışındaki tüm alacaklar imtiyazsız alacaktır ve dördüncü sırada yer alır. Bu dört sıranın her birindeki alacaklılar, kendi aralarında eşit haklara sahiptir (İİK m.207/I). Birinci sıradaki işçi ücreti, aynı sırada yer alan nafaka alacağından daha öncelikli değildir. Para birinci sıradaki alacaklılar arasında eşit bir şekilde paylaştırılır. Bir sıradaki alacaklılar alacaklarını tamamen almadıkça, sonra gelen sıradaki alacaklılara bir şey verilmez (İİK m.207/II). Masadaki para ile ilk üç sıradaki imtiyazlı alacaklar tamamen ödenemezse, dördüncü sıradaki imtiyazsız alacaklılar tasfiyeden pay alamaz. İlk üç sıradaki alacaklar tamamen ödenirse, kalan para dördüncü sıradaki imtiyazsız alacaklılara ödenir. Kalan paranın dördüncü sıradaki tüm alacakların ödenmesine yetmemesi halinde, her alacaklıya alacağı oranında bir pay ödenerek garameten (pro-rata) paylaştırma yapılır[931].

[930] Arslan, R., Yılmaz, E., Taşpınar Ayvaz, S. ve Hanağası, E. (2024), s. 627.
[931] Pekcanıtez, H., Atalay, O., Sungurtekin Özkan, M. ve Özekes, M. (2023), s. 475; Arslan, R., Yılmaz, E., Taşpınar Ayvaz, S. ve Hanağası, E. (2024), s. 628; Yıldırım, M. K. ve Deren Yıldırım, N. (2021), s. 524.

5. TEREKENİN İFLÂS HÜKÜMLERİNE GÖRE TASFİYESİ USULÜ

5.1. Tasfiye Organları

5.1.1. Tasfiye organlarına ilişkin ön sorunlar

Türk Medeni Kanunu ve İcra ve İflâs Kanunu hükümlerinin bir arada değerlendirilmesi neticesinde mirasın en yakın yasal mirasçılar tarafından reddi (TMK m.612) ya da bu duruma eş değer şekilde reddi miras hallerinde (TMK m.605/II,614) terekenin iflâs hükümlerine göre tasfiye edilmesi gerekmektedir. Bu durumların yanı, sulh hukuk mahkemesi tarafından resmî tasfiyeye tabi tutulduğu sırada borca batık olduğu anlaşılan terekenin tasfiyesi de iflâs hükümlerine göre gerçekleşmektedir (TMK m.636, VVTM m.52).

Mehaz İsviçre İcra ve İflâs Kanununda gerek mirasın reddi üzerine gerekse resmî tasfiyenin iflâs hükümlerine göre yapılması durumunda tasfiyenin iflâs dairesince yapılacağı düzenlenmiştir. (SchKG Art.193). İsviçre Medeni Kanunu hükümlerinde de bu durum açıkça belirtilmiştir (ZGB Art.573,597)

Türk hukukunda ise terekenin iflâs hükümlerine göre tasfiyesinin sulh hukuk mahkemesince İİK hükümlerine göre yapılacağı düzenlenmiştir. Bu durum, tasfiye sırasında iflâs hukukuna ilişkin işlemleri yapan organları, yani iflâs teşkilatını değiştirmektedir[932].

Öncelikle, olağan iflâs tasfiyesinden farklı olarak, bu tasfiyede süreç sulh hukuk mahkemesinin terekenin iflâs hükümlerine göre tasfiyesine dair kararı ile başlar. Terekenin iflâs hükümlerine göre tasfiyesinde, tereke ya da mirasbırakan hakkında bir iflâs kararı verilmeyip, yalnızca iflâs hükümlerine göre tasfiye kararı verilir. Bu nedenle, iflâs teşkilatında iflâs kararını veren resmî organ olan asliye ticaret mahkemesinin bu tasfiyede yeri yoktur. Terekenin iflâs hükümlerine göre tasfiyesinin bir tasfiye usulü olması, bu tasfiyede bir iflâs kararı verilmemesi ve Türk kanun koyucusunun tasfiyeyi iflâs

[932] Bkz. "**3.3.4. İflâs**"

hükümlerine göre yapma görevini sulh hukuk mahkemesine vermesi, olağan iflâs tasfiyesinden farklılaşan ve üzerinde tereddüt bulunmayan hususlardır.

Tasfiye organlarının tespitindeki sorunlar, iflâs hükümlerine göre tasfiye kararından sonraki aşamaya, yani tasfiyenin yürütülmesine ilişkindir. Zira olağan bir iflâs tasfiyesinde, iflâs kararını veren mahkeme bu kararı yargı çevresindeki iflâs dairesine bildirir, tasfiye iflâs dairesi ya da onun denetimi altındaki iflâs idaresi tarafından gerçekleştirilir ve tasfiyede alacaklılar toplanması, iflâs bürosu gibi özel iflâs organları bulunur. Bu organların terekenin iflâs hükümlerine göre tasfiyesinde yer alıp almayacağına dair tartışmalar tasfiyenin yürütülmesine doğrudan etki eder. Bu nedenle, çalışmamızda öncelikle bu tartışmalara değinilmiş, sonra da konuya ilişkin değerlendirmemize yer verilerek, tasfiyenin yürütülmesi çerçevede ele alınmıştır.

5.1.1.1. Sulh hukuk mahkemesinin konumu

İflâs dairesinin, iflâs kararını ilan ederek ilgili yerlere bildirmek, malların defterini tutmak, alacaklarının menfaatinin korunmasına yönelik muhafaza tedbirlerini almak, iflâs tasfiyesinin hangi usulle yapılacağını belirlemek ve ilan etmek, basit tasfiyeyi bizzat yapmak, alacaklıları toplantıya davet etmek gibi görevleri bulunmaktadır (İİK m.159,161,162,163,166,208,218,221). İsviçre hukukundan farklı olarak Türk hukukunda, terekenin iflâs hükümlerine göre tasfiyesinin iflâs dairesi tarafından yapılacağına ilişkin bir düzenleme yer almamaktadır. Bu sebeple, sulh hukuk mahkemesi tarafından iflâs hükümlerine göre tasfiye kararı verilmesinden sonra iflâs dairesinin görevlerini kimin yapacağı ve tasfiyenin bizzat hâkim tarafından yürütülmesinin gerekip gerekmediği tartışmalara neden olmuştur.

İflâs dairesinin görevlerini kimin yapacağına dair tartışmalar bağlamında *Kuru* ve *Yılmaz*, Yargıtay İcra ve İflâs Dairesi'nin sulh hukuk mahkemesine iflâs dairesinin görevlerini yükleyen 1967 tarihli[933] kararını, bu tasfiyede sulh hukuk mahkemesi icra mahkemesinin görevlerini de yerine getirdiğinden, hem *iflâs dairesi* olarak işlem yapmasının hem de bunu denetlemesinin iki görevin aynı organda birleşmesi sonucunu

[933] *"Mevcudu borcuna yetişmeyen terekenin tasfiyesi mahkemece iflâs kaidelerine göre yapılır. Bu halde, iflâs dairesinin hak ve vecibeleri tasfiyeyi yapan mahkemeye intikal eder."*(Yargıtay İİD. 8.6.1967 T. E: 5844, K: 5760, app.e-uyar.com, e.t. 15.08.2024)

doğurduğu gerekçesiyle yanlış bulmuşlardır[934]. *Rüzgaresen ve Erdem* de bu tasfiyede sulh hukuk mahkemesinin idari bir makam olan iflâs dairesinin görevlerini üstlenemeyeceğini, tasfiye memurlarının duruma göre *tasfiye dairesi*[935], duruma göre *tasfiye idaresi* rolüyle görev yaptıklarını belirtmişlerdir[936]. Bu eleştiriler birden fazla görevin sulh hukuk mahkemesinin bünyesinde birleşmesine yöneliktir.

Diğer taraftan, terekenin iflâs hükümlerine göre tasfiyesinde iflâs idaresinin fonksiyonunun hangi mercii ya da organ tarafından yerine getirileceği de tartışmalıdır. Tasfiyenin sulh hâkimi tarafından bizzat yapılması gerektiği ve tasfiyeyi yapma görevinin başkasına devredilemeyeceği yönünde doktrin görüşleri bulunmaktadır[937]. Ayrıca, tasfiyenin sulh hâkiminin başkanlığında, alacaklılar veya bunlar tarafından seçilecek iflâs idare memurları tarafından yapılacağı[938], tasfiye memurlarının seçiminin alacaklılar toplanmasına ait olması gerektiği[939] yönünde görüşler de ileri sürülmüştür. İlaveten, tasfiyenin sulh hukuk mahkemesi tarafından yapılacağına dair görüşler de mevcuttur[940]. *Yılmaz*, iflâs idaresinin veya bunun seçilememesi halinde iflâs dairesinin ve tasfiye memurlarının, bazı ayrık durumlar dışında eşdeğer görevleri yapan bir tasfiye organı olduğu belirtmiştir[941]. Bu doğrultuda, bir kısmı TMK m.636 uyarınca yapılan iflâs hükümlerine göre tasfiyeye ilişkin olmak üzere[942], doktrinde hâkim olan görüş de terekenin iflâs hükümlerine

---

[934] Yılmaz, E. (1976), s. 170, dpn.7; Kuru, B. (1988b), s. 156. *Kuru* ve *Yılmaz* ile aynı gerekçelerle bkz. Bolak, A. E. (1980), s. 1238.

[935] İflâs dairesinin görevlerinin sulh hukuk mahkemesi tarafından üstlenildiği hakkında bkz. Aysoy, N. A. (1957), s. 141; Tanju, F. (1957), s. 154; Özkan, D. (2022), s. 95; Kalaycı, E. (2012), s. 45. Aynı yöndeki karar için bkz. Yargıtay İİD. 8.6.1967 T. E: 5844, K: 5760(*"Mevcudu borcuna yetişmeyen terekenin tasfiyesi mahkemece iflâs kaidelerine göre yapılır. Bu halde, iflâs dairesinin hak ve vecibeleri tasfiyeyi yapan mahkemeye intikal eder."*, app.e-uyar.com, e.t. 15.08.2024).İflâs dairesinin görevinin yine iflâs dairesi tarafından yapılması görüşü hakkında bkz. Cebeci, G. (2011), s. 49, 50.

[936] Rüzgaresen, C. ve Erdem, M. (2012), s. 315, 316, 321.

[937] Köprülü, B. (1985).*Miras Hukuku Dersleri*.İstanbul:Fakülteler Matbaası, s. 392; 293; Gönensay, S. ve Birsen, K. (1963). *Miras Hukuku*. İstanbul: Ahmed Said Matbaası, s. 294; Tanju, F. (1957), s. 154(*Yazar ayrıca, sulh hâkiminin kararlarına karşı icra mahkemesine yapılan şikâyete ilişkin usulün kıyasen uygulanarak asliye hukuk mahkemesine itiraz edilebileceği belirtmektedir.*); İnan, A. N., Ertaş, Ş. ve Albaş, H. (2019), s. 539 (*Yazarlar Kanun hükmünden böyle anlaşılsa da VVMT'de tasfiye için görevlendirme yapılabileceğinin belirtildiğini ifade etmektedirler*.).

[938] Belgesay, M. R. (1953), s. 57.

[939] *Postacıoğlu*, (24/7/1965 tarihli ve 6/5100 sayılı Bakanlar Kurulu Kararı ile yürürlüğe konulan ve VVMT ile yürürlükten kaldırılan eski) Tüzük hükümlerinin İİK m.180 hükmüne aykırı olduğunu ve tasfiye memurlarının seçimin alacaklılar toplanmasına ait olması gerektiği görüşündedir(Postacıoğlu, İ. E. (1978), s. 46).

[940] Üstündağ, S. (2009), s. 67; Gürdoğan, B. (1966), s. 61; Karslı, A. (2022), s. 802.

[941] Yılmaz, E. (1976), s. 6, dpn.3; s. 27, dpn.1; s. 57, 58.

[942] Kuru, B. (1993), s. 2828, 2829; Kuru, B. (2013) s. 1202; Yılmaz, E. (1976), s. 57, 58; Arslan, R., Yılmaz, E., Taşpınar Ayvaz, S. ve Hanağası, E. (2024), s. 602; Pekcanıtez, H., Atalay, O., Sungurtekin Özkan, M. ve Özekes, M. (2023), s. 440; Aysoy, N. A. (1957), s. 141, 142; Bolak, A. E. (1980), s. 1238; ; Muşul, T. ve Tezel Muşul, A. (2024), s. 1488.

göre tasfiyesinin sulh hukuk hâkimi tarafından atanacak tasfiye memurları tarafından yapılacağı yönündedir[943].

Yargıtay ise terekenin iflâs hükümlerine göre tasfiyesinin sulh hukuk mahkemesi nezdinde yürütülmesi gerektiği görüşündedir[944]. Örneğin bir olayda, ilk derece mahkemesi tarafından *"...Davanın kabulüne, miras bırakanın ölüm tarihi itibariyle terekesinin borca batık olması, kanuni bütün mirasçılarının mirası red etmiş olmaları nedeniyle murisin terekesinin iflâsına, iflâsın 24.06.2013 tarihi saat 11.30 itibariyle açılmasına, murisin terekesindeki bütün taşınır, taşınmaz mallar ile 3. kişilerdeki varsa hak ve alacaklarına ihtiyaten haciz konulmasına, kararın gereği için dosyanın Denizli Nöbetçi İflas Müdürlüğü'ne gönderilmesine,..."* karar verilmiş olup, temyiz üzerine bu karar Yargıtay tarafından *"mahkemece iflâs dairesi oluşturularak terekenin defterinin tutulması ve murisin malvarlığın araştırılması, borçlarının tespit edilmesi, iflâs dairesince tasfiyenin adi veya basit şekilde yapılmasına karar verilerek seçilecek yönteme göre işlemlerin yapılması gerektiği"* bildirilerek bozulmuştur[945]. Buradan, Yargıtay'ın sulh hukuk mahkemesini iflâs dairesi yerine konumlamaktan ziyade, iflâs hükümlerine göre tasfiyenin sulh hukuk

---

[943] Rüzgaresen, C. ve Erdem, M. (2012), s. 315, 316, 321; Ansay, S. Ş. (1940), s. 769; Ansay, S. Ş. (1954), s. 203; Berkin, M. N. (1979), s. 56; Berkin, M. N. (1972); Görgün, L. Ş., Börü, L. ve Kodakoğlu, M. (2023), s. 534; Altay, S. (2004a), s. 519; Birinci Uzun, T. (2018), s 218; Kuru, B. ve Aydın, B. (2023). *İcra ve İflâs Hukuku Ders Kitabı*. Ankara: Yetkin Yayınları, s. 436; Köseoğlu, Ş. (2019), s.61.

[944] *"Muris ..."in 17.05.2014 tarihinde ölümüyle, en yakın yasal mirasçıların tamamı tarafından TMK'nın 605/1, 609 uncu maddelerdeki prosüdüre uygun olarak mirası reddolunduğundan;burada uygulanacak tasfiye usulü, "Terekenin iflâs hükümlerine göre tasfiyesi" usulüdür. İİK'nın 180 inci maddesi; reddolunan mirasın tasfiyesinin sekizinci bap (m.208-256) hükümlerine göre; ait olduğu mahkemece yapılacağını hükme bağlamıştır. Öyleyse, mahkemece iflâs masası teşkil edilip (m. 208), iflâs dairesi oluşturulması, iflâs dairesince tasfiyenin adi veya basit şekilde yapılmasına karar verildikten (m. 208/3) sonra seçilecek tasfiye yöntemine göre gerekli işlemlerin yapılmasının izlenmesi, terekeye (masaya) dahil hiçbir malvarlığı bulunmaz ise, iflâs dairesince tasfiyenin tatiline karar verilip, bu hususun ilan edilmesi (m. 217), bu ilanda tereke alacaklıları tarafından otuz gün içinde iflâsa müteallik muamelelerin tatbikine devam edilmesinin istenmemesi halinde iflâsın kapatılacağının açıkça yazılması (m.217); en son olarak da yürütülecek işlemlerin sonucuna göre iflâsın kapanmasına (m.254) karar verilebileceği gözönüne alınmalıdır."*(Yargıtay 7. HD., E. 2021/7790 K. 2023/303 T. 18.1.2023; Yargıtay 7. HD., E. 2022/4880 K. 2022/7582 T. 8.12.2022; Yargıtay 7. HD., E. 2021/6440 K. 2021/1911 T. 14.10.2021, Lexpera, e. t. 11.05.2024)

[945] Yargıtay 8. HD., E. 2013/23626 K. 2014/19629 T. 30.10.2014 (Lexpera, e. t. 01.05.2023).Aksi yöndeki karar için bkz. Yargıtay 2. HD. 3.11.2004 T. E: 11256, K: 12960(*"İcra İflas Kanununun 180. maddesi '...reddolunan mirasların tasfiyesinin sekizinci bab hükümlerine (208-256) göre ait olduğu mahkemece yapılacağını...' hükme bağlamıştır.Atıfta bulunulan 8. bab hükümleri içinde yer alan 226. maddede iflas masasının kanuni mümessilinin iflas idaresi olduğu, iflas idaresinin tasfiyeyi yapmakla mükellef olduğu belirtilmiştir.Başka kaza dâhilinde bulunan mallar hakkındaki muhafaza tedbirlerinin ora İflas Dairesi vasıtasıyla yapılacağı 208/II. maddede açıkça belirtilmiştir.İzmir 4. Sulh Hukuk Mahkemesince terekenin iflas hükümlerine göre tasfiyesine karar verildiğine ve tasfiye işlemleriyle ilgili olarak İzmir 11. İcra Müdürlüğü iflas idaresi olarak belirlendiğine göre iflas idaresi, iflas masasının kanuni mümessilidir.İflasın açılmasıyla artık alacaklının terekeye dâhil, başka kaza dâhilinde bulunan malla ilgili olarak mahkemeden talepte bulunması yasal olarak mümkün değildir. Talebini iflas idaresine karşı yapabilir. Bu bakımdan mahkemece verilen karar doğrudur."*, app.e-uyar.com, e. t. 13.09.2024)

mahkemesi nezdinde yürütülmesini istediği anlaşılmaktadır[946]. Ayrıca, kararda sulh hukuk mahkemesince bir daire oluşturulacağı belirtildiğinden, mahkemenin tasfiye işini bizzat yapması gerekmediği sonucuna varılmaktadır.

5.1.1.2. Alacaklılar toplanmaları

Diğer takip yollarından farklı olarak iflâs tasfiyesinde, alacaklılar tasfiyenin icrasıyla ilgili geniş yetkilere sahiptir ve sürece etkin olarak katılırlar[947]. Alacaklılar belirli aşamalarda toplanarak, tasfiyenin yürütümüne dair önemli kararları alırlar ve tasfiye işlemleri bu kararlar üzerinden ilerler. Bu toplantılara *alacaklılar toplanması* adı verilir (İİK m.221,237,240). Özel bir iflâs organı olan alacaklılar toplanması, iflâs tasfiyesine katılan alacaklılardan oluşan, tasfiyenin gerçekleştirilmesine yönelik üst düzey kararları kanunun verdiği yetki çerçevesinde alabilen, iflâs idaresince bu kararları uygulanan, icra mahkemesinin denetimi altındaki bir oluşumdur[948]. Alacaklı toplanmaları, iflâs tasfiyesinin yasama organı olarak nitelenmiştir[949].

Bir iflâs tasfiyesinde alacaklılar toplanmasının yer alabilmesi için adi tasfiye usulünün uygulanması gerekir. Basit tasfiyede kural olarak alacaklılar toplanması yapılmaz[950]. Bunun yerine, iflâsın resmi organlarından olan iflâs dairesi tasfiyeyi yürütür (İİK m.218/II). Masa

[946] Terekenin Tasfiyesi Eğitim Modülünde bu konuda yapılan açıklama şöyledir: *"Yargıtay 14. Hukuk Dairesinin son uygulamalarına göre terekenin iflas hükümlerine göre tasfiyesi talebi ile açılan davada en yakın yasal mirasçıların tamamının davalı olması gerektiği dikkate alınıp, taraf teşkilinin sağlanması sonrasında iflas dairesi oluşturularak (tasfiye memuru atanarak) terekenin defterinin tutulması, murisin kayden ve irsen taşınmaz maliki olup olmadığının usulünce araştırılması, borçlarının tespit edilmesi, tasfiye memurunca tasfiyenin adi veya basit şekilde yapılmasına karar verilerek seçilecek yönteme göre işlemlerin yapılması, terekeye (masaya) dâhil hiçbir mal varlığı bulunmaz ise, iflas dairesince (tasfiye memurunca) tasfiyenin tatiline karar verilip, bu hususun ilan edilmesi gerektiği kabul edilmekte ve böylece tereke dosyalarının sulh hukuk mahkemesinin bizzat nezaretinde (dosya açık bir şekilde) yürütülmesi gerektiği görüşüne yer verilmektedir.*(s.63)*"*.Bu açıklamalardan uygulayıcıların Yargıtay içtihadının *iflâs dairesi oluşturulmasına* ilişkin kısmını tasfiye memuru atanması şeklinde yorumladığı anlaşılmaktadır.

[947] Erdönmez, G. (2005), s. 27.

[948] Deliduman, S. (2002), s. 42, 43; Kuru, B. (1997), s. 3156; Erdönmez, G. (2005), s. 27-29.

[949] Deliduman, S. (2002), s. 47; Erdönmez, G. (2005), s. 28.

[950] Deliduman, S. (2002), s. 51, 52; Duran, O. (2023), s. 157, 158; Yıldırım, M. K. (2014), s. 2137, 2138; Üstündağ, S. (2009), s. 219; Altay, S. (2004b), s. 1810.

mallarının defterinin tutulması sonucunda, malların bedelinin adi tasfiyenin masraflarını[951] karşılayacağı anlaşılırsa adi tasfiye uygulanır (İİK m.219)[952].

Terekenin iflâs hükümlerine göre tasfiyesinde alacaklı toplanmalarının yeri olup olmadığı tartışma konusudur. *Ansay*, tasfiye memuru tarafından alacaklılar toplanması yapılmasının zorunlu olduğu[953]; *Belgesay*, tasfiyenin sulh hâkiminin başkanlığında alacaklılar ve bunlar tarafından seçilecek iflâs idare memurları tarafından yapılacağı[954]; *Postacıoğlu*, tasfiye memurlarının seçimin alacaklılar toplanmasına ait olduğu[955]; *Rüzgaresen ve Erdem* terekenin iflâs hükümlerine göre tasfiyesinde olağan iflâs usulünde olduğu gibi özel organlara ihtiyaç olduğu ve alacaklılar toplanmasının tasfiye organları içerisinde yer aldığı[956]; *Yılmaz* ise terekenin iflâs hükümlerine göre tasfiyesinde alacaklılar toplanması kurumunun bulunmadığı görüşündedir[957]. Uygulamada, terekenin iflâs hükümlerine göre tasfiyesinin adi tasfiye usulü ile yapılabildiği ve alacaklılar toplanmalarının gerçekleştiği görülmektedir[958].

---

[951] Tasfiye masraflarından anlaşılması gerekenin ne olduğuyla ilgili açık bir hüküm bulunmamaktadır. İflâs dairesinin, tasfiyeye konu olabileceğini düşündüğü malvarlığı unsurlarının bedellerinin toplamı ile (iflâsın açılması ile bunu takip eden süreçte tasfiye organlarınca yapılan harcamalardan oluşan *masa masrafları* ile masa adına sorumluluk doğuran ve bizzat masa tarafından ödenmesi gereken; işletmelerinin faaliyetine devam etmesi sebebiyle gerçekleşen harcamalar veya işletmelerin faaliyetinin devamı sebebiyle ortaya çıkan borçları gibi harcamalardan oluşan *masa borcundan* oluşan bir kavram olan) masa yükümlülüklerine yönelik muhakemesi neticesinde tasfiyenin akıbetine karar vereceği; masanın mevcudu hem iflâsın adi tasfiyesinden kaynaklanan yükümlülükleri karşılayacak hem de tasfiyenin sonucunda iflâs alacaklılarına dağıtılacak para kalacak durumda ise iflâs dairesinin adi usulle tasfiyeye karar vermesi gerektiği kabul edilmektedir. Detaylı bilgi için bkz. Oruç, Y. ve Bilge, F. (2024). Türk İflâs Hukukunda Tasfiye Masrafları Bağlamında İflâs Tasfiyesinin Akıbetinin Belirlenmesi. *SHD*, 12/2, ss. 696-720; Duran, O. (2023), s. 112-123.

[952] Kuru, B. (1997), s. 3129; Duran, O. (2023). *Türk ve İsviçre İflâs Hukukunda Basit Tasfiye*. Ankara: Adalet Yayınevi, s. 35; Arslan, R., Yılmaz, E., Taşpınar Ayvaz, S. ve Hanağası, E. (2024), s. 633, 634; Deliduman, S. (2002), s. 28; Pekcanıtez, H., Atalay, O., Sungurtekin Özkan, M. ve Özekes, M. (2023), s. 479; Yıldırım, M. K. ve Deren Yıldırım, N. (2021), s. 529-532; Görgün, L. Ş., Börü, L. ve Kodakoğlu, M. (2023), s. 564; Muşul, T. ve Tezel Muşul, A. (2024), s. 1606; Kuru, B. (2013), s. 1285; Atalı, M., Ermenek, İ. ve Erdoğan, E. (2023), s. 601; Berkin, M. N. (1979), s. 80-82.

[953] Ansay, S. Ş. (1940), s. 756. Aynı yöndeki görüş için bkz. Aysoy, N. A. (1957), s. 142.

[954] Belgesay, M. R. (1953), s. 57.

[955] Postacıoğlu, İ. E. (1978), s. 46.

[956] Rüzgaresen, C. ve Erdem, M. (2012), s. 321.

[957] Yılmaz, E. (1976), s. 128, dpn. 64.

[958] *"Davacı vekili, borçlu muris K1'in terekesinin borca batık olması nedeniyle mirasçıları tarafından mirasının reddedildiğini terekenin tasfiye işlemlerinin halen İzmir 11.İflas Müdürlüğünün 2006/1 iflas dosyası ile sürdürüldüğünü 6.10.2006 tarihli 3.alacaklılar toplantısında müvekkili bankaya tasarruun iptali davası açması için yetki verildiğini muris-müflis K1'in alacaklısından mal kaçırmak amacıyla İzmir A1 Mahallesi 956 ada 29 parselde kayıtlı 60/600 arsa paylı bodrum katı dâhil 9 katlı binanın 1, 2, 3, 4, 5, 6 ve 7. katlarındaki 1, 2, 3, 4, 5, 6 ve 7 nolu işyerlerinin 1/4 hissesini 30.1.2002 tarihinde düşük bedelle kardeşleri olan davalılara sattığını belirterek devir işleminin iptalini ve cebri icra yetkisi verilmesini talep etmiştir."* (Yargıtay 17. HD., E. 2008/2841 K. 2008/4334 T. 26.09.2008, Lexpera, 01.04.2024). Terekenin iflâs hükümlerine göre tasfiyesinin adi usulle yapılmasına karar verildiğine dair ilan örneği: *"Mahkemesi: Kocaeli 2.Sulh Hukuk Mahkemesinin 25/01/2022 tarih ve 2020/18 Tereke 2022/4 Karar sayılı kararı.Müteveffa T****'ın terekesinin TMK 612.maddesi uyarınca terekesinin iflas hükümlerine göre tasfiyesine karar verilmiş ve tasfiye işlemleri*

5.1.1.3. Değerlendirme

Terekenin iflâs hükümlerine göre tasfiyesine neden olan mirasın gerçek reddinin kanuni sonuçları bakımından 743 sayılı eMK döneminde bir kanun boşluğu bulunduğu, 4721 sayılı TMK'nın yasama faaliyetleri sırasında mehaz İsviçre Medeni Kanunundaki düzenleme esas alınarak tasfiyenin iflâs hükümlerine göre yapılmasının hükme bağlandığı ve mehazdan ayrılarak, iflâs hükümlerine göre tasfiyenin iflâs dairesi yerine sulh hukuk mahkemesi tarafından yürütülmesinin öngörüldüğü daha önce açıklanmıştı[959].

Kanun koyucu, görevli mahkeme bakımından miras hukukundaki düzenlemelere paralel olarak, terekenin iflâs hükümlerine göre tasfiyesi görevini de sulh hukuk mahkemesine vermiştir. Sulh hukuk mahkemesi, mirasın paylaşılması ya da resmî tasfiye sürecindeki rolü itibarıyla terekeyi tasfiye etmekte mahir ise de iflâs teşkilatına uzaklığı açıktır. Kanun koyucu da tasfiyenin önceki ve sonraki aşamalarını değil, yalnızca tasfiyeyi iflâs hükümlerine tabi tutmuştur. Dolayısıyla, terekenin iflâs hükümlerine göre tasfiyesi, tekmil iflâs değildir ancak bir iflâs tasfiyesidir. Kanaatimizce, kanun koyucu burada sulh hukuk mahkemesini iflâs teşkilatında yer alan organlardan biri ile ikâme etme amacı gütmemiştir. Başka bir deyişle, sulh hukuk mahkemesini iflâs dairesinin ya da iflâs idaresinin yerine koyma ya da iflâsın özel organlarının yerine geçirme düşüncesi yoktur. Mahkemenin tasfiye sırasında yardımcı bir organ kullanılması yasaklanmadığından, amaç tasfiye işini mahkemeye eylemli olarak yaptırmak değildir. Sulh hukuk mahkemesinin görevi, iflâsın tasfiyeye ilişkin hükümlerinin uygulanması suretiyle terekenin tasfiyesini sağlamaktan ibarettir.

Terekenin iflâs hükümlerine göre tasfiyesinde, tasfiyeyi gerçekleştirmek üzere bir tasfiye memurunun atanması, genel kabul görmüş bir durumdur. Bunun sebebi, TMK ve eMK'da açıkça sulh hukuk mahkemesinin resmî tasfiyede tasfiye memuru atayabileceğinin

---

yukarıdaki dosya numarası ile başlatılmıştır.Tereke tasfiye işlemlerinin adi usulde yürütülmesine karar verilmiş olup, alacaklıların ve borçluların bu ilan tarihinden itibaren 30 gün içerisinde alacaklarını, borçlarını ve iddialarını belgeleri ile birlikte Memurluğumuza bildirmeleri,…ilan olunur. 01/12/2024"(https://www.ilan.gov.tr/ilan/1640885/iflas-hukuku-davalari-iflas-ve-tasfiye-ilanlari-tereke-tasfiyesinin-ilanen-tebligi, e.t. 03.12.2024). İstisnai durumlar dışında basit ya da adi usulde tasfiye yapılsa bile alacaklılar toplanması yapılmaması hakkında uygulama önerisi için bkz. Terekenin Tasfiyesi Eğitim Modülü, s. 92 ("*Bu itibarla terekenin tasfiyesi işleminin istisnai durumlar dışında basit usulde yürütülmesinin, istisnai durumlarda adi usulde yürütülmesine karar verilse dahi birinci ve ikinci alacaklılar toplanması yapılmaksızın prosedürün tasfiye memuru tarafından resen yürütülmesi uygun olacaktır."*)

[959] Bkz. "**2.3.2.1. Mirasın en yakın yasal mirasçıların tamamı tarafından reddi**"; "**3.2.1.2.5. Terekenin iflâs hükümlerine göre tasfiyesi**"; "**3.2.2. Değerlendirme**"

öngörülmesi (TMK m.634/I, eMK m.574/I) ve bu Kanunların uygulanmasına ilişkin Tüzük'lerde de iflâs usulü ile resmî tasfiye için tasfiye memuru atanacağının belirtilmiş olmasıdır (VVMT m.52/II, eVVTM m.58). İİK m. 180'in tasfiyenin ait olduğu mahkeme tarafından yapılacağını belirtmekle yetinmesi, iflâs hükümlerine göre tasfiyenin nasıl yapılacağına dair hiçbir detay içermemesi ve eMK'nın yürürlüğü döneminde de mirasın en yakın mirasçılar tarafından reddi halinde nasıl bir işlem yapılacağına ilişkin kanun boşluğu bulunması gibi sebeplerle, iflâs hükümlerine göre tasfiye denildiğinde ilk akla gelen iflâs usulü ile resmî tasfiye olmuştur. Bu durum, gerekçesinden ve kanuni dayanağından bağımsız olarak terekenin iflâs hükümlerine göre tasfiyesinde bir tasfiye memurunun görevlendirilmesini teamül haline getirmiştir. Nitekim tasfiyenin sulh hâkimi tarafından bizzat yapılacağına ya da sulh hukuk hâkimi başkanlığında alacaklılar ve bunlar tarafından seçilecek iflâs idare memurları tarafından yapılacağına dair doktrin görüşleri dışarıda tutulduğunda, bu tasfiyede tasfiye memurunun yer alması fikrinin gelenekselleştiği görülmektedir.

Özel bir uzmanlık ve tecrübeyi gerektiren, şeklî ve karmaşık bir süreç olan iflâs tasfiyesinde sulh hukuk mahkemesinin herhangi bir teşkilattan yardım almadan terekedeki aktifi ve pasifi tasfiye edebilmesinin, gerektiğinde masayı temsilen dava açmak ya da icra takibi yapmak gibi işlemler tesis etmesinin beklenemeyeceği açıktır. Bu sebeple, iflâsın tasfiyesinde görevli iflâs dairesi veya iflâs idaresine benzer bir yapıdan yardım alınması ve geleneksel anlayışla, hem mirasın reddi hallerinde hem de resmî tasfiyenin iflâs hükümlerine göre yapılması gerektiğinde, sulh hukuk mahkemesine yardımcı olacak kişinin tasfiye memuru olması düşüncesi yadırganamaz. Gerek bu sebeple gerekse uygulamada birliğin sağlanabilmesi için terekenin iflâs hükümlerine göre tasfiyesini gerektiren durumlarda izlenecek tasfiye yöntemlerinin birbiri ile eş değer olması gerektiği fikrini benimsediğimizden, biz de bu tasfiyede tasfiye memurunun hem iflâs dairesinin hem de iflâs idaresinin görevlerini yerine getirdiği yönündeki görüşe iştirak ediyoruz[960].

[960] Rüzgaresen, C. ve Erdem, M. (2012), s. 315, 316, 321. *"İİK'nın 180. maddesinde ise, reddolunan mirasların tasfiyesinin sekizinci bap hükümlerine göre ait olduğu mahkemece yapılacağı belirtilmiştir.Anılan yasa hükümleri karşısında, terekenin iflas hükümlerine göre tasfiyesinin İİK'nın 208 vd. maddelerindeki hükümlere göre, sulh hukuk mahkemesince görevlendirilecek tasfiye memuru tarafından yapılması gerektiğinden tasfiye memurunun işlemleriyle ilgili şikayetler ile sıra cetveline karşı itirazlar da sulh hukuk mahkemesince incelenir."*(Yargıtay 23. HD., E. 2014/8874 K. 2015/4991 T. 26.6.2015, Lexpera, e. t. 01.05.2023);*"Mirasın reddi halinde, mirası reddedenler yönünden davaya devam edilemez.Bu halde mirası reddetmeyerek mirasçılığı devam edenlerin katılımı ile davaya devam edilir.Mirasçıların tamamının mirası reddetmeleri halinde Türk Medeni Kanunu'nun 612 ve devamı maddeleri uyarınca mirasın tasfiyesi yoluna gidilerek, bir*

Terekenin iflâs hükümlerine göre tasfiyesinde sulh hukuk mahkemesinin yargı merci olarak konumu açısından ise olağan iflâs tasfiyesinde asliye ticaret mahkemesinin ve icra mahkemesinin konumlarını dikkate alarak değerlendirme yapmak gerekir.

İflâs tasfiyesinde yer alan mahkemelerin görevlerini incelediğimizde, asliye ticaret mahkemesinin hem iflâsa karar vermekle hem de bu karar üzerine başlayan tasfiyede iflâsın kaldırılması, iflâsın kapanması gibi süreç içerisindeki yargısal işlemleri yapmakla görevlendirildiği görülmektedir. Asliye ticaret mahkemesi, iflâsın kaldırılmasına, iflâsın kapanmasına karar vermek ya da sıra cetveline, takasa itiraz davalarına bakmakla da görevlidir (İİK m.182,254,235/IV,201). Ancak, terekenin iflâs hükümlerine göre tasfiyesinde bir iflâs kararı verilmemekte, iflâs hükümlerine göre tasfiyeye karar verilmektedir. Dolayısıyla, bu tasfiyede iflâs kararı veren mahkeme ile ilintili olarak kendisine görevler atfedilen *asliye ticaret mahkemesinin* yeri bulunmamaktadır[961].

İcra mahkemeleri ise icra ve iflâs dairelerinin muamelelerine karşı yapılan şikâyetler ve itirazları incelenmekle görevlidir. Söz konusu daireler icra hâkiminin daimî gözetimi ve denetimi altındadır (İİK m.4,13). Terekenin iflâs hükümlerine göre tasfiyesi ister sulh hukuk mahkemesi ister tasfiye memuru tarafından yürütülsün, yapılan işlemler birer iflâs dairesi işlemi değildir. Çünkü burada sulh hukuk mahkemesi, kanun tarafından verilen iflâs hükümlerine göre tasfiye görevi kapsamında, iflâs dairesince yapılması öngörülen işleri yapmakta ise de bir iflâs dairesi değildir. Kaldı ki, terekenin iflâs hükümlerine göre tasfiyesinde, icra mahkemesine sulh hukuk mahkemesini denetleme görevi verilmemiştir[962]. Tasfiye memuru görevlendirilmesi halinde dahi memurun yaptığı işlemler birer icra ve iflâs

---

tasfiye memuru atanır ve ilgili memurun davaya dahil edilmesi suretiyle davaya devam edilir."(Yargıtay 21. HD., E. 2019/2245 K. 2020/304 T. 28.1.2020).Bu karar üzerine Bölge Adliye Mahkemesi tarafından Yargıtay kararına karşı direnme kararı verilmiş ve konu YHGK'ya intikal etmiştir. YHGK özel daire bozma kararına uyulması gerekirken önceki hükümde direnilmesini doğru bulmayarak direnme kararının bozulmasına karar vermiştir (YHGK E. 2020/604 K. 2022/1020 T. 22.6.2022, Lexpera, e. t. 01.05.2023). Aynı yöndeki karar için bkz. Yargıtay 3. HD., E. 2020/1805 K. 2020/3588 T. 29.6.2020 (Lexpera, e. t. 01.05.2023)

961 *"Türk hukuku bakımından terekenin tasfiyesi için iki usul öngörülmüştür. Bu usullerden Türk Medeni Kanununun 632 ve izleyen maddelerinde düzenlenmiş tasfiye biçimi kural niteliğinde ise de istisnai durumlarda (TMK.m.612 ve 636) İcra ve İflas Kanunu hükümlerine göre tasfiye usulü de benimsenmiştir.Ne var ki iflas hükümlerine göre yapılan tereke tasfiyesinin de iflasa dair tasfiyeden farklı yanları bulunmaktadır;bu bağlamda iflasta asliye ticaret mahkemesince yapılması öngörülen bütün işlemler, terekenin iflas hükümlerine göre tasfiyesinde sulh hukuk mahkemesince yapılır."* (Yargıtay 14. HD. E. 2016/5787 K. 2017/2683 T. 4.4.2017, Lexpera, e. t. 01.05.2023); *"Terekenin iflas hükümlerine göre tasfiyesinde "iflas idaresi" yerine "tasfiye memuru" ve "Ticaret Mahkemesi" yerine "Sulh Hukuk Mahkemesi" geçmektedir. Tasfiye memurunun işlemlerine karşı yapılacak şikayetleri, sıra cetveline itirazları incelemek ve tasfiyenin son bulduğuna karar vermek sulh hukuk mahkemesine aittir."*(Yargıtay 14. HD. E. 2017/3282 K. 2017/7320 T. 9.10.2017, Kazancı, e. t. 01.05.2023).

962 Karş. TMK m. 397

dairesi işlemi değil, iflâs hükümlerine göre tasfiyeye yönelik işlemlerdir. Zira olağan iflâs tasfiyesinde tasfiye ile görevli iflâs idaresi, icra dairesinin denetimi altında görev yapmakta (İİK m.223/V), iflâs idaresinin üyeleri alacaklılar toplanması tarafından gösterilen adaylar arasından icra mahkemesi tarafından seçilmekte (İİK m.223/I;İİMY m.5,6) ve her iki organ da birer iflâs organı olarak icra mahkemesinin denetimi altında görevlerini yürütmektedir (İİK m.223,227)[963]. Yine, kendine özgü iflâs organları olan alacaklı toplanmaları ve iflâs bürosu da birer iflâs organı olarak icra mahkemesinin denetimi altındadır (İİK m.221/IV,225). İcra mahkemesinin olağan iflâs tasfiyesindeki istihkak davalarına bakma (İİK m.228/IV) ve sıra cetveline karşı şikâyetleri inceleme görevleri (İİK m.235/IV) de bu işlemlerin mahkemenin denetimi altındaki icra dairesi ya da iflâs idaresi tarafından yapılmasından kaynaklanmaktadır. Dolayısıyla, terekenin iflâs hükümlerine göre tasfiyesinde, iflâs hükümleri uygulanmakla birlikte işlemler iflâs organları tarafından değil, tasfiye organları tarafından yapıldığından, tasfiyede *icra mahkemesinin* de yeri bulunmamaktadır[964].

Bu değerlendirmeler çerçevesinde terekenin iflâs hükümlerine göre tasfiyesinde;

i. Sulh hukuk mahkemesi terekenin iflâs hükümlerine göre tasfiyesini sağlamakla görevlidir.

ii. Sulh hukuk mahkemesi bu görevinin ifası için tasfiye memuru atar ve tasfiye memuru hem *iflâs dairesinin* hem de *iflâs idaresinin* görevlerini yerine getirir. Bu kabul, sulh hukuk mahkemesinin hem karar alan hem uygulayan hem de denetleyen konumunda olması önler ve tasfiye için daha sağlıklı bir mekanizma sağlamış olur.

---

[963] Yılmaz, E. (1976), s. 73, 74.

[964] Sulh hukuk mahkemesinin tasfiye ile icra dairesini görevlendirdiği durumlarda dahi yapılan şikayetlerin sulh hukuk mahkemesi tarafından incelenmesi gerektiği hakkında bkz.*"Somut olayda ... 2. Sulh Hukuk Mahkemesi, 30/03/2016 tarih ve 2015/15 Tereke, 2016/6 Karar sayılı kararı ile; N. BAKICI'nın mirasının en yakın yasal mirasçılarının tamamı tarafından reddolunduğu gerekçesiyle murisin terekesinin 4721 Sayılı TMK 612. maddesi uyarınca iflas hükümlerine göre tasfiyesine, tasfiye kararının infazı için dosyanın...2. İcra Müdürlüğüne gönderilmesine karar vermiştir. Buna göre;...2. İcra Müdürlüğü tasfiye memuru olarak atanmıştır.Alınan karar doğrultusunda şikâyete konu ihalenin icra müdürlüğünce yapılması bu konu ile ilgili şikayetlerin icra mahkemesi tarafından incelenmesini gerektirmez."*(Yargıtay 12. HD. E. 2022/318 K. 2022/3518 T. 17.3.2022, Kazancı, e. t. 01.05.2023).*"Dairemiz'in görevi İcra ve İflas Kanunu'nun 142, 151, 235. maddelerine ilişkin davalar ve şikâyetler sonunda verilen hüküm ve kararların temyizen incelemekle sınırlıdır.Somut olayda, anılan maddeler çerçevesinde İcra Müdürlüğü'nce düzenlenmiş bir sıra cetveli bulunmamasına ve düzenlemenin miras hukuku kapsamında olmasına göre, hükmün temyiz incelemesi Yüksek 14. Hukuk Dairesi'nin görevi kapsamındadır."*(Yargıtay 23. HD., E. 2016/1548 K. 2016/1180 T. 26.2.2016, Lexpera, e. t. 01.05.2023)

iii. Sulh hukuk mahkemesi iflâs hükümlerine göre tasfiyeye karar vermenin yanında olağan iflâs tasfiyesinde *asliye ticaret mahkemesi* ve *icra mahkemesi* tarafından yerine getirilen görevleri de ifa eder. Bu husus doktrin ve uygulamada da kabul edilmektedir[965].

iv. Basit tasfiye usulünün uygulanması gerektiğine dair açık bir kural bulunmamaktadır.

iv. Tasfiyenin iflâs hükümlerine göre yapılması öngörüldüğüne göre, masanın içeriğini oluşturan terekeye ait malvarlığı adi tasfiyenin masraflarını karşılayabiliyorsa, tasfiyenin adi usul ile yapılması gerekir. Dolayısıyla terekenin iflâs hükümlerine göre tasfiyesinde özel bir iflâs organı olan alacaklılar toplanması yer alır. Bu durum, mirasbırakanın alacaklılarının diğer alacaklılardan önce geldiğine ilişkin miras hukuku kuralının (TMK m.603) iflâs tasfiyesi suretiyle hayata geçirilmesini sağlar.

v. Terekenin iflâs hükümlerine göre tasfiyesinde, tasfiye memurunun sulh hukuk mahkemesi tarafından atanarak hem iflâs dairesinin hem de iflâs idaresinin foksiyonlarını yerine getirmesi, olağan iflâs tasfiyesinde adi tasfiye yapılırken alacaklılar toplanmasının mümkün olmaması ya da karar yeter sayısının oluşmaması nedeniyle iflâs dairesinin ikinci alacaklılar toplanmasına kadar masayı idare ederek tasfiyeye başlamasına[966] (İİK m.222) benzer bir görünüm arz eder.

5.1.2. Tasfiye memuru

Terekenin iflâs hükümlerine göre tasfiyesinde, tasfiye memuru hem iflâs dairesinin hem de iflâs idaresinin görevlerini yerine getiren bir organdır. Olağan iflâs tasfiyesinde ise iflâs idaresi birinci alacaklılar toplanması tarafından seçilir ve bunun ardından, tasfiye iflâs dairesinden iflâs idaresine intikal eder (İİK m.223/II). Terekenin iflâs hükümlerine göre

[965] Kuru, B. (1993), s. 2829; Berkin, M. N. (1979), s. 56; Altay, S. (2004a), s. 520; Arslan, R., Yılmaz, E., Taşpınar Ayvaz, S. ve Hanağası, E. (2024), s. 602; Pekcanıtez, H., Atalay, O., Sungurtekin Özkan, M. ve Özekes, M. (2023), s. 440; Görgün, L. Ş., Börü, L. ve Kodakoğlu, M. (2023), s. 534, 535; Bolak, A. E. (1980), s. 1238; Rüzgaresen, C. ve Erdem, M. (2011), s. 315. *"Terekenin iflas hükümlerine göre tasfiyesinde "iflas idaresi" yerine "tasfiye memuru" ve "Ticaret Mahkemesi yerine "Sulh Hukuk Mahkemesi" geçmektedir. Tasfiye memurunun işlemlerine karşı yapılacak şikayetleri, sıra cetveline itirazları incelemek ve tasfiyenin son bulduğuna karar vermek sulh hukuk mahkemesine aittir."*(Yargıtay 14. HD., E. 2016/17703 K. 2020/6180 T. 14.10.2020, Lexpera, e. t. 01.04.2024) Aynı yöndeki kararlar için bkz. Yargıtay 14. HD., E. 2016/16231 K. 2020/8039 T. 3.12.2020; Yargıtay 23. HD. E. 2015/6050 K. 2016/2069 T. 4.4.2016; Yargıtay 14. HD E. 2016/18844 K. 2020/8038 T. 3.12.2020 (Kazancı, e. t. 01.03.2024)

[966] Erdönmez, G. (2005), s. 103 vd.; Duran, O. (2023), s. 148; Yılmaz, E. (1976), s. 63.

tasfiyesinde ise tasfiye memuru atama yoluyla tasfiyeyi idare eder[967]. Sulh hukuk mahkemesinin denetim ve gözetimi altındadır[968].

Terekenin iflâs hükümlerine göre tasfiyesinde, tasfiye memurunun atanmasına esas teşkil edebilecek kural Tüzük'ün 52. maddesinde yer almaktadır. Buna göre, resmî tasfiyenin iflâs usulü ile tasfiyeye dönüşmesi üzerine, sulh hukuk hâkimi tasfiyeyi yapmak için bir veya birkaç memur atayabilir (VVMT m.52). Daha önce de ifade edildiği üzere, esasen bu düzenleme terekenin resmî tasfiyesi sırasında borca batıklığın ortaya çıkması üzerine gündeme gelen iflâs hükümlerine göre tasfiyeye ilişkindir[969]. Ancak, uygulama birliği sağlanabilmesi için terekenin iflâs hükümlerine göre tasfiyesini gerektiren tüm durumlarda kıyasen uygulanabileceği yadsınamaz. Hâkim tarafından atanan tasfiye memuru, iflâs dairesinin görevlerini yapmanın yanı sıra bir yürütme organı olarak nitelenen iflâs idaresinin[970] görevlerini de yapar[971].

İflâs idaresinin yerine geçerek terekeyi iflâs hükümlerine göre tasfiye etmekle görevlendirilen tasfiye memurunun, iflâs idare memurlarının seçim şartlarına ilişkin olarak 7327 sayılı Kanun ile İİK m.223'e eklenen son fıkra hükmü dikkate alınarak seçilmesi uygun olur[972]. Bu değişiklikten önce, iflâs idaresinde görev alacak kişiler için yeterli bilgi ve tecrübeye sahip olmak dışında özel bir nitelik aranmazken, güncel durumda iflâs idare memurlarının bilirkişilik bölge kurulları tarafından oluşturulan iflâs idare memurları listesinden seçilmesi öngörülmüştür. İflâs idaresi üç kişiden müteşekkül olup, bunlardan

---

967 Yılmaz, E. (1976), s. 57.

968 Görgün, L. Ş., Börü, L. ve Kodakoğlu, M. (2023), s. 534; Yılmaz, E. (1976), s. 75, dpn.78; Deliduman, S. (2002), s. 142, dpn.148; Kuru, B. (1993), s. 2830. *"İİK.nun 223.üncü maddesinde belirtildiği gibi, iflâs idaresi, iflâs dairesinin murakabesi altındadır, iflâsı idare edenlerin ücretleri ile masrafları da dahil olmak üzere, hesap pusulalarını tasfiyeyi kontrolle mükellef hakimin tasdikine arzetmesi zorunludur. Bu tasdik işlemi, bu gibi belgelerin geçerlilik şartıdır."* Yargıtay İİD. 8.6.1967 T. E: 5844, K: 5760 (app.e-uyar.com, e.t. 13.09.2024)

969 Bkz. "**5.1.1.3. Değerlendirme**"

970 Yılmaz, E. (1976), s. 111.

971 *"Terekenin iflas hükümlerine göre tasfiyesinde "iflas idaresi" yerine "tasfiye memuru" ve "Asliye Ticaret Mahkemesi" yerine "Sulh Hukuk Mahkemesi" geçmektedir.*"(Yargıtay 11. HD., E. 2020/5102 K. 2021/1920 T. 2.3.2021). Aynı yöndeki kararlar için bkz. Yargıtay 14. HD., E. 2016/17703 K. 2020/6180 T. 14.10.2020; Yargıtay 14. HD., E. 2016/16231 K. 2020/8039 T. 3.12.2020; Yargıtay 14. HD., E. 2016/16231 K. 2020/8039 T. 3.12.2020; Yargıtay 23. HD. E. 2015/6050 K. 2016/2069 T. 4.4.2016; Yargıtay 14. HD E. 2016/18844 K. 2020/8038 T. 3.12.2020 (Kazancı, e. t. 01.04.2024)

972 Uygulamada tasfiye memuru olarak genellikle avukatların seçildiği hakkında bkz. Terekenin Tasfiyesi Eğitim Modülü, s. 65, 66.(*"Avukatlık Kanununda da tasfiye 66 v Terekenin Tasfiyesi Eğitim Modülü memurluğu avukatlık ile birleşebilen işler arasında sayıldığından (Av. Kanunu mad. 12) uygulamada genellikle tasfiye memurları avukatlar arasından seçilmektedir"*).Bu uygulamanın yanı sıra sulh hukuk mahkemesi kalem müdürünün, satış memurluğunun, icra veya iflâs dairelerinin ya da bu dairelerin müdürlerinin de tasfiye memuru olarak atandığı görülmektedir.

birinin yeminli mali müşavir veya serbest muhasebeci mali müşavir, birinin ise hukukçu olması zorunluluğu getirilmiş ve listeye kayıt için gerekli eğitimin tamamlanması şart koşulmuştur (İİK m.223/VI). Tasfiye memurların da bu listeden seçilmesi mümkündür. *Yılmaz,* bu tasfiyede mirasçıların da tasfiye memuru olarak atanabileceği görüşündedir[973]. Ancak terekenin resmî tasfiyesinde dahi mirasçıların tasfiye memuru olarak atanması uygun değilken[974], terekenin iflâs hükümleri göre tasfiyesinde tasfiye memuru olarak atanmaları mümkün olmamalıdır.

Tasfiye memuru, iflâs idaresinin görev ve yetkilerini haiz olmakla, masanın kanuni temsilcisidir (İİK m.226/I)[975]. İflâs tasfiyesini tasfiye masasının menfaatlerini gözeterek gerçekleştirmekle yükümlüdür (İİK m.226/I,c.2)[976]. Bu kapsamda, tasfiye memuru deftere geçirilmemiş masa malları bulunup bulunmadığını araştırma, bulunursa muhafaza altına alma; mirasbırakanın ölümü sebebiyle imkânsız hale gelmemiş olmak kaydıyla, birinci alacaklılar toplanmasında sanat ve ticaretinin devamına ve işyerlerinin açılmasına karar verilmişse (İİK m.224/I), buralarda devamlı olarak denetim yaparak masa menfaatine en uygun olan verimliliği sağlamaya çalışma; birinci alacaklılar toplanmasının karar verdiği acele satışları (İİK m.224/I) yapma; masa mallarının muhafazasına ve işletmesine karar verilen yerlerdeki verimliliğin sağlanması için gereken sigorta, kira, hizmet sözleşmesi gibi sözleşmeleri yapma; mirasbırakanın ölümüyle sonra ermeyen ve masanın menfaatine bulunan sözleşmelere girme; üçüncü kişilerin istihkak iddiaları hakkında karar verme (İİK m.228/I); masa alacaklarını tahsil etme ve gerekirse bunlar için takip başlatma ya da dava açma (İİK m.229/I); kıymeti düşecek veya muhafazası masraflı olacak şeyleri geciktirmeksizin satma (İİK m.229/II,c1); borsa veya piyasada fiyatı bulunan pay senedi ve eşyayı derhâl paraya çevirme (İİK m.229/II, c.2); üzerinde rehin bulunan malları en yakın ve uygun zamanda paraya çevirme (İİK m.185/I); alacak iddialarını inceleme (İİK m.230);

---

[973] Yılmaz, E. (1976), s. 67. TMK hükümlerine göre yapılan resmî tasfiyede mirasçıların tasfiye memuru olarak atanabileceği yönünden görüşler bulunmaktadır. Bkz. (Kocayusufpaşaoğlu, N. (1987), s. 649). Karşı görüş için bkz. Ansay, S. Ş. (1940), s. 754; Baygın, C. (2005), 96; Birinci Uzun, T. (2018), s. 175.

[974] Baygın, C. (2005), s. 96; Birinci Uzun, T. (2018), s. 175; Eren, F. ve Yücer Aktürk, İ. (2024), s. 529.

[975] Yılmaz, E. (1976), s. 48, 57, 58.

[976] Uygulama hakkında bilgi için bkz. Terekenin Tasfiyesi Eğitim Modülü, s. 66(*"Tasfiye memuru iflas idaresinin yerine geçtiğinden iflas idaresi gibi masanın yasal temsilcisidir.Tereke aleyhine açılmış davalarda terekeyi temsil etme, tereke lehine yeni dava açma, tereke aleyhine sonuçlanmış davalar hakkında kanun yoluna başvurma gibi görevleri tasfiye memuru yerine getirir. Tasfiye memurunun masanın yasal temsilcisi olarak yapacağı işlerden sulh hukuk mahkemesinin iznine ihtiyaç bulunup bulunmadığı konusu tartışmalıdır. Ancak ileride olası kişisel sorumluluktan kurtulmak amacıyla hâkimin izninin alınması uygun olacağı ileri sürülmüştür. Uygulamada özellikle alacaklılar toplanmasının gerçekleşemediği durumlarda, tasfiye memuru dava açılması, vekil tayini gibi önemli gördüğü işlerde sulh hâkiminin iznini almakta, tasfiye memuruna satış yetkisi de hâkim tarafından yazılı olarak verilmektedir."*)

sıra cetveli düzenleme (İİK m.232); alacaklıları ikinci alacaklılar toplanmasına davet etme (İİK m.237); pay cetveli ve son hesabı yapma (İİK m.247); paraları dağıtma (İİK m.250); aciz vesikalarını düzenleme (İİK m.251); paralar dağıtıldıktan sonra sulh hukuk mahkemesine son bir rapor vererek iflâsın kapanmasını isteme (İİK m.254); takasa itiraz (İİK m.201) ve mirasbırakanın yaptığı tasarrufların iptali (İİK m.277[977]) için iptal davası davası açma (İİK m.187) gibi başlıca görevleri ifa eder. Tasfiye memuru, masanın kanuni temsilcisi olarak takip ettiği davalarda bütün özel yetkilere (HMK m.54) sahip olmakla birlikte, sulh, kabul, feragat ve tahkime başvurma bakımından bu yetkilerini 59.540,00 TL[978] ile sınırlı olarak kullanabilir. Bunu aşan miktar yönünden alacaklılar toplanmasından yetki almalıdır (İİK m.226/II)[979]. Tasfiye memurunun işlemlerine karşı sulh hukuk mahkemesinde şikâyet yoluna başvurulabilir[980].

Tasfiye memuru, iflâs idaresinin görevlerini yerine getirdiğinden TCK uyarınca kamu görevlisi sayılır. Niteliğine uygun düştüğü ölçüde, İİK m.227'de iflâs idaresi için öngörülen görev ve sorumlulukları haiz olduğu kabul edilmelidir[981]. Bu kapsamda, tasfiye memuru, tasfiye masasına kabul edilen alacaklılara, talepleri hâlinde tasfiyenin seyri, tasfiye planı ve takvimi hakkında bilgi vermekle yükümlüdür. Kendi kusurundan kaynaklanan zararlardan sorumludur. Sulh hukuk mahkemesi, gözetim ve denetim yetkisi kapsamında tasfiye memurunun görevine son verebilir[982]. Mahkeme, görevine son verdiği ya da istifa suretiyle görevden ayrılan tasfiye memurunun yerine yenisini seçebilir. Ayrıca, *"İflas İdaresi Ücreti, Yazı ve Tebliğ Masrafı Tarifesi Hakkında Tebliğ"* hükümlerinin tasfiye memurları açısından

[977] Deynekli, A. (2008), 302.
[978] Bu tutar 2024 yılı için geçerlidir.
[979] Yılmaz, E. (1976), s. 128, dpn. 64; Aysoy, N. A. (1957), s. 142; Bolak, A. E. (1980), s. 1242.
[980] Kuru, B. (1993), s. 2829; Berkin, M. N. (1979), s. 56; Altay, S. (2004a), s. 520; Arslan, R., Yılmaz, E., Taşpınar Ayvaz, S. ve Hanağası, E. (2024), s. 602; Pekcanıtez, H., Atalay, O., Sungurtekin Özkan, M. ve Özekes, M. (2023), s. 440; Görgün, L. Ş., Börü, L. ve Kodakoğlu, M. (2023), s. 534, 535; Bolak, A. E. (1980), s. 1238; Rüzgaresen, C. ve Erdem, M. (2011), s. 315. Yargıtay 14. HD., E. 2016/17703 K. 2020/6180 T. 14.10.2020 (Lexpera, e. t. 01.04.2024); Yargıtay 14. HD., E. 2016/16231 K. 2020/8039 T. 3.12.2020; Yargıtay 23. HD. E. 2015/6050 K. 2016/2069 T. 4.4.2016; Yargıtay 14. HD E. 2016/18844 K. 2020/8038 T. 3.12.2020; Yargıtay 12. HD. E. 2022/318 K. 2022/3518 T. 17.3.2022 (Kazancı, e. t. 01.04.2024)
[981] Yılmaz, E. (1976), s. 57, 58. TCK m. 6/1,c (*Kamu görevlisi deyiminden; kamusal faaliyetin yürütülmesine atama veya seçilme yoluyla ya da herhangi bir surette sürekli, süreli veya geçici olarak katılan kişi*). Tasfiye memurlarının resmî tasfiyedeki sorumlulukları yönünden kollektif şirketin tasfiyesindeki tasfiye memurunun görev, yetki ve sorumluluklarına atıf yapılmıştır (VVMT m.53).
[982] Yılmaz, E. (1976), s. 75, dpn.78; Deliduman, S. (2002), s. 142, dpn.148; Kuru, B. (1993), s. 2830. *"İİK.nun 223.üncü maddesinde belirtildiği gibi, iflâs idaresi, iflâs dairesinin murakabesi altındadır, iflâsı idare edenlerin ücretleri ile masrafları da dahil olmak üzere, hesap pusulalarını tasfiyeyi kontrolle mükellef hakimin tasdikine arzetmesi zorunludur. Bu tasdik işlemi, bu gibi belgelerin geçerlilik şartıdır."* (Yargıtay İİD. 8.6.1967 T. E: 5844, K: 5760, app.e-uyar.com, e. t. 13.09.2024)

kıyasen uygulanması gerekir[983]. Tasfiye memurunun ücretine ve masraflarına ait hesap pusulalarını sulh hukuk mahkemesi inceler ve onaylar (İİK m.223/IV)[984].

5.1.3. Birinci alacaklılar toplanması ve iflâs bürosu

Terekenin iflâs hükümlerine göre tasfiyesinde, tasfiye masasındaki değerlerin adi tasfiye masraflarını karşılaması halinde, alacaklı toplanmalarının bu tasfiyede de yer alabileceği daha önce ifade edilmişti[985]. Birinci alacaklılar toplanması, adi tasfiyenin ilanı üzerine alacaklıların bir araya geldiği toplanmadır.

Olağan iflâs tasfiyesinde, birinci alacaklılar toplanmasına iflâs müdürü veya yardımcılarından biri başkanlık eder (İİK m.221). Birinci alacaklılar toplanmasında, alacaklı oldukları tercihen noter veya ipotek senedi gibi resmi bir senetle ya da İİK m.68/b ve İİK m.150/ı'de belirtilen belgelerle sabit olan kişilerden biri veya ikisi ya da bunların temsilcileri ile iflâs müdürü birlikte bir *büro* teşkil eder (İİK m.221/I, c.2). İflâs bürosu olarak adlandırılan bu büro, sadece birinci alacaklılar toplanması için oluşturulur[986] ve birinci alacaklılar toplanmasının sona ermesiyle iflâs bürosunun da görevi sona erer[987]. İflâs büronun görevi, birinci alacaklılar toplanmasına katılanların yetkili olup olmadığını incelemek, toplantı ve karar yetersayısını tespit etmek, kullanılan oyların geçerli olup olmadığına karar vermek ve oyların sayımını yapmaktır[988]. İlgililer, büronun işlemlerine karşı toplantı tarihinden itibaren yedi gün içinde icra mahkemesine şikâyette bulunabilir.

---

[983] Uygulama hakkında bilgi için bkz. Terekenin Tasfiyesi Eğitim Modülü, s. 67. (*"İflas tasfiyelerinde, iflas idaresinin ücreti Adalet Bakanlığının 2 yılda bir yayımladığı iflas idare ücretine dair tarife kapsamında tasfiye sonunda belirlendiği halde, terekenin iflas hükümlerine göre tasfiyesinde tasfiye memurunun ücreti sulh hâkimi tarafından takdir edilir. İİK kapsamındaki iflas idare ücretine dair tarife, iflas idaresine ilişkin olup, iflas idaresi de adi tasfiyede söz konusu olmaktadır. Uygulamada terekenin iflas hükümlerine göre tasfiyesinde çoğunlukla basit tasfiye uygulanmakta olup, basit tasfiyede de iflas dairesinin ücretine dair bir hüküm bulunmamaktadır. Bu nedenle tereke tasfiye memurunun ücretinde doğrudan iflas idare ücretine dair tarifenin uygulanması imkânı bulunmamaktadır. Bu nedenle Velayet, Vesayet ve Miras Hükümlerinin Uygulanmasına Dair Tüzük 51 son md. uyarınca tasfiye memurlarına harcanılan emeğe ve terekenin geliri ile işin niteliğine göre sulh hâkimi tarafından belirlenecek bir ücret verilir."*). Aynı yöndeki görüş hakkında bkz. Yılmaz, E. (1976), s. 93, dpn. 61.

[984] Kuru, B. (1993), s. 2830, dpn. 11; Yılmaz, E. (1976), s. 93, dpn. 62, 63. Yargıtay İİD. 8.6.1967 T. E: 5844, K: 5760 (app.e-uyar.com, e.t.13.09.2024). Tasfiyenin bizzat sulh hukuk mahkemesi tarafından gerçekleştirileceği görüşünden hareketle hesap pusulalarının asliye hukuk mahkemesinin tasdikini sunulacağı hakkındaki aksi görüş için bkz. Tanju, F. (1957), s. 158.

[985] Bkz. "**5.1.1.3. Değerlendirme**"

[986] Ekecik, Ş. ve Duran, O. (2015), s. 2625; Altay, S. (2004b), s. 1287.

[987] Ekecik, Ş. ve Duran, O. (2015), s. 2572; Altay, S. (2004b),1287; Aşık, İ., Oruç, Y., Tok, O. ve Saçar, Ö. F. (2023), s. 616.

[988] Ekecik, Ş. ve Duran, O. (2015), s. 2597; Kuru, B. (2013), s. 1298; Pekcanıtez, H., Atalay, O., Sungurtekin Özkan, M. ve Özekes, M. (2023), s. 404; Deliduman, S. (2002), s. 70; Üstündağ, S. (2009), s. 141.

Şikâyet, karar çoğunluğunu bozacak nitelikteyse dikkate alınır, değilse reddedilir (İİK m.221/IV).

Birinci alacaklılar toplanmasının yetkileri, iflâs alacaklıları henüz netleşmediğinden ikinci alacaklılar toplamasına göre sınırlıdır[989]. Ancak, bu toplanmanın iflâs tasfiyesindeki en önemli fonksiyonu[990], üç kişiden oluşması öngörülen iflâs idaresine üye olacak altı adayı göstermektir (İİK m.223/I). İcra mahkemesinin gösterilen bu adaylar arasından yapacağı seçimle iflâs idaresi oluşur ve tasfiye iflâs dairesinden iflâs idaresine geçer (İİK m.223/II). İflâs idare memuru olarak seçilebilmek için ilgili yönetmelikte (İİMY) belirlenen eğitimin alınması ve bilirkişilik bölge kurulları tarafından oluşturulan iflâs idare memurları listesine kayıtlı olunması zorunludur (İİK m.223/VI).

Birinci alacaklılar toplanmasının iflâs idaresine aday göstermek dışındaki görevleri İİK m.224'te örnekleme yoluyla sayılmıştır[991]. Müflisin sanat veya ticaretinin devamı edip etmemesine, üretime yönelik yerler ve mağazalarının, eşya depolarının, perakende satış dükkânlarının faaliyetlerine devam edilip edilmemesine (İİK m.210/I), iflâsın açılması ile duran ancak acil olarak sonuçlandırılması istenilen davalara devam edilmesine (m.194), bazı malların satılmasına (İİK m.229/II) ilişkin aciliyet arz eden kararlar bu toplanmada alınabilir (İİK m.224/I)[992]. İflâs organları tarafından idare edilen işletmeler iflâs tasfiyesi kapsamında işletilerek, faal vaziyette bir bütün olarak malvarlığıyla birlikte satılır (İİK m.241/III). Aciliyetin söz konusu olduğu diğer konular hakkında da birinci alacaklılar toplanmasında karar verilebilir[993]. Bu toplanmada alınan kararlara karşı her alacaklı, yedi gün içinde icra mahkemesine şikâyet yoluyla başvurabilir (İİK m. 225).

Birinci alacaklılar toplanmasında müflisin konkordato teklif etmesi halinde alacaklılar *tasfiyeyi tatil edebilir* (İİK m.224/II). Bu hükmün mehaz İsviçre İcra İflas Kanunundaki karşılığında paraya çevirmenin tatilinden bahsedilmesi (Art.238) ve müflisin konkordato teklifi hakkında karar verme yetkisinin münhasıran ikinci alacaklılar toplanmasına ait

[989] Erdönmez, G. (2005), s. 53, 54.
[990] Deliduman, S. (2002), s. 88; Yılmaz, E. (1976), s. 61; Üstündağ, S. (2009), s. 146; Kuru, B. (1997), s. 3163; Arslan, R., Yılmaz, E., Taşpınar Ayvaz, S. ve Hanağası, E. (2024), s. 639.
[991] Erdönmez, G. (2005), s. 55; Arslan, R., Yılmaz, E., Taşpınar Ayvaz, S. ve Hanağası, E. (2024), s. 640; Üstündağ, S. (2009), s. 150; Kuru, B. (1997), s. 3164.
[992] Kuru, B. (2013), s. 1300; Erdönmez, G. (2005), s. 55 vd.; Deliduman, S. (2002), s, s. 88 vd.; Arslan, R., Yılmaz, E., Taşpınar Ayvaz, S. ve Hanağası, E. (2024), s. 640; Üstündağ, S. (2009), s. 149; Muşul, T. ve Tezel Muşul, A. (2024), s. 1616.
[993] Aşık, İ., Oruç, Y., Tok, O. ve Saçar, Ö. F. (2023), s. 615.

olması[994] (İİK m.237/III ve m.309/I) sebepleriyle, doktrinde mehaza göre yorum yapılarak, konkordato teklifi üzerine birinci alacaklılar toplanmasının *paraya çevirmeyi tatil* edebileceği ileri sürülmüştür[995]. Yine doktrinde, masa mallarının adi tasfiye masraflarını karşılamayacağı (İİK m.218) ya da adi tasfiyenin altı aydan uzun süreceği kanısına varılması halinde birinci alacaklılar toplanmasının basit tasfiyeye karar verebileceği ifade edilmiştir (İİK m.256)[996].

Birinci alacaklılar toplanmasının yapılamaması ya da karar yeter sayısının (İİK m.221/II,III) oluşmaması halinde, iflâs dairesi ikinci alacaklılar toplanmasına kadar tasfiyeyi devam ettirir (İİK m.222). Masanın idaresi için iflâs idaresine ait yetkiler iflâs dairesi tarafından kullanılır[997].

Terekenin iflâs hükümlerine göre tasfiyesinin adi usulle yapılması söz konusu olduğunda, adi tasfiye ilanı üzerine birinci alacaklılar toplanması bir araya gelir. Bu tasfiyede, sulh hukuk mahkemesi tarafından tasfiyeyi yürütmek için tasfiye memuru atandığından, olağan iflâs tasfiyesindeki gibi birinci alacaklılar toplanmasının iflâs idaresini seçme fonksiyonu yoktur[998]. Bu toplanmaya iflâs dairesinin de görevlerini yerine getiren tasfiye memuru başkanlık eder[999]. Tasfiye alacaklıların henüz belirsiz olduğu bir aşamada toplantı ve karar yeter sayısını tespit edebilmek, kullanılan oyların geçerli olup olmadığına karar vererek oyların sayımını yapmak[1000] amacıyla bir büro teşkil ettirilir. Büroda tasfiye memurunun yanında, alacaklı oldukları tercihen noter veya ipotek senedi gibi resmi bir senet ya da İİK m.68/b ve İİK m.150/ı'da belirtilen belgelerle sabit olan kişilerden bir veya ikisi ya da bunların temsilcileri yer alır (İİK m.221/I, c.2)[1001]. İlgililer, büronun işlemlerine karşı

[994] Erdönmez, G. (2005), s. 61; Deliduman, S. (2002), s. 90; Üstündağ, S. (2009), 149; Sarısözen, S. (2021), s. 602; Kuru, B. (1997), s. 3856; Tanrıver, S. (1993), s. 17.
[995] Deliduman, S. (2002), s. 90-92; Erdönmez, G. (2005), s. 58-63; Üstündağ, S. (2009), s. 149, 150; Ansay, S. Ş. (1954), s. 262; Kuru, B. (1997), s. 3165; Berkin, M. N. (1979), s. 273, 274; Aşık, İ., Oruç, Y., Tok, O. ve Saçar, Ö. F. (2023), s. 615.
[996] Deliduman, S. (2002), s. 93; Kuru, B. (1997), s. 3163; Altay, S. (2004b), s. 1294; Duran, O. (2023), s. 145-148. Aksi yöndeki görüş için bkz. Erdönmez, G. (2005), s. 95.
[997] Yılmaz, E. (1976), s. 64; Deliduman, S. (2002), s. 96; Kuru, B. (1997), s. 3167; Duran, O. (2023), s. 148.
[998] Belgesay, M. R. (1953), s. 57.Tasfiyenin sulh hâkiminin başkanlığında alacaklılar ve bunlar tarafından seçilecek iflâs idare memurları tarafından yapılacağı hakkındaki aksi yönde görüş için bkz. Belgesay, M. R. (1953), s. 57. Tasfiye memurlarını seçimin alacaklılar toplanmasına ait olduğu hakkındaki aksi yönde görüş için bkz. Postacıoğlu, İ. E. (1978), s. 46.
[999] Sulh hukuk mahkemesince atanan tasfiye memurlarının başkanlık edeceği yönündeki görüş için bkz. Bolak, A. E. (1980), s. 1241; Aysoy, N. A. (1957), s. 147. Bu görevin iflâs memuru olarak tereke hâkimi tarafından yerine getirileceği hakkında bkz. Tanju, F. (1957), s. 157.
[1000] Ekecik, Ş. ve Duran, O. (2015), s. 2578, 2579.
[1001] Bolak, A. E. (1980), s. 1241; ; Aysoy, N. A. (1957), s. 147; Tanju, F. (1957), s. 157.

ilgililer toplantı tarihinden itibaren yedi gün içinde sulh hukuk mahkemesin şikâyette bulunabilir.

Terekenin iflâs hükümlerine göre tasfiyesinde birinci alacaklılar toplanması İİK m.224'te belirtilen kararları almaya yetkili olduğundan, mirasbırakanın ölümü sebebiyle faaliyete devam imkânı kalmamış olmak kaydıyla sanat veya ticaretinin, üretime yönelik yerlerin ve mağazaların, eşya depolarının, perakende satış dükkânlarının faaliyetlerine devam edilip edilmemesine karar verir. Mirasbırakanın ölümü ve terekenin iflâs hükümlerine tasfiyesi kararı üzerine duran ancak acil olarak sonuçlandırılması istenilen davalara devam edilmesine (m.194), bazı malların satılmasına (İİK m.229/II) ilişkin ve bununla sınırlı olmaksızın acilen karara bağlanması gereken konulardaki kararları alabilir. Tasfiye memuru tarafından idare edilen işletmeler iflâs tasfiyesi kapsamında işletilerek, faal vaziyette bir bütün olarak malvarlığıyla birlikte satılır (İİK m.241/III). Terekenin iflâs hükümlerine göre tasfiyesi sırasında; toprağın korunması, geliştirilmesi, asgari tarımsal arazi ve yeter gelirli tarımsal arazi büyüklüklerinin belirlenmesi ve bölünmelerinin önlenmesi, planlı kullanımının sağlanması amacıyla ihdas edilen 5403 sayılı Toprak Koruma ve Arazi Kullanımı Kanununun mirasa konu tarımsal arazilerin bütünlüğünün korunmasına ilişkin hükümlerinin de dikkate alınması gerekir (m.8/A,8/C vd.). Bu tasfiyede, her ne kadar mirasa konu tarım arazilerinin mirasçılara devri söz konusu değilse de aralarında ekonomik bütünlük bulunduğu tespit edilen tarım arazilerinin birlikte değerlendirilmesi, tarımsal arazilere sıkı şekilde bağlı bir sınai işletme mevcut ise bu işletme ile yeter gelirli tarımsal arazilerin mülkiyetinin bir bütün olarak değerlendirilmesi gerekliliği gözetilerek, terekede böyle bir malvarlığı değerinin bulunması halinde bunların satışının bir bütün olarak yapılması gerekir.

Terekenin iflâs hükümlerine göre tasfiyesinde konkordato teklifinin mümkün olmaması sebebiyle[1002], toplanmanın *paraya çevirmeyi tatil* etme yetkisi bulunmamaktadır. Ancak, olağan iflâs tasfiyesinde olduğu gibi terekenin iflâs hükümlerine göre tasfiyesinde de birinci alacaklılar toplanması, masa mallarının bedelinin adi tasfiye masraflarını

[1002] Bkz. "**3.3.4. İflâs**". Aynı yöndeki görüş için bkz. Ansay, S. Ş. (1940), s. 771; Cebeci, G. (2011), s. 133; Özkan, D. (2022), s. 152. Alacaklıların malvarlığını terk suretiyle konkordato teklif edebileceği; mirasın gerçek reddinde mirasçıların konkordato teklifinin mümkün olmayacağı ancak hükmen redde konkordato teklif edilebileceği hakkında bkz. Rüzgaresen, C. ve Erdem, M. (2012), s. 327. Terekenin iflâs hükümlerine göre tasfiyesinde konkordato teklifinin mümkün olabileceği yönündeki aksi görüşler için bkz. Bolak, A. E. (1980), s. 1241; Aysoy, N. A. (1957), s. 148; Kalaycı, E. (2012), s. 153. Köseoğlu, Ş. (2019), s.108; Tanju, F. (1957), s. 151.

karşılamayacağı (İİK m.218) ya da adi tasfiyenin altı aydan uzun sürebileceği kanısına varması halinde basit tasfiyeye karar verilebilir (İİK m.256)[1003].

Birinci alacaklılar toplanmasında alınan kararlara karşı her alacaklı yedi gün sulh hukuk mahkemesine şikâyet yoluyla başvurabilir (İİK m. 225)[1004].

5.2. Tasfiye Masasının Teşkili

İflâsın tasfiyesi, iflâsın açılmasından kapanmasına kadar geçen zaman diliminde yapılan işlemleri kapsar[1005]. Bu işlemleri düzenleyen kurallar şekli iflâs hukukunun konusunu oluşturur. Reddedilen mirasların tasfiyesine dair İİK m.180 ile borca batık terekelerin iflâs hükümlerine tasfiyesine dair İİK m.636 hükümlerinde atıf yapılan kurallar da iflâsın tasfiyesine ilişkin şekli iflâs hukuku kurallarıdır.

Olağan iflâs tasfiyesinde, asliye ticaret mahkemesinin kararıyla iflâs açılır ve dosya iflâs dairesine intikal eder. İflâs dairesi bir taraftan iflâs kararını ilan ederek gerekli yerlere bildirir, diğer taraftan da hemen müflise ait mal ve hakların defterini tutmaya başlar ve bunların muhafazası için gerekli tedbirleri alır (m.208). Bu işlemlerin yapılabilmesi için iflâsın açılması yeterlidir[1006]. İkinci alacaklılar toplanmasına kadarki tasfiye işlemlerinin yapılabilmesi için iflâs kararının kesinleşmesi beklenmez (İİK m.164/III).

Masanın teşkili için önce masaya giren mal, hak ve alacakların neler olduğu tespit edilerek defteri tutulur. Bunların kaçırılmasını ya da kaybolmasını önlemeye yönelik muhafaza tedbirleri alınır. Sonrasında ise defterde yazılı malların değerine göre iflâs tasfiyesinin şekli belirlenir[1007]. İflâs dairesi, iflâs kararının kendisine tebliğinden itibaren en

[1003] Deliduman, S. (2002), s. 93; Kuru, B. (1997), s. 3163; Altay, S. (2004b), s. 1294; Duran, O. (2023), s. 145-148. Aksi yöndeki görüş için bkz. Erdönmez, G. (2005), s. 95.
[1004] Bolak, A. E. (1980), s. 1241, 1242; Aysoy, N. A. (1957), s. 149. Tasfiyenin bizzat sulh hukuk mahkemesi tarafından gerçekleştirileceği görüşünden hareketle alacaklılar toplanmasında alınan kararlara karşı asliye hukuk mahkemesinde itiraz edilebileceği hakkındaki aksi görüş için bkz. Tanju, F. (1957), s. 158.
[1005] Ansay, S. Ş. (1954), s. 205; Görgün, L. Ş., Börü, L. ve Kodakoğlu, M. (2023), s. 561; Yıldırım, M. K. ve Deren Yıldırım, N. (2021), s. 525.
[1006] Pekcanıtez, H., Atalay, O., Sungurtekin Özkan, M. ve Özekes, M. (2023), s. 477; Arslan, R., Yılmaz, E., Taşpınar Ayvaz, S. ve Hanağası, E. (2024), s. 630; Kuru, B. (2013), s. 1277.
[1007] Pekcanıtez, H., Atalay, O., Sungurtekin Özkan, M. ve Özekes, M. (2023), s. 477; Aşık, İ., Oruç, Y., Tok, O. ve Saçar, Ö. F. (2023), s. 597; Altay, S. (2004b), s. 1261; Yıldırım, M. K. ve Deren Yıldırım, N. (2021), s. 526.

geç iki ay içinde iflâs tasfiyesinin adi ya da basit şekilde yapılmasına yahut İİK m.217'ye göre tasfiyenin tatiline karar vermek zorundadır (İİK m.208/III).

Terekenin iflâs hükümlerine göre tasfiyesinde, İİK m.180 hükmü iflâsın tasfiyesine ilişkin hükümlere atıf yaptığına göre İİK m.208 hükmü uygulanarak tasfiye masasının teşkili için defter tutulması, muhafaza tedbirlerinin alınması ve defterde yazılı malların değerine göre iflâs tasfiyesinin şeklinin belirlenmesi gerekir. Olağan iflâs tasfiyesinde bu işlemler iflâs dairesi tarafından yapılır. Terekenin iflâs hükümlerine göre tasfiyesinde ise tasfiye memurları iflâs dairesinin görevlerini de yerine getirdiğinden, bu işlemler tasfiye memuru tarafından gerçekleştirilir[1008]. Sulh hukuk mahkemesi tarafından görevlendirilen tasfiye memuru defteri tutmaya başlar, gereken muhafaza tedbirlerini alır ve terekenin iflâs hükümlerine göre tasfiyesine ilişkin kararı derhal ilan ederek gerekli yerlere bildirir (m.166/II). Tasfiye memurunun bu işlemleri yapmak için iflâs hükümlerine göre tasfiye kararının kesinleşmesini beklemesi gerekmez (İİK m.164/III,181)[1009].

5.2.1. Defter tutulması

İflâs tasfiyesinde, masanın teşkili aşamasında defter tutmanın amacı (İİK m.208/I), masaya giren mal, alacak ve hakları tespit ederek[1010], buna göre iflâs tasfiyesinin şeklini belirlemektir[1011].

İflâs dairesince tutulan bu deftere, öncelikle iflâs masasına giren (İİK m.184) mal, hak ve alacaklar yazılır. Haczedilemeyen ve bu nedenle iflâs masasına girmeyen mallar da deftere yazılır fakat müflisin elinde bırakılır (İİK m.211). Müflisin taşınmazları üzerinde üçüncü kişiler lehine tesis ettiği, tapu siciline kayıtlı haklar re'sen deftere kaydedilir (İİK m.213). Ayrıca, mülkiyetinin üçüncü kişilere ait olduğu belirtilen veya müflisin elinde bulunmakla birlikte üçüncü kişiler tarafından hakkında istihkak iddiasında bulunan mallar da bu deftere yazılarak (İİK m.212), üçüncü kişilerin istihkak iddiaları (İİK m.228) defterde

[1008] Defter tutma işleminin sulh hukuk mahkemesi tarafından yapılması gerektiğine ilişkin aksi yöndeki görüşler için bkz. Bolak, A. E. (1980), s. 1239; Aysoy, N. A. (1957), s. 142; Tanju, F. (1957), s. 154. Uygulama hakkında bilgi için bkz. Terekenin Tasfiyesi Eğitim Modülü, s. 90 (*"Terekenin iflas hükümlerine göre tasfiyesi kararı tasfiye memuruna tebliğ olunur olunmaz tasfiye memuru miras bırakanın mallarının defterini tutmağa başlar ve muhafazaları için lazım gelen tedbirleri alır.(İİK'nın 208/1)"*)

[1009] Aksi yöndeki görüş için bkz. Tanju, F. (1957), s. 154.

[1010] Üstündağ, S. (2009), s. 128; Muşul, T. ve Tezel Muşul, A. (2024), s. 1524.

[1011] Kuru, B. (1997), s. 3120; Pekcanıtez, H., Atalay, O., Sungurtekin Özkan, M. ve Özekes, M. (2023), s. 577; Üstündağ, S. (2009), s. 130; Yıldırım, M. K. ve Deren Yıldırım, N. (2021), s. 527; Arslan, R., Yılmaz, E., Taşpınar Ayvaz, S. ve Hanağası, E. (2024), s. 631.

gösterilir. Deftere geçirilen tüm malların kıymeti takdir edilir veya bilirkişiye takdir ettirilir. Mallar deftere takdir edilen bu değerle birlikte geçirilir (İİK m.214)[1012].

Müflis, mallarının defteri tutulduğu sırada hazır bulunmak, mallarını iflâs dairesine göstermek ve iflâs dairesinin emrine hazır olmak zorundadır (İİK m.209/I). Müflisi hazır bulundurmak mümkün değilse ya da müflis ölmüşse, bu yükümlülük onunla bir arada yaşamış kimselerden reşit olanlara düşer (İİK m.209/II). Tutulan defter, iflâs dairesince doğruluğu veya eksikliği hakkında beyanda bulunmak üzere müflise gösterilir. Müflisin vereceği cevap deftere yazılarak kendisine imzalatılır (İİK m.215). Müflis, kendisine ayrıca müsaade edilmediği sürece, tasfiyenin devamı sırasında iflâs idaresinin emrinde bulunmalıdır ve gerektiğinde zorla getirilir (İİK m.216)[1013].

Terekenin iflâs hükümlerine göre tasfiyesinde, daha önce resmî defter tutulmuşsa (TMK m.619) ya da resmî tasfiye sırasında tutulan tereke defteri varsa (TMK m.634), yeniden defter tutulmasına ihtiyaç olmadığı yönünde görüşler mevcuttur[1014]. Ancak, daha önce defter tutulmuş olsa dahi iflâs hükümlerine göre tasfiyeye geçildiğinde defterin yeniden tutulması gerekir. Bu zorunluluk İİK m. 220 hükmünden anlaşılabilmektedir (SchKG Art.234). Anılan hükümde, daha kısa süreli de olsa yeniden alacak çağrısı yapılacağının belirtilmesi, iflâs tasfiyesine geçildiğinde olağan usullerde yapılmış işlemlerin bu defa iflâs usulüne göre yenilenmesi amacını ortaya koyar. Dolayısıyla defter tutma işlemin de yeniden yapılması gerekir.

Tasfiyenin bu aşamasında yapılan defter tutma işlemi terekenin aktifini belirlemeye yönelik olduğundan, burada defteri tutulacak olan mal, hak ve alacaklar çalışmanın ilgili bölümlerinde belirttiğimiz[1015] mirasbırakana ait taşınır, taşınmaz ve sair malvarlığı değerleridir. Yine ilgili bölümde[1016] açıkladığımız üzere, terekenin iflâs hükümlerine göre tasfiyesi sırasında maddi hukuktan kaynaklanan devredilebilir hak kriteri dışında gerçek

[1012] Kuru, B. (1997), s. 3121-3125; Üstündağ, S. (2009), s. 128-132; Berkin, M. N. (1972), s. 261-264; Aşık, İ., Oruç, Y., Tok, O. ve Saçar, Ö. F. (2023), s. 599, 600; Arslan, R., Yılmaz, E., Taşpınar Ayvaz, S. ve Hanağası, E. (2024), s. 631, 632; Muşul, T. ve Tezel Muşul, A. (2024), s. 1524-1526; Ansay, S. Ş. (1954), s. 251-255.
[1013] Aşık, İ., Oruç, Y., Tok, O. ve Saçar, Ö. F. (2023), s. 602-604; Üstündağ, S. (2009), s. 130; Berkin, M. N. (1972), s. 262; Kuru, B. (2013), s. 1280; Muşul, T. ve Tezel Muşul, A. (2024), s.1526; Arslan, R., Yılmaz, E., Taşpınar Ayvaz, S. ve Hanağası, E. (2024), s. 632, 633. Müflisin defter tutulurken hazır bulunma yükümlülüğü hakkında detaylı bilgi için bkz. Sarıgül, B. (2017). *İflâs Tasfiyesinde Müflisin Hak ve Yükümlülükleri*. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara, s. 94-105.
[1014] Aysoy, N. A. (1957), s. 143; Bolak, A. E. (1980), s. 1239; Tanju, F. (1957), s. 154.
[1015] Bkz. "**2.1.2.2.1. Terekenin aktifi**" ve "**4.2.1.1.2. Tasfiye masasına giren mal, alacak ve haklar**"
[1016] Bkz. "**4.2.1.1.2. Tasfiye masasına giren mal, alacak ve haklar**"

kişiler açısından öngörülen haczedilmezlik kriterleri (İİK m.82) esas alınamayacağından[1017] tereke mevcut tüm malvarlığı değerleri ile deftere yansıtılır. Dolayısıyla, İİK m.211 hükmü terekenin iflâs hükümlerine göre tasfiyesinde uygulama alanı bulmaz.

Terekedeki taşınmazlar üzerindeki tapu sicilinden anlaşılan üçüncü kişilere ait haklar re'sen deftere kaydedilir (İİK m.213). Mülkiyetinin üçüncü kişilere ait olduğu belirtilen veya terekede yer almakla birlikte üçüncü kişiler tarafından hakkında istihkak iddiasında bulunan mallar deftere yazılarak (İİK m.212) üçüncü kişilerin istihkak iddiaları (İİK m.228) defterde gösterilir. Deftere geçirilen tüm malların kıymeti takdir edilir veya bilirkişiye takdir ettirilir ve mallar takdir edilen bu değerle birlikte deftere geçirilir (İİK m.214)[1018].

Terekenin iflâs hükümlerine göre tasfiyesinde, defter tutulması esnasında müflis için öngörülen yükümlülüklerin (İİK m.209/I,215,216) mirasçılar açısından uygulanabilir olup olmadığının da ayrıca değerlendirilmesi gerekir. Yargıtay kararlarında -tasfiye sonunda arta kalan değerlerin hak sahiplerine verilmesinin öngörüldüğüne işaret edilerek- taraf teşkili sağlanması gerektiği belirtildiğinden[1019] kimi yargı çevrelerinde tasfiye sürecinin sürekli açık bir dosya ile yürütüldüğü, celse açılıp mirasçılar davet edilmek suretiyle tasfiye sürecine dâhil edildikleri gözlenmiştir. Bu durumda, mirasçıların yargılama sürecinin bir parçası olarak, İİK'da yer alan anılan yükümlülükleri yerine getirmelerinin beklendiği söylenebilir. Ancak, terekenin iflâs hükümlerine göre tasfiyesi sırasında tereke ilişkileri kesilmiş olan mirasçılar üçüncü kişi konumundadır. Dolayısıyla, İİK m.209/I ve İİK m.216 hükümlerinin müflis gibi addedilerek mirasçılar yönünden uygulanması söz konusu olamaz. Bununla birlikte, İİK m.209/II'de müflisi hazır bulundurmak mümkün olmazsa defter tutulurken malları gösterme yükümlülüğünün müflis ile bir arada yaşamış kimselerin reşit olanlarına düşeceği belirtilmektedir. İcra ve İflâs Kanununun Tatbikatına Dair Nizamnamenin 41. maddesinde ise müflisin defterin tutulması sırasında vefat etmesi halinde defterin

[1017] Aksi yöndeki değerlendirme için bkz. Aysoy, N. A. (1957), s. 136; Kalaycı, E. (2012), s. 141.
[1018] Aysoy, N. A. (1957), s. 143; Tanju, F. (1957), s. 154, 155; Bolak, A. E. (1980), s. 1239, 1240.
[1019] *"2. Yargıtay 14. Hukuk Dairesinin 2016/16000 Esas, 2019/6901 Karar sayılı ve 22.10.2019 tarihli ilamı ile, "mahkemece muris ...'in 17.05.2014'te vefat ettiği, geriye mirasçı olarak eşi ..., çocukları ... ve ...'in kaldığı, en yakın yasal mirasçıların Mersin 4. Sulh Hukuk Mahkemesinin 2014/779 Esas, 2014/1216 sayılı Kararla mirası gerçek redde bulundukları, terekenin iflas hükümlerine göre tasfiyesi talebiyle açılan davada en yakın yasal mirasçılarının tamamının davalı olması gerektiği dikkate alınıp murisin mirasçılarından ...'in davaya dahil edilerek taraf teşkili sağlanması gerekirken, davada taraf teşkili sağlanmadan karar verilmesi doğru görülmemiştir*." (Yargıtay 7. HD., E. 2021/7790 K. 2023/303 T. 18.1.2023, Lexpera, e. t. 01.04.2024) Aynı yöndeki kararlar için bkz. (Yargıtay 14. HD., E. 2016/16000 K. 2019/6901 T. 22.10.2019; Yargıtay 14. HD., E. 2016/15979 K. 2019/6360 T. 8.10.2019, Lexpera, e. t. 01.04.2024). Uygulama hakkında ayrıca bkz. Terekenin Tasfiyesi Eğitim Modülü, s. 63, 71.

mirasçılarına, firarda ise hanesi halkından reşit olanlara imzalatılacağı öngörülmüştür. Görüldüğü üzere, bu düzenlemelerle iflâs masasına yabancı olan üçüncü kişilere, tasfiyenin sağlıklı bir şekilde seyri için bazı yükümlülükler getirilmiştir. Benzer düzenlemeler SchKG Art. 222 hükmünde de yer almaktadır. Bu kapsamda, mirası reddeden ya da terekenin resmî tasfiyesini isteyen mirasçılardan hane halkından ve reşit olanların, defter tutma sırasında İİK m.209/II ve m.215 kapsamında yükümlülükleri bulunduğunun kabul edilmesi gerektiği görüşündeyiz[1020]. Bu husus, iflâs hükümlerine göre tasfiyenin layıkıyla gerçekleştirilmesi bakımından önemlidir.

5.2.2. Masa mallarının muhafazası

Masa mallarının tespiti amacıyla yapılan defter tutma işleminin tamamlanmasının ardından, bu malların masanın hâkimiyet alanına alınabilmesi ve masada tutabilmesi için el konulması ve gerekli muhafaza tedbirlerinin alınması gerekir (İİK m.208/I). Böylece, masa mallarının paraya çevrilmesi aşamasına gelindiğinde, mallar iflâs idaresinin elinin altında bulunur ve hemen satabilir. Ayrıca, bu tedbirler masa mallarının kaçırılması tehlikesini de ortadan kaldırır[1021].

Müflisin sanat ve ticaretinin devamı İİK m.210'da düzenlenmiştir. Buna göre, müflisin mağazalarının, eşya depolarının, fabrika ve imalathane gibi üretime yönelik sair yerlerinin, perakende satış dükkânlarının ve benzeri yerlerinin açık tutulmasının ve işletilmesinin masa için faydalı olacağı anlaşılırsa, kural olarak bu yerler ilk alacaklılar toplanmasına kadar iflâs dairesinin kontrolü altında idare edilir. Aksi durumda ise kapatılıp mühürlenir[1022]. İflâs dairesi müflisin parasını, kıymetli evrakını, ticarî defterlerini, ev idaresine ait defterlerini ve

[1020] BGE 67 III 177. İİK m.215 ve 216 hükümlerinin terekenin iflâs hükümlerine göre tasfiyesinde uygulanma imkânı bulunmadığı ancak, mirasçıların ve onunla birlikte yaşayanların İİK m.209'daki kimselerden olduğu hakkındaki görüş için bkz. Tanju, F. (1957), s. 154, 155. Mirasçıların ve mirasbırakan ile birlikte yaşayanların İİK m.209 ve m.215 kapsamındaki oldukları hakkında bkz. Aysoy, N. A. (1957), s. 143; Bolak, A. E. (1980), s. 1240. Bu görüşlerin dayanakları arasında İcra ve İflâs Kanununun Tatbikatına Dair Nizamnamenin 41. maddesinde yer alan ve mevcut defterinin tutulması sırasında müflis vefat etmişse ise defterin mirasçılarına, firarda ise hanesi halkından reşit olanlara imzalatılacağı yönündeki düzenleme de yer almaktadır.

[1021] Taş Korkmaz, H. (2010), s. 33; Altay, S. (2004b), s. 1254; Kuru, B. (2013), s. 1282; Arslan, R., Yılmaz, E., Taşpınar Ayvaz, S. ve Hanağası, E. (2024), s. 632.

[1022] İİK m.210 hükmü *"İflâs dairesi müflisin mağazalarını, eşya depolarını, imalâthanelerini, perakende satış dükkânlarını ve buna mümasil yerlerini kapatıp mühürler."* ve *"Şu kadar ki masa hakkında faydalı olacağı anlaşılırsa daire, bu yerleri ilk alacaklılar toplanmasına kadar kontrolü altında idare edebilir."* şeklinde iken 7101 sayılı Kanun ile İİK m.210'da yapılan değişikliklerle madde *"İflâs dairesi; müflisin mağazalarını, eşya depolarını, fabrikalarını, imalathanelerini ve üretime yönelik sair yerlerini, perakende satış dükkânlarını ve buna mümasil yerlerini, masa hakkında faydalı olacağı anlaşılırsa ilk alacaklılar toplanmasına kadar kontrolü altında idare eder; aksi takdirde bu yerleri kapatıp mühürler."*şeklini almıştır.

herhangi bir önemi olan diğer belgelerini muhafaza altına alır (İİK m.210/III, İİK m.9/III). Bunlar dışındaki mallar ise defter tutuluncaya kadar, gerekli görülürse defter tutulduktan sonra tekrar mühürlenir (İİK m.210/IV).

İflâs dairesi, müflise ait olan ve müflisin kullandığı yerler dışında bulunan malları da muhafaza altına alır (İİK m.210/V). Üçüncü kişilerin elindeki mallar için öngörülen bu muhafaza tedbiri kapsamında, malı elinde bulunduran üçüncü kişi malın müflise ait olduğunu kabul ederse, mal üçüncü kişinin elinden alınır ve muhafaza altına alınır. Üçüncü kişi elindeki malın müflise ait olduğunu kabul etmekle birlikte mal üzerinde mülkiyet dışında bir aynî hak iddia ediyorsa, malı masaya vermek zorundadır (İİK m.219/II/4). Ancak, üçüncü kişi, elindeki malın kendisine ait olduğunu iddia ediyorsa, bu durumda mülkiyet karinesinden yararlanır. İflâs masasının üçüncü kişiye karşı dava açması gerekir. Mal ancak açılan davanın kazanılmasından sonra üçüncü kişiden istenebilir. İflâs dairesince kapatılıp mühürlenen üretime yönelik yerler üzerinde rehin bulunmasa dahi, ilk alacaklılar toplanmasının da uygun bulmasıyla iflâs idaresince derhal satılır (İİK m.185/ IV). Alınacak muhafaza tedbirleri bunlarla sınırlı değildir. İflâs dairesi, müflisin mallarının muhafazası için gerekli gördüğü, vadesi gelmiş poliçe ve bonoların ibrazı ve bunun için protesto çekilmesi, bozulacak şeylerin hemen satılması, zamanaşımını kesmek için takip talebinde bulunulması veya dava açılması gibi tedbirleri de alabilir (İİK m.208/I)[1023].

Terekenin iflâs hükümlerine göre tasfiyesini yürüten tasfiye memuru, terekeye ait malların korunması ve muhafaza altına alınması iflâs dairesi tarafından yapılması gereken tüm tedbir ve işlemleri uygular[1024]. Mirasbırakanın ölümünün faaliyetin devamına engel olmadığı sanat veya ticaretin, üretime yönelik yerler ve mağazaların, eşya depolarının, perakende satış dükkânlarının faaliyetlerine masa yararına olduğunu sürece devam ederek bunların bir bütün olarak satılmasını sağlamalı, bir iflâs dairesi gibi hareket edip tereke mevcudunun korunması, mal kaçırmanın önlenmesi için alınabilecek tüm muhafaza tedbirlerini almalı, gerektiğinde sulh hukuk mahkemesine bilgi vererek bu muhafaza tedbirlerinin alınmasını sağlamalıdır.

[1023] Kuru, B. (2013), s. 1283; Altay, S. (2004b), s. 1258. Kuru, B. (2013), s. 1282, 1283; Altay, S. (2004b), s. 1256-1258; Arslan, R., Yılmaz, E., Taşpınar Ayvaz, S. ve Hanağası, E. (2024), s. 632, 633; Aşık, İ., Oruç, Y., Tok, O. ve Saçar, Ö. F. (2023), s. 601, 602.
[1024] Bolak, A. E. (1980), s. 1239, 1240; Tanju, F. (1957), s. 154, 155; Aysoy, N. A. (1957), s. 142-144.

5.2.3. Tasfiye şeklinin belirlenmesi

İflâs tasfiyesi sırasında, masa mallarının defterinin tutulmasının ardından masanın durumu somutlaşır. Masaya ait hiçbir mal bulunmazsa, iflâs dairesi tasfiyenin tatiline karar vererek bunu ilan eder. Bu ilanda, alacaklılar tarafından otuz gün içinde masrafı peşin verilerek tasfiyeye devam edilmesinin istenmemesi halinde iflâsın kapatılacağına da yer verilir (İİK m.217). Bu durum, defter düzenlenmesi üzerine ortaya çıkan üç ihtimalden ilkidir. İkinci ihtimal, defteri tutulan malların bedelinin adi tasfiye masraflarını karşılamaya yetmemesidir. Bu durumda, basit tasfiye usulüne göre tasfiye gerçekleştirilir (İİK m.218). Üçüncü ihtimal ise defteri tutulan malların bedelinin adi tasfiye masraflarını karşılamaya yetmesidir. Bu halde, tasfiye adi tasfiye usulü ile gerçekleştirilir (İİK m.219)[1025]. Tasfiyenin ne şekilde yapılacağı iflâs kararının iflâs dairesine tebliğinden itibaren en geç iki ay içinde belirlenir (İİK m.208/III).

Terekenin iflâs hükümlerine göre tasfiyesinde de masa mallarının defteri tutulduktan sonra, malların defterde gösterilen kıymetlerine (İİK m.214) göre yine aynı üç olasılık ile karşılaşılır. Birincisinde, masaya ait hiçbir mal bulunamamıştır ve bu nedenle iflâs tasfiyesi tatil edilir (İİK m.217). İkinci olasılıkta defteri tutulan malların bedeli adi tasfiye masraflarını karşılayacak durumda değildir ve bu sebeple basit tasfiye usulü uygulanır (İİK m.218). Üçüncü olasılıkta ise defteri tutulan malların bedeli adi tasfiye masraflarını karşılayabilir durumdadır ve adi tasfiye usulüne gidilir (İİK m.219)[1026]. Dolayısıyla, terekenin iflâs hükümlerine göre tasfiyesinde de tasfiye şekli olağan iflâs usulündeki gibi belirlenir. Fakat burada tasfiyenin şeklinin tasfiye memuru tarafından mı yoksa sulh hukuk mahkemesi tarafından mı belirleneceği sorusu ortaya çıkmaktadır[1027]. Terekenin iflâs

[1025] Kuru, B. (1997), s. 3129; Duran, O. (2023). *Türk ve İsviçre İflâs Hukukunda Basit Tasfiye*. Ankara: Adalet Yayınevi, s. 35; Arslan, R., Yılmaz, E., Taşpınar Ayvaz, S. ve Hanağası, E. (2024), s. 633, 634; Deliduman, S. (2002), s. 28; Pekcanıtez, H., Atalay, O., Sungurtekin Özkan, M. ve Özekes, M. (2023), s. 479; Yıldırım, M. K. ve Deren Yıldırım, N. (2021), s. 529-532; Görgün, L. Ş., Börü, L. ve Kodakoğlu, M. (2023), s. 564; Muşul, T. ve Tezel Muşul, A. (2024), s. 1606; Kuru, B. (2013), s. 1285; Atalı, M., Ermenek, İ. ve Erdoğan, E. (2023), s. 601; Berkin, M. N. (1979), s. 80-82.

[1026] Ansay, S. Ş. (1940), s. 770; Rüzgaresen, C. ve Erdem, M. (2012), s. 312; Aysoy, N. A. (1957), s. 166; Tanju, F. (1957), s. 155, 156; Bolak, A. E. (1980), s. 1239.

[1027] Uygulamada istikrar bulunmadığı hakkında bkz. Terekenin Tasfiyesi Eğitim Modülü, s. 71.Yerel mahkemece verilen *terekenin iflas usulü ve basit tasfiye yolu ile tasfiyesine, tasfiyeye terekenin defterinin düzenlenmesi ile başlanılmasına* dair kararının *"Kabule göre de; mahkemece yapılan tasfiye prosedürü de usulüne uygun değildir. 2004 Sayılı İcra ve İflas Kanununun 180. maddesi; reddolunan mirasın tasfiyesinin sekizinci bap (m.208-256) hükümlerine göre; ait olduğu mahkemece yapılacağını hükme bağlamıştır.Öyleyse, mahkemece iflas masası teşkil edilip (m.208), iflas dairesi oluşturulması, iflas dairesince tasfiyenin adi veya basit şekilde yapılmasına karar verildikten (m.208/3) sonra seçilecek tasfiye yöntemine göre gerekli işlemlerin yapılmasının izlenmesi, terekeye (masaya) dâhil hiçbir malvarlığı bulunmaz ise, iflas dairesince tasfiyenin*

hükümlerine göre tasfiyesinde iflâs dairesinin fonksiyonunu tasfiye memuru yerine getirdiğinden, tasfiyenin şekli de tasfiye memuru tarafından belirlenir. Tasfiyeyi sağlamakla görevli sulh hukuk mahkemesinin, tasfiye memurunun vereceği bu kararı her zaman denetleme hakkı bulunduğu gibi, ilgililerin şikâyeti üzerine de bu denetim yapılabilir. Tasfiye memuru, bu göreve atandığının kendisine bildirilmesinden itibaren en geç iki ay içinde tasfiyenin şeklini belirler (İİK m.208/III).

5.2.3.1. Tasfiyenin tatili

Müflisin iflâs masasına girebilecek hiçbir malvarlığının bulunmadığının tespit edilmesi halinde, iflâs dairesi iflâs tasfiyesinin tatiline karar verir ve bunu ilan eder (İİK m.217). İflâs masasına girebilecek malvarlığının bulunmamasından kasıt, müflise ait ve kapsamı İİK m.184'de belirtilen nitelikte herhangi bir malın bulunamamasıdır. Müflisin haczedilemeyen malları İİK m.184 uyarınca iflâs masasına giremeyeceğinden, bunlar dışında bir malı yoksa iflâs masasına ait bir mal da yoktur[1028]. Müflisin elinde haczedilebilir mallar bulunmakla birlikte, bu mallar üzerinde üçüncü kişiler tarafından istihkak iddia edilmiş ve iflâs dairesi de bu iddiayı haklı bulmuşsa, yine masaya ait bir mal olmadığı kabul edilir[1029]. Bu durumda, tasfiyenin tatiline karar verilerek ilan edilir. İlanda, alacaklılar tarafından otuz gün içinde iflâs tasfiyesine devam edilmesi istenerek masrafı peşin verilmezse iflâsın kapatılacağı yazılır (İİK m.217).

Doktrinde, masaya ait birkaç mal bulunmasına rağmen bunların satış bedelinin basit tasfiye (İİK m.218) giderlerini dahi karşılamayacağının anlaşılması durumunda da İİK m.217 hükmü dikkate alınarak tasfiyenin tatiline karar verilmesi gerektiği belirtilmektedir[1030]. Benzer şekilde, müflisin masaya giren malları rehinli mallardan ibaretse, rehnin satış bedelinin yalnızca rehinli alacakları karşılayabileceği ve masaya hiçbir şey

---

tatiline karar verilip, bu hususun ilan edilmesi (m.217), bu ilanda tereke alacaklıları tarafından otuz gün içinde iflasa müteallik muamelelerin tatbikine devam edilmesinin istenmemesi halinde iflasın kapatılacağının açıkça yazılması (m. 217); en son olarak da yürütülecek işlemlerin sonucuna göre iflasın kapanmasına (m.254) karar verilebileceği gözönüne alınmalıdır." gerekçesiyle bozulmasına karar verilmesi hakkındaki karar için bkz.Yargıtay 14. HD. E. 2016/13921 K. 2020/5517 T. 28.9.2020 (Kazancı, e. t. 01.03.2024)

[1028] Altay, S. (2004b) 1262; Arslan, R., Yılmaz, E., Taşpınar Ayvaz, S. ve Hanağası, E. (2024), s. 635; Pekcanıtez, H., Atalay, O., Sungurtekin Özkan, M. ve Özekes, M. (2023), s. 479; Atalı, M., Ermenek, İ. ve Erdoğan, E. (2023), s. 580; Kuru, B. (1997), s. 3130; Tasfiyenin tatili kararının şartları hakkında detaylı bilgi için bkz. Çiçekli, A. F. (2022), s. 131-136.

[1029] Kuru, B. (1997), s. 3130; Berkin, M. N. (1972), s. 266; Çiçekli, A. F. (2022), s. 135.

[1030] Kuru, B. (1997), s. 3131; Berkin, M. N. (1972), s. 266; Deliduman, S. (2002), s. 53; Duran, O. (2023), s. 37; Altay, S. (2004b), s. 1262; Çiçekli, A. F. (2022), s. 133.

kalmayacağı öngörülebiliyorsa, bu durumda da masaya ait hiçbir mal bulunmadığı sonucuna varılarak tasfiyenin tatiline karar verilmesi gerektiği ifade edilmektedir[1031]. Diğer taraftan, İİK m.277'ye göre açılmış bir tasarrufun iptali davası varsa bu durumda masaya ait mal bulunmaması koşulu gerçekleşmez[1032].

İİK m.217 uyarınca tasfiyenin tatiline karar verilmesinin sebebi, müflisin malvarlığının tasfiye edilerek alacaklıların eşit bir şekilde tatmini amacı güden iflâs tasfiyesinden beklenen faydanın sağlanamayacak olmasıdır[1033]. Ancak, tasfiyenin tatiline dair karar ilan edilirken, alacaklıların otuz gün içinde tasfiyeye devam edilmesini isteyerek masrafını da peşin olarak vermeleri halinde tasfiyeye devam edilebileceği de bildirilmekte, böylelikle alacaklılara tasfiyeyi devam ettirme imkânı tanınmaktadır[1034]. Tasfiyenin tatiline dair ilandan itibaren otuz gün içinde, alacaklılardan birisi iflâs tasfiyesine devam edilmesi için başvurur ve ilanda belirtilen tutarı peşin ödeyerek, tasfiyeye basit ya da adi tasfiye usulü ile devam edilmesini isteyebilir. Bu durumda, iflâs tasfiyesine alacaklının talebinde belirttiği usulle devam edilir[1035]. Alacaklılardan hiçbiri talepte bulunmazsa, iflâs dairesi iflâs kararını veren asliye ticaret mahkemesine durumu bildirir ve iflâsın kapanmasına karar verilmesini ister (İİK m.254). İflâsın kapanmasına dair karar ayrıca ilan edilir (İİK m.254/IV)[1036].

İflâsın bu şekilde kapanmasına karar verildikten sonra masaya ait malvarlığı tespit edilirse, İİK m.255 hükümlerine doğrudan başvurulamaz[1037]. Bununla birlikte, doktrinde böyle bir durumda henüz mahkeme tarafından bir kapanma kararı verilmemişse iflâs dairesinin, mahkemece bir karar verilmişse asliye ticaret mahkemesinin tasfiyenin tatili ya

[1031] Kuru, B. (1997), s. 3131; Berkin, M. N. (1972), s. 266; Altay, S (2004b), s.1263, 1264; Aksi görüş için bkz. Ansay, S. Ş. (1954), s. 256.
[1032] Üstündağ, S. (2009), s. 135, dpn. 114/b; Ansay, S. Ş. (1954), s. 256.
[1033] Yıldırım, V. M. (2021), s. 59, 60.
[1034] Çiçekli, A. F. (2022), s. 128.
[1035] Altay, S. (2004b), s. 1262; Kuru, B. (1997), s. 3136; Arslan, R., Yılmaz, E., Taşpınar Ayvaz, S. ve Hanağası, E. (2024), s. 634, 635; Pekcanıtez, H., Atalay, O., Sungurtekin Özkan, M. ve Özekes, M. (2023), s. 480;
[1036] Atalı, M., Ermenek, İ. ve Erdoğan, E. (2023), s. 603.; Muşul, T. ve Tezel Muşul, A. (2024), s. 1607; Görgün, L. Ş., Börü, L. ve Kodakoğlu, M. (2023), s. 564; Arslan, R., Yılmaz, E., Taşpınar Ayvaz, S. ve Hanağası, E. (2023), s. 634; Altay, S. (2004b), s. 1262; Aşık, İ., Oruç, Y., Tok, O. ve Saçar, Ö. F. (2023), s. 604; Pekcanıtez, H., Atalay, O., Sungurtekin Özkan, M. ve Özekes, M. (2023), s. 479; Duran, O. (2023), s. 41; Berkin, M. N. (1972), s. 309; Gördoğan, B. (1969), s. 122; Kuru, B. (2013), s. 1287.
[1037] Çiçekli, A. F. (2022), s. 151 vd.; Kuru, B. (1997), s. 3134; Altay, S. (2004b), s. 1264

da iflâsın kapanmasına dair kararı kaldırarak iflâs tasfiyesine devam edilmesine karar verebilmesi gerektiği belirtilmektedir[1038].

Masaya ait hiçbir mal bulunmaması sebebiyle tasfiyenin tatiline karar verilmesi ve bu tespite dayalı olarak iflâsın kapanması[1039], henüz alacakların incelenmediği ve sıra cetvelinin düzenlenmediği bir aşamada gerçekleşir. Bu aşamada henüz iflâs alacaklıları belirlenememiştir. Bu sebeple, tatil kararı üzerine iflâsın kapanmasında borç ödemeden aciz belgesi düzenlenmez (İİK m.251)[1040]. Bu durumda, alacaklıların müflise karşı yeni takip yapılabilmesi mümkün hale gelir. Borç ödemeden aciz belgesi düzenlenmediğinden, müflisin yeni mal edinmediğine ilişkin itirazda bulunma imkânı yoktur[1041]. Tasfiyenin tatili kararı üzerine, borçlu aleyhine iflâstan önce başlatılmış olan, iflâs kararı ile duran ve bu kararın kesinleşmesiyle[1042] düşen takiplerin canlanıp canlanmayacağı doktrinde tartışmalı olup her iki yönde de görüşler mevcuttur[1043]. Bu tartışmalar, İsviçre İcra ve İflâs Kanununun[1044] 230/4. maddesindeki düzenlemeden kaynaklanmaktadır. SchKG'nin anılan hükmünde, iflâsın açılmasından önce başlatılan takiplerin yeniden canlanacağı, iflâsın açılmasıyla tasfiyenin tatili kararının kesinleşmesi arasında geçen sürenin de hesaba

[1038] Çiçekli, A. F. (2022), s. 153; Kuru, B. (1997), s. 3134; Üstündağ, S. (2009), s. 136; Yılmaz, E. (2016), s. 1035; Muşul, T. ve Tezel Muşul, A. (2024), s. 1655. *"Açıklanan maddi olaylar ve yasal durum karşısında, öncelikle davanın iflâs dairesine bildirilmesi ve bunu takiben de tasfiyenin tatili nedeniyle iflâsın kapatılmasına karar verildikten sonra masaya dahil edilmesi gereken bir mal, hak veya alacağın bulunduğunun saptanması halindeki dava konusunu oluşturan iddia da aynı yönde olmakla yasa gereği masa ile ilgili davaları takip yetkisini haiz iflâs dairesi, iflâsın kapanmasına karar veren mahkemeden "iflâsın kapanması kararının kaldırılmasını ve tasfiyenin devamını"istemek zorunda olduğundan, mahkemece iflâs dairesinden belirtilen işlemleri yapmasının istenmesi, …"*(Yargıtay 15. HD., E. 2010/6449 K. 2011/1245 T. 02.03.2011, Lexpera, e. t. 01.04.2024)

[1039] Tasfiyenin tatilinin sonuçları hakkında detaylı bilgi için bkz. Çiçekli, A. F. (2022), s. 142-158.

[1040] Çiçekli, A. F. (2022), s. 149 vd.Altay, S. (2004b), s.1264; Arslan, R., Yılmaz, E., Taşpınar Ayvaz, S. ve Hanağası, E. (2023), s. 634; Yıldırım, M. K. ve Deren Yıldırım, N. (2021), s. 530; Üstündağ, S. (2009), s. 136; Berkin, M. N. (1972), s. 266; Kuru, B. (1997), s. 3133, 3134; Yıldırım, V. M. (2021), s. 61. Burada sadece iflâs talebinde bulunan alacaklıya aciz belgesi verilebileceği hakkında bkz. Kuru, B. (1997), s. 3134.

[1041] Arslan, R., Yılmaz, E., Taşpınar Ayvaz, S. ve Hanağası, E. (2024), s. 634; Üstündağ, S. (2009), s. 136.

[1042] Mahkemenin iflâsın kapanmasına karar verebilmesi için iflâs kararının kesinleşmesi gerektiği hakkında bkz. Çiçekli, A. F. (2022), s. 140; Duran, O. (2023), s. 41.

[1043] Yıldırım, M. K. ve Deren Yıldırım, N. (2021), s. 530; Arslan, R., Yılmaz, E., Taşpınar Ayvaz, S. ve Hanağası, E. (2023), s. 634; Aşık, İ., Oruç, Y., Tok, O. ve Saçar, Ö. F. (2023), s. 605; Pekcanıtez, H., Atalay, O., Sungurtekin Özkan, M. ve Özekes, M. (2023), s. 479; Kuru, B. (2013), s. 1287, 1288. Aksi yöndeki görüşler için bkz. Berkin, M. N. (1972), s. 268; Duran, O. (2023), s. 43, 44; Çiçekli, A. F. (2022), s. 143; Ansay, S. Ş. (1954), s. 257; Üstündağ, S. (2009), s. 135, 136; Atalı, M., Ermenek, İ. ve Erdoğan, E. (2023), s. 603.

[1044] Türk hukuku ile İsviçre hukukunun tasfiyenin tatili bakımından ayrıldığı esaslı nokta, İİK uyarınca tasfiyenin tatiline dair karar iflâs dairesi tarafından verilmekte iken SchKG Art.230/1 uyarınca bu karar iflâs dairesinin talebi üzerine iflâs mahkemesi tarafından verilmektedir (Çiçekli, A. F. (2022), s. 131, 137).

katılmayacağı belirtilmektedir[1045]. Türk hukukunda böyle bir düzenleme bulunması sebebiyle düşen takiplerin canlanmayacağı kabul edilmektedir[1046].

Terekenin iflâs hükümlerine göre tasfiyesi sırasında tasfiye masasına ait hiçbir mal, alacak ve hak bulunmadığı tespit edilirse, tasfiye memuru tasfiyenin tatiline vererek ilan eder[1047]. Bu ilanda, alacaklıların otuz gün içinde iflâs tasfiyesine devam edilmesini isteyerek masrafını da peşin vermemeleri halinde tasfiyenin kapatılacağı yazılır (İİK m.217/I)[1048]. Tasfiyeye devam edilmesini isteyen ilgililerden masrafların peşin yatırılması talep edilebilir (İİK m.217/I)[1049]. Tasfiyenin tatilini gerektiren şartlar bakımından terekenin iflâs hükümlerine göre tasfiyesinde haczedilmezlik söz konusu olmayacağından[1050] *masada* hiçbir mal bulunmaması durumu haczedilebilir ya da haczedilemez hiçbir mal bulunmamasını ifade eder[1051].

Masada hiçbir mal bulunmaması dışında, olağan iflâs tasfiyesinde müflisin elinde haczedilebilir malvarlığı değeri bulunmakla birlikte, üçüncü kişilerin bu mallar üzerinde istihkak iddiasında bulunması ve iflâs dairesinin de bu iddiayı haklı bulması halinde, yine masaya ait bir mal olmadığı kabul edilir. Ortada sadece rehinli malların olması, rehnin satış bedelinin yalnızca rehinli alacakları karşılayacağının ve masaya hiçbir şey kalmayacağının öngörülmesi durumunda da yine masaya ait hiçbir mal bulunmamaktadır. Bu durumlar terekenin iflâs hükümlerine göre tasfiyesi açısından değerlendirildiğinde, tasfiye

[1045] Çiçekli, A. F. (2022), s. 143; Yıldırım, M. K. ve Deren Yıldırım, N. (2021), s. 530, 531.
[1046] Çiçekli, A. F. (2022), s. 143; Berkin, M. N. (1972), s. 268; Duran, O. (2023), s. 43, 44; Çiçekli, A. F. (2022), s. 143; Ansay, S. Ş. (1954), s. 257; Üstündağ, S. (2009), s. 135, 136; Atalı, M., Ermenek, İ. ve Erdoğan, E. (2023), s. 603.
[1047] Tasfiyenin tatili kararının sulh hukuk mahkemesi tarafından mı, tasfiye memuru tarafından mı verileceği hakkında uygulamada bir istikrar bulunmadığı hakkında bkz. Terekenin Tasfiyesi Eğitim Modülü, s. 71.(*"Bu kararlardan da anlaşıldığı üzere tasfiyenin şekli (adi veya basit tasfiye usulünün belirlenmesi) veya tasfiyeye tabi malvarlığının bulunmaması halinde gerekli prosedür uygulandıktan sonra (İİK md. 217) tasfiyenin tatiline karar verecek olan merciin sulh hukuk mahkemesi mi yoksa tasfiye memuru mu olduğu hususunda istikrarlı bir uygulama bulunmamaktadır.")*
[1048] *"Mahkemece, iflas dairesi oluşturularak terekenin defterinin tutulması ve murisin kayden ve irsen taşınmaz maliki olup olmadığının usulünce araştırılması, borçlarının tespit edilmesi, iflas dairesince tasfiyenin adi veya basit şekilde yapılmasına karar verilerek seçilecek yönteme göre işlemlerin yapılması; terekeye (masaya) dâhil hiçbir malvarlığı bulunmaz ise, iflas dairesince tasfiyenin tatiline karar verilip, bu hususun ilan edilmesi (m. 217), bu ilanda tereke alacaklıları tarafından otuz gün içinde iflasa müteallik muamelelerin tatbikine devam edilmesinin istenmemesi halinde iflasın kapatılacağının açıkça yazılması (m. 217) gerekirken, anılan hususlar yerine getirilmeksizin eksik incelemeyle karar verilmesi doğru görülmemiş, hükmün bu nedenle bozulması gerekmiştir."* (Yargıtay 14. HD. 06.04.2021 T. E: 2017/4222, K: 2498; Aynı yönde Yargıtay 2. HD. 24.12.2012 T. E: 2011/22213, K: 31289; Yargıtay 14. HD. 29.03.2021 T. E: 2018/4194, K: 2204, app.e-uyar.com, e. t. 13.09.2024)
[1049] Ansay, S. Ş. (1940), s. 770.
[1050] Bkz. "**4.2.1.1.2. Tasfiye masasına giren mal, alacak ve haklar**"
[1051] Aksi yöndeki görüş için bkz. Aysoy, N. A. (1957), s. 145.

memurunun istihkak iddiasını kabul etmesi veya ortada sadece rehinli malın bulunması ve rehnin yalnızca rehinli alacağı karşılaması halinde, terekede tasfiye edilebilecek bir malvarlığı değeri bulunmadığından tasfiyesinin tatil edilmesine karar verilmesi ve bunun ilan edilmesi gerekir. Nitekim rehinli alacağın alacaklısının tasfiyeye devam edilmesi için talepte bulunma hakkı bulunmaktadır. Ayrıca tasfiye memurunun istihkak iddiasının kabulüne dair kararına karşı şikâyet yoluyla sulh mahkemesine başvurulabildiği gibi tasfiyenin tatiline dair karar sulh hukuk mahkemesi tarafından denetleneceğinden şartlarının oluşmadığını değerlendiren mahkeme tasfiye memurunun tatil kararını kaldırarak tasfiyenin devamına karar verebilir.

Diğer taraftan, olağan iflâs tasfiyesinde masaya ait birkaç mal bulunmakla birlikte bunların satış bedelinin basit tasfiye giderlerini dahi karşılamayacağının anlaşılması durumunda da İİK m.217 hükmü dikkate alınarak tasfiyenin tatiline karar verilmesi gerektiği ifade edilmektedir. *Ansay*, terekenin aktifinin basit tasfiye masraflarını ödemeye yetmemesi halinde, İİK m.217/II kapsamında alacaklılardan masrafların peşin verilmesinin isteneceğini ve bunu yapmazlarsa iflâs yolu ile tasfiyeye gidilmeyeceğini belirterek, mevcut bir aktif varsa bunun mirasçılara verilebileceğini ifade etmektedir[1052]. Bir terekenin aktifinin basit tasfiye masraflarını ödemeye yetmediği anlaşılsa bile masraflar terekeden karşılanmak üzere tasfiyeye devam edilmesi gerektiği görüşündeyiz. Zira mirasın reddi ya da resmî tasfiye sebebiyle tereke ile ilişkileri kesilmiş olan mirasçılara, iflâs hükümlerine göre tasfiye yapılmadan tasfiye bakiyesinin intikali mümkün olmaz. Mirasçıların edinebileceği tek değer, iflâs hükümlerine göre tasfiye sonunda oluşabilecek tasfiye bakiyesidir. Aksi durum Kanun koyucunun iflâs hükümlerine göre tasfiye öngörüsüne açıkça aykırı düşer. İsviçre hukukunda böyle bir olasılık öngörülmüş ve terekenin iflâs hükümlerine göre tasfiyesi sırasında, aktifin yetersizliği nedeniyle tasfiyenin tatili halinde, mirasçıların rehinli alacaklar için kişisel borç yükümlülüğünü ve masrafları karşılaması halinde tereke malvarlığının miras ortaklığına ya da mirasçılara devredileceği özel olarak hüküm altına alınmıştır[1053]. Mirasçıların bu hakkı kullanmaması halinde alacaklıların ya da ilgisi bulunan üçüncü kişilerin de bu hakkı kullanabileceği belirtilmiştir (SchKG Art.230a/1). Ayrıca, bu düzenleme kapsamında devrin gerçekleşmemesi, rehinle temin edilmiş alacaklar için de rehnin paraya çevrilmesinin talep edilmemesi halinde, malvarlığının yetkili kanton

[1052] Ansay, S. Ş. (1940), s. 770.
[1053] Bkz. BGE 145 III 499; 5A_651/2020, Urteil vom 12. August 2021, II. zivilrechtliche Abteilung (https://www.bger.ch, e. t. 19.03.2024)

makamının onayı ile masraflar düşüldükten sonra ve üzerindeki takyidatlarla birlikte, kişisel borç yükümlülüğü olmaksızın devlete devredileceği; yetkili kanton makamının devri reddetmesi halinde ise iflâs dairesinin tasfiyeyi gerçekleştireceği belirtilmektedir (SchKG Art.230a/3,4). Görüldüğü üzere, İsviçre hukukunda da mirasçılara alacaklılar tatmin edilmeden tasfiyesiz bir intikal imkânı tanınmamıştır.

Özetle, terekenin iflâs hükümlerine göre tasfiyesinde tasfiyenin tatili ancak tasfiye masasında tasfiyeye tabi tutulabilecek herhangi bir malvarlığı değerinin bulunmadığı durumlarda mümkün olabilir. Hiçbir alacaklı tarafından başvuru yapılmazsa tasfiye memuru sulh hukuk mahkemesine durumu bildirir ve tasfiyenin kapanmasına karar verilmesini ister (İİK m.254)[1054]. Tasfiyenin kapanmasına dair karar ayrıca ilan edilir (İİK m.254/IV)[1055]. Tasfiye suretiyle kapanma söz konusu olmadığından, olağan iflâs tasfiyesinde olduğu gibi burada da borç ödemeden aciz vesikası düzenlenmez. Tasfiyenin bu şekilde kapanmasından sonra, mirasbırakanın ölümü üzerine İİK m.53 uyarınca ertelenen ve terekenin iflâs hükümlerine göre tasfiyesi kararı gereği düşen takiplerin yeniden canlanması söz konusu olmaz. Terekeye karşı yeni takip yapılamaması sebebiyle alacaklının alacağına kavuşmak için terekeye karşı yeni takip başlatması da söz konusu olamaz. Mirasçıların bu kapsamda sorumlu olup olmadıkları ise çalışmanın ilgili bölümünde incelenmiştir[1056]. Tasfiyenin tatil sebebiyle kapanmasından sonra masaya ait bir malvarlığının tespit edilmesi durumunda yine olağan iflâs tasfiyesinde olduğu gibi, bulunulan aşamaya göre tasfiye memurunun ya da sulh hukuk mahkemesinin tasfiyenin tatiline veya kapanmasına dair kararı kaldırarak iflâs tasfiyesine devam etmesi gerekir[1057].

[1054] İlan Örneği:"*TEREKENİN İFLAS HÜKÜMLERİNE GÖRE TASFİYESİNDE TASFİYENİN TATİLİ İLANI MAHKEMESİ : Malatya 2.Sulh Hukuk Mahkemesinin 30/01/2019 tarih ve 2019/1 Tereke sayılı sayılı Terekenin İflas Hükümlerine göre tasfiyesine ilişkin karar MİRAS BIRAKAN : Ahmet E*** –*** Tasfiye işlemlerine başlanılan Mahkememiz dosyasında, Miras bırakanın tüm araştırmalara rağmen menkul veya gayrimenkul malı ile 3. şahıslardaki hak ve alacaklarına rastlanamamış, hiçbir mal varlığının bulunmadığı tespit edilmiş olup İİK.nın 217.maddesi gereğince miras bırakanın hiçbir mal varlığına rastlanamadığından terekenin iflas hükümlerine göre tasfiyesinin tatiline karar verilmiştir. İşbu ilanın yayın tarihinden itibaren 30 gün içinde alacaklılardan birisinin tasfiye giderlerini peşin yatırmak kaydıyla terekenin iflas hükümlerine göre tasfiyesinin basit usulde devam ettirilmesini talep edebilir. Süresi içinde böyle bir talepte bulunulmadığı takdirde terekenin iflas hükümlerine göre tasfiyesinin alacakları hakkında sıra cetveli yapılmaksızın ve alacaklılara aciz belgesi verilmeksizin İİK.nın 254.maddesi gereğince kapatılması için Sulh Hukuk Mahkemesine müracaat edileceği ilan olunur.06/12/2024"*(https://www.ilan.gov.tr/ilan/1646441/iflas-hukuku-davalari-iflas-ve-tasfiye-ilanlari-terekenin-iflas-hukumlerine-gore-tasfiyesine-iliskin-karar-ilani, e.t. 07.12.2024)

[1055] Aysoy, N. A. (1957), s. 144, 145.

[1056] Bkz. "**5.5.4. Tasfiyenin sona ermesinin hüküm ve sonuçları**"

[1057] Aysoy, N. A. (1957), s. 145. Terekenin Tasfiyesi Eğitim Modülünde konu hakkında yer alan açıklama için bkz. s. 73 (*"Tasfiyenin tatiline karar verildikten sonra masaya ait malların bulunduğu tespit edilir ve bunların*

5.2.3.2. Basit tasfiye

Masa mallarının bedelinin adi tasfiye masraflarını karşılamaya yetmemesi halinde basit tasfiye usulü uygulanır (İİK m.218). İİK'da ayrıntılı olarak düzenlenen tasfiye usulü adi tasfiye olduğundan (m.219 vd.), iflâs tasfiyesinin normal usulünün adi tasfiye, istisnai usulün ise basit tasfiye olduğu kabul edilmektedir[1058].

Tutulan deftere göre, masa mallarının bedelinin adi tasfiye giderlerini karşılamayacağının anlaşılması üzerine, iflâs dairesi basit tasfiye usulünün uygulanmasına karar vererek durumu ilan eder (İİK m.218/I). Bu ilanda, alacaklılar yirmi günden az, iki aydan çok olmamak üzere belirlenecek bir süre içinde alacaklarını ve iddialarını bildirmeye davet edilir. Bu süre içinde, alacaklılardan biri masrafları peşin vererek tasfiyenin adi şekilde yapılmasını isteyebilir (İİK m.218/II). İlân üzerine hiçbir alacaklı adi tasfiye istemezse, tasfiye basit usulle tamamlanır[1059]. Basit tasfiyenin gündeme gelebileceği bir başka durum ise adi tasfiyenin altı ay içinde bitirilememesidir. Bu durumda, alacaklılar basit tasfiye usulü uygulanarak tasfiyenin tamamlanmasına karar verebilir (İİK m.256)[1060].

Basit tasfiye, basit, kısa, ucuz ve adi tasfiyeden farklı olarak büyük ölçüde şekle bağlı olmayan bir tasfiye usulü olup, adi tasfiyeye ilişkin hükümler niteliğine aykırı düşmediği sürece basit tasfiyeye de uygulanır[1061]. Basit tasfiyede masasının idaresi iflâs dairesine aittir (İİK m.218/II). Kural olarak bu tasfiyede alacaklılar toplanması bulunmaz[1062]. Ancak,

---

satış bedelinin tasfiye giderlerini karşılayacağı anlaşılırsa, tasfiye memurunun tasfiyenin tatili hakkındaki kararını kaldırıp tasfiyeye devam etmesi gerekir.Masaya ait mallar, tasfiyenin kapanmasına karar verildikten sonra ortaya çıkarsa o zaman İİK 255. maddesi uygulanamaz.Çünkü burada henüz yapılmış bir tasfiye ve dolayısıyla sıra cetveli yoktur.Bu halde tasfiyenin kapanması için İİK'nın 217. maddesindeki şartların mevcut olmadığı, diğer bir deyişle sulh hukuk mahkemesinin tasfiyenin kapatılmasına dair bir kararının haksız olduğu anlaşıldığından sulh hukuk mahkemesi, tasfiye memurunun talebi üzerine tasfiyenin kapanması hakkındaki kararını kaldırması ve terekenin tasfiyesine devam edilmesine karar verilmesi gerekmektedir.")

[1058] Kuru, B. (1997), s. 3138; Deliduman, S. (2002), s. 53; Kuru, B. (1997), s. 3138; Arslan, R., Yılmaz, E., Taşpınar Ayvaz, S. ve Hanağası, E. (2024), s. 635; Aşık, İ., Oruç, Y., Tok, O. ve Saçar, Ö. F. (2023), s. 607; Duran, O. (2023), s. 91; Muşul, T. ve Tezel Muşul, A. (2024), s. 1609.

[1059] Duran, O. (2023), s. 71; Üstündağ, S. (2009), s. 218.

[1060] Basit tasfiyenin söz konusu olduğu hallerin detayı için bkz. Duran, O. (2023), s. 91-148.

[1061] Duran, O. (2023), s. 71, 149; Yıldırım, M. K. (2014). Türk-İsviçre İflas Hukukunda Basit Tasfiye. *Prof. Dr. Ejder Yılmaz'a Armağan Cilt:2*. (ss. 2133-2145), Ankara: Yetkin YayınlarıYıldırım, s. 2136, 2142; Deliduman, S. (2002), s. 51. Kuru, B. (2013), s. 1387; Kuru, B. (2013), s. 1388; Yıldırım, M. K. ve Deren Yıldırım, N. (2021), s. 576-578; Görgün, L. Ş., Börü, L. ve Kodakoğlu, M. (2023), s. 564.

[1062] Deliduman, S. (2002), s. 51, 52; Duran, O. (2023), s. 157, 158; Yıldırım, M. K. (2014), s. 2137, 2138; Üstündağ, S. (2009), s. 219. İİK m.194 uyarınca, iflâsın açılması ile duran ve ikinci alacaklılar toplanmasından on gün sonra devam edilecek olan davaların, basit tasfiyede alacaklılar toplanması bulunmaması sebebiyle sıra cetveli yapılana kadar durması gerektiği hakkında bkz. Kuru, B. (1997), s. 3389 dpn.12. Alacaklılar toplanması yapılması öngörülmüşse bu toplanmadan on gün sonra, sirküler yolu ile karar alma öngörülmüşse burada

alacaklılar toplanması tarafından karar verilmesi gereken İİK m.245 gereğince çekişmeli bir hakkın isteyen alacaklıya devri, masaya ait iptal davası açma hakkı veya müflisin taraf olduğu bir davaya devam edilmemesi hakkındaki kararlar için iflâs dairesinin alacaklıları toplanmaya davet etmesi gerektiği kabul edilmektedir[1063].

Basit tasfiyeyi sevk ve idare eden iflâs dairesi, alacaklıların menfaatine olacak şekilde malları paraya çevirir ve alacakları inceleyip sıra cetveli düzenleyerek paylaştırma işlemini yapar (İİK m.218/III)[1064]. Bu işlemler sırasında tam bir serbesti içinde olmasa da malların paraya çevrilmesi konusunda tam yetkili olduğu, masa mallarını masa menfaatine en uygun, en hızlı ve en masrafsız yöntemle satabileceği, rehinli malları rehin sahibi alacaklıların muvafakati ile pazarlıkla satabileceği kabul edilmektedir[1065].

Basit tasfiye tamamlandığında, iflâs dairesi, iflâsa karar veren asliye ticaret mahkemesine bir son rapor vererek iflâsın kapanmasına karar verilmesini talep eder (İİK m.254/I). Mahkeme yaptığı inceleme sonunda tasfiyenin bittiği kanaatine varırsa iflâsın kapanmasına karar verir (İİK m.254/III). Ancak, bu kararın verilebilmesi için iflâs kararının kesinleşmesi gerekir[1066]. Bu karara karşı iki hafta içinde istinaf ve temyiz kanun yoluna başvurulabilir (İİK m.254/IV).

Terekenin iflâs hükümlerine göre tasfiyesinin -böyle bir kanuni zorunluluk bulunmadığı halde- basit tasfiye usulüyle yapılması gerektiği yönünde bir algı olduğu görülmektedir[1067]. Bu durumun sebebi, istisnai durumlar dışında mirasın borca batıklık sebebiyle reddedilmesi, resmî tasfiye sırasında borca batıklığı ortaya çıkan terekenin iflâs hükümlerine göre tasfiyeye tabi tutulması ve bu tasfiyede alacaklılar toplanması tarafından seçilen bir iflâs idaresinin bulunmamasıdır. Aynı zamanda bir iflâs sebebi olan borca batıklık halinde, iflâs kararı üzerine yapılan tasfiyenin basit usulle yürütülmesine dair bir kabul

alacaklılara tanınan sürenin sonundan itibaren on gün sonraya kadar davaların durması gerektiği hakkında bkz. Duran, O. (2023), s. 219.

[1063] Kuru, B. (1997), s. 3389; Deliduman, S. (2002), s. 51, 52; Altay, S. (2004b), s. 1811.

[1064] Basit tasfiyede masanın idaresi ve tasfiyenin aşamaları hakkında detaylı bilgi için bkz. Duran, O. (2023), s. 149-236.

[1065] Üstündağ, S. (2009), s. 219; Berkin, M. N. (1972), s. 356; Erdönmez, G. (2005), 201; Duran, O. (2023), s. 207; Gürdoğan, B. (1966), s. 153; Altay, S. (2004b), s. 1811.

[1066] Altay, S. (2004b), s. 1812; Üstündağ, S. (2009), s. 220; Duran, O. (2023), s. 236-240 vd. Basit tasfiyede iflâsın kapanması ve kapanmadan sonra yeni mal bulunması hakkında detaylı bilgi için bkz. Duran, O. (2023), s. 236-240.

[1067] Terekenin iflâs hükümlerine göre tasfiyesinde uygulamada çoğunlukla basit tasfiye usulünün uygulandığı hakkında bkz. Terekenin Tasfiyesi Eğitim Modülü, s. 67.

bulunmadığı halde, borca batık tereke için bu kabulün varlığına anlam vermek güçtür. Tereke borca batık olmasına rağmen adi tasfiye masrafları karşılanabiliyorsa, iflâs hükümlerine göre yapılan tasfiyede de adi tasfiye usulü uygulanabilir. Ayrıca iflâs tasfiyesinde alacaklı toplanmaları yalnızca iflâs idaresini seçmemekte, iflâs idaresi tarafından uygulanacak tasfiyeye yön veren kararları da almakta ve bu nedenle tasfiyenin yasama organı olarak[1068] konumlandırılmaktadır. Tereke iflâs hükümlerine göre tasfiye edildiğine göre, alacaklı toplanmalarının bu tasfiyede yer almayacağını söylemek olanaklı değildir. Bu itibarla, masanın durumuna göre belirlenmesi gereken tasfiye usulü bakımından terekenin iflâs hükümlerine göre tasfiyesi ile olağan iflâs tasfiyesi arasında bir ayrım yapılması söz konusu değildir.

Tasfiye memuru tarafından tutulan deftere göre, masa mallarının bedelinin adi tasfiye giderlerini karşılamayacağının anlaşılması üzerine, tasfiye memuru basit tasfiye usulünün uygulanmasına karar vererek durumu ilan eder (İİK m.218/I). Daha önce terekenin resmî defteri tutulmuşsa ya da resmî tasfiye sırasında tutulmuş bir defter bulunuyorsa[1069] ilanda alacaklılar on gün içinde alacaklarını ve iddialarını bildirmeye davet edilir (İİK m.220;SchKG Art.234). Daha önce yazdırılmış alacakların ayrıca bildirilmesi gerekmez. On gün içinde alacaklılardan biri, masrafları peşin vererek tasfiyenin adi şekilde yapılmasını isteyebilir (İİK m.218/II). İlân üzerine hiçbir alacaklı adi tasfiye istemezse, basit tasfiye usulü uygulanarak tasfiye tamamlanır. Terekenin iflâs hükümlerine göre basit usulde tasfiyenin gündeme gelebileceği bir diğer durum, tasfiyenin adi tasfiye usulü ile yapılmasına karar verilmiş olmasına rağmen adi tasfiyenin altı ay içinde bitirilememesidir. Bu durumda, alacaklılar basit tasfiye usulünün uygulanarak tasfiyenin tamamlanmasına karar verebilirler (İİK m.256). Ayrıca, birinci alacaklılar toplanmasının masa mallarının bedelinin adi tasfiye masraflarını karşılamayacağı kanısına varması halinde basit tasfiyeye karar verebilmesi gerektiğine ilişkin doktrin görüşü çerçevesinde, alacaklılar tasfiyenin basit usul ile yapılmasına karar verebilirler (İİK m.256)[1070].

Tasfiye memuru, alacaklıların menfaatine olacak şekilde malları paraya çevirir, alacakları inceleyip sıra cetveli düzenleyerek paylaştırma işlemini yapar (İİK m.218/III).

[1068] Deliduman, S. (2002), s. 47; Erdönmez, G. (2005), s. 28.
[1069] Duran, O. (2023), s. 155; Ansay, S. Ş. (1954), s. 203; Berkin, M. N. (1972), s. 191; Kuru, B. (1993), s. 2831; Ansay, S. Ş. (1940), s. 770; Rüzgaresen, C. ve Erdem, M. (2012), s. 312; Aysoy, N. A. (1957), 166; Tanju, F. (1957), s. 155, 156; Bolak, A. E. (1980), s. 1239.
[1070] Deliduman, S. (2002), s. 93; Kuru, B. (1997), s. 3163; Altay, S. (2004b), s. 1294; Duran, O. (2023), s. 145-148. Aksi yöndeki görüş için bkz. Erdönmez, G. (2005), s. 95.

Tasfiye masasına ait malları masa menfaatine en uygun, en hızlı ve en masrafsız yöntemlerle satabilir. Rehinli malları rehin sahibi alacaklıların muvafakati ile pazarlıkla satabilir[1071]. Alacaklılar toplanması tarafından karar verilmesi gereken konular için alacaklıları toplanmaya davet eder. Basit tasfiye tamamlandığında, tasfiye memuru sulh hukuk mahkemesine bir son rapor verir ve mahkemeden iflâsın kapanmasına karar verilmesini talep eder (İİK m.254)[1072]. Mahkeme yaptığı inceleme sonunda tasfiyenin bittiği kanaatine varırsa tasfiyenin kapanmasına karar verir (İİK m.254/III). Ancak, bu kararın verilebilmesi için terekenin iflâs hükümlerine göre tasfiyesine dair kararın kesinleşmesi gerekir[1073]. Karara karşı iki hafta içinde istinaf ve temyiz kanun yoluna başvurulabilir (İİK m.254/IV).

5.2.3.3. Adi tasfiye

Defter tutma işleminden sonra, iflâs tasfiyesine tâbi tutulacak malvarlığı değerlerinin adi tasfiye masraflarını karşılayacağı anlaşılırsa, iflâs dairesi adi usul ile tasfiyeye karar vererek bunu ilan eder. Müflisin açık kimlik bilgilerini, adresini ve iflâsın açıldığı tarihi içeren bu ilan ile alacaklılar ve istihkak iddiası sahipleri hak ve iddialarını bildirmeye, borçlular borçlarını bildirmeye, müflisin mallarını ellerinde bulunduranlar ise bunları teslim etmeye davet edilir. Alacaklılar birinci alacaklılar toplanmasına davet edilir. Müflis ile müşterek borçluların, müflisin kefillerinin ve müflisle birlikte kefil olanların toplanmaya katılabilecekleri ilan edilir (İİK m.219). Adi usul ile tasfiyede iflâs masasına alacak yazdırma süresi bir aydır (m.219/II/2). Bu süre içinde alacağını bildirmeyen alacaklılar, iflâsın kapanmasına kadar masaya alacak yazdırılabilir (İİK m.236/I). Ayrıca, tapu sicilinde kayıtlı alacaklar için kayıt yaptırılması gerekmez. Bunlar re'sen dikkate alınır ve işleyen faiziyle birlikte masaya kaydedilir (İİK m.231).

Terekenin iflâs hükümlerine göre tasfiyesi sırasında, tutulan defterden tasfiye masasının aktifinin adi tasfiye masraflarını karşılayacağının anlaşılması halinde, adi tasfiyeye karar verilerek İİK m.219 uyarınca ilan edilir[1074]. Tasfiye memurunun yapacağı bu

[1071] Üstündağ, S. (2009), s. 219; Berkin, M. N. (1972), s. 356; Erdönmez, G. (2005), 201; Duran, O. (2023), s. 207; Gürdoğan, B. (1966), s. 153; Altay, S. (2004b), s. 1811.
[1072]Altay, S. (2004b), s. 1812; Üstündağ, S. (2009), s. 220; Duran, O. (2023), s. 236-240 vd. Basit tasfiyede iflâsın kapanması ve kapanmadan sonra yeni mal bulunması hakkında detaylı bilgi için bkz. Duran, O. (2023), s. 236-240.
[1073]Altay, S. (2004b), s. 1812; Üstündağ, S. (2009), s. 220; Duran, O. (2023), s. 236-240 vd. Basit tasfiyede iflâsın kapanması ve kapanmadan sonra yeni mal bulunması hakkında detaylı bilgi için bkz. Duran, O. (2023), s. 236-240.
[1074] Aysoy, N. A. (1957), s. 145,146; Bolak, E. (1980), s. 1240.

ilanda mirasbırakanın bilgilerine, iflâs hükümlerine göre tasfiyeye karar verildiği tarih ve saate yer verilmesi iyiniyetli üçüncü kişilerin korunması bakımından önem arz eder. Alacaklılar ve istihkak iddiası sahipleri bu hak ve iddialarını bildirmeye, borçlular borçlarını bildirmeye, mirasbırakanın mallarını ellerinde bulunduranlar ise bunları teslim etmeye davet edilir. Aynı zamanda, bu ilanla alacaklılar birinci alacaklılar toplanmasına davet edilir. Mirasbırakan ile müşterek borçluların, mirasbırakanın kefillerinin ve mirasbırakanla birlikte kefil olanların toplanmaya katılabileceği de ilan edilir (İİK m.219). Adi usul ile tasfiyeye karar verilmesi halinde, olağan iflâs tasfiyesindeki bir aylık alacak bildirme süresi, daha önce terekenin resmî defteri tutulmuşsa ya da resmî tasfiye sırasında tutulmuş bir defter bulunuyorsa[1075] on güne indirilir. Ayrıca sözü edilen aşamalarda alacak kaydı yaptıranların yeniden kayıt yaptırma zorunluluğu bulunmamaktadır, bunlar kendiliğinden dikkate alınır (İİK m.220;SchKG Art.234). Belirtilen süre içinde alacağını bildirmeyen alacaklılar, tasfiyenin kapanmasına kadar masaya alacak yazdırılabilir (İİK m.236/I). Ayrıca, tapu sicilinde kayıtlı alacaklar re'sen dikkate alınır ve işleyen faiziyle tasfiye masasına kaydedilir (İİK m.231).

5.3. Tasfiyenin Gerçekleştirilmesi

5.3.1. İflâsta istihkak davaları

İflâs tasfiyesi sırasında müflisin elinde bulunması sebebiyle deftere kaydedilmiş ancak mülkiyeti üçüncü kişilere ait olan ya da üçüncü kişiler tarafından mülkiyet iddiasında bulunulan mallar, bu iddialarla birlikte deftere kaydedilir (İİK m.212). Ayrıca, adi tasfiye ilanı ile alacaklılar ve istihkak iddiası sahipleri, masaya kayıt yaptırmak üzere davet edilir (İİK m.219/II/2). Üçüncü kişiye ait malın iflâs masasına dâhil edilmesi mümkün olmadığından, gerçek malikin malın masadan çıkarılmasını talep etme hakkı vardır[1076].

[1075] Duran, O. (2023), s. 155; Ansay, S. Ş. (1954), s. 203; Berkin, M. N. (1972), s. 191; Kuru, B. (1993), s. 2831; Ansay, S. Ş. (1940), s. 770; Rüzgaresen, C. ve Erdem, M. (2012), s. 312; Aysoy, N. A. (1957), 166; Tanju, F. (1957), s. 155, 156; Bolak, A. E. (1980), s. 1239.
[1076] Üstündağ, S. (2009), s. 157; Görgün, L. Ş., Börü, L. ve Kodakoğlu, M. (2023), s. 579; Aşık, İ., Oruç, Y., Tok, O. ve Saçar, Ö. F. (2023), s. 631

Haciz yoluyla takipte istihkak davaları (İİK m.96 vd.) mülkiyet ve mülkiyet dışındaki sınırlı aynî haklara dayanabiliyorken[1077], iflâstaki istihkak davasının[1078] konusu yalnızca mülkiyettir[1079]. Mülkiyet dışındaki hakların[1080] incelenmesi, diğer alacakların incelenmesi usulüne tabidir (İİK m.230). Bu konularda masa ile ilgililer arasında çıkan ihtilaflar sıra cetveline ilişkin uyuşmazlıklar kapsamında çözülür (İİK m.235)[1081].

Mülkiyete dayanan istihkak iddiasına konu malların masadan nasıl çıkarılacağı İİK m.228'de düzenlenmiştir. İstihkak iddiasında bulunulan eşyanın masadan çıkarılarak kendilerine verilip verilmeyeceğine iflâs idaresi karar verir (İİK m.228/I). İkinci alacaklılar toplanması iflâs idaresinin kabulü hakkındaki kararı doğru bulmayarak değiştirilmesine ve istihkak iddiasının reddedilmesine karar verebilir. Bu sebeple, istihkak iddiasının kabulü halinde mal üçüncü kişiye hemen teslim edilmeyerek, ikinci alacaklılar toplanmasına kadar masada tutulmasının uygun olacağı kabul edilmektedir[1082]. İflâs idaresinin istihkak iddiasının kabulüne dair kararlarına karşı şikâyet yolu açıktır (İİK m.227/I)[1083].

İflâs idaresi istihkak iddiasını reddederse, üçüncü kişiye icra hukuk mahkemesinde istihkak davası açması için yedi gün süre verir (İİK m.228/II). Bu süre içinde istihkak davası açmayan üçüncü kişi, masaya karşı istihkak iddiasından vazgeçmiş olur (İİK m.228/II). Ancak bu vazgeçme, masaya karşı ve iflâs tasfiyesi içinde gerçekleşen bir vazgeçmedir. İflâs

[1077] Hacizde istihkak davaları hakkında detaylı bilgi için bkz. Arslan, K. (2005). *Hacizde İstihkak Davası*. Ankara: Turhan Kitabevi.
[1078] İflâsta istihkak davaları hakkında detaylı bilgi için bkz. Görgün, Ş. (1977). *İflasta İstihkak Davası*. Ankara: AİTİA Yayınları; Karataş, İ. ve Ertekin, E. (1998). *İcra ve İflâs Hukukunda İstihkak Davaları*. Ankara: Yetkin Yayınları.
[1079] Bu durum aynı zamanda aynî hakkın mutlak olmasının bir sonucu olup mülkiyet sahibinin malını masadan ayırma hakkı bulunmaktadır (Ünal, M. ve Başpınar, V. (2017), s. 158).
[1080] Sınırlı aynî hak iddiaları, iflâs tasfiyesinde malın paraya çevrilmesine engel olmaz (Üstündağ, S. (2009), s. 161).*"İflas masasına yalnız borçluya ait mal ve haklar girer. Başkasının bir malı müflisin elinde ise, üçüncü kişi bu malı masadan geri isteyebilir ki, buna masadan çıkarma hakkı denir. İflas masası bu malı üçüncü kişiye vermezse bu takdirde üçüncü kişi masaya karşı istihkak davası açabilir. (İİK.228) iflâsta istihkak davasına ilişkin 228. madde, sadece malın masanın elinde bulunması halini düzenlemiştir, malın üçüncü kişinin elinde bulunması halini düzenlememiştir. Hacizde istihkak davasının konusunu mülkiyet ve mülkiyet dışındaki ayni haklar oluşturabilmesine karşın, iflâsta sadece mülkiyet hakkı istihkak iddiasına konu olabilir, mülkiyet dışındaki ayni haklara ilişkin istihkak iddiaları İİK. nun 235. maddesi uyarınca sıra cetveline itiraz davası olarak ileri sürülebilir."*(Yargıtay 23. HD., E. 2014/8309 K. 2015/6268 T. 5.10.2015, Lexpera, e. t. 01.04.2024)
[1081] Üstündağ, S. (2009), s. 158; Arslan, R., Yılmaz, E., Taşpınar Ayvaz, S. ve Hanağası, E. (2024), s. 646; Kuru, B. (1997), s. 3190; Berkin, M. N. (1972), s. 294; Ansay, S. Ş. (1954), s. 270. Görgün, L. Ş., Börü, L. ve Kodakoğlu, M. (2023), s. 580; Altay, S. (2004b), s. 1368; Karataş, İ. ve Ertekin, E. (1998), s. 615; Kuru, B. (1997), s. 3193; Aşık, İ., Oruç, Y., Tok, O. ve Saçar, Ö. F. (2023), s. 633; Pekcanıtez, H., Atalay, O., Sungurtekin Özkan, M. ve Özekes, M. (2023), s. 487; Muşul, T. ve Tezel Muşul, A. (2024), s. 1620.
[1082] Kuru, B. (1997), s. 3195; Aşık, İ., Oruç, Y., Tok, O. ve Saçar, Ö. F. (2023), s. 634; Görgün, Ş. (1977), s. 90.
[1083] Muşul, T. ve Tezel Muşul, A. (2024), s. 1621; Berkin, M. N. (1972), s. 344.

tasfiyesi tamamen tamamlanır ve mal paraya çevrilerek alacaklılara paylaştırılırsa, üçüncü kişi mal üzerindeki hakkını kaybetmiş olur. Bununla birlikte, *iflâsın kaldırılması* söz konusu olursa, üzerinde istihkak iddia edilen mallar müflise iade edileceğinden, üçüncü kişinin müflise karşı talep hakkı saklı kalır (İİK m.182)[1084]. Üçüncü kişi tarafından açılacak istihkak davasında davalı masadır. Masa adına davayı takip yetkisi, masasının yasal temsilcisi olan iflâs idaresine aittir (HMK m.53). İcra mahkemesi istihkak davasını basit yargılama usulüyle ve genel hükümler çerçevesinde inceler (İİK m.228/III). Gerekli gördüğünde davacıdan masanın muhtemel zararına karşı teminat isteyebilir (İİK m.228/IV). İstihkak iddia eden üçüncü kişinin masaya karşı açtığı istihkak davasının reddedilmesi, malın müflise ve dolayısıyla masaya ait olduğu anlamına gelir. Masaya ait mal iflâs idaresi tarafından satılır ve bedeli alacaklılara paylaştırır. Aksi durumda ise malın üçüncü kişiye ait olduğu tespit edilmiş olur. Üçüncü kişinin malı masadan çıkarılarak kendisine teslim edilir. Davanın devamı sırasında istihkak iddiasına konu mal iflâs idaresince satılmışsa, davayı kazanan üçüncü kişi malın bedelini iflâs masasından aynen alır[1085].

Üçüncü şahıslar tarafından istihkak iddia edilen eşyanın kendilerine verilip verilmeyeceğinin iflâs idaresince kararlaştırılacağına dair İİK m.228/I hükmü, iflâs masanın elinde bulunan malları kapsar[1086]. Masa malı olduğu iddia edilmesine rağmen üçüncü kişilerin elinde bulunan mallar varsa, bunlar mallar deftere yazılmakla (İİK m.212) birlikte, mülkiyet karinesinden (TMK m.985,992) yararlanan üçüncü kişinin elinden hemen alınmaz. Malın üçüncü kişiden alınıp masaya mal edilebilmesi için masanın üçüncü kişiye karşı genel hükümlere göre bir istihkak davası açması gerekir[1087].

İflâstaki istihkak iddiaları iflâs hukukuna dair olabileceği gibi maddi hukuktan da kaynaklanabilir. Tahsil cirosuyla verilmiş emre veya hamiline yazılı senetlere, başkasına ait

[1084] Üstündağ, S. (2009), s. 165; Kuru, B. (2013), s. 1312; Kuru, B. (1997), s. 3196; Arslan, R., Yılmaz, E., Taşpınar Ayvaz, S. ve Hanağası, E. (2024), s. 647; Pekcanıtez, H., Atalay, O., Sungurtekin Özkan, M. ve Özekes, M. (2023), s. 486; Atalı, M., Ermenek, İ. ve Erdoğan, E. (2023), s. 616; Aşık, İ., Oruç, Y., Tok, O. ve Saçar, Ö. F. (2023), s. 634; Muşul, T. ve Tezel Muşul, A. (2024), s. 1620.

[1085] Kuru, B. (2013), s. 1313; Arslan, R., Yılmaz, E., Taşpınar Ayvaz, S. ve Hanağası, E. (2024), s. 647, 648; Aşık, İ., Oruç, Y., Tok, O. ve Saçar, Ö. F. (2023), s. 635; Pekcanıtez, H., Atalay, O., Sungurtekin Özkan, M. ve Özekes, M. (2023), s. 487; Altay, S. (2004b), s. 1376, 1377; Yıldırım, M. K. ve Deren Yıldırım, N. (2021), s. 551; Muşul, T. ve Tezel Muşul, A. (2024), s. 1621.

[1086] Yıldırım, M. K. ve Deren Yıldırım, N. (2021), s. 550; Üstündağ, S. (2009), s. 158; Görgün, L. Ş., Börü, L. ve Kodakoğlu, M. (2023), s. 580; Aşık, İ., Oruç, Y., Tok, O. ve Saçar, Ö. F. (2023), s. 635.

[1087] Arslan, R., Yılmaz, E., Taşpınar Ayvaz, S. ve Hanağası, E. (2024), s. 646, 647; Altay, S. (2004b), s. 1367; Oskay, M., Koçak, C., Deynekli, A. ve Doğan, A. (2007), s. 5085, 5986; Görgün, L. Ş., Börü, L. ve Kodakoğlu, M. (2023), s. 580; Aşık, İ., Oruç, Y., Tok, O. ve Saçar, Ö. F. (2023), s. 636.

malın satış bedeline ve satıcının geri alma hakkına ilişkin iddialar, iflâs hukukuna ilişkin istihkak iddialarıdır (İİK m.188,189,190)[1088].

Terekenin iflâs hükümlerine göre tasfiyesi sırasında, mirasbırakanın elinde bulunan ancak mülkiyeti üçüncü kişilere ait olan mallar için İİK m.228 hükümleri uygulama alanı bulur[1089]. İlaveten, terekenin iflâs hükümlerine göre tasfiyesinde mirasçıların şahsında doğan hak ve alacakların, örneğin mirasın reddi beyanından etkilenmeyerek mirasçılara ait olduğu kabul edilen[1090] emekli ikramiyelerinin, dul ve yetim aylıklarının terekeye dâhil edilmesi sebebiyle mirasçıların da istihkak iddiasında bulunmaları mümkündür[1091]. İstihkak iddiaları hakkındaki karar tasfiye memuru tarafından verilir. Tasfiye memuru istihkak iddiasını reddederse, üçüncü kişiye sulh hukuk mahkemesinde[1092] istihkak davası açması için yedi

---

[1088] Yıldırım, M. K. ve Deren Yıldırım, N. (2021), s. 550; Berkin, M. N. (1972), s. 296.

[1089] Bolak, A. E. (1980), s. 1242; Tanju, F. (1957), s. 158; Aysoy, N. A. (1957), s. 150. Terekenin resmî tasfiyesi sırasında üçüncü kişinin istihkak iddiasında bulunması halinde, dava açmadan önce tasfiye memuruna başvurması ve bu başvurunun reddi üzerine dava açma zorunluluğu bulunmadığı hakkındaki karar için bkz.*"Tereke iflâs yoluyla değilde alelade tasfiye edilir ve iflâs yoluyla tasfiyesine dair karar verilmemiş olursa icra ve iflâs kanunun 228 inci maddesi hükmü tatbik edilmez."* (Yargıtay 4. HD 14.04.1936 T. 4122 E. 883 K., Özmen, İ (1991), s. 807). Bu karardan anlaşılacağı üzere terekenin iflâs hükümlerine göre tasfiyesi söz konusu olduğunda istihkak iddia eden üçüncü kişi İİK m.228 hükmü gereği önce tasfiye ile görevli tasfiye memuruna başvurmalı, tasfiye memurunun istihkak iddiasını reddi üzerine de bu madde kapsamındaki haklarını kullanmalıdır. Benzer yöndeki karar için bkz.*"Bu durumda davacıların miras bırakan...'ın terekesine dâhil taşınmazın kamulaştırılması sebebiyle ödenen veya 3. kişilere satış yoluyla elde edilen haksız menfaatin iadesini mirası reddeden davacılar değil terekenin iflas hükümlerine göre tasfiyesi sonucu oluşması gerekli iflas idaresinin talep etmesi gerekir.Kuşkusuz iflas idaresi oluşmamışsa terekenin iflas hükümlerine göre tasfiyesi sonucu arta kalan bir değerin olup olmadığının belirlenmesi bakımından miras bırakanın son yerleşim yeri Sulh Mahkemesi (mirasçı ...'in mirasın reddi isteminin tespit ve tesciline karar veren mahkemenin) harekete geçirilmesi ve terekenin iflas hükümlerine göre tasfiyesinin yürütülmesi, tasfiye sonunda arta kalan bir değer var ise bunun iflas idaresinden talep edilmesi mümkündür.Aynı şekilde de iflas idaresinin terekede hakları olmadığı halde doğrudan ödeme alan veya terekedeki malvarlığından yararlanan kişiler varsa alınanları masaya iade etmek üzere dava açması da mümkündür."*(Yargıtay 8. HD., E. 2013/19935 K. 2014/21566 T. 24.11.2014, Lexpera, e. t. 01.04.2024)

[1090] Bkz. "**2.1.2.1.3. Doğrudan mirasçıların şahsında doğan haklar**"

[1091] Rüzgaresen, C. ve Erdem, M. (2012), s. 316.*"5434 sayılı Türkiye Cumhuriyeti Emekli Sandığı Kanununun 89/10. maddesinde, Sosyal Güvenlik Kurumunca tahakkuk ettirilmiş veya ettirilecek emekli ikramiyelerini almadan ölenler ile ölüm tarihinde aylığa müstahak dul ve yetim bırakmadan ölen iştirakçilerin ikramiyelerinin kanuni mirasçılarına ödeneceği düzenlenmiştir.Yargıtay 14. Hukuk Dairesinin 2015/17979 Esas, 2016/7416 Karar ve 22.09.2016 tarihli kararında, mirasbırakanın ölümü nedeniyle davacılara ödenen ikramiyenin, hak sahiplerinin sıfatından doğan haklardan olduğu ve terekeye dahil olmadığı, emekli ikramiyesini almanın terekenin sahiplenilmesi anlamına gelemeyeceği belirtilmiştir.Yargıtay 8. Hukuk Dairesinin 2019/2083 Esas, 2020/6248 Karar ve 15.10.2020 tarihli kararında, emekli ikramiyesinin tamamının dul ve yetim aylığına hak kazanan kişilere ödeneceği Sosyal Güvenlik Yasası'nda hüküm altına alındığından, terekeye dahil edilmeyip hak sahiplerine ait olacağı belirtilmiştir.... Somut olayda, mirasbırakan...02.06.2011 tarihinde vefat etmiş, en yakın yasal mirasçıların tamamı tarafından miras reddolunmuştur.Sosyal Güvenlik Kurumu Başkanlığının 09.07.2013 tarihli yazısında belirtildiği üzere, ...'e kamu emeklisi olması nedeniyle 04.06.2009 tarihinde 40.025,87TL emekli ikramiyesi tahakkuk ettirilmiştir.Mahkemece, emekli ikramiyesinin Kanun gereği hak sahibi mirasçılara ait olmasına karşın tereke kapsamına dâhil edilerek tasfiyeye tabi tutulmuş olması doğru görülmemiş ve hükmün bu nedenlerle bozulması gerekmiştir."*(Yargıtay 7. HD., E. 2021/6440 K. 2021/1911 T. 14.10.2021, Lexpera, e. t. 01.04.2024)

[1092] Bolak, A. E. (1980), s. 1242; Aysoy, N. A. (1957), s. 150. Olağan iflâs tasfiyesinde, malvarlığına ilişkin davalar olmasına rağmen istihkak davalarının icra hukuk mahkemesi tarafından görülmesi öngörülmüştür. Terekenin iflâs hükümlerine göre tasfiyesinde tereke iflâs hükümlerine göre tasfiye edilmekte ancak bu tasfiye

gün süre verir (İİK m.228/II). Bu süre içinde istihkak davası açmayan üçüncü kişi, tasfiye masasına karşı istihkak iddiasından vazgeçmiş olur (İİK m.228/II)[1093]. İflâs hükümlerine göre tasfiye tamamen tamamlanır ve mal paraya çevrilerek alacaklılara paylaştırılırsa, üçüncü kişi mal üzerindeki hakkını kaybeder. Bununla birlikte, terekenin iflâs hükümlerine göre *tasfiyesinin durdurulması*[1094] veya *tasfiyenin kaldırılması*[1095] söz konusu olur ya da tasfiyenin tamamlanmasından sonra mirasçılara verilebilecek bir tasfiye bakiyesi kalırsa, alacaklı istihkak iddiasını mirasçılara karşı yöneltebilir[1096]. Üçüncü kişi ya da üçüncü kişi konumundaki mirasçılar tarafından açılacak istihkak davasında davalı tasfiye masasıdır. Masa adına davayı takip yetkisi, masasının yasal temsilcisi olan tasfiye memuruna aittir (HMK m.53). Sulh hukuk mahkemesi istihkak davasını basit yargılama usulüyle ve genel hükümler çerçevesinde inceler (İİK m.228/III). Gerekli gördüğünde istihkak davacısından masanın muhtemel zararına karşı teminat isteyebilir (İİK m.228/IV). Sulh hukuk mahkemesinin istihkak davalarında verdiği karara karşı HMK hükümlerine göre yalnızca istinaf yoluna başvurulabilir. Zira sulh hukuk mahkemesinin verdiği kararlara karşı temyiz yolu kapalıdır (HMK m.362/1,b).

İstihkak davasının reddedilmesi, malın tasfiye masasına ait olduğu anlamına gelir ve mal satılarak bedeli alacaklılara paylaştırır. Aksi durumda ise malın üçüncü kişiye ait olduğu belirlendiğinden, mal masadan çıkarılarak üçüncü kişiye teslim edilir. Bu arada mal satılmışsa, davayı kazanan üçüncü kişi malın bedelini tasfiye masasından aynen alır. Tasfiye

iflâs teşkilatı dışındaki sulh hukuk mahkemesi tarafından ve esasen bir iflâs organı olmayan tasfiye memurları aracılığıyla gerçekleştirilmektedir. Terekenin iflâs hükümlerine göre tasfiyesinde istihkak iddiasının reddine dair karar sulh hukuk mahkemesinin gözetim ve denetimi altında görev yapan tasfiye memuru tarafından verildiğine göre bu tasfiyede tasfiye memurunun yaptığı işlemleri denetlemek ve gerektiğinde aksi yönde karar vermek görev ve yetkisinin sulh hukuk mahkemesinde olduğunun kabulü gerekir. Tasfiye memurunun işlemlerine karşı yapılan şikâyetler hakkında karar verme yetkisinin sulh hukuk mahkemesine ait olduğu hakkındaki kararlar için bkz.Yargıtay 12. HD. E. 2022/318 K. 2022/3518 T. 17.3.2022 (Kazancı, e. t. 01.04.2024); Yargıtay 23. HD., E. 2016/1548 K. 2016/1180 T. 26.2.2016 (Lexpera, e. t. 01.04.2024). Tasfiyenin bizzat sulh hukuk mahkemesi tarafından gerçekleştirileceği görüşünden hareketle istihkak davasının asliye hukuk mahkemesinde görülmesi gerektiğine ilişkin aksi yöndeki görüş için bkz. Tanju, F. (1957), s. 158.

[1093] Üstündağ, S. (2009), s. 165; Kuru, B. (2013), s. 1312; Kuru, B. (1997), s. 3196; Arslan, R., Yılmaz, E., Taşpınar Ayvaz, S. ve Hanağası, E. (2024), s. 647; Pekcanıtez, H., Atalay, O., Sungurtekin Özkan, M. ve Özekes, M. (2023), s. 486; Atalı, M., Ermenek, İ. ve Erdoğan, E. (2023), s. 616; Aşık, İ., Oruç, Y., Tok, O. ve Saçar, Ö. F. (2023), s. 634; Muşul, T. ve Tezel Muşul, A. (2024), s. 1620.

[1094] Terekenin iflâs hükümlerine göre tasfiyesinin durdurulması hakkında bkz. "**5.5.1. Durdurma suretiyle sona erme**"

[1095] Terekenin iflâs hükümlerine göre tasfiyesinde "tasfiyenin kaldırılması" hakkında bkz. "**5.5.2. Kaldırma suretiyle sona erme**"

[1096] Bkz. "**5.5.4. Tasfiyenin sona ermesinin hüküm ve sonuçları**"

memurunun istihkak iddiasının kabulüne dair kararlarına karşı yapılacak şikâyetler sulh hukuk mahkemesinde görülür (İİK m.227/I).

5.3.2. Masa alacaklarının tahsili ve acele satışlar

5.3.2.1. Masa alacaklarının tahsili

Masa alacaklarını tahsil görevi iflâs idaresine aittir (İİK m.229/I). Adi tasfiye ilanı üzerine yapılan bildirimler (İİK m.219/II/2,3), müflisin defter ve kayıtlarının incelenmesi, müflisin beyanı ve tutulan defter kapsamında (İİK m.208,215), müflisin kimlerden ne kadar alacaklı olduğu kural olarak belirginleşir. İflâs idaresi tasfiyeyi gerçekleştirebilmek için müflisin vadesi gelmiş alacaklarını tahsil eder. İflâs alacaklıları da müflisin kimlerden alacaklı olduğu konusunda iflâs idaresine yol gösterebilir[1097].

Tespit edilen masa alacaklarından vadesi gelenler, iflâs idaresi tarafından tahsil edilir. Vadesi geldiği halde ödenmeyen alacakların tahsili için iflâs idaresi takip yapabilir ya da dava açabilir (İİK m.229/I). Bununla birlikte, dava açma ve takip yapma konusunda asıl yetkili organ alacaklılar toplanması olduğundan, iflâs idaresinin alacakların tahsili için hukuki yollara başvurmadan önce alacaklılar toplanmasının bu konudaki kararını bekleyerek, yalnızca zamanaşımı veya hak düşürücü süre sebebiyle tahsil imkânı kaybolacak alacaklar yönünden işlem yapmasının uygun olduğu belirtilmektedir. Alacaklılar toplanması müflisin alacağının takibini faydasız görür ve hiçbir alacaklı da alacağı takip yetkisini devralmak istemezse, alacaklılar toplanması beklenilmeden yapılan girişim masanın yersiz masraf yapmasına sebebiyet verebilir[1098]. İkinci alacaklılar toplanmasında, müflise ait olan çekişmeli alacaklar hakkında takip yapılmasından ve dava açılmasından vazgeçilirse, bu hak isteyen alacaklıya İİK m.245'e göre devredilir. Hiçbir alacaklı bu hakkı devralmak istemezse, çekişmeli alacak bu haliyle satışa çıkarılır[1099].

Terekenin iflâs hükümlerine göre tasfiyesinde, masa alacaklarını tahsil görevi tasfiye memuruna aittir (İİK m.229/I). Adi tasfiye ilanı üzerine yapılan bildirimler (İİK

[1097] Kuru, B. (1997), s. 3203; Berkin, M. N. (1979), s. 94; Üstündağ, S. (2009), s. 165, 166; Aşık, İ., Oruç, Y., Tok, O. ve Saçar, Ö. F. (2023), s. 637; Arslan, R., Yılmaz, E., Taşpınar Ayvaz, S. ve Hanağası, E. (2024), s. 648, 649; Muşul, T. ve Tezel Muşul, A. (2024), s. 1622; Atalı, M., Ermenek, İ. ve Erdoğan, E. (2023), s. 619.
[1098] Berkin, M. N. (1979), s. 87; Kuru, B. (2013), s. 1316; Altay, S. (2004b), s. 1397, 1398; Yılmaz, E. (1976), s. 143; Duran, O. (2023), s. 163.
[1099] Kuru, B. (1997), s. 3204.

m.219/II/2,3;m.220), varsa iflâs hükümlerine göre tasfiyeden önce tutulmuş terekenin resmî defteri ya da resmî tasfiye kapsamında tutulmuş defter, yoksa mirasbırakana ait kayıtlar incelenerek tutulan defter (İİK m.208) kapsamında, mirasbırakanın kimlerden ne kadar alacaklı olduğu belirlenir. Bu kapsamda, tasfiye memuru tasfiyeyi gerçekleştirebilmek için vadesi gelmiş alacakları tahsil eder. Alacaklılar ve mirasçılar da ilgili sıfatıyla, mirasbırakanın kimlerden alacaklı olduğu konusunda tasfiye memuruna yol gösterebilir. Bu kapsamda tasfiye memuru, tasfiye masası alacaklarını olağan iflâs tasfiyesinde iflâs idaresince yapıldığı gibi İİK m.229/I kapsamında tahsil eder, gerekirse bunların tahsili için dava açar veya takip yapar[1100].

5.3.2.2. Acele satışlar

İflâs tasfiyesi sırasında masa mallarının satışı kural olarak ikinci alacaklılar toplanmasından sonra yapılır (İİK m.229/II,241). Ancak, malın depolama ve muhafaza imkânlarının kısıtlılığı ya da mümkün olmaması, hemen bozulma riski taşıması veya bekleme halinde kıymetinin düşmesi gibi satışın geciktirilmesinin masanın menfaatine aykırı olması durumunda, iflâs idaresine ikinci alacaklılar toplanmasını beklemeden satış yapma yetkisi tanınmıştır[1101]. Bu kapsamda, değeri düşecek ya da muhafazası masraflı olacak mallar zaman geçirilmeden iflâs idaresi tarafından satılır. Ayrıca, borsa ve piyasada fiyatı bulunan hisse senetleri ile diğer kıymetler de derhal satılabilir (İİK m.229/II). Üzerinde rehin hakkı bulunan İİK m.185 hükmüne tâbi malların satışı için de ikinci alacaklılar toplanmasının beklenmesi gerekmez (İİK m.229/III). Rehinli mallar iflâs idaresi tarafından en yakın ve en uygun zamanda satılabilir (İİK m.185/I).

İflâs tasfiyesinde asıl satış yöntemi açık artırmadır. Pazarlıkla satışa karar verme yetkisi ikinci alacaklılar toplanmasına aittir (İİK m.241/I). Bu kural acele satışlar için de geçerlidir[1102]. Birinci alacaklılar toplanmasında pazarlıkla satış yapılması yönünde bir karar alınmamışsa, iflâs idaresi tarafından yapılacak acele satışlar ancak açık arttırma yoluyla

[1100] Uygulamada özellikle alacaklılar toplanmasının gerçekleşemediği durumlarda, tasfiye memurunun dava açılması gibi önemli gördüğü işlerde sulh hâkiminin iznini aldığı ve tasfiye memurunun takip ve dava için sulh hukuk hâkiminin onayını alarak tasfiye masasını vekille temsil ettirebildiği hakkında bkz. Terekenin Tasfiyesi Eğitim Modülü, s. 66, 94.Tasfiye memurunun sulh hukuk hâkiminin muvafakatiyle dava açacağı hakkında bkz. Bolak, A. E. (1980), s. 1242.

[1101] Berkin, M. N. (1979), s. 100; Berkin, M. N. (1972), s. 266; Kuru, B. (1997), s. 3204; Yıldırım, M. K. ve Deren Yıldırım, N. (2021), s. 555; Aşık, İ., Oruç, Y., Tok, O. ve Saçar, Ö. F. (2023), s. 638; Erdönmez, G. (2005), s. 108.

[1102] Deliduman, S. (2002), s. 106-108; Erdönmez, G. (2005), s. 109.

yapılabilir. *Kuru* bu gibi durumlarda, açık artırma yoluyla satışın uzun sürmesi ve masa zararına olması sebebiyle, iflâs idaresinin pazarlıkla satış yapabilmesi gerektiğini belirtmektedir[1103]. Rehinli malın pazarlıkla satılabilmesi için rehin sahibi alacaklıların pazarlıkla satışa muvafakat etmesi gerekir (İİK m.241/II).

Terekenin iflâs hükümlerine göre tasfiyesinde, iflâs hükümlerine göre bir tasfiye yapıldığından tasfiye memurunun iflâs idaresinin yaptığı gibi değeri düşecek ya da muhafazası masraflı olacak şeyleri İİK m.229 kapsamında gecikmeksizin satması, borsada işlem gören veya piyasada fiyatı bulunan kıymetleri derhal paraya çevirmesi ve üzerinde rehin hakkı bulunan malları da en yakın ve uygun zamanda satarak paraya çevirmesi gerekir[1104]. İflâs idaresinin yetkilerini haiz tasfiye memuru, açık artırma yoluyla satışın uzun sürmesi ve tasfiye masası zararına olması sebebiyle pazarlıkla satış yapabilmelidir. Ancak rehinli malın pazarlıkla satışı için rehin sahibi alacaklıların pazarlıkla satışa muvafakat etmeleri şarttır (İİK m.241/II).

5.3.3. Alacakların incelenmesi

Adi tasfiye ilanında, alacak ve istihkak iddialarının kaydı için verilen bir aylık sürenin bitmesinin ardından, iflâs idaresi masaya yazdırılan alacakları ve istihkak iddialarını incelemeye başlar (İİK m.230). Bu incelemenin, kayıt süresi geçtikten sonra ve iflâs idaresinin seçilmesinden itibaren en geç iki ay içinde yapılıp bitirilmesi ve sıra cetvelinin iflâs dairesine bırakılması gerekir (İİK m.232)[1105]. İflâs idaresi tapu sicilinde yazılı olan alacakları ve bunların işleyen faizlerini re'sen dikkate almalıdır (İİK m.231).

Masaya yazdırılan her alacak iflâs idaresince ayrı ayrı incelenir. Masaya yazdırılan alacağın mevcut olup olmadığı, mevcutsa miktarı, alacak kaydı yaptıranın gerçek alacaklı olup olmadığı, alacağın imtiyaz durumu (İİK m.206), imtiyazlı alacaksa sırasının ne olduğu

[1103] Kuru, B. (1997), s. 3205. Aynı yöndeki görüşler için bkz. Erdönmez, G. (2005), s. 110; Aşık, İ., Oruç, Y., Tok, O. ve Saçar, Ö. F. (2023), s. 638.
[1104] Bolak, A. E. (1980), s. 1242.
[1105] *"Zorunlu hâllerde iki ayın hitamından önce iflâs idaresinin icra mahkemesine başvurması hâlinde icra mahkemesi bir defaya mahsus olmak üzere bu süreyi en çok iki ay daha uzatabilir. Süresi içinde sıra cetvelinin verilmemesi hâlinde iflâs dairesinin durumu icra mahkemesine intikal ettirmesi üzerine iflâs idaresi üyelerinin vazifesine son verilir ve sebketmiş hizmetleri için kendilerine bir ücret tahakkuk ettirilmez. Mahkeme ayrıca bu üyelerin bir yıldan az olmamak ve üç yılı geçmemek kaydıyla herhangi bir iflâs idaresinde görev almalarını yasaklayabilir, bu karar kesindir."*(İİK m.232/I, c. 2 vd.)

araştırılarak tespit edilir (İİK m.230)[1106]. Yine, masaya yazdırılan istihkak iddiaları da ayrı ayrı incelenir (İİK m.230). İstihkak iddiasının konusu mülkiyet ise İİK m.228'e göre işlem yapılması gerekir. Ancak, istihkak iddiası mülkiyet dışındaki rehin, intifa, irtifak hakkı gibi sınırlı aynî haklara dayanıyorsa, bunların kabul veya reddi hakkında karar verilerek sıra cetveline geçirilir[1107]. Mülkiyet dışındaki bir hakka dayanan istihkak iddiasına karşı sıra cetveline itiraz yoluna başvurulur (İİK m.235)[1108].

Alacakların ve istihkak iddialarının kural olarak ispata yarar delilleriyle birlikte kaydettirilmesi gerekir (İİK m.219/I/2). İflâs idaresi tarafından alacakların incelenmesi sırasında, kayıt aşamasında sunulan belgelere ilaveten müflisin defter ve kayıtları da dikkate alınır[1109]. Ancak, İİK m.231 hükmü istisna olmak üzere, bildirilmeyen kayıtlar kendiliğinden dikkate alınamaz[1110]. Masaya geç yazdırılan alacakların da iflâs idaresince dikkate alınarak incelenmesi gerekir (İİK m.236)[1111].

İflâs idaresi, masaya yazdırılan alacak ve istihkak iddiaları hakkında müflisin bilgisine başvurarak onun cevaplarını alır (İİK m.230). Müflisin cevapları iflâs idaresi açısından bağlayıcı değildir. Müflisin kabul ettiği alacak ve istihkak iddiaları yapılan inceleme üzerine reddedilebilir (İİK m.230)[1112]. Ancak, müflisin alacak iddiasına ilişkin cevabı, tasfiyenin bitiminde düzenlenen borç ödemeden aciz belgesi için önem taşır. Müflis borcu kabul ederse, bu husus borç ödemeden aciz belgesine geçirilir ve bu belge İİK m.68 anlamında borç ikrarını içeren senet niteliğini kazanır (İİK m.251/l)[1113]. İflâstan önce dava konusu

[1106] Arslan, R., Yılmaz, E., Taşpınar Ayvaz, S. ve Hanağası, E. (2024), s. 650; Muşul, T. ve Tezel Muşul, A. (2024), s. 1626; Kuru, B. (2013), s. 1318; Üstündağ, S. (2009), s. 166; Oskay, M., Koçak, C., Deynekli, A. ve Doğan, A. (2007), s. 5114; Yılmaz, E. (1976), s. 147; Aşık, İ., Oruç, Y., Tok, O. ve Saçar, Ö. F. (2023), s. 641.
[1107] Arslan, R., Aşık, İ., Oruç, Y., Tok, O. ve Saçar, Ö. F. (2023), s. 639, 640; Postacıoğlu, İ. E. (1978), s. 78.
[1108] Arslan, R., Yılmaz, E., Taşpınar Ayvaz, S. ve Hanağası, E. (2024), s. 650; Muşul, T. ve Tezel Muşul, A. (2024), s. 1627; Kuru, B. (2013), s. 1319; Aşık, İ., Oruç, Y., Tok, O. ve Saçar, Ö. F. (2023), s. 640.
[1109] Oskay, M., Koçak, C., Deynekli, A. ve Doğan, A. (2007), s. 5114; Aşık, İ., Oruç, Y., Tok, O. ve Saçar, Ö. F. (2023), s. 641; Yılmaz, E., Taşpınar Ayvaz, S. ve Hanağası, E. (2024), s. 650.
[1110] Yılmaz, E. (1976), s. 146; Aşık, İ., Oruç, Y., Tok, O. ve Saçar, Ö. F. (2023), s. 640; Yıldırım, M. K. ve Deren Yıldırım, N. (2021), s. 541.
[1111] Üstündağ, S. (2009), s. 166; Oskay, M., Koçak, C., Deynekli, A. ve Doğan, A. (2007), s. 5114.
[1112] Yıldırım, M. K. ve Deren Yıldırım, N. (2021), s. 541; Yılmaz, E., Taşpınar Ayvaz, S. ve Hanağası, E. (2024), s. 650; Muşul, T. ve Tezel Muşul, A. (2024), s. 1627; Altay, S. (2004b), s. 1407; Görgün, L. Ş., Börü, L. ve Kodakoğlu, M. (2023), s. 580, 581.
[1113] Muşul, T. ve Tezel Muşul, A. (2024), s. 1627; Arslan, R., Yılmaz, E., Taşpınar Ayvaz, S. ve Hanağası, E. (2024), s. 651; Yılmaz, E. (2016), s. 1059; Üstündağ, S. (2009), s. 170; Kuru, B. (1997), s. 3210; Altay, S. (2004b), s. 1407; Berkin, M. N. (1972), s. 346; Aşık, İ., Oruç, Y., Tok, O. ve Saçar, Ö. F. (2023), s. 640; Yılmaz, E. (2016), s. 1059; Kuru, B. (1997), s. 3210; Yıldırım, M. K. ve Deren Yıldırım, N. (2021), s. 541.

yapılmış olan alacaklar hakkında bir karar verilmeyerek, bu alacaklar çekişmeli alacak olarak sıra cetveline geçirilir[1114].

Alacakların incelenmesi sonucunda, her bir alacak ve istihkak iddiası bakımından açıkça, gerekçeli olarak ve herhangi bir şarta bağlanmaksızın ret, kabul veya kısmen kabul yönünde karar verilir. Tüm bu kayıtlar sıra cetvelinde gösterilir (İİK m.230,232,233)[1115].

Terekenin iflâs hükümlerine göre tasfiyesinde, tasfiye memuru tasfiye masasına kaydettirilen alacakları ve mülkiyet dışındaki istihkak iddialarını iflâs idaresinin uyguladığı yöntemle inceler[1116]. Bu tasfiyede, daha önce terekenin resmî defteri tutulmuş ya da resmî tasfiye sırasında düzenlenmiş bir defter bulunuyorsa, alacak kaydı ve istihkak iddiasında bulunma süresi 10 güne indirileceğinden (İİK m.220), tasfiye memuru bunları incelemeye olağan iflâs tasfiyesine göre daha erken bir zamanda başlayabilir. Ancak tasfiye memurunun görevlendirilmesinden itibaren iki ay içinde bu incelemeyi bitirerek sıra cetvelini sulh hukuk mahkemesine sunması gerekir. Ayrıca, bu tasfiyede İİK m.220 hükmü gereği, terekenin resmî defterinin tutulması ya da resmî tasfiye sırasında alacaklarını kayıt ettirenlerin yeniden kayıt yaptırılmasına gerek olmadığından tasfiye memurunun İİK m.231 hükmünün yanı sıra, daha önce kayıt yaptıran alacaklıların alacaklarını da re'sen dikkate alması gerekir.

Terekenin iflâs hükümlerine göre tasfiyesinde, masaya yazdırılan alacak ve istihkak iddiaları hakkında bilgisine başvurulabilecek bir müflis bulunmaması sebebiyle, İİK m.230'da yer alan *"Müflisi bulundurmak mümkünse her iddia hakkında ne diyeceğini sorar ve icabına göre kabul veya ret kararı verir."* cümlesinin uygulama alanı bulup bulmayacağının ayrıca değerlendirilmesi gerekir. Bu konu, olağan iflâs tasfiyesinde müflis tarafından kabul edilen alacak için düzenlenen *borç ödemeden aciz belgesinin* takip hukuku

[1114] Kuru, B. (1997), s. 3212; Deynekli, A. ve Kısa, S. (2005). *Hacizde ve İflasta Sıra Cetveli*. Ankara: Turhan Kitabevi, s. 645; *"Oysa, iflâsın açılması ile hukuk davalarının 194/1. maddesi uyarınca ikinci alacaklılar toplantısının 10 gün sonrasına kadar duracağı öngörülmüş, müflisin davalı olduğu hukuk davaları yönünden, iflâs idaresi, alacaklıları tahkik ederken, bu alacağı davalı (çekişmeli) alacak olarak sıra cetveline geçirir. Bu alacağın, dolayısıyla davanın kabul edilip edilmeyeceği hakkındaki karar, ikinci alacaklılar toplantısında verilir. Bir hukuk davasının kayıt kabul davasına dönüşmesi için davalının iflâs etmesi, iflâs idaresinin de dava konusu alacağı iflâs masasına kabul etmemesi gerekir. İkinci alacaklılar toplantısında, alacak iflâs masasına kesin suretle kayıt ve kabul edilmiş ise dava konusuz kalacaktır. Alacak kısmen veya tamamen reddedilmiş ise, davaya alacağın iflâs mamasına kayıt ve kabulü davası olarak devam edilecektir"*(Yargıtay 15. HD., E. 2017/2276 K. 2017/3832 T. 7.11.2017, Lexpera, e. t. 01.04.2024).

[1115] Kuru, B. (1997), s. 3212; Yıldırım, M. K. ve Deren Yıldırım, N. (2021), s. 541; Altay, S. (2004b), s.1408; Görgün, L. Ş., Börü, L. ve Kodakoğlu, M. (2023), s. 582.

[1116] Aysoy, N. A. (1957), s. 130, 131; Bolak, A. E. (1980), s. 1242; Tanju, F. (1957), s. 158, 159.

bakımından kazanacağı "borç ikrarını içeren senet" (İİK m.68) niteliği ile ilgilidir[1117]. İİK m.209/II'de defter tutma işlemi sırasında müflisi hazır bulundurmak mümkün değilse, malları gösterme yükümlülüğünün müflis ile bir arada yaşamış kişilerin reşit olanlarına düşeceği belirtilmesine rağmen, İİK m.230'da böyle bir düzenlemeye yer verilmemiştir. İİK m.209/II hükmü tasfiyenin sağlıklı bir şekilde yürütülebilmesine yönelik olduğu halde, İİK m.230 düzenlemesi tasfiyenin sonuçları ile doğrudan ilgilidir. Terekenin iflâs hükümlerine göre tasfiyesini gerektiren nedenlerin hepsinde, mirasçılar ile tereke arasındaki ilişki kesilmiştir. Mirasçıların tereke ya da tereke malları üzerinde gerek maddi hukuk bakımından gerekse de takip hukuku bakımından tasarruf yetkileri yoktur. Bu sebeplerle, İİK m.230'da yer alan de yer alan ve müflise alacak ve istihkak iddiaları hakkındaki beyanının alınmasın ilişkin hükmünün alanı bulmaması gerekir[1118].

5.3.4. Sıra cetveli

5.3.4.1. Sıra cetvelinin düzenlenmesi

Sıra cetveli, masanın aktiflerinin ve pasiflerinin ortaya çıkmasından sonra, alacaklıların tasfiyeden hangi ölçüde tatmin edileceklerini gösteren, alacak ve istihkak iddiaları hakkında iflâs idaresince yapılan değerlendirmeleri içeren listeyi ifade etmekte olup, pay cetveli ile arasındaki ilişki sebebiyle paylaştırmanın temelini oluşturur[1119].

Sıra cetvelinde, masaya yazdırılan (İİK m.219/II/2) veya re'sen gözetilen (İİK m.231) alacaklardan ve mülkiyet dışındaki istihkak iddialarından iflâs idaresince kabul edilenlerin miktarı ve sırası ile birlikte, iflâs idaresinin reddettiği alacak ve istihkak iddiaları gösterilir[1120]. Bu cetvel, kural olarak masaya alacak yazdırılması ve istihkak iddia edilmesi için verilen süre geçtikten sonra ve iflâs idaresinin seçilmesinden itibaren en geç iki ay içinde hazırlanır. Zorunlu durumlarda iflâs idaresi, bu iki aylık sürenin bitmesinden önce icra

[1117] Bkz. "**5.4.2.3.1. Borç ödemeden aciz belgesi**"
[1118] Aynı yöndeki görüşler için bkz. Özkan, D. (2022), s. 130; Cebeci, G. (2011), s. 106, 107. Aksi yöndeki görüşler için bkz. Aysoy, N. A. (1957), s. 151; Ansay, S. Ş. (1954), s. 271; Bolak, A. E. (1980), s. 1242; Tanju, F. (1957), s. 158, 160. İİK m.209/II hükmünün kıyasen İİK m.230 hükümü kapsamında da uygulanabileceği hakkındaki görüş için bkz. Berkin, M. N. (1972), s. 348.
[1119] Deynekli, A. ve Kısa, S. (2005), s. 646, 649; Arslanpınar Tat, T. (2021). *Türk ve İsviçre İflas Hukukunda Paylaştırma*. İstanbul: On İki Levha Yayıncılık, s. 72; Altay, S. (2004b), s. 1410.
[1120] Kuru, B. (1997), s. 3213; Üstündağ, S. (2009), s. 171; Deynekli, A. ve Kısa, S. (2005), s. 646; Görgün, L. Ş., Börü, L. ve Kodakoğlu, M. (2023), s. 583; Pekcanıtez, H., Atalay, O., Sungurtekin Özkan, M. ve Özekes, M. (2023), s. 490; Arslan, R., Yılmaz, E., Taşpınar Ayvaz, S. ve Hanağası, E. (2024), s. 652; Muşul, T. ve Tezel Muşul, A. (2024), s.1629; Üstündağ, S. (2009), s. 171, 172; Altay, S. (2004b), s. 1405; Aşık, İ., Oruç, Y., Tok, O. ve Saçar, Ö. F. (2023), s. 643, 644.

mahkemesine başvurarak, en çok iki aylık bir ek süre talep edebilir. İcra mahkemesinin talebi uygun bulmasıyla sıra cetveli hazırlama süresi bir defaya mahsus olmak üzere uzamış olur. Bu süreler içinde sıra cetveli verilmezse, iflâs dairesinin durumu bildirmesi üzerine icra mahkemesi, iflâs idaresi üyelerinin görevine son verir. Bu durumda üyelere ücret ödenmeyeceği gibi, mahkeme üyelerin bir ila üç yıl arasında bir süre boyunca başka bir iflâs idaresinde görev almalarını kesin olarak yasaklayabilir (İİK m.232).

İflâs alacakları, iflâsın açıldığı tarihe kadar işlemiş faizleriyle birlikte cetvelde yer alır. İflâsın açılmasından sonra işleyen faizler ise sıra cetvelinde gösterilmez[1121]. Konusu yabancı para olan alacakların iflâsın açıldığı zamandaki Türk Lirası karşılıklarına yer verilir[1122].

Sıra cetvelinde, kabul edilen alacakların yanı sıra reddedilen alacaklar da ret sebepleriyle birlikte gösterilir. Ancak, iflâs idaresi ipotekle temin edilmiş alacakla ilgili olarak, bunu doğuran sebep veya ipotek miktarı bakımından ret kararı vermeden, kabul etmediğini ikinci alacaklılar toplanmasına bildirir (İİK m.233). Bu ipoteğin iptali ya da bedelinin indirilmesini talep hakkı, isteyen alacaklıya İİK m.245'e göre devredilir[1123]. Ayrıca, iflâstan önce müflise karşı açılmış bir davaya konu edilmiş alacaklar hakkında da iflâs idaresince kabul veya ret kararı verilmez ve bunlar *çekişmeli alacak* olarak sıra cetveline geçirilir. Bu davalar ikinci alacaklılar toplantısından on gün sonraya kadar duracağından (İİK m.194), dava konusu alacağın kabulüne ya da reddine dair karar da ikinci alacaklılar toplanmasında verilir[1124].

Sıra cetvelinde iflâs alacakları yer aldığından, masa alacakları sıra cetvelinde gösterilmez. Masa alacaklıları, masadan alacaklarını paraların paylaştırılmasına kadar (İİK

[1121] Kuru, B. (2013), s. 1323.

[1122] Pekcanıtez, H. (1998), s. 242, 244. Alacaklının yabancı para cinsinden iflâs alacağını talep ederken yanlış kurdan Türk Lirasına çevirmesi, talebinin reddini gerektirmez. İflâs idaresi düzeltme yaparak alacağı buna göre kabul etmelidir (Pekcanıtez, H. (1998), s. 245); Deynekli, A. ve Kısa, S. (2005), s. 647.

[1123] Yılmaz, E. (2016), s. 1061. İİK m 233 hükmü 3494 sayılı Kanun ile yapılan değişiklikten önce ipoteğe bağlanmış alacaklar ile ilgili özel bir düzenleme içermiyorken; 3494 sayılı Kanun ile ve *"Uygulamada iflâs idaresinin keyfî olarak, ipoteğe bağlanmış alacakları reddettikleri görülmektedir. Yapılan değişiklikle iflâs idaresinin ipotekli alacakları reddetmek yetkisi kaldırılmakta ve kabul edilemeyeceğine ihtimal verdiklerini ikinci alacaklılar toplantısına sunma ve bunların kabul edilmemesi halinde istekli olan alacaklılara da alacağın tenzili veya ipoteğin iptâli hakkında 245 inci maddeye göre dava açma yetkisini devretme imkânı getirilmiştir"* gerekçesi ile ipotekli alacaklar yönünden iflâs idaresine reddetme hakkı tanınmamış ve bu alacakla ilgili kararın alacaklılar toplanmasına sunulması kuralı getirilmiştir. Bu hükmün eleştiri ve değerlendirmesi için bkz. Üstündağ, S. (2009), s. 166-168; Altay, S. (2004b), s. 1413, 1414.

[1124] Kuru, B. (2013), s. 1323, 1324; Kuru, B. (1997), s. 3212; Deynekli, A. ve Kısa, S. (2005), s. 645; Altay, S. (2004b), s. 1411, 1412.

m.248) iflâs idaresinden isteyebilir, alamadıklarında da masayı takip ve dava edebilirler[1125]. Düzenlenen sıra cetveli, dayanak tüm deliller ve belgeler ile birlikte iflâs dairesine verilir. İflâs idaresi, sıra cetvelinin iflâs dairesine verildiğini ve incelenmeye hazır olduğunu ilan eder (İİK m.234/I). İflâs idaresi, iddiaları tamamen veya kısmen reddedilen alacaklılar ile istihkak iddia edenlere ve istedikleri sıraya kabul edilmeyen alacaklılara ayrıca yazılı bildirimde bulunur (İİK m.234/II).

Usulüne uygun düzenlenen bir sıra cetvelinin ifade ettiği anlam şudur: Sıra cetveli iptal edilmediği takdirde, alacaklı sıra cetvelinde gösterilen pay oranında tasfiyeye iştirak eder[1126]. Sıra cetveline karşı bir itiraz yapılmazsa sıra cetveli kesinleşir ve iflâs idaresi bunu değiştirip düzeltemez[1127]. Bu sebeple, sıra cetvelinin adeta bir mahkeme hükmü gibi olduğu belirtilmektedir[1128]. Sıra cetveline karşı şikâyet veya itiraz yoluna gidilmezse veya yapılan şikâyet ve itiraz reddedilirse sıra cetveli kesinleşir. Kesinleşen sıra cetveline dayanarak pay cetveli düzenlenir (İİK m.247).

Terekenin iflâs hükümlerine göre tasfiyesinde, tasfiye masasına yazdırılan (İİK m.219/II/2,220) veya re'sen gözetilen (İİK m.231,220) her alacak ve istihkak iddiası yönünden inceleme yapılarak, masaya kabul edilenlerin miktarı ve sırası ile reddedilenlerin gösterildiği bir sıra cetveli hazırlanır. Tasfiye memuru iflâs idaresi yerine geçtiğinden, sıra cetvelinin hazırlanmasında iflâs idaresinin takip ettiği yolu takip eder[1129]. Bu tasfiyede

[1125] Muşul, T. ve Tezel Muşul, A. (2024), s. 1629; Arslan, R., Yılmaz, E., Taşpınar Ayvaz, S. ve Hanağası, E. (2023), s. 653; Pekcanıtez, H., Atalay, O., Sungurtekin Özkan, M. ve Özekes, M. (2023), s. 491; Üstündağ, S. (2009), s. 171; Gürdoğan, B. (1966), s. 153.
[1126] Üstündağ, S. (2009), s. 173; Deynekli, A. ve Kısa, S. (2005), s. 649; Berkin, M. N. (1972), s. 352, 353.
[1127] Kuru, B. (1997), s. 3229; Deynekli, A. ve Kısa, S. (2005), s. 649; Üstündağ, S. (2009), s. 173; Berkin, M. N. (1972), s. 353.
[1128] Berkin, M. N. (1972), s. 353; Deynekli, A. ve Kısa, S. (2005), s. 649.
[1129] Kuru, B. (1997), s. 3213; Üstündağ, S. (2009), s. 171; Deynekli, A. ve Kısa, S. (2005), s. 646; Görgün, L. Ş., Börü, L. ve Kodakoğlu, M. (2023), s. 583; Pekcanıtez, H., Atalay, O., Sungurtekin Özkan, M. ve Özekes, M. (2023), s. 490; Arslan, R., Yılmaz, E., Taşpınar Ayvaz, S. ve Hanağası, E. (2024), s. 652; Muşul, T. ve Tezel Muşul, A. (2024), s.1629; Üstündağ, S. (2009), s. 171, 172; Altay, S. (2004b), s. 1405; Aşık, İ., Oruç, Y., Tok, O. ve Saçar, Ö. F. (2023), s. 643, 644. *"Türk Medeni Kanununun 612. maddesi uyarınca, en yakın yasal mirasçıların tamamı tarafından reddedilen miras, sulh hukuk mahkemesince iflas hükümlerine göre tasfiyesine karar verilir.Mahkemece tasfiyenin açılmasıyla murisin haczi caiz tüm mal ve hakları tasfiye masasını oluşturur.Terekedeki mallar alacaklıların menfaatine olacak şekilde iflas hükümlerine göre paraya çevrilir ve elde edilen paralar alacaklılar arasında paylaştırılır.Ancak elde edilen paranın tüm alacakları karşılamaya yetmeyeceğinin anlaşılması halinde sıra cetveli düzenlenir ve bu sıraya göre alacaklılara ödeme yapılır.Alacakların hangi sırada yer alacağı İİK'nın 206. maddesinde düzenlenmiş ve bu maddede ilk üç sıradaki alacaklara imtiyaz tanınmıştır.İmtiyazlı alacaklar, adi alacaklara göre önce ödenmesi gereken alacaklardır.Rehinli ve kanunen imtiyazlı kabul edilmeyen bütün alacaklar İİK'nın 206. maddesindeki dördüncü sıraya girer.Sıralar arasındaki ilişki ise İİK'nın 207. maddesinde düzenlenmiştir. Bu maddedeki düzenleme uyarınca her sıranın alacakları kendi içinde eşit hakka sahiptir ve birbirlerine karşı öncelikleri bulunmamaktadır. Bu nedenle, bir sıraya isabet eden paranın bu sırada yer alan bütün alacaklılara alacakları*

"terekenin iflâs hükümlerine göre tasfiyesinde, ölüm tarihinden tasfiye kararı verilmesine kadar geçen süre" hesaba katılmayacağından (İİK m.206/V,4) sıra cetvelinde mirasbırakanın ölüm anına kadar işlemiş faizler gösterilir. Sonrasında işleyen faizler ise gösterilmez. Aynı sebeple, konusu yabancı para olan alacakların mirasbırakanın ölümü tarihindeki Türk Lirası karşılıklarına yer verilir. Tasfiye memuru, sıra cetvelini görevlendirilmesinden itibaren en geç iki ay içinde hazırlar. Ancak, zorunlu durumlarda İİK m.232 kapsamında bu sürenin uzatılmasını sulh hukuk mahkemesinden talep edebilir. Uzatılan süre içinde de sıra cetvelinin hazırlanmadığının anlaşılması üzerine, sulh hukuk mahkemesi tasfiye memurunun görevini sona erdirir ve hakkında görev yasağı kararı verebilir (İİK m.232).

Tasfiye memuru tarafından düzenlenen sıra cetveli, dayanağı tüm deliller ve belgeler ile birlikte sulh hukuk mahkemesine teslim edilir. Sıra cetvelinin verildiği ve incelemeye hazır olduğu ilan edilir (İİK m.234/I)[1130]. Ayrıca, iddiaları tamamen veya kısmen reddedilen alacaklılar ile istihkak iddiası sahiplerine ve istedikleri sıraya kabul edilmeyen alacaklılara, ilandan ayrı olarak yazılı bildirimde bulunulur (İİK m.234/II).

İflâs idaresi ve tasfiye memurları tarafından hazırlanan sıra cetveline karşı *şikâyet* veya *itiraz* yoluna başvurulabilir (İİK m.235). Her iki müracaat yolu da alacaklıların sıra cetvelindeki sıralarının mahkemeler önünde tartışılmasını, sıra cetvelinin ve içeriğinde yer alan alacakların doğruluğunun mahkemelerce denetlenmesini sağlar[1131].

5.3.4.1.1. Sıra cetveline karşı şikâyet

Sıra cetveline karşı şikâyet yoluna başvuru özel olarak düzenlenmiştir. Buna göre, yalnızca sıra cetvelindeki sırasına karşı koyan alacaklı, şikâyet yoluyla icra mahkemesine başvurulabilir (İİK m.235/IV). Ayrıca, sıra cetveli düzenlenirken uyulması gereken iflâs hukuku kurallarına aykırı hareket edilmesi, yapılan işlemin somut olaya uygun olmaması

nispetinde eşit olarak paylaştırılması gerekmektedir."(Yargıtay 14. HD., E. 2015/11475 K. 2016/3326 T. 16.3.2016, Lexpera, e. t. 01.04.2024).

[1130] İlan Örneği: *"T.C. GEMLİK (SULH HUKUK MAH.) SATIŞ MEMURLUĞUNDAN 2021/1 Tereke Satış SIRA CETVELİNİN İLANI Memurluğumuzda devam etmekte olan Terekenin İflas Hükümlerine Göre Tasfiyesinde muris *** ve *** oğlu, 20/07/19** Bilecik Doğumlu,***'nün alacaklıları hakkında hazırlanan sıra cetveli incelemeye hazır olup, İ.İ.K. 166,232,234,ve 235.maddeleri gereğince ilan ve tebliğ olunur."*(https://www.ilan.gov.tr/ilan/1638309/iflas-hukuku-davalari-iflas-ve-tasfiye-ilanlari-iflas-alacaklilari-sira-cetvelini-incelemeye-davet, e.t. 05.12.2024)

[1131] Arslanpınar Tat, T. (2021), s. 127.

gibi genel şikâyet sebepleri kapsamında yer alan, bildirilmiş bir alacağa sıra cetvelinde yer verilmemesi, alacaklının sunduğu belgelerin değerlendirilmemesi, cetvelinin açık olmaması, sıra cetvelinin ilân edilmemesi gibi iddialarla da sıra cetveline karşı şikâyet yoluna başvurulabilir (İİK m.16,235/IV)[1132].

Süresiz şikâyete tabi olan haller hariç olmak üzere, şikâyet süresi sıra cetvelinin ilanından ya da tebliğinden itibaren yedi gündür (İİK m.223/III,227/III,16/I). Şikâyet üzerine sıra cetvelinin değiştirilmesine karar verilirse, sıra cetvelinin değişik şeklinin yeniden ilan edilmesi gerekir. Değişen sıra cetveline karşı yeniden karşı koyma yollarına başvurulabilir[1133]. Sıra cetveline karşı şikâyet neticesinde verilen icra mahkemesi kararlarına karşı İİK m.363 ve m.364 hükümlerine göre kanun yoluna başvurulabilir.

Terekenin iflâs hükümlerine göre tasfiyesinde, tasfiye memuru tarafından hazırlanan sıra cetveline karşı alacaklılar tarafından yapılan şikâyetler, bu tasfiyede icra mahkemesinin görevlerini üstlenmiş olan *sulh hukuk mahkemesinde* görülür[1134]. Şikâyet süresi sıra cetvelinin ilanından itibaren yedi gündür (İİK m.223/III,227/III,16/I). Şikâyet üzerine sıra cetvelinin değiştirilmesine karar verilmesi halinde, sıra cetvelinin değişik şeklinin yeniden ilan edilmesi gerekir. Değişen sıra cetveline karşı yeniden karşı koyma yollarına başvurulabilir. Sulh hukuk mahkemesi tarafından sıra cetveline karşı yapılan şikâyetler

[1132] Yıldırım, M. K. ve Deren Yıldırım, N. (2021), s. 552. Kuru, B. (1997), s. 3230; Arslan, R., Yılmaz, E., Taşpınar Ayvaz, S. ve Hanağası, E. (2024), s. 653; Pekcanıtez, H., Atalay, O., Sungurtekin Özkan, M. ve Özekes, M. (2023), s. 492; Görgün, L. Ş., Börü, L. ve Kodakoğlu, M. (2023), s. 585; Muşul, T. ve Tezel Muşul, A. (2024), s. 1632, 1633; Atalı, M., Ermenek, İ. ve Erdoğan, E. (2023), s. 624; Üstündağ, S. (2009), s. 175, 176.

[1133] Kuru, B. (1997), s. 3233; Üstündağ, S. (2009), s. 176.

[1134] Kuru, B. (1993), s. 2829; Berkin, M. N. (1979), s. 56; Altay, S. (2004a), s. 520; Arslan, R., Yılmaz, E., Taşpınar Ayvaz, S. ve Hanağası, E. (2024), s. 602; Pekcanıtez, H., Atalay, O., Sungurtekin Özkan, M. ve Özekes, M. (2023), s. 440; Görgün, L. Ş., Börü, L. ve Kodakoğlu, M. (2023), s. 534, 535; Bolak, A. E. (1980), s. 1238; Aysoy, N. A. (1957), s. 155; Rüzgaresen, C. ve Erdem, M. (2011), s. 315. *"Birleştirilen dosya davacısı...Bankası A.Ş. vekili, Antalya 1. Sulh Hukuk Mahkemesinin 2012/34 tereke sayılı dosyasında, müvekkiline borçlu olan mirasbırakan ...'ın terekesinin iflas hükümlerine göre tasfiyesine karar verildiğini, mirasbırakana ait taşınmazın tapu kaydında müvekkilinin alacağı nedeni ile haciz şerhleri bulunmasına karşın Antalya 1. Sulh Hukuk Mahkemesinin 2015/1 Tereke satış dosyasında düzenlenen 20.07.2015 tarihli sıra cetveline müvekkilinin alacağının kaydedilmemiş olması gerekçesiyle itiraz etmiş, yeniden düzenlenecek sıra cetveline müvekkilinin alacağının kaydedilmesini istemiştir.Terekenin iflas hükümlerine göre tasfiyesinde "iflas idaresi" yerine "tasfiye memuru" ve "Ticaret Mahkemesi" yerine "Sulh Hukuk Mahkemesi" geçmektedir. Tasfiye memurunun işlemlerine karşı yapılacak şikâyetleri, sıra cetveline itirazları incelemek ve tasfiyenin son bulduğuna karar vermek sulh hukuk mahkemesine aittir.İcra İflas Kanununun 235. maddesinde "Sıra cetveline itiraz eden, talebinin haksız olarak ret veya tenzil edildiğini iddia ederse dava masaya karşı açılır. Muteriz başkasının kabul edilen alacağına veya ona verilen sıraya itiraz ediyorsa davasını o alacaklı aleyhine açar." düzenlemesi yer almaktadır.*"(Yargıtay 14. HD., E. 2016/16231 K. 2020/8039 T. 3.12.2020, Kazancı, e. t. 01.03.2024)

hakkında verilen kararlara karşı HMK hükümlerine göre kanun yoluna başvurulabilir (HMK m.362/1,b).

5.3.4.1.2. Sıra cetveline karşı itiraz davası

İflâs alacaklısı, talebi hakkında verilen ret ya da kısmen kabul kararının esasına, bir başka alacaklının alacağına veya onun sırasına itiraz etmek istediğinde, başvurması gereken yol sıra cetveline karşı itiraz davasıdır (İİK m.235/I,II). Bu davayı, alacakları sıra cetveline geçirilmiş veya geçirilmesi gereken iflâs alacaklıları veya istihkak iddiası sahipleri açabilir. Müflisin, masa alacaklılarının ya da masaya karşı ileri sürülmeyen bir istihkak iddiasının sahibinin bu davayı açma imkânı yoktur[1135].

Uygulamada, iflâs alacaklısının kendi alacağı için açtığı dava *kayıt kabul* davası, başka alacaklının alacağı için açtığı dava ise *kayıt silme* ya da *kayıt terkin* davası olarak adlandırılmaktadır[1136]. *Kayıt kabul* davası, alacağı iflâs idaresi tarafından tamamen veya kısmen reddedilen alacaklı tarafından iflâs masasına karşı açılır (İİK m.235/II/c.1). Bu dava bir eda davasıdır. İspat yükü davacıya aittir. Dava alacaklı lehine sonuçlanırsa, sıra cetveli iflâs idaresi tarafından mahkemenin kararı doğrultusunda düzeltilir. Bu durumda sıra cetvelinin yeniden ilan edilmesi gerekmez[1137].

Kayıt silme davası ise masaya karşı değil, diğer alacaklıya karşı açılır (İİK m.235/II/c.2). Bu davanın görülebilmesi için davacının alacağının kısmen de olsa sıra cetveline kabul edilmesi gerekir. Alacağı tamamen reddedilen alacaklı, kayıt silme değil

---

[1135] Kuru, B. (2013), s. 1330; Üstündağ, S. (2009), s. 178; Berkin, M. N. (1972), s. 307; Arslan, R., Yılmaz, E., Taşpınar Ayvaz, S. ve Hanağası, E. (2024), s. 654; Görgün, L. Ş., Börü, L. ve Kodakoğlu, M. (2023), s. 586. Sıra cetveline itiraz davasının maddi hukuk ilişkisine etkili bir takip hukuku davası olduğu, iflâs yargılaması bakımından kesin hüküm niteliği taşıdığı ancak alacaklı ile borçlu müflis arasındaki borç ilişkisini, davanın bu taraflar arasında görülmemiş olması sebebiyle kesin olarak ortaya koymadığı hakkında bkz. Üstündağ, S. (2009), s. 178,179.

[1136] Arslan, R., Yılmaz, E., Taşpınar Ayvaz, S. ve Hanağası, E. (2024), s. 654, 655; Görgün, L. Ş., Börü, L. ve Kodakoğlu, M. (2023), s. 586; Aşık, İ., Oruç, Y., Tok, O. ve Saçar, Ö. F. (2023), s. 649; Atalı, M., Ermenek, İ. ve Erdoğan, E. (2023), s. 625; Altay, S. (2004b), s. 1420; Muşul, T. ve Tezel Muşul, A. (2024), s. 1643 vd.*"İflasta sıra cetveli her halükârda düzenlenmek zorundadır. Sıra cetveline karşı alacaklılar itirazda bulunabilir. Hacizde sıra cetveline itiraz İİK.nun 142.maddesinde iflâsta sıra cetveline itiraz İİK.nun 235.maddesinde düzenlenmiştir. İflasta sıra cetveline itiraz davası uygulamada bir alacağın masaya kaydı için açılmışsa "kayıt kabul davası" olarak, bir alacağın masadan çıkarılması için açılmış ise "kayıt terkini davası" olarak nitelendirilmektedir"*(Yargıtay 19. HD. E. 2005/4431 K. 2005/10001 T. 13.10.2005, Kazancı, e. t. 01.03.2024)

[1137] Arslan, R., Yılmaz, E., Taşpınar Ayvaz, S. ve Hanağası, E. (2024), s. 654, 655; Kuru, B. (2013), s. 1333, 1334; Görgün, L. Ş., Börü, L. ve Kodakoğlu, M. (2023), s. 587; Aşık, İ., Oruç, Y., Tok, O. ve Saçar, Ö. F. (2023), s.649, 650; Altay, S. (2004b), s. 1426; Muşul, T. ve Tezel Muşul, A. (2024), s. 1639.

kayıt kabul davası açabilir. Kayıt silme davası bir tespit davasıdır ve ispat yükü davalıdadır. Davacı davayı kazanırsa davalının yerine geçer. Dava masrafları da dâhil olmak üzere, daha önce davalıya tahsis edilen hisse, sıraya bakılmaksızın alacağı oranında davacıya ödenir. Bakiye kalırsa, artan para diğer alacaklılara sıra cetveline göre dağıtılır (İİK m.235/III)[1138].

Sıra cetveline itiraz davasını açma süresi, sıra cetvelinin ilanından veya tebliğinden itibaren on beş gündür (İİK m.223/III,235/I). Dava, iflâsa karar verilen yerdeki ticaret mahkemesinde açılır (İİK m.235/I)[1139] ve basit yargılama usulüne göre görülür (İİK m.235/III). Sıra cetveline itiraz davalarında verilen kararlara karşı kanun yolu başvuruları HMK hükümlerine[1140] tabidir[1141]. Dolayısıyla, davanın miktar ve değeri kesinlik sınırlarının üzerindeyse istinaf ve temyiz yollarına başvurulabilir (HMK m.341,362).

Terekenin iflâs hükümlerine göre tasfiyesinde sıra cetveline itiraz davası, bu tasfiyede *asliye ticaret mahkemesinin* görevini üstlenmiş olan *sulh hukuk mahkemesinde* görülür[1142].

[1138] Arslan, R., Yılmaz, E., Taşpınar Ayvaz, S. ve Hanağası, E. (2024), s. 655; Kuru, B. (2013), s. 1335-1338; Pekcanıtez, H., Atalay, O., Sungurtekin Özkan, M. ve Özekes, M. (2023), s. 492; Altay, S. (2004a), s. 1425; Muşul, T. ve Tezel Muşul, A. (2024), s. 1641.

[1139] İİK m.235/I'in 3494 sayılı Kanun ile değişik halinden önce sıra cetveline itiraz davaları da iflâs kararını veren mahkemede görülmekteyken birden fazla ticaret mahkemesinin bulunduğu yerlerde ticaret mahkemelerinden herhangi birinde bu davanın açılabileceğine yönelik düzenleme yapılmıştır.

[1140] Sıra cetveline itiraz davalarında verilen kararlara karşı HMK'nın genel hükümlerinin mi yoksa İİK m.164/II hükmünün mü uygulanacağı konusunda Yargıtay'ın eski tarihli kararları tereddütlere yol açmıştır (bkz. Yargıtay 23. HD., E. 2013/9331 K. 2014/2408 T. 31.3.2014, Lexpera, e. t. 01.03.2024). Ancak, iflâs davalarında verilen kararlara ilişkin İİK m.164/II hükmünün sıra cetveline itiraz davası ile ilgisi bulunmaması sebebiyle kanun yolu başvuruları hakkında HMK'nın genel hükümlerinin uygulanması gerektiği kabul edilmektedir. İİK m.164/II hükmünün uygulanması gerektiği hakkındaki görüş için bkz. Aslanpınar Tat, T. (2021), s. 244-251.

[1141] Kuru, B. (1997), s. 3243, 3244; Deynekli, A. ve Kısa, S. (2005), s. 718, 719; Altay, S. (2004b), s.1427. *"3.3 Somut olayda; Bölge Adliye Mahkemesi kararının dayanağı olan ve 2004 sayılı İcra ve İflas Kanunu'nun 164. maddesinde belirtilen 10 günlük istinaf süresi, aynı kanunun 155 vd. maddelerinde düzenlenen iflas prosedürüne ilişkindir. İşbu uyuşmazlığa konu talep ise iflas sıra cetvelinde kayıt kabul istemidir. Yukarıda da açıklandığı üzere; kayıt kabul davalarında kanun yoluna başvuru süresi hakkında açık bir düzenleme olmadığı gözetilerek kıyas yoluyla iflasa ilişkin kanun yolu süresini belirleyen İİK'nın 164. maddesindeki 10 günlük sürenin uygulanabileceği sonucuna varılamaz. Bu nevi kararlar genel hükümlere tabi olup, istinaf süresi HMK'nın 345. maddesi gereğince iki haftadır."*(Yargıtay 6. HD., E. 2022/3885 K. 2023/3866 T. 15.11.2023, Lexpera, e. t. 01.03.2024)

[1142] Kuru, B. (1993), s. 2829; Berkin, M. N. (1979), s. 56; Altay, S. (2004a), s. 520; Arslan, R., Yılmaz, E., Taşpınar Ayvaz, S. ve Hanağası, E. (2024), s. 602; Pekcanıtez, H., Atalay, O., Sungurtekin Özkan, M. ve Özekes, M. (2023), s. 440; Görgün, L. Ş., Börü, L. ve Kodakoğlu, M. (2023), s. 534, 535; Rüzgaresen, C. ve Erdem, M. (2011), s. 315.Terekenin iflâs hükümlerine göre tasfiyesi kapsamında düzenlenen sıra cetvelinde alacak miktarının eksik hesaplandığı iddiasıyla asliye ticaret mahkemesinde açılan kayıt kabul davasının sulh hukuk mahkemesinde görülmesi gerektiği gerekçesiyle verilen ilk derece mahkemesi görevsizlik kararı için bkz. *"....terekenin iflas hükümlerine göre tasfiyesi halinde "iflas idaresi" yerine "tasfiye memuru" ve "Ticaret Mahkemesi" yerine "Sulh Hukuk Mahkemesinin" görev yapması gerektiği anlaşıldığından tasfiye memurunun işlemlerine karşı yapılacak şikayetlerin ve sıra cetveline yönelik itirazların incelenmesi bakımından tasfiye sonu buluncaya kadar sulh hukuk mahkemesi görevli olduğundan (Yargıtay 14. HD'nin 2017/3282 Esas ve 2017/7320 Karar) işbu dava bakımından Sulh Hukuk Mahkemesi'nin görevli olması nedeniyle görev - dava şartı yokluğundan davanın usulden reddine, mahkememizin görevsizliğine, karar kesinleştiğinde ve talep*

Dava açma süresi, sıra cetvelinin ilanından veya tebliğinden itibaren on beş gündür (İİK m.223/III,235/I). Dava basit yargılama usulüne tabidir (İİK m.235/III). Olağan iflâs tasfiyesinde kayıt kabul davası, iflâs masasını temsilen iflâs idare memurları hasım gösterilerek açılır. Terekenin iflâs hükümlerine göre tasfiyesinde ise tasfiye masasını temsilen tasfiye memuru hasım gösterilerek açılır. Alacaklı davayı kazanırsa, sıra cetveli mahkemenin kararına göre tasfiye memuru tarafından düzeltilir. Kayıt terkin davası ise bir alacaklı tarafından diğer alacaklıya karşı açılır. Davacı alacaklı davayı kazanırsa davalı alacaklının yerine geçer. Dava masrafları da dâhil olmak üzere, daha önce davalıya tahsis edilen hisse, sıraya bakılmaksızın alacağı oranında davacıya ödenir. Bakiye kalırsa, diğer alacaklılara sıra cetveline göre dağıtılır (İİK m.235/III). Sulh hukuk mahkemesinin sıra cetveline itiraz davasında verdiği karara karşı HMK hükümlerine göre yalnızca istinaf

---

halinde davanın görevli İstanbul Sulh Hukuk Mahkemesi'ne gönderilmesine karar vermek gerekmiştir." (İstanbul 1. Asliye Ticaret Mahkemesi, E. 2021/701 K. 2021/938, T. 23.12.2021, Lexpera, e. t. 01.04.2024). Terekenin iflâs hükümlerine göre tasfiyesi kapsamında düzenlenen sıra cetveline alacak kaydı yapılmadığı iddiasıyla açılan ve sulh hukuk mahkemesi tarafından görülen davalara ilişkin Yargıtay ilamları için bkz. *"...Antalya 1. Sulh Hukuk Mahkemesinin 2012/34 tereke sayılı dosyasında, müvekkiline borçlu olan mirasbırakan...'ın terekesinin iflas hükümlerine göre tasfiyesine karar verildiğini,...kamu alacaklarının imtiyazlı olmasına karşın Antalya 1. Sulh Hukuk Mahkemesinin 2015/1 tereke satış dosyasında düzenlenen 20.07.2015 tarihli sıra cetveline müvekkilinin alacağının kaydedilmemiş olması gerekçesiyle itiraz etmiş, yeniden düzenlenecek sıra cetveline müvekkilinin alacağının imtiyazlı olarak kaydedilmesini istemiştir.Birleştirilen dosya davacısı...sıra cetveline müvekkilinin alacağının kaydedilmemiş olması gerekçesiyle itiraz etmiş, yeniden düzenlenecek sıra cetveline müvekkilinin alacağının kaydedilmesini istemiştir.Terekenin iflas hükümlerine göre tasfiyesinde "iflas idaresi" yerine "tasfiye memuru" ve "Ticaret Mahkemesi" yerine "Sulh Hukuk Mahkemesi" geçmektedir. Tasfiye memurunun işlemlerine karşı yapılacak şikâyetleri, sıra cetveline itirazları incelemek ve tasfiyenin son bulduğuna karar vermek sulh hukuk mahkemesine aittir."*(Yargıtay 14. HD., E. 2016/16231 K. 2020/8039 T. 3.12.2020, Kazancı, e. t. 01.03.2024);*"İlk Derece Mahkemesinin 18.03.2013 tarih ve 2012/18 Esas, 2013/58 Karar sayılı kararıyla; davanın kabulüyle 204.064,21 TL davacı alacağının İstanbul 1. Sulh Hukuk Mahkemesinin 2010/25 Esas sayılı tereke tasfiye dosyasına kayıt ve kabulüne karar verilmiştir.Davalı vekili temyiz dilekçesinde özetle; davacının kaydını talep ettiği 23.588.071,00 TL alacağın 23.384.006,79 TLlik kısmının, asıl alacak ve 21.09.2010 tarihi itibariyle işlemiş faizinin toplamı olması nedeniyle kabul edilerek sıra cetvelinde 4. sıraya kaydına karar verildiğini, bakiyesi olan 204.064,21 TL'lik kısmının ise icra dosyalarının ferileri olduğunun anlaşılması nedeniyle talebin reddine karar verildiğini...belirterek, kararın bozulmasına karar verilmesini talep etmiştir.Açıklanan sebeple; davalı vekilinin yerinde görülmeyen tüm temyiz itirazlarının reddi ile usul ve kanuna uygun olan kararın ONANMASINA..."*(Yargıtay 7. HD E. 2023/2407 K. 2023/4107 T. 25.9.2023, Kazancı, e. t. 01.04.2024);*"1) Dava, alacağın tereke masasına kayıt ve kabul istemine ilişkindir.... Terekenin iflas hükümlerine göre tasfiyesinde "iflas idaresi" yerine "tasfiye memuru" ve "Ticaret Mahkemesi" yerine "Sulh Hukuk Mahkemesi" geçmektedir.Tasfiye memurunun işlemlerine karşı yapılacak şikayetleri, sıra cetveline itirazları incelemek ve tasfiyenin son bulduğuna karar vermek sulh hukuk mahkemesine aittir (Kuru B., İcra ve İflas Hukuku El Kitabı, Tamamen Yeniden Yazılmış ve Genişletilmiş 2. Baskı, s. 1202, Ankara, 2013).Bu bilgiler ışığında, mahkemece, davanın açıldığı tarihte yürürlükte olan HUMK'nın 8/III. madde hükmü yollaması ile TMK'nın 636. ve karar tarihinde yürürlükte olan HUMK'nın 7 ve 27. madde hükümleri uyarınca dava dilekçesinin görevsizlik nedeniyle reddine karar verilmesi gerekirken,..."*(Yargıtay 23. HD. 18.11.2013 T. E: 5329, K: 7171, app.e-uyar.com, e. t. 13.09.2024). Terekenin iflâs hükümlerine göre tasfiyesinde açılacak sıra cetveline itiraz davalarının davanın konusu ve miktarına göre görevli olan mahkemede açılacağı yönündeki aksi görüşler için bkz. (1933 tarih, 657/237 sayılı Yargıtay kararına atıfla) Bolak, A. E. (1980), s. 1244; Aysoy, N. A. (1957), s. 156. Ayrıca, itirazın diğer alacaklının alacağına karşı olması halinde sulh hâkiminin itiraz eden alacaklıya diğerine karşı dava açmak için mühlet vereceği görüşü hakkında bkz. Erkul, C. (1939), s. 208.

yoluna başvurulabilir. Zira sulh hukuk mahkemesinin verdiği kararlara karşı temyiz yolu kapalıdır (HMK m.362/1,b).

5.3.5. Alacakların geç bildirilmesi

İflâsın tasfiyesinde, sıra cetvelinin düzenlenmesi aşamasının geçirilmesi, masaya alacak yazdırma hakkının kaybedildiği anlamına gelmez. İflâs kapanıncaya kadar masaya iflâs alacağı yazdırılabilir (İİK m.236). Bununla birlikte, alacağını geç bildiren ve iflâs idaresi tarafından alacağı tamamen veya kısmen kabul edilen alacaklı, başvurusundan önce yapılan geçici dağıtmaya iştirak edemez (İİK m.236/III). Ayrıca, geç başvurmanın cezası olarak, bu sebeple ortaya çıkan giderler geç başvuran alacaklıya yüklenir ve alacaklı masrafları peşin vermeye zorlanabilir (İİK m.236/II).

Alacağın geç bildirilmesi, iflâs idaresinin alacağı inceleme usulünü değiştirmez. Alacak vaktinde yapılan bir müracaat gibi incelenerek kabulüne ya da reddine karar verilir. Kabulüne karar verilen alacak sıra cetveline geçirilir. Bu durumda, sadece bu alacak için sıra cetveli düzeltilerek iflâs dairesine verilir ve ilân edilir (İİK m.236/IV). Geç başvuran alacaklı, alacağının istediği sıraya yazılmadığı iddiasıyla sıra cetveline karşı şikâyet yoluna başvurabilir (İİK m.236/V). Ancak, geç başvuran alacaklı, daha önce sıra cetveline kabul edilen alacaklılara karşı, onların alacakları ya da sıralarıyla ilgili bir dava (kayıt silme davası) açamaz. Buna karşılık, daha önce sıra cetveline kabul edilen diğer alacaklılar, geç başvuran alacaklının sıra cetveline kabul edilen alacağına veya ona verilen sıraya itiraz edebilirler ve düzeltilmiş sıra cetvelinin ilanından itibaren on beş gün içinde geç başvuran alacaklıya karşı sıra cetveline itiraz (kayıt silme) davası açabilirler (İİK m.236/V). Bu davaya, sadece geç başvuran alacaklının başvurusu üzerine düzeltilen sıra cetveli konu edilebilir[1143].

İflâs idaresi geç başvuran alacaklının alacağını kısmen reddederse, bu durumda alacaklı düzeltilmiş sıra cetvelinin ilanından itibaren on beş gün içinde iflâs masasına karşı kayıt kabul davası açabilir (İİK m.236/V). İflâs idaresi alacağı tamamen reddederse, sıra cetvelinin düzeltilmeyeceğinden ilanı da gerekmez. Yalnızca, geç başvuran alacaklıya

[1143] Arslan, R., Yılmaz, E., Taşpınar Ayvaz, S. ve Hanağası, E. (2024), s. 656, 657; Kuru, B. (2013), s. 1342-1343; Altay, S. (2004b), s.1631; Atalı, M., Ermenek, İ. ve Erdoğan, E. (2023), s. 625, 626; Yıldırım, M. K. ve Deren Yıldırım, N. (2021), s. 546; Gürdoğan, B. (1966), s. 139.

alacağının tamamen reddedildiği bildirilir (İİK m.234/II). Alacaklı bu bildirimin tebliğinden itibaren on beş gün içinde kayıt kabul davası açabilir (İİK m.236/V)[1144].

Terekenin iflâs hükümlerine göre tasfiyesinde İİK m.220 hükmü gereği alacak kayıt süreleri daha kısa tutulabilmekte ancak bu durum sıra cetvelinin düzenlenme zamanı bakımından bir fark yaratmamaktadır. İflâs tasfiyesinde geç müracaat da esas itibarıyla sıra cetvelinin düzenlenmesinden sonraki başvuruları kapsamakta, bu aşamaya kadar yapılanlar geç kalan müracaat olarak değerlendirilmemektedir[1145]. Dolayısıyla, olağan iflâs tasfiyesinde de terekenin iflâs hükümlerine göre tasfiyesinde de geç müracaatın değerlendirmesi prensip itibarıyla aynıdır[1146]. Tasfiye memuru, sıra cetveli düzenlendikten sonra başvurulmuş olsa bile, tasfiye kapanana kadar ileri sürülen alacak veya istihkak iddialarını vaktinde yapılmış gibi değerlendirerek bunların kabulüne, reddine veya kısmen kabulüne karar verir.

Tasfiye memuru alacağın kabulüne karar verirse, alacak sıra cetveline geçirilir. Sıra cetveli sadece bu alacak için düzeltilerek sulh hukuk mahkemesine verilir ve ilân edilir (İİK m.236/IV). Geç başvuran alacaklı, alacağının istediği sıraya yazılmadığı iddiasıyla sıra cetveline karşı şikâyet yoluyla sulh hukuk mahkemesine başvurabilir (İİK m.236/V). Daha önce sıra cetveline kabul edilen diğer alacaklılar da geç başvuran alacaklının sıra cetveline kabul edilen alacağına veya ona verilen sıraya itiraz edebilirler ve düzeltilmiş sıra cetvelinin ilanından itibaren on beş gün içinde geç başvuran alacaklıya karşı sulh hukuk mahkemesinde kayıt silme davası açabilirler (İİK m.236/V).

Geç başvuran alacaklının alacağı tasfiye memuru tarafından kısmen reddedilirse, alacaklı düzeltilmiş sıra cetvelinin ilanından itibaren on beş gün içinde tasfiye masasına karşı kayıt kabul davası açabilir (İİK m.236/V). Alacağın tamamen reddi halinde ise sıra cetvelinin düzeltilmesi ve ilanı gerekmediğinden, geç başvuran alacaklıya alacağının tamamen reddedildiği bildirilir. (İİK m.234/II). Geç başvuran alacaklı, bu bildirimin ardından on beş gün içinde sulh hukuk mahkemesinde kayıt kabul davası açabilir (İİK m.236/V).

[1144] Arslan, R., Yılmaz, E., Taşpınar Ayvaz, S. ve Hanağası, E. (2024), s. 657; Kuru, B. (2013), s. 1343; Altay, S. (2004b), s.1631.
[1145] Altay, S. (2004b), s.1630.
[1146] Tanju, F. (1957), s. 159; Aysoy, N. A. (1957), s.154; Bolak, A. E. (1980), s. 1246.

5.3.6. İkinci alacaklılar toplanması

Sıra cetveli düzenlenmesi için öngörülen sürenin geçmesinden sonra (İİK m.232), iflâs idaresi alacakları tamamen veya kısmen kabul edilen alacaklıları ikinci alacaklılar toplanmasına davet eder. Ayrıca, sıra cetveline itiraz davası açmış alacaklılardan, bu davayı gören mahkemece ikinci alacaklılar toplanmasına katılmasına karar verilenler de toplanmaya davet edilir (İİK m.237/I). Bu toplanma için sıra cetvelinin kesinleşmiş olması gerekmez[1147]. Ancak, iflâs kararının kesinleşmiş olması şarttır (İİK m.164/III). İkinci alacaklılar toplanmasına iflâs müdürü veya yardımcısı başkanlık eder (İİK m.237/IV). Toplantı ve karar nisabı için birinci alacaklılar toplanmasına ilişkin hükümler uygulanır (İİK m.237/IV). Ancak, birinci alacaklılar toplanmasından farklı olarak, burada toplantı ve karar yeter sayısı sıra cetveline kayıtlı olan alacaklılara göre belirlenir[1148].

İkinci alacaklılar toplanması, alacakların incelenmesi ve sıra cetvelinin düzenlenmesi aşamaları geçilerek, gerçekten iflâs alacaklısı oldukları tespit edilen alacaklıların katılması sebebiyle, birinci alacaklılar toplanmasına göre daha geniş yetkilere sahip olup, tasfiyenin yürütülmesi için önceden öngörülebilecek tüm kararları almaya yetkilidir"[1149]. Toplanmanın münhasır yetkileri, konusu mülkiyet olan istihkak iddiaları hakkındaki iflâs idaresi kararlarını nihaî olarak incelemek; iflâsın açılması ile duran hukuk davalarına devam edilip edilemeyeceğine karar vermek; alacaklıların masa tarafından takip edilmesine gerek görmedikleri bir iddianın ya da davanın takip yetkisinin isteyen alacaklıya devrine karar vermek; masa mallarının pazarlıkla satılıp satılmayacağına karar vermek; müflis tarafından yapılmış ve toplantı ilanında belirtilmiş konkordato teklifini görüşmek; tutarı 59.540,00 TL[1150]'den fazla alacaklar hakkında iflâs idaresine sulh, tahkim, feragat ve kabul yetkisi vermek; iflâs tasfiyesi altı aydan daha fazla sürecek ise basit tasfiye usulünün uygulanmasına karar vermek; geçici dağıtım yapılmasına karar vermek ve birinci alacaklılar toplanmasının bazı kararlarını gözden geçirmek şeklinde sıralanabilir[1151].

[1147] Kuru, B. (1997), s. 3283; Altay, S. (2004b), s. 1639.
[1148] Deliduman, S. (2002), s. 132.
[1149] Erdönmez, G. (2005), s. 64; Berkin, M. N. (1972), s. 358; Kuru, B. (1997), s. 3287; Deliduman, S. (2002), s. 98; Aşık, İ., Oruç, Y., Tok, O. ve Saçar, Ö. F. (2023), s. 652.
[1150] Bu tutar 2024 yılı için geçerlidir.
[1151] Deliduman, S. (2002), s. 94-112; Erdönmez, G. (2005), s. 63-96; Üstündağ, S. (2009), s. 182, 183; Gürdoğan, B (1966), s. 140-142; Aşık, İ., Oruç, Y., Tok, O. ve Saçar, Ö. F. (2023), s. 652, 653; Pekcanıtez, H., Atalay, O., Sungurtekin Özkan, M. ve Özekes, M. (2023), s. 495; Muşul, T. ve Tezel Muşul, A. (2024), s. 1643; Berkin, M. N. (1972), 358-360; Kuru, B. (1997), s. 3288.

İkinci alacaklılar toplantısı yapılamaz ya da karar yeter sayısı oluşmazsa, iflâs idaresi iflâs kapanıncaya kadar tasfiyeyi devam ettirir (İİK m.239). Bu toplantının yapılamaması, alacaklıların yeniden toplanmasına engel değildir. Ayrıca, yeniden yapılacak alacaklılar toplantısının gündemindeki konular hakkında alacaklıların oyu, bilinen adreslerine taahhütlü bir mektupla yazılacak davet üzerine gönderilecek, imzası noterlikçe tasdikli cevap yazısıyla da elde edilebilir (İİK m.240).

Terekenin iflâs hükümlerine göre ve adi tasfiye usulü ile tasfiyesinde, tasfiye memuru alacakları tamamen veya kısmen kabul edilen alacaklıları ikinci alacaklılar toplanmasına davet eder[1152]. Ayrıca, sıra cetveline itiraz davası açmış alacaklılardan, sulh hukuk mahkemesinin ikinci alacaklılar toplanmasına katılmasına karar verdikleri de davet edilir (İİK m.237/I). Sıra cetvelinin kesinleşmiş olması gerekmez[1153]. Ancak, iflâs hükümlerine göre tasfiye kararı kesinleşmiş olmalıdır (İİK m.164/III). Toplanmaya tasfiye memuru başkanlık eder. (İİK m.237/IV)[1154].

İkinci alacaklılar toplanmasının münhasır yetkileri, toplanmanın yapılaması halinde tasfiye memurunun tasfiyeyi devam ettirmesi, alacaklıların karar vermesi gereken hususlarda İİK m.240 kapsamında işlem yapılabilmesi gibi hususlar, terekenin iflâs hükümlerine göre tasfiyesindeki ikinci alacaklılar toplanması için de geçerli kurallardır[1155]. Ancak, terekenin iflâs hükümlerine göre tasfiyesinde konkordato teklif edilmesinin mümkün olmadığı görüşünü benimsediğimizden[1156], bize göre bu tasfiyede ikinci alacaklılar toplanmasının borçlunun konkordato teklifini karara bağlamak gibi bir görevi

[1152] İlan Örneği: *"CEYHAN1. (SULH HUKUK MAH.) SATIŞ MEMURLUĞUDosya No:2023/2 Tereke Satış İFLAS ALACAKLILARI SIRA CETVELİNİN VE İKİNCİ ALACAKLILARIN TOPLANTISININ İLANI Murisin adı soyadı ve yerleşim yeri: İbrahim ***- TC: *** Ceyhan Sulh Hukuk Mahkemesinin 2021/15 Tereke - 2022/16 Karar sayılı ilamı gereğince terekesinin iflas hükümlerine göre tasfiyesine karar verilen İbrahim YÖRÜKhakkındaki alacak ve istihkak iddialarının tahkik ve tetkik işlemi bitmiş, İcra ve İflas Kanununun 206 ve 207. maddeleri gereğince düzenlenen alacaklılar sıra cetveli Ceyhan İcra Dairesi'nce incelemeye hazır bulundurulmuştur. Sıraya ve alacağın esasına ve miktarına ilişkin itirazların, ilandan itibaren 7 gün içinde İcra ve İflas Kanununun 235.maddesi hükmüne göre yapılması, gereken kanuni işlemin ifası için ikinci alacaklılar toplantısı günü olarak tayin edilen 05/02/2025 günü saat 11:00 - 11:15 arasında Ceyhan Adliye Sarayı İcra Müdürü Odası - Atatürk Mahallesi Ceyhan / ADANA adresinde hazır bulunmaları veya yetkili bir vekil göndermeleri lüzumu İcra ve İflas Kanununun 232, 234, 235. maddeleri gereğince ilan ve tebliğ olunur."*(https://www.ilan.gov.tr/ilan/1649659/iflas-hukuku-davalari-iflas-ve-tasfiye-ilanlari-iflas-alacaklilari-sira-cetvelinin-ve-ikinci-alacaklilarin-toplantisinin-ilani, e.t. 10.12.2024)

[1153] Kuru, B. (1997), s. 3283; Altay, S. (2004b), s. 1639.

[1154] Bolak, A. E. (1980), s. 1246; Aysoy, N. A. (1957), s.157.

[1155] Aysoy, N. A. (1957), s. 156, 157; Tanju, F. (1957), s. 159; Bolak, A. E. (1980), s. 1246.

[1156] Bkz. "**3.3.4. İflâs**"

bulunmamaktadır. İkinci alacaklılar toplanması kararlarına karşı yapılacak şikâyet sulh hukuk mahkemesi tarafından incelenerek karar bağlanır.

5.4. Tasfiye Masası Mallarının Paraya Çevrilmesi ve Paraların Paylaştırılması

5.4.1. Paraya çevirme

İflâs tasfiyesinde, alacaklıların paylarını alabilmesi için masa malların paraya çevrilmesi gerekir[1157]. Rehinli malların satışı, müflise ait olmakla birlikte masa için faydalı olmayacağı anlaşılarak kapatılan iş yerleri, kıymeti düşecek ya da muhafazası masraflı malvarlığı değerleri ve borsa veya piyasada fiyatı bulunan kıymetler ikinci alacaklılar toplanması beklenmeden satılabilmektedir (İİK m.185,210,229). Ancak bu istisnai durumlar dışında masa mallarının satılarak paraya çevrilmesi kural olarak ikinci alacaklılar toplanmasından sonra yapılır (İİK m.229/II).[1158]

Masa malların satılarak paraya çevrilebilmesi için ana kural açık artırma ile satıştır. Pazarlıkla satış yapılabilmesi için ikinci alacaklılar toplanmasında bu yönde bir karar verilmesi gerekir (İİK m.241/I)[1159]. Üzerinde rehin hakkı bulunan masa mallarının pazarlıkla satışı da rehin sahibinin muvafakatine bağlıdır (İİK m.241/II). Pazarlıkla satış, iflâs idaresi tarafından ve satış sözleşmesine ilişkin genel hükümlere göre yapılır (TBK m.207 vd.)[1160]. Ticari ve ekonomik bütünlük arz eden veya bir bütün halinde satılması durumunda daha

[1157] Kuru, B. (1997), s. 3291; Berkin, M. N. (1972), s. 314; Yıldırım, M. K. ve Deren Yıldırım, N. (2021), s. 564; Üstündağ, S. (2009), s. 185; Altay, S. (2004b), s. 1649. İflâsın tasfiyeye yönelik amacının, masaya dâhil olan tüm malvarlığı değerlerinin satılarak paraya çevrilmesi şeklinde anlaşılmaması gerektiği, iflâs idaresinin müflisin menfaatleri ile alacaklıların menfaatleri arasındaki dengeyi gözetme yükümlülüğü kapsamında masa mallarından birinin ya da bir kısmının satılmasının tüm alacakları karşılanmaya yetmesi halinde ya da acele satışlarla elde edilen masa geliri ile alacakların karşılanması mümkün olduğunda tüm masa mallarının satılması gibi müflisin menfaatlerine aykırı olacak şekilde hareket etmemesi gerektiği hakkında bkz. Kuru, B. (1997), s. 3293.

[1158] Altay, S. (2004b), s. 1653; Üstündağ, S. (2009), s. 186; Aşık, İ., Oruç, Y., Tok, O. ve Saçar, Ö. F. (2023), s. 655; Arslan, R., Yılmaz, E., Taşpınar Ayvaz, S. ve Hanağası, E. (2024), s. 662; Görgün, L. Ş., Börü, L. ve Kodakoğlu, M. (2023), s. 589; Aşık, İ., Oruç, Y., Tok, O. ve Saçar, Ö. F. (2023), s.649, 650; Muşul, T. ve Tezel Muşul, A. (2024), s. 1645.

[1159] Berkin, M. N. (1972), s. 314; Üstündağ, S. (2009), s. 185; Muşul, T. ve Tezel Muşul, A. (2024), s. 1645; Altay, S. (2004b), s. 1662; Arslan, R., Yılmaz, E., Taşpınar Ayvaz, S. ve Hanağası, E. (2024), s. 663; Yıldırım, M. K. ve Deren Yıldırım, N. (2021), s. 566; Görgün, L. Ş., Börü, L. ve Kodakoğlu, M. (2023), s. 590.

[1160] Kuru, B. (1997), s. 3298; Arslan, R., Yılmaz, E., Taşpınar Ayvaz, S. ve Hanağası, E. (2024), s. 663; Görgün, L. Ş., Börü, L. ve Kodakoğlu, M. (2023), s. 590. Aşık, İ., Oruç, Y., Tok, O. ve Saçar, Ö. F. (2023), s.657. Pazarlıkla satışın hukuki mahiyeti hakkındaki tartışmalar için bkz. Erturgut, M. (2000).*İcra ve İflâs Hukukunda Menkullerin Paraya Çevrilmesi*.Ankara: Yetkin Yayınları, s. 161-170.

yüksek gelir elde edileceği anlaşılan mal ve haklar ile bu mal ve hakları bünyesinde barındıran işletmeler, satış usulü fark etmeksizin bir bütün olarak satılır (m.241/III)[1161].

İflâs tasfiyesindeki açık artırma ile satış ilanı, artırma, ihale ve satış şartları bakımından hacizdeki satış kurallarına atıf yapılmış (İİK m.242,243,244); rehinli mallara ve üretime yönelik yerlere ilişkin 185. madde hükmüne aykırı olmama koşulu öngörülmüştür (İİK m.243/I). Bu kapsamda, İİK m.111/b, m.117, m.118, m.124, m.125, m.130, m.131, m.134 ve m.135 hükümlerinin iflâstaki artırma yoluyla satışta da uygulanacağı kurala bağlanmıştır (İİK m.244). İflâs tasfiyesinde de uygulanan haciz yolunda satışa ilişkin hükümler, satışın tamamen elektronik ortamda yapılmasına ilişkin değişiklikleri içeren 7343 sayılı Kanun ile değiştirilmiştir. Buna göre, İİK kapsamındaki açık artırma suretiyle satışların tamamı elektronik ortamda gerçekleştirilmektedir[1162].

İflâs tasfiyesinde, paraya çevirme işlemi sırasında yapılan satış neticesinde, taşınmaz ve taşınmaz malların mülkiyeti, isteğe bağlı açık artırmadan farklı olarak ihale anında alıcıya geçer[1163] (İİK m.244,134/I;TBK m.279;TMK m.705). İflâs idaresinin tanışır ve taşınmaz malları açık artırma ile satması hakkında İİK m.l34 hükümleri uygulanacağından, bu satışlara karşı ihalenin feshi talebiyle icra mahkemesine müracaat edilir (İİK m.244)[1164].

Taşınır ve taşınmazlar dışında kalan, müflise ait intifa hakkı, müflisin müşterek veya iştirak halindeki mülkiyet hissesi, paylaşılmamış mirastaki hissesi, fikir ve sanat eserleri üzerindeki hakları gibi haklarının paraya çevrilmesinde iflâs tasfiyesine özgü düzenlemelere yer verilmediğinden, bunlar da haciz yoluyla takibe ilişkin hükümler (İİK m.121) kıyasen uygulanarak paraya çevrilir[1165].

[1161] Arslan, R., Yılmaz, E., Taşpınar Ayvaz, S. ve Hanağası, E. (2024), s. 663; Aşık, İ., Oruç, Y., Tok, O. ve Saçar, Ö. F. (2023), s. 654, 655; Muşul, T. ve Tezel Muşul, A. (2024), s. 1645; Pekcanıtez, H., Atalay, O., Sungurtekin Özkan, M. ve Özekes, M. (2023), s. 488.

[1162] Detaylı bilgi için bkz. Pekcanıtez, H., Atalay, O., Sungurtekin Özkan, M. ve Özekes, M. (2023), s. 215-252. Elektronik ortamda satış usulü hakkında detaylı bilgi için bkz. Çavuş, B. (2023). İcra ve İflâs Hukukunda Elektronik Ortamda (Çevrimiçi) Satış Usûlü. *AndHD*, 9(2), ss. 503-537.

[1163] Aral, F. ve Ayrancı, H. (2020).*Borçlar Hukuku Özel Borç İlişkileri, Yetkin Yayınları*. Ankara:Yetkin Yayınları, s. 236, 237.

[1164] Kuru, B. (1997), s. 3309; Altay, S. (2004b), s. 1681. Taşınmazların açık artırma yoluyla satışı hakkında detaylı bilgi için bkz. Aslan, E. K. (2004). *İcra ve İflâs Hukukunda Taşınmaz Malların Açık Artırma Yolu ile Paraya Çevrilmesi*. İzmir: Güncel Yayınevi. Taşınırların satışı hakkında detaylı bilgi için bkz. Erturgut, M. (2000).

[1165] Kuru, B. (1997), s. 3313; Altay, S. (2004b), s. 1687-1692.

İflâs masasındaki taşınır, taşınmaz ve diğer malvarlığı değerlerinin yanı sıra, müflisin iflâs masasına dâhil olan alacaklarının da masanın temsilcisi olarak iflâs idaresi tarafından takip ve tahsil edilmesi gerekir (İİK m.229/I). İflâs idaresi, çekişmesiz olan iflâs alacaklarını tahsil bakımından tam yetkilidir. Çekişmeli olan alacaklar hakkında karar verme yetkisi ikinci alacaklılar toplanmasına ait olduğundan, iflâs idaresinin bunların tahsilini toplanmanın gündemine getirmesi gerekir[1166]. İkinci alacaklılar toplanması bir alacağın takip edilmesini gereksiz bulursa, o alacağı takip etme yetkisi sıra cetvelinde yer alan ve takip yetkisini devralmak isteyen bir veya birden fazla alacaklıya devredilir (İİK m.245)[1167]. Bu hakkı devralan alacaklı, giderleri kendisine ait olmak üzere, takip yetkisini masa yerine ancak kendi adına kullanır[1168]. Masanın aktifine ilişkin bir dava hiçbir alacaklı tarafından devralınmak istenmezse, davayı takip yetkisi müflise geçer[1169].

Terekenin iflâs hükümlerine göre tasfiyesinde de malların satış usulünün belirlenmesi, satışın yapılması ve alacakların tahsiline ilişkin hususlarda olağan iflâstaki hükümler uygulanır[1170]. Satışa hazırlık ve satış işlemleri tasfiye memuru tarafından gerçekleştirilir. Tasfiye memurunun paraya çevirme sırasında yapacağı işlemlere karşı şikâyetler ile İİK m.l34'e göre açılacak ihalenin feshi davaları sulh hukuk mahkemesinde görülür[1171]. Terekenin iflâs hükümlerine göre tasfiyesinde, masanın takip etmeme yönünde tercih kullandığı ve hiçbir alacaklının da takip yetkisini devralmadığı çekişmeli alacaklar bakımından, mirasçıların dava takip yetkisinin doğması söz konusu değildir. Zira tüzel kişiliği ve hak ehliyeti bulunmayan bir terekeye herhangi bir hakkın geri dönmesi söz konusu olmayacağı gibi, tereke üzerinde elbirliği mülkiyeti bulunan mirasçıların da tereke ile ilişkilerinin kesilmiş olması, bu durumun meydana gelmesine engel olacaktır. Tasfiye

[1166] Erdönmez, G. (2005), s. 84; Altay, S (2004b), s. 1693.
[1167] Takip yetkisinin devri hakkında detaylı bilgi için bkz. Üstündağ, S. (2009), s. 191-199; Berkin, M. N. (1972), s. 320-329; Altay, S (2004b), s. 1693-1699.
[1168] Üstündağ, S. (2009), s. 191.
[1169] Kuru, B. (2013), s. 1358; Altay, S (2004b), s. 1693; Üstündağ, S. (2009), s. 199.
[1170] Aysoy, N. A. (1957), s. 157-162; Tanju, F. (1957), s. 159,160; Bolak, A. E. (1980), s. 1247.Satışların elektronik ortamda yapılması zorunluluğu sebebiyle olağan iflâs tasfiyelerinde iflâs idaresinin alacağı kararlar üzerine elektronik satışlar iflâs/icra daireleri tarafından yapılmaktadır. Elektronik Satış Portalı'nın iflâs idaresi ve tasfiye memurları tarafından kullanılamaması iflâs tasfiyesi için çözüme kavuşturulması gereken ayrı bir sorundur.
[1171] *"Tasfiye memurunun taraf olduğu ihalenin feshi davasında görevli mahkeme, icra hukuk mahkemesi olmayıp, tasfiyeyi gerçekleştiren sulh hukuk mahkemesidir."*(İzmir BAM, 14. HD., E. 2018/380 K. 2018/355 T. 23.3.2018, Lexpera, İstanbul 1. Asliye Ticaret Mahkemesi, E. 2021/701 K. 2021/938, T. 23.12.2021, Lexpera, e. t. 01.04.2024)

masasından çıkarılan bu değer, tasfiyenin tamamlanmasından sonra hak sahiplerine verilecek tasfiye bakiyesi kapsamında değerlendirilebilir.

5.4.2. Paraların paylaştırılması

İflâs tasfiyesinin bu aşamasına gelindiğinde alacaklar incelenmiş, gerçek alacaklılar tespit edilmiş, sıra cetveli düzenlenmiş, alacaklılar toplanması yapılarak masaya giren mallar paraya çevrilmiş, alacaklar tahsil edilmiş ve tasfiyede alacaklılara payı oranında dağıtılacak para masada toplanmış, adeta yığılmıştır[1172]. Artık masada toplanmış olan paranın alacaklılara paylaştırılmasına geçilir[1173].

Paraların alacaklılara paylaştırılabilmesi için sıra cetvelinin kesinleşmiş olması gerekir (İİK m.247). Sıra cetvelinin kesinleşmesi sadece sıra cetveline itiraz davalarının sonuçlanması değildir. Kural olarak, masanın tarafı olduğu ve masanın aktif ve pasifiyle ilgili bütün davaların ve hatta İİK m.245'e göre çekişmeli bir hakkın takip yetkisini devralan alacaklının yaptığı takibin ya da açtığı davanın sonucunun da beklenmesi gerekir[1174]. Bununla birlikte, sıra cetveline itiraz davalarının (İİK m.235) veya takip yetkisini (İİK m.245) devralan alacaklıların açtıkları davaların çok uzun sürmesi ihtimaline binaen ve alacaklıların menfaati gözetilerek, kesin dağıtımdan önce geçici dağıtma yapılabilmesine imkân tanınmıştır (İİK m.252)[1175]. Geçici dağıtmaya iflâs idaresi ya da alacaklılar toplanması karar verebilir[1176].

Masa mallarının satılmasından gelen paranın sıra cetveline uyumu pay cetveli ile gerçekleşebilir[1177]. Dolayısıyla, paraların paylaştırılabilmesi için öncelikle iflâs idaresince pay cetvelinin ve son hesabın yapılması gerekir (İİK m.247). Terekenin iflâs hükümlerine göre tasfiyesinde de takip edilmesi gereken[1178] bu paylaştırma aşamaları aşağıdaki başlıklar altında izah edilmiştir (İİK m.247-253).

[1172] Yılmaz, E. (2016), s. 1081.
[1173] Altay, S. (2004b), s. 1745.
[1174] Kuru, B. (1997), s. 3323, 3324; Üstündağ, S. (2009), s. 199, 200.
[1175] Üstündağ, S. (2009), s. 201; Kuru, B. (1997), s. 3324; Arslan, R., Yılmaz, E., Taşpınar Ayvaz, S. ve Hanağası, E. (2024), s. 667; Pekcanıtez, H., Atalay, O., Sungurtekin Özkan, M. ve Özekes, M. (2023), s. 493; Aşık, İ., Oruç, Y., Tok, O. ve Saçar, Ö. F. (2023), s. 665.
[1176] Yıldırım, M. K. ve Deren Yıldırım, N. (2021), s. 569; Üstündağ, S. (2009), s. 201; Kuru, B. (1997), s. 3334; Altay, S. (2004b), s. 1753.
[1177] Altay, S. (2004b), s. 1746.
[1178] Aysoy, N. A. (1957), s.162; Tanju, F. (1957), s.160; Bolak, A. E. (1980), s. 1247.

5.4.2.1. Pay cetveli ve son hesap

Satılan malların bedeli tahsil edildikten sonra, sıra cetvelinin kesinleşmesi üzerine iflâs idaresi tarafından paraların pay cetveli ve son hesap yapılır (İİK m.247). Pay cetveli yapılmasının amacı, net gelirin hesaplanması ve bunun neticesinde sıra cetvelinde yer alan alacaklıların ne kadar pay alacağının bir listeyle gösterilmesidir. Bu kapsamda, pay cetvelinde öncelikle paraya çevirmeden ve alacakların tahsilinden elde edilen toplam gelirin gösterilmesi gerekir. Ayrıca, sıra cetvelinde gösterilmemesine rağmen iflâs masrafları ve masa borçlarına da pay cetvelinde yer verilmelidir. Pay cetveli, kesinleşmiş olan sıra cetveli esas alınarak düzenlenir[1179].

İflâs masasına giren rehinli mallar, en yakın ve uygun zamanda paraya çevrilip, muhafaza ve satış masrafları çıkarıldıktan sonra kalan miktar rehinli alacaklıya verileceğinden (İİK m.185), müflisin rehinli mallarının satış bedelinin rehinli alacaklılara ödenmesi için sıra cetveli ve pay cetveli yapılması gerekmez. Ancak, paraların paylaştırılması aşamasına gelindiğinde, henüz rehinli malların bedeli rehinli alacaklılara paylaştırılmamışsa, rehinli alacaklılar ve onlara isabet eden paylar da pay cetvelinde gösterilir[1180].

Rehinli alacaklardan sonra, rehinli malların satış bedelinden artan paralar da dâhil olmak üzere masadaki toplam paradan, masa borçları ile iflâsın açılmasından ve tasfiyesinden doğan giderler (iflâs masrafları) için pay ayrılır (İİK m.248)[1181]. Masa borçları ve iflâs masraflarının yanı sıra, bir malın aynından doğan amme alacakları ve özel kanunlarla kabul edilen imtiyazlı alacaklar için de adi alacaklardan önce pay ayrılır. İflâsın açılmasından ve tasfiyeden doğan iflâs masrafları (İİK m.248), iflâs kararının ilânı, gereken yerlere bildirilmesi, defterin tutulması, malların muhafazası için yapılan harcamalar ile satış giderleri ve iflâs idaresi üyelerinin ücretleri gibi masraflardır. İflâs masrafları ve masa borçları paylaştırmaya katılmaz. Ayrıca, bunlar tam olarak ödenmeden iflâs alacaklarının paylaştırılmasına ve dağıtılmasına geçilemez[1182].

[1179] Arslanpınar Tat, T. (2021), s. 296; Üstündağ, S. (2009), s. 200.
[1180] Kuru, B. (1997), s. 3325, 3326.
[1181] Berkin, M. N. (1972), s. 354, 355; Kuru, B. (1997), s. 3326. İflâs davasının açan alacaklı tarafından yapılan dava masraflarının iflâs masrafı mı iflâs alacağı mı olduğu hususu doktrinde tartışmalı olup bu tartışmalar için bkz. Kuru, B. (1997), s. 3328. İflâs masrafı sayılmayacağı hakkında bkz. Üstündağ, S. (2009), s. 202, 203.
[1182] Arslanpınar Tat, T. (2021), s. 327; Kuru, B. (1997), s. 3327; Üstündağ, S. (2009), s. 202, 203.

İflâs masrafları ve masa borçları için de pay ayrıldıktan sonra adi alacaklara pay ayrılmasına geçilir. Bu aşamada, adi alacakların iflâsın açıldığı tarihe kadar işlemiş faizleri ve takip giderleri de dikkate alınır (İİK m.195/I). İflâsın açılmasından sonra işleyen faizler için pay ayrılmaz. İflâsın açılmasından sonra işleyen faizler için, bütün adi alacaklar ödendikten sonra masada para artarsa, ayrı bir pay cetveli yapılır. Pay cetveli yapılırken adi alacaklıların sırası İİK m.206'ya göre belirlenir. Önceki sırada yer alan alacaklılar alacaklarını tamamen almadıkça, sonraki sıradakilerin bir şey alamayacağına dair İİK m.207 hükmüne pay ayrılmasında da sıraya riayet edilir. Pay cetveli bu esaslara göre hazırlandıktan sonra, iflâs masasındaki para tüm alacaklıların alacaklarını ödemeye yetmezse, rehinli alacaklıların veya adi alacaklıların sırasına göre ve o sırayı oluşturan alacaklılar arasında garameten paylaştırma yapılır[1183].

İflâs idaresi pay cetveliyle birlikte son hesabı da yapar (İİK m.247). Son hesap, iflâs tasfiyesindeki tüm para işlerine ait hesap verilmesi mahiyetindedir. Burada, pay cetvelindeki payların nasıl hesaplandığı gösterilir. İflâs idaresi, iflâs tasfiyesindeki bütün para işlemleri hakkındaki hesabı son hesap ile verir[1184]. Son hesapta, masaya ait tüm malvarlığının paraya çevrilmesinden elde edilen masa geliri ile bu gelirden tasfiye sürecinde yapılan giderler çıktıktan sonra masada kalan paranın alacaklılara nasıl paylaştırıldığı gösterilir[1185].

Hazırlanan pay cetveli ve son hesap iflâs dairesine bırakılır. Bu husus ve alacaklıların pay miktarı her alacaklıya bildirir. Pay cetveli ve son hesap iflâs dairesinde on gün süre ile kalır (İİK m.249). Alacaklıların pay cetveli ve son hesaba karşı şikâyet yoluna başvurmaları mümkündür (İİK m.250,16). Süresi içinde şikâyet yoluna gidilmezse, pay cetveli kesinleşir[1186].

Terekenin iflâs hükümlerine göre tasfiyesinde de olağan iflâsta olduğu gibi ve aynı esaslar ile pay cetveli ve son hesap yapılarak tasfiyenin hesabı verilir. Tasfiye memuru tarafından düzenlenen pay cetveli ve son hesap[1187] sulh hukuk mahkemesine teslim edilir.

[1183] Kuru, B. (1997), 3328, 3329; Altay, S. (2004b), s. 1748; Arslanpınar Tat, T. (2021), s. 317-343; Arslan, R., Yılmaz, E., Taşpınar Ayvaz, S. ve Hanağası, E. (2024), s. 665, 666; Aşık, İ., Oruç, Y., Tok, O. ve Saçar, Ö. F. (2023), s. 660-662.
[1184] Kuru, B. (1997), s. 3329.
[1185] Arslanpınar Tat, T. (2021), s. 349; Aşık, İ., Oruç, Y., Tok, O. ve Saçar, Ö. F. (2023), s. 662; Altay, S. (2004b), s. 1749-1750; Kuru, B. (2013), s. 1362.
[1186] Altay, S. (2004b), s. 1749, 1750; Arslanpınar Tat, T. (2021), s. 317-343; Arslan, R., Yılmaz, E., Taşpınar Ayvaz, S. ve Hanağası, E. (2024), s. 666; Aşık, İ., Oruç, Y., Tok, O. ve Saçar, Ö. F. (2023), s. 662.
[1187] Uygulama örneği için bkz. Terekenin Tasfiyesi Eğitim Modülü, s. 156-162 (Örnek-20).

Alacaklıların pay miktarı her alacaklıya bildirir. Pay cetveli ve son hesap sulh hukuk mahkemesinde on gün süre ile kalır (İİK m.249). Alacaklıların, pay cetveli ve son hesaba karşı sulh hukuk mahkemesinde[1188] şikâyet yoluna başvurmaları mümkündür (İİK m.250,16). Süresinde şikâyet yapılmazsa pay cetveli kesinleşir[1189].

5.4.2.2. Paraların dağıtılması

Pay cetveli ve son hesap yapılıp, icra dairesinde kalma süreleri de bittikten sonra, iflâs idaresi paraların kesin dağıtımına başlar. Ancak, pay cetveli ve son hesaba karşı şikâyet yoluna başvurulmuşsa, kesin dağıtım bu şikâyet üzerine verilecek kararın dağıtıma etkili olabileceği oranda ertelenebilir (İİK m.250/I, c.2).

Alacağı geciktirici şarta veya belirsiz bir vadeye bağlı olmayan alacaklılara, pay cetvelindeki payları hemen dağıtılır[1190]. Alacakları geciktirici şarta veya belirsiz bir vadeye bağlı alacaklılar için pay cetvelinde ayrılan paralar ise ödenmeyerek bankaya yatırılır (İİK m.250/I c.3). İlerde şart gerçekleşir veya vade gelirse bu para alacaklıya ödenir. Aksi durumda diğer alacaklılara dağıtılır (İİK m.255/II). Kesin dağıtma sonrasında, iflâs alacaklarının iflâsın açıldığı tarihe kadar işlemiş faizleri ve takip giderleri ödendikten sonra geriye para artarsa, iflâsın açıldığı tarihten sonra işleyen faizler için de aynı yöntemle ayrı bir pay cetveli yapılır[1191].

Kesin dağıtıma ilişkin esaslar bu şekilde olmakla birlikte, tasfiye sürecinde bu aşamaya gelinmeden de dağıtım yapılması mümkündür. Bu dağıtma geçici dağıtma olarak adlandırılır (İİK m.252). Kesin dağıtmadan farklı olarak, geçici dağıtma için sıra cetvelinin kesinleşmiş olması şart değildir. Ancak sıra cetveline itiraz için öngörülen sürenin (İİK m.235/I) geçmiş olması gerekir (İİK m.252/II)[1192].Geçici dağıtma yapılmasına karar verilmesi halinde, yine geçici bir pay cetveli yapılmalı ve on gün süre ile iflâs dairesine bırakılarak alacaklılara

[1188] Bolak, A. E. (1980), s. 1248; Tanju, F. (1957), s. 160; Aysoy, N. A. (1957), s. 164. Bkz. Yargıtay 14. HD. E. 2016/5787 K. 2017/2683 T. 4.4.2017; İzmir BAM, 14. HD., E. 2018/2007 K. 2019/303 T. 5.3.2019; İzmir BAM, 14. HD., E. 2018/380 K. 2018/355 T. 23.3.2018 (Lexpera, e. t. 01.04.2024).
[1189] Altay, S. (2004b), s. 1749, 1750; Arslanpınar Tat, T. (2021), s. 317-343; Arslan, R., Yılmaz, E., Taşpınar Ayvaz, S. ve Hanağası, E. (2024), s. 666; Aşık, İ., Oruç, Y., Tok, O. ve Saçar, Ö. F. (2023), s. 662.
[1190] Arslan, R., Yılmaz, E., Taşpınar Ayvaz, S. ve Hanağası, E. (2024), s. 666, 667.
[1191] Altay, S. (2004b), s. 1751, 1752.
[1192] Kuru, B. (2013), s. 1364; Yıldırım, M. K. ve Deren Yıldırım, N. (2021), s. 569; Aşık, İ., Oruç, Y., Tok, O. ve Saçar, Ö. F. (2023), s. 665; Arslan, R., Yılmaz, E., Taşpınar Ayvaz, S. ve Hanağası, E. (2024), s. 667.

bildirilmelidir (İİK m.249)[1193]. Geçici dağıtma sırasında henüz çekişmeli alacakların durumu belli olmadığından, geçici pay cetvelinde çekişmeli alacaklar için ayrılan paylar bir bankaya yatırılır (İİK m.252/II). Geç başvuran alacaklının, başvuru tarihinden önce kararlaştırılan geçici dağıtmaya katılma hakkı bulunmamaktadır (İİK m.236/III).

Terekenin iflâs hükümlerine göre tasfiyesinde de paraların dağıtılması aşaması olağan iflâs tasfiyesindeki gibidir[1194]. Yapılacak ek ve geçici pay cetvelleri, sulh hukuk mahkemesine bırakılır. Dağıtma işlemleri tasfiye memuru tarafından gerçekleştirilir. Dağıtma aşamasında gündeme gelebilecek şikâyetler sulh hukuk mahkemesinde görülür[1195]. Bu tasfiyede, paylaştırmaya konu para tasfiye masasının geliridir. Paylaştırma sırasında dikkate alınacak borçlar *tasfiye masası borcu*, masraflar ise *tasfiye masrafı*dır.

5.4.2.3. Borç ödemeden aciz belgesi ve masaya yazdırılmamış alacaklar

5.4.2.3.1. Borç ödemeden aciz belgesi

Borçlunun iflâsının altında yatan ekonomik sebepler ile doğrudan doğruya iflâs yollarında mevcut olan aciz ya da borca batıklık durumu ve iflâsın tüm alacakları tatmin amacı bir araya geldiğinde, genel olarak iflâs tasfiyelerinde iflâs alacaklılarının alacaklarına tam olarak kavuşması mümkün olmaz. Özellikle, dördüncü sıradaki imtiyazsız alacaklıların alacaklarını kısmen ya da tamamen alamamaları ile pratikte çok sık karşılaşılır. Bu durum öngörülebilir olduğundan, alacağını tamamen alamayan alacaklılara, ödenemeyen miktar için borç ödemeden aciz belgesi verileceği hükme bağlanmıştır (İİK m.251).

İflâs idaresi tarafından düzenlenen bu belge, mahiyeti gereği sadece kesin dağıtma sonunda verilebilir[1196]. Aciz belgesine müflisin alacağı kabul veya reddettiği yazılır. Müflisin kabul ettiği bir alacağa ilişkin aciz belgesi, İİK m.68/I anlamında senet niteliği taşır

[1193] Aşık, İ., Oruç, Y., Tok, O. ve Saçar, Ö. F. (2023), s. 665; Arslan, R., Yılmaz, E., Taşpınar Ayvaz, S. ve Hanağası, E. (2024), s. 667.
[1194] Erkul, C. (1939), s. 212; Aysoy, N. A. (1957), s. 163, 164; Tanju, F. (1957), 161; Bolak, A. E. (1980), s. 1247, 1248.
[1195] Bolak, A. E. (1980), s. 1248; Tanju, F. (1957), s. 160; Aysoy, N. A. (1957), s. 164.
[1196] Kuru, B. (1997), s. 3337; Üstündağ, S. (2009), s. 205; Altay, S. (2004b), s. 1787; Aşık, İ., Oruç, Y., Tok, O. ve Saçar, Ö. F. (2023), s. 668; Arslan, R., Yılmaz, E., Taşpınar Ayvaz, S. ve Hanağası, E. (2024), s. 669; Pekcanıtez, H., Atalay, O., Sungurtekin Özkan, M. ve Özekes, M. (2023), s. 493, 494; Muşul, T. ve Tezel Muşul, A. (2024), s. 1650, 1651; Görgün, L. Ş., Börü, L. ve Kodakoğlu, M. (2023), s. 593.

(İİK m.251/I). Müflisin kabul etmediği bir borç için düzenlenen borç ödemeden aciz belgesi ise bu niteliği haiz değildir.

Müflis yeni mal edinmedikçe, hakkında borç ödemeden aciz belgesine istinaden takip yapılamaz (İİK m.251/II). Yeni mal edinmeden bahsedebilmek için, müflisin iflâstan sonra kazandığı aktifin, iflâstan sonra doğan borçlarından fazla olması gerekir[1197]. Müflis, yeni bir mal edinmemesine rağmen hakkında takip yapılır ve bu takip üzerine gönderilen ödeme emrine karşı yeni mal iktisap etmediği gerekçesiyle itiraz ederse, ihtilaf icra mahkemesinde genel hükümlere ve basit yargılama usulüne göre karara bağlanır. Müflisin bu şekilde itiraz edebilmek için üçüncü kişiyi hak sahibi kıldığı fakat üzerinde kendisinin fiilen tasarruf ettiği mallar, üçüncü kişinin bu durumu bildiği veya bilmesi gereken hallerde yeni mal sayılır (İİK m.251/II). İflâs alacaklılarına verilen bu belge, kural olarak hacizdeki aciz belgesinin (İİK m.143) hukukî sonuçları doğurmakta birlikte, belirtilen yönleri sebebiyle takip hukuku bakımından farklı sonuçlar doğurur[1198].

Borç ödemeden aciz belgesi, maddi hukuk açısından temel ilişkinin ortadan kalktığı ve yeni bir hukuki ilişki kurulduğu anlamına gelmediği gibi, belgede yazılı borcu da sona erdirmez[1199]. Belge, borçluya karşı yirmi yıl, mirasçılarına karşı ise mirasın açılmasından itibaren bir yıl geçmekle zamanaşımına uğrar (İİK m.143/VI). Haciz yoluyla takip sonucunda düzenlenen aciz belgesiyle takip yapılmak istenildiğinde, bir yıl içinde yeniden ödeme emri tebliğine gerek bulunmadığı halde, iflâstaki aciz belgesine dayanarak bir yıl içinde müflise karşı takip yapılmak üstendiğinde, müflise yeni bir ödeme emri gönderilmesi gerekir[1200].

Diğer taraftan, haciz yoluyla takipte alacaklıya verilen aciz belgesi, İİK m.277 kapsamında alacaklıya iptal davası açma hakkı verir. Fakat iflâs tasfiyesi neticesinde iflâs aciz belgesi alan alacaklı, bu belgeye dayanarak doğrudan iptal davası açamaz. İptal davası

[1197] Arslan, R., Yılmaz, E., Taşpınar Ayvaz, S. ve Hanağası, E. (2024), s. 669.
[1198] Kuru, B. (1997), s. 3337; Altay, S. (2004b), s. 1787; Aşık, İ., Oruç, Y., Tok, O. ve Saçar, Ö. F. (2023), s. 668; Arslan, R., Yılmaz, E., Taşpınar Ayvaz, S. ve Hanağası, E. (2024), s. 669; Pekcanıtez, H., Atalay, O., Sungurtekin Özkan, M. ve Özekes, M. (2023), s. 493, 494; Muşul, T. ve Tezel Muşul, A. (2024), s. 1650. Altay, S. (2004b), s. 1787; Üstündağ, S. (2009), s. 205.
[1199] Öztek, S. (1994). *İcra ve İflas Hukukunda Borç Ödemeden Aciz Vesikası*. İstanbul: Alfa Basım Yayım Dağıtım, 106, 107; Uyar, T. (2007). Takip Hukukunda Borç Ödemeden Aciz Vesikası (İİK M. 143). *TBBD*, (70), ss. 345 - 358, s. 353; Görgün, L. Ş., Börü, L. ve Kodakoğlu, M. (2023), s. 593.
[1200] Arslan, R., Yılmaz, E., Taşpınar Ayvaz, S. ve Hanağası, E. (2024), s. 669; Aşık, İ., Oruç, Y., Tok, O. ve Saçar, Ö. F. (2023), s. 669.

açma yetkisinin, iflâstan sonraya da etkili olmak üzere o alacaklıya devredilmiş olması gerekir (İİK m.255/III,245,277/I/2)[1201]. Tasfiye sırasında iflâs idaresince açılacak iptal davasında ise iflâs idaresinin elinde aciz belgesi bulunması gerekmez (İİK m.277/I/2)[1202]. İflâstaki aciz belgesi de hacizde olduğu gibi alacaklıya İİK m.100/I gereğince ve iflâsın açılma tarihi esas alınarak hacze iştirak hakkı verir (İİK m.100/I,143)[1203].

Terekenin iflâs hükümlerine göre tasfiyesinde de tasfiye sonunda alacaklılara borç ödemeden aciz belgesi verilmesi gerekir[1204]. Belgenin tasfiye memuru tarafından düzenlenmesi gerekmekte ise de uygulamada sulh hukuk mahkemeleri tarafından düzenlendiği görülmektedir.

Terekenin iflâs hükümlerine göre tasfiyesi sonunda düzenlenen borç ödemeden aciz belgesini olağan iflâs tasfiyesinden ayıran nokta, bu belgenin işlevi ile ilgilidir. Zira terekenin iflâs hükümlerine göre tasfiyesi bir tasfiye usulü olup burada hakkında iflâs kararı verilmiş bir borçlu (müflis) bulunmamaktadır. Tasfiyenin öznesi terekedir. Bunun sebebi, mirasçıların tereke ile ilişkilerinin kesilmiş olmasıdır. Bu itibarla, terekenin iflâs hükümlerine göre tasfiyesinden sonra yeni mal edinecek müflis bulunmadığından, aciz belgesine dayanarak hakkında takip yapılabilecek kimse de yoktur.

Doktrinde, bu belgenin ileride mirasbırakana ait bir mal ortaya çıkması halinde önem arz ettiği, bunun dışında bir fayda sağlamadığı ifade edilmiştir (İİK m.255)[1205]. İİK m.255'te iflâs kapandıktan sonra tasfiye dışında kalmış bir mal bulunması halinde, bu malın satılarak parasının paylaştırılmasının tasfiyenin devamı olduğu kabul edilmiştir[1206]. Buna göre, iflâs dairesi tasfiye devam ediyormuş gibi işlem yaparak satış ve paylaştırma işlemlerini yürütür ve elde edilen parayı daha önce alacaklarını tam olarak alamamış alacaklılara sıralarına göre dağıtır. Bu itibarla, *borç ödemeden aciz belgesi* tasfiyeye dâhil olmuş ve alacağının tamamı alamamış her alacaklının, tasfiye dışı kalmış yeni mal bulunması halinde, mevcut sırasına

[1201] Görgün, L. Ş., Börü, L. ve Kodakoğlu, M. (2023), s. 594; Üstündağ, S. (2009), s. 205; Aşık, İ., Oruç, Y., Tok, O. ve Saçar, Ö. F. (2023), s. 669; Arslan, R., Yılmaz, E., Taşpınar Ayvaz, S. ve Hanağası, E. (2024), s. 669; Muşul, T. ve Tezel Muşul, A. (2024), s. 1651.
[1202] Yıldırım, M. K. (1995), s. 255; Üstündağ, S. (2009), s. 205.
[1203] Kuru, B. (2013), s. 1369; Aşık, İ., Oruç, Y., Tok, O. ve Saçar, Ö. F. (2023), s. 669; Arslan, R., Yılmaz, E., Taşpınar Ayvaz, S. ve Hanağası, E. (2024), s. 669.
[1204] Ansay, S. Ş. (1940), s. 771; Ansay, S. Ş. (1954), s. 201; Berkin, M. N. (1972), s. 155; Rüzgaresen, C. ve Erdem, M. (2012), s. 331; Aysoy, N. A. (1957), s. 165; Tanju, F. (1957), s. 161; Erkul, C. (1939), s. 212.
[1205] Ansay, S. Ş. (1940), s. 771; Ansay, S. Ş. (1954), s. 201; Rüzgaresen, C. ve Erdem, M. (2012), s. 331; Tanju, F. (1957), s. 161.
[1206] Kuru, B. (1997), s. 3358, 3359; Üstündağ, S. (2009), s. 214 vd.

göre bu maldan payını almasına imkân verir. Bunun yanı sıra, *borç ödemeden aciz belgesi*, yeni mal edinmesi halinde müflise yöneltilecek talepler bakımından önemlidir. Bu kapsamda, terekenin iflâs hükümlerine göre tasfiyesi neticesinde düzenlenen *"borç ödemeden aciz belgesinin"* hem iflâs hükümlerine göre tasfiye edilmek suretiyle tüm aktifini tüketen terekenin artık yeni mal edinmesinin mümkün olmaması, hem de tüzel kişiliğinin bulunmaması sebebiyle terekeye karşı yeni takip yapılamaması ya da dava açılamaması nedenleriyle, mirasçılar yönünden bir fonksiyon ifa edip etmeyeceği ya da nasıl edeceği hususlarının ayrıca ele alınması gerekir. Bu konudaki değerlendirmemize *"Tasfiyenin Sona Ermesinin Hüküm ve Sonuçları"* başlığı[1207] altında yer verilmiştir.

5.4.2.3.2. Masaya yazdırılmamış alacaklar

İflâs masasına yazdırılmayan veya iflâs idaresi tarafından re'sen dikkate alınması gerektiği halde alınmayan iflâs alacaklarının akıbetinin ne olacağı İİK m.253'te düzenlenmiştir. Buna göre, *"evvelce kaydedilmemesinden dolayı tasfiyeye girmemiş olan alacaklara aciz vesikası verilen alacaklar hakkındaki hükümler tatbik olunur."* Bu hükümden, kanun koyucunun bilinçli ya da bilinçsiz olarak tasfiyeye dâhil olmamış alacaklı ile tasfiyeye katılmış alacaklı arasında eşitlik sağlamaya gayesi güttüğü anlaşılmaktadır[1208].

İİK m.253 düzenlemesiyle, tasfiyeye dâhil olmayan alacaklıların alacak haklarının, maddi hukuk bakımından sona ermediği, sadece masaya karşı ileri sürülmemeleri nedeniyle tasfiyeye dâhil olmayarak iflâs alacağı sıfatını alamadıkları, ancak bu durumun alacakların müflisten istenilmesine engel olmadığı ortaya konulmuştur[1209]. Dolayısıyla, alacağını masaya yazdırmamış olan alacaklı, alacağını iflâstan sonra da müflisten isteme hakkına sahiptir.

Bununla birlikte, her ne kadar masaya yazdırılmayan alacaklar ile tasfiyeye dâhil olan alacaklar arasında bir denge kurulmaya çalışılmışsa da, masaya kaydettirilmemiş olması sebebiyle tasfiye dışı kalan alacaklar için aciz belgesi verilmediğinden, tasfiyeye katılmış alacaklı ile katılmamış alacaklı arasında bu yönden fark ortaya çıkmaktadır.

[1207] Bkz. "**5.5.4. Tasfiyenin sona ermesinin hüküm ve sonuçları**"
[1208] Üstündağ, S. (2009), s. 212.
[1209] Kuru, B. (2013), s. 1371.

Alacağını masaya yazdırmamış alacaklı ile elinde aciz belgesi bulunan alacaklının her ikisinin de tasfiyenin kapanmasının sonra başvurabileceği yol, yeni mal iktisap etmesi durumunda müflise müracaat etmektir. Ancak, elinde aciz vesikası olan alacaklının yararlanacağı zamanaşımı süresi aciz vesikasının zamanaşımı süresi olduğu halde, aciz vesikasına sahip olmayan alacaklının alacağı, o alacak için kanunda gösterilen zamanaşımı süresidir. Diğer taraftan, masaya yazdırılmayan alacağın alacaklısı, tasfiye dışı kalmış yeni bir mal bulunması halinde İİK m.255'e göre yapılacak dağıtıma katılamaz. Bunun gibi, tasfiyeye dâhil olmayan alacaklı, iptal davası açma yetkisini de devralamayacağından, İİK m.277 kapsamında bir davası da açamaz[1210].

Terekenin iflâs hükümlerine göre tasfiyesinde de masaya yazdırılmaması sebebiyle tasfiye dışında kalmış alacakların akıbetinin İİK m.253 hükümlerine göre belirlenmesi gerekir[1211]. Bu alacaklar hakkında, *borç ödemeden aciz belgesi* düzenlenmiş alacaklar gibi işlem yapılacağından, iflâs hükümlerine göre tasfiye edilerek tüm aktifi tükenmiş bir tereke, tüzel kişiliğinin bulunmaması sebebiyle müracaat edilebilecek bir hukuk süjesi değildir. Terekeye karşı yeni takip yapılamaması ya da dava açılamaması karşısında, masaya yazdırılmamış alacaklar yönünden mirasçıların bir sorumlulukları bulunup bulunmadığının, bu tasfiyenin özelliği gereği ayrıca ele alınması gerekir. Bu konudaki değerlendirmemize *"Tasfiyenin Sona Ermesinin Hüküm ve Sonuçları"* başlığı[1212] altında yer verilmiştir.

5.5. Tasfiyenin Sona Ermesi ve Sona Ermenin Hüküm ve Sonuçları

5.5.1. Durdurma suretiyle sona erme

Olağan iflâs tasfiyesinden farklı olarak terekenin iflâs hükümlerine göre tasfiyesinde, terekenin tasfiyesi sırasında ve tasfiyenin kapanmasından önce, mirasçılardan birinin mirası kabul etmesi ve tereke borçlarının ödemek için teminat göstermesi halinde, mahkemenin tasfiyeyi durduracağı düzenlenmiştir (İİK m.183). Madde hükmü *"Bir tereke 180 inci madde mucibince tasfiye halinde bulunur ve tasfiyenin kapanmasından evvel mirasçılardan biri gelerek mirası kabul eylediğini bildirirse borçların ödenmesi için mirasçının teminat göstermesi mukabilinde mahkeme tasfiyeyi durdurur."* şeklindedir. Mehaz İsviçre İcra ve

[1210] Üstündağ, S. (2009), s. 212; Kuru, B. (1997), s. 3337-3349.
[1211] Tanju, F. (1957), s.161; Erkul, C. (1939), s. 212.
[1212] Bkz. "**5.5.4. Tasfiyenin sona ermesinin hüküm ve sonuçları**"

İflâs Kanunun 196. maddesinde de reddedilen bir mirasın iflâs dairesi tarafından tasfiyesinin, mirasçıların tasfiyenin bitiminden önce mirası kabul ettiğini beyan etmesi ve borçların ödenmesi için yeterli teminat göstermesi halinde durdurulacağı hükme bağlanmıştır (SchKG Art.196).

İflâsın kaldırılması gibi sonuçlar doğuracağı ifade edilen[1213] bu düzenleme, aynı zamanda mirasın reddi beyanın geri alınamaması kuralının bir istisnasıdır[1214]. Tasfiyeyi durduracak olan mahkeme, terekenin iflâs hükümlerine göre tasfiyesini yürüten sulh hukuk mahkemesidir[1215]. Tasfiyenin durdurulabilmesi için öncelikle mirasçılardan herhangi birinin mirası kabul etmesi gerekir. Beyan yazılı veya sözlü olabilir ancak kayıtsız ve şartsız olması gerekir[1216]. Ayrıca, mirası kabul eden mirasçının teminat göstermesi gerekir[1217]. Mirasçının göstereceği teminat konusunda HMK m.84 ve devamı hükümleri kıyasen uygulanır[1218]. Ancak, mirasçı tarafından verilen teminatın tereke borçlarını, masa borçlarını ve tasfiye giderleri kapsaması gerekir[1219]. Teminat, ayni ya da şahsi olabilir[1220]. Teminatın yeterli miktarda olup olmadığı mahkeme tarafından re'sen göz önünde tutulmalı, yeterli görülmezse tasfiyenin durdurulması talebi reddedilmelidir[1221]. Mirası kabul ederek tereke borçlarını ödeyeceğini taahhüt eden mirasçının bu taahhüdünü yerine getirmemesi halinde,

[1213] Terekenin iflâs hükümlerine göre tasfiyesinde tasfiyenin durdurulmasının, iflâsın kaldırılması gibi sonuçlar doğuracağı hakkında bkz. Kuru, B. (2013), s. 1202; Kuru, B. (1993), s. 2831; Berkin, M. N. (1972), s. 156; Gürdoğan, B. (1966), s. 67; Ansay, S. Ş. (1940), s. 771. Ansay, S. Ş. (1954), s. 230; Bilgen, M. (2008), s. 787; Yılmaz, E. (1976), s. 161, dpn.6 Albayrak, H. (2007). *İflasın Kaldırılması*. Ankara: Yetkin Yayınları, 2; Yılmaz, E. (2016), s.979; Pekcanıtez, H. (2016). *İflâsın Kaldırılması*. *Makaleler Cilt:I.* İstanbul: On İki Levha Yayınları, s. 120; Rüzgaresen, C. ve Erdem, M. (2012), s. 328; Yıldırım, M. K. ve Deren Yıldırım, N. (2021), s. 487.

[1214] Mirasın reddi beyanının İİK m.183 kapsamın geri alınabileceği hakkında bkz. Helvacı, İ. (2014), s. 111 vd.; Serozan, R. ve Engin, B. İ. (2024), s. 529; Kocayusufpaşaoğlu, N. (1987), s. 606; Çabri, S. (2023a), p. 1373. (*"Mirasçılar esas itibariyle yapdıkları redden rücu edemezken 183 üncü maddedeki hususî hüküm bunu mümkün kılmaktadır."*) Ansay, S. Ş. (1940), s. 771.*"İcra ve İflas Kanunu 180. maddesinde yer alan hüküm gereğince, reddolunan mirasların tasfiyesi bu Kanunun sekizinci bap hükümlerine göre ait olduğu mahkemece yapılır.Aynı Kanunun 183. maddesine göre de bir tereke 180. madde gereğince tasfiye halinde bulunur ve tasfiyenin kapanmasından önce, mirasçılardan biri gelerek mirası kabul ettiğini bildirirse, borçların ödenmesi için mirasçının teminat göstermesi karşılığında mahkeme tasfiyeyi durdurur.Mahkemece tasfiye işlemlerinin yürütülmesine başlandığına ilişkin dosyada bir bilgi bulunmadığına göre davacıların bu aşamada reddi geri almaları yasal olarak mümkün değildir.Kuşkusuz, tasfiye işlemlerine başlandıktan ve tasfiyenin kapanmasından önce, davacıların ilgili Sulh Mahkemesi'ne başvurarak teminat göstermesi karşılığında tasfiyeyi durdurma imkânları mevcuttur."*(Yargıtay 8. HD., E. 2013/17288 K. 2014/16435 T. 18.9.2014, Lexpera, e. t. 01.04.2024)

[1215] Kuru, B. (1993), s. 2831; Pekcanıtez, H. (2016), s. 120, 123.

[1216] Pekcanıtez, H. (2016), s. 120.

[1217] Pekcanıtez, H. (2016), s. 121; Oskay, M., Koçak, C., Deynekli, A. ve Doğan, A. (2007), s. 4771; Yıldırım, M. K. ve Deren Yıldırım, N. (2021), s. 487; Yılmaz, E. (2016), s. 979.

[1218] Oskay, M., Koçak, C., Deynekli, A. ve Doğan, A. (2007), s. 4771; Pekcanıtez, H. (2016), s. 121.

[1219] Rüzgaresen, C. ve Erdem, M. (2012), s. 327; Pekcanıtez, H. (2016), s. 121.

[1220] Pekcanıtez, H. (2016), s. 121.

[1221] Yıldırım, M. K. ve Deren Yıldırım, N. (2021), s. 487.

alacaklıların alacakları bu teminattan karşılanır[1222]. Mirasçıların sadece mirası kabul ettiklerini beyan etmeleri ve fakat teminatı yatırmamaları halinde, kanunen aranan durdurma koşullarının hepsi birlikte gerçekleşmediğinden, tasfiyenin bu beyandan etkilememesi gerektiği belirtilmektedir[1223].

Diğer taraftan, mirasçıların tasfiyenin kapanmasından önce kabul beyanında bulunmaları gerekir (İİK m.254). Zira tasfiye tamamlandıktan sonra artık böyle bir talepte bulunmanın anlamı kalmaz. Ayrıca, sulh hukuk mahkemesinin durdurma talebi hakkında bir karar verebilmesi için İİK m.182/II hükmü kıyasen uygulanarak, masaya alacak kaydına ilişkin sürenin (İİK m.219/II,220) geçmiş olması gerekir. Bu sürenin henüz dolmadığı bir aşamada teminata bağlanacak borçlar da belli olmadığından, hâkimin, durdurma kararı vermek için aranacak teminatın miktarını belirleyebilmesi mümkün olmaz[1224].

Tasfiyenin durdurulması talebini değerlendirecek olan sulh hukuk mahkemesinin, durdurma için gerekli şartların bulunup bulunmadığını, durdurmayı talep edenin buna yetkili olup olmadığını, teminatın yeterli olup olmadığını titizlikle inceleyerek karar vermesi gerekir[1225]. Tasfiyenin durdurulmasına dair karar, iflâsın kaldırılması kararı gibi ilan edilir (İİK m.182/III)[1226].

Terekenin iflâs hükümlerine göre tasfiyesinin İİK m.183 kapsamında durdurulması halinde, terekeye ait mallar tüm mirasçılara değil, yalnızca mirası kabul ederek teminatı veren mirasçıya ya da mirasçılara teslim edilir[1227]. Bunların tereke malları üzerinde tasarruf edebilmesi için tasfiyenin durdurulmasına dair kararın kesinleşmesi gerekir[1228]. HMK düzenlemeleri itibarıyla *"reddolunmuş mirasın tasfiyesinin, mirasçılardan birinin mirası*

[1222] Berkin, M. N. (1972), s. 194; Belgesay, M. R. (1954). *İcra ve İflâs Kanunu Şerhi*. İstanbul: M. Sıralar Matbaası, s. 352.
[1223] Rüzgaresen, C. ve Erdem, M. (2012), s. 328.
[1224] Kuru, B. (2013), s.1202; Kuru, B. (1993), s. 2831; Belgesay, M. R. (1954), s. 352; Ansay, S. Ş. (1954), s. 215; Berkin, M. N. (1972), s. 193.
[1225] Pekcanıtez, H. (2016), s. 122.
[1226] Ansay, S. Ş. (1940), s. 771; Ansay, S. Ş. (1954), s. 204.
[1227] Kuru, B. (1993), s. 2831; Ansay, S. Ş. (1954), s. 204, Ansay, S. Ş. (1940), s. 771; Pekcanıtez, H. (2016), s. 123; Berkin, M. N. (1972), s. 156. Mirasçılar hep birlikte hareket etmişlerse ya da birden fazla mirasçı birlikte hareket etmişse miras birlikte hareket edenlere ya da hep birliktelerse hepsine birlikte iade edilmelidir. Mirasçılardan birisinin teminat yatırmak suretiyle tasfiyeyi durdurmasının diğer mirasçılara karşı kötü niyete dayanması; örneğin, mirasçılardan birinin terekeye ait yeni malların bulunduğunu tespit ederek, bu nedenle terekenin borçlarına karşılık teminat yatırması halinde kötü niyetli olduğunun kabul edilmesi ve diğer mirasçıların da bu yeni mallardan faydalanmalarına imkân tanınması gerektiği hakkında bkz. Rüzgaresen, C. ve Erdem, M. (2012), s. 328.
[1228] Ansay, S. Ş. (1954), s. 215; Pekcanıtez, H. (2016), s. 123.

kabul talebi üzerine mahkeme tarafından durdurulması" (m.382/2/f/5) bir çekişmesiz yargı işidir. HMK hükümlerine göre çekişmesiz yargı kararlarına karşı temyiz yoluna başvurulamaz (m.362/1/ç).

Son olarak değinmek istediğimiz bir başka husus, İİK m.183'ün, mirasın TMK hükümleri uyarınca resmî tasfiyesi sırasında gündeme gelen iflâs hükümlerine göre tasfiyede uygulama alanı bulup bulmayacağıdır. Zira burada iflâs hükümlerine göre tasfiye mirasın reddi olgusuna değil, resmî tasfiyeye dayanır. İİK m.183 ise ret sebebiyle (İİK m.180) iflâs hükümlerine göre tasfiye edilen terekenin tasfiyesinin durdurulmasından söz etmektedir. Bu kapsamda *Ansay*, İİK m.183'ün ancak ret haline hasredildiğini, madde metninde resmî tasfiyede mevcudun borca yetmemesi sebebiyle gündeme gelen iflâs hükümlerine göre tasfiyeden bahsedilmediğini belirtmekte, ancak resmî tasfiyenin mirasçıların talebiyle gerçekleşmesi halinde İİK m.183'ün uygulama alanı bulabileceğini ifade etmektedir[1229]. *Berkin* ise gerçek ret suretiyle ya da hükmen reddedilmiş sayılan mirasın iflâs hükümlerinle göre tasfiyesinde İİK m.183'ün uygulama alanı bulacağını ifade etmektedir[1230]. *Kuru*, tasfiyenin durdurulmasının terekenin iflâs hükümlerine göre tasfiyesinde gündeme geldiğini belirtmekte, tasfiye nedeniyle ilgili özel bir ayrım yapmamaktadır[1231].

Kanaatimizce, İİK m.183'te yer alan tasfiyenin durdurulması kurumu, İİK m.180 uyarınca tasfiye olan bir terekeye işaret etmektedir. Mehaz İsviçre İcra ve İflâs Kanunun 196. maddesi de - Kanunun 193. maddesi resmî tasfiye sırasında gündeme gelen iflâs hükümlerine göre tasfiyeyi kapsamasına rağmen - reddedilen mirasın iflâs hükümlerine göre tasfiyesindeki bir durdurmadan söz etmektedir. Bu nedenle, resmî tasfiyenin kim tarafından talep edildiğinin bir önemi olmaksızın, İİK m.183 hükümlerinin TMK m.636 kapsamında gündeme gelen iflâs hükümlerine göre tasfiyede uygulama alanı bulamayacağı kanaatindeyiz. Ancak, resmî tasfiye sırasında gündeme gelen iflâs hükümlerine göre tasfiyede, niteliğine uygun düştüğü ölçüde İİK m.182'de yer alan ve aşağıda değineceğimiz iflâsın kaldırılmasına ilişkin hükümler uygulama alanı bulabilir. Böylece, mirasçılar

[1229] Ansay, S. Ş. (1940), s. 771.
[1230] Berkin, M. N. (1972), s. 193.
[1231] Kuru, B. (1993), s. 2831. Aynı yönde Birinci Uzun, T. (2018), s. 217. Resmî tasfiye talep eden mirasçının İİK m.183 hükmü uyarınca mirası kabul edebileceği yönündeki görüşü sebebiyle aynı yönde Çabri, S. (2023a), p. 1239.

tasfiyenin durdurulmasına eş değer sonucu, iflâsın kaldırılmasına ilişkin hükümler vasıtasıyla elde edebilir[1232].

5.5.2. Kaldırma suretiyle sona erme

İİK m.182 hükmünde *"Borçlu bütün alacaklılarının taleplerini geri aldıklarına dair bir beyanname veya tekmil alacakların itfa olunduğu hakkında bir vesika gösterir veya akdolunan konkordato tasdik edilirse, mahkeme iflâsın kalkmasına ve borçlunun serbestçe tasarrufu için mallarının kendisine iadesine karar verir."* düzenlemesine yer verilmiş ve *iflâsın kaldırılması* kurumuyla, müflise iflâs tasfiyesini sona erdirmesine imkânı tanınmıştır.

Buna göre, müflis, bütün alacaklıların taleplerini geri aldıklarına ya da tüm alacakların itfa edildiğine dair bir belge göstermesi ya da konkordatonun tasdik edilmesi halinde iflâsın kaldırılmasını[1233] talep edebilir. Kaldırma gerçekleşirse mallar kendisine iade edilebilir[1234]. Kanundaki *bütün alacaklıların taleplerini geri aldıkları* veya *tüm alacakların ödendiği*[1235] ifadeleri, bu iki kaldırma sebebinin birbirinden bağımsız olduğu şeklinde anlaşılmamalıdır. Bir kısım alacaklıların alacak taleplerini geri alması, diğer bir kısmının ise alacaklarının ödenmesi halinde de iflâsın kaldırılması istenebilir[1236].

İflâsın kaldırılmasının istenebilmesi için bütün borçların ödenmesi ya da bütün alacaklıların buna rıza göstermesi gerektiğinden, iflâsın kaldırılması ancak alacak kaydı için belirlenen sürelerin (İİK m.219) bitmesinden sonra talep edilebilir (İİK m.182/II). Zira alacaklılar ancak bu aşamadan sonra belli olur[1237]. Bu kapsamda, iflâsın kaldırılması masaya alacak kaydı için öngörülen sürelerin (İİK m.218/II,219/II/2) geçmesiyle iflâsın kapanması arasındaki zaman dilimi içinde talep edilebilir[1238].

[1232] Ansay, S. Ş. (1940), s. 771; Rüzgaresen, C. ve Erdem, M. (2012), s. 328.
[1233] İflâsın kaldırılması hakkında detaylı bilgi için bkz. Albayrak, H. (2007).
[1234] Pekcanıtez, H. (2016), s. 96.
[1235] Müflisin tasarruf yektisinin kısıtlanmış olması sebebiyle müflisin borçlarının kim tarafından ödeneceği, itfanın müflis tarafından mı, üçüncü kişiler tarafından mı yapılacağı sorununa ilişkin olarak bkz. Albayrak, H. (2007), s. 74-76.
[1236] Kuru, B. (1997), s. 3370.
[1237] Üstündağ, S. (2009), s. 69; Kuru, B. (1997), s. 3363; Yıldırım, M. K. ve Deren Yıldırım, N. (2021), s. 485; Albayrak, H. (2007), s. 100. Alacakların masaya yazdırılması için öngörülen süre sonunda hiçbir alacaklının müracaat etmemesi sonucu iflâsın kendiliğinden kalkıp kalkmayacağına ilişkin görüşler ve "*Bu durumda müflisin harekete geçmesi ve iflâsın kaldırılmasını talep etmesi gerekecektir."*değerlendirmesi hakkında bkz. Albayrak, H. (2007), s. 97, 98.
[1238] İflâs kararının kesinleşmesinden önce de iflâsın kaldırılmasının istenemeyeceği hakkında bkz. (Kuru, B. (1997), s. 3363, dpn. 2; Altay, S. (2004a), s. 624). Pekcanıtez, H., Atalay, O., Sungurtekin Özkan, M. ve

İflâsın kaldırılması için bütün alacaklıların taleplerini geri aldıklarına ya da tüm alacakların itfa edildiğine dair bir belge gösterilmesi gerekir. Buradaki alacaklılar, öncelikle alacağı sıra cetveline kabul edilmiş olan alacaklılardır. Sıra cetveline kabul edilmeyen ve süresi içinde sıra cetveline itiraz davası (İİK m.235) açmayan alacaklılar iflâs alacaklısı olmadıklarından bu kapsama girmez. Ancak, alacağı reddedilen ve süresi içinde sıra cetveline itiraz davası açan alacaklının, iflâsın kaldırılmasında alacaklı olarak dikkate alınıp alınmayacaklarına, alınacaksa ne miktar alacak için dikkate alınacaklarına, sıra cetveline itiraz davasına bakan mahkemece ihtiyatî tedbir yoluyla karar verilebilmelidir[1239]. Alacaklı olarak, masaya süresinde alacak yazdırmayarak geç başvuru yapan alacaklıların da dikkate alınması gerekir[1240].

İflâsın kaldırılması koşullarından olan alacaklıların geri alma beyanları (yazılı beyannameleri) kayıtsız ve şartsız olmalıdır[1241]. Ayrıca, tüm borçların ödendiğinin de yine yazılı bir belge ile tevsiki gerekir. Tüm borçların ödenmesi yalnız anaparayı değil faizleri de kapsar. İflâsın açılmasıyla iflâs masasına giren alacaklara faiz işlemeye devam ettiğinden, anaparanın faizlerinin de ödenmesi gerekir[1242].

İflâsın kaldırılabilmesi için öngörülen şartlardan biri de konkordatonun tasdik edilmiş olmasıdır. Buradaki konkordato, iflâstan sonra yapılan ve iflâsın kaldırılmasını hedefleyen[1243] iflâs içi konkordatodur (İİK m.309)[1244]. İİK m.309/I'de *"İflâsına hükmedilmiş olan bir borçlu konkordato talep ederse veya bu borçlunun alacaklılarından biri konkordato işlemlerinin başlatılmasını isterse, iflâs idaresi, görüşüyle beraber ikinci*

Özekes, M. (2023), s. 497. İflâs kararı kesinleşmeden de iflâsın kaldırılmasına karar verileceğine ilişkin YHGK kararı ve bu kararın değerlendirilmesi hakkında bkz. Albayrak, H. (2007), 102, 103. Ayrıca bu YHGK kararına atıfla kesinleşme gerekmediği hakkında bkz. Muşul, T. ve Tezel Muşul, A. (2024), s. 1534. (İflasın kaldırılmasına, iflâs kararının kesinleşmesinden önce karar verilmiş olması halinde duran takiplere devam edilebileceği yönünde görüş beyan etmeleri sebebiyle iflâs kararının kesinleşmesinin şart olmadığı görüşünde oldukları anlaşılan) Üstündağ, S. (2009), s. 74; Berkin, M. N. (1972), s. 354; Ansay, S. Ş. (1954), s. 289. *"Yerine getirme bakımından, iflâs hükmünün temyizi sonucunu beklemeye gerek yoktur, iflâs hükmü bozulur ise, bozmadan önce yapılmış işlemler kendiliğinden ortadan kalkmaz; ancak, yeniden verilecek hükme kadar işlemlere devam kabil değildir, yapılmış olanlar olduğu yerde durur. Keza İİK. nun 182. maddesi hükmünün ancak kesinleşmiş iflâs hükümleri hakkında uygulanabileceği iddiasının yasal dayanağını bulmak da kabil değildir. Anılan maddenin 2. fıkrasında açıklandığı gibi; iflâsın açıldığı andan itibaren alacaklıların kaydı için gerekli sürenin sona ermesiyle beraber iflâs hükmü kesinleşmemiş dahi olsa İİK. nun 182. maddesindeki şartlar oluşmuş ise, iflâs kaldırılabilir"*(YHGK, E. 1983/12963 K. 1983/335 T. 06.04.1983, Lexpera, e. t. 01.04.2024)

[1239] Kuru, B. (1997), s. 3364.

[1240] Altay, S. (2004b), s. 1404; Yıldırım, M. K. ve Deren Yıldırım, N. (2021), s. 485.

[1241] Berkin, M. N. (1972), s. 397; Kuru, B. (1997), s. 336; Pekcanıtez, H. (2016), s. 99; Üstündağ, S. (2009), s. 69.

[1242] Kuru, B. (1997), s. 3372-3374.

[1243] Sarısözen, S. (2021), s. 599.

[1244] Pekcanıtez, H. (2016), s. 112; Muşul, T. ve Tezel Muşul, A. (2024), s. 1537.

alacaklılar toplanmasında veya daha sonra müzakere edilmek üzere alacaklılara bu talebi bildirir." düzenlemesine yer verilmiştir. Bu itibarla, konkordatonun mahkeme dışı konkordato olmaması gerekir. Mahkeme dışı konkordato iflâsın kaldırılması sebebi değildir[1245]. Konkordatonun tasdiki yoluyla iflâs kaldırılırsa, müflis işletmesini ve malvarlığını koruma imkânına kavuşur ve iflâsın kamu hukukuna dair sonuçları da ortadan kalkar. Bu sebeple, iflâsın kaldırılması müflis lehinedir. Diğer taraftan, alacaklıların da alacaklarına iflâsa göre daha yüksek oranda kavuşma ihtimali ortaya çıkar. Dolayısıyla, bu durum alacaklıların da lehinedir. Bu nedenlerle, konkordatonun tasdik edilmiş olması iflâsı kaldırılmasına imkân veren bir sebep olarak öngörülmüştür[1246]. Teklif edilen konkordato tasdik edilirse ve kesinleşirse, iflâs idaresi iflâs kararı veren mahkemeden iflâsın kaldırılmasını ister (İİK m.309/IV,V).

İflâsın kaldırılmasında görevli ve yetkili mahkeme, iflâs kararını veren asliye ticaret mahkemesidir (İİK m.182/I). İflâsın kaldırılması talebi ve basit yargılama usulüne göre inceleyek karara bağlanır. İflasın kaldırılması HMK'da çekişmesiz bir yargı işi olarak düzenlenmiştir (HMK m.382/2/f/3). Ancak, İİK m.182'de iflâsın kaldırılması hakkında verilen karara karşı tebliğ tarihinden itibaren iki hafta[1247] içinde istinaf, bölge adliye mahkemesi kararına karşı da yine aynı sürede temyiz yoluna başvurulabileceği, istinaf ve temyiz incelemelerinin HMK hükümlerine tabi olduğu belirtilmiştir. Bu nedenle, çekişmesiz yargı işi olmasına rağmen iflâsın kaldırılmasına ilişkin kararlara karşı temyiz yoluna başvurabilmektedir. İflâsın kaldırılması kararı, iflâs kararı gibi ilan edilir (İİK m.182/III).

Olağan iflâs tasfiyesinde iflâsın kaldırılmasına ilişkin genel çerçeveyi ortaya koyduktan sonra, İİK m.182 hükümlerinin terekenin iflâs hükümlerine göre tasfiyesinde uygulama alanı bulup bulamayacağını değerlendirmek gerekir. Doktrinde, terekenin iflâs hükümlerine göre tasfiyesinde İİK m.182 hükümlerinin uygulama alanı bulabileceği, bütün tereke alacaklılarının taleplerini geri aldıklarına veya tüm alacakların itfa edildiğine dair belge gösterilmesi halinde tasfiyeye son verilebileceği ve tereke mallarının mirasçılara iade edileceğini belirten görüşler bulunmaktadır[1248].

[1245] Pekcanıtez, H. (2016), s. 113; Albayrak, H. (2007), s. 80.
[1246] Albayrak, H. (2007), s. 83, 84.
[1247] 7499 sayılı Kanunun 37. maddesiyle İİK m.182'de yer alan süreler, 1/6/2024 tarihinde yürürlüğe girmek üzere iki hafta olarak değiştirilmiştir.
[1248] Ansay, S. Ş. (1940), s. 771; Rüzgaresen, C. ve Erdem, M. (2012), s. 328; Aysoy, N. A. (1957), s. 166; Bolak, A. E. (1980), s. 1248.

İflâsın kaldırılmasının özel bir görünümü olan *tasfiyenin durdurulmasına* ilişkin İİK m.183 hükmünde yer alan şartlar ile İİK m.182'de yer alan şartlardan *"alacakların itfa edilmiş olmasına"* ve *"tüm alacaklıların kayıtsız şartsız alacaklarını geri aldıklarına"* dair koşullar, mirasbırakanın alacaklarının tam olarak tatminine yönelik ve birbirine eşdeğer görünmektedir. Bu itibarla, mirası reddetmelerine rağmen tasfiyeye son vermek isteyen mirasçıların bu hükümlerden hangisine müracaat ederek tasfiye son verebilecekleri sonucu itibarıyla aynı şeyi ifade ediyormuş gibi görünebilir. Ancak, konunun miras hukuku boyutunun ve ayrıca İİK m.183'te özel olarak düzenlenen *tasfiyenin durdurulması* kurumunun öngörülme amacının birlikte ele alınması gerekir.

Usulüne uygun olarak yapılan mirasın reddi beyanı kural olarak geri alınamaz[1249]. İİK m.183 hükmü bu kuralın bir istinasıdır. Bunun dışındaki durumlarda mirasın reddinin geri alınıp alınmayacağı hususunda, doktrinde bütün mirasçıların rızasıyla geri alınabileceğini[1250] belirten görüşlerin yanı sıra, tüm mirasçıların rızasının yeterli olmayacağı, tüm ilgililerin, yani hem tereke alacaklılarının, hem mirasçıların, hem de mirasçıların alacaklılarının rızasıyla geri alınabileceği yönünde görüşler[1251] bulunmaktadır.

Bu görüşler çerçevesinde, İİK m.182'de yer alan *"alacakların itfa edilmiş olmasına"* ve *"tüm alacaklıların kayıtsız şartsız alacaklarını geri aldıklarına"* dair koşulların, reddin geri alınabilmesi için tereke alacaklılarının rızasını karşılar mahiyette olduğu söylenebilir. Karşılanmayan koşul ise mirasçıların alacaklılarının rızasıdır. Ancak, İİK m.183'te bu koşulun aranmadığı görülmektedir.

Değinilen şartlar altında, gerçek ret suretiyle mirası reddetmiş ya da hükmen ret karinesinden yararlanan mirasçıların, terekenin iflâs hükümlerine göre tasfiyesi devam ederken, kendi kişisel malvarlıklarını kullanıp *"tasfiye alacaklarını tamamen itfa"* ederek İİK m.182 uyarınca bir kaldırma talep etmelerinin mümkün olduğu sonucuna varılabilir. Ancak, kanaatimizce, mirasın reddi sebebiyle iflâs hükümlerine göre tasfiye edilen tereke bakımından, mirasçıların mirası kabul beyanını İİK m.183 hükmüne uygun olarak mahkemeye iletmeden, mirasbırakanın borçlarını haricen ödemesi ve sonrasında da itfa

[1249] Ayiter, N. ve Kılıçoğlu, A. (1991), s. 232; Kocayusufpaşaoğlu, N. (1987), s. 606, 607; Oğuzman, K. (1995), s. 290; Dural, M. ve Öz, T. (2020), s. 413; Öztan, B. (2022), s. 387; İmre, Z. ve Erman, H. (2021), s. 367; Çabri, S. (2023a), p. 872; İnan, A. N., Ertaş, Ş. ve Albaş, H. (2019), s. 507; Helvacı (2014), s. 115; Antalya, G. ve Sağlam İ. (2019), s. 361; Eren, F. ve Yücer Aktürk, İ. (2024), s. 535, 536.
[1250] İmre, Z. ve Erman, H. (2021), s. 367; Dural, M. ve Öz, T. (2020), s. 413; Çabri, S. (2023a), p. 872.
[1251] Kocayusufpaşaoğlu, N. (1987), s. 606; Helvacı (2014), s. 111.

sebebine dayanarak mahkemeden iflâsın kaldırılmasını istemesi mümkün olamaz. Böyle bir kabul İİK m.183 normunun işlevini ortadan kaldırır ki bu düzenleme reddedilen mirasa konu terekenin iflâs hükümlerine göre tasfiyesine özgüdür. İflâsın kaldırılmasına çok benzeyen düzenleme ile *mirasın kabul edildiğinin bildirilmesi* ilave koşulu öngörülerek mirasın reddi beyanından geri dönülmesine imkân tanınmıştır. Bu durum, İİK m.182'de öngörülen konkordatonun mahkeme içi konkordato olması gerekliliğine benzetilebilir. O halde, kanun koyucunun amacı terekenin iflâs hükümlerine göre tasfiyesinin durdurulmasının ancak mirasın reddi beyanından dönüldüğünün açıkça kabul edilmesi ve bunun yanı sıra terekeden alacaklı olan tüm alacaklıların bihakkın tatmin edilmiş olmasıdır[1252]. Dolayısıyla, mirasın reddi sebebiyle iflâs hükümlerine göre tasfiyeye tabi olan terekeler bakımından İİK m.182 hükümleri uygulama alanı bulamaz.

Terekenin iflâs hükümlerine göre tasfiyesinin, resmî tasfiye sırasında gündeme gelmesi halinin ise yukarıda yer verdiğimiz açıklamalardan farklı değerlendirilmesi gerekir. Çünkü burada reddedilmiş bir miras söz konusu değildir. İİK m.183 düzenlemesinin reddedilmiş mirasa özgü bir düzenleme olduğu dikkate alındığında, resmî tasfiye sırasında gündeme gelen iflâs hükümlerine göre tasfiyede İİK m.183 hükümlerine değil, İİK m.182 hükümlerine müracaat edilebilir. Bu kapsamda, resmî tasfiye sırasında ya da resmî tasfiyeye başlanmadan önce "borca batık" olduğu anlaşılan ve bu sebeple iflâs hükümlerine göre tasfiyeye tabi tutulan tereke bakımından, mirasçılar *tüm tasfiye alacaklılarının taleplerini geri aldıklarına* ya da *tüm alacakların itfa edilmiş olduğuna* dair bir belge göstererek iflâs hükümlerine göre tasfiyenin kaldırılmasına karar verilmesini isteyebilir. İflâs hükümlerine göre tasfiye edilen terekeler bakımından konkordato hükümlerinin uygulanamayacağı görüşünü benimsediğimizden[1253] burada konkordatonun tasdik edilmesi koşuluna bağlı bir kaldırma sebebi söz konusu değildir.

Terekenin iflâs hükümlerine göre tasfiyesi kapsamında İİK m.182 hükümlerinin uygulama alanı bulabileceği durumlarda, mirasçıların sulh hukuk mahkemesinden iflâs hükümlerine göre tasfiyenin kaldırılmasını talep etmesi gerekir. Tasfiyenin kaldırılmasına karar verilirse, bu kararın iflâs hükümlerine göre tasfiye kararı gibi ilan edilmesi gerekir (İİK m.182/III)[1254]. Tasfiyenin kaldırılması talebi basit yargılama usulüne göre incelenir (İİK

[1252] Alacaklıların açık şekilde taleplerini geri alması halinde teminatsız durdurmanın söz konusu olabileceği hakkında bkz. Gürdoğan, B. (1966), s. 67.
[1253] Bkz. "**3.3.4. İflâs**"
[1254] Aysoy, N. A. (1957), s. 166; Bolak, A. E. (1980), s. 1248;

m.182/II). İİK m.182'de iflâsın kaldırılması hakkında verilen karara karşı tebliğ tarihinden itibaren iki hafta[1255] içinde istinaf, bölge adliye mahkemesi kararına karşı da yine aynı sürede temyiz yoluna başvurulabileceği, istinaf ve temyiz incelemelerinin HMK hükümlerine tabi olduğu düzenlemesi yer almaktadır. Buna göre, tasfiyenin kapanmasına dair karara karşı da İİK m.182 hükümlerine göre istinaf ve temyiz kanun yollarına başvurulabilir.

5.5.3. Kapanma suretiyle sona erme

İflâs masasının tasfiyesine ilişkin tüm işlemler tamamlandıktan sonra iflâsın kapanması aşamasına gelinir (İİK m.254). İflâsın kapanması, tasfiyenin tatiline karar verilmesi sebebiyle verilen *iflâsın kapanması kararından* ya da *iflâsın kaldırılmasından* farklı olarak, tüm aşamalardan geçerek sonuçlandırılmış bir kapanışı ifade eder[1256].

İflâsın kapanabilmesi için iflâs idaresinin, iflâsa karar veren mahkemeye bir son rapor vermesi gerekir. İİK m.254'te son raporun içeriği ile ilgili bir belirleme yapılmayarak, raporda yer alacak bilgi, belge, kayıtlar ve ilgili açıklamalar doktrine ve uygulayıcılara bırakılmıştır[1257]. Ancak, son raporun kapanma şartlarının oluşup oluşmadığının mahkemece değerlendirilmesine yönelik tüm kayıtları içerir nitelikte olması gerekir. Son rapor iflâs tasfiyesinin yapılış şekli hakkında bilgi vermeli, örneğin, masaya ait mal ve hakların satıldığı, masayla ilgili davaların sonuçlandığı, paraların alacaklılara dağıtıldığı, alacağını tamamen alamayan iflâs alacaklılarına ne miktar için aciz belgesi verildiği, bankaya depo edilen para bulunup bulunmadığı, bulunuyorsa miktarı ve yeri, dava ve takiplerin durumu gibi kayıtlar ile tasfiyeye ait tüm belgeleri ve eklerini, alacaklılara yapılan ödeme makbuzları da dâhil tüm makbuz, harç ve masraf belgelerini içermelidir[1258]. Son raporu alan mahkeme İİK m.254 hükümlerine göre gerekli incelemeyi yaptıktan sonra tasfiyenin bittiği kanaatine ulaşırsa, iflâsın kapanmasına karar verir ve bu karar ilan edilir (İİK m.254/III,V).

İflâsın kapanması bir çekişmesiz yargı işidir ve basit yargılama usulüne tabidir (HMK m.382/2/f/5). İflâsın kapanmasına dair karara karşı tebliğ tarihinden itibaren iki hafta[1259]

[1255] 7499 sayılı Kanunun 37. maddesiyle İİK m.182'de yer alan süreler, 1/6/2024 tarihinde yürürlüğe girmek üzere iki hafta olarak değiştirilmiştir.
[1256] Kuru, B. (1997), s. 3357; Berkin, M. N. (1972), s. 391; Üstündağ, S. (2009), s. 213. Kurumların karşılaştırması için bkz. Yıldırım, V. M. (2021), s. 48-66.
[1257] Yıldırım, V. M. (2021), s. 80.
[1258] Altay, S. (2004b), s 1797; Üstündağ, S. (2009), s. 213; Kuru, B. (1997), s. 3353, 3354.
[1259] 7499 sayılı Kanunun 37. maddesiyle İİK m.254'te yer alan süreler, 1/6/2024 tarihinde yürürlüğe girmek üzere iki hafta olarak değiştirilmiştir.

içinde istinaf ve yine aynı süre içinde temyiz yoluna başvurulabilir (İİK m.254/IV). İflâsın kapanması kararı kesinleşince, iflâs dairesi iflâsın açıldığını bildirdiği yerlere, iflâsın kapandığını da bildirir (İİK m.254/V,166/III). İflâsın kapanması ile iflâs idaresinin görevi de son bulur.

İflâsın kapanması, iflâsın açılması gibi, iflâs masasının zaman bakımından sınırını belirler. Bu sınır, müflisin yeni mal iktisabı ve tasfiye dışında kalmış bir malvarlığının sonradan ortaya çıkması durumları bakımından önem arz eder[1260]. İflâsın kapanmasına dair kararın kesinleşmesine kadar geçen sürede müflisin uhdesine geçen mallar, tasfiye dışı kalmış mal olarak İİK m.255 kapsamında değerlendirilmesine karşın, kapanma kararının kesinleşmesinden sonra müflisin edindiği mallar yeni mal olur[1261]. İflâs tasfiyesi neticesinde *borç ödemeden aciz belgesi* alan alacaklılar, müflis yeni mal edinmedikçe ona karşı yeniden takip talebinde bulunamaz (İİK m.251/II).

Diğer taraftan, iflâs masasına ait olduğu halde bir şekilde tasfiye dışında kaldığı iflâs kapandıktan sonra öğrenilen bir mal veya hak ortaya çıkarsa, iflâs dairesi (iflâs idaresinin görevi son bulduğundan), iflâs tasfiyesinin devamı olarak yeni bulunan bu mal veya hakka el koyarak satar ve bedelini alacağını eksik alan alacaklılara sıralarına göre dağıtır (İİK m.255)[1262]. Geciktirici şarta ya da belirsiz vadeye bağlı alacaklara ait şart gerçekleşmez veya vade gelmezse, bunlar için daha önce bankaya yatırılmış para; takip yetkisi bir alacaklıya devredilmiş olan davanın iflâsın kapanmasından sonra kazanılması ve bu şekilde elde edilen parayla takip yetkisini devralan alacaklının tatmin edilmesinden sonra arta kalan para iflâs dairesi tarafından alacağını tamamen alamamış olan alacaklılara sıralarına göre dağıtılır. Bozucu şarta bağlı hak ve alacaklar bakımından ise bu alacağın bağlı olduğu şartın iflâsın kapanmasından sonra gerçekleşmesi nedeniyle iade edilen para, yine iflâs dairesi tarafından alacağını tamamen alamamış olan alacaklılara sıralarına göre dağıtılır (İİK m.255)[1263].

Terekenin iflâs hükümlerine göre tasfiyesinde, tasfiyenin tüm aşamaları tamamlandıktan sonra, tasfiye memurunun tasfiye masasına ait mal ve hakların satıldığı, masayla ilgili davaların sonuçlandığı, paranın alacaklılara dağıtıldığı, alacağını tamamen

[1260] Yıldırım, V. M. (2021), s. 27.
[1261] Yıldırım, V. M. (2021), s. 196.
[1262] Kuru, B. (1997), s. 3358-3359; Üstündağ, S. (2009), s. 214-218.
[1263] Kuru, B. (1997), s. 3360, 3361; Berkin, M. N. (1972), s.391, 392; Pekcanıtez, H., Atalay, O., Sungurtekin Özkan, M. ve Özekes, M. (2023), s. 504; Muşul, T. ve Tezel Muşul, A. (2024), s. 1654; Arslan, R., Yılmaz, E., Taşpınar Ayvaz, S. ve Hanağası, E. (2023), 672, 673.

alamamış olan alacaklılara ne miktar için aciz belgesi verildiği, bankaya depo edilen para bulunup bulunmadığı, bulunuyorsa miktarı ve yeri, dava ve takiplerin durumu gibi kayıtları, tasfiyeye ait tüm belgeleri ve eklerini, alacaklılara yapılan ödeme makbuzları da dâhil tüm tevsik edici belgeleri içeren bir son rapor hazırlayarak sulh hukuk mahkemesine sunması gerekir. Son raporu alan mahkeme İİK m.254 hükümlerine göre gerekli incelemeyi yaptıktan sonra tasfiyenin bittiği kanaatine ulaşırsa terekenin iflâs hükümlerine göre tasfiyesinin kapanmasına karar verir ve bu karar ilan edilir (İİK m.254/III,V)[1264]. Bu karara karşı tebliğ tarihinden itibaren iki hafta[1265] içinde istinaf ve yine aynı süre içinde temyiz yoluna başvurulabilir (İİK m.254/IV). Tasfiyenin kapanması kararının kesinleşmesiyle tasfiye memurunun görevinin son bulacağından, sulh hukuk mahkemesi tarafından tasfiyenin kapandığının ilgili yerlere bildirilmesi gerekir (İİK m.254/V,166/III). Yine aynı sebeple, tasfiye memuru yeniden görevlendirilmediği sürece İİK m.255 kapsamındaki ilave dağıtım iş ve işlemlerin sulh hukuk mahkemesi tarafından yapılması gerekir.

5.5.4. Tasfiyenin sona ermesinin hüküm ve sonuçları

Mirasın gerçek reddi halinde terekenin iflâs hükümlerine göre tasfiye edileceğini öngören TMK hükümleri uyarınca, tasfiyenin tamamlanmasından sonra arta kalan değerler hak sahiplerine teslim edilir (TMK m.612,614). Mirasın hükmen reddi ya da resmî tasfiye sırasında gündeme gelen iflâs hükümlerine göre tasfiye açısından açık bir düzenleme bulunmamaktadır. Ancak, hükmen reddin en yakın yasal mirasçıların mirası reddetmesiyle aynı sonuçları doğurduğu kabul edilmektedir. Ayrıca, mirasçılar resmî tasfiye istemekle, mirasçılık sıfatlarını kaybetmeyip yalnızca tasarrufa ehliyetsiz olduklarından, resmî tasfiye sonunda arta kalan değerler mirasçılara aittir[1266]. Resmi tasfiyenin iflâs usulü ile yapılması bu sonucu değiştirmemektedir. Tasfiyeden artan mallar hakkında mirasın paylaştırılmasına ilişkin genel hükümler uygulanır[1267]. Anayasa'nın 35. maddesinde yer alan mülkiyet hakkının bir parçası olan miras hakkı gereği tasfiye tamamlanarak alacaklıların tatmini

[1264] Bolak, A. E. (1980), s. 1248; Tanju, F. (1957), s. 161; Aysoy, N. A. (1957), s. 165.
[1265] 7499 sayılı Kanunun 37. maddesiyle İİK m.254'te yer alan süreler, 1/6/2024 tarihinde yürürlüğe girmek üzere iki hafta olarak değiştirilmiştir.
[1266] Kocayusufpaşaoğlu, N. (1987), s. 644, Oğuzman, K. (1995), s. 305, Serozan, R. ve Engin, B. İ. (2024), s. 529, 530; Dural, M. ve Öz, T. (2020), s. 432, İmre, Z. ve Erman, H. (2021), s. 397, Öztan, B. (2022), s. 418; Çabri, S. (2023a), p. 1229; Eren, F. ve Yücer Aktürk, İ. (2024), s. 526; Antalya, G. ve Sağlam İ. (2019), s. 454.
[1267] Kocayusufpaşaoğlu, N. (1987), 651; Antalya, G. ve Sağlam İ. (2019), s. 473.

sağlandıktan sonra kalan bakiye, bu bakiyenin Devlete kalacağı yönündeki düşüncenin aksine, mirasçılara teslim edilmektedir.

Herhangi bir sebebe dayanması gerekmese de çoğunlukla *borca batıklığı* sebebiyle reddedilen veya zaten *borca batıklık* karinesi ya da *borca batıklığının* ortaya çıkması sebepleriyle iflâs hükümlerine göre tasfiye olan terekeler bakımından, tasfiyenin sonunda hak sahiplerine teslimi gereken bir artık değer bulunması, hayatın olağan akışı içinde pek mümkün değildir. Olağan iflâs tasfiyelerinde de durum böyledir. Ancak, tasfiye sonunda arta kalan bir değer olur ve bunun hak sahiplerine iadesi gerekirse, bu işin sulh hukuk mahkemesi tarafından yapılması gerekir. Mirasçıların tasfiye bakiyesi sebebiyle alacaklılara karşı sorumluluğunun terekeden elde ettikleri değerle sınırlı olduğu, mirasçıların kişisel malvarlığı ile sorumlu olmadıkları kabul edilmektedir[1268].

Terekenin iflâs hükümlerine göre tasfiyesinin hüküm ve sonuçları üzerinde, *tasfiyenin tatili sebebiyle kapanma*, *tasfiyenin durdurulması*, *tasfiyenin tamamlanması suretiyle kapanma* başlıkları altında yeterince durulmuştur. Bu sebeple, burada özellikle üzerine durmak istediğimiz hususlar, mirasbırakanın alacaklılarına verilen *"borç ödemeden aciz belgesi"*, *"masaya yazdırılmamış alacaklar"* ve *"yeni mal bulunması"* hususlarının terekenin iflâs hükümlerine göre tasfiyesindeki görünümleridir.

Elinde borç ödemeden aciz belgesi bulunan alacaklılar ile masaya alacak yazdırmayan alacaklılar arasında, haklarının özünde bir değişiklik olmamasına rağmen önemli farklar bulunmaktadır. Elinde aciz belgesi bulunan alacaklı, yeni mal bulunması halinde tasfiyeye dâhil olarak, iflâs dairesi tarafından İİK m.255 kapsamında yapılacak bir dağıtmaya katılabildiği halde, masaya kaydettirilmeyen alacak iflâs alacağı olarak bir sıraya sahip olmadığından, masaya yazdırılmamış alacağın alacaklısının dağıtıma katılması mümkün değildir.

Terekenin iflâs hükümlerine göre tasfiyesi sonunda düzenlenen borç ödemeden aciz belgesi bakımından ise doktrin görüşü bu belgenin ileride mirasbırakana ait bir mal ortaya çıkması halinde önem arz ettiği, bunun dışında bir fayda sağlamadığı yönündedir[1269].

[1268] Kocayusufpaşaoğlu, N. (1987), s. 652; Dural, M. ve Öz, T. (2020), s. 422; Baygın, C. (2005), s. 99; Antalya, G. ve Sağlam İ. (2019), s. 471.
[1269] Ansay, S. Ş. (1940), s. 771; Ansay, S. Ş. (1954), s. 201; Rüzgaresen, C. ve Erdem, M. (2012), s. 331; Tanju, F. (1957), s. 161.

Terekenin yeni mal edinmesi düşünülmeyeceğine göre, bu değerlendirme eşyanın tabiatı gereğidir. İİK m.255 hükmünde de iflâs kapandıktan sonra tasfiye dışında kalmış bir mal bulunduğunu tespit eden iflâs dairesinin, tasfiyenin bir devamı olarak malı satıp sıralarına göre alacaklıları dağıtacağı, bir ek tasfiye yapılacağı öngörülmektedir[1270].

Doktrinde, sonradan bulunan bir maldan söz edebilmesi için, tasfiye sırasında alacaklıların ve iflâs idaresinin gerçekten bu maldan haberdar olmamaları gerektiği değerlendirilmektedir[1271]. Ayrıca, yine m.255/III'te şüpheli bir alacağın varlığının ortaya çıkmasında da söz edilmekte, böyle bir durumda iflâs dairesinin İİK m.245'e göre şüpheli alacağın takip yetkisini isteyen alacaklıya devredebileceği öngörülmektedir.

Bu kapsamda, iflâs hükümlerine göre tasfiye edilen terekeye ait bir malvarlığı değerinin tasfiyenin kapanmasından sonradan ortaya çıkması halinde, elinde borç ödemeden aciz belgesi bulunan alacaklıların, bu belgeye istinaden İİK m.255 uyarınca yapılacak ek dağıtmaya katılabileceği açıktır. Tasfiyesinin sonra ermesinden sonra ortaya çıkan yeni alacaklılar bakımından ise doktrinde, tasfiye bakiyesini teslim alan mirasçının alacaklıya karşı tasfiye bakiyesiyle ve geri verme zamanındaki zenginleşme oranında sorumlu olduğu ifade edilmiştir[1272].

Diğer tarafından doktrinde "*ödemeden âciz bir mirasbırakanın mirasını reddeden mirasçılar, onun alacaklılarına karşı, ölümünden önceki beş yıl içinde ondan almış oldukları ve mirasın paylaşılmasında geri vermekle yükümlü olacakları değer ölçüsünde sorumlu olurlar."* düzenlemesini ihtiva eden TMK m.618 hükmünün hem mirasın reddinde hem de mirasçılar tarafından terekenin resmî tasfiyesinin talep edilmesinde uygulama alanı bulabileceği belirtilmektedir[1273]. Buna göre, iflâs hükümlerine göre tasfiye sonunda alacağına kavuşamayan alacaklılar, mirasçılardan mirasbırakanın malvarlığından yapılmış denkleştirmeye tâbi karşılıksız kazandırmalar (TMK m.669) ölçüsünde talepte bulunabilecektir[1274]. Anılan hükme göre *"yasal mirasçılar, mirasbırakandan miras paylarına mahsuben elde ettikleri sağlar arası karşılıksız kazandırmaları, denkleştirmeyi*

[1270] Kale, S. (2015). İflas Kapandıktan Sonra Borçluya Ait Yeni Mal Bulunması İİK M. 255. *İMÜHFD*, 2(1), ss. 133-142, s. 135
[1271] Üstündağ, S. (2009), s. 215; Kale, S. (2015), s. 140.
[1272] Birinci Uzun, T. (2018), s. 219.
[1273] Baygın, C. (2005), s. 104, 105; Şahin, T. (2024), s. 203; Helvacı (2014), s. 235, 236, dpn. 603. Hükmün resmî tasfiyede uygulanabilmesi için bir tasfiye bakiyesinin olmasının şart olduğu hakkında bkz. Kocayusufpaşaoğlu, N. (1987), s. 442.
[1274] Baygın, C. (2005), s. 105-109.

sağlamak için terekeye geri vermekle birbirlerine karşı yükümlüdür" (TMK m.669/I). Mirasbırakanın çeyiz veya kuruluş sermayesi vermek, bir malvarlığını devretmek, borçtan kurtarmak veya bunlara benzer şekilde; altsoyun ekonomik bağımsızlığını kazanması, geliştirmesi için karşılıksız olarak altsoyuna yapmış olduğu kazandırmalar, aksi mirasbırakan tarafından açıkça belirtilmiş olmadıkça denkleştirmeye tâbidir (TMK m.669/II).

TMK m.618 düzenlemesinin öngördüğü sorumluluk rejimi bakımından ise doktrinde bu sorumluluğun ikincil nitelikte olduğu kabul edilmektedir. Alacaklı, önce mirası reddetmeyen mirasçı ya da mirasçılar varsa bunlara müracaat eder. Bunlar yoksa önce terekeye müracaat edilir, alacak bu yolla da elde edilemiyorsa en son aşamada TMK m.618 hükmüne dayanılarak talepte bulunulabilir[1275]. Bir diğer doktrin görüşü ise TMK m.618'nin öngördüğü sorumluluk rejimi kapsamında, terekenin iflâs hükümlerine göre tasfiyesini yürüten tasfiye memurlarının, mirası reddeden mirasçılara karşı tasarrufların iptali için dava açabilmesi ya da cebri icra takibi başlatabilmesi ve bu şekilde mirasçıların geri vermekle yükümlü oldukları tutarın *tasfiye masasına* dâhil olması yönündedir[1276]. Bu görüşün İsviçre Federal Mahkemesi kararlarında da benimsendiği, iflâs dairesi ya da iflâs idaresinin böyle bir dava açabileceğinin kabul edildiği görülmektedir[1277]. Ancak, konuya ilişkin bir Yargıtay kararında, önce terekeye müracaat gerekliliğine işaret edilmiştir[1278].

[1275] Baygın, C. (2005), s. 102; Helvacı (2014), s. 236, 237; Kocayusufpaşaoğlu, N. (1987), s. 633; Oğuzman, K. (1995), s. 299; İmre, Z. ve Erman, H. (2021), s. 378; Birinci Uzun, T. (2018), s. 219; Özdemir, H. (2012), s. 196; Öztan, B. (2022), s. 406, 407; Ayiter, N. ve Kılıçoğlu, A. (1991), s. 238; Pekmez, C. (2022), s. 122; Şahin, T. (2024), s. 199; Dural, M. ve Öz, T. (2020), s. 424; Serozan, R. ve Engin, B. İ. (2024), s. 544; Çabri, S. (2023a), p. 1046. TMK m.618 hükmünün hükmen ret halinde de uygulama alanı bulacağı hakkında bkz. Baygın, C. (2005), s.104; Öztan, B. (2022), s. 406. TMK m. 618 hükmü sevkedilmemiş olsaydı mirasbırakanın alacaklılarının İİK m. 277 vd. kapsamında iptal davası açabileceği hakkında bkz. Baygın, C. (2005), s. 101.

[1276] Rüzgaresen, C. ve Erdem, M. (2012), s. 330, 331. Aynı yönde Cebeci, G. (2011), s. 23

[1277] BGE 67 III 177; BGE 131 III 49. Ayrıca bkz. Helvacı (2014), s. 236, dpn. 605.

[1278] *"Türk Medeni Kanununun 612.maddesi uyarınca, en yakın yasal mirasçıların tamamı tarafından reddedilen miras, sulh hukuk mahkemesince iflâs hükümlerine göre tasfiye edilir. Sulh hukuk hakiminin, en yakın yasal mirasçılarının tamamının mirası reddettiklerini belirlemesi halinde her hangi bir başvuruya gerek olmadan, kendiliğinden, resmi tasfiye yoluna gitmesi gerekir.Öte yandan, kanun koyucu murisin alacaklılarına mirasçıların mirası ret hakkından mahrum olduklarının tespiti davası açma imkanı tanımıştır.Ödemeden aciz bir murisin mirasını reddeden mirasçılar onun alacaklarına karşı ölümünden önceki beş yıl içinde ondan almış oldukları ve mirasın paylaşılmasında geri vermekle yükümlü olacakları değer ölçüsünde sorumlu olurlar (TMK m.618 f.I).Murisin alacaklılarının korunması aşağıdaki koşulların gerçekleşmesine bağlıdır.Bunun için, miras açılmış olmalıdır.Ödemeden aciz bir muris bulunmalıdır.Miras süresinde reddedilmelidir.Reddeden mirasçıya kazandırma yapılmış olmalıdır.Eda davası açılmış olmalıdır.Somut olayda; muris S.. İ..09.02.2009 tarihinde ölmüş, en yakın mirasçılarının tamamı mirası reddetmiştir.Hemen belirtilmelidir ki bir davada olayları açıklamak taraflara, hukuki nitelendirme hakime aittir (HUMK m.76).Mevcut durumda, mirasın iflâs hükümlerine göre tasfiyesi, borç ödendikten sonra da geriye kalan kısmın ret vaki olmamış gibi hak sahiplerine ödenmesi gerekir.Tereke, alacağı karşılayabiliyorsa murisin alacaklıları tarafından mirasçılarına karşı dava açılması mümkün değildir.Davacı, resmi tasfiye sonunda alacağına kavuşamazsa, tüm mirasçılara yönelteceği*

Türk hukuku bakımından aktardığımız doktrin görüşlerine ve Yargıtay içtihadına göre, TMK m.618 hükmü ikincil nitelikli bir sorumluluk öngörmektedir. Bu sebeple mirasbırakanın alacaklıları önce terekeye müracaat etmelidir. Dolayısıyla, terekenin iflâs hükümlerine göre tasfiyesi sırasında, alacaklılar tarafından bu hükme dayanılarak mirasçılara karşı dava açılamayacağı gibi, alacaklıların tasfiyeden pay alıp alamayacaklarının henüz belli olmadığı tasfiye aşamasında da tasfiye memurunun bu davayı açması söz konusu değildir. Bu noktada, terekenin iflâs hükümlerine göre tasfiyesine katılarak borç ödemeden aciz belgesi temin eden alacaklı ile İİK m.253 kapsamındaki masaya kaydettirilmemiş alacağın alacaklısı arasında bariz bir fark ortaya çıkar. Alacaklının TMK m.618 hükmünden yararlanabilmesi için önce terekeye başvurma koşulunu gerçekleştirmesi gerektiğinden, borç ödemeden aciz belgesi temin eden alacaklı mirasçıların sorumluluğuna gidebiliyorken, tasfiyeye hiç dâhil olmamış alacaklının böyle bir imkânı olmayacaktır. Ancak, TMK m.618 hükümlerinin mirası reddeden mirasçılar açısından hangi aşamada uygulanabilir olduğu, resmî tasfiye talep eden mirasçıların bu hüküm kapsamında sorumlu olup olmadıkları çalışmamızın sınırları aşar niteliktedir.

bir dava ile TMK'nın 618.maddesinde öngörülen koşulların varlığı halinde alacaklının korunmasından yararlanabilecektir"(Yargıtay 14. HD. E. 2015/2313 K. 2015/8045 T. 9.9.2015, Kazancı, e. t. 01.03.2024)

6. SONUÇ

İnsanın doğumu ve ölümü birer hukuki olaydır. İnsan bu iki olay arasında geçen yaşamı boyunca birçok hukuki işleme taraf olur ve hukuki ilişki biriktirir. Kişinin ölümünden sonra bu birikim, miras hukukunun öngördüğü külli halefiyet gereği mirasçılarına intikal eder.

Mülkiyet ve miras hakkının birbiri ile olan sıkı ilişkisi sebebiyle, bu iki hakkı bir arada teminat altına alan demokratik düzenlerde, mülkiyet hakkının zaman ötesi niteliği, mirasının mirasçılarına intikali sebebiyle bir anlamda mirasbırakana da zaman ötesi bir varlık kazandırır. Mirasbırakan ölür, kişiliği son bulur ama hukuki ilişkileri mirasçılarına intikal ederek varlığını devam ettirir.

Ölüm ile mirasçılarına intikal eden ve yazgısı miras hukuku kurallarıyla belirlenen özel hukuk ilişkileri bütünü tereke olarak adlandırılır. Mirasbırakanın terekesi, külli halefiyet yoluyla ve tüm hak ve yükümlülükleriyle birlikte ölümü anında mirasçılara geçer. Mirasçıların malvarlığı değerleri ile mirasbırakanın terekesi birbirine karışır. Böylece, tereke sahipsiz kalmaz ve mirasbırakanın alacaklıları da korunmuş olur. Bu denli tümel bir geçişin getirebileceği ağır yükler göz önünde bulundurulmuş ve mirasçı olabilme hakkına sahip her bireyin aynı zamanda mirası reddetme hakkı olduğu kabul edilmiştir.

Ardında birden fazla mirasçı bırakan mirasbırakanın mirasçılarından biri mirası reddettiğinde, konu miras hukuku kuralları içerisinde çözüme kavuşur ve mirası reddeden mirasçının payı diğer mirasçılara geçer. Ancak, mirasın en yakın yasal mirasçıların tamamı tarafından reddedilmesi veya sonra gelen mirasçılar yararına yapılan reddin bunlar tarafından kabul edilmemesi ya da suskun kalınması hallerinde, terekenin iflâs hükümlerine göre tasfiyesi gündeme gelir (TMK m.612,614). Yine, mirasbırakanın ölümü anında borca batık olan terekeler de hükmî ret karinesi gereği iflâs hükümlerine göre tasfiye edilir (TMK m.605/II). Ayrıca, terekenin resmî tasfiyesi sırasında borca batık olduğu anlaşıldığında da iflâs hükümlerine göre tasfiye gündeme gelir (TMK m.636).

Mirasın reddi sırasında mirasçıların herhangi bir sebep ileri sürmelerine gerek bulunmamaktadır. Ancak, hayatın olağan akışı içinde kural olarak reddin gerekçesi terekenin borca batıklığıdır. Kişisel sebeplerle ve tamamen manevi gerekçelerle mirasın reddi istisnaidir. Ancak, sebebinden bağımsız olarak, mirasın gerçek reddinde mirasçıların mirası

kabullenmeme iradesi açıktır. Mirasın hükmen reddinde ise borca batıklığı sebebiyle kabul edilmeyeceği karine olarak öngörülen bir tereke söz konusudur.

Her ne sebeple olursa olsun, mirasın reddinde ortada alacaklıları bulunan bir tereke vardır ve öylece sahipsiz bırakılması söz konusu olamaz. Bu durum, aslında tacirler için bir özel iflâs sebebi olarak öngörülen borca batıklıktan farklı bir görünüm arz etmez. Tereke, tüzel kişiliği haiz olmasa da özel bir malvarlığıdır. Malvarlıklarının tasfiyesi için hâlihazırda öngörülmüş olan külli icra yolu da iflâstır. Nitekim Türk hukukunda ve mehaz İsviçre hukukunda reddedilen mirasın iflâs hükümlerine göre tasfiye edilmesi öngörülmüştür.

Mehaz İsviçre İcra ve İflâs Kanununda terekenin iflâs hükümlerine göre tasfiyesinin (Konkursamtliche Liquidation) hangi hallerde gündeme geleceği, İsviçre Medeni Kanununun ilgili hükümleri ile uyumlu bir şekilde düzenlenmiştir (SchKG Art.193). Mehaz bu halini 1997 yılında yapılan değişiklik ile almıştır. Bu değişiklikten önce, ilgili hüküm İİK m.180 hükmü ile benzer şekilde ve yeterli detay içermeyen bir düzenlemeydi. Ancak, Türk hukukundan farklı olarak, iflâs mahkemesi tarafından bir iflâs kararı verilmekte ve tasfiye iflâs teşkilatı tarafından yapılmaktaydı. 1997 yılında yapılan değişiklik ile konunun iflâs mahkemesine nasıl intikal edeceği açıklanarak, yine iflâs teşkilatı tarafından yapılacak bir tasfiye öngörülmüş fakat iflâs yerine iflâs hükümlerine göre tasfiye tercih edilmiştir. Buna göre, mirasın hükmen reddi söz konusu olduğunda, en yakın yasal mirasçılar tarafından miras reddedildiğinde ve resmî tasfiye sırasında terekenin borca batıklığı ortaya çıktığında, tereke iflâs mahkemesi tarafından verilen karar üzerine, iflâs hükümlerine göre tasfiye edilir.

Türk hukukunda ise iflâs hükümlerine göre tasfiye öngörülmesine rağmen, İcra ve İflâs Kanununda yer alan m.180 düzenlemesi oldukça yetersizdir. 1932 tarihli Kanunda bugüne kadar pek çok değişiklik yapılmasına rağmen bu konuyla ilgili bir girişimde bulunulmamıştır. Anılan madde, tasfiyenin ait olduğu mahkeme tarafından yapılacağını belirtmektedir. Ancak 4721 sayılı Türk Medeni Kanununun yürürlüğünden önce en yakın yasal mirasçılar tarafından miras reddedildiğinde nasıl bir yol izleneceğine dair kanun boşluğu da bulunduğundan, ait olduğu mahkeme ifadesi tasfiyenin kim tarafından yapılacağını işaret etmekte yetersiz kalmıştır. 4721 sayılı Kanunun yürürlüğü ile birlikte hangi hallerde iflâs hükümlerine göre tasfiye yapılacağı belirtilerek, sulh hukuk mahkemelerine yapılan atıf açık hale getirilmiştir. Türk hukukundaki görünüm, terekenin iflâs hükümlerine göre tasfiye edilmesi ancak bu tasfiyenin sulh hukuk mahkemesi bünyesinde yürütülmesidir.

Türk hukukunda ve mehaz İsviçre hukukunda, terekenin iflâs hükümlerine göre tasfiyesi doğrudan doğruya iflâs halleri arasında düzenlenmiştir. Ancak bu tasfiyede, hakkında iflâs kararı verilen bir borçlu olmadığı, müflis sıfatını alabilecek kimse bulunmadığı ve kurumun bir iflâs hali değil iflâs hükümlerine göre tasfiye usulü olduğu yasa metinlerinden açıkça anlaşılmaktadır. Kurum miras hukuku ile iflâs hukukunun iç içe geçtiği, kendine özgü bir tasfiye usulüdür. Bu kendine özgülük Türk hukukunda çok daha belirgindir. Bu durum nedeniyle, kurum muhtelif uygulamalara konu olmakta, tekdüzeleşme sağlanamamaktadır.

Kanuni düzenlemenin yetersizliğinin yanı sıra, kurumun doktrinde de yeterince ele alınmadığı, uygulamada da iflâs hükümlerine göre tasfiyeden ziyade, terekenin resmî tasfiyesinin bir versiyonu olarak yürütüldüğü ve neredeyse her bir yargı çevresinin kendi yöntemlerine göre tasfiye gerçekleştirdiği görülmüştür. Ayrıca, en yakın yasal mirasçıları tarafından reddedildiği halde yıllarca tasfiyeye tabi tutulmayan terekeler bulunduğu da ayrı bir vakıadır. Oysa miras en yakın mirasçıları tarafından reddedildiğinde, mirasın hükmen reddedildiğinin kabul edildiği durumlarda ve sonra gelen mirasçılar yararına yapılan mirasın reddi kabul edilmediğinde, duruma vakıf olan sulh hukuk mahkemesinin re'sen iflâs hükümlerine göre tasfiye kararı alarak tasfiye sürecini başlatması gerekir.

Terekenin iflâs hükümlerine göre tasfiyesinde iflâs teşkilatının yer almaması, tasfiyenin bizzat sulh hukuk hâkimi tarafından yapılmasının gerekip gerekmediği, bu tasfiyede iflâs dairesinin görevlerinin kim tarafından yerine getirileceği gibi daha sürecin başında ortaya çıkan sorular pek çok tartışmaya yol açmıştır. Ancak, çalışma kapsamında ulaştığımız sonuçlara göre, sulh hukuk mahkemesi bu tasfiyede bir tasfiye organı olmaktan ziyade, sürecin sevk ve idarecisidir. Sulh hukuk mahkemesi terekenin iflâs hükümlerine göre tasfiyesini sağlamakla görevlidir. Mahkeme bu görevin ifası için tasfiye memuru atar. Tasfiye memuru hem *iflâs dairesinin* hem de *iflâs idaresinin* görevlerini yerine getirir. Bu kabul, sulh hukuk mahkemesinin hem karar alan, hem uygulayan, hem de denetleyen konumunda olmasını önler ve tasfiye için sağlıklı bir mekanizma sağlamış olur. Sulh hukuk mahkemesi terekenin iflâs hükümlerine göre tasfiyesine karar vermekle görevli olmanın yanı sıra, olağan iflâs tasfiyesinde *asliye ticaret mahkemesi* ve *icra mahkemesi* tarafından yerine getirilen görevleri de ifa eder.

Terekenin iflâs hükümlerine göre tasfiyesinde bir iflâs idaresinin seçilmemesi, bu tasfiyede özel iflâs organlarının yer almayacağı, alacaklı toplanmalarının yapılmayacağı anlamına gelmez. Tasfiye masanın içeriğini oluşturan terekeye ait malvarlığı adi tasfiye masraflarını

karşılayabiliyorsa, tasfiyenin adi usul ile yapılması gerekir. Bu durum, tasfiyenin mirasbırakanın alacaklılarının diğer alacaklılardan önce geleceğine ilişkin miras hukuku kuralı (TMK m.603) ile de uyumlu biçimde gerçekleştirilmesini sağlar.

Tasfiyenin iflâs hükümlerine göre yapılacağı Türk Medeni Kanununun ilgili hükümlerinde açıkça belirtilmektedir. İcra ve İflâs Kanunun 180. maddesinde de reddedilen mirasların iflâsın tasfiyesine ilişkin hükümlere göre ait olduğu mahkeme tarafından yapılacağı hükme bağlanmıştır. Diğer taraftan, terekenin resmî tasfiyesi sırasında borca batıklığı ortaya çıktığında da yine tasfiye usulünün iflâs usulü olduğu belirgindir. Dolayısıyla, tasfiye memurunun terekenin resmî tasfiyesine ilişkin Türk Medeni Kanunu ve Tüzük hükümlerini bir kenara koyarak, tasfiyeyi İİK m.208 vd. hükümlerine göre yürütmesi gerekir.

Terekenin iflâs hükümlerine göre tasfiyesinde bir iflâs kararı verilmemesi, iflâsın sadece bir tasfiye yöntemi olarak benimsenmesi sebebiyle, İcra ve İflâs Kanunun 180. maddesinde maddi iflâs hukuku kurallarına atıf yapılmamıştır. Ancak, bir iflâs tasfiyesi birbirini tamamlayan maddi ve şeklî kurallar birlikte uygulanarak sonuçlandırılabilir. Bu kaçınılmaz zorunluluk karşısında, adi ve rehinli alacakların sırasını belirleyen İİK m.206 düzenlemesinde 4949 sayılı Kanun ile değişiklik yapılırken, terekenin iflâs hükümlerine göre tasfiyesinin bir iflâs tasfiyesi olduğu hatırlanarak düzenleme yapılmıştır.

Terekenin iflâs hükümlerine göre tasfiyesi tartışmasız bir iflâs tasfiyesidir. Bu nedenle, hem maddi hem de şekli iflâs hukuku kurallarının uygulanması gerekir. Ancak, iflâs hukuku kurallarının öznesi, malvarlığı tasfiye edilen müflistir. Dolayısıyla, ilgili normlar müflisi odağa almaktadır. Terekenin iflâs hükümlerine göre tasfiyesi bir tasfiye usulü olduğundan ve burada iflâsına karar verilen bir hukuk süjesi bulunmadığından, iflâs hukuku kuralları kaçınılmaz olarak bu tasfiyenin niteliğine uygun düştüğü ölçüde ve uyarlanarak uygulanmak durumundadır. Uyarlanarak uygulama yapılmasını gerektirmeyen sadece üç norm mevcuttur. Bunlar, az önce sözünü ettiğimiz İİK m.206 hükmü, alacakların davet süresine ilişkin özel hüküm niteliğindeki m.220 hükmü ve terekenin iflâs hükümlerine göre tasfiyesinin durdurulmasına ilişkin m.183 hükmüdür. Terekenin iflâs hükümlerine göre tasfiyesi öngörülürken yalnızca şekli iflâs hukuku kurallarına atıf yapılması ve tasfiye işinin de iflâs teşkilatı yerine sulh hukuk mahkemesine gördürülmesi, sürdürülebilir ve başarılı sonuçlar alınabilir bir tasfiye biçimi değildir.

Belirttiğimiz üzere, gerek tasfiye organları arasındaki farklılık gerekse bu tasfiyenin konusunun tereke olması, müflis odaklı normların niteliğine uygun düştüğü ölçüde ve uyarlanarak uygulanmasını zorunlu kılmaktadır. Mirasbırakana ait malvarlığı değerlerinin donmuş halini ifade eden terekenin içeriğinde yer alan devredilebilir nitelikteki tüm mal, hak ve alacaklar tasfiye masasına dâhil olur. Haczedilebilir malvarlığı değerlerinin tasfiye masasına dâhil olması tüzel kişiler gibi ele alınmalı ve gerçek kişiler için öngörülen haczedilmezlik halleri bu tasfiyede söz konusu olmamalıdır. Dolayısıyla, terekenin iflâs hükümlerine göre tasfiyesinde, tasfiye masası içeriği İİK m.184 hükümlerine göre ve fakat bu husus dikkate alınarak belirlenmelidir. Ayrıca, terekenin iflâs hükümlerine göre tasfiyesinde iflâsın açılma anına bağlanan hukuki sonuçlar için mirasbırakanın ölüm anının esas alınması gerekir. Şekli iflâs hukuku kuralları arasında da bu tasfiyenin niteliği gereği uygulanma imkânı bulunmayan hükümler mevcuttur. Örneğin, bizzat müflise yüklenen vazife ve mükellefiyetlere ilişkin hükümlerin bu tasfiyede uygulama alanı bulmayacağı açıktır.

Terekenin iflâs hükümlerine göre tasfiyesinde, tasfiye memuru hem iflâs dairesinin hem de iflâs idaresinin görevlerini yerine getirir. Tasfiye memurunun sulh hukuk mahkemesi tarafından atanması ve hem iflâs idaresinin hem de iflâs idaresinin fonksiyonlarını yerine getirmesi, kanaatimizce olağan iflâs tasfiyesinde adi tasfiyeye karar verilmesine rağmen alacaklılar toplanmasının mümkün olmaması ya da karar yeter sayısının oluşmaması sebebiyle, iflâs dairesinin ikinci alacaklılar toplanmasına kadar masayı idare ederek tasfiyeyi yürütmesine benzemektedir. Tasfiye memuru, tıpkı iflâs idaresi gibi masanın menfaatlerini gözetmek ve masanın menfaatleri doğrultusunda iflâs tasfiyesini gerçekleştirmekle yükümlüdür ve masanın kanuni temsilcisidir (İİK m.226).

Terekenin iflâs hükümlerine göre tasfiyesi, mülkiyete ve mirasa ilişkin anayasal hakları, miras, eşya ve borçlar hukuku gibi pek çok disipline ait konuları içinde barındıran, ancak ne yazık ki kendine özgü kurallar dâhilinde yürütülmesi bugüne kadar değerlendirilmemiş bir kurumdur. Sulh hukuk mahkemelerinin miras hukuku uyuşmazlıklarındaki etkin rolü ve terekenin resmî tasfiyesi ya da resmen yönetilmesindeki görev ve yetkileri sebebiyle, tereke tasfiyesinde uzmanlığı bulunduğu yadsınamaz. Ancak, iflâs tasfiyesi de ayrı bir uzmanlık gerektiren, belli bir disiplin içinde ve sıkı şekil kurallarına uyularak gerçekleştirilmesi gereken bir süreçtir. Kanaatimizce, İsviçre kanun koyucusu iflâs tasfiyesinin niteliğini de gözeterek terekenin tasfiyesinin iflâs teşkilatı tarafından yapılmasını öngörmüş ve zaman

içinde gördüğü aksaklıklara yönelik iyileştirmeler yapmıştır. Bunların başında Medeni Kanun hükümleri ile İcra ve İflâs Kanunu hükümlerini uyumlaştırmaya yönelik kanun değişikliği gelmektedir.

Bunun yanı sıra, mehaz İsviçre İcra ve İflâs Kanununda terekenin aktifinin yetersizliği nedeniyle tasfiyenin tatili halinde, mirasçıların rehinli alacaklar için kişisel borç yükümlülüğünü ve masrafları karşılayarak tereke malvarlığını devralabilmesine ilişkin özel bir hüküm öngörülmüştür. Bu devrin gerçekleşmemesi ve rehinle yüklü malların paraya çevrilmesinin talep edilmemesi halinde de yetkili kanton makamının onayıyla malvarlığının devlete devredilmesi, yetkili kanton makamının devri reddetmesi halinde ise iflâs dairesinin tasfiyeyi gerçekleştirmesi düzenlenmiştir (SchKG Art.230a). Ülkemizde iflâs hükümlerine göre tasfiyeye tabi tutulan terekelerin pek çoğunun malvarlığının yetersiz olduğu, buna rağmen uzun zamana yayılan tasfiye süreçlerinin yürütüldüğü ve beklenen faydayı sağlamadığı görülmektedir. Türk hukukunda reddedilen mirasa konu bir terekenin iflâs hükümlerine tasfiyesinin durdurulabilmesi için tek yol, İsviçre İcra ve İflâs Kanununda da aynı biçimde düzenlenmiş olan İİK m.183 hükmüdür (SchKG Art.196). Anılan hüküm, mirasın reddi beyanından dönülememesi kuralının da bir istisnasını teşkil etmektedir. Mehazda ayrıca, özellikle küçük borçluların borca batık terekelerden kurtulup yeni bir başlangıç yapabilmeleri için uzlaşmaya dayalı borçtan kurtulma anlaşması kurumu öngörülmüştür (SchKG Art.333). Türk hukukunda da terekenin iflâs hükümlerine göre tasfiyesinde alternatif sona erme imkânlarının öngörülmesi ve alternatif başvuru yollarının geliştirilmesi elzemdir.

Mirasın reddi başvurularının son yıllarda artan bir seyir izlediği ve terekenin iflâs hükümlerine göre tasfiyesi kurumunun da mevcut düzensiz yapısı ile reddi miraslara konu terekelerin tasfiye süreçlerini hızlı ve efektif biçimde sonlandırmaya elverişli olmadığı açıktır. Bu kapsamda, kanaatimizce öncelikle İcra ve İflâs Kanununda yapılacak bir geliştirme ile İİK m.180 hükmü, mehaz İsviçre İcra ve İflâs Kanununu ile uyumlu olacak şekilde düzenlenmeli ve terekenin iflâs hükümlerine göre tasfiyesi işi iflâs teşkilatına bırakılmalıdır. Bu düzenleme sırasında, terekenin iflâs hükümlerine göre tasfiyesi için daha basit, ucuz ve kısa bir tasfiye yöntemi olan basit tasfiyenin kural olması öngörülebilir. Bunun yanı sıra, tasfiyenin durdurulması kurumuna alternatif olabilecek yeniden yapılandırma imkânları, terekenin iflâs hükümlerine göre tasfiyesine özgü konkordato imkânları

öngörülerek, tereke tasfiye işlemleri ve terekenin iflâs hükümlerine göre tasfiyesi derli toplu bir yapıya kavuşturulmalıdır.

KAYNAKLAR

Acemoğlu, K. (1970). *Borçlar Kanununun 179. Maddesine Göre Malvarlığı veya Ticari İşletmenin Devri*, İstanbul: İÜHF Yayınları.

Akçaal, M. (2019). Hükmî Reddin Tespiti Davası. *MÜHFHAD*, 25(2), ss. 520-540.

Akçaal, M. (2022). NFT (Değiştirilemeyen Jeton) Sanat Eserlerinin Miras Yoluyla Geçmesi. *TBBD*, 2022(159), ss. 363-396.

Akdoganer Arslan, E. (2023). *Gaiplik Kararının Türk Özel Hukuk İlişkilerine Etkisi*. Ankara: Yetkin Yayınları.

Akkanat Öztürk, E. B. (2020). *Mirası Reddetmenin Sonuçları*. Prof. Dr. Feyzi Necmeddin Feyzioğlu'nun Anısına Armağan, ss. 21-52. İstanbul: On İki Levha Yayıncılık.

Akkanat, H. (2004). *Ölümün Özel Hukuk İlişkisine Etkisi*. İstanbul: Filiz Kitabevi.

Akkaşoğlu, N. (2018). *Sermaye Şirketlerinin Mali Durumunun İyileştirilmesine Yönelik Bir Çözüm Olarak: Garameye İştirakten Feragat Sözleşmesi (TTK m. 376)*. İstanbul: On İki Levha Yayıncılık.

Albayrak, H. (2007). *İflasın Kaldırılması*. Ankara: Yetkin Yayınları.

Altay, S. (2004a). *Türk İflas Hukuku Cilt:I*. İstanbul: Vedat Kitapçılık.

Altay, S. (2004b). *Türk İflas Hukuku Cilt:II*. İstanbul: Vedat Kitapçılık.

Altay, S. ve Eskiocak, A. (2018). *Konkordato ve Yeniden Yapılanma Hukuku*. İstanbul: Vedat Kitapçılık.

Altındal, H. ve Arslan, Y. (2021). Türk Hukukunda Dijital Miras: Karşılaşılan Sorunlar ve Uluslararası Uygulamalar Çerçevesinde Bazı Çözüm Önerileri, *AHBV-ÜHFD*, XXV(1), ss. 313-351.

Altınkaya, M. (2021). *Medeni Usul Hukuku Açısından Mirasçılık Belgesine İlişkin Talep*. İstanbul: On İki Levha Yayıncılık.

Ansay, S. Ş. (1940). Terekenin Tasfiyesi, *Adliye Ceridesi*, 8, ss.747-761.

Ansay, S. Ş. (1954). *Hukuk İcra ve İflâs Usulleri*. Ankara: AÜHF Yayınları.

Antalya, G. ve Sağlam, İ. (2019). *Miras Hukuku Cilt:III*. Ankara: Seçkin Yayıncılık.

Aral, F. ve Ayrancı, H. (2020). *Borçlar Hukuku Özel Borç İlişkileri*. Ankara: Yetkin Yayınları.

Aras, A (2016). Çekişmesiz Yargı İşlerinde Görev ve Yetki. *İnÜHFD*, 7(1), ss.65-86.

Aras, A. (2017). *Çekişmesiz Yargıda Yargılama Usulü*. Ankara: Yetkin Yayınları.

Arkan, S. (2016), *Ticarî İşletme Hukuku*, Ankara: BTHAE Yayınları.

Arslan, K. (2005). *Hacizde İstihkak Davası*. Ankara: Turhan Kitabevi.

Arslan, R., Yılmaz, E., Taşpınar Ayvaz, S. ve Hanağası, E. (2024). *İcra ve İflâs Hukuku*. Ankara: Yetkin Yayınları.

Arslan, S. A. (2018). *İcra Takip İşlemleri Etkileri ve Hukuka Aykırılığın Sonuçları*. Ankara: Yetkin Yayınları.

Arslanpınar Tat, T. (2021). *Türk ve İsviçre İflas Hukukunda Paylaştırma*. İstanbul: On İki Levha Yayıncılık.

Aslan Bingöl, K. L. (2021). Gaipliğin Miras Hukuku Bakımından Değerlendirilmesi. *TAAD*, S. 48, ss. 313-334.

Aslan, E. K. (2004). *İcra ve İflâs Hukukunda Taşınmaz Malların Açık Artırma Yolu ile Paraya Çevrilmesi.* İzmir: Güncel Yayınevi.

Aşık, İ., Oruç, Y., Tok, O. ve Saçar, Ö. F. (2023). *İcra ve İflâs Hukuku*. Ankara: Seçkin Yayıncılık.

Atakul Özata, A. H. (2023). *İcra ve İflâs Hukukunda Tamamen Haczedilemezlik*. Ankara: Seçkin Yayınları.

Atalay, O. (1996). *Anonim Şirketlerin İflâsı*. İzmir: DEÜHF Yayınları.

Atalay, O. (2006). *Borca Batıklık ve İflâsın Ertelenmesi*. İzmir: Güncel Yayınevi.

Atalı, M., Ermenek, İ. ve Erdoğan, E. (2023). *İcra ve İflâs Hukuku*. Ankara: Yetkin Yayınları.

Avcı, M. Ö. (2014). *Mirasın Mahkeme Kararıyla Paylaşılması*. İstanbul: On İki Levha Yayıncılık.

Ayalp, R. T. (2023). *Mirasçıların Tereke Borçlarından Sorumluluğu*. Ankara: Seçkin Yayıncılık.

Ayan, M. (2020). *Miras Hukuku*. Ankara: Adalet Yayınevi.

Ayiter, N. (1968). *Mamelek Kavramı Üzerine*. Ankara: Sevinç Matbaası.

Ayiter, N. ve Kılıçoğlu, A. (1991). *Miras Hukuku*. Ankara: Savaş Yayınları.

Aysoy, N. A. (1957). *Tereke*. Ankara: Ege Matbaası.

Bahtiyar, M. (2021). Anonim Şirket Paylarının Miras Yoluyla Geçişine İlişkin Bazı Sorunlar. *Prof. Dr. Erdoğan Moroğlu'nu Anma Toplantıları*. İstanbul: On İki Levha Yayıncılık.

Balaban, B. T. (2022). *Avrupa Birliği ve Türk Hukukunda İcra Teşkilatı*. Ankara: Adalet Yayınevi.

Başoğlu, G. (2013). *İcra ve İflas Hukukunda Tatil ve Talik Hâlleri*. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Maltepe Üniversitesi, İstanbul.

Başözen, A. (2005). *Müflisin Tasarruf Yetkisi*. Ankara: Turhan Kitabevi.

Baygın, C. (2005). *Türk Hukukunda Alacaklıların Korunması*. Ankara: Seçkin Yayıncılık.

Baygın, C. (2008). Tenkis Davalarında Mirasbırakanın Tasarruf Nisabının Hesaplanması. *EÜHFD*, XII(3-4), ss. 137-179.

Belgesay, M. R. (1945). *İcra ve İflâs Hukuku Cilt:I*. İstanbul: Marifet Basımevi.

Belgesay, M. R. (1953). *İcra ve İflâs Hukuku Sentetik Bölüm Cilt:II*. İstanbul: Fakülteler Matbaası.

Belgesay, M. R. (1954). *İcra ve İflâs Kanunu Şerhi*. İstanbul: M. Sıralar Matbaası.

Berger, A. (2004). *Encyclopedic Dictionary of Roman Law*. NJ: The Lawbook Exchange Ltd.

Berki, Ş. (1952). Türk hukukunda mirasta ret ve iade. *Adalet Dergisi*, 52(4), ss. 480-497.

Berki, Ş. (1963). Türk Medeni Kanununda Devletin Mirasçılığı. *AÜHFD*, 20, S. 1, ss. 115-150.

Berki, Ş. (1973). Eski ve Yeni Hukukumuzda Miras Sistemleri Arasındaki Farklar. *AÜHFD,* 29(3), ss. 133-158.

Berki, Ş. (1974). Türk Medeni Kanununda Miras Hukukunun Esasları. *AÜHFD*, 31(1), ss.199-221.

Berkin, M. N. (1948). Tereke Alacaklarının Cebri Takibi. *İleri Hukuk Dergisi*, 2(38),ss. 610-612.

Berkin, M. N. (1972). *İflâs Hukuku*. İstanbul: Fakülteler Matbaası.

Berkin, M. N. (1979). *Tatbikatçılara İcra Hukuk Rehberi*. İstanbul: Filiz Kitabevi.

Berkin, M. N. (2011). İflas Yolu İle Cebri Takibin Bazı Merhaleleri. *İÜHFM*, 31(1-4),ss.196- 202.

Bilgen, M. (2008). *İflâs Davaları*. Ankara: Adalet Yayınları.

Bilgen, S. (1953). Borca Müstağrak Tereke (Medeni Kanunumuzdaki Bir Tercüme Zaafı Üzerine). *ABD*, (6), ss. 497 - 499.

Bilir, M. (2023). Resmî Defter Tutmanın Takip Hukukuna İlişkin Sonuçlarının Değerlendirilmesi. *NEÜHFD*, C. 6, S. 2, ss. 826-850.

Billlig, T. C. (1930). *Extra-Judicial Administration of Insolvent Estates: A Study of Recent Cases*. University of Pennsylvania Law Review and American Law Register, 78(3), ss.293-320.

Birinci Uzun, T. (2018). *Mirasın Resmî Tasfiyesi*. Ankara: Seçkin Yayıncılık.

Birinci Uzun, T. (2023). Tereke Borcunun Bir Kısmını Ödedikten Sonra Mirasçının Hükmi Ret Karinesinden Yararlanıp Yararlanamayacağı Meselesi ve Konuya İlişkin Yargıtay

Hukuk Genel Kurulunun 20.12.2013 Tarihli ve E. 2013/2-1607 K. 2013/1675 Sayılı Kararının Değerlendirilmesi. *AkdHFD,* 13(2), ss. 989-1027.

Bolak, A. E. (1980). *Uygulamada Miras ve Tereke Hukuku*. İstanbul: Arpaz Matbaacılık.

Boran Güneysu, N. (2012). İcra Takip İşlemleri. *TBBD*, (101), ss. 31-60.

Brown, B. (1959). Winding Up Decedents' Estates in French and English Law. *Tulane Law Review*, (33), 631 - 646.

Buckland, W. and McNair, A. (1952). *Roman Law And Common Law*. London: Cambridge University Pres.

Budak, A. C. (2006). *Türk Hukukunda Çekişmesiz Yargı*. Medenî Usûl ve İcra İflas Hukukçuları Toplantısı IV, ss. 128-187.Ankara: TBB Yayınları.

Budak, A. C. (2009). *Rehnin Paraya Çevrilmesi Yoluyla Takip*. İstanbul: On İki Levha Yayınları.

Budak, A. C. (2013). Hukuk Muhakemeleri Kanunu'nun Görev, Yetki ve Yetki Sözleşmesi (HMK m.5-19) Konularında Getirdiği Yenilikler. *Bankacılar Dergisi,* Özel Sayı, ss. 42-61.

Budak, A. C., Karaaslan, V. (2017). *Medenî Usul Hukuku*. Ankara: Adalet Yayınevi.

Bulur, A. (2009). İflâs Hukukunda Rehinli Olmayan (Adi) Alacakların Sırası ve Sıralar Arasındaki İlişki. *Haluk Konuralp Anısına Armağan*, ss. 53-77. Ankara: Yetkin Yayınları.

Buz, V. (2005). *Yenilik Doğuran Haklar*. Ankara: Yetkin Yayınları.

Büyüksağış, E., Özyiğit, S. Mirkelam Falay, S. Buldağ, İ. E. ve Okur, M. S. (2021). Dijital Varlıkların Miras Yoluyla İntikali. *Yargıtay Dergisi*, 47(2), ss.337-408.

Cavanaugh, K. W. (1986). Problems in The Law Of Successions: Succession Represenatives, Surviving Spouses, and Usufructuaries. *Louisiana Law Review*, 47(1), ss.21-46.

Cebeci, G. (2011). *Terekenin İflâs Hükümlerine Göre Tasfiyesi*. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.

Cenk, A. (2012). Malvarlığının Terki Suretiyle Konkordatoda Konkordato Tasfiye Memuru. *AÜHFD*, 61 (3), ss. 819-858.

Coquoz, R. (1951). Mirasın Reddinin, Mirasın İntikali Üzerine Olan Tesirleri. (Çev. Güral, J.) *AÜHFD*, C. 8, S. 1, ss. 685-695.

Cömert Akbay, B. (2022). Mirasın İradi Reddi (Mirasın Gerçek Reddi). *YBÜHD*, (2), Prof. Dr. M. Fatih UŞAN'a Dekanlıkta 10. Yıl Anısına Teşekkür Armağanı, ss. 873-926.

Cömert Akbay, B. (2023). *Türk Aile ve Miras Hukukunda Ayni İkame*. On İki Levha Yayıncılık.

Çabri, S. (2022). *Miras Hukuku Şerhi Cilt:I*. İstanbul: On İki Levha Yayıncılık.

Çabri, S. (2023a). *Miras Hukuk Şerhi Cilt:II*. İstanbul: On İki Levha Yayıncılık.

Çabri, S. (2023b). *Miras Hukuk Şerhi Cilt:III*. İstanbul: On İki Levha Yayıncılık.

Çakır, A. C. (2018). *Sağ Kalan Eşin Mirasçılığı*. İstanbul: On İki Levha Yayıncılık.

Çavuş, B. (2023). İcra ve İflâs Hukukunda Elektronik Ortamda (Çevrimiçi) Satış Usûlü. *AndHD*, 9(2), ss. 503-537.

Çiçekli, A. F. (2022). İflâs Tasfiyesinin Tatili. *TAAD*, 13(52), ss. 125-158.

Çörtoğlu Koca, S. ve Yücer Aktürk, İ. (2018). Yabancı Unsurlu Miras İlişkilerinden Doğan Uyuşmazlıklarda Mirasın Reddine Uygulanacak Hukuk. *BÜHFD*, 4(2), ss.11-32.

Deliduman, S. (2002). *İflâs Tasfiyesinde Alacaklılar Toplanması*. Ankara: Seçkin Yayınları.

Demir, Ö. F. (2020). *İstirdat Davası*. Ankara: Seçkin Yayıncılık.

Deynekli, A. (2005). 4949 Sayılı Kanunla Değişik İcra ve İflas Kanununa Göre Adi ve Rehinli Alacakların Sırası. *AÜHFD*, 54(1), ss. 191-204.

Deynekli, A. (2005). *Türk Hukukunda Kambiyo Senetlerine Özgü İflâs Yoluyla Takip*. Ankara: Turhan Kitabevi.

Deynekli, A. (2008). *Terekenin İflâs Hükümlerine Göre Tasfiyesinde Tasarrufun İptali Davasını Kim Açabilir?* Bilge Öztan'a Armağan, ss. 299-302. Ankara: Turhan Kitabevi.

Deynekli, A. ve Kısa, S. (2005). *Hacizde ve İflasta Sıra Cetveli*. Ankara: Turhan Kitabevi.

Di Marzo, S. (1959). *Roma Hukuku*. (Çev. Umur, Z.).(2.Baskı). İstanbul: İstanbul Üniversitesi Yayınları.

Dişel, B. (2014). *İcra Hukukunda Takip Arkadaşlığı*. İstanbul: On İki Levha Yayıncılık.

Doğan, E. (2020). *Konkordatonun Tasdiki Yargılaması*. Ankara: Yetkin Yayınları.

Doğancı, D. E. (2022). Sosyal Medya Kullanıcı Hesabı Sözleşmelerinin Dijital Tereke Yönünden Değerlendirilmesi. *MÜHFHAD*, C. 28 S. 1, ss. 329-370.

Dural, M. (1980). *Miras Sözleşmesi*. İstanbul: Fakülteler Matbaası.

Dural, M. ve Öz, T. (2020). *Türk Özel Hukuku Cilt:IV Miras Hukuku*. İstanbul: Filiz Kitabevi.

Duran, O. (2023). *Türk ve İsviçre İflâs Hukukunda Basit Tasfiye*. Ankara: Adalet Yayınevi.

Duran, R. (2020). *Konkordato Mühleti ve Alacaklılar Bakımından Sonuçları*. Ankara: Yetkin Yayınları.

Durman, O. (2009). *İcra ve İflas Hukuku Açısından Malvarlığı veya Ticari İşletmenin Devri*. İstanbul: On İki Levha Yayıncılık.

Durmuş, A. N. (2021). *Türk Ticaret Kanunu Kapsamında Anonim Şirketlerde Sermayenin Kaybı ve Borca Batıklık*. Ankara: Adalet Yayınevi.

Ekecik, Ş. ve Duran, O. (2015). İflas Bürosu (İİK m. 221/1 ve 221/4). *DEÜHFD*, 16 (Özel Sayı), ss. 2571-2630.

Erdönmez, G. (2005). *İflâsta Alacaklılar Toplanmasının Yetkileri*. İstanbul: Legal Yayıncılık.

Eren, F. ve Yücer Aktürk, İ. (2024). *Türk Miras Hukuku*. Ankara: Legem Yayınevi.

Erişgin, N. (2013). *Mirasçılık Belgesi*. Ankara: Turhan Kitabevi.

Erkalan Coşkunsu, S. (2021). *Bütününe Etki Eden Hukuki İşlemler Bakımından Ticari İşletmeye Özgülenen Malvarlığı*. Ankara: Seçkin Yayıncılık.

Erkul, C. (1939). *Türk Kanunu Medenisinde Mirasın Hükümleri ve Tatbikatı.* İstanbul: İnkılab Kitabevi.

Ermenek, İ. (2014). İcra ve İflâs Kanunu'nda Öngörülen Cezaî Hükümler Bakımından Ne Bis İn İdem İlkesinin Uygulama Alanı. *TAAD*, 5(19), ss. 279-320.

Erturgut, M. (2000). *İcra ve İflâs Hukukunda Menkullerin Paraya Çevrilmesi*. Ankara: Yetkin Yayınları.

Evik, A. H. (2015). *Türk Ceza Hukuku'nda Hileli ve Taksirli İflas Suçları*. İstanbul. On İki Levha Yayıncılık.

Fernandez, J. P. M. (2021). Creditor Protection in Succession Law: Comparative Analysis. *Edinburgh Law Review*, 25(3), 269-290.

Franko, N. (1990). *Sermaye Şirketlerinde-Özellikle Anonim Şirketlerde- İflâs ve Tehiri*. Prof. Dr. Haluk Tandoğan'ın Hatırasına Armağan, ss. 405-433. Ankara: BTHAE Yayınları.

Gençcan, Ö. U. (2022a). *Miras Hukuku*. Ankara: Yetkin Yayınları.

Gençcan, Ö. U. (2022b). *Tereke Hukuku*. Ankara: Yetkin Yayınları.

Gençcan, Ö. U. (2024). *Mirasın Reddi*. Ankara: Yetkin Yayınları.

Goetting, M. (1990). What is a personal representative?. *Montana State University, Extension Montguide*.

Goss, R. (1991). Meetings of Creditors Under Section 341 Of The Bankruptcy Code. *Primer. Journal Of Contemporary Law*, 17(1), 1-48.

Gönen, D. (2022). Mirası Reddeden Mirasçının Alacaklılarının TMK m 617 Kapsamında Korunması. *İÜHFM*, 80(3), ss. 847-879.

Gönensay, S. ve Birsen, K. (1963). *Miras Hukuku*. İstanbul: Ahmed Said Matbaası.

Görgün, L. Ş., Börü, L. ve Kodakoğlu, M. (2023). *İcra ve İflâs Hukuku*. Ankara: Yetkin Yayınları.

Görgün, Ş. (1977). *İflasta İstihkak Davası*. Ankara: AİTİA Yayınları.

Guinand, J. (1995). *Introduction to Swiss Law, Edited by F. Dessemontet, T. Ansay*. Netherlands: Kluwer Law International.

Gümüş, M. A. (2020). *Tereke (Miras Ortaklığı) Temsilcisi*. İstanbul: Filiz Kitabevi.

Günal, A. E. (2018). *Mirasın Reddi ve Hukuki Sonuçları*. İstanbul: Aristo Yayınevi.

Güneysu Güngör, G. (1997).*Milletlerarası Özel Hukukta İflâs*. Ankara: AÜHF Yayınları.

Gürdoğan, B. (1966). *İflâs Hukuku Dersleri*. Ankara: Ajans-Türk Matbaası.

Gürdoğan, B. (1967). *Türk - İsviçre İcra ve İflâs Hukukunda Rehnin Paraya Çevrilmesi*. Ankara: Ajans-Türk Matbaası.

Hasırcı, H. (2021). *İflasın Takiplere Etkisi*. İstanbul: On İki Levha Yayıncılık.

Hatemi, H. (2021). *Miras Hukuku*. İstanbul On İki Levha Yayıncılık.

Helvacı, İ. (2014). *Mirasın Reddi*. İstanbul: Filiz Kitabevi.

Helvacı, M. (2014). Kambiyo Senetlerine Özgü Takip Yolları. *İÜHFM*, 71(2), ss. 165-191.

Horozoğlu, O. (2015). *Mirasın Açılmasından Önce Beklenen Miras Hissesinin Devri*. Prof. Dr. Hasan Erman'a Armağan (ss. 353-377). İstanbul: Der Yayınları.

Hoşlan, O. (1974). Mirasın Reddi. *Adalet Dergisi*, 65(7), ss. 554-582.

Hoşlan, O. (1992). Mirasçının Alacaklısının Mirasın Reddini İptal Ettirebilmesi Hakkı. *Yargıtay Dergisi*, 18(3), ss. 318-335.

https://books.google.com/ Erişim Tarihi: 22/11/2024.

https://dergipark.org.tr/tr/ Erişim Tarihi: 22/11/2024.

https://heinonline.org/HOL/ Erişim Tarihi: 22/11/2024.

https://kazanci.com.tr/ Erişim Tarihi: 22/11/2024.

https://lawbrary.ch/ Erişim Tarihi: 22/11/2024.

https://rayp.adalet.gov.tr/ Erişim Tarihi: 22/11/2024.

https://sozluk.gov.tr/ Erişim Tarihi: 22/11/2024.

https://www.adalet.gov.tr/ Erişim Tarihi: 22/11/2024.

https://www.bger.ch/ Erişim Tarihi: 22/11/2024.

https://www.e-uyar.com/ Erişim Tarihi: 22/11/2024.

https://www.fedlex.admin.ch/en/ Erişim Tarihi: 22/11/2024.

https://www.hsk.gov.tr/ Erişim Tarihi: 22/11/2024.

https://www.ilan.gov.tr/ Erişim Tarihi: 22/11/2024.

https://www.jurix.com.tr/ Erişim Tarihi: 22/11/2024.

https://www.legislation.gov.uk Erişim Tarihi: 22/11/2024.

https://www.lexpera.com.tr/ Erişim Tarihi: 22/11/2024.

https://www.mevzuat.gov.tr/ Erişim Tarihi: 22/11/2024.

https://www.resmigazete.gov.tr/ Erişim Tarihi: 22/11/2024.

https://www.tbmm.gov.tr/ Erişim Tarihi: 22/11/2024.

İmre, Z. ve Erman, H. (2021). *Miras Hukuku*. İstanbul: Der Yayınları.

İnan, A. N., Ertaş, Ş. ve Albaş, H. (2019). *Miras Hukuku*. Ankara: Seçkin Yayıncılık.

İnce Akman, N. (2018). Mirasbırakanın Dijital Bilgilerinin Mirasçılara Geçişi (Dijital Tereke). *İnÜHFD*, 9(2), ss. 527-560.

İyilikli, A. C. (2017). Mirasçılık (Veraset) Belgesinin Hukuk Yargılamasındaki Görünümü. *Uyuşmazlık Mahkemesi Dergisi*, 5(9), ss. 281-382.

İyilikli, A. C. (2021). *Hukuk Yargılamasında Terekenin Resmî Defterinin Tutulması*. Ankara: Yetkin Yayınları.

Kalaycı, E. (2012). *Terekenin İflâs Hükümlerine Göre Tasfiyesi*, Gazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara, Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, s. 138.

Kale, S. (2015). İflas Kapandıktan Sonra Borçluya Ait Yeni Mal Bulunması İİK M. 255. *İMÜHFD*, 2(1), ss. 133-142.

Kara, D., (2020). *Manevi Tazminat Alacağının Üçüncü Kişiye Devri ve Miras Yoluyla İntikali*. Prof. Dr. Feyzi Necmeddin Feyzioğlu'nun Anısına Armağan (ss.279-321). İstanbul: On İki Levha Yayıncılık.

Karaaslan, V. (2021). *Tacir Olmayan Gerçek Kişilerin Borç Tasfiye Usulü (Tüketici İflâsı)*. İstanbul: Filiz Kitabevi.

Karagüllü, K. (2021). *Takip Yolunun Değiştirilmesi (İİK m.43/2)*. İstanbul: On İki Levha Yayıncılık.

Karakaş, F. T. (2013). *Karine Kavramı, Kanuni Karineler ve Varsayımlar*. AÜHFD, 62(3), ss. 729-760.

Karataş, İ. ve Ertekin, E. (1998). *İcra ve İflâs Hukukunda İstihkak Davaları*. Ankara: Yetkin Yayınları.

Karslı, A. (2022). *İcra ve İflâs Hukuku Esasları*. İstanbul: Filiz Kitabevi.

Kazancı Tuncer, İ. ve Öcal Apaydın, B. (2015). Mirasçıların Alacaklılarını Koruyan Davalar ile Tasarrufun İptali Davası İlişkisi. *ÜHFD*, 2(Özel Sayı), ss. 775-807.

Kerridge, R. (2011). "Testamentary Formalities in England and Wales", in Reid, Kenneth G C, Marius J. de Waal, and Reinhard Zimmermann (eds), *Comparative Succession Law: Volume I: Testamentary Formalities*, Oxford, ss. 305-328.

Kılıç, M. (2013). Türk Hukukunda Mirasın Resmi Tasfiyesi. *AÜHFD*, 62(3), ss. 761-817.

Kılıçoğlu, A. M. (2021). *Miras Hukuku*. Ankara: Turhan Kitabevi.

Kırtıloğlu, S. S. (2009). *İflâs Davası*. Ankara: Adalet Yayınevi.

Kocar, S. ve Acar, F. (2023). Mirasçıların İntikal Borçlarından Sorumluluğu Bakımından Terekenin Resmi Defterinin Tutulması. *MÜHFHAD*, C. 29, S. 2, ss. 1242-1256.

Kocayusufpaşaoğlu, N. (1957). En Yakın Kanuni Mirasçıların Mirası Reddetmesi - Mehaza Göre Tefsir. *İÜMHAD*, 1(1), ss. 36-47.

Kocayusufpaşaoğlu, N. (1987). *Miras Hukuku*. İstanbul: Filiz Kitabevi.

Koschaker, P. ve Ayiter, K. (1993). *Modern Özel Hukuka Giriş Olarak Roma Özel Hukukunun Ana Hatları*. İzmir: DEÜHF Yayınları.

Köprülü, B. (1985). *Miras Hukuku Dersleri*. İstanbul: Fakülteler Matbaası.

Köseoğlu, Ş. (2019). *Terekenin İflas Hükümlerine Göre Tasfiyesi*. Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Konya, Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi.

Kuntalp, E. ve Altınok Ormancı, P. (2015). *Kefalet Sözleşmesinin Sona Ermesi*. Prof. Dr. Nevzat Toroslu'ya Armağan Cilt:2. (ss. 729-752). Ankara: AÜHF Yayınları.

Kurşat, Z. (2010). *Terekenin Korunması Önlemleri*. İstanbul: Filiz Kitabevi.

Kurtbaş, S. (2017). *Tenkis Esas Alınan Tereke*. Ankara: Seçkin Yayıncılık.

Kuru, B. (1962). Haczi Caiz Olmayan Şeyler. *AÜHFD*, 19(1), ss. 277-326.

Kuru, B. (1970). Pasifi Aktifinden Fazla Olan Sermaye Şirketlerinin İflâsı. *Adalet Dergisi*, 61(10), ss. 621-634.

Kuru, B. (1988a). *İcra ve İflâs Hukuku Cilt:I.* İstanbul: Evrim Basım Yayım Dağıtım

Kuru, B. (1988b). *İflâs ve Konkordato Hukuku*. İstanbul: Evrim Basım Yayım Dağıtım.

Kuru, B. (1993). *İcra ve İflâs Hukuku Cilt:III*. Ankara: Seçkin Yayınevi.

Kuru, B. (1997). *İcra ve İflâs Hukuku Cilt:IV*. Ankara: Seçkin Yayınevi.

Kuru, B. (2001). *Hukuk Muhakemeleri Usulü Cilt:I*. İstanbul: Demir Yayıncılık.

Kuru, B. (2013). *İcra ve İflas Hukuku El Kitabı*. Ankara: Yetkin Yayınları.

Kuru, B. ve Aydın, B. (2021). *Medenî Usul Hukuku El Kitabı Cilt:II*. Ankara: Yetkin Yayınları.

Kuru, B. ve Aydın, B. (2023). *İcra ve İflâs Hukuku Ders Kitabı*. Ankara: Yetkin Yayınları.

Kuzucu Yapar, B. (2020). *Türk Hukukunda Kamu Alacaklarını Güvence Altına Alan Önlemler*. İstanbul: On İki Levha Yayıncılık.

Lawson, J. (1971). Bankruptcy. *Loyola Law Review*, 18(3), ss. 537-558.

Maraşlı Dinç, Y. (2019). Ölümden Sonra Sosyal Medya Hesaplarının Akıbeti. *TBBD*, (142), ss. 273-287.

Maraşlı Dinç, Y. (2021). *Miras Hukukunda Külli Halefiyet İlkesi*. Ankara: Seçkin Yayıncılık.

Marschall, W. I. Jr. (1954). Independent Administration of Decedents' Estates. *Texas Law Review*, 33(1), ss. 95-119.

Meriç, N. (2016a). Medeni Yargılama Hukukunda Tasarruf ve Taleple Bağlılık İlkesinin Kapsamı ve Bazı Güncel Kararların Değerlendirilmesi. *SDÜHFD*, 4(2), ss. 23-63.

Meriç, N. (2016b). *Türk - İsviçre Hukukunda Paylaştırma Kuralları ve Sıra Cetveline Müracaat Yolları*. Ankara: Yetkin Yayınları.

Mevci, E. (2021). *Anonim Şirketler Hukuku*. Ankara: Yetkin Yayınları.

Muşul, T. (1998). *İflâs Suçları, Taksiratlı ve Hileli İflâs Suçları ile Diğer İflas Suçları*. İstanbul: Filiz Kitabevi.

Muşul, T. ve Tezel Muşul, A. (2024). *İcra ve İflas Hukuku El Kitabı*. Ankara: Yetkin Yayınları.

Nadelmann, K. (1951). Insolvent Decedents' Estates. *Michigan Law Review*, 49(8), 1129-1162.

Oğuzman, K. (1995). *Miras Hukuku*. İstanbul: Filiz Kitabevi.

Oğuzman, K. ve Öz, T. (2013). *Borçlar Hukuku Cilt:I*. İstanbul. Vedat Kitapçılık.

Oğuzman, K., Seliçi, Ö. ve Oktay Özdemir, S. (2004). *Eşya Hukuku*. İstanbul: Filiz Kitabevi.

Oruç, M. (2020). *Miras Ortaklığı Temsilcisi*. İstanbul: On İki Levha Yayıncılık.

Oruç, Y. (2019). *İflâs İdaresi*. Ankara: Seçkin Yayıncılık.

Oruç, Y. ve Bilge, F. (2024). Türk İflâs Hukukunda Tasfiye Masrafları Bağlamında İflâs Tasfiyesinin Akıbetinin Belirlenmesi. *SHD*, 12/2, ss. 696-720.

Oskay, M., Koçak, C., Deynekli, A. ve Doğan, A. (2007). *İcra İflâs Kanunu Şerhi Cilt: IV*. Ankara: Turhan Kitabevi.

Ozanemre Yayla, H. T. (2011). *Mirasın Paylaşılması*. Ankara: Turhan Kitabevi.

Önay, I. (2022). *Medeni Hukukta İkame ve Kaim Değer Kavramları*. İstanbul: On İki Levha Yayıncılık.

Öncülokur, M. (2021). *Devletin Mirasçılığı*. Ankara: Adalet Yayınevi.

Önder Süyen, B. (2023). Türk Hukuku'nda Mirasın Resmî Tasfiyesini Gerektiren Haller. *AHBVÜ-HFD*, 27(2), ss. 173-210.

Özbek, M. S. (2012). İflâs Davasının Hukukî Mahiyeti. *AÜHFD*, 61(1), ss. 207-274.

Özdemir, H. (2012). Mirasçıların Murisin Borçlarından Dolayı Sorumluluğu. *EÜHFD*, 16(1-2), ss. 191-223.

Özdemir, H. (2013). Henüz Var Olmayan Kişilerin ve Ceninin Art Mirasçı Olarak Atanması. *EÜHFD*, 8(1), ss. 107-125.

Özdemir, H. (2019). *Türk Medeni Kanunu'na Göre Mirasın Paylaşılması Şerhi*. Ankara: Yetkin Yayınları.

Özekes, M., Akkan, M., Pekcanıtez, H. ve Korkmaz, H. T. (2017). *Pekcanıtez Usul - Medenî Usûl Hukuku*. İstanbul: On İki Levha Yayıncılık.

Özkan Şahin, G. (2019). Kefalet Sözleşmesinin Sona Ermesi. *MÜHFHAD,* 25(2), Prof. Dr. Ferit Hakan Baykal Armağanı, ss. 1288-1336.

Özkan, D. (2022). *Terekenin İflâs Hükümlerine Göre Tasfiyesi*. Ankara: Yetkin Yayınları.

Özkaya Ferendeci, H. Ö. (2013). *İflas Hukukunda Takas*. İstanbul: Beta Yayınları.

Özmen, İ. (1991). *Uygulamalı - Açıklamalı İçtihatlı Tereke Hukuku Davaları.* Ankara: Adalet Matbaacılık.

Öztan, B. (2022). *Miras Hukuku*. Ankara: Yetkin Yayınları.

Öztek, S. (1994). *İcra ve İflas Hukukunda Borç Ödemeden Aciz Vesikası*. İstanbul: Alfa Basım Yayım Dağıtım.

Öztek, S. ve Tunç Yücel, M. (2023). *Konkordato Şerhi* (m. 309, No:1). Ankara: Yetkin Yayınları.

Pekcanıtez, H. (1998). *Yabancı Para Alacaklarının Tahsili.* Ankara: Yetkin Yayınları.

Pekcanıtez, H. (2016). *İflâsın Kaldırılması*. *Makaleler Cilt:I.* İstanbul: On İki Levha Yayınları.

Pekcanıtez, H., Atalay, O., Sungurtekin Özkan, M. ve Özekes, M. (2023). *İcra ve İflâs Hukuku Ders Kitabı*. İstanbul: On İki Levha Yayınları.

Pekmez, C. (2022). *Denkleştirmeden Kurtulan Kazandırmaların Tenkisi (TMK m. 565 b.1)*. İstanbul: On İki Levha Yayınları.

Peksöz, V. (2022). *Medeni Usul Hukuku Açısından Adi Ortaklık İlişkileri*. İstanbul: On İki Levha Yayıncılık.

Petek, H. (2013). *Mirasın Hükmen Reddi*. Yaşar Üniversitesi E-Dergisi, 8(Özel), ss. 2194-2198.

Postacıoğlu, İ. E. (1965). *Konkordato*. Ankara: BTHAE Yayınları.

Postacıoğlu, İ. E. (1978). *İflâs Hukuku İlkeleri*. İstanbul: Sulhi Garan Matbaası.

Postacıoğlu, İ. E. ve Altay, S. (2010). *İcra Hukukunun Esasları*. İstanbul: Vedat Kitapçılık.

Rado, T. (1944). Roma Hukukunda Cebri İcra Usullerinin İnkişafı. *İÜHFM*, 10(1-2), ss.229-240.

Rheinstein, M. (1935). European Methods For The Liquidation Of The Debts Of Deceased Persons, *Iowa LR*, (20), ss. 431 - 475.

Rüzgaresen, C. (2010). Mirasın Borca Batık Olması. *EÜHFD*, 14(1-2), ss. 271-311.

Rüzgaresen, C. (2011). *İflâs Sebepleri*. Ankara: Adalet Yayınevi.

Rüzgaresen, C. ve Erdem, M. (2011). Terekenin İflâs Hükümlerine Göre Tasfiye Sebepleri. *EÜHFD*, 15(1-2), ss. 231-254.

Rüzgaresen, C. ve Erdem, M. (2012). Terekenin İflâs Hükümlerine Göre Tasfiye Usulü. *İstanbul Ticaret Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, (22), ss. 313-335.

Saatçioğlu, F. (2013). Mirasın Gerçek Reddi. *Uyuşmazlık Mahkemesi Dergisi*, 1(1), ss.173-208.

Sağlam, İ. (2016). Devletin Yasal Mirasçılığı. *MÜHFHAD*, 22(3), Cevdet Yavuz'a Armağan, ss. 2475-2495.

Sarı Fidan, Ö. (2016). *Miras Ortaklığı*. Ankara: Adalet Yayınevi.

Sarı Fidan, Ö. (2023). Depremde Kaybolanların Hukuki Durumlarının Gaiplik ve Ölüm Karinesi Yönünden Ele Alınması. *SHD*, 11(1), ss.219-236.

Sarı, S. (2020). *Uygulamalı Miras Hukuku*. İstanbul: Filiz Kitabevi.

Sarıgül, B. (2017). *İflâs Tasfiyesinde Müflisin Hak ve Yükümlülükleri*. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.

Sarısözen, S. (2021). *Konkordato*. Ankara: Yetkin Yayınları.

Sayhan, İ. (2016). *Sermaye Şirketler ve Kooperatiflerde Borca Batıklık Sebebiyle İflas ve İflasın Ertelenmesi*. Ankara: Yetkin Yayınları.

Sayın, G. Z. (2021). 13. 11. 2020 Tarihli Antalya Bölge Adliye Mahkemesi Kararı ve Dijital Miras Kavramı. *Kadir Has Üniversitesi Hukuk Fakültesi Hukuk Bülteni*, 19 Şubat 2021.

Schmidt, J. P. (2017). Transfer of Property on Death and Creditor Protection-the Meaning and Role of Universal Succession, in a J M Steven, R Anderson and J MacLeod (eds),

Nothing so Practical as a Good Theory: Festschrift for George L Gretton. Edinburg: Avizandum Publishing Limited.

Schouler, J. (1915). *Law of Wills, Executors, and Administrators*. Albany: Matthew Bender& Co.

Schulz, F. (1951). *Classical Roman Law*. London. Oxford University Press.

Serozan, R. (1999). *Mirasçıya Geçen ve Geçmeyen Haklar, Mirasçının Aslından Kazandığı Haklar ve Mirasbırakanın Ölüm Sonrasına Uzanan Hakları*. Prof. Dr. Nihal Uluocak'a Armağan, ss. 311-317, İstanbul: Beta Yayınları.

Serozan, R. (2018). *Medeni Hukuk Genel Bölüm Kişiler Hukuku*. İstanbul: Vedat Kitapçılık.

Serozan, R. ve Engin, B. İ. (2024). *Miras Hukuku*. Ankara: Seçkin Yayıncılık.

Sevig, V. R. (1947). Hukuk Mukayesesi (Roma Hukukundan Başlayarak Alman Medeni Kanununa ve İsviçre-Türk Borçlar Kanununa Gelinceye Kadar, Yani XX'inci Yüzyıla Kadar Borç (Vecibe) Kavramının Geçirdiği Değişme Safhaları ve XX İnci Asırdaki Telakkisinin Mukayeseli Olarak Tetkiki). *AÜHFD*, 4(1-4), ss. 168-261.

Sirmen, L. (2022). *Eşya Hukuku*. Ankara: Yetkin Yayınları.

Şahan, G. (2020). Mirası Reddeden Mirasçının Alacaklılarının Korunması. *ERÜHFD*, 15(1), ss. 1-40.

Şahin, E. (2019). Gaipliğin Miras Hukuku Bakımından Hüküm ve Sonuçları. *TBBD*, 2019 (144), ss. 249-275.

Şahin, T. (2024). *Türk Hukukunda Mirasın Reddi.* Ankara: Yetkin Yayınları.

Şen, E. (2018). Miras Hakkının ve Payının Devri. *TAAD*, (33), ss. 557-581.

Şener, E. (1996). *Miras Hak ve Payları*. Ankara: Seçkin Yayınevi.

Tandoğan, H. (1995). Miras Sebebile İstihkak Davası. *AÜHFD*, C. 12, S.1, ss. 268-284.

Tanju, F. (1957). *Miras Hukukunda Tereke ve Tatbikat*. Adana: Gürpınar Basımevi.

Tanrıver, S. (1993). *Konkordato Komiseri*. Ankara: Yetkin Yayınları.

Tanrıver, S. (2005). *Yeni Medeni Kanun'un Mirasa İlişkin Hükümlerine Getirmiş Olduğu Değişiklilerin Medenî Usul ve İcra–İflâs Hukuku Açısından Etkilerinin Tespiti ve Değerlendirilmesi*. Makalelerim - I - 1985-2005, ss. 189-202. Ankara: Asil Yayın Dağıtım.

Tanrıver, S. (2018). *Medenî Usûl Hukuku Cilt:I*. Ankara: Yetkin Yayınları.

Taş Korkmaz, H. (2010). *İflâs Masası*. Ankara: Yetkin Yayınları.

Taş Korkmaz, H. (2015). Boşanma Davasında Sağ Kalan Eşin Bu Sıfatla Mirasçılığına Son Vermek Amacıyla Mirasçılar Tarafından Davaya Devam Edilmesi. *DEÜHFD*, 16(Özel Sayı), ss. 1413-1482.

Taşatan, C. (2019). Türk Medeni Kanunu'na Göre Mirasçı Atama. *İnÜHFD*, 10(1), ss. 40-49.

Taşpınar Ayvaz, S. (2005). *İcra İflâs Hukukunda Yeniden Yapılandırma.* Ankara: Yetkin Yayınları.

Taşpınar, S. (1994). *Borçlunun bazı mallarının haczedilememesi ve nedenleri (Haczedilmezlik ve nedenleri)*. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Ankara Üniversitesi, Ankara.

Tercan, E. (1996). *İflâsın Sözleşmelere Etkisi*. Ankara: Adil Yayınevi.

Tercan, E. (2003). 4949 sayılı Kanunla Yapılan Değişiklikten Sonra, İcra ve İflâs Kanunu m.206'ya Göre İmtiyazlı Alacaklar (Sıra Cetveli), *BATİDER*, 22(2), ss. 17-45.

Topuz, G. (2009). *Hisse Haczi ve Satışı*. Ankara: Yetkin Yayınları.

Toraman, B. (2007). *İcra ve İflâs Kanunu'na Göre Sermaye Şirketleri ve Kooperatiflerde İflâsın Ertelenmesi Talebi*. Ankara: Yetkin Yayınları.

Turan Başara, G. (2012).*Türk Hukuku Bakımından Mirasın Kazanılmasında Kabul Edilen Prensipler ve Mirası Ret Hakkı*. Erzurumluoğlu Armağanı. (ss.141-180). Ankara: Ankara Barosu Yayını.

Turan Başara, G. (2013). *Miras Hukukunda Denkleştirme*. Ankara: Turhan Kitabevi.

Turan Başara, G. (2016). Miras Hukuku Bakımından Ceninin Durumunun Değerlendirilmesi. *ÇÜHFD*, 1(2), ss. 389-410.

Turan Başara, G. (2023). Kripto Paralarla İlgili Miras Hukukuna Özgü Temel Meseleler. *ÜHFD*, 14(1), ss.15-30.

Turanboy, K. N. (2023). Mirasçının Alacaklılarının Korunmasında Mirasın Reddinin İptali Davasının Hukuki Niteliği ve Koşullarının Değerlendirilmesi. *AÜHFD*, 72(3), ss. 1559-1590.

Türk, A. (1999). *Anonim Ortaklıkta Sermaye Kaybı ve Borca Batıklığın Hukuki Sonuçları*. Ankara: Nobel Yayın Dağıtım.

Ulusu Karataş, E. (2015). Türk Miras Hukukunda Mirasın Kazanılmasında Halefiyet Türleri ve Türk Milletlerarası Özel Hukukundaki Yansımaları. *İÜHFM*, 73(2), ss. 357-390.

Umar, B. (1973). *İcra ve İflâs Hukukunun Tarihi Gelişmesi ve Genel Teorisi*. İzmir: EÜİTBF Yayınları.

Umar, B. (2004). Acz Hâli-Borca Batıklık Kavramlarının Farkı ve Bu Yönden Yeni MK Metninin Düştüğü Yanlışlık. *YÜHFD*, 1(1), ss. 317-324.

Umar, B. (2010). İİK m.53 f.II ve III'ün Ortaya Attığı Sorunlar. *YÜHFD*, 7(1), ss. 3-14.

Umar, B. (2014).*Hukuk Muhakemeleri Kanunu Şerhi*. Ankara: Yetkin Yayınları.

Umur, Z. (1965). Roma Miras Hukuku'nun Ana Hatları. *İÜHFM*, 31(1), ss.159-195.

Uyar, T. (2007). Takip Hukukunda Borç Ödemeden Aciz Vesikası (İİK M. 143). *TBBD*, (70), ss. 345 - 358.

Uyar, T. (2014). Tasarrufun İptali Davasının Tarafları. *DEÜHFD*, (16), ss.3005-3070.

Uyumaz, A. (2011). *İcra ve İflas Hukukunda Gecikmiş İtiraz*. İstanbul: On İki Levha Yayıncılık.

Ünal, M. ve Başpınar, V. (2017). *Şeklî Eşya Hukuku*. Ankara: Savaş Yayınevi.

Üstündağ, S. (1990). *İcra ve İflâs Kanunu'nun Dünü Bugünü*. İstanbul: Evrim Kitabevi.

Üstündağ, S. (2004*). İcra Hukukunun Esasları*. İstanbul: Yaylacık Matbaacılık.

Üstündağ, S. (2009). *İflâs Hukuku*. İstanbul: Yaylacık Matbaacılık.

Wellmann, R. (1973). Bankruptcy Proceedings for Insolvent Decendents' Estates. *University Of Michigan Journal Of Law Reform*, 6(3), ss. 552-595.

Will, A. (1911). *Standard Encyclopaedia of Procedure, Supplements*. Los Angeles. L. D. Powell.

Yağcıoğlu, A. H. (2022). Ölüm Karinesi. *DEÜHFD*, 24(2), ss. 833-885.

Yakuppur, S. (2022). *Resmi Defter Tutma ve Mirasın Tutulan Deftere Göre Kabulü*. Ankara: Seçkin Yayınları.

Yardımcı Çınar, Y. (2022). *Edinilmiş Mallara Katılma Rejiminde Terekenin Tasfiyesi ve Sağ Kalan Eşin Talepleri.* Ankara: Seçkin Yayıncılık.

Yarıcı, H. (2007).*Sermaye Şirketleri ve Kooperatiflerin Uzlaşma Yoluyla Yeniden Yapılandırılması*. İstanbul: Legal Yayınları

Yazıcı, A. N. M. (2018). *Miras Ortaklığının Paylaşmadan Önceki Durumu*. Ankara: Seçkin Yayıncılık.

Yenice Ceylan, A. Ö. (2019). Mirasın Reddinin Diğer Mirasçılar Bakımından Sonuçları. *GAÜHFD*, (2), ss. 641-674.

Yeşilırmak, A. (2011). *Uluslararası Hukukta İflas*. İstanbul: On İki Levha Yayıncılık.

Yıldırım, M. F. (2014). Beklenen Miras Hakkının Devri Sözleşmesi Konusunda İki Gelişme. *AÜHFD*, 53(1), ss.117-130.

Yıldırım, M. K. (1995).*İcra ve İflâs Hukukunda İptal Davaları*. İstanbul: Alfa Basım Dağıtım.

Yıldırım, M. K. (2014).Türk-İsviçre İflas Hukukunda Basit Tasfiye. *Prof. Dr. Ejder Yılmaz'a Armağan Cilt:2*.Ankara: Yetkin Yayınları.

Yıldırım, M. K. ve Deren-Yıldırım, N. (2021). *İcra ve İflas Hukuku*. İstanbul: Beta Yayınları.

Yıldırım, N. (2011). İflâsın Hukuki Mahiyeti. *İÜHFM*, 54(1-4), ss.331-346.

Yıldırım, V. M. (2021). *İflâsın Kapanması*. Ankara: Yetkin Yayınları.

Yılmaz, E. (1976). *İflâs İdaresi*. Ankara: Sevinç Matbaası.

Yılmaz, E. (1985). Borçlunun İhtiyarıyla Kendi İflasını İstemesi Durumunda Mahkemenin İnceleme Yetkisi. *ABD*, (1), ss. 22-34.

Yılmaz, E. (1992). *Hukuk Sözlüğü*. Ankara: Yetkin Yayınları.

Yılmaz, E. (2003). Dünden Bugüne İcra ve İflas Kanunumuz. *SÜHFD*, 11(3-4), ss. 9-45.

Yılmaz, E. (2016*). İcra ve İflâs Kanunu Şerhi*. Ankara: Yetkin Yayınları.

Yılmaz, E. (2021). *Hukuk Muhakemeleri Kanunu Şerhi Cilt:I*. Ankara: Yetkin Yayınları.

Yücer Aktürk, İ. (2018). Gaipliğin Miras Hukukundaki Yeri. *Yargıtay Dergisi*, 44(3), ss.633-652.

Zeybek, S. D. (2021). *Aile Hukukundan Doğan Yükümlülüğün Yerine Getirilmemesi Nedeniyle Mirasçılıktan Çıkarma*. İstanbul: Aristo Yayınevi.